Pr. Dr. Dorin Octavian Piciorus

Praedicationes

(vol. 12)

Teologie pentru azi
București
2017

© Teologie pentru azi
http://www.teologiepentruazi.ro/
2017

Această carte este *proprietatea* Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș. Ea *nu poate fi tipărită* și *comercializată* fără acordul direct al autorului ei, Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș.

Ediția de față este *o ediție online gratuită*.

Pe coperta primă a cărții
am folosit un fragment din
fotografia de aici[1].

[1] A se vedea:
http://www.obiectetraditionale.ro/sites/default/files/imgs/prod/ro/linguri-de-lemn_08.JPG.
O fotografie de Mark Anton Tudose, cel care a și făcut lingura. Acesta e saitul său de prezentare:
http://www.obiectetraditionale.ro/ro și acesta e contul său de Facebook:
https://www.facebook.com/handmadeintransylvania.

Predică la începutul anului bisericesc [1 septembrie 2016]

Iubiții mei[2],

începutul e întotdeauna *bucuros*! Pentru că începutul face abstracție de trecut, de ce-a fost, atâta timp cât e un prezent care privește viitorul cu nădejdea în Dumnezeu. Începutul e o îmbrățișare a vieții pentru noi nevoințe. Și, de aceea, când punem *început bun* vieții noastre sau când începem *un nou an de viață* sau *un nou an bisericesc*, ca acum, suntem bucuroși, prăznuim, pentru că începem *o nouă etapă* în viața noastră.

Căci așteptăm ca să se nască copilul cu bucurie, îl primim cu bucurie, primim cu bucurie nunta și ne bucurăm de cei care se însoțesc întru Domnul ca să se mântuiască împreună, ne bucurăm de cel care se hirotonește, pentru că se unește cu Domnul în slujirea Lui, ne bucurăm pentru cel care se face Monah, pentru că se dăruie Domnului în slujire. Ne bucurăm când punem piatra de temelie a casei noastre sau a Bisericii noastre, pentru că știm că acolo vom locui și acolo vom sluji Domnului.

Când copilul învață să meargă, el începe o nouă etapă a vieții lui. Când se duce prima oară la grădiniță, trăiește un nou început pentru el.

Când se duce la școală, iarăși începe o nouă etapă în viața lui. De la școala primară intră la liceu, apoi la facultate, face studii postuniversitare, își începe viața activă, munca, se căsătorește, gustă bucuriile dar și greutățile vieții, e un om al Bisericii, fiecare an e *un nou*

---

[2] Scrisă în seara zilei de 31 august 2016, zi de miercuri, cu 25 de grade la ora 18.00.

început pentru el, dar și *un pas spre moarte*. Și de aceea, începutul nostru e *bucuros*, dar el e *un început matur*. De fiecare dată *și mai matur*. Pentru că noi mergem *spre Domnul* cu fiecare suflare a vieții noastre!

Da, mulți nu știu spre ce se îndreaptă! Așa e! Nu știu ce vor, nu știu ce le place, nu știu de ce sunt pe acest pământ. Viața li se pare plictisitoare, o rutină continuă.

Dar noi știm pentru ce suntem pe acest pământ! Noi știm că viața noastră e *un dar* al milei lui Dumnezeu și că rostul nostru în această viață e acela *al comuniunii veșnice* cu Dumnezeu. Că noi, aici, în Biserică, am început și ne adâncim în viața cu Dumnezeu, adică în acel mod de a fi pe care vrem să îl trăim pentru toți vecii.

De aceea, noi venim la Biserică nu pentru ca să ne plictisim, nu pentru ca să numărăm Sfinții de pe pereți într-o plictiseală enormă, nu pentru ca să bârfim pe unul și pe altul, ci pentru ca *să ne rugăm* lui Dumnezeu pentru noi, pentru întreaga Biserică, pentru întreaga lume de azi, pentru întreaga creație a lui Dumnezeu și pentru toți cei care au trăit, trăiesc și vor trăi pe fața acestui pământ. Venirea noastră la Biserică e *o chemare* a lui Dumnezeu în viața noastră și a tuturor oamenilor. Adică e o lucrare serioasă, profundă, la care suntem chemați cu toată smerenia și bunătatea inimii. Căci noi venim pentru binele întregii lumi la Biserică, pentru mântuirea tuturor și nu doar pentru problemele noastre personale sau ale familiei noastre.

Pentru că adesea, pe pomelnicele dumneavoastră, eu citesc doar probleme strict subiective sau de familie, și mai rar găsesc unul care să se gândească la mari oameni ai Bisericii, adormiți sau în viață, sau la vreun eveniment comunitar, național sau mondial. Și asta

arată că încă *n-am învățat* că rugăciunea e *o îmbrățișare a tuturor* și nu un egoism „ortodox”.

Căci egoismul „ortodox” consideră că numai noi, cei care suntem acum ortodocși, „trebuie” să ne mântuim. Că numai noi trebuie să ne pomenim între noi și de ceilalți să fim „indiferenți”. Însă această *indiferență demonică* vizavi de cei din afara Bisericii nu are nimic de-a face cu credința ortodoxă. Pentru că, dacă ar fi ortodoxă, ar însemna că sfințenia noastră este „indiferentă”, că sfințenia noastră este „insensibilă”, că noi, ortodocșii, suntem niște „brute”. Însă Dumnezeu nu dorește ca numai noi, cei de acum, care suntem ortodocși, *să ne mântuim*, ci ca *întreaga umanitate să se mântuiască*.

Iar dacă El asta dorește și dorința Lui e plină de iubire și de dor pentru mântuirea oamenilor, atunci și viața noastră trebuie să fie plină de o rugăciune care *să includă* pe toată lumea și *să nu excludă* pe nimeni.

Căci cine se vrea *exclus*? Cine și-ar dori Iadul, dacă ar ști ce chin este, în locul Împărăției Lui, adică al veșnicei bucurii cu Dumnezeu și cu Îngerii și cu Sfinții Lui? Cine nu dorește să fie...*iubit*? Nimeni nu dorește asta!

Pentru că demonii se rățoiesc toată ziua la Dumnezeu, ca niște copii prostuți, dar viața lor e darul Lui. El îi ține în existență pe demoni, chiar dacă ei, neîncetat, I se împotrivesc lui Dumnezeu și își fac viața lor un chin și mai mare. La fel, și noi, mult păcătoșii, greșim greu în fața Lui, Îl hulim mereu, Îl batjocorim la orice secundă...dar El este viața noastră. Fie că suntem aici și păcătuim, fie că suntem aruncați în Iad, ca răsplată a păcatelor noastre, noi suntem ținuți în existență de Dumnezeu, pentru că darul vieții e *darul Lui*. Și El nu Își ia darul înapoi, darul existenței, cu care

ne-a împodobit, chiar dacă noi ne desfigurăm veșnic prin răutatea noastră asumată.

De aceea, începutul e *bucurie*, dacă ne bucurăm de Cel care ne dă viață, de Dumnezeu Însuși. Și e bucurie, dacă înțelegem că e *un timp al înfrumusețării interioare* noul început, că anul bisericesc e un timp *al slujirii* lui Dumnezeu și al oamenilor, că e un timp *al îndumnezeirii noastre*.

Iar Evanghelia zilei [Lc. 4, 16-22][3] ne vorbește despre *un început* dumnezeiesc de care toți avem nevoie, despre un început *al înțelegerii* Dumnezeiești Scripturi, adică despre momentul când Domnul *a început să tâlcuiască profețiile care se refereau la Sine*.

Pentru că Sfinții Profeți vorbiseră tainic, umbros, greu de înțeles, despre Hristos Domnul. Întreaga Scriptură a Vechiului Testament e plină de mărturii despre Preasfânta Treime, despre Dumnezeul nostru. Dar pentru ca să știi când se vorbește despre Tatăl, când despre Fiul, când despre Sfântul Duh și când despre Dumnezeul treimic în Vechiul Testament, trebuie să fii luminat de Dumnezeu și plin de multă cunoaștere scripturală și patristică. Adică, deopotrivă, trebuie să cunoaștem Scriptura în textul ei original, în grecește, cum arată el în Septuaginta, dar și comentariile Sfinților Părinți la Scriptură. Care nu sunt doar cele pe care le avem în română, ci sunt cu mult mai multe, cu foarte mult, decât cele pe care le știm.

Și Evanghelia de azi ne spune că Domnul „a venit întru Nazaret [ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ], [în] care era crescut [οὗ ἦν τεθραμμένος], și a intrat, după obiceiul Lui, în ziua sabaturilor întru sinagogă [καὶ εἰσῆλθεν, κατὰ τὸ εἰωθὸς Αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν

---

[3] *Cf. Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie*, ed. BOR 1983, p. 285.

συναγωγήν], și S-a ridicat să citească [καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι]" [Lc. 4, 16, BYZ].

Verset din care aflăm lucruri fundamentale despre Domnul, dar și despre viața noastră creștină. Pentru că aflăm că El *a crescut* în Nazaret, adică a avut un oraș al Lui de domiciliu; că El obișnuia *să meargă la sinagogă*, lucru pe care trebuie să îl trăim și noi, adică obiceiul de *a veni des, regulat la Biserică* și nu din Crăciun în Paști; și că El, la sinagogă, Se ridica și citea din Scriptură. Dar pentru ca *să citești* în Biserică, trebuie mai întâi *să înveți să citești*. Și să citești nu oricum, ci cu evlavia pe care o cer Slujbele Bisericii. Pentru că, aici, noi nu venim ca să spunem poezii, ci pentru ca să ne rugăm. Și pentru ca să ne rugăm, trebuie să ne rugăm cu inimă zdrobită și umilită, cu conștiința păcătoșeniei noastre și nu cu nasul pe sus și uitându-ne la cum suntem îmbrăcați.

Trebuie să învățăm *să citim*, dar și să citim *ceea ce trebuie*! Adică teologie. Pentru că teologia e hrana și viața noastră. Iar Scriptura și cărțile de cult pe care le folosim în Biserică și cu care facem Slujbele sunt pline de teologie. De la semnul Sfintei Cruci și până la conținutul psalmilor, al cântărilor, al Apostolului, al Evangheliei, al ecteniilor, totul e teologie. E teologia Bisericii, scrisă și expusă de Sfinții Lui, și nu vreo invenție a unor oameni păcătoși. Adică noi, aici, în Biserica slavei Sale, nu avem texte liturgice *umoristice* sau cu *nonsensuri* în ele, nu avem texte pline de *istorii false* și *închipuiri de sine*, ci *texte pline de adevăr* și care *vorbesc profund* despre cum trebuie noi să ne mântuim.

Iar Domnul S-a ridicat *să citească* din Scriptură, pentru că avem nevoie cu toții ca să știm *adevărul* Scripturii de la ierarhia Bisericii, care trebuie să îl propovăduiască în Biserică. Și când El S-a ridicat să

citească, „I s-a dat Lui cartea lui Isaias Profetul [ἐπεδόθη Αὐτῷ βιβλίον Ἠσαΐου τοῦ Προφήτου]. Și derulând cartea [καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον] [, pentru că era pe foaie de pergament, așa după cum evreii au Scriptura, până azi în sinagogi, sub formă de rulou[4]], a aflat locul [în] care era scris [εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον]” [Lc. 4, 17, BYZ].

Cei din sinagogă I-au dat cartea Sfântului Profet Isaias, dar Domnul a căutat *un loc anume* din cartea lui Isaias, și pe acela l-a citat. Și pentru ca să știi *un loc* dintr-o carte anume, câteva rânduri, trebuie să fi *citit* cartea.

Însă Domnul, deși era Fiul lui Dumnezeu întrupat, El S-a nevoit și cu cititul cărților, după cum S-a nevoit și cu rugăciunea îndelungă în singurătate. Iar locul de aici e o mărturie neîndoielnică asupra acestui lucru. Pentru că El știa să citească și citea cărți. Iar dacă știi să citești, știi și să scrii.

Pentru că Domnul a muncit, a scris, a citit, S-a rugat, a postit, a călătorit mult, a propovăduit mult, a răbdat toate pentru noi, S-a luptat cu tot păcatul și cu toată ispita, pentru ca *să ne învețe* pe noi *toată virtutea*

---

[4] Vedem aici cum se citește Scriptura în mod sinagogal, *cf.* http://www.buendiario.com/wp-content/uploads/2014/02/Buendiario-rabino-hungria-rollos-tora-rusia-sinagoga.jpeg.

întru umanitatea Sa. Pentru ca noi să vedem în El *exemplul absolut* de viață creștină, de viață ortodoxă.

Așadar, El a primit cartea Sfântului Isaias...a desfășurat-o...dar a căutat un loc anume din ea.

Nu a citat *la întâmplare*! Nu a citat pentru ca *să iasă* în evidență! Nu a citat pentru ca *să plictisească* oamenii în sinagogă! Ci a citat pentru ca *să învețe*. Și la fel trebuie să facem și noi: să citățm din Scriptură la predică, să citățm din Tradiția Bisericii, să citățm din istoria Bisericii, să citățm din cultul Bisericii, să citățm din înțelepciunea bună a întregii lumi...pentru ca *să educăm* oamenii. Pentru ca să îi facem înțelepți, ascetici, cuvioși, sfinți.

Și Domnul a citat acest loc din Isaias: „Duhul Domnului [este] peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor [Πνεῦμα Κυρίου ἐπ᾽ Ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν Με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς]; M-a trimis să-i vindec pe cei zdrobiți [cu] inima [ἀπέσταλκέν Με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν]; să propovăduiesc robilor eliberarea [κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν] și orbilor recăpătarea vederii [καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν], să-i trimit pe cei zdrobiți în[tru] eliberare [ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει], să propovăduiesc anul plăcut Domnului [κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν]” [Lc. 4, 18-19, BYZ].

– De unde din Isaias e acest pasaj?

– Din Is. 61, 1-2. Însă în LXX avem următorul text: „Duhul Domnului [este] peste mine, pentru care m-a uns să binevestesc săracilor, m-a trimis să-i vindec pe cei zdrobiți [cu] inima, să propovăduiesc robilor eliberarea și orbilor recăpătarea vederii, *să chem* anul plăcut Domnului [*καλέσαι* ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτὸν] și ziua de răsplătire, să-i mângâi pe toți cei care plâng [καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως παρακαλέσαι πάντας τοὺς πενθοῦντας]”.

– Însă Domnul nu a citat din Septuaginta, dacă era în sinagogă, ci din textul evreiesc. Ce ne spune textul ebraic la Is. 61, 1-2?

– În WTT avem următorul text: „Duhul Domnilor, al lui Iahveh, [este] peste mine, pentru că m-a uns Iahveh cu [slava Lui] [רֽוּחַ אֲדֹנָי יְהוִה עָלָי יַ֗עַן מָשַׁח֙ יְהוָ֣ה אֹתִ֔י] ca să binevestesc săracilor [לְבַשֵּׂ֥ר עֲנָוִ֖ים], să trimit pentru cei legați [שְׁלָחַ֣נִי לַחֲבֹ֣שׁ], pentru cei zdrobiți cu inima [לְנִשְׁבְּרֵי־לֵ֑ב], pentru a vesti celor robiți eliberarea [דְּר֤וֹר לִשְׁבוּיִם֙ וְלַאֲסוּרִ֔ים פְּקַח־קוֹחַ֖:] și celor legați un început [לִקְרֹ֣א לִשְׁבוּיִ֔ם], ca să vestesc anul plăcut lui Iahveh și ziua răzbunării [לִקְרֹ֣א שְׁנַת־רָצ֔וֹן לַיהוָ֖ה וְי֣וֹם נָקָ֑ם], ca Elohimii să-i mângâie pe toți cei care plâng [כָּל־אֲבֵלִ֖ים: לֵאלֹהֵ֥ינוּ לְנַחֵֽם]”. Adică textul ebraic ne spune același lucru. Ba, mai mult, formele de plural pentru *Adonai* [Domnii] și *Elohim* [Dumnezeii] ne indică mai multe persoane în Dumnezeire, lucru pe care ni l-a revelat Domnul. Pentru că El ne-a învățat că Dumnezeu e *Treime de persoane*, că El e Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, Dumnezeul nostru treimic.

Însă Sfântul Lucas nu a citat textul ebraic, ci Septuaginta. Lucru evident din traducerea pe care am oferit-o. Pentru că toți Evangheliștii au făcut la fel: au citat din LXX când a fost să citeze din Vechiul Testament. Și, de aceea, LXXul e *Scriptura vechitestamentară a Bisericii*, adică *Septuaginta*.

Domnul a citat un text...care nu avea majuscule în Isaias la persoana *cea unsă* de Tatăl. Dar El *l-a majusculat* prin comentariul Său. Pentru că El le-a spus celor prezenți: „Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre [Σήμερον πεπλήρωται ἡ Γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν]” [Lc. 4, 21, BYZ].

Da, le-a vorbit tot tainic, tot acoperit...dar le-a vorbit unora care *credeau* că sunt în stare *să Îl sesizeze*...pe Mașiah, atunci când Îl vor vedea. La fel cum mulți dintre noi *se cred în stare* să îl sesizeze pe

Antihrist...dar nu sunt în stare *să vadă*...sfinţenia din cineva. Sau, mai degrabă, nu sunt în stare să îşi vadă *propriile lor păcate*.

Căci dacă ne-am vedea păcatele, atunci am vedea şi sfinţenia în oameni. Dar pentru că nu vedem nici păcatele şi nici sfinţenia...şi totuşi ne credem „ortodocşi", tocmai de aceea *arătăm ca evreii* care Îl căutau pe Maşiah în cărţi...dar nu erau în stare să Îl vadă în faţa lor.

Însă Maşiah era în trup, era în faţa lor! Şi când El le-a spus că *s-au împlinit* aceste cuvinte azi, în faţa lor, El le-a spus, de fapt, că *El este*...Cel uns de Duhul Sfânt, că El este unul din Treime, că El este Maşiah, că El este Hristos şi că numai în relaţie cu El ei se pot mântui.

Şi dacă le vesteşte *anul plăcut* Domnului...asta înseamnă că le vesteşte *o viaţă nouă*, duhovnicească, cu adevărat plăcută lui Dumnezeu, dar şi oamenilor care se mântuiesc.

Însă greşeala evreiască *seamănă* cu greşeala creştinească! Ce vreau să spun?! Vreau să spun că şi azi mulţi dintre noi Îl caută pe Dumnezeu *în cărţi* sau *Îl închid* în cărţi, dar nu vor să vadă *cum arată* Dumnezeul lor. Şi nu vor să vadă cum arată Dumnezeul lor, pentru că Dumnezeul lor e *sfânt* şi ei vor să fie nişte păcătoşi „cinstiţi", „venerabili", „respectabili". Adică vor să fie nişte oameni *de lume*, cu toate păcatele la zi, dar, în acelaşi timp, să pară şi „credincioşi", şi oameni „ai Bisericii".

Însă Dumnezeu nu are nevoie de astfel de diletanţi! El ne vrea cu totul ai Lui. El nu ne vrea pentru câteva ore, cât stăm noi în Biserică şi părem „evlavioşi", ci pentru toată ziua şi pentru toată noaptea şi pentru toată viaţa şi pentru toată veşnicia.

El vrea ca să citim cărţile Bisericii, dar să nu credem că nu putem avea o relaţie vie, reală, perma-

nentă cu El. El ne îndeamnă să Îi citim cărțile, dar să nu credem că El e „o carte", că El e „o poveste de demult", una „răsuflată", iar astăzi treburile merg „altfel".

Pentru că azi lucrurile merg *ca în prima zi* a creației: *depindem cu toții de Dumnezeu*! Nu există făptură care să nu aibă existența de la Dumnezeu și nimeni nu stă prin sine în viață, ci numai datorită Lui.

De aceea, lucrurile merg astăzi ca întotdeauna: Dumnezeu e în centrul lumii, iar noi trebuie să ne facem robii Lui. Și Lui trebuie să Îi slujim ziua și noaptea, și nu când vrem noi și când ne convine, pentru că mântuirea și sfințenia sunt *realități personale* numai *în relație* cu Dumnezeu și cu Biserica Lui. Nu ne putem mântui în afara Bisericii Lui, nu ne putem mântui fără vederea și simțirea Lui, nu ne putem mântui fără ca să ne sfințim viața. Adică nu putem fi *ortodocși cu adevărat*, dacă nu suntem plini de slava lui Dumnezeu și de vedenii și de luminări dumnezeiești și de asceză și de teologie și de milostenie și de curăție și de delicatețe și de...alte o mie de lucruri ale vieții creștine. Nu, nu putem fi ortodocși doar cu numele, ci cu credința, cu faptele și cu adevărul vieții noastre!

De aceea, astăzi, la început de an bisericesc, la începutul anului bisericesc 2016-2017, Domnul ne cere să începem *o nouă viață* și nu doar *o nouă lună de viață*! El ne cere să avem cuvintele harului în noi înșine și ele să iasă din gura noastră [Lc. 4, 22] ca o bună mireasmă.

Pentru că vă vorbeam recent despre Sfânta Irini, Stareța Hrisovalantului, cea care a primit 3 mere din Paradis și despre cum ieșea din trupul ei și din mormântul ei bună mireasmă dumnezeiască[5]...Dar și din noi poate ieși *buna mireasmă a harului*!

---

[5] A se vedea: https://ro.orthodoxwiki.org/Irina_(din_Hrisovalant).

Faptele bune sunt pline de har și ne fac frumoși, ne fac duhovnicești. Iar dacă suntem *duhovnicești,* atunci și cuvintele noastre și trupul nostru și cele ale noastre sunt pline de har și harul lui Dumnezeu îi vindecă și pe alții de neiubire și de lipsa prietenilor adevărați.

Pentru că prietenia adevărată e o mare bine-cuvântare pentru oameni. Iar cel care e prieten cu altul pentru Dumnezeu, pentru ca să îl mângâie și să îl întărească întru toate, așteaptă ca să fie și el întărit în toate de prietenul lui. Dar dacă noi vedem mântuirea *în mod îngust*, după cum ne vedem și viața, cum să fim *prieteni* cu alții, dacă nu ne dorim binele nici nouă?

Eu vreau de la noul an bisericesc multă sporire duhovnicească în slujirea mea și în munca mea editorială. Adică să slujesc și mai mult decât am slujit, să scriu și mai mult decât am scris, să editez și mai multe cărți decât am editat până acum. Dar acestea sunt dorințele mele și râvna mea pentru azi și pentru mâine. Ceea ce dorim noi însă, trebuie să se supună în fața a ceea ce dorește Dumnezeu pentru noi. Iar dacă El dorește altceva, decât dorim noi, e doar spre binele nostru. Vă asigur, din toată inima, de acest lucru.

Așadar, să avem parte, cu toții, de un an al milostivirii lui Dumnezeu! De un an plin de bucurii duhovnicești, de un an al recunoașterii de sine, de un an al sporirii în virtute, de un al pocăinței, de un an al reîntoarcerii la Dumnezeu. Și Dumnezeul nostru treimic, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, Dumnezeul nostru, să ne călăuzească spre tot lucrul bun și să ne lumineze în tot binele, pentru ca viața noastră să fie *o lumină* pe pământ, o lumină pusă înaintea tuturor, în Biserica Lui, care să lumineze și să întărească pe toți în viața cea bună! Amin.

Predică la Duminica a 11-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[6],

Patriarhia Română, în primele 4 zile ale acestei luni, a fost gazda *întâlnirii* tinerilor ortodocși din toată lumea[7]. Bineînțeles, e vorba despre *reprezentanți* ai diverselor Biserici Ortodoxe surori, care au venit la București să vorbească și să se cunoască mai bine, să se împrietenească. Dar, în același timp, pe baza discuțiilor cu ei, să se stabilească *locul* și *rolul* tinerilor în Biserică. Sau, mai bine zis, să se observe *unde greșim* în relațiile noastre cu tinerii, încât tinerii nu sunt *prezențe majore* la slujbele noastre.

Pentru că *locul* lor e unul *periferic* în Biserică, iar *rolul* lor este *insignifiant* în Biserica Ortodoxă Română.

– Cum puteți să spuneți, Părinte, că *nu vin* copiii și tinerii la Biserică și că ei sunt *periferici* în Biserică? Ce vreți să spuneți cu asta? Pentru că există Biserici în care copiii și tinerii sunt foarte mulți și entuziasmul lor este cuceritor.

– Da, draga mea, există Biserici, în unele orașe și localități din România, în care copiii și tinerii, din diverse motive, sunt *prezenți* la slujbe. Dar realitatea per total e alta: segmentul de vârstă 1-40 e slab reprezentat, pentru că credincioșii care își asumă *în mod regulat* prezența la Biserică au vârste de la 40-50 de ani

---

[6] Scrisă în dimineața zilei de 2 septembrie 2016, zi de vineri, însorită, cu 20 de grade la ora 9.00.

[7] Prima seară:

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/09/01/intalnirea-tinerilor-ortodocsi-din-toata-lumea-bucuresti-1-septembrie-2016/.

în sus. Și nu bărbații sunt *elementul forte* al Bisericii, ci *femeile*. Adică femeile vin în număr *mai mare* la slujbele noastre decât bărbații.

Așadar, avem bărbați în vârstă, cel mai adesea, la strană și în consiliile parohiale, dar femeile sunt mai multe la slujbă decât bărbații. Adică bărbații nu sunt un factor predicatorial *major* în Biserică, ci femeile, și doar ele pot *aduce* la Biserică pe copiii și pe tinerii lor.

Întrebarea, una deschisă, e aceasta: De ce mamele nu pot *să își convingă* copiii să vină la Biserică? Sau de ce consideră că *prezența* lor la Biserică *îi scutește* pe copiii lor de venirea la Biserică?

Cineva mi-a spus: „Nu îl aduc la Biserică, pentru că e *prea obosit* cu școala". Adică duminica e *zi de odihnă* pentru copil, pentru că de luni e iar la școală.

Pe de altă parte, ce grad *de suportabilitate* au copiii și tinerii români? *Cât timp* pot să participe ei la un eveniment liturgic, la o slujbă, fără ca să se plictisească și să facă zgomot?

Profesorii români ne spun că abia pot să îi țină *atenți* la ore, pentru că, după 10 minute de predare, deja mulți sunt *obosiți* „de atâta efort". Nu scriu repede, nu știu să își ia notițe, nu pot fi atenți foarte mult la o comunicare directă, nu înțeleg rostul învățării. Și, da, bineînțeles, nu mă refer acum la copiii și tinerii excepționali, la cei care ajung la olimpiade și concursuri internaționale și care sunt *focarele de inteligență* ale României! Ci eu privesc situația copiilor și a tinerilor români *în ansamblul* ei.

Căci dacă un copil, după 8 ani de școală, ajunge la liceu și nu a citit nicio carte sau cărțile nu îl fascinează de niciun fel, înseamnă că cei 8 ani de școală au fost o *corvoadă* pentru el, un chin, și nu o bucurie, nu o împlinire. Una grea, e drept, dar personalizatoare.

Cum să ajungi la liceu și apoi la facultate și să nu înțelegi *cât de suplă* și *de complexă* e comunicarea în limba română? Cum să termini facultatea și să nu fii în stare să scrii *un text personal*, unul care *să te exprime*? Cum să faci studii universitare și postuniversitare și să nu fii capabil *să îți prezinți crezurile* în mod coerent și convingător? Cum să nu ai *opinii profunde* despre realitățile lumii tale, dacă toată viața ai încercat *să îți înțelegi* viața și lumea în care trăiești?

Însă copiii și tinerii noștri nu au *răbdare*...cu slujbele Bisericii și nici cu cărțile, pentru că sunt crescuți la școala ideologică a fast-foodului post-modern. Și după cum se duc la *mec*[8] și mănâncă unii în alții *junk food* [mâncare proastă], de proastă calitate, și beau energizante care le distrug sănătatea[9] și ascultă muzică în exces și văd filme în exces și se joacă în exces jocuri, tot la fel, când trebuie să scrie ceva pentru școală, vreo compunere sau vreun referat, intră în online ca în codru, fură tot ce prind și pun la ei, pentru că nu au *prietenii reale* cu biblioteca.

Și nu-i interesează Școala și Biblioteca, implicit nici Biserica și nici familia, pentru că au în capul lor ideea că viața *e un experiment extrem*. Publicitarii de tot felul i-au convins că viața este ceva de care trebuie *să profite acum*, imediat...și nu *o minune* a lui Dumnezeu, de care suntem *responsabili*.

Căci copilul și tânărul ortodox, care sunt crescuți în Biserică, știu că viața e *pentru mântuire* și nu *pentru distracții fără sfârșit*. Copilul adus la Biserică și care trăiește bisericește acasă, se roagă împreună cu părinții

---

[8] A se vedea: http://mcdonalds.ro/acasa.

[9] Idem: http://www.cancan.ro/life-style/sanatate/energizantele-distrug-sanatatea-tinerilor-risc-mare-de-atac-cerebral-si-moarte-subita-149385.html.

lui, postește, citește, vorbește îndelung despre viața Bisericii. El știe *să rabde* lungimea slujbelor, știe să aștepte, știe să se comporte demn, știe să privească distant, cu ochi critic, excesele de temperament ale altora. Pentru că el e atent și la Biserică și la Școală. El e atent peste tot, oriunde merge, e atent la tot ce se întâmplă cu el și cu ceilalți din jurul lui, de aceea reacționează imediat când e nevoie, când e chemat, când i se cere ajutorul.

De ce acest copil, crescut bisericește acasă și care vine mereu la Biserică, *poate*, iar ceilalți *nu pot* să rabde rigorile Bisericii? Pentru că ritmul vieții Bisericii se învață *de mic* și nu la 40 de ani. Copilul trebuie să învețe *să fie bisericesc* din primul an de viață, de când e botezat. De aceea el trebuie adus, în mod regulat, pentru a fi împărtășit cu Domnul, el trebuie să audă acasă muzică și vorbe bune, el trebuie să fie crescut cu blândețe și cu iubire, cu smerenie și cu simțul dreptății.

Și dacă începe de la început, dacă începe din primele zile *să trăiască ortodox*...el va fi *un ortodox de elită*. Adică va fi viitorul preot, viitorul episcop, viitorul profesor, viitorul medic, viitorul judecător, viitorul teolog, viitorul *tată* și viitoarea *mamă*, care vor forma o familie creștină responsabilă, viitorul stareț de Mănăstire. Pentru că, pentru ei, viața ortodoxă e însăși viața lor, e viața în care s-au dezvoltat în mod armonios și nu e doar o vorbă.

...Și acum răspund la întrebarea: De ce copiii și tinerii *nu vor să vină* la Biserică, ci preferă un joc, un film, o distracție? Pentru că *nu înțeleg* ce e Biserica și nici care e *rolul lor* în Biserică.

Pentru ca *să înțelegi* Biserica, trebuie *să ai mintea* Bisericii. Iar copiii și tinerii născuți în familii „relaxate", fără prea multă *tangență* cu Biserică, au nevoie *să se convertească*, pentru ca *să înțeleagă* ce e Biserica.

Dar ca să te *convertești*...trebuie *să simți* și *să primești chemarea lui Dumnezeu*. Trebuie să ai o *întâlnire reală*, dumnezeiască, acaparatoare cu Dumnezeu Însuși. Pentru ca să crezi că *El există*...trebuie să Îl vezi, să Îl simți, să simți puterea și mila Lui, atotștiința și frumusețea Lui, faptul că El e pretutindeni și umple toate, că El ține toată făptura în mâna Lui. Și din cauza *întâlnirii copleșitoare* cu El, tu *să îți arunci* toată viața la picioarele Lui și să aștepți de la El să te conducă, să te călăuzească, să te poarte...

Eu așa mi-am trăit *convertirea*: ca pe o luare de la capăt! La mine în viață este un *înainte*, de care m-am dezis interior, și un *după*. Dar dacă aș fi trăit ortodox *din prima clipă* a vieții, nu aș fi avut un *înainte* de cunoașterea lui Dumnezeu și un *după* cunoașterea Lui, pentru că aș fi trăit ritmul vieții ortodoxe cu toată ființa mea.

Ce s-a petrecut cu mine *după convertirea* pe care am trăit-o la vârsta de 12 ani? Am uitat jocurile copilăriei, am uitat aspirațiile mele militare (pentru că doream să intru în viața militară și să mă îndrept către aviația militară), și am început să citesc cărțile Bisericii și, în scurt timp, am înțeles că trebuie *să studiez sistematic* învățătura Bisericii. De aceea am ajuns la Seminarul Teologic: pentru *învățarea sistematică* a teologiei și a vieții Bisericii.

Însă, pentru că pe mine mă interesa doar asta, eu nu m-am oprit niciodată doar la...cursurile de la Seminar sau de la Facultate, ci eu am studiat tot ce mă interesa pe mine. Atunci și acum eu studiez lucrurile *de care am nevoie interioară* și nu citesc sau fac lucruri pentru că *se fac*, pentru că se fac la modă, pentru că mi le cere cineva.

De aceea, când am început *să merg* la Biserică, eu am mers ca să aflu despre Dumnezeu și despre teologia

Lui, am mers pentru ca să trăiesc ortodox...și nu pentru ca să mă fac preot, „să mănânc colaci toată ziua” și să îmi fie „bine”. Pentru că eu am înțeles din prima că viața ortodoxă nu e o viață ușoară, ci *grea*, că ea *enervează* pe mulți...atâta timp cât după convertirea mea, eu n-am mai fost suportat nici de părinți, nici de rude, nici de prieteni...ci mi-am pierdut toți prietenii de joacă. Doar bunicii mei – care m-au crescut de la două săptămâni, însă și ei după multe discuții și certuri, și asta pentru că iubirea lor pentru mine *a învins* reticența – *m-au înțeles* în schimbarea din viața mea. În rest: nimeni nu s-a bucurat și nici nu m-a felicitat pentru convertirea mea, pentru alegerea mea de *a merge* la Biserică. Pentru că nu aveam pe nimeni în familie și în neamul meu care să fie...un om care merge regulat la Biserică. Toți erau ortodocși prin Botez, dar niciunul nu călca pe la Biserică.

Iar azi împlinesc 11 ani de diaconat, de când am fost hirotonit Diacon...și vorbesc despre faptul de ce copiii și tinerii *nu vin* la Biserică. Pentru că nu trăiesc *convertirea preaminunată* la viața Bisericii, aceea în care Dumnezeu *să îi convingă* de realitatea Lui și de sfințenia Bisericii Sale. Iar dacă noi îi aducem cu forța, ei se vor plictisi și vor aștepta, cu nerăbdare, să vină clipa când se termină slujba, pentru că venitul la Biserică li se pare...o strângere de gât.

De ce? Pentru că credința cea vie nu este în ei. Nu vin din toată inima lor la Dumnezeu, nu vin pentru ca să se bucure cu El, nu vin ca să afle teologia Bisericii, ci sunt în Biserică pe post de...*spectatori*. Și dacă, doar ei, ar fi *spectatori*, ar fi bine. Problema e că mulți vin pentru *spectacolul* eclesial, pentru ce se petrece în Biserică și nu pentru ca *să înțeleagă* lucruri, care să le schimbe viața.

Căci dacă ar căuta *schimbarea vieții*, atunci ar fi alții pe fiecare zi.

...Însă, să zicem că, prin diverse strategii predicatoriale, reușim *să aducem* câțiva copii și tineri la Biserică. Unde vor sta ei? Majoritatea vor sta *la strană* sau *pe lângă* strană. Unul sau doi vor sta în altar, pentru ca să ne ajute cu cădelnița și cu lumânarea, eventual și cu tăierea anafurei. Și pe copii și pe tineri trebuie să îi pui în față, pentru ca să fie sub ochii tuturor, pentru ca să nu facă gălăgie.

Strana, de obicei, e pe latura bărbaților. Copiii vor sta în fața bărbaților și îi vor incomoda pe aceia. Dar dacă îi pui pe copii în spate, nu pot să vadă până în față, pentru că ei sunt mici de statură. Îi poți pune, eventual, în cafas, la balcon. Dar acolo trebuie supravegheați de cineva, de un pedagog al lor, care să stea tot timpul cu ei. Nici pe bărbați nu îi poți pune în spate, pentru că, primii bărbați sunt *consilierii* Bisericii. Așa că *infuzia* de copii și de tineri în Biserică e *problematică*, dacă bărbații și femeile, care își au scaunele lor, nu înțeleg ...*noua realitate* eclesială.

Pe lângă *numărul* și *vârsta* celor care vin la Biserică...problema numărul unu a noastră e *spațiul*. Dacă te duci ca Preot nou într-o parohie și începi un program predicatorial intens și mergi după ei acasă și îi aduci la Biserică...problema numărul unu e: *unde* îi aduci la Biserică, dacă Biserica e *doar* pentru 200 de persoane? Unde *să vină* tinerii...dacă nu au *loc*? Și ce să facă tinerii, în Biserică, dacă nu le ajunge doar rugăciunea și cântarea în comun?

Pentru că Bisericile Ortodoxe ale momentului presupun...*un spațiu mare* alocat Bisericii, o curte mare, spațioasă, a Bisericii și, pe lângă Biserică, să ai și capelă pentru înmormântări și bibliotecă și lumânărar și aghiasmatar și clopotniță și veceu și clădiri anexe

unde să dezvolți diverse proiecte educaționale și caritabile. Adică curtea Bisericii...*de azi* trebuie să fie plină de construcții...dar nu de construcții îngrămădite una peste alta. Și pentru ca să ai spațiu...trebuie să fi avut spațiu *de la început*, de când s-a făcut Biserica, sau, dacă Biserica e nouă...să cumperi un teren apreciabil împrejurul Bisericii.

Pentru toate aceste clădiri ai nevoie de bani și de oameni care să le întrețină. Și pentru ca să le întreții doar tu, preotul, sau cu încă un coleg preot, trebuie să îți angrenezi întreaga familie pentru a ține...în picioare și funcționale clădirile Bisericii. Însă nu îți poți *obliga* preoteasa și familia să țină Biserica în picioare, pentru că doar tu, preotul, ești *angajatul* Bisericii.

Așa că, dacă gândim Biserica...*de azi*...trebuie să o gândim cu oamenii și cu banii aferenți și nu în abstract. Pentru că proiectele cu copiii, cu tinerii, cu maturii, cu bătrânii se fac cu oameni și cu bani și nu doar cu...bune intenții. Mai întâi trebuie să avem *oameni calificați*, care să se implice în educația credincioșilor alături de preoți, și *de bani* cu care să îi plătim.

...Da, tinerii vor *slujbe mai scurte* și *povești mai multe*! Vor să îți pierzi timpul cu ei, să le vorbești până când te doare în gât, după care ei să plece acasă...și să uite ce le-ai spus. Pentru că nu vor să fie *responsabili*. Nu sunt învățați acasă să fie *responsabili*. Sunt tratați ca niște *copii veșnic copii* și nu ca niște *copii maturi*. De aceea nu vin la Biserică: pentru că nu vor lucruri *serioase* cu viața lor. Nu vor să meargă nici la meditații la Română sau Matematică: pentru că vor să treacă examenele *cu orice notă* ar fi și nu *să facă excelență*.

...Dar datoria noastră e *să vorbim* despre ce fac și nu fac oamenii credincioși, pentru ca să știm cu toții...că lucrurile sunt *clare*.

Și ajungem la *datoria* zilei! Pentru că Evanghelia zilei [Mt. 18, 23-35] este despre *iertare*. Despre iertarea lui Dumnezeu și despre iertarea noastră. Iar despre iertarea noastră se vorbește în finalul parabolei și ni se spune că ea trebuie să fie *din inimă* [Mt. 18, 35], pe când, despre iertarea lui Dumnezeu, a omului împărat [ἀνθρώπῳ βασιλει] [Mt. 18, 23, BYZ], ni se spune că ea este *imensă*.

– De unde deducem că iertarea lui Dumnezeu este *imensă*, când în parabolă *nu ni se spune* acest lucru?

– Din compararea celor *10.000 de talanți* [μυρίων ταλάντων] [Mt. 18, 24] cu cei *100 de dinari* [ἑκατὸν δηνάρια] [Mt. 18, 28, BYZ]. Căci iertarea lui Dumnezeu e de 10.000 de talanți, pe când iertarea noastră e de 100 de dinari.

Talantul despre care vorbește Noul Testament avea 58, 9 kg[10]. Dacă înmulțim 58, 9 cu 10.000 avem 589.000 de kilograme de aur. Iar dacă gramul de aur azi e 167,9 lei, atunci kilogramul de aur e 167, 9 x 1.000, adică 167.900 de lei. Însă 167.900 înmulțit cu 589.000 de kilograme, rezultă 98.893.100.000 de lei. Și dacă am înmulți la infinit zerourile acestui număr, tot nu am exprima *iertarea* lui Dumnezeu față de noi. Pentru că iertarea Lui nu poate fi *înțeleasă* niciodată de noi, dar ea e *viața* și *mântuirea* noastră. Iar noi trăim acum, astăzi, pentru că El ne-a iertat și ne iartă de păcate grele, de toate păcatele Iadului, de acelea pentru care ar fi trebuit să fim *în Iad*...dar iată să suntem aici, împreună, și împreună cerem *mila* lui Dumnezeu față de păcatele noastre cele multe, grele și rele.

Ce înseamnă însă *100 de dinari*, iertarea noastră față de cel care ne greșește, pe lângă *iertarea* lui Dumnezeu de miliarde și de catralioane? E o nimica

[10] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Talant.

toată! Și cu toate astea *nu îl iertăm* pe aproapele nostru. Nu vrem *să îi fie bine*. Nu vrem *să ne fie bine*.

Un dinar romanic de argint avea 3-4 grame[11]. Dacă înmulțim 4 grame cu 100, avem 400 de grame de argint. Iar cum prețul gramului de argint, astăzi, e între 2, 4 și 1, 9 lei[12], dacă înmulțim 2 cu 400 avem 800 de lei.

Ce sunt însă 800 de lei ai noștri, care reprezintă *cât iertăm noi* pe confrații noștri...pe lângă cei 98.893.100.000 de lei ai lui Dumnezeu, care sunt *iertarea cu care El ne iartă*? Nimica toată!

Însă nu învățăm nimic din iertarea lui Dumnezeu față de noi. Căci, pe cât El ne iartă, noi suntem tot mai intoleranți, și, pe cât El ne iubește, noi suntem tot mai respingători. Nu credem în dialog. Nu credem în oameni. Nu credem în schimbarea oamenilor. Nu credem în muncă, nici în cinste, nici în cuvântul dat, nici în prietenie, ci totul ni se pare...*de vânzare*. Îi vindem pe oameni cu ușurința cu care cumpărăm salam sau înghețată. Ne schimbăm opiniile după vânt. Suntem oameni ai modei, oameni lejeri, oameni care nu ne mai încăpem în piele din cauza *importanței* pe care ne-o dăm, dar nu putem să arătăm...în ce constă „importanța" noastră.

Tocmai de aceea, iertarea ni se pare „o prostie", „o pierdere de timp", „ceva care nu se face". Pentru că ne place răzbunarea! Ne place să avem mereu dreptate. Ne place să fim lăudați pe degeaba. Ne place sângele, ne plac accidentele, vrem să îi vedem pe alții în posturi dramatice sau comice, ne place revanșa...pentru că nu am învățat nimic *din iertarea* lui Dumnezeu.

– Dar ce e *de învățat* din iertarea lui Dumnezeu?

---

[11] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Denar.

[12] Idem: http://www.metalepretioase.ro/curs_valutar_actual.html.

– Că El se comportă cu noi, cu fiecare dintre noi, ca și cu *un partener de dialog veșnic*, pe când noi suntem încă...*morți* datorită păcatelor și fărădelegilor noastre. El ne vede ca pe *partenerii* Lui de dialog...mai înainte ca *să credem* în El. Și El așteaptă ca noi *să ne întoarcem* la El, pentru ca El *să ne ierte* toate păcatele neștiinței noastre.

– Dar de ce trebuie ca Dumnezeu *să ne ierte*?

– Pentru că, fără iertarea Lui, noi nu putem primi slava Sa. Și iertarea Lui am primit-o la Botez, atunci, în pruncia noastră, și tot atunci și slava Lui, cea întru care noi trebuie să trăim și să facem tot binele poruncilor Lui.

– Atunci, dacă *am primit* iertarea și slava Lui la Botez, ce ne mai trebuie iertare *acum*, când suntem maturi?

– Pentru că, de la Botez și până azi, am făcut multe păcate în fața lui Dumnezeu. Pentru acelea trebuie să ne pocăim și pentru ele trebuie să cerem cu toții iertarea lui Dumnezeu. Și la ele, la păcatele pe care le-am făcut, nu mai trebuie să ne întoarcem. Iar iertarea Lui o primim prin toată fapta bună, prin spovedirea păcatelor la Duhovnic și prin împărtășirea cu Domnul.

Așadar, iubiții mei, *neiertarea* aproapelui e *o mare neiubire* a lui Dumnezeu și a oamenilor! Pentru că neiertarea aproapelui arată că noi nu cunoaștem iubirea Lui, nu cunoaștem ce vrea El cu toată lumea. Dar când Dumnezeu „voiește [ca] toți oamenii să se mântuiască și întru cunoașterea adevărului să vină [πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν]” [I Tim. 2, 4, BYZ], a nu ierta pentru Dumnezeu, a nu învăța pe alții despre Dumnezeu, a nu spune tuturor despre Dumnezeu, înseamnă *a nu lucra* cu Dumnezeu, *a nu voi* ceea ce voiește Dumnezeu.

Iar iertarea e *o datorie creștinească*, după cum e și milostenia și propovăduirea dreptei credințe. E datoria noastră față de alții. E datoria *iubirii* noastre față de oameni. Pentru că oamenii *nu se împart* în ortodocși și neortodocși, în români și în neromâni, ci noi, cu toții, suntem *oameni* și cu toții avem *dreptul la mântuire*.

După cum avem *dreptul la viață*, așa avem și *dreptul la mântuire*. Și nu putem *să excludem* pe nimeni de la mântuire, pentru că toți trebuie să facă *parte* din Biserica lui Dumnezeu. Însă fiecare dintre noi avem *locul nostru* în Biserică. Chiar dacă am fi prea mulți la slujbă și n-am încăpea în Biserica de zid, în Biserica comuniunii veșnice cu Dumnezeu noi suntem *mădularele cele vii* ale Bisericii și fiecare avem *locul* și *rostul* nostru.

Locul meu e în altar și *rostul* meu e acela de a fi Preot. Dumnezeu m-a chemat la acest loc și la acest rost al slujirii Lui. Însă El pe fiecare dintre noi ne cheamă în Biserică și, oriunde am sta în naosul Bisericii, noi suntem *ai Lui*.

Pentru că viața Bisericii nu e doar *liturgică*, ci și *extraliturgică*. După Slujbe noi reprezentăm tot Biserica și dăm mărturia Lui prin tot ceea ce facem bun. Tocmai de aceea, spre noi, oamenii privesc cu ochii cu care privesc...Biserica. Iar dacă ne privesc *cu ochi reci*...trebuie să știm că aceia sunt ochii cu care ei privesc Biserica și că nu ne privesc doar pe noi cu răceală, iar dacă ne sunt *prieteni*, atunci au învățat de la Dumnezeu și de la oamenii Lui să ne fie *prieteni*.

Da, în toată viața mea *am iubit prietenia*...și am avut tot mai puțin parte de ea! Pentru că prietenia trebuie *udată mereu* cu dragoste și cu înțelegere, așa cum uzi un pom, abia sădit, pentru ca să prindă rădăcini. Eu am *udat* prietenia mereu...dar prietenia se face „în minim doi”, vorba lui Alex Velea.

Trebuie să ne punem de acord, trebuie să privim în aceeași direcție, trebuie să prețuim mult *valoarea conlucrării* în prietenie...pentru ca *să udăm* prietenia și ea să se facă brad puternic, secular. Dacă nu...intențiile bune, numai dintr-o parte, nu pot *feri* prietenia de la năruire. Ea se stinge ca un vis frumos...sau ca un plan niciodată dus la capăt. Pentru că odată cu *aruncarea* prieteniei...nu doar dialogul și dezvoltarea potențelor personale sunt *omorâte în față*, ci și *încrederea* în oameni e rănită profund. Căci *criminalii încrederii în oameni* sunt foștii prietenii sau falșii prieteni sau prietenii care și-au trădat iubirea și admirația dintâi.

Să nu faceți asta! Să nu omorâți *încrederea* în oameni! Să nu fiți *diletanți* cu oamenii, pentru că nu câștigați nimic! Datoria păcatelor noastre e multă și grea. N-are rost să o înmulțim zilnic. Ci, dimpotrivă, *a striga* către Dumnezeu pentru iertarea Lui, pentru mila Lui, pentru noi și pentru întreaga umanitate, înseamnă a recunoaște că El e *singura prezență* care ne leagă pe unii de alții.

Căci mulți cred că Dumnezeu e Cel care *a despărțit* lumea de azi. Însă lumea religioasă e despărțită nu din cauza *lui Dumnezeu*, ci pentru că unii Îi slujesc Lui în Biserica Sa, pe când alții *inventează biserici* pe care le pun pe seama lui Dumnezeu și *teologii* pe care le pun pe seama Lui.

Nu Dumnezeu a fragmentat lumea creștină, ci o parte din lumea „creștină" a început să trăiască *în afara* Bisericii lui Dumnezeu! Și pentru că nu au mai dorit comuniunea, de aceea nici nu simt nevoia de comuniune. Mai grav e când oameni din Biserică nu mai vor comuniunea cu cei care *s-au depărtat* de Biserică și îi tratează pe ceilalți, din afară, ca pe niște oameni „deja...morți".

Însă cred că noi suntem *morți* duhovnicește...dacă nu vrem ca *toți oamenii să se mântuiască*. Și dacă vrem ca *să se facă voia* lui Dumnezeu în toți oamenii, atunci trebuie să fim oameni responsabili, oameni ai dialogului, oameni ai cooperării, ai conlucrării, ai frățietății, ai echilibrului. Căci multa știință nu te prostește, ci te face profund și te smerește, pe când puțina știință și puțina cunoaștere a oamenilor te fac infatuat și extremist. Și când ești infatuat, crezi că le știi pe toate și nu ai nevoie de nimeni. Dar când ești om lucid la minte și responsabil, înțelegi că fiecare are rolul lui la menținerea păcii și la buna dezvoltare a umanității.

Așadar, iubiții mei, încă o dată vă spun *la mulți ani* pentru noul an bisericesc în care am intrat! Să strângem înțelepciune de la tot omul! Să fim inimi largi, deschise spre oameni și nu bădărane! Să arătăm tuturor *ce ne-a învățat* pe noi Dumnezeu și *ce vrea* Dumnezeu de la noi toți! Și să ne bucurăm în tot ceea ce facem! Amin.

Predică la nașterea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [2016]

Iubiții mei[13],

de ce există atât de multe cărți pe piață despre graviditate, naștere și creșterea copiilor? Pentru că viitoarele mame *nu au relații bune* cu mamele lor sau pentru că *desconsideră* modul în care mamele lor le-au crescut și educat.

Și când viitoarea mamă nu are relații bune cu mama ei, înseamnă că e pe cont propriu. Trebuie să facă toate de una singură. Iar cum ea nu are experiență, trebuie să apeleze la prietene sau la cărți. Iar dacă nu are nici prietene sau nici prietenele nu sunt de încredere, învață totul din cărți și de la medicul care o pregătește pentru naștere.

Însă, dacă își desconsideră mama, dacă ea crede că mama ei are metode *învechite* de a crește copiii, apelează din nou la cărți, învățând un mod de a se raporta la copii care nu e specific românesc. Pentru că cele mai multe cărți pe acest palier sunt traduceri din alte limbi[14].

Am stat și m-am gândit adesea, ce aș fi fost eu dacă aș fi avut *o bonă*...germană sau thailandeză, cum se practică azi în familiile cu bani, înstărite? Aș fi ajuns un om *modificat interior* din primii ani de viață. Nu aș mai fi înțeles și simțit *românește* lucrurile, ci nemțește

---

[13] Scrisă în dimineața zilei de 6 septembrie 2016, zi de marți, cu 21 de grade la ora 10.00.

[14] A se vedea:

http://www.emag.ro/carti/filter/gen-f1195,cresterea-copilului-v-314853/c.

sau thailandez. Pentru că omul care *te crește*, se *imprimă* în tine.

Însă în mine *s-a imprimat* bunica mea, Floarea, femeia care m-a crescut de la două săptămâni, deși mama mea locuia *în aceeași curte* cu bunicii mei. Mama își vedea de serviciu, se ducea și se întorcea de la serviciu, dormea, își trăia tinerețea...pe când mama tatălui meu, bunica mea, *și-a dăruit* viața ei mie și m-a crescut zi și noapte, efectiv, până când am plecat la Seminar și apoi, în mod mai diminuat, până când m-am căsătorit.

Iar ea mi-a dăruit mie, din ființa ei, în fiecare zi, câte ceva, după cum eu, pe fiecare zi, i-am dăruit ei câte ceva. Amândoi ne-am schimbat interior unul pe altul, pentru că ea m-a crescut și educat și eu am ajutat-o să înțeleagă *altfel* viața, prin vioiciunea, ascultarea, înțelepciunea și scopurile mele înalte în viață. Pentru că eu nu eram ca cei doi copii ai ei, care niciunul nu a avut aspirații prea mari.

Pentru că mamaia Floarea a înțeles din primii mei ani de viață că sunt un dar de la Dumnezeu, că sunt un om special, un copil matur, și s-a comportat cu mine ca atare. Spre exemplu: ea nu mă întreba dacă am fost sau nu la școală, pentru că știa că eu nu lipsesc de la școală, ci ea mă întreba *ce vreau* să îmi facă de mâncare. Pentru că ea știa că eu, ca elev, nu am nevoie de dădăceli, de rechizitorii, de înfricoșări, ci de *un cadru familial* în care să mă simt bine. Iar *mâncarea, liniștea* și *libertatea interioară și de mișcare* formează cadrul propriu pentru un elev ca să se dezvolte și să învețe.

Eu ceream bani, primeam bani, mă duceam și cumpăram ce îmi trebuia și nimeni *nu se îndoia* de faptul că nu am cumpărat ceea ce am spus că cumpăr. Pentru că eu cumpăram doar ceea ce am spus că cumpăr. Ambii mei bunici, Marin și Floarea, aveau

deplină încredere în mine și ei vorbeau cu mine precum *cu un om mare*, deși eu aveam 5-6 ani. Mă lăsau acasă...și acolo mă găseau, când se întorceau! Mă duceam la cumpărături, mă întorceam cu ele, și nimeni nu credea că nu am fost atent când le-am cumpărat sau că am venit cu ele neglijent acasă.

Însă, când știam că amândoi bunicii mei sunt acasă, plecam și colindam întregul sat, ajungeam la Vedea, la râu, mergeam la Roșiori, la oraș, mergeam în pădure, căutam să înțeleg lucrurile care mă interesau pe mine și pe acestea le notam. Adică cum arată copacul cutare, cum arată gâza cutare, cum e să privești cerul din fân, cum arată peștii din râu, cum arată strada cutare, cum e să te dai pe derdeluș iarna etc. Eu eram un cercetător, un explorator, un om care vream *să mă întâlnesc* cu toți oamenii și să îi cunosc. Singurul lucru pe care mi-l spuneau bunicii mei era *ora mesei*. La ora 7 sau 8 seara, noi mâncam câte trei. Aceasta era masa care ne unea, pe care o mâncam împreună. Dimineața nu mâncam, prânzul la mine varia de la caz la caz, în funcție de ce ore aveam sau de cât efort depuneam, dar masa de seară era *întrunire de familie*. Și eu, la masă, spuneam ce am făcut, ce am înțeles, pe unde am fost, îi binedispuneam cu glume, cu jocuri, cu gânduri inteligente, mimam diverse gesturi și cuvinte ale oamenilor...pentru că doream să avem *mese vesele*. Și aveam mese vesele, pline de entuziasm copilăresc.

Însă, când m-am convertit și am început să merg la Biserică și când, dintr-un copil matur, am devenit și mai matur, apoftegmatic și ascetic, și am început să le vorbesc cu entuziasm despre Dumnezeiasca Scriptură, despre istoria Bisericii, când am început să mă rog, să postesc, să cânt la strană, să fac împreună cu Părintele Ștefan Înmormântări, Cununii, Botezuri...bunicii mei nu mai m-au înțeles. Pentru că ei nu erau oameni

instruiți teologic, dar, în adâncul ființei lor, nici nu erau necredincioși.

Și au început certurile, polemicile...nu înțelegeau de ce trebuie *să dau* la Seminar...și de ce nu vreau să mă duc să mă fac *inginer*...iar eu eram *singur* și trebuia *să lupt* împotriva bunicilor mei și a părinților mei, părinții mei fiind demonic de vehement împotriva ideii de *a fi preot*. Însă eu m-am dus la Seminar nu pentru *a fi preot*, ci pentru *a învăța teologie*. Lucru care, pe ei, îi enerva teribil. Pentru că am început să par „un idealist" în fața lor...un om care nu știu „cât de grea e viața" și „cât de perverși sunt oamenii", adică unul care nu îmi vreau binele.

Preocupările mele literare și artistice, faptul că m-au văzut scriind ore întregi, citind ore întregi, pictând și sculptând în lemn sau în piatră...i-a băgat și m-ai mult în ceață. Însă, paradoxal, bunicii mei au înțeles *mai bine* latura mea de scriitor și de artist, decât latura mea de teolog. Bunica mea îmi pregătea pânzele, albindu-le cu vinarom[15], iar bunicul meu îmi cumpăra lemn pentru postamentele tablourilor mele. Am folosit pietre de diverse forme și lemn de nuc pentru arta mea.

Însă durerea mea era vie...Pentru că eu îi doream pe toți pentru Dumnezeu. De aceea am început o polemică continuă cu ei, pe diverse teme, punându-i toată ziua în încurcătură.

Suferința de ani de zile a bunicului meu, în urma unui accident, l-a schimbat enorm interior. Iar eu m-am rugat cu voce tare lângă ei, am citit cu voce tare din Viețile Sfinților și din diverse cărți, chiar dacă, în aparență, ei se făceau că „nu ascultă". Însă ascultau și...se schimbau continuu!

---

[15] Idem: http://arhitectural.policolor.ro/ro/produse/vopsele-lavabile/vinarom.

În așa fel încât, pe patul morții, când l-am convins să se spovedească și să se împărtășească pe bunicul meu, am avut o copleșitoare vedenie, care m-a umplut de lacrimi și de multă bucurie: fața lui *s-a umplut de lumină dumnezeiască*...și, când a murit, fața lui în coșciug era luminoasă, plină de dulceață dumnezeiască. Pentru că suferința lui și cuvintele mele crezute de el și întoarcerea lui au fost primite de Domnul.

Însă, înainte de el, bunica mea s-a convertit prima. Ea m-a urmat la Biserică ani de zile, iar, când am devenit Preot, eu am spovedit-o și împărtășit-o până când a adormit, adică în anii văduviei ei.

După moartea bunicilor mei, cei care s-au căit de păcatele lor au fost părinții mei, cărora acum le sunt Duhovnic. Și v-am mărturisit toate aceste detalii ale vieții mele pentru două motive principale: 1. pentru ca să nu renunțăm niciodată *să ne convertim* familia la dreapta credință, chiar dacă membrii ei *se împotrivesc* în chip și fel și 2. pentru ca să subliniez faptul că nașterea și creșterea copiilor *se face în familie*, pentru ca să se imprime în copii *modul nostru de a gândi* și de *a simți*.

Viitoarele mame nu trebuie *să își subestimeze* și *să elimine* din ecuația nașterii și a creșterii copiilor propriile lor mame, proprii lor părinți, proprii lor bunici și rude. Pentru că au multe de învățat de la ei. Nașterea și creșterea copiilor nu e „o modă" și nici „o noutate", iar experiența se învață nu din cărți, ci, în mod direct, de la cei care o au.

Cărțile sunt pentru suprema singurătate. Dar când ai familie, când ai oameni care să îți vorbească despre copii, atunci trebuie să apelezi la ei. Pentru că *a ne pleca* în fața experienței e o dovadă de mare înțelepciune și, vă asigur, nu are să vă cadă epoleții, dacă

apelați la părinții voștri în materie de...creștere a copiilor.

Pentru că *creșterea* e una, *educația* e alta și *specializarea* copiilor e altceva.

A crește copii înseamnă a ști ce să le dai să mănânce, a ști ce nu îi îmbolnăvește, cum trebuie să îi adormi, să îi legeni, să îi plimbi...să îi lași să crească armonios.

A educa copii înseamnă a-i învăța să meargă, să vorbească, să gândească, să iubească, să se raporteze la oameni și la animale și la plante, să cunoască, să înfăptuiască, să descopere, să se simtă pe propriile lor picioare, să descopere, pe pielea lor, ce înseamnă eșecul și greșeala și păcatul.

A specializa copii înseamnă a-i introduce de mici într-un program de formare intensă. După vocația și aptitudinile lor. Adică a-i da la gimnastică, la pian, la fotbal, la desen, la scris, la învățat pe computer, la limbi străine, la teatru, a-i duce la Biserică etc. Performanțele încep din primii ani de viață. Și dacă vrei să ai o gimnastă de talie mondială în familie sau un pianist celebru, trebuie să investești în ei bani și timp și lecții peste lecții pentru ca ei să ajungă...*cineva*.

Numai că mulți își reduc maternitatea și paternitatea la *a da pe gură* copilului să mănânce. Îl șterg la fund, îl culcă...dar nu muncesc *la sufletul lui*, al copilului pe care îl au în brațe. Pentru că copilul, de când e el în uterul mamei, trebuie dus la Biserică, mama trebuie să se împărtășească des, la fel, când se naște copilul, copilul trebuie împărtășit des după Botez. El trebuie să asculte muzică bună, cu el trebuie să comunici ca și cu un adult, la modul serios, lui trebuie să îi citești cărți sfinte, poezie, istorie, lui trebuie să îi explici, pe el trebuie să îl iubești...pentru

ca să îl educi. Adică *să îl schimbi* după tine, după sfaturile tale.

Unii, e drept, *nu au bani* pentru a-și specializa copiii. Iar cei care au bani, adesea, nu au copiii care trebuie pentru...lucruri mari. Căci performanța nu se poate face *cu forța*, ci *punând în mișcare* forța interioară, determinarea, dorința copilului să facă excelență.

Însă Dumnezeu dă fiecăruia daruri după inima omului. Și cei care au copii, văd în felul lor lucrurile. Dar și cei care nu au copii, văd în felul lor lucrurile. Pentru că chemarea fiecăruia e alta. Dumnezeu, pe fiecare, ne cheamă *la o altfel de viață*. Pentru că El nu standardizează oamenii, nu îi face pe toți la fel, și nici noi nu trebuie să uniformizăm lucrurile și oamenii.

Spre exemplu, ar fi o mare greșeală ca eu să vă cer ca dumneavoastră să veniți într-o anumită haină, cu o anume culoare la Biserică. Aș vedea numai negru sau alb sau verde în fața ochilor și același fel de material. Însă, când Biserica e plină de diverse culori, de diverse haine, atunci ea este ca un câmp plin de diverse flori.

Tot la fel, ar fi o mare greșeală dacă s-ar cere preoților ca ei să slujească *numai* într-o anume culoare. Adică toți să aibă *aceeași culoare* și *formă* a veșmintelor. Pentru că atunci când eliminăm *diversitatea* veșmintelor, e semn că vrem să eliminăm și *diversitatea interioară* a oamenilor. Adică vrem ca oamenii să fie toți la fel, să facă aceleași lucruri, să dorească aceleași lucruri.

Însă oamenii nu sunt toți *la fel*, ci fiecare e *un unicat*. Ce face unul, nu face celălalt. Și tocmai de aceea pastorația noastră, adică raportarea preotului la credincioși, trebuie să fie *personală* și *unică* cu fiecare în parte. Fiecăruia trebuie să îi spui *altceva*. Fiecăruia trebuie să îi spui *pe măsura lui*. Fiecărui credincios în

parte trebuie să îi vorbești *din mijlocul* nevoilor și al așteptărilor lui. Adică niciodată nu trebuie să vorbim „lucruri generale", niciodată lucruri care „nu au de-a face" cu omul ca atare.

Ci întrebarea lui, a omului, trebuie să aducă un răspuns direct, imediat, pe sufletul omului, din partea preotului. Pentru că preotul trebuie să vorbească punctual și nu să bată câmpii. Tocmai de aceea se pierde mult timp, pentru că preoții, cât și credincioșii, nu se referă la problemele lor, la probleme lor punctuale, ci se pierd în perorații, în divagații, în amintiri, în plictisiri. Când, dimpotrivă, sfaturile pentru credincioși ar trebuie să fie ca Slujbele Bisericii: dinamice, clare, concise. Ecteniile sunt clare. Așa ar trebui să fie și sfaturile pe care le dăm! Dar pentru ca ele să fie clare, trebuie să facem muncă de cercetare înainte ca să le dăm. Trebuie să verificăm datele. Trebuie să știm să vorbim *pe scurt*, ca pe Twitter. Căci astfel și noi *informăm* și *folosim* oamenii și ei înțeleg *ceva concis*.

De ce am început cu discuția despre mame, educație și comunicare? Pentru că praznicul de azi este despre cea mai frumoasă Mamă a planetei, despre Născătoarea de Dumnezeu, Maria, Stăpâna noastră. O Mamă paradoxală, unică, nespus de frumoasă și de sfântă, pentru că ea e și Maică și Fecioară.

Dar, în același timp, praznicul ne vorbește și despre familia ei cea sfântă. Despre tatăl ei, Ioachim [Ἰωακεὶμ], și despre mama ei, Anna [Ἄννα]. Dar praznicul de azi e și despre pericolul *uniformizării* în viața socială și religioasă. Pentru că poporul evreu considera familia fără copii drept o familie...*lipsită* de binecuvântarea lui Dumnezeu. Căci ei spuneau că soții *nu au rodit* prunci pentru că *au păcate tăinuite*[16]. Însă *a naște prunci*...e darul lui Dumnezeu! Dar tot darul lui

[16] *Viețile Sfinților pe luna septembrie*, ed. BOR 1999, p. 133.

Dumnezeu e să nu poți naște prunci...dar *să naști fii duhovnicești*, prin educație și prin sfătuire.

Iar dacă nu înțelegem acest lucru, că *a naște* și *a nu naște* e în mâna lui Dumnezeu, suntem niște extremiști care vrem *să uniformizăm* societatea umană, ca și evreii de odinioară, care *i-au îndurerat nespus* pe Sfinții Părinți Ioachim și Anna. Pentru că a nu avea sămânța bună sau a avea un defect la organele reproducătoare și pentru asta soții sunt *sterpi*, e totuna cu a avea 6 degete la o mână în loc de 5, cu a avea cocoașă sau a nu avea vedere din naștere.

Dacă așa te naști, cu ce ești tu de vină? Dar dacă accepți situația, atunci ești un om înțelept. Pentru că nu te mai complici medical să faci copii, dacă tot nu poți.

Însă arhiereul zilei le-a spus celor doi părinți că *nu le primește* darurile la templu, pentru că nu au copii[17]. E ca și cum aș spune: „Eu nu vă primesc pomelnicul și prescura, pentru că nu aveți copii!". Sau: „Eu nu vă împărtășesc, pentru că voi nu aveți copii!".

Însă intimitatea o judecă Dumnezeu, pe când noi nu trebuie să dorim să trăim într-o lume monocoloră cu forța. Iar dacă există oameni care aleg să își schimbe sexul, să se travestească sau să aibă relații sexuale nefirești cu un partener sau cu mai mulți, e alegerea lor, de care vor da socoteală în fața lui Dumnezeu, însă noi nu avem dreptul să îi excludem din societate. Noi trebuie să ne vedem de credința, de familia, de viața noastră curată, eclesială, dar trebuie să știm faptul că Dumnezeu dorește *și mântuirea lor*, că El dorește mântuirea tuturor și nu numai pe a noastră. Și că noi suntem datori să ne rugăm pentru mântuirea *tuturor oamenilor*, chiar dacă mulți dintre ei sunt vrăjmașii noștri, eretici, păgâni sau sataniști. Că trebuie *să ne*

[17] Ibidem.

rugăm pentru ei și *să dialogăm* cu ei, pentru ca să vadă *și o altă parte* a realității.

Pentru că oamenii păcătoși cred că viața e numai muzică, sex, bani, călătorii, cumpărături, distracții. Iar noi le putem arăta că viața e *mult mai largă*, mult mai *cuprinzătoare*, că ea constă în mult mai multe lucruri decât crede mentalitatea seculară și că, în mod esențial, *viața e pentru sfințenie*, adică pentru relația veșnică cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui.

Căci una e să știi că mănânci, bei, furi, vinzi...dar trăiești 50, 80, 90 de ani...și după aia vine un Iad de toată frica și cutremurul...și alta e să știi că moartea este doar *o ușă* de intrare în veșnicie, și că, după moartea creștină, urmează Împărăția lui Dumnezeu cea veșnică. Lucrurile, în mod evident, *stau altfel*...și mintea omului e alta, când el știe că *se pregătește pentru Rai*.

Însă, în comparație cu soteriologia protestantă, unde „mântuirea" se obține prin lene, prin inactivitate, pentru că Hristos „a făcut totul pentru tine și în locul tău", iar tu nu trebuie să faci altceva decât să crezi și să te botezi, mântuirea ortodoxă e *o înaintare continuă în sfințenie*, o trăire continuă în slava lui Dumnezeu, fără ca să ai *vreo certitudine* asupra mântuirii tale. Adică noi putem trăi în credință, ne putem spovedi și împărtăși des, putem face milostenie, putem ierta, putem crede că suntem niște creștini ortodocși „autentici"...dar, când murim, să aflăm că *nu suntem mântuiți*.

De ce? Pentru că mântuirea e *relația continuă* dintre Dumnezeu și noi și Cel care *decide* intrarea noastră în Împărăție Lui este *El* și nu *noi*. De aceea, veți găsi mulți Sfinți Părinți în istoria Bisericii, care se considerau *mult păcătoși* și *vrednici de Iad* și care nu s-au crezut *mântuiți*...până când nu s-au văzut *intrați* în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că ei știau că *pot*

cădea oricând, printr-un păcat anume, din relația reală, vie, continuă cu Dumnezeu. Și de aceea ei *își acopereau* viața de mare sfințenie, nu vorbeau despre ce fac și gândesc, nu vorbeau oricui despre vedeniile și ispitele pe care le aveau, despre marile lor bucurii îndumnezeitoare, pentru că *se temeau* de cădere, de înșelare demonică, de pierderea mântuirii.

Așa că noi nu putem să ne credem *mântuiți* cât timp suntem pe pământ, ci vom vedea acest lucru în cer, după judecata lui Dumnezeu. Și dacă nu suntem *mântuiți*, nu putem *să excludem* nici pe alții de la mântuire, pentru că suntem *în aceeași situație*, chiar dacă eu sunt ortodox, iar el e baptist, musulman sau ateu. Ci cu toții trebuie să cerem *mila* lui Dumnezeu, de care e plin cultul ortodox, pentru că de ea depinde *mântuirea* noastră.

Căci de mila lui Dumnezeu s-au umplut și Sfinții Părinți Ioachim și Anna, părinții Maicii Domnului! Pentru că ei aveau, atunci când au fost îndurerați și excluși de la templu, *50 de ani de căsătorie*[18]. De 50 de ani erau împreună și nu au putut avea copii.

Însă ei au făcut ceva...*nebunesc* pentru mulți dintre noi: au plecat de la templu, plini de durere și de lacrimi, și au postit și s-au rugat pentru ca...*să aibă copii*. Căci dacă aveau 50 de ani de căsătorie, atunci aveau 70-80 de ani de viață. Și la o asemenea vârstă, știm cu toții, nu mai putem să naștem copii pe cale naturală.

Numai că cei doi părinți neroditori s-au rugat pentru copii la bătrânețe...iar Sfântul Arhanghel Gavriil a venit și le-a adus o veste...preabucuroasă pentru întreaga umanitate: că suspinele și lacrimile lor au ajuns la Dumnezeu și de aceea vor naște o fiică pe

[18] Idem, p. 132.

care o vor numi *Maria*[19]. Și Maica lui Dumnezeu a fost născută, atunci când a voit Dumnezeu, pe cale naturală, prin împreunare sexuală...dar la bătrânețe, atunci când părinții, de obicei, *mor* și *nu nasc fii*. Tocmai de aceea nașterea ei a fost *minunată*. A fost minunată pentru că ea s-a născut fiind vestită de Arhanghelul care o va hrăni în templu și îi va vesti nașterea Domnului din ea, dar și pentru că s-a născut la bătrânețe, dintr-o dragoste matură, cuvioasă, sfântă a părinților ei și nu frivolă.

Și astfel, praznicul ne vorbește despre comunicarea dintre oameni, dar și despre comunicarea dintre Îngeri și oameni și dintre Dumnezeu și oameni.

Căci arhiereul *a comunicat* cu cei doi părinți...dar *nu i-a bucurat*, ci i-a aruncat în lacrimi și în durere. Și din acest motiv, nu a fost o comunicare productivă, ci una care îndepărtează de Biserică și de oameni. Căci dacă ierarhia Bisericii, formată din Diaconi, Preoți și Episcopi, nu știu sau nu vor să comunice *în favoarea* oamenilor, ca să îi instruiască și să îi umple de entuziasm, ei nu fac altceva decât *să îi îndepărteze* de Biserică. Și acest lucru nu trebuie să se întâmple! Ci, dimpotrivă, atât ierarhia, cât și credincioșii Bisericii, trebuie să comunice, să comunice mult și bine, și prin cuvânt și prin rugăciune, și prin faptă și prin slujire, pentru ca Biserica să fie *frumoasă* și *vie* și *sfântă* în ochii tuturor oamenilor. Pentru că Biserica e *vie* și când e ocărâtă și când e minimalizată și când e persecutată și când e exclusă din societate. Dar Biserica trebuie să fie *vie* și *atractivă* pentru toți oamenii, prin ceea ce spunem și arătăm din viața ei, pentru că toți au nevoie de ea. Căci nu noi avem *nevoie* de oameni la Biserică, ci oamenii *au nevoie* de Biserică pentru viața lor. Toți avem nevoie de Biserică, pentru că toți avem nevoie de

[19] Idem, p. 134-135.

Dumnezeul Bisericii. Căci de la El e toată slava și sfințenia noastră, toată curăția și bucuria noastră, toată simplitatea și bunăvoința.

Dacă nu ar sta așa lucrurile...totul ar fi o minciună execrabilă, o pierde de timp îngrozitoare. Dacă Biserica nu ar fi plină de slava lui Dumnezeu și dacă ea nu ar fi *școala* și *spitalul* și *academia* în care noi învățăm să Îi slujim lui Dumnezeu dar și oamenilor, da, cu adevărat, ar fi *o mare escrocherie*! Însă ea este Biserica slavei lui Dumnezeu, ea e sfințenia Lui pe pământ, ea e locul în care murim pentru lume și înviem pentru Dumnezeu și din *păcătoși notorii* ne facem *Sfinți preafrumoși* ai lui Dumnezeu.

Căci din Sfinți Părinți de 70-80 de ani s-a născut cea mai curată și mai sfântă și mai frumoasă Mireasă a lui Dumnezeu. S-a născut Preacurata Fecioară Maria. Care, deopotrivă, ne învață și *maternitatea*, dar și *cuviosia*. Căci ea e Mamă și Fecioară, este Născătoarea de Dumnezeu, dar L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, fără ca să îi fie stricată fecioria ei. De aceea, ea îi bucură și pe soții cu copii și pe soții fără copii și pe monahi și monahii, și pe tineri, și pe văduvi și văduve. Ea bucură pe tot omul care vine în lume, pentru că ea îi înțelege și pe părinți și pe soți și pe nevoitorii duhovnicești, dar știe și greul văduviei, ca una care a trăit cu dor neîmplinit, pe pământ, după înălțarea Domnului la cer. Pentru că ea dorea să fie *pe veci* cu Fiul ei.

De aceea, Biserica nu trebuie să fie plină doar de familii cu copii în brațe, ci și de soți fără copii și de tineri și de maturi și de monahi și de văduvi. Biserica trebuie să fie ca un câmp plin de flori diverse și trebuie înțeleasă și respectată ca atare: ca *o diversitate umană* care se adună împreună, pentru că au valori și trăiri comune.

Orice *uniformizare* a Bisericii și a societății este *un atentat* la adresa Bisericii și a societății. Noi trebuie să ne respectăm diversitatea personală și să învățăm unii de la alții, pentru că numai așa vom fi *mai mult* și nu *mai puțin*.

Astăzi, soția mea, Preoteasa Gianina Maria-Cristina, împlinește 39 de ani, și îi doresc să se bucure de multă pace, bucurie și sfințenie *și pe mai departe*, în viața ei, pentru că mai avem foarte multe lucruri de făcut *împreună*! Iar dumneavoastră, tuturor celor care astăzi vă serbați ziua patronimică, vă doresc, de asemenea, multă bucurie și pace în tot ceea ce faceți!

Maica lui Dumnezeu, ocrotitoarea și păzitoarea vieții noastre, să ne întărească pe fiecare în parte spre tot lucrul bun și să ne umple de mila și de bunătatea Fiului ei și a Dumnezeului nostru, prin sfintele și preacuratele ei rugăciuni! Amin.

Predică la Duminica dinaintea înălțării Sfintei Cruci [2016]

Iubiții mei[20],

într-un interviu recent, un Preot ortodox de la Cluj-Napoca a mărturisit faptul că credința „nu mai e la modă" (min. 1-2)[21] în rândul tinerilor, așa după cum era după revoluție. Și are dreptate!

Nu mai e *la modă*...pentru că tinerii au înțeles foarte repede faptul că Biserica nu este *un eveniment spectacular*, ci o instituție divino-umană în care ți se cere *continuitate* și *schimbare continuă interioară*.

Concertul din Parcul Titan, unde s-a cântat muzică seculară pentru tinerii veniți la București, a fost un eveniment *spectacular*[22] și nu *eclesial*. Concertul de muzică contemporană e *un spectacol* la care te bucuri, aplauzi, țipi, fredonezi, te manifești în voie, pe când o Slujbă ortodoxă e *un eveniment eclesial*, la care participi printr-o concentrare interioară, printr-o adunare în sine, închinându-te și participând la cele rostite.

Iar tinerii, după revoluție, căutau o Biserică *spectaculară*, o Biserică *evenimențială*, care să țină pasul cu schimbările și, de ce nu, care *să își dilueze* mesajul ei ascetico-mistic, pentru a deveni tot mai mundană, tot mai aproape de...muzica vremii. Și pentru că și-au dat seama că Biserica e „rigidă", că ea

---

[20] Scrisă în ziua de 7 septembrie 2016, zi de miercuri, cu 30 de grade la ora 15.00.

[21] A se vedea:
https://www.youtube.com/watch?v=7HRe5HjF_9Y.

[22] Idem: http://basilica.ro/intalnirea-tinerilor-ortodocsi-din-toata-lumea-bucuresti-1-4-septembrie-2016/.

nu se schimbă după cum bate vântul, ci ea cere o schimbare interioară și continuitate pentru ca să o înțelegi, tinerii au părăsit moda „venirii la Biserică", pentru că „le cerea prea mult".

Unii tineri însă, care își doreau să audă muzica vremii lor la „biserică" și să aibă de-a face cu un cult improvizat și excesiv predicatorial, au optat pentru diverse culte neoprotestante, pentru că au găsit în ele o muzică seculară pe texte „teologice", instrumente, coruri, tineri care nu erau „ca ei", puține ceremonii religioase și multă predică ideologizată. Și mulți tineri ortodocși au apostaziat/ au căzut în acest fel de la credința lor, pentru că *li s-a părut* că la adventiști, la baptiști, la penticostali sau la creștinii după Evanghelie au găsit o spiritualitate mai puțin „rigidă" și „tradițională" ca în Biserica noastră.

Însă, ce biserică e aia care are *muzică seculară* în cultul ei și niciun pic de *sacramentalitate*? Ce biserică e aia care are *muzică de spectacol*, dar nu are *continuitate* cu Biserica Apostolilor?

Pentru că atunci când eu m-am convertit la Ortodoxie, pe mine m-a interesat *un singur lucru*: dacă Biserica mea *vine* de la Domnul și de la Apostolii Lui în mod neîntrerupt. Adică, dacă această Biserică e *Biserica* despre care ne vorbește Dumnezeiasca Scriptură și nu...un drum închis, fără speranță, mincinos. Și am început să studiez istoria și teologia Bisericii, pentru ca să văd...dacă *mă aflu* în Biserica lui Hristos.

Și când am conștientizat, relativ repede, în 2-3 ani, că Biserica Ortodoxă, Biserica mea...*vine de la Hristos*, că e Biserica lui Hristos, dar că monofiziții, nestorienii, armenii, romano-catolicii *au căzut* de la Biserică, iar protestantismul și tot neoprotestantismul e de factură romano-catolică, atunci problema numă-

rul unu, pentru mine, a devenit *mântuirea*, pentru că Biserica îmi devenise *o certitudine*.

Așadar, a alege o biserică eterodoxă, falsă...în locul Bisericii, pentru că viața Bisericii ți se pare prea grea, austeră, înseamnă a alege *calea largă*, în locul *celei strâmte*. Înseamnă a merge în somn, adică a trăi o viață somnambulă. Iar a cere Bisericii să fie „în pas" cu lumea seculară, înseamnă a cere soarelui de pe cer să fie mai puțin incandescent sau a cere apei să fie doar sub formă solidă. Pentru că Biserica, singura instituție divino-umană a acestei lumi, nu poate fi decât ceea ce este și noi nu o putem transforma în parodie, în spectacol, în carnaval, decât dacă noi înșine am devenit netrebnici, cu totul stricați în viața noastră.

Cineva, sub umbrela anonimatului, m-a întrebat *ce să facă* tinerii...pe care eu i-am numit *utilitariști*[23]. Și i-am spus: „Tinerii utilitariști trebuie să se pocăiască de egoismul lor și să fie *altruiști*"[24]. Însă, probabil, întrebătorul meu și-ar fi dorit să îi spun că...le vom da tinerilor înghețată la slujbă și câte un telefon ca să se joace pe el în timpul Dumnezeieștii Liturghii.

Însă răspunsul Bisericii pentru copii, pentru tineri, pentru intelectuali, pentru țărani, pentru liniștiți și neliniștiți, pentru maturi și bătrâni, pentru cei cu handicap și pentru cei plini de sănătate e unul singur: *pocăința*. Pocăința pentru ce au fost și pentru ce fac zilnic rău, lucrarea virtuților și cunoașterea continuă a teologiei Bisericii. De ce trebuie să fie tinerii „favorizați" de Biserică pentru ca...*să vină* la Biserică? De ce

---

[23] Idem: http://www.teologiepentruazi.ro/2016/09/03/tinerii-utilitarismul-si-biserica/#comment-91389.

[24] Idem: http://www.teologiepentruazi.ro/2016/09/03/tinerii-utilitarismul-si-biserica/#comment-91392.

trebuie pentru ei „să se scurteze Slujbele”? Pentru că mai au câteva glume, de pe You Tube, de vizionat? Pentru că au procesat prea multe informații la Slujbe? De ce trebuie să le dăm concerte și filme, de ce trebuie să îi ducem în vacanțe și în excursii, de ce trebuie să fie...*mai cu moț* decât ceilalți? Pentru că tinerețea nu e *o formă de handicap*, ci e vârsta unde energiile interioare sunt exuberante.

De excursii, mai degrabă, au nevoie pensionarii, care au muncit toată viața și acum au tot dreptul să se plimbe. Copiii au nevoie să îi ții în brațe și să îi mai plimbi și pe afară, dacă încep să plângă în Biserică.

Dar tinerii de 16, 20, 25, 29 de ani...au nevoie *de pauză*, când au atâta energie? Ce înseamnă *Biserica* pentru tineri, dacă ea nu este Biserica lui Dumnezeu, în care s-au sfințit toți Sfinții din sinaxare și în care trebuie să ne sfințim și noi? Păi dacă citim Viețile Sfinților, noi, tinerii, ce înțelegem: că Sfinții stăteau toată ziua cu picioarele în sus, pe pereți și se uitau pe net sau că ei munceau, citeau, slujeau, se rugau toată ziua?

Când eram tânăr...ca tinerii utilitariști, eram *seminarist* și apoi *student la teologie*. Ca seminarist, timp de 5 ani de zile, când veneam acasă, cântam la strană de bucurie și de plăcere, aducând de fiecare dată noi cântări învățate. Ca student, 4 ani de zile, la fel: veneam la Biserică cu bucurie, cântam la strană, citeam, nu aveam nevoie de un „statut privilegiat”. Nu am cerut niciodată să fiu *plătit* pentru că eu cânt la strană, ci era cel mai firesc lucru *să cânt* la strană, atâta timp cât știam să fac acest lucru.

Și când am fost masterand și doctorand am făcut același lucru: *am slujit Biserica fără plată*.

Să zicem că n-aș fi fost la teologie și eram un simplu mirean, fără studii teologice. Ce ar fi trebuit să

fac eu, ca tânăr credincios? Să îi cer preotului să îmi dea ciocolată pentru ca să vin la Biserică? Să îi cer să îmi facă un scaun aparte, al meu, poleit cu aur? Să mă plătească să vin la Biserică?

Însă tinerii veniți la București au cerut...*facilități* pentru ei, dacă vrem să vină la Biserică. Lucru care pe mine m-a îngrijorat și m-a dezamăgit.

Vă dați seama ce *facilități* ar putea cere intelectualii României, ca să vină la Biserică, așa, după modelul tinerilor? Ar putea cere fiecare o diurnă de câteva mii de euro, un tur al lumii la all inclusive, câțiva metri de bibliotecă cu carte rară etc.

Însă...ești *utilitarist* cu Biserica, dacă ai auzit sau crezi că parohiile României *gem* de bogăție. La *Trinitas TV* există o emisiune dedicată *parohiilor sărace*, dar nu și una *parohiilor bogate*. Însă realitatea ortodoxă românească e aceasta, oricât am vrea noi să o împodobim frumos: situația financiară a Bisericii Ortodoxe Române e *de subzistență* și nu *de lăfăire* în bani. Unele parohii nu își pot plăti nici măcar preotul care le slujește, darămite cântăreț, încălzire centrală, cantine sociale. Da, la polul opus, există și parohii care își permit multe extravaganțe. Dar când vorbești în termenii lui cât la sută...parohii sărace sunt majoritatea parohiilor ortodoxe. Și sărăcia te face să nu mai gândești *prea înalt*...ci să te apuci de făcut bani. Și de aici mediocritatea în care ne zbatem...

Așadar, Biserica nu mai e *la modă*...dacă credința nu mai e *la modă*!

Și pentru că mesajul Bisericii *nu mai contează* pentru mulți ortodocși români botezați, dar care nu calcă decât arareori pe la Biserică, contează *moda momentului*.

Și pentru ca să înțelegi *moda*...trebuie să ieși pe stradă, să întrebi ce se vinde în magazine, să întrebi

cum și unde își petrec oamenii timpul liber...adică timpul de *venit* la Biserică.

La țară, lucrurile sunt clare: cei maturi și cei bătrâni stau la televizor, tinerii stau pe net...în timpul liber. Televiziunea prin cablu se vinde la pachet cu telefonul fix, cu telefonul mobil și cu internetul. Ce e la țară e și la oraș în materie de ofertă mediatică.

Numai că orașul are și cluburi, piscine, cazinouri, supermarketuri, malluri, cinematografe, teatre, parcuri, pe lângă televiziuni și online. Plăcerile sunt diversificate, dar toate sunt seculare. Iar secularizarea despre care tot vorbim nu este un virus hoț care ne intră în computer, ci *o stare de a fi*, o stare existențială, aceea în care înlocuim Biserica cu orice altceva.

Pentru că *a te seculariza* înseamnă *a scoate din tine orice racordare la viața Bisericii* și a trăi ca...un fir de iarbă. Păi cum trăiesc creștinii ortodocși, deveniți *ortodocși* prin Botez, care *nu calcă* pe la Biserică cu anii? Trăiesc secular, lumesc, fără Biserică.

Nu au nevoie de spovedanie, nu se împărtășesc, dacă totuși cred, atunci se roagă după cum vor și după cum cred ei că „e bine", dar nu după cum se roagă Biserica, cred ce vor și nu îi interesează teologia Bisericii. Asta e lumea *secularizată*: e o societate umană care nu se mai închină, care nu mai prăznuiește, care nu mai are Sfinți, care nu mai are Dumnezeu, care nu are nicio teologie, care nu are nicio perspectivă teologică asupra vieții. Și noi, în România și în lume, astfel trăim *ortodox*...alături de oameni care sunt *străini* de viața noastră. Căci înainte ca să fie baptistul sau adventistul *străin* de viața mea religioasă, ortodoxă, *primul străin* și *cel mai aproape de mine* e ortodoxul care nu mai vrea să fie ortodox, e ortodoxul care nu a trăit niciodată ortodox, e ortodoxul care e ortodox doar când se cunună și când moare. Sau nici

când moare...ci e trecut pe pomelnic, mai apoi, ca: „nespovedit, neîmpărtășit și fără lumină”. Adică nu s-a spovedit, nu s-a împărtășit și nu a avut o lumânare aprinsă la căpătâiul lui atunci când a murit. A murit ca un câine...ca un păgân...dar nu ca un ortodox.

Pentru că ortodoxul se pregătește toată viața lui *pentru moarte*, iar, când *simte* că moare sau când *îl luminează* Dumnezeu că va muri, el se pregătește intens prin rugăciune, prin milostenie, prin împăcarea cu toți, prin spovedirea păcatelor și prin împărtășirea cu Domnul...de *trecerea la Domnul*. Iar *trecerea* lui la Domnul e *adormire* și nu *moarte*, pentru că el trece de la viață...la viața cea veșnică a Împărăției lui Dumnezeu.

– Însă ce au toate acestea, Părinte, cu Evanghelia zilei, care ne vorbește despre Hristos și despre iubirea lui Dumnezeu? De ce nu predicați *strict* despre Evanghelia Liturghiei, ci faceți *divagații* atât de mari?

– Pentru că toate cele spuse de mine mai înainte au legătură cu Evanghelia de azi...care nu ne învață nici utilitarismul și nici secularismul, ci esența vieții creștine: *iubirea cu care ne iubește pe noi, pe toți, Dumnezeu*. Căci dacă tinerii sau intelectualii sau credincioșii curenți ai Bisericii, de orice vârstă ar fi ei, *ar cunoaște* cu toții această *iubire* a lui Dumnezeu pentru noi și *ar trăi-o* în viața lor, nu am mai dori nimic altceva de la Biserică, decât *să ne învețe* această mare taină: *cum iubește Dumnezeu lumea și pe fiecare om în parte*.

Iar eu, dragii mei, mă ocup mereu de Evanghelia zilei...dar nu îmi reduc propovăduirea la ea. Pentru că ea este o picătură dintr-un ocean și nu un ocean de sine stătător. Oceanul e întreaga teologie și experiență a Bisericii. Iar fiecare Evanghelie ne spune câte ceva din marea teologie și îndumnezeitoarea experiență a Bise-

ricii, dar nu toată credința noastră. De aceea, eu, ca păstor duhovnicesc al celor credincioși, trebuie să îmbin realitatea imediată cu Evanghelia, istoria cu cazuistica de tot felul, discuția despre păcate cu cea despre virtuți, să spun ce e adevăr și ce e minciună în viața noastră, pentru că scopul meu e *să răspund* la cât mai multe așteptări formulate sau neformulate de dumneavoastră.

Și când mă ocup de Evanghelie, după cum bine știți, eu traduc Evanghelia conform cu textul grecesc, pentru ca să vedem...*ce se spune de fapt* în textul evanghelic. Adică fac *o traducere critică a textului* și scot din el teologia cu care *mă luminează* Dumnezeu.

Pentru că Evanghelia nu vorbește de la sine, ci ea trebuie explicată duhovnicește, cu harul lui Dumnezeu în tine, pentru ca să nu ajungem la înțelegeri care mai de care mai utopice și lipsite de evlavie. Așa cum, de altfel, au ajuns diverși inițiatori de organizații religioase, mai vechi sau mai noi.

Iar Evanghelia zilei [In. 3, 13-17] a început astfel: „Și nimeni [nu] s-a suit întru cer, fără numai Cel care S-a coborât din cer, Fiul omului, Cel care este în cer [Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ]” [In. 3, 13, BYZ]. Căci nimeni nu s-a suit în cer dintre oameni, în afară de Fiul lui Dumnezeu, Care S-a întrupat pentru mântuirea noastră. Pentru că El S-a suit în cer cu umanitatea Sa transfigurată și a șezut de-a dreapta Tatălui Său și acum El e în cer. Lucru pe care Domnul i l-a spus Sfântului Nicodimos, pe când El nu Se suise în cer. Pe care i l-a spus ca un loc profetic. Dar, de când El S-a înălțat la cer, Domnul e în cer cu umanitatea Sa...deși unii caută insistent mormântul „cu oasele” lui Iisus.

Însă El e în cer și în noi prin slava Lui și cuprinde toate câte sunt, pentru că El este Dumnezeu și om.

Iar în versetele 14-15 avem un alt loc profetic, care s-a împlinit: „Și precum Mosis a înălțat șarpele în pustie, astfel trebuie să Se înalțe [și] Fiul omului [καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου]; ca tot cel care crede întru El să nu piară, ci să aibă viață veșnică [ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον]" [In. 3, 14-15, BYZ]. Pentru că șarpele Sfântului Profet Mosis sau Moisis ridicat în pustie era *o prefigurare* a Sfintei Cruci și pe ea S-a înălțat Fiul omului, pentru ca tot cel care crede întru El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.

Iar Crucea este *înălțare* a Domnului pentru că pe Cruce El *a înălțat* umanitatea noastră la nepătimire și la cea mai mare sfințenie, prin asceza cea mai mare, atâta timp cât El a trăit toată răutatea păcatelor noastre în umanitatea Sa, fără ca să Se întineze de ele. Și pentru că umanitatea Sa, în suferință, s-a arătat lipsită de orice păcat și de orice patimă, tocmai de aceea ea este *sursa de viață duhovnicească* pentru tot cel care crede în Domnul.

Tocmai de aceea credința nu e *o simplă adeziune* la o confesiune, ci e *umplere a noastră* de viața lui Dumnezeu. Căci de aceea nu mai pierim, chiar dacă murim trupește: pentru că sufletul nostru e plin de viața lui Dumnezeu, adică de viața veșnică a Lui.

Și când vorbeam recent despre *convertire*, adică despre *reala întâlnire* cu Dumnezeu, de unde începe *adevărata credință* a celui credincios, mă refeream la acest lucru: la faptul că credința e *o umplere* de viața lui Dumnezeu, prin care noi știm nu numai că El *este*...ci și *cum este*.

Căci unii mă întreabă adesea, în glumă sau în serios, *să le arăt pe Dumnezeu*, dacă tot sunt preot. Însă pe Dumnezeu nu numai că *Îl cunosc*, dar pe El *Îl port* mereu în mine însumi, pentru că slava Lui cea veșnică e în mine. Și eu știu *cum e* Dumnezeu, nu numai că El *există*.

Pentru că, dacă am fost la școală, știm că există mai multe planete, că există diverse țări, diverse animale, diverse specii de păsări pe fața pământului. Dar noi nu am văzut niciuna dintre ele. Însă știm că există! Însă, când te duci într-o țară anume, când întâlnești un anume om, când mănânci o mâncare, când bei o băutură...atunci știi cum sunt toate acestea, pentru că ai experiența lor. La fel e și cu Dumnezeu: căci El, când ne face să credem, nu ne încredințează numai de faptul că *El există*, ci ne și *umple* de Sine.

Iar lucrul pe care, mai întâi de toate, ne învață Dumnezeu despre Sine e acesta: *că El ne iubește ca nimeni altul*. Că El *ne iubește veșnic* și că El *ne cheamă la o veșnică relație cu Sine*. Adică la *cea mai frumoasă iubire* din toate câte există: la cea dintre Dumnezeu și creația Sa. „Căci Dumnezeu astfel a iubit lumea, încât L-a dat pe Fiul Lui, Cel Unul-născut, ca tot cel care crede întru El să nu piară, ci să aibă viață veșnică [Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον]” [In. 3, 16, BYZ]. Și când Domnul vorbește despre *darea* Lui, de către Tatăl, lumii, vorbește despre *moartea* Lui pe Cruce. Moarte care e *un dar* prea sfânt pentru viața noastră. Pentru că El a murit pentru ca noi să avem viață, pentru ca noi să înviem din moartea păcatelor noastre la viața cea duhovnicească și să nu mai murim niciodată cu sufletul, ci să avem viață veșnică.

Căci noi, când murim, murim doar cu trupul, pentru că sufletul nostru e viu, dacă e plin de slava lui Dumnezeu. Și *a fi plin de slava lui Dumnezeu* înseamnă *a fi plin de iubirea lui Dumnezeu*, de acea iubire cu care Dumnezeu ne iubește din veci și pentru veci. Și acea iubire dumnezeiască cu care El *iubește* lumea, *o varsă* în noi pe măsura sfințirii vieții noastre. Căci noi o trăim pe măsura la cât ne curățim, ne luminăm și ne sfințim viața, fiecare având mai mult din ea și trăind-o mai profund, pe măsura sfințeniei pe care o are.

Iar dacă noi am avea iubirea lui Dumnezeu în noi cât de puțin...atunci n-am vrea niciodată bani de la Biserică, ci am aduce toate ale noastre la Biserică și nu am înlocui niciodată Biserica cu altceva din lumea aceasta, pentru că nu ai cu ce s-o înlocuiești. Căci cu ce am putea să înlocuim Biserica lui Dumnezeu? Cu școala? Cu spitalul? Cu parlamentul? Cu mallul? Primim slava lui Dumnezeu la mall? Ne pot spovedi medicii pentru ca să ne scape de Iad? Ne pot boteza parlamentarii, pentru ca să înviem cu Hristos? Nu, nimeni și nimic nu poate înlocui Biserica! Și cu toate acestea, mulți preferă lumea aceasta Bisericii.

Însă „Dumnezeu nu a trimis pe Fiul Lui întru lume ca să judece lumea, ci ca să mântuiască lumea prin El [οὐ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι᾽ Αὐτοῦ]” [In. 3, 17, BYZ]. Iar Biserica e locul unde lumea se mântuie. Pentru că Tainele și Slujbele Bisericii sunt pentru mântuirea lumii, pentru vindecarea lumii de toate bolile ei sufletești și trupești.

Însă viața Bisericii cere asceză și nu relaxare, ea cere rugăciune și nu concerte rock, ea cere smerenie și nu bădărănie, ea îl schimbă pe om din temelii și nu îl lasă jumate mort și jumate viu. Ci viața Bisericii ne îndumnezeiește cu totul, pentru că ne umple cu totul

de iubirea lui Dumnezeu care mântuie lumea. Și iubirea lui Dumnezeu e aceasta și e imensă: pentru că ea a ales ca Fiul *să moară* pentru noi, pentru ca noi *să trăim* întru El. Și El a murit pentru niște păcătoși sadea, pentru niște păcătoși preapăcătoși, pentru niște oameni intrați cu totul în păcat și în moarte, pentru că ne-a iubit și ne iubește.

De aceea, iubiții mei, a vorbi despre *Cruce* înseamnă a vorbi despre *iubirea veșnică* a lui Dumnezeu, pe care El vrea *să o verse* în noi înșine. Căci El nu vrea să purtăm Crucea doar la gât, ci, în primul rând, să o avem în noi cu totul. Și Crucea Lui, în noi, e iubirea Lui care sfințește și îndumnezeiește pe tot omul și întreaga creație.

Da, pe aceasta, pe iubirea Lui, dacă e în voi, trebuie să o arătați întregii lumi! Dacă ea e în voi, atunci de ce n-o vede nimeni? De ce nu este explicită pentru toți? De ce n-o vorbește nimeni nici de bine și nici de rău?

Căci atunci când primim vreun premiu sau vreo moștenire, toți ne vorbesc, toți discută, unii se bucură, dar cei mai mulți ne invidiază pentru ce am primit. Iar dacă iubirea Lui ar fi în noi și s-ar vedea, credeți că n-ar fi o *discuție publică șușotită* pe seama ei? Eu cred că da! Pentru că cei care *au enervat* lumea foarte mult, au fost cei care i-au propovăduit adevărul lui Dumnezeu. Iar cei care au crezut în cuvântul lor, au experimentat cum e Dumnezeul nostru, cât de bun și iubitor este. Iar dacă noi vrem să ne pregătim de *înălțare*...de înălțarea Crucii în noi înșine, atunci *să înălțăm în noi virtutea*!

Să fim cunoscuți de oameni ca niște oameni credincioși, buni, binevoitori, dialogici, muncitori și nu ca niște lichele! Pentru că e ușor să te prefaci că ești „credincios”, dar sunt grele exigențele credinței, adică ale vieții ortodoxe.

De aceea, câți vrem să mergem cu Domnul, având în noi Crucea Lui, avem nevoie doar de iubirea Lui în noi și ea ne va mântui și pe noi și pe mulți alții, care ne vor vedea pe noi ca *mărturii evidente* ale lucrării lui Dumnezeu. Vă doresc numai bine și să ne reîntâlnim cu pace, tot aici, slujind Domnului! Amin.

Certarea care te ajută în viață

Iubiții mei[25],

am ajuns la vârsta în care le sunt *foarte recunoscător* oamenilor din viața mea care m-au *mustrat*, care m-au certat, spre folosul meu, pentru diverse motive. Mai ales bunicii mele Floarea, care, în mai multe momente ale vieții mele, mi-a punctat *traiectoria* vieții. Pentru că, dacă ea nu îmi spunea că acel lucru *nu e bine* să îl fac, aș fi ajuns în altă parte...și nu la viața de acum.

Ei îi mulțumesc, bunicului meu Marin, soției mele, Dumnezeiescului Ilie văzătorul de Dumnezeu, Duhovnicilor mei și multor altora, care s-au dovedit *prieteni* cu mine, pentru că mi-au spus *ce nu fac bine*. Pentru că eu am luat întotdeauna mustrarea *în serios*... și *am reflectat* la ceea ce mi s-a spus. Iar când am înțeles că mustrarea e *un bine profund*, mi-am însușit-o imediat.

Însă am primit mustrări și de la neprieteni, din diverse motive: invidie, ură, răzbunare, fără ca ei să știe că *m-au folosit* prin cuvintele și gesturile lor. Iar ce mi-au spus...au fost *lucruri bune* pentru mine, pentru că, dincolo de aspectul șmecheresc sau răutăcios al zicerilor, dincolo de înjurături și excese, ei mi-au spus lucruri *adevărate*, necesare pentru mine.

Spre exemplu, un coleg de facultate, stând lângă el la strană, pentru ca să îmi dovedească că, totuși, „nu le am pe toate, așa cum cred eu", mi-a atras atenția

[25] Scrisă în seara zilei de 8 septembrie 2016, zi de joi, cu 29 de grade la ora 18.00.

că...*miros a transpirație*. Eram în cămașă neagră, muncisem în acea zi foarte mult (desenasem, apoi citisem, după care venisem la cursuri) și mi se terminase șpreiul. Și, da, miroseam a transpirație în acel moment...dar nu a transpirație *de nesimțit*, de rocăr nespălat cu anii, ci de om care *muncește*. Căci atunci când muncești și transpiri. Numai că...observația lui înfumurată dorea să îmi spună faptul...că *nu văzusem niciodată în viața mea un deodorant*.

Colegul a stat la pândă ca un paparazzo insistent...și mi-a zis-o, pentru ca „să mă desființeze". Însă eu am înțeles *altceva* din remarca lui răutăcioasă: că omul mă urmărea insistent, pentru că îl intrigam prin personalitatea mea. Și pentru că nu îl lăsa inima să mă laude pentru *calitățile mele*, care erau vizibile, în parte, de atunci, el m-a „anulat" cu ideea...că *nu știu să mă igienizez* și *să ies în public*.

Și atunci am mai înțeles încă un lucru important: că unii oameni nu sunt *interesați* de faptul că *li se văd* păcatele și patimile de la o poștă, că li se vede prostia, lipsa de caracter, nesimțirea, fudulia, curvia pe chip și în fiecare mișcare a trupului lor, ci ei sunt atenți la faptul cum se îmbracă, cum se parfumează, cum zâmbesc, cum se fofilează în societate.

Însă, dacă spoiești gardul grădinii zoologice...fiarele sunt în spatele lor, adică în suflet.

Ca artist, la un moment dat, intrasem într-un anturaj în care băutura și fumatul erau „calitățile" speciale ale scriitorilor. Și bunica Floarea s-a uitat în ochii mei într-o noapte...și mi-a spus ce-o să se petreacă cu mine, dacă îmi miros gura și hainele, toată ziua și toată noaptea, a băutură și a țigări. Și seriozitatea ei plină de îngrijorare...m-a scăpat de două vicii dintr-un foc...dar și de anturaj.

Când am scris primele mele poeme, am făcut proasta alegere ca să le arăt unui profesor de română, pentru care literatura era *o formă de ratare*. Și el mi-a spus că poeziile sunt pentru *a le convinge* pe femei că ești *bun la pat*. De atunci m-am lecuit de dorința de *a cere*...părerea specialiștilor în literatură despre literatura mea. Și bine am făcut! Pentru că astfel am putut să cresc în ritmul meu, în ritm normal...și n-a mai trebuit să adopt strategii improprii mie, improprii ființei mele. De aici încolo am experimentat în mod personal lucrurile la nivel literar.

Pentru că eu eram învățat cu *sinceritatea totală* a Dumnezeiescului Ilie văzătorul de Dumnezeu în materie de teologie și de experiență duhovnicească, eu am crezut că dacă merg și vorbesc cu un stareț de Mănăstire despre trăirile mele mistice, găsesc în el un om care le înțelege și le apreciază la reala lor valoare. Însă, starețul cu care eu am vorbit în mod deschis, după cum s-a dovedit mai târziu, nici măcar nu citise traducerile în limba română ale marilor Părinți mistici ai Bisericii, darămite să aibă experiențe mistice. Și atunci am înțeles că lucrurile *de mare finețe* duhovnicească și sufletească nu le poți vorbi *cu oricine*, fie el teolog, profesor, academician, preot sau ierarh, ci doar cu cel care *dovedește* că înțelege aceste lucruri, pentru că el însuși este unul care le-a trăit, care le știe.

Așadar, există *o certare explicită*, făcută din iubire și o alta, *implicită*, pe care Dumnezeu te lasă s-o trăiești într-o anume împrejurare, pentru ca să te înțelepțești. Despre cea *explicită*, Sfântul Împărat Salomon spune: „Cine cruță bățul, îl urăște pe fiul său [ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ], iar cel care-l iubește, [acela] îl ceartă cu grijă [ὁ δὲ ἀγαπῶν ἐπιμελῶς παιδεύει]” [Parimiele lui Salomon 13, 24]. Pe când, *certarea*

implicită e toată lecția bună pe care o înțelegi...în diverse clipe în viață, pe pielea ta sau din viața altora.

Nu mai știu...toate motivele pentru care mamaia Floarea *m-a lovit cu nuiaua* când eram mic, dar fiecare lovitură și-a atins scopul. Odată, *ne-a altoit* cu nuiaua, pe mine și pe verișoara mea, pentru că, după o mare ploaie, noi am ieșit la șosea și am început să ne bălăcim în șanțul plin de apă de la șosea. Cred că eram în clasa întâia sau a doua...O mare ploaie...și noi, foarte bucuroși că avem apă unde să ne bălăcim. Iar ea, când ne-a văzut plini de murdăria din șanț, ne-a luat la bătaie cu nuiaua, pentru că gândul ei era *să nu ne îmbolnăvim*. Și eu zic că *mare bine* ne-a făcut! Pentru că am aflat astfel că ea, cea care *ne făcea toate gusturile*, ne poate și *bate* la loc comanda.

Din clasa a 5-a, profesoara de istorie ne-a fost și diriginta clasei. Iar doamna dirigintă avea un indicator pentru tablă, adică un băț bine șlefuit și care lovea bine...și cu el ne bătea dacă întârziam la ore, dacă ne împingeam și ne băteam în clasă sau pe hol sau dacă făceam glume proaste la ore. Și am luat câteva bețe din alea pe palme și pe spate...de le țin minte și azi. Iar azi...*îi mulțumesc* doamnei Viișoreanu, pentru că, prin câteva bețe...*bine articulate*, m-a învățat *diferența* dintre profesor și elev, corectitudinea, punctualitatea, ținerea cuvântului dat, decența în relațiile cu cei mai mari ca mine.

Pentru că certarea trebuie făcută *la timp*...adică atunci când omul începe *să se formeze interior*.

De aceea și Sfântul Salomon spune că iubirea nu numai mângâie, dar și lovește cu bățul, pentru că iubirea dorește *binele real* al copilului și nu să crească ca o buruiană. Tocmai de aceea *creșterea reală* se numește *educație*. Căci cuvântul *educație*, care vine de la *educatio, educationis* înseamnă *creștere*. Dar nu o

creștere oricum și în orice fel, ci o creștere a copilului în ceea ce e bine, frumos și înțelept. Și pentru a-l educa acasă și la școală pe copil, trebuie să îți dai toată silința și toată dragostea.

Fiindcă el, copilul, *înmagazinează* tot ceea ce îi spui tu, tot ceea ce vede la tine, tot ceea ce faci tu, căci fiecare mișcare a ta e pentru el...*o parte* din lecție. Iar dacă cerem de la educatori și de la învățători și de la profesori să fie atenți, să fie îngăduitori, să fie exigenți, să fie competitivi cu copiii noștri...tot la fel trebuie să fim și noi, părinții lor, cu ei, acasă și oriunde mergem.

Însă, dacă acasă mergem goi prin casă, dacă lăsăm reviste porno la îndemâna copiilor, dacă le lăsăm televizorul și onlineul necenzurate, ei vor căuta și la școală...*dincolo* de hainele profesoarelor și ale profesorilor lor. Dacă noi drăcuim, dacă ne certăm în prezența lor, dacă ne văd că noi suntem avari, reci, răzbunători, desfrânați, mincinoși, ei, copiii noștri, *ne vor imita întru totul* în societate. Căci până când ajung ei *să se disocieze interior* de ceea ce e rău pentru ei și pentru viața lor, ei *îi imită* pe toți cei pe care îi întâlnesc.

Și când, la un moment dat, adolescenții încep *să se certe* cu părinții lor, se ceartă tocmai pentru motivele pentru care se simt *mințiți* și *înșelați* de părinții lor. Pentru că ei *i-au imitat* întru toate, dar au constatat că anumite lucruri învățate în familie nu sunt corecte, nu sunt bune, nu sunt *de laudă*. Și adolescenții se ceartă în primul rând cu părinții lor pentru *învățăturile rele* pe care le-au primit în familie și nu pentru că le cresc coșuri pe față și încep să își facă prietenii erotice. Căci adevărul și minciuna sunt *criteriile fundamentale* pentru care fiecare om reacționează interior și exterior.

Așadar, iubiții mei, certarea *face parte* din iubire! Și certarea nu înseamnă *a-l bate cu parul* pe copil, ci a-

l mustra vehement, a-i da o palmă cu dragoste, a-l urechea, a-i reproșa lucrurile grave pe care le-a făcut, a nu-i mai da bani pentru orice, atunci când el greșește în mod major. Căci dacă nu e mustrat, copilul va repeta păcatul făcut și viața lui devine una vicioasă.

Dacă nu îi spui că a bea alcool, a fuma, a se droga, a vedea filme porno, a se masturba, a se bate cu alții, a fura, a minți, a înșela sunt păcate, copilul le va socoti „lucruri bune" și nu va face *diferența* între bine și rău mult timp, până se maturizează. Dar când se maturizează, el deja e *un om pătimaș*...și ar fi putut să nu fie astfel, dacă părinții lui acționau la timp.

De aceea, datoria părinților e de a fi *prieteni exigenți* cu copiii lor. Pe de o parte, ei trebuie să fie oamenii în care copiii lor au *cea mai mare încredere*, dar, la timpul potrivit, părinții trebuie *să își arate* autoritatea, experiența și înțelepciunea lor, prin aceea că *îi mustră* și *îi canalizează* pe copiii lor pe drumul cel bun.

Da, le mulțumesc celor care m-au mustrat direct sau indirect! La nivel online, în 10 ani de interacțiune directă cu o mare de persoane anonime, am primit înjurături și drăcuituri și ironii și amenințări de tot felul. Însă, de la fiecare în parte am învățat câte ceva. Și, mai ales, am învățat că oamenii, atunci când te văd în prim-plan, se manifestă după *cum sunt*, după cine sunt.

Onlineul m-a învățat cât de multă iubire de sine există în oameni, cât diletantism, cât cameleonism, câtă impostură. Lucruri pe care nu le-aș fi putut învăța față în față...pentru că mulți *își ascund* patimile în vorbirea directă cu un preot. Pentru că toți vor să pară „mai buni" decât sunt în relația cu tine.

Însă toți vor să fie la tine pe pagină. Toți vor să scrii despre ei numai de bine. Toți vor să scrii tone de

pagini despre ei, dar ei să nici nu îți spună un banal „mulțumesc”. Unii au atât de mare *dragoste* pentru ei înșiși...încât vin zile în șir ca să vadă *ce ai mai scris* despre ei...sau dacă *ai păstrat* articolul scris despre ei...și de ce *nu mai scrii* despre ei, dacă tot ai scris o dată, de două ori, de mai multe ori...

Pentru că toți vor *să te acapareze*, să fii *numai pentru ei* online, ca și când eu am venit online ca să scriu *despre toată lumea* și nu pentru ca să îmi fac cunoscută *persoana* și *opera mea* altora.

Și pentru că *nu am lăudat* pe toată lumea pentru fiecare lucru spus la comentarii, ci, dimpotrivă, am vorbit în mod deschis, tranșant cu ei, în mod clar, în mod matur, cititorii mei au decis că „nu au pentru ce” să discute cu mine, ci că e „mai bine” să îmi citească lucrurile...și să plece. Și de câțiva ani observ cum cititorii mei așteaptă ca „să plec” din fața computerului, pentru ca ei să poată „veni” să mă citească. Sau, de puțin timp, cum nu mai vor să îmi downloadeze cărțile, ci le citesc așa, online, în diverse forme, pentru ca nu cumva „să mă bucure” prin atenția lor.

Și asta arată că raporturile dintre noi sunt... *inegale*: eu mă ostenesc pentru ca *să îi bucur*, ei se ostenesc ca să îmi facă „în necaz”.

Însă eu mă ostenesc *să îi bucur* și *să îi zidesc* duhovnicește și intelectual, iar ei reacționează, indiferent de vârsta lor, ca niște copiii invidioși...pe bunăvoința mea. Dar...dacă există invidie, dacă există neîngăduință la adresa mea, dacă simt că trebuie *să îmi dea o lecție continuu*, și eu simt același lucru: că lecția mea pentru ei e tocmai munca continuă, dăruirea continuă, bunăvoința continuă, continua deschidere pentru dialog, reala manifestare a unui om care trăiește și se bucură ortodox în Biserica lui Dumnezeu.

Și poate, peste ani, și mulți dintre cititorii mei *îmi vor mulțumi*, în față sau prin rugăciunile lor pentru mine, după cum și eu mă ostenesc și mă rog pentru ei. De ce? Pentru că își vor da seama că singurul teolog român care se zbătea pentru ei, zilnic și în mod gratuit, la nivel online, ca să îi ridice spre înțelegeri tot mai suple, eram tocmai eu, cel cu care ei *se luptau* în inima lor...dar pe care veneau mereu ca *să îl citească*.

Pentru că există o vreme a teribilismului adolescentin, există o vreme a infatuării tinereții, dar și o vreme când Dumnezeu ne ceartă, când El ne mustră, când El ne îndreaptă, când El ne aduce cu picioarele pe pământ. Și eu de astfel de oameni am nevoie pentru dialog: de oameni realiști, care muncesc toată ziua, care trăiesc duhovnicește, care vor să se mântuiască. Pentru că și Dumnezeu tot de astfel de oameni are nevoie: de oamenii care vor cu totul să fie ai Lui.

Dacă nu ați ajuns încă la clipa umilinței, a venirii în sine, rugați-vă pentru înțelepciune! Rugați-vă lui Dumnezeu pentru ca să vă mustre cu dragoste, ca pe niște fii legitimi! Pentru că înțelepciunea vine din frica de Dumnezeu, adică din înțelegerea exigențelor la care El ne cheamă. Vă doresc numai bine și să fiți *înțelepți*! Adică să doriți *a trăi o viață sfântă*. Amin.

Predică la Înălțarea Cinstitei și de Viață făcătoarei Cruci [2016]

Iubiții mei[26],

titlul praznicului de azi, pe care îl trăim întotdeauna în post, postind pentru păcatele noastre, e acesta: *Înălțarea Cinstitei și de Viață făcătoarei Cruci* [Ὕψωσις τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ][27]. Și, din punct de vedere istoric, el se referă la *găsirea* și *înălțarea* Sfintei Cruci a Domnului la Ierusalim.

Căci Sfânta Cruce, pe care a fost răstignit Domnul, a fost găsită de către Sfânta Împărătească Helena[28], mama Sfântului Împărat Constantinus cel Mare[29], datorită mărturiei unui evreu, numit Iudas[30]. Evreul a fost aruncat într-o groapă adâncă, până când a consimțit să mărturisească unde a fost *ascunsă* Crucea Domnului[31]. Și ea fusese ascunsă sub un templu dedicat zeiței Venera[32] sau Venus, care era zeița romană a iubirii, a frumuseții, a sexului, a fertilității, a prosperității, a victoriei și a poftei[33].

---

[26] Scrisă în dimineața zilei de 12 septembrie 2016, zi de luni, 17 grade la ora 8.00.

[27] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/642/sxsaintinfo.aspx.

[28] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Helena_(empress).

[29] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great.

[30] *Viețile Sfinților pe luna septembrie*, ed. BOR 1999, p. 206.

[31] Ibidem.

[32] Ibidem.

[33] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Venus_(mythology).

Iar Sfânta Helena a poruncit să se dărâme templul idolatru, muncitorii au săpat pământul și înainte să găsească mormântul Domnului și locul răstignirii Sale, a ieșit bună mireasmă din pământ. Apoi s-au aflat 3 cruci și cinstitele piroane ale Domnului[34]. Cele care au străpuns preasfântul Său trup pentru mântuirea noastră.

Și pentru ca să afle care dintre cele 3 cruci e Crucea Domnului, cea pe care Domnul a fost răstignit, au atins crucile de cineva mort...iar când s-a atins Crucea Domnului de mort, mortul a înviat[35] „cu puterea Dumnezeiești Cruci a Domnului"[36]. Pentru că Crucea Lui e plină de slava Lui cea dumnezeiască.

Și cel care a înălțat Crucea Domnului, abia descoperită, pentru ca să o cinstească credincioșii, a fost Sfântul Macarios I, Patriarhul Ierusalimului[37], al 39-lea Patriarh al Ierusalimului[38], care a înălțat-o în data de 14 septembrie 326[39].

Și de atunci avem praznicul de azi, care subliniază *biruința* Domnului asupra Iadului și asupra a tot păcatul și patima. Căci Crucea Domnului Iisus Hristos e *mărturia vie* a mântuirii noastre, atâta timp cât noi am fost mântuiți prin moartea pe Cruce a Domnului.

Din acest motiv, Evanghelia zilei *a reactualizat* pentru noi Răstignirea Domnului. Pentru că Evanghe-

---

[34] *Viețile Sfinților pe luna septembrie*, ed. BOR 1999, p. 206.

[35] Idem, p. 207.

[36] Ibidem.

[37] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Macarius_of_Jerusalem.

[38] Idem: https://ro.orthodoxwiki.org/Listă_a_patriarhilor_Ierusalimului.

[39] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Înălțarea_Sfintei_Cruci.

lia de azi, de la Dumnezeiasca Liturghie, a fost In. 19, 6-11, 13-20, 25-28, 31-35[40]. Pentru ca noi să înțelegem de ce Crucea Lui este și trebuie *cinstită* de către noi și de ce este *de viață făcătoare*.

Însă de ce *cinstim* noi Crucea Domnului? Pentru că ea este *semnul iubirii* Sale celei mai presus de înțelegere pentru noi. E iubirea cu care ne-a iubit și ne iubește Dumnezeu. Pentru că El ne-a iubit până la a muri pentru noi, până la a muri la modul cel mai înjositor pentru noi. Căci romanii răstigneau pe cruce pe tâlhari și pe făcătorii de rele[41]. Iar pentru iudei, cel spânzurat pe lemn era un om blestemat de Dumnezeu [κεκατηραμένος ὑπὸ Θεου] [Deut. 21, 23, LXX].

Iar El, urcând pe Cruce pentru noi, și făcând din Cruce *altarul* pe care S-a jertfit pentru noi, Crucea este *iubirea* lui Dumnezeu pentru noi.

Căci atunci când iubim pe cineva, îl iubim pentru că ne iubește și pentru că merită iubirea noastră. Însă Dumnezeu ne-a iubit pe noi pe când noi eram păcătoși. Pe când noi nu meritam nicio iubire. Și de aceea iubirea Lui este iubire sfântă, dumnezeiască, copleșitoare, pentru că e *încrederea Lui nețărmurită* în noi.

Căci ce ne spune Domnul prin Crucea Lui? Că El are *încredere deplină* în noi, în fiecare dintre noi! Că El a murit pentru noi, pentru ca noi să fim vii pentru veșnicie întru El, pentru că El dorește ca toți să ne mântuim întru El.

Și dacă El a avut *infinită încredere* în noi, încât *să moară* pentru fiecare dintre noi și să ne cheme pe toți la Sine, noi cu atât mai mult trebuie să avem *încredere*

---

[40] *Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie*, ed. BOR 1983, p. 289.

[41] *Viețile Sfinților pe luna septembrie*, ed. BOR 1999, p. 205.

în schimbarea în bine a oamenilor și să îi ajutăm să se schimbe cu schimbarea cea bună a pocăinței.

Încrederea, subliniez acest cuvânt, e *mărturia* Crucii Domnului! Pentru că Dumnezeu *Se încrede* în dorința noastră de schimbare, Se încrede *în noi*, chiar dacă El știe, ca un Dumnezeu atotștiutor, că nu toți vrem *să ne schimbăm* în bine. Însă Crucea e dovada, pentru toți, că iubirea Lui *îmbrățișează* întreaga umanitate. Că Crucea e iubire dumnezeiască pentru toți. Că Crucea e o îmbrățișare veșnică a tuturor.

Și cum să nu cinstești din toată inima Crucea Lui, când știi că ea este *iubirea veșnică* a lui Dumnezeu pentru tine? Cum să nu cinstești Crucea și să nu o iubești, când simți cum *puterea* ei te umple de viață dumnezeiască?

Și când noi numim Crucea Lui *făcătoare de viață*, spunem că ea *ne umple* de viața cea veșnică a lui Dumnezeu, adică de slava Lui, pe care nu o suportă demonii, dar care *îi sfințește* pe cei credincioși.

De aceea noi, în toate zilele noastre, *ne însemnăm* cu semnul Sfintei Cruci la toate rugăciunile și slujbele Bisericii, în toate călătoriile și în toate lucrările pe care le facem, pentru că noi știm *tăria* Crucii Lui împotriva demonilor și a ispitelor de tot felul. Noi simțim, din plin, puterea Crucii Lui în noi, de fiecare dată când ne închinăm. Pentru că închinarea noastră nu e *de formă*, ci e întotdeauna *o chemare* și *o primire* a slavei Lui în noi. Pentru că noi avem nevoie de slava lui Dumnezeu în noi tot timpul, de slava Lui pe care am primit-o și o primim prin Crucea Domnului, prin care lumea a fost răstignită nouă și noi lumii [Gal. 6, 14, BYZ].

Căci Crucea ne învață *puterea* ei, prin aceea că ne învață *răstignirea interioară*. Și răstignirea aceasta sfântă e tot efortul nostru de *a ne curăți de patimi* și de a sădi, în locul patimilor, virtuțile dumnezeiești.

Căci e răstignire interioară violentă, dureroasă la culme, lupta cu omul cel vechi din noi înșine. E luptă, e durere, e chin...pentru ca să nu mai fim răi, să nu mai fim desfrânați, să nu mai fim invidioși, să nu mai fim lacomi. Trebuie *să te negi* pe tine însuți continuu pentru ca să fii *al lui Dumnezeu*. Trebuie să negi tot gândul rău, păcătos, toată mișcarea pătimașă din tine, toată lenea și impostura, toată erezia și înfumurarea, pentru ca *să...te umpli* de harul Duhului Sfânt și să fii *duhovnicesc*.

Pentru că atunci când m-am oprit din prelegerile cursului meu online de Teologie Mistică Ortodoxă...m-am oprit tocmai aici: la capitolul *înșelări demonice interioare*. La capitolul: *ce aruncăm* din noi...pentru ca Dumnezeu *să ne umple* de slava Lui[42].

Și, probabil, la un moment dat, cu harul lui Dumnezeu, voi revedea și continua cursul, publicându-l într-o carte. Iar prelegerea a 8-a va fi dedicată înșelărilor demonice de tot felul, care, tocmai pentru că le credem „bune", ne opresc din drumul îndumnezeirii noastre.

Însă, de unde aflăm *ce trebuie aruncat* din noi? Care gând, care sentiment, care lucru pe care îl facem e *rău* și *impropriu* vieții duhovnicești? Pentru a ști acest lucru trebuie să citim continuu viețile și cărțile Sfinților Părinți, alături de Scriptură, de dogmele și canoanele Bisericii, de cărțile de slujbă ale Bisericii. Pentru că *știința* curățirii de patimi o au doar Sfinții, cei care s-au curățit în mod real de patimi și s-au umplut de slava lui Dumnezeu, de daruri dumnezeiești și de vederi preasfinte ale lui Dumnezeu. Însă, în timp ce noi citim și aflăm despre diverse capcane ale demonilor, în

---

[42] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/category/curs-online-de-teologie-mistica-ortodoxa-continuare/.

timp ce noi învățăm de ce idei și simțiri trebuie *să ne despărțim interior*, demonii ne pot face multe surprize rele. Ne pot aduce o mare *încredere* în noi înșine, părerea că noi „nu putem greși", că noi „nu mai avem greșeli" dacă am citit atât de multă teologie și aghiologie sau să ne facă *să ne oprim* doar la câteva zeci de cărți sfinte citite și să credem că „doar acolo" e știința despătimirii pe care o propovăduiește Biserica. Ba, mai mult, demonii ne pot *închide* în noi înșine, ne pot face *nereceptivi* la sfaturile altora și la opiniile lor, pe premisa că „știm ce să facem".

Însă viața duhovnicească este una foarte dinamică și flexibilă. Slava lui Dumnezeu, coborâtă în noi, ne îndeamnă la lucruri despre care credeam că nu suntem *capabili* sau *ne încurajează* pentru un efort liturgic și predicatorial susținut, obositor, la care nu ne gândisem niciodată. În timp ce viața celui înșelat de demoni este unidimensională, are idei puține și nelămurite, pentru că e plin de încrederea în el însuși. Nefiind învățat și condus de harul lui Dumnezeu, cel care ne face întotdeauna paradoxali și plăcuți în fața oamenilor credincioși, ci de demonii urâcioși și răi, cel înșelat de demoni este un om fără perspectivă teologică largă, fără bunăvoință față de oameni, fără dorința de a dialoga, fără dragoste, pentru că el e *setat* pe faptul de „a i se supune" alții, de „a-l asculta" întru toate. Și pentru că monologul lui interior ține locul dialogului pe care nu-l practică, cu omul înșelat de demoni nu poți dialoga, pentru că el se propune, de fiecare dată, ca „posesor" al întregului adevăr.

Da, în viața mea, am avut ocazia să văd oameni înșelați de demoni, cu o foarte mare încredere în mintea lor, în experiența lor, în ceea ce ei știu și fac. Mă refer la înșelați de demoni religioși, care au devenit

niște închiși în ei înșiși datorită unor înșelări demonice pe motive religioase.

Dincolo de cuvintele lor, de ce spuneau și făceau...simțeam și vorbeam cu duhurile care îi populau. Pentru că tu spuneai una, el întorcea discuția în altă parte. Începeai discuția în partea începută de el...vedea că nu are succes de cauză în fața ta...și atunci începea un al 3-lea subiect, un al 4-lea, un al 10-lea...și niciodată nu avea dorința *să se lămurească* asupra unui subiect.

Pentru că una dintre trăsăturile importante ale celui înșelat de demoni e aceasta: *nu discută niciodată în mod serios și sistematic despre problema lui*. Adică despre cum a ajuns să fie un fanatic, un extremist religios, un înșelat de demoni.

Vine și te întreabă despre patimi, despre ecumenism, despre masonerie, despre tine, despre ierarhul cutare, despre Sfântul cutare...dar niciodată nu vorbește *despre el*. Discuția despre el moare în fașă. Iar când îl întrebi...*cum a ajuns* în situația asta, ca, dintr-un om liniștit, să ajungă un contestatar, un răzvrătit, un denigrator al tuturor, el începe să îți spună citate, să te amenințe, să te bruscheze, în loc să îți spună, în mod deschis...evenimentul, ideea, motivul pentru care, dintr-o dată...fiind până atunci liniștit...apoi a devenit extremist.

De ce nu vrea să vorbească despre *începutul* extremismului său, despre *motivul interior*? Pentru că *îi e rușine* să recunoască faptul că s-a îmbolnăvit de extremism din cauza unei...înșelări demonice. A unui gând, a unui sentiment părut bun...dar el fiind rău, fiind satanic. Și pentru că *nu îi pare rău* de acel gând și pentru că nu îi pare rău de toate manifestările sale extremiste, de om înșelat de demoni, tocmai de aceea nici nu își spovedește gândurile și faptele acestea ca *pă-*

cate, ci le consideră „virtuți”. Și pentru că tot păcătuiește și nu se pocăiește...tocmai de aceea ajunge *să se compare* cu Sfântul Maximos Mărturisitorul sau cu Sfântul Marcos al Efesului în lupta cu ereticii și să considere că „doar el are dreptate”, că „dreptatea îi aparține”.

Însă el nu are nicio dreptate...dacă nu o are în mod deplin! Dacă nu are toată dreptatea Bisericii în ființa lui. Pentru că omul înșelat de demoni răstălmăcește și strică dogmele Bisericii, pentru ca să le facă să „consune” cu mintea lui rătăcită. Pentru că pe el nu îl mai interesează Biserica și învățătura ei, ci cum să „își apere” rătăcirea.

Și pentru a-și „apăra” rătăcirea, cel înșelat citează în mod trunchiat, citează decontextualizat, nu-l interesează textele ca atare, ci doar traducerile care îi convin, strânge date teologice doar care par „în consens” cu ceața din mintea lui, minte cu nerușinare când e pus la colț și nu mai știe ce să spună, niciodată nu vorbește despre trăirile lui interioare, despre gândurile și experiența lui creștină, ci mereu citează din Sfinți cu care nu are nimic de-a face, pentru că *scopul* vieții lui e *să falsifice* mărturia Bisericii.

Însă, până mai ieri, până când demonii nu le livraseră „idei teologice”, toți acești oameni erau niște creștini...care nu ieșeau prin nimic în evidență. Dar, de când demonii au devenit *învățătorii* lor, ei ies ca păduchele în frunte în viața Bisericii, prin scrieri de protest și vociferări, prin calomnii și neascultare.

Iar tema pe care am atins-o acum, aceea *a înșelării demonice*, e subiect de studiu nu numai pentru viața duhovnicească, ci și pentru psihologie, psihiatrie, criminologie, sociologie, literatură etc. Pentru că toate științele umaniste sunt interesate de gândul, sentimentul, imaginea, experiența pentru care un copil sau

un tânăr devine, deodată, criminal sau curvar sau hoț sau drogat. Căci întrebarea de fond e: „Ce îi determină *să facă*...acel lucru?". Și răspunsul duhovnicesc e acesta: ajung *să creadă* un gând demonic...drept „un gând bun" și îl pun în practică. Asta e totul!

Înșelarea demonică se produce repede, e nevoie doar *să crezi* gândul satanic ca fiind *bun*...și demonii îți vor da noi și noi motive să te crezi *îndreptățit* să aperi acel gând, care nici măcar nu-ți aparține.

Așa că, cei care ajung să aibă „puteri speciale" de cunoaștere și de deplasare, cei care se consideră „ortodocși autentici" fără ca viața lor să mărturisească *în favoarea* lor, cei care ajung să nu mai suporte anumite persoane sau categorii întregi de persoane pe diferite motive halucinante, cei care manifestă violență extremă și tendințe suicidare, sunt sub înrâurirea demonilor, sub influența lor nefastă. De ce? Pentru că au primit un gând, au primit să facă un lucru pe care demonii, în mod deghizat, i-au învățat să-l facă și ei l-au făcut și prin aceasta au intrat sub influența directă și distructivă a demonilor. Și vor sta sub influența lor, a demonilor...până când vor conștientiza că ei, până la o anumită vârstă, au fost *într-un fel*, după care s-au manifestat *în alt fel*.

Căci înșelatul trebuie să se întoarcă la momentul înșelării lui, la gândul, sentimentul, imaginea, actul făcut de el, prin care a intrat sub influența demonilor. Și de acel lucru trebuie *să se pocăiască*, cum trebuie să se pocăiască de toate lucrurile pe care *le-a făcut* în marea lui infatuare, pe care i-au întreținut-o demonii.

Aceste gânduri și păcate trebuie spovedite și plânse, pocăite, pentru că prin ele *ne-am îndepărtat* de pacea și de bucuria lui Dumnezeu.

Și am dus discuția până la aspectul înșelării demonice, pentru a sublinia faptul că drumul despă-

timirii e greu și e plin de pericole interioare. Dacă pe străzi ne pot omorî unii pentru banii din portofel, în interiorul nostru demonii ne pot omorî sufletul printr-o minciună plină de perfidie. Pot face din noi *neoameni* printr-un singur gând crezut și urmat.

Tocmai de aceea, a te răstigni interior prin rugăciune și prin post și prin abținerea de la a păcătui înseamnă *a te dărui* lui Dumnezeu. Ne dăruim Lui pentru ca El să ne lumineze, El să ne conducă, El să ne apere și El să ne mântuiască. Pentru că nu ne încredem în noi și în faptele noastre, ci în mila Lui cea nemăsurată. Care a făcut din cea mai urâtă moarte cea mai frumoasă exprimare a dragostei, pentru că Crucea cea urâtă a devenit *cea mai iubită* pentru noi.

Căci Crucea e *ritmul inimii* noastre. Pentru că ea e *iubirea* cu care El ne iubește și ne scoate din toate cursele.

Crucea e *mângâierea* noastră, pentru că Dumnezeu ne mângâie prin slava Lui.

Crucea este *bucuria* noastră, pentru că întru ea ne bucurăm de cunoașterea și de marea bunătate a lui Dumnezeu.

Dumnezeiasca Cruce, iubiții mei, e bucuria creștinilor ortodocși! E bucuria cea veșnică, e bucuria Împărăției. Pentru că nimeni nu poate intra în Împărăție decât răstignit interior. Căci nimeni nu poate *să se sfințească*, dacă nu se luptă cu patimile în el însuși, adică până nu se răstignește interior, ca unul care *se leapădă* de toate patimile și păcatele demonice.

De aceea, a înălța Crucea Lui în noi înseamnă a-L lăsa pe Fiul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, *să locuiască* întru noi prin slava Lor. A înălța Crucea Domnului, înseamnă a-L primi în noi dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Dar înălțăm Crucea și oricând facem cele bune oamenilor, din iubire de Dumnezeu,

pentru că Crucea e iubirea Lui pentru tot omul care vine în lume.

Și *iubire* este și a da pâine și a da haină și a da bani, dar *iubire* e și a da învățătură și a da binecuvântare și a da sfătuire oamenilor. Pentru că oamenii au nevoie de toată iubirea noastră, de toată înțelegerea noastră, de tot ajutorul nostru.

Vă doresc post binecuvântat în continuare și Domnul să ne umple de iubirea Lui cea veșnică, care ne mântuiește pe noi! Amin.

Predica la 11 ani de Dumnezeiască Preoție [17 septembrie 2016]

Iubiții mei[43],

astăzi, în zi de sâmbătă, împlinesc 11 ani de când, cu harul lui Dumnezeu, am fost hirotonit Preot. Și tot o zi de sâmbătă a fost și acum 11 ani. O zi însorită, cu dimineață răcoroasă, cu bucurie și pace multă.

Iar în predica de azi, care e una a mulțumirii și a recunoștinței în fața lui Dumnezeu, pentru toate binefacerile primite de la El, voi vorbi despre *3 lucruri fundamentale* pe care le-am învățat în zilele preoției mele. Sau, mai bine zis, voi vorbi despre 3 lucruri pe care Dumnezeu m-a învățat, odată cu hirotonia întru Preot și cu hirotesia întru Duhovnic, ambele fiind revărsări imense de har în ființa mea.

Și primul lucru pe care Dumnezeu m-a învățat în preoția mea a fost...*îndrăzneala în rugăciune și în mijlocire pentru toți oamenii*.

Și ca mirean simțeam să mă rog și să mijlocesc pentru ajutorul, vindecarea, liniștirea, iertarea, mântuirea unuia sau a altuia, pe care îi vedeam și pentru care inima mea dorea să se roage.

Însă odată hirotonit Preot, am simțit că Dumnezeu mă cheamă în mod viguros, în mod puternic, cu multă tărie, ca să mă rog pentru oameni și să am îndrăzneală în fața Lui în rugăciune. Pentru că El m-a pus *Preot* al Lui, iar slujirea mea e *rugăciunea* pentru tot omul viu sau adormit.

---

[43] Scrisă în ziua de 13 septembrie 2016, zi de marți, cu 29 de grade la ora 15.00.

Ce am trăit de fapt în lăuntrul meu? O tot mai mare *deschidere* a inimii pentru a mă ruga pentru oameni. Inima mea se bucură tot mai mult de binele și de frumusețea oamenilor, de realizările lor, după cum se întristează de bolile și de neputințele și de neînțelegerile lor, de neascultările și de excesele lor. Și când văd toate aceste cereri, nevoi, boli, neputințe, atunci devin cu totul rugăciune, cerere, așteptare a milei lui Dumnezeu față de noi toți. Pentru că rugăciunea e *o îmbrățișare* a tuturor și o purtare a tuturor în tine însuți, dar, în același timp, ea este *o așteptare a milei lui Dumnezeu* față de noi.

Pentru că toți cei adormiți și cei vii așteaptă și se bucură de mila lui Dumnezeu. Iar dacă Dumnezeu te cheamă la rugăciune pentru oameni, la a fi rugăciune continuă pentru oameni, te chemă la înțelegerea și la iubirea oamenilor, la compătimirea lor, la petrecerea împreună cu ei, și la bine și la rău.

Și *îndrăzneala la rugăciune* se manifestă puternic în ființa mea, și la Dumnezeiasca Liturghie și la Parastas și la sfințiri, dar și în rugăciunile mele personale și în cele ale familiei mele. Pentru că înainte de a vorbi cu oamenii, trebuie să te rogi cu ei. Și când vorbești cu ei, trebuie să te rogi pentru ei. Și când te desparți de ei, pentru a te liniști interior, trebuie să îi porți, în mod nepătimaș, în tine și să te rogi pentru ei. Căci rugăciunea ne ține și ne adună la un loc.

Și prin aceasta am ajuns la *al doilea* lucru fundamental pe care Dumnezeu m-a învățat în preoția mea: *comuniunea interioară* cu cei pentru care slujești.

Rugăciunea ne pune la un loc. Slujba ne împrietenește pe unul cu altul. Cu timpul însă...se petrece ceva minunat: trecem pe nesimțite de la ceea ce vedem la ceea ce nu vedem în primă instanță...iar ceea ce nu vedem din prima e că noi toți, cei strânși în această

Biserică, suntem *în comuniune*. Că pe noi ne leagă același har, aceleași slujbe, aceleași lucruri trăite împreună, aceleași bucurii, pentru că Îi slujim aceluiași Dumnezeu. Și că ne aparținem unii altora, că suntem *împreună*...dar, în același timp, *ne purtăm interior* unii pe alții.

Și când am avut prima oară *conștiința comuniunii* dintre noi eram la o Dumnezeiască Liturghie, eram mai puțini în Biserică, era liniște...și deodată mi-am dat seama că noi ne cunoaștem unii pe alții și ne prețuim și ne iubim unii pe alții *mai mult* decât înțelegem la prima vedere. Și că acest mare dar, al comuniunii, e darul lui Dumnezeu pentru noi. Și că e nevoie de timp, pentru ca să crești în conștiința comuniunii, pentru ca să înțelegi că *bucuria comuniunii* e *bucuria slujirii* lui Dumnezeu și a oamenilor.

Și de aceea am numit colecția de articole de pe TPA *Bucuria comuniunii*[44], ultimul volum editat fiind al 11-lea: pentru că și aici, la nivel online, gesturile de dăruire continuă ale mele și ale soției mele sunt *gesturi de bucurie responsabilă*, clară, profundă...pe care le trăim *în comuniune*.

Însă cum formează bucuria scrisului...o *comuniune* într-o lume pluralã, diferită și adesea ostilă scriiturii teologice și de conștiință?

Prin aceea că fiecare cititor al nostru *înțelege ceva* din inima noastră, din mesajul nostru, din ceea ce noi dăruim. Înțelege, simte, află, se verifică pe sine, se identifică cu noi într-o anume situație, începe să ne admire, să ne prețuiască, să ne iubească. Și astfel, dincolo de confesiunea noastră, de patimile noastre, de șicanele dintre noi, cei care scriem online suntem într-

---

[44] A se vedea:
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/.

un mod profund *uniți* în acest crez: că scrisul *apropie* și *împrietenește*, că scrisul *educă* și *schimbă* oamenii. Iar cei care ne citesc...ne așteaptă scrisul mereu, pentru că noi *am intrat* în ei prin tot ceea ce am scris și suntem prieteni, chiar dacă o declarăm sau nu.

Dar aici, în Biserică, când ne cunoaștem, când slujim, când ne mărturisim diverse lucruri unii altora, răspunsurile la predicile mele sunt mai întâi *fețele* dumneavoastră, apoi *cuvintele* și *gesturile* dumneavoastră. Pentru că eu știu cui vorbesc, simt ceea ce înțelegeți și ceea ce nu înțelegeți, dar, mai ales, simt cum *ne schimbăm* slujind și vorbind împreună.

Și am ajuns la al 3-lea mare lucru, la a 3-a mare lecție a lui Dumnezeu pe care El m-a învățat-o în vremea preoției mele de până acum: că *pacea contează mai mult decât orice altceva*. Că pacea dintre noi și pacea noastră interioară, la slujbe și în relațiile dintre noi, contează cel mai mult.

Ce vreau să spun? Vreau să spun că oamenii sunt diferiți, au experiențe diferite, unii știu unele, alții știu altele, unii sunt tineri, alții sunt în vârstă...însă ceea ce e cel mai important e *să ne respectăm unii pe alții* și *să avem pace între noi*. Să nu avem certuri, să nu avem dispute sterile, să nu ne bârfim...și, dacă văd că cineva nu poate *să înțeleagă* ceva anume, să nu continui discuția la nesfârșit...pentru că mai importantă e pacea decât ca toți să avem *același nivel al cunoașterii și al experienței*.

Și prin conștiința comuniunii și a păcii, care se tot *lățește* în ființa mea, Dumnezeu m-a învățat că, în cadrul comuniunii și al păcii între frați, rugăciunea e *plină* și *bucuroasă*. Căci de aceea ne rugăm pentru toți: pentru că toți suntem o comunitate de credință. Dar comunitatea trăiește frumos, când trăiește în pace și când iubește pacea.

Și dacă privim marile prietenii sfinte dintre Sfinții lui Dumnezeu, vom vedea că pacea și comuniunea sunt *cadrul duhovnicesc* pentru rugăciune, pentru predică, pentru întrajutorare. Căci plecăm cu inima *împăcată* de la slujbe, doar dacă aici ne regăsim ca *frați* și ca *împreună rugători* pentru întreaga umanitate.

Dar dacă începem să ne certăm, să ne arătăm „cât de drepți" suntem unii în fața altora, dacă începem *să ne fudulim* cu puțina știință și experiență pe care o avem, atmosfera din Biserică se strică, nu mai e atmosferă de rugăciune, ci de conflict deschis. Și în loc să Îl slăvim pe Dumnezeu, ne căutăm noduri în papură. Și, în loc să ne vedem păcatele noastre, suntem atenți mai mult la păcatele altora, ca și când n-am fi cu toții...*păcătoși*.

Așadar, iubiții mei, *îndrăzneala în rugăciune*, *comuniunea* și *pacea* în Biserică sunt cele trei mari lecții pe care *le-am învățat* de la Dumnezeu în acești 11 ani și cred că aceste trei lecții ale lui Dumnezeu sunt bune pentru *fiecare credincios* în parte.

Căci, acasă, fiecare dintre dumneavoastră trebuie *să vă rugați* lui Dumnezeu pentru bucuriile și necazurile pe care le trăiți împreună cu familiile dumneavoastră. Dacă nu vă rugați dumneavoastră, cei care sunteți credincioși, cine să se roage? Cine să facă pomeniri pentru cei adormiți, dacă nu faceți dumneavoastră? Și cine să îi învețe pe copii *ce să facă* în viața lor și *cum să trăiască*, dacă dumneavoastră, părinții și bunicii lor, nu îi învățați? Așa că rugăciunea cu îndrăzneală în fața lui Dumnezeu, pentru tot lucrul, nu trebuie să lipsească din casele noastre.

Iar rugăciunea vrea comuniunea și pacea în familie, vrea bună-înțelegere în familie. Căci atunci când ne rugăm, noi ne rugăm pentru binele familiei, pentru sporul ei, pentru luminarea celor din familie,

pentru ca ei să trăiască creștinește. Iar dacă trăiesc creștinește, atunci trăiesc împreună, în comuniune, cu ascultare și respect unii față de alții.

Căci ceea ce îi trebuie Bisericii îi trebuie și familiei ortodoxe. Bisericii îi trebuie rugăciune, îi trebuie priveghere, îi trebuie comuniune, îi trebuie pace, îi trebuie sfințenie. Dar și familiei îi trebuie aceleași lucruri! Căci cu lucrurile pe care le avem în noi, cu acelea mergem la Biserică. Cine suntem, ce facem, cum ne-am schimbat interior...acestea sunt *noutățile* Bisericii și ale familiei.

Și ceea ce facem acasă, se vede la Biserică. Și ce învățăm la Biserică, trăim acasă. Și peste tot pe unde mergem, noi suntem cei care ne-am lăsat *modelați* de Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, pentru mine e o zi bucuroasă ziua de azi, împlinitoare. Și pentru toate bucuriile și durerile preoției mele, eu Îi dau slavă lui Dumnezeu! Îi dau slavă lui Dumnezeu pentru dumneavoastră și pentru întreaga umanitate, pentru că rugăciunea mea îmbrățișează întreaga umanitate vie și adormită. Și mă rog ca Dumnezeu să ne întărească pe toți ca să înțelegem *noi lecții* ale lui Dumnezeu pentru viața noastră, căci El vrea să ne învețe pe fiecare zi din bunătatea înțelepciunii Sale fără de margini.

La mulți ani, numai bine, și Dumnezeul nostru treimic să ne întărească în tot lucrul bun! Amin.

Predică la Duminica după înălțarea Sfintei Cruci [2016]

Iubiții mei[45],

suntem încă în praznicul înălțării Sfintei Cruci, iar Evanghelia de azi [Mc. 8, 34-38; 9, 1] ne surprinde prin *gestul* Domnului de la început. Care? Acela de *a chema* mulțimea, dimpreună cu Ucenicii Lui [Mc. 8, 34], pentru ca să le spună mesajul Său.

Căci adesea Îl vedem vorbind pe Domnul numai cu Ucenicii Lui și numai lor spunându-le cele de taină. Dar acum, dimpotrivă, El cheamă mulțimea, împreună cu Ucenicii Lui, și le spune tuturor: „Oricine voiește a urma după Mine [ὅστις θέλει ὀπίσω Μου ἀκολουθεῖν], să se tăgăduiască pe sine, și să-și ia crucea lui, și să-Mi urmeze Mie!" [Mc. 8, 34, BYZ].

Ce vrea să ne spună Domnul? Că urmarea Lui este *pentru toți* și că toți putem *să călcăm pe urmele Lui*. Dar că urmarea Lui nu este *exterioară*, ci ea este *interioară*. Căci urmarea Lui nu începe cu schimbarea hainelor...ci cu tăgăduirea de sine. Pentru că luarea crucii personale înseamnă a ne asuma, fiecare dintre noi, asceza curățirii de patimi pentru a ne face proprii luminării și sfințirii lui Dumnezeu.

Ce înseamnă însă *a ne tăgădui* pe noi înșine? Căci *a tăgădui* înseamnă *a nega*.

Iar a ne nega pe noi înșine...înseamnă a nega în noi orice lucru care *nu e de la Dumnezeu*. Și ce nu e *de la Dumnezeu* în noi? Înșelările demonice, păcatele și patimile nu sunt de la El. Pentru că Domnul ne cere,

---

[45] Scrisă în dimineața zilei de 15 septembrie 2016, zi de joi, cer înnorat, cu 21 de grade la ora 10.00.

pentru a-I urma Lui, să renunțăm la tot ce e demonic și excesiv trupesc în noi. Iar înșelările demonice, păcatele și patimile noastre sunt lucruri demonice în noi, dar El ne cere să renunțăm și la multa mâncare, la multa băutură, la lux, la multa relaxare, la pierderea timpului, la distracții, la prietenii păcătoase. Pentru că rugăciunea, postul, privegherea, nevoința ne vor *ascetici* și nu plesnind de sănătate și de relaxare.

Așadar, *ne-am tăgăduit* pe noi înșine vreodată? Am privit *cu lupa* în sufletul nostru pentru ca să ne vedem patimile, păcatele, înșelările demonice, datorită cărora ne credem „oameni realizați", dar nu suntem? Sau, mai bine zis, *vrem* să Îi urmăm Lui?

Pentru că cine *urmează* Domnului nu se uită la sine, ci la El. Și acela se curățește de orice patimă și înșelare și neștiință teologică, pentru a-I sluji Lui. Iar crucea noastră o purtăm cu durere și cu bucurie, pentru că ea este lupta noastră cu patimile din noi. Crucea noastră e una cu ființa noastră. Tocmai de aceea Domnul ne cere să venim cu totul, integral, în urmarea Lui, în spatele Lui, venind după El, pentru că El ne cere să împlinim poruncile Lui. Căci atunci crucea noastră e cruce trăită cu Dumnezeu: când viața noastră e o împlinire a voii Lui.

Dar noi putem *să ne și batem joc* de crucea noastră, adică de drumul mântuirii noastre. Și ne batem joc de crucea, adică de mântuirea noastră, când nu avem *gândul mântuirii* pe fiecare zi. Când nu gândim viața noastră din perspectiva mântuirii, ci ne gândim pe noi și viața noastră din perspectiva carierei, a familiei, a banilor.

Însă Domnul ne cere ca pe fiecare zi să Îi urmăm Lui! Ne cere ca să ne negăm pe noi înșine, pentru ca El să troneze în noi. Pentru că El vrea ca noi să trăim *creștinește* și nu *la modă*, nu ca *simpli cetățeni* ai unui

stat sau ca *oameni ai muncii*, ci ca cetățeni ai Împărăției lui Dumnezeu. Căci atunci când trăiești pentru Împărăția lui Dumnezeu, nu mai trăiești după legile înguste ale unui stat, ci după *libertatea vieții cu Dumnezeu*, după libertatea duhovnicească, crescând în sfințenie și în comuniune cu oamenii.

Pentru că statul te vrea un contribuabil onest și un muncitor devotat și un familist responsabil. Însă Dumnezeu ne vrea *oameni sfinți*, oameni plini de slava Lui, oameni dumnezeiești, care nu doar muncim, ne plătim taxele și suntem responsabili pentru familia noastră, ci care *să iradiem* adevărul și slava lui Dumnezeu întregii lumi.

Pentru că priviți ce înseamnă pentru Biserică și pentru întreaga lume *cărțile* și *Sfintele Moaște* ale Sfinților! Înseamnă izvoare de adevăr, de bucurie, de sănătate, de vindecare sufletească și trupească. Citești câteva pagini dintr-o carte patristică...și deja înțelegi și vezi mai multe rezolvări la problemele tale. Citești și te luminezi dumnezeiește. Citești și viața ți se schimbă. Iar dacă vii la Sfintele lor Moaște, simți cum harul lui Dumnezeu te inundă, cum trupul lor îndumnezeit te ajută în viața ta, cum Sfântul Îți dă o mână de ajutor și te îmbrățișează cu toată iubirea lui.

Pentru că Dumnezeu ne cheamă *pe toți* la urmarea Lui...care ne face *Sfinți*! Și El a chemat și mulțimea, dar și pe Ucenici la urmarea Lui. Pentru că El cheamă și pe cei eruditi și pe cei mai puțin eruditi la urmarea Lui, atâta timp cât sfințenia e împlinirea fiecărui om.

Și astfel, iubiții mei, din primul verset al Evangheliei de azi, am înțeles deja *esența* mesajului Domnului pentru noi! Căci El ne cere să ne schimbăm viața noastră după viața Lui, ne cere să retrăim viața

Lui la modul nostru personal, acolo unde trăim și suntem, și prin care să ne sfințim în mod evident.

Pentru că, din gură, mulți se propun „duhovnicești", „sfinți", „respectabili", însă Dumnezeu nu îi cunoaște, nu Se sălășluiește în ei. Însă sfințenia e *reală*, ca și sentimentele pe care le avem. Sfințenia e umplerea vieții noastre de viața lui Dumnezeu și de împlinirea poruncilor Lui. Și când Dumnezeu e *cu noi* și *în noi*, atunci urmarea Lui este *o continuă luminare* a noastră de către El, pentru ca să facem voia Sa.

Următoarele 4 versete finale din Mc. 8 sunt *o reliefare a importanței* urmării lui Hristos. Căci Domnul începe să vorbească despre *valoarea* sufletului, adică despre *valoarea mântuirii* noastre. Și ne spune: „căci cine are să voiască să-și mântuiască sufletul său, îl va pierde pe el [ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν], dar cine are să-și piardă sufletul său pentru Mine și Evanghelie, acela îl va mântui pe el [ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν Ἐμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν]" [Mc. 8, 35, BYZ].

Însă, în acest verset Îl vedem pe Domnul făcând alt lucru interesant: El vorbește la modul *peiorativ* despre verbul *a mântui*, apoi vorbește despre verbul *a pierde* din perspectivă pozitivă și nu negativă.

Căci atunci când ne spune: „cine are să voiască *să-și mântuiască* sufletul său", El vorbește la modul *peiorativ* despre mântuire. Pentru că aici, *mântuirea*, nu înseamnă un lucru pozitiv, ci unul negativ: ferirea noastră de lucruri dureroase și de moarte. Pentru că El exprimă aici concepția omului păcătos, care crede că „a-și mântui sufletul" înseamnă a trăi în petreceri, în bucurii păcătoase, a trăit o viață *relaxată* sau *indiferentă* din punct de vedere religios și moral. Însă Domnul ne spune tuturor, că *a trăi păcătos* înseamnă

a ne pierde sufletul, adică a ajunge în Iad. Căci noi, la propriu, nu ne *pierdem* sufletul. Pentru că, după moarte, noi mergem la Dumnezeu ca niște suflete care am trăit un timp în trup, pe pământ. Dar când trăim păcătos, ne pierdem *mântuirea* sufletului. Adică ne dezicem cu totul de viața plină de slava lui Dumnezeu și prin aceasta *ne omorâm* bucuria și fericirea veșnică, aceea a vieții veșnice cu Dumnezeu.

Așa că Domnul vorbește aici, în Mc. 8, 35, la modul depreciativ despre mântuire, pentru că exprimă poziția eronată a omului păcătos despre mântuire. Căci ceea ce omul păcătos numește „mântuire" e, de fapt, pieire a lui. Dar în a doua parte a versetului, Domnul vorbește la modul pozitiv despre verbul *a pierde*, pentru că El exprimă acum poziția omului duhovnicesc în opoziție cu cea a omului păcătos.

Căci, pentru cel păcătos, *a trăi pentru Hristos* și *pentru Evanghelia Lui* înseamnă „pierdere de timp". Însă Domnul îi dă replica păcătosului și îi spune: „dar cine are să-și piardă sufletul său pentru Mine și Evanghelie, acela îl va mântui pe el". Adică îi spune că *a ne pierde viața* pentru El și pentru Evanghelia Lui nu înseamnă *pierdere de timp*, ci *mântuire*. Lucru pe care îl vedem în viețile Sfinților Mucenici, care mărturisesc persecutorilor lor că moartea pentru Domnul e *o bucurie* și *un câștig* pentru ei și că chinurile pentru Domnul sunt *intrare* în Împărăția Lui și nu „o pierdere" a vieții.

Însă cum *ne pierdem* noi sufletul pentru Hristos și pentru Evanghelia Sa? Prin aceea că citim Dumnezeiasca Scriptură și cărțile Sfinților Părinți și vorbim din ele și le împlinim în viața noastră. Ne pierdem *sufletul*, adică *viața*, pentru Domnul și Evanghelia Sa, când facem din viața noastră *o continuă școală de teologie*, în care teologia e *împlinirea* noastră zilnică.

Dar dacă El și Evanghelia Lui *nu ne mănâncă toate zilele*, înseamnă că nu avem *Dumnezeu*, ci *dumnezei*. Pentru că le slujim lor, patimilor din noi și ideilor noastre păcătoase și planurilor noastre rebele, răzvrătite.

În Mc. 8, 36-37, însă, Domnul ne învață, prin două întrebări extrem de profunde, că nu e nicio împlinire *să stăpânim* întreaga lume, dacă nu suntem *stăpâni* în și pe noi înșine. De aceea, mai întâi, ne întreabă: „Căci ce îi va folosi omului, dacă are să câștige lumea întreagă, dar are să-și piardă sufletul său [τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ]?” [Mc. 8, 36, BYZ]. După care ne întreabă: „Sau ce va da omul [în] schimb [pentru] sufletul său [ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ]?” [Mc. 8, 37, BYZ].

Și care sunt răspunsurile reale, corecte, adevărate ale noastre la întrebările Domnului? Că omului nu îi folosește la nimic *să stăpânească* întreaga lume, dacă în el însuși se simte gol, neîmplinit, neiubit, lipsit de binecuvântarea lui Dumnezeu. Că omul, fără slava lui Dumnezeu în el, *nu se bucură* de nicio posesiune cu adevărat, pentru că în el însuși e...trist. De aceea, în fața judecății lui Dumnezeu, omul nu poate *să dea nimic în schimb* pentru sufletul său, pentru că toată *averea* lui e sufletul său și ce a lucrat în sufletul său.

Pentru că sufletul lucrează toate prin intermediul trupului său. El lucrează toate prin intermediul trupului său, cu care a fost conjugat, unit de Dumnezeu până în clipa morții. Creierul și mâinile și picioarele și tot trupul nostru sunt cele prin care se manifestă sufletul nostru. Însă trupul nostru rămâne aici, pe pământ, pentru că pe el îl îngropăm. Dar nu îngropăm și sufletul! Sufletul nostru e spiritual, e nemuritor...și el pleacă la Dumnezeu cu toată

conștiința noastră de sine și cu toată memoria vieții noastre și cu toate faptele vieții noastre. De aceea, *banca* noastră spirituală e sufletul, acolo tezaurizăm tot ceea ce suntem noi...și tot ceea ce vom fi noi pentru veșnicie.

Iar dacă aici, în Biserica Lui, am învățat să Îl iubim pe Dumnezeu și să Îl urmăm pe El, în veșnicie Îl vom contempla pentru veșnicie pe El, pe Dumnezeul nostru treimic, pe Cel plin de slavă dumnezeiască. Pentru că numai cu El *nu ne pierdem* sufletele, ci *ni le câștigăm*, pentru că *a ne câștiga* sufletul înseamnă *a-l învăța* comuniunea veșnică cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui.

Iar Biserica lui Dumnezeu, prin toate pomenirile pe care le face, prin cele ale Îngerilor și ale Sfinților Lui, ne învață să îi iubim și să dorim comuniunea veșnică cu El și cu ei. Căci Împărăția e comuniune veșnică și nu izolaționism. Acolo trăim împreună cu toți cei mântuiți, cu toți cei ai Lui, și nu ne facem „partidul nostru", în care să stăm doar cu Sfinții „care ne plac".

De aceea, cine nu învață aici, în Biserică, comuniunea, nu o va învăța niciodată. Iar cine nu iubește oamenii, nu Îl iubește nici pe Dumnezeu, Creatorul lor. Iar cine vrea un Rai „doar pentru el", va avea parte de un Iad...împreună cu toți cei păcătoși și cu demonii care l-au învățat la rele. Pentru că Raiul e comunional, pe când Iadul îi cuprinde pe toți cei căzuți din relația cu Dumnezeu.

Așadar, care e „câștigul" nostru, dacă El ne spune că *Iadul e veșnic*? Ce *câștigăm* noi în urma unei vieți rebele, neascultătoare, vrăjmașe lui Dumnezeu, dacă răsplata este *un Iad veșnic*?

Și, nu, nu Biserica vrea „să ne înspăimânte" cu Iadul, pentru ca să fim *oameni buni*! Ci Dumnezeu ne-a vorbit despre Iad, despre chinurile cele veșnice ale

Iadului, pentru ca *să nu ajungem* în Iad. Căci teologia Iadului este *preventivă*. E ca panourile mari pentru automobiliști, de lângă șosea, pe care stă scris: „viața trebuie să aibă prioritate". Dar dacă tu vrei să arăți că nu îți pasă de ce scrie pe lângă drum și apeși pe accelerație...nu e de vină mașina pentru că *ai murit* în accident, ci tu și *lipsa ta de grijă*, indiferența ta fața de consecințe, teribilismul tău.

Căci Biserica îți vorbește despre *viitorul tău* la modul responsabil, așa cum i-a poruncit Dumnezeu. Ea îți spune că, după moarte, sunt două feluri de veșnicii: Raiul și Iadul. Iar dacă tu alegi Iadul, cine e de vină? Pe cine putem acuza, dacă ne-am făcut-o cu mâna noastră? Iar dacă aici ni se pare că e „cool" să ne facem de cap, lamentațiile în Iad sunt *consecințele* alegerilor noastre și nu „o predestinare". Căci nimeni nu ne-a predestinat la Iad...ci noi am ales între bine și rău, între Dumnezeu și demoni.

De aceea, în finalul cap. al 8-lea de la Sfântul Marcos, Domnul ne vorbește despre...*consecințele* unei vieți *iresponsabile*, adică *păcătoase*. Și ne spune: „Căci dacă cineva *are să se rușineze* de Mine și de cuvintele Mele în neamul acesta adulterin și păcătos [ὃς γὰρ ἐὰν *ἐπαισχυνθῇ* Με καὶ τοὺς Ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ], și Fiul omului se va rușina de el, când are să vină în slava Tatălui Său, împreună cu Îngerii cei sfinți [καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἀγγέλων τῶν ἁγίων]" [Mc. 8, 38, BYZ].

Și cum n*e rușinăm* de Domnul și de cuvintele Lui? Prin aceea că ne rușinăm *să facem* ceea ce El ne spune, în diverse momente ale vieții noastre sau în toată viața noastră. Ne rușinăm să iertăm, ne rușinăm să Îl propovăduim, ne rușinăm să facem milostenie, ne rușinăm

să trăim bisericește, fapt pentru care trăim „ca lumea”, ne rușinăm să ajutăm pe aproapele nostru, ne rușinăm să fim ortodocși.

Noi vrem să fim ortodocși...dar mai mult la Biserică și când suntem lăudați pentru că suntem ortodocși, când ne e bine. Dar nu și când suferim pentru El și din cauza Lui. Nu prea ne place să fim ortodocși, dacă vedem că suntem chinuiți și înjosiți pentru El, dacă suntem minimalizați și excluși din anumite cercuri pentru El.

Însă *a ne rușina să vorbim despre cel pe care îl iubim* arată că iubirea noastră e *bolnavă*. Că iubirea noastră nu e ceea ce trebuia să fie. Pentru că cel care iubește pe cineva, se bucură să vorbească despre el. Cu atât mai mult, cine Îl iubește pe Dumnezeu se bucură să vorbească despre Cel iubit de el, pentru că iubirea Lui este toată viața sa. Dar când ne rușinăm și ne temem să vorbim despre Dumnezeu, ne căutăm „binele” nostru păcătos și nu binele nostru real. Pentru că *binele real* e să vorbim *cu* și *despre* Dumnezeu. Să vorbim în rugăciune cu El și să vorbim despre El oricui ne cere sau oricui dorim. Pentru că ne umplem de viața Celui veșnic viu și vrem ca și alții să se bucure de Dumnezeul mântuirii tuturor.

Și cred că mulți dintre dumneavoastră au înțeles faptul că predica dorește să vorbească tuturor despre Dumnezeu. Că rolul ei este învățarea oamenilor și aducerea lor la Dumnezeu. Dar, în același timp, viața creștină pe care noi o trăim este *o mărturie vie*, în fața tuturor, a relației noastre cu Dumnezeu. Pentru că predica devine viață, devine experiență și nu rămâne doar la stadiul de cuvânt, ci ea se întrupează în noi. Noi devenim predica Bisericii. Devenim glasul lui Dumnezeu către întreaga umanitate.

De aceea, glasul nostru nu trebuie să fie răgușit, nu trebuie să fie fricos, ci clar și bucuros. Pentru că trebuie să vorbim prin toată viața noastră despre Dumnezeu. Trebuie să fim *o icoană* a vieții cu Dumnezeu sau *o mâncare dumnezeiască*, pentru ca oricine ne vede sau oricine *ne mănâncă* cuvintele și faptele să se bucure și nu să se întristeze.

Căci ultimul verset evanghelic de azi e Mc. 9, 1, unde Domnul le spune și ne spune: „Amin zic vouă, că sunt unii, [din] cei care stau aici, care nu au să guste moartea [ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσίν τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου], până [nu] au să vadă Împărăția lui Dumnezeu venind în putere [ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει]” [Mc. 9, 1, BYZ]. Și El le profețea aici despre *vederea dumnezeiască* pe care cei 3 Apostoli ai Lui au avut-o pe muntele Tabor. Căci acea *vedere dumnezeiască* era *Împărăția lui Dumnezeu care a venit în putere*, în puterea slavei dumnezeiești, în oameni.

De ce nu a fost *de ajuns* sfârșitul cap. al 8-lea de la Marcos pentru această zi, ci finalul Evangheliei e *începutul* cap. al 9-lea? Pentru că urmarea lui Hristos nu înseamnă doar curățirea de patimi pentru El, ci și trăirea luminării și a vederii Lui în viața noastră. Urmarea lui Hristos are drept scop pe acela de *a ne umple* de venirea în putere dumnezeiască, în slava Lui, a Împărăției Lui în noi înșine.

Adică asceza ortodoxă e plină de mistică, de revelare dumnezeiască, de vederi și minuni dumnezeiești. Asceza ortodoxă nu e cu flagelări ale trupului, ci e lupta duhovnicească împotriva patimilor, făcută de minte în inimă. Pentru că a nu accepta patima în tine, înseamnă a nu lăsa păcatul să se extindă și să te omoare. Și dacă ispita nu încolțește în noi, atunci ea e spulberată de rugăciune și de atenție. Pentru că scopul

ascezei ortodoxe e să sădească și să crească virtuți în omul credincios, virtuți pe care Dumnezeu să le binecuvinteze cu luminarea și cu descoperirea Lui întru slavă.

Pentru că întreaga noastră asceză e ca să ne facă proprii revelării lui Dumnezeu. Asceza noastră nu e un scop în sine...ci ea pregătește în noi lemnele uscate ale virtuților, în care Dumnezeu trimite focul slavei Sale. Căci degeaba noi adunăm lemnele virtuților, ale faptelor bune, dacă *nu le aprinde* slava Lui. Ce să facem cu faptele bune, în care Dumnezeu nu binevoiește? Dar când faptele noastre virtuoase sunt plăcute Lui, când Lui îi place râvna noastră de a ne curăți de patimi, când Lui îi place sinceritatea noastră și entuziasmul nostru și încrederea noastră fără margini în El, atunci El *binevoiește în noi* și *ne aprinde ca pe o torță*, pentru ca *să luminăm* în Biserica Lui.

Dar dacă El nu ne-a aprins cu slava Lui, cum suntem noi „duhovnicești"? Și cum suntem noi „ortodocși", dacă Dumnezeu nu binevoiește întru noi? Și cum vorbim despre El cu atât de mare îndrăzneală, doar din cărțile de teologie pe care le-am citit, dacă de la El nu avem nicio scrisoare, nicio bucurie, nicio vedenie, niciun dar dumnezeiesc, nicio vocație specială? Iar dacă avem, care e cuvântul spus de El pentru noi, cu ce ne-a umplut El, ce ne îndeamnă să facem și ce facem, de fapt, pentru El?

Iar dacă un glas extremist îmi va spune că el „apără" învățătura Bisericii, pentru că Sinodul din Creta a fost unul „tâlhăresc", eu îl întreb: Ți-a spus Dumnezeu, în mod personal, ție, acest lucru sau ai auzit-o de la alții? Dar dacă ai auzit-o de la alții, aceia nu au auzit că Biserica e locul păcii și al comuniunii și nu al răzmeriței? Pentru că mie mi se pare că toți cei care vociferează acum pe motivul Sinodului din Creta,

pierd timpul din cauza *bunei păreri* despre ei înșiși. Că sunt oameni înșelați de demoni, care nu prosperă în teologie, dar nici în sfințenie. Pentru că, în capul lor, ei cred că „ar fi făcut mai bine" actele sinodului în comparație cu sinodalii.

Dar dacă cineva crede că poate să facă *mai bine* un lucru, poate să o și dovedească. De ce nu au făcut extremiștii noștri, de aici și din altă parte, alte acte *mai bune* pentru Sinodul din Creta, înainte de Sinod? Iar dacă Sinodul s-a încheiat cu bine și actele ne stau în față, de ce nu discutăm despre *teologia* sinodului, ci ne place *să fantazăm* pe tema lui?

Pentru că minciuna extremistă a momentului e că Sinodul din Creta „a dogmatizat ecumenismul și teoria ramurilor". Dar Sinodul din Creta spune contrariul afirmațiilor extremiste manipulatorii: că Biserica nu dialoghează cu Bisericile eterodoxe pe premisa *egalității mărturisirilor* [τῆς ἰσότητος τῶν ὁμολογιῶν], adică plecând de la ideea că Biserica e *pe picior de egalitate* cu celelalte confesiuni, și nici nu înțelege „unitatea Bisericii ca pe o ajustare convențională [διομολογιακήν προσαρμογήν]"[46], adică, ca pe „un compromis interconfesional"[47].

Pentru că Biserica Ortodoxă, la Sinodul din Creta, s-a mărturisit pe sine ca „ἡ μία, ἁγία, καθολική καί ἀποστολική Ἐκκλησία [Biserica una, sfântă, catolică și apostolică]"[48].

---

[46] ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ, 18, *cf.* https://www.holycouncil.org/-/rest-of-christian-world?_101_INSTANCE_VAoWE2pZ4YoI_languageId=el_GR.

[47] *Relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine*, 18, *cf.* http://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/11/relatiile-bisericii-ortodoxe-cu-ansamblul-lumii-crestine/.

[48] ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ, 1, *cf.*

Și dacă e astfel, așa după cum spune *Crezul niceo-constantinopolitan*, atunci Biserica, în dialogurile sale religioase cu alte confesiuni și religii, dialoghează ca *Biserica lui Hristos* și nu ca o Biserică „nedeplină" sau ca „una dintre biserici".

Că face parte sau nu din *Consiliul Mondial al Bisericilor*, Biserica lui Hristos, Biserica Ortodoxă are *aceeași conștiință despre sine* și *dialoghează* pe baza aceleiași învățături și Tradiții cu celelalte confesiuni și religii. Căci *Consiliul Mondial al Bisericilor* s-a înființat în 1948[49] și el reprezintă „*o comuniune* a bisericilor care mărturisesc pe Domnul Iisus Hristos ca Dumnezeu și Mântuitor în conformitate cu Scripturile [*a fellowship* of churches which confess the Lord Jesus Christ as God and Saviour according to the Scriptures], și, de aceea, caută să-și împlinească împreună, împreuna lor chemare la slava singurului Dumnezeu, a Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh [and therefore seek to fulfil together their common calling to the glory of the one God, Father, Son and Holy Spirit]"[50]. Iar acest consiliu mondial al Bisericilor „este o comunitate a bisericilor pe calea spre *unitatea văzută* [a întregii creștinătăți], într-o singură credință și o singură comuniune euhristică, exprimată în cult și în viața comună în Hristos [it is a community of churches on the way *to visible unity* in one faith and one eucharistic fellowship, expressed in worship and in common life in Christ]"[51]. Pentru că această comunitate de Biserici „caută să avanseze spre

---

https://www.holycouncil.org/-/rest-of-christian-world?_101_INSTANCE_VAoWE2pZ4YoI_languageId=el_GR.

[49] A se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Mondial_al_Bisericilor.

[50] Idem: http://www.oikoumene.org/en/about-us.

[51] Ibidem.

această unitate, așa cum i-a rugat Iisus pe urmașii Săi, <astfel încât lumea să creadă> [It seeks to advance towards this unity, as Jesus prayed for his followers, "so that the world may believe"] [In. 17, 21]”[52].

Bineînțeles că fiecare confesiune vede în felul ei „unitatea” Bisericii și modul în care alte confesiuni trebuie să se „unească” cu ea sau ea „să se unească” cu alte confesiuni. Însă Biserica lui Hristos, Biserica Ortodoxă, consideră că *unitatea* Bisericii este exprimată „prin succesiunea apostolică și tradiția patristică și trăită până astăzi în ea [διά τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καί τῆς πατερικῆς παραδόσεως καί βιοῦται μέχρι σήμερον ἐν αὐτῇ]”[53], în Biserică.

Ce înseamnă *succesiune apostolică*? Înseamnă transmiterea de la Episcop la Episcop, de la Apostoli și până azi, a harului dumnezeiesc și a întregii învățături și Tradiții a Bisericii. Adică permanentizarea harului și a adevărului în Biserică. Permanentizarea slujirii bisericești sfințitoare în Biserică și a adevărului mântuitor. Căci Episcopul hirotonește pe Preoți și pe Diaconi, și, prin aceasta, le transmite și lor succesiunea apostolică, adică harul și adevărul lui Dumnezeu, care ne mântuiesc pe noi.

Însă, succesiunea apostolică, spune Sinodul din Creta, și tradiția patristică sunt trăite până azi în comuniunea Bisericii și ele fac ca Biserica să își păstreze unitatea, să fie una, deși extinsă pe tot pământul.

De ce însă *succesiunea apostolică* a harului și a adevărului e pusă lângă *tradiția patristică* de Sfântul și Marele Sinod din Creta? De ce nu e de ajuns doar să

---

[52] Ibidem.

[53] ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ, 2, cf.

https://www.holycouncil.org/-/rest-of-christian-world?_101_INSTANCE_VAoWE2pZ4YoI_languageId=el_GR.

fim *hirotoniți*, și ierarhia Bisericii *să asigure* unitatea Bisericii, ci mai ne trebuie și *tradiția patristică* a Bisericii? Pentru că viața noastră, a ierarhiei Bisericii, cât și a credincioșilor, trebuie să fie sfântă și luminată de adevăr ca și a Sfinților Părinți ai Bisericii. Căci atunci când sinodul vorbește despre *tradiția patristică* a Bisericii, el se referă la toți Sfinții Bisericii. Iar ei, Sfinții Bisericii, sunt cei care au tâlcuit adevărul în harul lui Dumnezeu și au trăit viață de sfințenie. De aceea, dacă vrem să fim *cu* Sfinții lui Dumnezeu, avem nevoie de hirotonie validă, de la un Episcop valid, dar și de sfințenia vieții și integralitatea credinței ortodoxe.

Pentru că sinodul ne vorbește despre o trăire în Biserică, deopotrivă, a succesiunii apostolice, dar și a tradiției patristice.

Însă extremiștii noștri amestecă lucrurile, le deformează, le explică după bunul plac...pentru ca Sinodul din Creta să pară unul „demonic", unul care „a alterat" sau „a distrus" credința ortodoxă, și nu drept unul care *a mărturisit-o*. Pentru că lor le e frică de dialog, le e frică de mărturisire, le e frică de asumarea răspunderii pentru viața Bisericii, ci vor să producă doar vorbe, vorbe, vorbe și niciodată fapte, fapte, fapte.

Căci mulți au renunțat să mai meargă la slujbe, la slujbele Bisericii, și stau online și se lamentează.

Însă urmarea lui Hristos e reală și eclesială. Urmarea lui Hristos naște Sfinți și nu impostori. Urmarea lui Hristos naște caractere puternice, personalități uriașe, teologi de mare anvergură, și nu purtători de cuvânt ai schismei și ai nesupunerii.

Dar, din păcate, chiar dacă nu ar fi fost Sinodul din Creta, extremiștii noștri ar fi avut un alt subiect de discuție, pe care l-ar fi întors pe toate părțile, și, prin intermediul lui, ar fi îndemnat la același lucru pe oameni: la desconsiderarea ierarhiei Bisericii, la

negarea ei, la nesupunere canonică, la ceartă, la stricarea atmosferei de rugăciune și de pocăință din Biserică.

Însă fac astfel de lucruri oamenii *integrați cu totul* în viața și în slujirea Bisericii? Nu! Ierarhia Bisericii se ocupă de Slujbe, de oameni, de nevoile lor, de o mie și o sută de probleme de tot felul. Probleme false scornesc și discută oamenii care stau degeaba mai tot timpul, care nu sunt trup și suflet în Biserică și care nu vor liniștea și pacea Bisericii.

De aceea, iubiții mei, noi să vrem *pacea* Bisericii, pentru că, vrând pacea ei, vrem pacea întregii lumi! Noi să vrem să trăim cu Hristos, pentru ca El să ne umple de pacea Sa cea dumnezeiască. Pentru că Biserica, acum, nu îl „așteaptă" pe antihrist și nici nu *se teme* de eventuale contestări și persecuții, ci ea așteaptă Împărăția lui Dumnezeu *venind întru putere* în noi. Ea binecuvintează și trăiește în slava Împărăției lui Dumnezeu, care e bucuria noastră cea veșnică. Și când dialoghează cu alții și își mărturisește credința și viața și sfințenia ei, Biserica mărturisește cu conștiința că e „stâlpul și temelia adevărului [στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας]" [I Tim. 3, 15, BYZ].

Să avem și noi această conștiință sfântă: că Biserica lui Hristos este *stâlpul* și *temelia adevărului*, că e *gura adevărului* lui Dumnezeu în această lume! Căci astfel vom iubi și respecta pacea și frumusețea Bisericii și vom fi *o opreliște* pentru toți cei care o batjocoresc. Pentru că, dacă nu cinstim trupul Domnului, adică Biserica Lui, cum vom da ochii cu El? Cu ce fel de *îndrăzneală* vom merge în fața Lui, la judecata Sa, dacă noi *am îndrăznit păcătos* împotriva păcii și a unității Bisericii?

Cine vrea să sfâșie și sfâșie *cămașa* lui Hristos, adică *unitatea* Bisericii, luptă împotriva lui Dumnezeu. Și amară e viața și moartea celui care se luptă cu El.

De aceea, iubiții mei, să așteptăm Împărăția lui Dumnezeu venind în noi cu putere dumnezeiască, printr-o viață curată și sfântă, și nimic altceva! Căci ea este bucuria noastră cea veșnică. Amin!

Predică la Duminica a 18-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[54],

am decis pentru o perioadă anume, vom vedea cât va fi de lungă această perioadă, ca predicile mele să devină niște *predici catehetice*, uneori *cu accente polemice*, în care să răspund la diverse întrebări, acuze, insinuări, falsificări ale informației, iar spre finalul predicii să mă ocup și de Evanghelia zilei.

De ce am luat această decizie? Pentru că am văzut că e nevoie de *răspunsuri punctuale* sau *elaborate* la diverse probleme și nelămuriri ale oamenilor credincioși și nu numai. *Neștiința*, dar și *răutatea* celor care falsifică adevărul, m-au îndemnat să fac acest lucru: să predic *pe subiectele zilei* și nu, în mod strict, pe *temele indicate* de calendarul bisericesc.

Totodată, alături de aceste predici catehetice, pe care vreau să le încep azi, am inițiat de curând o nouă colecție teologică *Teologie pentru azi*, în care voi răspunde, în mod punctual, la diverse întrebări teologice.

Pentru ca oamenii credincioși sau nu să conștientizeze faptul că un răspuns teologic la o întrebare teologică nu e „o joacă de copii", nu e „ceva ușor", nu e „la îndemâna oricui", ci e *o știință foarte complexă* și *profundă*. Că un răspuns teologic ia timp, cere muncă

[54] Am început predica în ziua de 21 septembrie 2016, zi de miercuri, cer înnorat, 16 grade la ora 14.00 și am terminat-o pe 22 septembrie 2016, zi de joi, cu soare, dar 10 grade la ora 10.00.

de cercetare și înțelepciune, deși întrebarea poate fi de două rânduri.

Așa că, începând de azi, predicile mele vor fi cu întrebări și răspunsuri, iar exegeza la Evanghelia duminicală va fi, pe scurt, spre finalul predicii.

Primul răspuns al acestei predici e pentru un pastor, care se făcea că „nu înțelege" afirmația: „poporul român e popor creștin de 2.000 de ani". Și, pentru că „nu înțelegea" afirmația, pastorul spunea într-o predică a lui că noi, ortodocșii, susținem că suntem credincioși „prin naștere" și nu „prin facere", deși Sfântul Ioannis Teologul ne spune: „Dar [celor] câți L-au primit pe El, le-a dat puterea de a se face fiii lui Dumnezeu, lor, celor care cred întru numele Lui, care nu din sângiuri, nici din voia trupului, nici din voia bărbatului, ci din Dumnezeu s-au născut" [In. 1, 12-13, BYZ]. Însă pastorul folosea acest loc ioanneic cu gândul ca *să nege* pedobatismul, adică Botezul copiilor, și pentru ca să insinueze faptul că noi am deveni „creștini" prin aceea că suntem „români" și nu pentru că *ne botezăm*.

Însă cum stau, de fapt, lucrurile? Lucrurile stau astfel: noi *ne facem* creștini ortodocși *prin Botez* și nu suntem „creștini" pentru că ne-am născut din părinți creștini. Ne facem creștini ortodocși prin Botezul *sacramental*, sfințitor, al Bisericii lui Hristos, și nu prin parodieri ale Botezului, prin acele *afundări în apă* neoprotestante, care nu îți aduc nimic sfânt în tine.

Iar pentru noi, Botezul primit în pruncie, e *nașterea din Dumnezeu* de care ne vorbește Sfântul Ioannis, Apostolul, în In. 1, 13. Și această naștere din Dumnezeu *ne umple* de puterea de a ne face *fiii* lui Dumnezeu, adică de *a spori mereu în sfințenia Lui*.

Pentru că Sfântul Ioannis vorbește despre Botez, despre nașterea din Dumnezeu, ca despre *un eveni-*

ment trecut, pentru că l-am primit cândva, dar despre statutul nostru de *fii ai lui Dumnezeu*, ne vorbește ca despre *o realitatea dinamică*, continuă, pentru că Botezul ne-a dat puterea de *a ne face* fiii lui Dumnezeu. Și fiecare zi a vieții noastre e pentru a ne face tot mai mult fiii duhovnicești ai lui Dumnezeu, adică niște Sfinți.

Însă, când noi spunem că *suntem creștini ortodocși de 2.000 de ani*, spunem că suntem *creștinați* de Sfântul Apostol Andreas, că Biserica Ortodoxă Română e Biserică *apostolică* și că, de 2.000 de ani, poporul român se botează, se cunună, se înmormântează *în mod preponderent ortodox* și nu în mod preponderent catolic, luteran, baptist sau penticostal. Bineînțeles, fiecare român, ca să devină *ortodox*, este exorcizat și botezat...lucru pe care îl știa și pastorul. Și el știa că noi botezăm *fiecare copil în parte*, în apă și în Duh...și nu doar din gură. Dar le place să se prefacă că „nu înțeleg" lucrurile, pentru că doresc *să rescrie* istoria poporului român. Pentru că încearcă *să nege* 18 sau 19 secole de istorie, până când...apare și secta/ organizația lor religioasă în istorie.

Dar până atunci...care a fost *Biserica* lui Dumnezeu? De unde ar fi luat ei Scriptură, dacă nu exista *Biserica*? Și cu cine s-ar mai fi luptat ei atât de *înverșunat*, încât să construiască „alternative" ale Bisericii, dacă Biserica lui Hristos nu ar fi traversat 20 de veacuri până la noi?

Așadar, noi, românii, suntem de 2.000 de ani *creștini ortodocși*, pentru că fiecare om în parte, prin Botez, devine *mădular mistic* al Bisericii Dumnezeului nostru treimic. Și pentru ca să creștem în sfințenie, spre statura de desăvârșiți fii duhovnicești ai lui Dumnezeu, trebuie să creștem aici, în Biserica Lui, în toată virtutea și fapta bună.

A doua întrebare la care vreau să răspund e aceasta: Care este *etosul ortodox*? La o emisiune televizată de săptămâna aceasta, în care s-a discutat despre *familia tradițională românească*, adică *ortodoxă*, versus *parteneriatul civil homosexual*, la remarca ortodoxului că, *prin Căsătorie*, noi înțelegem *unirea sfântă și binecuvântată dintre un bărbat și o femeie* și că acesta e *etosul ortodox*, tânărul homosexual din platou, cu studii în străinătate, a întrebat: Ce e acela *etos ortodox*? Însă tânărul gay/ homosexual era *român*...și, fără doar și poate, născut dintr-un bărbat și o femeie, adică *în mijlocul* unei familii tradiționale. De aceea, chiar dacă nu ai știi ce înseamnă *etos ortodox* – că el înseamnă *trăsăturile definitorii ale vieții* creștinilor ortodocși, adică ale vieții Bisericii –, întrebarea era și este inutilă și neavenită. Pentru că cei care trăiesc în țara asta, în România, și sunt minoritari ca națiie sau ca grup, știu că românii ortodocși *se căsătoresc*. Că ei au familii și că familiile ortodoxe se căsătoresc *la Biserică*, după ce se căsătoresc *la primărie*.

Însă, e drept, odată cu *relaxarea* vieții multor ortodocși, unii pot *să nu mai înțeleagă* ce presupune *etosul ortodox* în materie de căsătorie și familie. Fapt pentru care răspund aici pe scurt.

Copiii care se nasc în familii ortodoxe sau sunt înfiați de către familii ortodoxe sunt *botezați ortodox*. Adică prin *întreita afundare* în apă, unde se nasc duhovnicește, din Dumnezeu, apoi sunt unși cu Sfântul și Marele Mir și împărtășiți, toate cele 3 Sfinte Taine, pruncul sau adultul care se botează, primindu-le în aceeași zi. Familiile ortodoxe își cresc și își educă copiii în mod ortodox, aducându-i la Biserică, împărtășindu-i des, aceștia devenind cu timpul credincioși regulari ai Bisericii. Acești copii ortodocși se pregătesc pentru viață și pentru căsătorie, trăind feciorelnic, și își

încep viața sexuală după ce se căsătoresc. Pentru că viața sexuală e pentru cei căsătoriți și nu pentru cei necăsătoriți.

Da, știu, îmi veți spune că mulți ortodocși nu fac asta, că *nu trăiesc feciorește* până la căsătorie! Da, știu și eu asta! Dar cei care nu fac asta *păcătuiesc*.

Căci etosul ortodox înseamnă...*cum trăiesc ortodocșii responsabili și serioși cu viața lor eclesială*! Cum trăiesc *adevărații ortodocși* pe fața acestui pământ. Pentru că așa trăiesc ortodocșii cu adevărat: văzând relația sexuală ca pe o realitate *strict maritală*, trăită în relația dintre bărbat și femeie, care au fost căsătoriți civil și religios în fața lui Dumnezeu și a comunității unde ei trăiesc. Tocmai de aceea, căsătoria ortodoxă e *relația asumată de soți pentru toată viața pământească și pentru toată veșnicia* și nu este o relație „de probă", „conjuncturală", „o escapadă" sau „o escrocherie sentimentală". Și pentru că e *asumată*, tocmai de aceea căsătoria ortodoxă e *serioasă* și *împlinitoare*, pentru că cei doi soți devin una, o unitate mistică, tainică, dumnezeiască, prin harul lui Dumnezeu, pentru a-și sfinți viața, pentru a munci împreună, pentru a face copii împreună, pentru a-i crește și a-i educa ortodox și pentru a le fi un model de urmat întru toate.

Așadar, *etosul vieții ortodoxe* înseamnă *o viață trăită în feciorie până la căsătorie* și apoi *o viață maritală plină de curăție și de sfințenie*, pentru ca trăirea curată, frumoasă, duhovnicească, pe care am început-o în copilărie și în prima tinerețe, să o continuăm în toată viața noastră.

Iar oricine *cade* din fecioria lui sau din căsătoria lui printr-o relație sexuală trebuie *să se pocăiască* pentru păcatul său și *să își îndrepteze* viața. Pocăință care ne face să înțelegem că păcatul nu ne aduce bucurie, ci tristețe, dezamăgire, durere vie.

A 3-a întrebare a zilei: De ce românii au început să fie atât *de indiferenți* și *de închiși* în ei înșiși? Răspunsul e simplu: *din cauza traiului bun*. Pe timpul comunismului, nu aveau mâncare și nu aveau distracție. Acum, când magazinele sunt pline și când televizorul și computerul îți aduc divertisment cu carul, oamenii stau acasă, mănâncă și se distrează, și *nu mai vor să știe* despre nimic rău, despre nimic dureros.

Doar când li se întâmplă ceva rău, lor și familiei lor, reacționează. Doar când e vorba de bani, de boală și de distracție oamenii mai reacționează.

De aceea e nevoie de cataclisme dure, de boli, de moarte, de singurătate, de convertire...pentru ca românii *să nu mai confunde* bunăstarea materială cu cea duhovnicească. Pentru că mâncarea doar *ne îngrașă*, dar nu ne face *fericiți*. Nu băutura ne face înțelepți, ci studiul, rugăciunea, fapta bună! Nu divertismentul sexual sau filmele cu nesfârșite efecte regizorale „ne condimentează" existența, ci *condimentele* unei vieți bune se găsesc în viața eclesială, da, în mersul la Biserică.

Cunoașterea lui Dumnezeu, experierea vieții Lui la nivel sacramental și extatic, viața de rugăciune și de asceză, comuniunea eclesială, nevoința noastră pentru a-i ajuta și a-i instrui pe oameni în cele bune sunt *adevăratele bucurii* și *împliniri* ale vieții noastre. Celelalte trec, sunt periferice, dar acestea sunt *durabile*.

A 4-a întrebare: Cum îi ajutăm noi, pe cei adormiți ai noștri, ca să se mântuiască?

Prin rugăciunile Bisericii și prin propria noastră sfințire. Pomenirea lor la Dumnezeiasca Liturghie, faptul că noi le facem parastase, faptul că noi dăm milostenie pentru mântuirea lor și ne rugăm pentru ei, înseamnă că *cerem* mila lui Dumnezeu pentru ei. Și dacă cerem iertarea lor, cerem, implicit, și iertarea

noastră. Tocmai de aceea, eu mă simt foarte bine interior, eliberat duhovnicește, vesel, când *mă rog* pentru cei adormiți, pentru că, pe măsură ce mă rog pentru ei și îi iert pe ei și slava lui Dumnezeu *îi mângâie* pe ei, ea *mă îndulcește* și pe mine.

Pentru că rugăciunea pentru altul e *un bine* și pentru tine, după cum milostenia e *o dublă miluire*: a noastră față de alții, dar și a lui Dumnezeu față de noi.

A 5-a întrebare: De ce avem *extremiști ortodocși* în România? Pentru că avem oameni cărora *le e lene* să gândească până la capăt lucrurile, ci gândesc cât vor și cât le convine. Iar în cele două file video de la Piatra Neamț[55] se observă două feluri de extremiști: unii *mai citiți*, dar care se comportă ca și când „n-ar face parte" din Biserica Ortodoxă Română, alții *mai țipători* și care n-au nevoie de dialog. Însă ambele *culori* ale extremismului trăiesc cu conștiința că...„suntem singuri" pe pământ. Pentru că ei trăiesc într-o lume paralelă cu realitatea, pentru că nu vor *să accepte* realitatea. Nu vor să accepte că Biserica *are relații cotidiene* cu eterodocșii, cu oficialitățile, cu oricine, și că a trăi *normal* în sec. al 21-lea înseamnă *a dialoga* și nu *a-i exclude* pe cei care nu sunt ca tine.

Însă extremismul ortodox născut în Moldova, paradoxal, nu are la baza lui doar considerente *teologice*, ci și *naționale*, dar, mai ales, *legionare*. Pentru că el s-a născut în jurul Părintelui Iustin Pârvu, e de dată recentă, i-a cuprins mai ales pe tineri, mai ușor de manipulat...și a fost exprimat prin crucile vopsite în verde din cimitirul Mănăstirii („verdele" legionar), prin cântece legionare, prin instigare la neprimirea cardurilor de sănătate și la nevaccinarea copiilor, prin

---

[55] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/09/20/conferinta-despre-sinodul-din-creta-de-la-piatra-neamt-2016/.

denigrarea Sinodului Bisericii, prin pictarea în negru a tot ce înseamnă *deschidere* a Bisericii spre alții. Pentru că extremismul românesc de expresie pârvuliană dorește *o ghetoizare* a românilor ortodocși în România...pentru ca „să putem face față" problemelor momentului. Fiindcă ei spun că...ereticii trebuie să vină la pocăință și să intre în Biserică (lucru corect), dar fără ca noi să îi băgăm în seamă (lucru extremist).

Vor o convertire a altora...în care numai Dumnezeu *să Își facă treaba*, dar nu și *noi*, oamenii Bisericii, care avem porunca de a merge și de a propovădui și de a face ucenici în toate neamurile și de a boteza toate neamurile în numele Preasfintei Treimi [Mt. 28, 19]. Căci în porunca Domnului nu neamurile, nu ereticii, nu păgânii trebuie *să vină* la Biserică, ci Biserica trebuie *să meargă* după ei, prin ierarhia Bisericii, și să îi primească în sânul ei.

Însă extremismul românesc vrea *să ne închidem* în noi, *să nu mai comunicăm* în era comunicării, ci doar să ne închipuim că „ne-am făcut toată treaba" și că totul e „bine". Numai că nu se poate trăi așa în acest secol! Acum se trăiește vorbind despre tine, despre experiența ta și convingi numai prin sinceritatea și sfințenia vieții tale. Dacă nu convingi prin cine ești și ce faci, tonele de vorbe doar astupă adevărul.

A 6-a întrebare: Unde locuiește sufletul în om?

În tot trupul omului, pentru că îl susține întru totul, și nu doar în cap sau în inimă. Iar după moarte, când sufletul nostru va purta în el, spre Dumnezeu, *tot ceea ce suntem noi în mod fundamental*, vom avea adevărata și deplina conștiință a faptului că noi, pe pământ, am fost *suflete întrupate*. Pe pământ, în viața aceasta, singura posibilitate în care putem avea *o evidență clară* a sufletului nostru e *în vederea extatică*.

Pentru că atunci, ceea ce vedem în extaz, vedem cu sufletul nostru, deși el nu este despărțit de trup.

A 7-a întrebare: Când ajung oamenii să fie *Sfinți*?

Începând cu Botezul lor. Iar toată viața ortodoxă e *o creștere în sfințenie*. Așa că Sfinții sunt Sfinți începând cu Botezul lor și ei cresc veșnic în sfințenie. Iar noi, când vorbim despre *Viețile Sfinților*, ne referim la detaliile vieții lor pământești, la ce știm noi despre ei și la ce minuni și vedenii cunoaștem după adormirea lor...dar noi nu putem *aproxima* adevărata sfințenie a lor, de acum, din veșnicie. Aceasta e *o mare taină*, cunoscută de ei și, în mod deplin, de Dumnezeu.

A 8-a întrebare: De ce trebuie să mergem la Biserică, dacă noi credem în Dumnezeu și ne putem ruga și acasă?

Pentru că mântuirea este *eclesială*. Am început să scriu deja textul unei conferințe cu acest nume[56].

Mântuirea se învață și se trăiește în Biserică, pentru că aici învățăm deschiderea față de oameni și dialogul, comuniunea și buna cooperare, întrajutorarea. Bineînțeles că ne putem ruga și acasă și trebuie să ne rugăm mult, zilnic și profund! Dar la Biserică noi învățăm să ne rugăm împreună, ne împărtășim împreună, ne corectăm unii pe alții, ne ajutăm unii pe alții.

Viața creștină este comunitară și comunională. Singularizarea nu ne face să trăim bucuria și împlinirea vieții Bisericii, pentru că numai *împreun*ă simțim această bucurie a împreunei-slujiri a lui Dumnezeu. Iar singularizarea, individualizarea, separarea interioară de ceilalți naște *înșelarea demonică*, care, la rândul ei, naște *extremismul anti-eclesial*, în care un credincios

---

[56] Pe care am publicat-o la sfârșitul lui 2016. A se vedea aici: http://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/.

neagă întregul din care face parte, chiar dacă *se neagă și pe sine*.

A 9-a chestiune: Mulți cred într-o bunătate sufletească care nu are nimic de-a face cu curățirea de patimi și cu viața Bisericii. Și se întreabă de ce e nevoie de post, rugăciune, metanii, asceză, pentru că și așa ei sunt...„buni la suflet" și „fac numai bine"?

Nu putem nega *bunătatea* din sufletul omului. Însă această bunătate a omului nedus la Biserică...e *palidă* în comparație cu bunătatea interioară, duhovnicească, pe care harul lui Dumnezeu o aduce în om.

Virtutea duhovnicească a bunătății se naște din curățirea de patimi și dintr-o viață virtuoasă. Orice virtute duhovnicească este *o virtute eclesială*. Pe care o avem datorită vieții Bisericii și a slavei lui Dumnezeu coborâtă în noi. De aceea, virtuțile omului duhovnicesc sunt virtuțile care îl mântuiesc pe om. Păruta noastră „bunătate", până când nu ne curățim de patimi și nu trăim duhovnicește, e amestecată cu multă părere de sine, cu invidie, cu orgoliu, cu îndreptățire de sine, cu dorința de a fi lăudat, cu dorința de a ieși în evidență, cu multă infatuare. Iar, pe de altă parte, chiar faptul de a afirma că suntem „buni la suflet" și că „facem numai bine" e *o falsă părere* despre noi înșine, căci, în fapt, binele pe care noi îl facem e minor și sporadic și nu zilnic.

A 10-a întrebare: De ce Slujbele sunt *repetitive* și de ce predicile sunt lipsite de *noutate*?

E *o falsă impresie* faptul că Slujbele sunt *repetitive*...pentru că nici cei care slujesc și nici cei care le ascultă nu sunt, de fiecare dată, *aceiași*. Ei sunt mereu *alții*...Slujbele Bisericii, pe fiecare zi, au și lucruri repetitive și lucruri nerepetitive. Alternarea glasurilor (a liniei melodice) pe care se cântă, cântările fiecărui Sfânt în parte din Minei, Viețile Sfinților din fiecare zi,

din Sinaxar, alături de starea noastră interioară mereu nouă, mereu altfel, sunt *noutatea* fiecărei zile liturgice. Căci, acasă, deși mâncăm de mai multe ori pe zi, mâncăm de fiecare dată altfel. Și când mergem în oraș, la cumpărături, deși vedem aceleași străzi, aceleași magazine...întâlnim și oameni noi, lucruri noi. Tocmai de aceea nu seamănă niciodată o zi cu alta...iar starea noastră interioară diferă. Iar dacă am asculta predicile cu atenție, chiar și ale unui Preot fără prea multă teologie și retorică, am afla mereu *lucruri noi*, în comparație cu zilele trecute. Așa că nu putem să acuzăm Biserica de *repetitivitate*, pentru că viața liturgică nu e repetitivă, cum nu e repetitivă nici viața noastră. Ci pe fiecare zi trăim altceva, altcumva, pentru că suntem alții.

Însă, pe de altă parte, cultul Bisericii *are o fixitate mobilă*, pentru că Slujbele Bisericii sunt cuprinse textual, de la un capăt la altul, cu indicații liturgice precise, în cărțile de cult. Noi avem Slujba în carte...dar ea trebuie slujită și trăită într-o Biserică anume sau într-o casă anume sau în câmp deschis.

Slujim Dumnezeiasca Liturghie în Biserică, dar o putem sluji, în anumite condiții, și afară. După cum putem sfinți Icoane în Biserică, dar și acasă, la un credincios, iar Slujba se face în condițiile vieții omului. După cum putem merge să sfințim fântâna sau să sfințim via, grâul sau pomii și atunci facem Slujba în condițiile date.

De aceea, Slujbele Bisericii sunt *fixe* la nivel textual, pentru că sunt *aceleași* pentru întreaga Biserică. Dar, în același timp, *modul* cum sunt slujite le face de fiecare dată *unice* și *noi*, pentru că sunt slujite la modul personal de către Preot dimpreună cu parohia sa. Și din acest motiv și Slujbele și predicile sunt *noi*, sunt *mereu altele*, dacă și noi suntem *mereu alții*.

Pentru că viața Bisericii nu înseamnă doar *o continuă noutate*, ci și *o continuă aprofundare* a învățăturii Bisericii. Căci chiar dacă Slujbele Bisericii au texte fixe, teologia lor nu e *la îndemâna oricui*, ci, pentru ea, e nevoie de studiu, de curățire de patimi, de creștere în sfințenie pentru a o înțelege întrucâtva.

Din acest motiv, într-un fel înțelegem textele sfinte după un an de mers la Biserică și altfel le înțelegem după 30 de ani de slujire a Bisericii. Și, în timp, înțelegem ceva absolut important: că teologia Dumnezeieștilor Slujbe ale Bisericii e *o sinteză uluitor de profundă* și care necesită *mii de predici* pentru explicarea ei, pentru că e sinteza teologică a Dumnezeieștilor Părinți care au scris-o.

În cultul Bisericii avem *o teologie concentrată*, o teologie transformată în imn, aidoma cu aceea pe care o găsim în cărțile teologice ale Sfinților Părinți. Pentru că ei au pus, în cântările Bisericii, pe scurt, ceea ce în cărțile lor au vorbit pe larg. Și în imnografia ortodoxă găsim dogmele Bisericii, etosul ortodox, fragmente din Dumnezeiasca Scriptură, fragmente de predică patristică, fragmente din Viețile Sfinților, fragmente din istoria sfântă a Bisericii. Dar pentru ca să știm *de unde* e fragmentul cutare din cântarea cutare...trebuie să avem o bogată cunoaștere a Scripturii și a Părinților și a istoriei Bisericii. Pentru că într-o singură cântare se pot combina *mai multe surse teologice* și e nevoie de o viață de specializare teologică pentru a înțelege *de unde* e fiecare fragment imnologic în parte.

Așa că disprețuim bogăția cultului Bisericii numai dacă nu înțelegem ce ocean de cunoaștere este. Dar dacă ne apropiem *cu smerenie* de acest ocean de teologie sfântă, care e cultul Bisericii, atunci, pe fiecare zi, avem surprize enorme în materie de teologie.

Și după cele 10 întrebări și răspunsuri *catehetice* am ajuns și la Evanghelia zilei [Lc. 5, 1-11], care ne descrie momentul în care Domnul *îi cheamă la apostolat* pe Petros, pe Iacovos și pe Ioannis. Căci nu Apostolii au venit spre El, nu ei L-au găsit pe El, ci El i-a ales și i-a chemat pe ei, convingându-i pedagogic să Îl urmeze. Iar aici, la Lc. 5, avem modul cum *i-a convins* pe cei 3 să Îl urmeze...

Care este *cadrul* în care cei 3 Apostoli sunt *chemați* de Domnul ca *să Îi urmeze*? Mulțimea era în jurul Lui, ca să asculte *cuvântul* lui Dumnezeu [τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ], adică *predica revelatoare* a Domnului, și El se afla lângă lacul Ghennisaret [παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ] [Lc. 5, 1, BYZ]. Și una din cele două corăbii de la mal [Lc. 5, 2] era corabia lui Simon [Σίμων], viitorul *Petros*, iar El S-a urcat în corabia lui [Lc. 5, 3]. Și nu numai că *S-a urcat* în corabia lui Simon, dar Domnul i-a cerut lui Simon *să o împingă puțin* de la pământ, pentru că El S-a așezat în corabia lui și *învăța* [ἐδίδασκεν] mulțimile din corabia lui Simon [Lc. 5, 3].

Însă, prin asta, *a oprit* corabia pe loc...deși cei 3 viitori Apostoli erau *veniți la pescuit*.

Ce ne spune acest lucru despre *viața* Bisericii? Că noi, fiecare dintre noi, trebuie *să ne facem timp* pentru predica și slujirea Bisericii, chiar dacă fiecare dintre noi avem serviciul și îndatorirea noastră. Căci dacă nu ne facem timp pentru Dumnezeu, nu avem cum să aflăm ce ne trebuie în viața noastră ca să ne mântuim. Pentru că Dumnezeu vrea ca să avem timp și pentru El, pentru slujirea și închinarea în fața Lui, pentru mărturisirea Lui, și nu numai pentru lucrurile necesare vieții noastre.

Și, de aceea, Domnul *i-a oprit* din pescuit pe cei 3...pentru ca *să asculte*, dimpreună cu mulțimile, predica Lui. Căci credința vine prin auzire, prin

înțelegere, prin luminarea lui Dumnezeu. Iar după ce au ascultat cu toții predica Lui, Domnul i-a zis lui Simon și celorlalți doi: „Du-o întru adânc și lăsați jos plasele voastre întru prindere [Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν]!" [Lc. 5, 4, BYZ]. Căci Petros, a cărui era corabia, a primit porunca: „Du-o întru adânc!", înspre mijlocul lacului, dar la toți trei le-a spus ca *să lase în apă* plasele lor, pentru ca să prindă pește.

Pentru că în Biserică e nevoie de *un protos* pentru Slujbe, de *un conducător* al Slujbei, dar protosul este *unul dintre slujitori*, atunci când vine vorba de a a se ruga, de a cădi, de a predica. Căci și protosul Slujbei, cât și cei dimpreună cu el, din ierarhia Bisericii, fac același lucru: *slujesc* lui Dumnezeu și oamenilor. Dar slujirea trebuie să se facă în bună rânduială, în pace, în cuviință, în bună înțelegere, cu multă evlavie și nu luându-se slujitorii Domnului *la întrecere* și *disprețuindu-se unii pe alții*.

De aceea, Domnul ne-a învățat că corabia Slujbei trebuie condusă *de unul singur*, pentru ca indicațiile date să fie *unitare*, dar că slujirea în Biserică e *a întregii ierarhii bisericești*. Pentru că întreaga ierarhie bisericească e datoare *să prindă pește*...și nu doar *să se facă că slujește*.

Căci dacă scopul nostru nu e acela de *a-i convinge* pe cei credincioși și pe cei necredincioși că *viața adevărată e viața cu Dumnezeu*, slujirea noastră nu are *finalitate*.

Degeaba facem noi Slujbe, dacă ele *nu conving* pe nimeni. Dar dacă Slujbele noastre *conving*, dacă ele *atrag* pe oameni la Hristos, dacă oamenii *Îl vor* pe Hristos euharistic, dacă *se bucură* și *se schimbă* împreună cu Dumnezeu, atunci Slujbele Bisericii și-au atins ținta. Pentru că *ținta* întregului cult al Bisericii e

aceea de *a angrena* întreaga umanitate în slujirea și în comuniunea cu Dumnezeul nostru treimic. Angrenare, introducere în Biserică, care ne oferă *întreaga împlinire* a vieții noastre, nu numai aici, ci și veșnic.

Așadar, scopul nostru e de *a vâna* oameni pentru Domnul! Scopul nostru e de *a prinde pești rațională* în plasa predicii noastre! Pentru că noi îi convingem pe oameni să trăiască cu Dumnezeu pentru ei și nu pentru noi. Noi vrem binele oamenilor, binele lor veșnic. Și binele lor veșnic e legătura vie, continuă, neîntreruptă, veșnică cu Dumnezeu. Căci scopul predicii noastre e să îi facem pe oameni *să fie intimi* cu Dumnezeu, Creatorul lor, și să se bucure întru El veșnic.

Adică *scopul* predicii, ca și al cultului Bisericii, e acela de *a-i uni pe oameni* cu Dumnezeu și de *a-i învăța cum să crească în viața cu Dumnezeu*.

Dar ca *să crești* în viața cu Dumnezeu trebuie să cobori în adâncul mării...cunoașterii lui Dumnezeu, adică să cobori cu totul în teologia și în slujirea și în viața cu El. Pentru că viața și teologia Bisericii sunt raționale, sunt pline de înțelegere și de înțelepciune, dar de o înțelepciune plină de slava lui Dumnezeu.

În teologie nimic nu este *anapoda*, nimic nu este *falsificat*, nimic nu este *acoperit în mod gelos*, ci totul e *spre înțelegea* omului și *spre sfințirea* lui, dacă el crește mereu în sfințenie și în cunoașterea lui Dumnezeu. Iar ceea ce azi ni se pare *greu*, mâine ni se va părea *ușor*. Iar dacă azi ceva ni se pare *de neînțeles*, mâine, cu luminarea lui Dumnezeu, ne vom bucura de înțelegeri dumnezeiești tot mai bogate, tot mai suple, tot mai înveselitoare, pentru că Dumnezeu nu doar *ne luminează*, ci Se și *sălășluiește* în noi, prin slava Lui, ajutându-ne să înțelegem toate cu mulțumire și cu recunoștință.

...Viitorii Apostoli primesc porunca *să pescuiască*, însă Petros Îi spune Domnului că toată noaptea s-au chinuit să prindă pește și n-au prins nimic [Lc. 5, 5]. Dar când Petros lasă plasa în apă după cuvântul Lui...ei „au prins mulțime multă de pești [συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ]" [Lc. 5, 6].

Pentru că și noi tot la fel trebuie să facem: să ascultăm cuvântul Lui și *să aruncăm mereu plasa* după pește! Și să nu ne uităm la faptul că azi ne ascultă câțiva, iar mâine ne vor asculta foarte mulți, ci să ne uităm la *cum se schimbă* cei care ascultă cuvântul lui Dumnezeu, pe care noi îl propovăduim. Căci pe noi nu ne interesează ca *să ne asculte* mulți...ci ca cei care ascultă *să creadă* în Dumnezeu și *să facă* voia Lui.

Pentru că se poate ca stadioane și bulevarde pline cu oameni să asculte o predică a Bisericii. Dar câți sunt cei care își schimbă viața? Câți sunt cei care își sfințesc viața? De aceea, scopul Bisericii nu e acela de *a burdui* Bisericile cu oameni, ci *de a face din ei Sfinți ai lui Dumnezeu*.

Căci Biserica are nevoie de apostoli, are nevoie de slujitori ai lui Dumnezeu, are nevoie de oameni care *schimbă* oameni prin cuvântul și prin viața lor, care *îi umplu* pe oameni de slava lui Dumnezeu care este în ei. Pentru că, în comparație cu peștii, oamenii cred și se schimbă nu pe bază de minciuni, de șiretlicuri, de rescrieri ale istoriei, ci numai pe bază de *adevăr* și de *viață sfântă*.

Căci Scriptura poate fi luată de oricine în mână și fiecare se poate erija în „propovăduitor" al ei și într-un „trimis" al lui Dumnezeu. Însă Scriptura e *a Bisericii* lui Hristos, a Bisericii Ortodoxe, a Bisericii care vine de la Domnul și de la Apostolii Lui, și numai ea poate *să o propovăduiască* lumii în mod legitim, în mod duhovnicesc, în mod canonic.

Da, fiecare se poate închipui, acolo, în intimitatea lui, și poate spune și cu voce tare că e „geniu", că e „sfânt", că e „savant", că e „medic", că e „președinte de stat", că e „apostol" al lui Dumnezeu! Însă numai cel care este...spune și adevărul. La fel e și cu Biserica: există o singură Biserică...dar mulți pretind că trăiesc în „biserici" ale lui Dumnezeu. Au dreptul să spună ce vor și să creadă ce vor...dar asta nu înseamnă că spun și cred *adevărul*.

Tocmai de aceea, adesea, eu accentuez faptul că există *o singură Biserică*...și „biserici" paralele cu Biserica. Adică pseudo-biserici, care s-au rupt de Biserică sau care au apărut cu ambiția luciferică că ele „reinventează" Biserica.

Însă cine poate „să reinventeze" Biserica, al cărei cap e Dumnezeu? Și când, oare, „expiră" Dumnezeu și voia Lui, de e nevoie ca noi „să upgradăm" Biserica? Și ce fel de „biserică" pot inventa oamenii? Pot ei să facă una „mai bună" decât cea coborâtă de Duhul Sfânt în Sfinții Apostoli?

Însă istoria sectelor/ a organizațiilor religioase de tot felul, care au apărut ca *o parodiere* sau ca *o înlocuire* a Bisericii, e foarte clară în datele ei: tot ce s-a creat în materie de pseudo-eclesiologie e *o blasfemie* la adresa lui Dumnezeu. Pseudo-bisericile și-au bătut joc de Biserică, și-au bătut joc de Scriptură, au negat cultul Bisericii și sacramentalitatea lui, adică ceea ce îi sfințește pe oameni, și au oferit „biserici" excesiv predicatoriale (unde predica e totuna cu ideologizarea cultică), cu muzică de lume, lipsite de asceză și de perspectiva curățirii de patimi, adică niște „credincioși" postmoderni, niște oameni ai lumii lor, care n-au nimic de-a face cu...Biserica lui Dumnezeu.

Pentru că Biserica nu poate fi „reînființată", nu poate fi „revizuită" ca să fie pe placul oamenilor

lumești, ci Biserica lui Dumnezeu e cea care, *ea îi schimbă pe oameni*, prin teologia și viața ei, și nu oamenii *o schimbă* pe ea.

...Cei 3 au prins mulțime multă de pești...au umplut cu peștii prinși ambele corăbii [In. 5, 7]...dar Simon Petros, văzând această mare minune, „a căzut [la] genunchii lui Iisus, zicând [προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ, λέγων]: „Doamne, ieși de la mine, că sunt om păcătos [ἔξελθε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε]!”.

Ce are însă *minunea pescuirii îmbelșugate*...cu *conștiința păcătoșeniei proprii*? Petros trebuia *să se bucure mult* că a prins pește, să Îi mulțumească *politicos* Domnului că i-a indicat *unde* să lase plasele în apă...și apoi trebuia *să Îl invite* să plece, pentru că el trebuie *să își ducă peștii acasă*. Căci, la urma urmei, Petros, Iacovos și Ioannis *au prins* peștii...și nu Domnul.

Adică ei ar fi trebuit să facă...ceea ce facem noi tot timpul: ne scapă Dumnezeu de la un accident, Îi mulțumim 3 minute, apoi ne vedem *de ale noastre*...și nu de *ale Lui*. Dacă ne-a dat ploaie, și noi așteptam ploaia, ne bucurăm o zi, cât a plouat...Dar dacă, poimâine, trebuie să mergem undeva și plouă, *nu Îl mai băgăm în seam*ă pe Dumnezeu, pentru că „ne-a stricat ziua cu ploaia Lui”. Pentru că noi vrem minuni pentru noi, pentru binele nostru social...dar Dumnezeu face minuni cu noi pentru ca să ne schimbe viața și să ne facă ai Lui. Ca nu noi să mai trăim, ci El să trăiască în noi. Dar noi înțelegem minunile Lui cu noi...după cum vrem și nu după cum vrea El să le înțelegem.

Dar acum, aici, Sfântul Petros...a înțeles minunea așa cum vrea Dumnezeu ca să o înțelegem: schimbându-ne viața. Pentru că Petros și-a dat seama, deodată, că Cel care *a adus peștii* în plasă...e Făcătorul

peștilor...și nu au venit peștii la el datorită măiestriei lui de a pescui! Căci el se chinuise toată noaptea și nu prinsese nimic. Dar când Domnul *a indicat* momentul și locul unde să se lase plasele în apă, atunci peștii s-au adunat acolo și abia au încăput în cele două corăbii.

Și Petros s-a simțit *păcătos* înaintea Lui...pentru că *era* om păcătos! Căci Cel care stătea înaintea lui era fără de păcat. Iar predica Lui, mai întâi, *a pregătit* schimbarea lui Petros și a celorlalți doi, dar minunea pescuirii a fost cea care *i-a schimbat*, care i-a cutremurat, care i-a convertit, pentru că le-a arătat că, împreună cu Dumnezeu, *imposibilul e posibil*. Că *imposibilul, împreună cu El, devine posibil*.

Și prin „ieși de la mine", Petros n-a vrut să spună *același lucru* cu cei din ținutul Gadarinilor [Lc. 8, 26], care „i-au cerut...să plece de la ei [ἠρώτησαν... ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν]" [Lc. 8, 37, BYZ]. Căci și cei care creșteau porci, în mod ilegal, cât și Petros i-au cerut Domnului să plece...Dar Domnul *a plecat* din ținutul Gadarinilor, pentru că aceia erau *insolenți*, aceia doreau *să scape* de Cel care le adusese pagubă, pe când Petros nu se considera *vrednic* să stea lângă Cel de care ascultă peștii. Și de aceea, lui Petros, Domnul îi spune: „Nu te teme! De acum vei fi prinzând oameni [Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν]" [Lc. 5, 10, BYZ].

Nu vei mai prinde pești, ci *oameni* în plasa predicilor tale! Lucru pe care, ziua Cincizecimii l-a dovedit cu prisosință: pentru că Petros a predicat și mii de oameni *au crezut* în Domnul datorită predicii lui.

Și ce au făcut cei 3? „Și trăgând corăbiile la pământ, lăsând toate, I-au urmat Lui [Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν Αὐτῷ]" [Lc. 5, 11, BYZ]. Pentru că El i-a *convins* că este Domnul și Stăpânul a toate, Care trebuie urmat. Însă ei L-au urmat fără ca să știe...*unde* îi va duce El. Au aflat

acest lucru pe drum, în zile la rând, de la El...după ce ei renunțaseră cu totul la viața lor de mai înainte.

Pentru că și Domnul, pe fiecare dintre noi, ne cheamă la același lucru: dacă am fost *păcătoși*, să nu mai fim, ci să fim *oameni drepți*! Căci El ne cheamă și pe noi, pe fiecare zi, să fim oameni drepți, curați, frumoși, ascultători întru toate și nu beligeranți, nu încrezători în noi înșine, nu fudulindu-ne cu ceea ce am primit și suntem, ci smerindu-ne întru toate și întru toate îmbrăcându-ne întru blândețe și întru voioșie duhovnicească.

Pentru că în noi trebuie *să locuiască* Dumnezeu și El *să Se vadă prin noi*, și nu să transpară din noi și din viața noastră mentalitatea unui om de lume. Pentru că El vrea să fim ca El și nu păcătoși.

De aceea, iubiții mei, dacă vrem *să ne bucurăm* cu adevărat, atunci să ne bucurăm în adevăr, să ne bucurăm în curăție, în dreptate, în facerea de bine! Dacă vrem să ne bucurăm în Dumnezeu, atunci să ne bucurăm în împlinirea poruncilor Lui, care ne fac oameni sfinți și buni. Căci altfel nu suntem *o bucurie reală* nimănui, dacă nu suntem, mai întâi de toate, *o bucurie* lui Dumnezeu.

Strângem roadele acum, roadele toamnei, dar să nu uităm să dăm și celor săraci din belșugul lui Dumnezeu. Pentru că toți trebuie să ne bucurăm de ceea ce ne-a dat nouă Dumnezeu.

Așadar, să fim înțelepți și buni, îngăduitori și bucuroși întru toate! Căci Domnul e cu noi, acum și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a 19-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[57],

aceasta e *a doua predică catehetică*, din ciclul celor pe care vi le-am promis și am început să public și din cartea de care vă vorbeam duminica trecută, din cartea mea, intitulată *Întrebări și răspunsuri teologice (vol. 1)*[58]. Și, după cum observați, întrebările sunt mici...dar răspunsurile cer timp, cer muncă de cercetare, cer știință teologică, cer viață duhovnicească, cer nevoință, cer dăruire. Și dai un răspuns numai dacă ești *luminat* de Dumnezeu în acest sens și dacă *ai puterea* să faci acest lucru.

De aceea, nu poți răspunde la orice întrebare oricând, după cum nu poți răspunde la toate întrebările posibile. Ci răspunzi la întrebările teologice pe cât știi, pe cât te luminează Dumnezeu, pe cât te nevoiești să cauți un răspuns folositor oamenilor credincioși.

---

[57] Scrisă în dimineața zilei de 29 septembrie 2016, zi de joi, cu soare, 11 grade la ora 9.00.

[58] *Cuvântul înainte* al cărții:
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/09/27/de-ce-e-nevoie-de-colectia-intrebari-si-raspunsuri-teologice/,
prima întrebare:
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/09/27/cati-colaci-cuprinde-un-capetel-si-ce-semnifica-ei/
și a doua:
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/09/29/care-sunt-numele-care-apar-in-cartea-facerea/.

Așa că, și azi voi răspunde la diverse întrebări, după care mă voi ocupa de Evanghelia zilei [Lc. 6, 31-36]. Evanghelie care ne introduce în miezul vieții creștine și ne cere să trăim dumnezeiește.

Care sunt întrebările și răspunsurile catehetice ale zilei de azi? Acestea sunt, care urmează!

Prima întrebare: De ce unii oameni se declară *atei*?

Pentru că au libertatea, dată lor de Dumnezeu, ca *să spună* ceea ce vor și *să aleagă* ceea ce vor pentru viața lor. Dar când cineva se declară *ateu*, el mărturisește în mod implicit că Dumnezeu *există*, dar că el *nu Îl cinstește* și *nu Îl vrea* în viața lui. Pentru că *ateu* înseamnă *fără Dumnezeu*, a alege să trăiești...*fără să te raportezi* la Dumnezeu, dar nu că *nu există* Dumnezeu. Căci Dumnezeu există și dacă vrem și dacă nu vrem noi, atâta timp cât El este *Făcătorul* nostru. Iar negarea Lui e tot la fel de *puerilă* ca și negarea *părinților* noștri. Ca și când noi am fi putut să venim pe lume fără să avem părinți.

A doua întrebare: Ce înseamnă ca un credincios să fie *fundamentalist*?

Deși credința Bisericii are *fundamente*, pentru că ea *se întemeiază* pe învățături revelate de Dumnezeu și pe o viață trăită în relație cu Dumnezeu, *a fi fundamentalist*...înseamnă *a te folosi în mod unilateral* de anumite învățături fundamentale ale Bisericii pentru *a-ți explica extremismul tău religios*.

Iar dacă iei Dumnezeiasca Scriptură în mână și, pe baza ei, tu stabilești că „sfârșitul lumii" e în 2.020 sau că Scriptura spune că noi „nu trebuie" să avem carduri bancare pentru că cipul „are de-a face" cu 666 sau că Sinodul din Creta este „eretic", pentru că ție nu ți-a plăcut nu știu ce fragment dintr-un text care s-a stabilit acolo, tu te prevalezi de faptul de a fi *credincios*

ortodox, dar, în fapt, tu ești *un fundamentalist extremist*, pentru că, pe fundamente *reale* sau *imaginar* „ortodoxe", tu susții niște lucruri pe care Biserica nu le susține.

Căci credinciosul real al Bisericii nu face dintr-o învățătură a Bisericii sau din mai multe...o *platformă program proprie* pentru *a ieși în decor* pe seama ei. Însă fundamentalistul extremist face următoarea treabă: el *își explică* în mod subiectiv anumite învățături ale Bisericii, le leagă pe ele de *înșelările demonice* din capul lui...și rezultă o *sumă de idei extremiste*, pentru care el militează. Și, din acest motiv, el *nu mai slujește* adevărul și binele Bisericii, ci „adevărul" lui și modul lui de „a vedea" lucrurile.

Așadar, după cum fundamentalistul musulman, care e *un extremist*, omoară oameni pentru că „așa spune" în Coran, tot la fel și extremistul ortodox, care e un *fundamentalist*, țipă, neagă, contestă, se ia la bătaie cu tine „pe baza" Scripturii, pentru că el citește *în felul* lui Scriptura sau pe Sfinți. Și singurul lui scop e acela de *a te face și pe tine să crezi ceea ce crede el*. Însă, dacă nu ești de acord cu el, nu poți avea *nicio relație* cu el, pentru că el trăiește pe premisa...*excluderii* celor care nu trăiesc același fanatism care îl animă pe el.

Întrebările 3 și 4 sunt de la...*Hot News.ro*. La finalul unui articol despre relația dintre *coeficientul de inteligență* și *credință*[59], cititorii au fost întrebați: „Are legătură *credința* cu *inteligența*? Se reduc una pe alta la tăcere sau un om poate să fie *și foarte inteligent*, dar *să și creadă în Dumnezeu*?"[60].

La întrebarea a 3-a răspunsul e *evident* pentru mulți: un om nu poate crede, dacă nu este inteligent.

---

[59] A se vedea: http://life.hotnews.ro/stiri-acasa-3251909-oamenii-ridicat-nu-cred-dumnezeu.htm.

[60] Ibidem.

Căci *DEX 2009* ne spune că inteligența este „capacitatea [omului] de *a înțelege* ușor și bine, de *a sesiza* ceea ce este esențial, de *a rezolva* situații sau probleme noi pe baza experienței acumulate anterior" și că ea e totuna cu *deșteptăciunea*. Pentru că nu poți *crede* credința Bisericii, dacă *nu înțelegi* ceea ce mărturisește Biserica.

Iar la întrebarea a 4-a răspunsul viu, dezarmant, care nu poate fi *negat* de nimeni sunt *persoanele* și *operele* marilor Sfinți teologi și savanți ai Bisericii.

Pentru că ei au înțeles inteligența/ deșteptăciunea/ rațiunea ca fiind *un dar* al lui Dumnezeu, pentru *a-L cunoaște* pe El și au arătat, în tot ce au vorbit și au scris, *cât de sublim* e omul credincios și erudit. Căci scopul Bisericii e tocmai acesta: de a-l face pe om *un Sfânt erudit*, plin de înțelepciune și de curăție, de bunătate și de cunoaștere plurală, diversă.

Iar Biserica a fost, este și va fi plină de oameni credincioși și cu diverse specializări, cu studii aprofundate în diverse domenii, pentru că credința e *compatibilă* cu rațiunea omului și cu cele mai profunde aspirații umane.

De fapt, *adevărata deșteptăciune*, inteligență, rațiune o ai numai dacă ești *om credincios*, și, cu ajutorul lui Dumnezeu, poți *să înțelegi* pe fiecare zi lucruri noi și tot mai profunde. Pentru că *luminarea* minții e darul lui Dumnezeu, iar *lupta* împotriva lui Dumnezeu *îngustează* tot mai mult înțelegerea de sine și a lumii în care trăim.

Întrebarea a 5-a: Cât de vechi e pământul?

În canonul al 3-lea de la *Sinodul din Trullos* [Τρούλλος][61] sau *5-6 Ecumenic*, din anul 691, apare anul

---

[61] *Cf.* http://www.churchgoc.org/Library/canons.html#OS5-6.

6.199 [ἐξακισχιλιοστοῦ ἑκατοστοῦ ἐννάτου][62], ca an în care avea loc Sinodul și în care se lua o hotărâre referitoare la clericii care se recăsătoriseră[63]. Dacă scădem din 6. 199 (care sunt anii de la facerea lumii până la Sinodul din Trullos) anii de la nașterea lui Hristos până la Sinodul din Trullos, adică 691 de ani, aflăm că Domnul s-a născut în anul 5. 508 de la facerea lumii. Iar dacă adunăm 5. 508 cu 2016, rezultă că pământul, potrivit cronologiei ortodoxe, are 7. 524 de ani și nu are o vechime de milioane de ani, după cum presupun unii oameni de știință.

Întrebarea a 6-a: Despre ce ne vorbesc candelele și lumânările din Biserică?

Ne vorbesc despre *nevoia neapărată* de *a primi* și de *a ține aprinsă* în noi slava lui Dumnezeu. Căci noi primim slava lui Dumnezeu în noi înșine la Sfântul Botez, dar nu toți *o păstrăm aprinsă* în noi prin faptele sfințeniei ortodoxe.

Iar Sfântul Apostol Pavlos asta ne cere la I Tes. 5, 19, când ne spune: „Duhul [să] nu-l stingeți [Τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε]!”, cf. BYZ. Și, cu toate că Sfântul Pavlos spune Πνεῦμα, Duh, nu se referă la *persoana* Duhului Sfânt, ci la *slava* Preasfintei Treimi, pe care o primim de la Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt. De aceea, el ne spune *să nu stingem slava* Lui în noi, adică *să nu o acoperim* sau *să nu îndepărtăm* slava lui Dumnezeu de la noi, prin păcate mari și de care nu ne pocăim, ci, dimpotrivă, să fim mereu râvnitori spre fapte bune și

---

[62] Arhidiacon Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, ed. a II-a îmbogățită, [fără editură], [fără oraș], 1992, p. 103/ Κανόνες τῆς ἐν Τρούλλῳ Ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Πενθέκτης Συνόδου, cf.

http://www.churchgoc.org/Library/canons.html#OS5-6.

[63] Ibidem/ Ibidem.

să trăim cu evlavie și cu multă bucurie ca robi ai lui Dumnezeu, slujind lui Dumnezeu și oamenilor.

Și ați văzut cu toții ce înseamnă o lumânare în...mijlocul beznei: o speranță, o bucurie, o mângâiere. Acasă, cu candela aprinsă, ne putem ruga cu evlavie, pentru că această candelă a noastră, cu focul ei mic, dulce, ne îndeamnă să fim și noi smeriți, mici, duioși în rugăciunea către Dumnezeu. Candela ne îndeamnă să nu avem o mare părere despre noi înșine, ci să ne coborâm mereu în smerenie și în pocăință, pentru că suntem oameni păcătoși.

Iar mica noastră candelă e pusă în fața Sfintelor Icoane, pentru ca să ne spună că și noi trebuie să ardem ca ea, fiind plini de dragoste de Dumnezeu și de oameni, alături de Sfinții Lui, aici, pe pământ, dar și în Împărăția Lui.

Când moare cineva din familia noastră ce facem? Aprindem lumânări. Le ținem în mână, ca semn că noi credem, ca și cel care stă să moară, în Hristos, Lumina lumii [τὸ Φῶς τοῦ κόσμου] [In. 8, 12, BYZ]. Și mărturisim prin lumânare că avem în noi *slava lui Dumnezeu*, a cărei icoană palidă, ștearsă e lumânarea.

Așa că lumânările și candelele noastre vorbesc despre slava lui Dumnezeu, despre harul Lui, despre lumina Lui cea veșnică și necreată, care e viața noastră. Pentru că adevărata noastră viață e viața lui Dumnezeu, adică slava Lui, și datorită slavei Lui în noi viața noastră e duhovnicească și nu trupească, nu telurică.

Întrebarea a 7-a: Ce se împarte la Înmormântare?

În *Molitfelnicul* românesc, ed. BOR 2002, pe care o am la îndemână acum, nu avem *nicio mențiune* despre acest lucru. Singurele mențiuni, alături de textul Slujbei, sunt acestea: că preotul se duce la casa răposatului, după ce află că a adormit, își pune epitrahilul de gât, aprinde tămâie în cădelniță și începe

Slujba[64]. Textul Slujbei din prima zi cuprinde rugăciunile începătoare, 4 tropare, ectenia morților, *stâlpii* sau *Evangheliile Învierii* și apolisul[65]. Iar a 3-a zi, când cel adormit e îngropat, Slujba începe în Biserică[66].

Însă, deși noi așezăm sicriul *în mijlocul naosului*, acolo unde și facem Botezurile și Nunțile, Molitfelnicul ne spune că cei credincioși „pun sicriul cu trupul în pridvor”[67]. În pridvorul Bisericii.

Numai că sunt rare Bisericile cu *pridvoare*. Un exemplu de astfel de Biserică e Biserica *Sfântul Gheorghe Nou* din București și pridvorul e acesta[68], din fața ușii de la intrare în Biserică, cu coloane, și care e un spațiu deschis:

Și aici, potrivit Molitfelnicului nostru, ar trebui *să facem* Înmormântările. Adică *în ușa* Bisericii.

---

[64] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 203.

[65] Idem, p. 203-206.

[66] Idem, p. 206.

[67] Ibidem.

[68] Preluată de aici:
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Biserica_Sfântul_Gheorghe_Nou_(2).jpg#file.

Însă n-am văzut nicio Înmormântare *în ușa* Bisericii, ci numai *în Biserică*, în naos. Iar ceea ce se împarte la Înmormântare, cum spuneam și la discuția despre căpețel[69], sunt *tradiții țărănești*, apărute de-a lungul timpului și care variază de la localitate la localitate.

Până vine preotul să îl ducă la groapă pe cel adormit, familia împarte prosoape, basmale și batiste celor de față. Iar când vine preotul cu cântărețul ca să îl slujească pe cel mort, familia împarte preotului un prosop mai lung, cu lumânare aprinsă, care să iasă în evidență, sau un ștergar aparte, și cântărețului unul mai mic, ca pentru „rangul" lui.

Într-un sat, spre exemplu, se trece pe sub sicriu o pasăre vie sau o oaie, după care e împărțită cuiva. Asta înainte ca mortul *să plece* din curtea lui. La fel, tot înainte ca mortul *să iasă* din curte, se pune într-o farfurie vin și peste farfurie o pâine sau un colac, farfurie care se pune pe capacul tronului. Și după ectenia morților rostită în curte de către preot, acea pâine se înmoaie în vin și e împărțită la cei prezenți.

Unii sparg vasul cu care l-au tămâiat pe cel mort timp de 3 zile, când iese mortul din casă, alții aruncă bani, la răspântii de drumuri, când duc mortul la Biserică, pe când alții vor ca alaiul mortuar să treacă prin tot satul, ca toți să știe *cum* și *cine* a fost la Înmormântare.

Toate acestea, alături de pomana de după Înmormântare, țin de *ceea ce vor oamenii să împartă* pentru cel adormit al lor. Iar dacă vor să facă milostenie pentru cel adormit, *bine fac*, pentru că îl ajută pe el, dar se ajută și pe ei, prin dăruirea lor.

---

[69] A se vedea:
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/09/27/cati-colaci-cuprinde-un-capetel-si-ce-semnifica-ei/.

Însă cartea de slujbă a preotului nu ne indică nimic despre *milosteniile* de la Înmormântare.

Întrebarea a 8-a: Ce înseamnă *a posti*?

Înseamnă *a ne smeri* și *umili* sufletul, *a pune păcatele noastre înaintea noastră* și *a ne obosi* trupul pentru ca să simțim *câtă nevoie* avem de mila lui Dumnezeu și de iertarea Lui. Pentru că postul e vremea când noi *împuținăm* desfătarea trupească...pentru ca să înțelegem cât de săraci și de flămânzi duhovnicește suntem. Căci dacă trupul mănâncă și bea toată ziua și e înfloritor, dacă el are o sănătate bună, sufletul are nevoie de multă rugăciune, de multă pocăință, de multe fapte bune, de multă citire teologică și duhovnicească pentru ca *să se simtă bine*. Pentru că trupul se satură imediat cu o jumătate de kilogram de mâncare sau cu un kilogram sau cu ceva mai mult, dacă ești foarte gras, însă sufletul nostru are nevoie de multe ore de rugăciune și de citire și de pocăință, de multă milostenie și fapte bune, pentru ca să se simtă cât de cât *împlinit*.

Tocmai de aceea Slujbele noastre sunt lungi, sunt pline de teologie și cer răbdare, asceză: pentru că sufletul *are nevoie* de ele pentru ca *să se simtă bine*. Pentru că sufletul vrea să cunoască, vrea să experimenteze, vrea să iubească, vrea să se dăruie, vrea să fie în comuniune, vrea să se jertfească pentru Dumnezeu și pentru oameni, în timp ce trupul nostru e neputincios în comparație cu el. Iar postul, adică abținerea de la lucrurile care ne fac bine, care ne țin în viață, merge mână în mână cu pocăința, pentru că e *reținere* pentru...a-ți înțelege starea ta, pentru a te ruga, pentru a contempla, pentru a te lăsa îndrumat de Dumnezeu.

Așadar, postul e *o mare binecuvântare* în viața noastră, ca și rugăciunea, citirea sau răbdarea, pentru că *ne educă teologic*. El ne învață cum să stăm în fața

lui Dumnezeu, cum să așteptăm voia Lui, cum să ne schimbăm continuu pentru El.

Întrebarea a 9-a: Ne putem boteza *de două ori*?

Dacă avem un Botez valid, adică făcut în Biserica noastră, nu ne mai putem boteza încă o dată. Acest lucru e precizat în canonul 47 apostolic[70] și în canonul al 48-lea de la Sinodul din Cartagina[71]. Iar în canonul ultim citat, se spune că la „Sinodul din Capua" s-a hotărât faptul că „nu se permite a se face botezări din nou, sau hirotoniri din nou, sau transferări de episcop [dintr-o eparhie în alta]"[72]. Astfel am aflat că nici Botezul și nici Hirotonia, care sunt valide, *nu se pot repeta*.

Întrebarea a 10-a: Care e *rolul* Duhovnicului la Spovedanie?

Potrivit aceleiași ediții a Molitfelnicului românesc, ed. 2002, rolul Duhovnicului la Spovedanie e acela de „martor"[73]. El e *de față* la mărturia/ la spovedania noastră și el *ascultă* spovedania noastră, pentru ca *să mărturisească* înaintea lui Dumnezeu toate păcatele pe care noi le spovedim[74].

Și, pe lângă calitatea sa de *martor*, Duhovnicul e și *doctor sufletesc*[75].

Și ca doctor sufletesc, ca doctor care vrea să ne vindece sufletul, Duhovnicul ne întreabă la Spovedanie, mai întâi, despre teologia Bisericii (pentru că ne întreabă despre poruncile lui Dumnezeu și despre credința Bisericii)[76], după care ne întreabă despre

---

[70] Arhidiacon Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, ed. a II-a îmbogățită, [fără editură], [fără oraș], 1992, p. 33.

[71] Idem, p. 261.

[72] Ibidem.

[73] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 65.

[74] Ibidem.

[75] Ibidem.

[76] Idem, p. 66-67.

păcatele pe care le-am săvârșit de la ultima spovedire a păcatelor[77]. După spovedirea păcatelor, avem o mică cateheză în p. 73, unde Sfânta Spovedanie e numită *botezare cu al doilea Botez*. De ce e numită *al doilea Botez*? Pentru că la Botez *ni se iartă păcatele* ca și aici, la Spovedanie. Și de aceea Spovedania e *o reactualizare continuă* a Botezului nostru, pentru că ea este Dumnezeiasca Taină a Bisericii în care Hristos Dumnezeu *ne iartă* păcatele noastre și *ne umple din nou* de slava Lui. Căci Hristos Domnul e *Cel care îl iartă*, prin intermediul Preotului Duhovnic, pe cel care se spovedește.

Iar în această mică cateheză, pe care Duhovnicul trebuie să o rostească în fața credinciosului care se spovedește, îi spune că „păcatele niciun folos nu aduc creștinilor, ci [numai] neputință, boală, sărăcie și multe feluri de necazuri în această lume, iar pentru cealaltă, arvunesc osânda veșnică și chinul Iadului”[78].

Rugăciunea de dezlegare de păcate indică acțiunile conjugate, concomitente, ale lui Hristos și ale Duhovnicului în iertarea celui care s-a spovedit: „Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos, cu harul și cu îndurările iubirii Sale de oameni, să te ierte pe tine fiule (N), și să-ți lase ție toate păcatele! Iar eu, nevrednicul preot și duhovnic, cu puterea ce-mi este dată [de la Hristos, prin hirotonie], te iert și te dezleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh! Amin”[79].

După care urmează ca Duhovnicul să dea *un canon*[80], adică o anumită nevoință celui care s-a spovedit sau să îl oprească de la împărtășire pentru o

---

[77] Idem, p. 67-73.
[78] Idem, p. 73.
[79] Idem, p. 75.
[80] Ibidem.

anumită perioadă de timp, pentru ca el să se pocăiască și să se îndrepte. Însă canonul îl dă *spre vindecarea credinciosului*, pe baza statutului său de *doctor duhovnicesc*, *după ce* l-a iertat de păcatele spovedite. Și precizez acest lucru, care este *evident* în Molitfelnic dar, se pare, că nu pentru toți, pentru că am auzit că există Duhovnici care *nu dau dezlegare* de păcatele spovedite, decât după ce credincioșii *împlinesc* canonul. Însă Duhovnicii care fac acest lucru *greșesc profund*, pentru că Taina Spovedaniei *se termină* prin *dezlegarea de păcate* a celui care s-a spovedit, iar canonul ține de modul în care Duhovnicul *se îngrijește* de viața sa sufletească. Adică *canonul* și *sfătuirea duhovnicească* fac parte din ceea ce se petrece *după terminarea* Tainei Sfintei Spovedanii, în intimitatea dintre Duhovnic și credincios, iar Duhovnicul nu trebuie să facă păcatul acesta mare, acela de *a nu-l ierta* de păcate pe credincios după ce s-a spovedit. E ca și cum ar veni credinciosul să se împărtășească și, în loc de Sfânta Euharistie, tu să îi pui apă și vin și cu ele să îl împărtășești. Tot la fel e și aici: Spovedania înseamnă *spovedirea păcatelor* și *iertarea lor* și nu presupune o *condiționare* a iertării lor de facerea canonului. Pentru că, astfel, o Spovedanie ar începe în 2016, iar dacă canonul durează 3 ani, s-ar termina în 2019. Așa ceva nu se face!

Însă, de obicei, Duhovnicii nu le mai citesc toate întrebările din Molitfelnic credincioșilor, ci doar pe unele. Adică îi întreabă doar *anumite păcate*. Iar ei le spun pe cele care *îi dor*.

Eu recomand însă altceva: ca oamenii care nu știu să scrie și să citească să fie *întrebați* de către Duhovnic și să își spună și ei păcatele, dar cei care sunt școlarizați, aceia trebuie *să își scrie păcatele pe o foaie*,

fără detalii ajutătoare, și cu ea să vină la Duhovnic și să le citească de pe foaie la Spovedanie.

Și *foaia de Spovedanie* trebuie să arate astfel: „am mințit, am drăcuit, m-am enervat, am vorbit de rău și judecat, n-am fost milostiv, am privit imagini desfrânate, mi-a curs sămânța în somn, am lovit pe cineva, am promis mincinos" etc. Fără detalii, fără persoane, fără divagații. Pentru că noi ne spovedim *lui Dumnezeu*...care știe toate împrejurările în care noi am păcătuit.

Pentru că la Duhovnic venim *doar cu păcatele noastre* și *cu pocăința* pentru ele și nu venim ca să spunem basme. De aceea, cu foaia de Spovedanie la noi, spovedirea păcatelor durează *2-3 minute*...și nu ore. Pentru că noi am venit *să ne spovedim* păcatele și nu ca *să-l întrebăm* tot felul de lucruri pe Duhovnic.

Da, după Spovedanie, dacă e timp și Duhovnicul vrea să te povățuiască, te poate întreba de anumite păcate ale tale, îți poate cere detalii despre viața ta, te poate întreba ce citești, ce faci, cum trăiești, pentru ca să știe cine ești, ce faci, de ce ai nevoie. Dar acestea nu fac parte din Spovedanie, pentru că la Spovedanie noi *ascultăm* și *iertăm păcate* și nu scriem romane.

Întrebările și răspunsurile teologice se pot face online, se pot trimite prin email sau SMS, se pot da după slujbă, se pot da în întâlniri catehetice, se pot da pe stradă, în alte contexte. Dar la Spovedanie rămânem în acest cadru: credinciosul se spovedește, Duhovnicul îl ajută să se spovedească, apoi îl iartă întru numele Domnului de păcatele sale, pe care le-a spovedit.

Și astfel am ajuns la Evanghelia zilei...care începe cu cuvintele: „Și precum voiți ca să vă facă vouă oamenii, și voi faceți-le lor asemenea [Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως]!" [Lc. 6, 31, BYZ]. Frază a Domnului care

trebuie citită invers: de la capăt spre început. Pentru că ideea e că noi trebuie *să facem* pentru oameni ceea ce voim ca oamenii *să facă* pentru noi. Sau noi trebuie să ne comportăm față de oameni, așa după cum dorim ca și ei să se comporte față de noi.

Însă Domnul nu ne-a spus că, dacă noi vom fi buni, respectuoși, milostivi cu oamenii și ei vor fi *astfel* cu noi, ci El ne-a spus ca să ne comportăm față de ei așa cum considerăm noi că e *cel mai bine* și *ne-ar împlini* și pe noi.

Într-un manual de *Teologie Morală*, porunca Domnului de la Lc. 6, 31 e numită „regula de aur a moralei creștine" și e prezentată ca și când ar fi *suficientă sieși*, fără celelalte porunci ale Lui. Însă eu o numesc doar *parte componentă* a vieții duhovnicești, pentru că ea nu e *de aur* de una singură, ci doar împreună cu toate celelalte porunci ale Domnului. Pentru că, spre exemplu, mulți oameni pătimași pot să dorească ca oamenii să le facă multe lucruri *spre plăcerea* lor: să îi laude, să le dea daruri, să îi sune de 3 ori pe zi ca să îi întrebe de sănătate, să meargă cu ei în vacanțe luxoase, să fie ajutați să fure și să parvină.

Însă Domnul, aici, în această poruncă a Sa dumnezeiască nu ne spune că trebuie să facem pentru oameni *tot felul de păcate*, pentru că și nouă *ne plac* acele păcate, ci El ne spune să facem pentru oameni *tot binele* pe care și noi *ni l-am dori* de la oameni. Adică El ne poruncește *să facem binele Lui* și *să dorim binele Lui pentru toți oamenii* și nu să ne așteptăm de la oameni la cine știe ce *păcate* făcute pentru plăcerea noastră.

Și dacă privim, în mod strict porunca Lui, ca referindu-se la *binele Lui*, adică *la viața sfântă*, El ne cere ca *să îi ajutăm* pe oameni *să își sfințească* viața, după cum și noi *ne dorim* ca oamenii să ne ajute *să ne sfințim* viața.

Adică porunca e dată pentru *oameni duhovnicești*, pentru că toți creștinii trebuie să fie *duhovnicești*. Și noi trebuie *să dăruim* teologie, să dăruim sfat, să dăruim milostenie, să ne rugăm pentru toți, să îi iertăm pe toți, să îi iubim pe toți oamenii, pentru că ne dorim ca toți oamenii să se comporte *la fel* față de noi.

Însă noi știm că oamenii *nu se comportă* cu noi după cum *vrem* noi ca ei să se comporte, ci ei se comportă cu noi *după cum vor*. Nu suntem utopici! Și Domnul știe acest lucru: că oamenii fac ce vor.

Dar porunca Domnului e să facem pentru oameni *tot binele* și să cerem de la ei *tot binele*. Iar dacă răspunsul altora la viața noastră *de dăruire* e unul negativ sau niciunul, noi nu am pierdut nimic, pentru că am făcut ceea ce trebuia: am fost *un exemplu* pentru toți. Căci esența poruncii Lui e să fim *oameni exemplari*.

Din Lc. 6, 32-34 aflăm că și cei păcătoși iubesc și sunt iubiți și că și ei fac bine celor care le fac bine și că și ei împrumută celor de la care nădăjduiesc că le vor da înapoi, dar că a iubi pe cei care ne iubesc și a face bine celor care ne fac nouă bine și a împrumuta pe alții știind că ne vor fi restituiți banii sau bunurile…*nu este niciun har*. De ce nu e niciun har, nicio minune, niciun lucru extraordinar? Pentru că iubirea față de cei care ne iubesc e *firească*, după cum și facerea de bine față de cei care ne fac nouă bine e *firească*, după cum și împrumutul, care știi că îți este restituit, e *firesc*… pentru că acestea ne fac să trăim într-o societate.

Însă e *mare har*, e lucrare grea – căci nu o împlinește cu adevărat oricine, ci numai omul duhovnicesc –, porunca următoare: „Iubiți pe vrăjmașii voștri [ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν] și faceți bine [καὶ ἀγαθοποιεῖτε] și împrumutați [δανείζετε], nimic așteptând în schimb [μηδὲν ἀπελπίζοντες]!” [Lc. 6, 35, BYZ].

Căci aici iubirea și ajutorul vin dintr-o inimă duhovnicească, sunt ale unui om curat, sfânt, căci el poate ierta pe vrăjmașii lui și poate face bine și împrumuta pe toți câți dorește. Și el face binele, pentru că binele *îl împlinește acum*, imediat, pe loc, dar Domnul ne spune că binele e răsplătit și veșnic. Pentru că, ne spune El: „Și răsplata voastră va fi multă [καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς] și veți fi fiii Celui Preaînalt [καὶ ἔσεσθε υἱοὶ Ὑψίστου]; că El este bun cu cei nemulțumitori și răi [ὅτι Αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς]” [Lc. 6, 35, BYZ].

Cine poate să spună ce înseamnă *răsplată multă* la Dumnezeu? Căci El răsplătește ca un Dumnezeu și nu ca omul. Iar dacă iertarea vrăjmașilor, facerea de bine și împrumutul pentru Domnul, care nu mai așteptăm să ni se restituie, ne fac *fiii* lui Dumnezeu, cum să nu iertăm și să nu facem bine și să nu dăm cu împrumut pentru totdeauna? Iar El, Cel bun, Cel veșnic bun, ne învață și pe noi *să fim buni*, să fim duhovnicești, să fim iertători și astfel, și pentru noi, iertarea celor păcătoși să fie un lucru făcut *din toată inima* și nu *forțat*.

Căci iertarea vrăjmașilor pare „lucru mare” doar pentru că noi nu suntem *duhovnicești*, doar pentru că *nu ne asemănăm*, pe fiecare zi, cu Dumnezeu. Dar dacă am fi plini de slava Lui, am fi plini și de sfințenie și de curăție și de înțelepciune și de iertare și de compătimire pentru întreaga făptură a lui Dumnezeu. Pentru că iertarea nu e grea, nici milostenia, nici împrumutul dezinteresat, pentru că le poți face într-o clipă. Scoți bani din buzunar și dai! Ierți și mergi mai departe! Când are cineva nevoie, mergi și îl ajuți! Aceste lucruri ale iubirii sunt ușor de făcut și împlinitoare și mergi cu bucurie să le faci. Și de aceea, după cum tu iubești să ajuți oamenii, îți dorești ca și alții să se comporte față

de tine la fel. Pentru că omul bun dorește ca și ceilalți să fie buni și nu niște bestii.

...Iar finalul Evangheliei, la Lc. 6, 36, e acesta: „Așadar, fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv [Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν]!". Căci termenul de comparație al nostru nu sunt *anumiți oameni*, ci *Dumnezeu*. Noi trebuie să fim milostivi *ca Dumnezeu*, adică *întru toate milostivi*, și nu invidioși, nu hrăpăreți, nu răi.

Și iată cum Domnul neagă ideea noastră de *modă* și de *etalon uman*! Căci nouă ni se pare că un anumit comportament e *definitoriu* pentru noi sau că el trebuie să fie o *realitate globală*, a întregii planete.

Moda vestimentară, mașina sau instrumentul de ultimă generație, *tonul* dat de anumiți oameni în modul de a trăi...par multora „firescul" omului. Însă, pentru Domnul, *firescul* omului, *moda* lui, *etalonul* lui e *Dumnezeu*. Căci El ne cere mereu nu să fim ca X sau Y din istorie, nu să îi copiem pe oameni, ci să fim *ca Dumnezeu*. Căci Dumnezeu e Cel de la care trebuie să învățăm iubirea, mila, bunătatea, sfințenia, curăția, și nu de la oameni.

Și prin aceasta înțelegem de ce multor creștini li se pare „imposibilă" viața cu Dumnezeu. Pentru că ei se uită la *ce trebuie făcut*...fără ca *să înceapă* să trăiască ortodox. Dar noi, care trăim ortodox, nu ne uităm *la cât* trebuie să facem, ci *facem toate pentru Dumnezeu*, simțind cum fiecare lucru *ne apropie* tot mai mult de El. Și noi iubim această *apropiere continuă* de Dumnezeu, care *nu ne ajunge nicidecum* și care *e veșnică*. Pentru că mereu Îl vom dori pe El, mereu Îl vom iubi, mereu vom dori să Îl cunoaștem mai mult, pentru că El va fi pentru noi, în mod veșnic, Cel mai dorit și mai iubit dintre toate.

Așadar, iubiții mei, învățătura teologică e *luminare* a minții și *îndreptare* a vieții, e *ieșire* din prostie și din păcătuirea grosolană! Învățătura nu smintește pe nimeni, ci numai închipuirea de sine. Multa învățătură nu te face luciferic, ci doar mândria prostească. Iar multa iubire și dăruire față de oameni nu te face un excentric, ci un om al lui Dumnezeu, care prețuiești și ajuți oamenii. Și cine îi ajută pe oameni e umplut de Dumnezeu cu mari daruri dumnezeiești și va primi răsplătiri veșnice din partea Lui, ca unul care a ajuns *fiul lui Dumnezeu după har*.

Să ne bucurăm întru Domnul și să Îi mulțumim Lui pentru toate! Pentru că împlinirea noastră e El, acum și pentru toți vecii. Amin!

Predică la Duminica a 20-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[81],

aceasta e a 3-a predică catehetică, în care voi răspunde, cu harul lui Dumnezeu, la încă 10 întrebări folositoare pentru toți. Până acum sunt 20 de întrebări la care am răspuns...iar după întrebările zilei voi vorbi despre Evanghelia zilei [Lc. 7, 11-16], adică despre învierea fiului văduvei din Nain [Ναΐν]. Pentru că învierea lui vorbește despre învierea noastră din păcate.

Prima întrebare: Ce ne învață clopotul Bisericii?

Că rugăciunea în Biserică, împreună, e *mai importantă* decât somnul, decât munca în exces sau decât relaxarea păcătoasă. El ne adună la Biserică, ne anunță că cineva a murit, ne anunță mari evenimente din comunitate, dar, mai întâi de toate, el ne învață *să ne pocăim*.

Clopotul Bisericii e glasul pocăinței, e plânsul care ne învață să plângem, e tânguirea de care avem nevoie. De la el trebuie să învățăm să fim sobri în vorbire și în viața noastră, atenți în tot ceea ce facem, pentru că viața și cuvintele noastre se aud până departe, dacă sunt duhovnicești.

Însă clopotul este povățuitorul continuu al ierarhiei bisericești, atunci când propovăduiește și decide lucruri importante pentru Biserică. Pentru că trebuie să propovăduim cu putere duhovnicească în Biserică, cu tărie de caracter, fiind una cu ceea ce spunem,

---

[81] Începută în ziua de 5 octombrie 2016, zi cu soare, de miercuri, 14 grade la ora 10.00. Și terminată pe 6 octombrie 2016, cer înnorat și apoi soare, zi de joi, 4 grade la ora 9.00.

pentru că deciziile și propovăduirea Bisericii au un ecou tot la fel de mare și de puternic ca și al bătăilor de clopot.

A 2-a întrebare: De ce avem *Bunavestire* iconizată pe ușile împărătești?

Pentru că, așa după cum spune și troparul praznicului Buneivestiri: „astăzi [este] *capul/ punctul de început* al mântuirii noastre [ήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν *τὸ κεφάλαιον*] și arătarea tainei celei din veac [καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις]”[82]. Motiv pentru care și Sfântul Lucas își începe Evanghelia cu Bunavestire [Lc. 1, 26-38], pentru că Bunavestire e momentul *zămislirii* Domnului în pântecul Născătoarei de Dumnezeu. Iar când „Fiul lui Dumnezeu, fiu al Fecioarei Se face [ὁ Υἱός του Θεοῦ, υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται]”[83], când El Se întrupează în uterul ei, când Se zămislește în uterul ei, atunci El Își începe iconomia Lui mântuitoare pentru noi. Iar iconomia/ lucrarea Lui mântuitoare pentru noi este taina cea din veac ascunsă în Dumnezeul treimic, Care a dorit mântuirea și sfințirea noastră prin întruparea Fiului.

Iar noi, iconizând Bunavestire pe ușile împărătești, arătăm că zămislirea Lui în pântecele Fecioarei *ne-a deschis nouă Raiul*, pentru că altarul Bisericii vorbește despre Raiul Sfinților Lui. Și cine intră pe ușile împărătești, pe ușile Împăratului ceresc, ca să slujească Lui, e sfințit de El în Taina Hirotoniei, pentru că crede în toată iconomia mântuirii Fiului întrupat și o propovăduiește spre mântuirea tuturor. De aceea și când predicăm, noi predicăm de aici, din fața ușilor împărătești, pentru că aici e începutul mântuirii noastre. Pentru că iconomia mântuirii noastre a început cu

---

[82] Liturghier, ed. BOR 2012, p. 404/ http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2441/sxsaintinfo.aspx.

[83] Ibidem/ Ibidem.

întruparea Fiului din Fecioara Maria și s-a încheiat cu înălțarea Lui la cer, întru slavă, de-a dreapta Tatălui, pentru ca la Cincizecime, Tatăl prin Fiul întru Duhul Sfânt să ne umple de slava Lui și să avem în noi slava Treimii Celei deoființă și nedespărțite.

A 3-a întrebare: De ce *îi miruim* pe credincioși după Dumnezeiasca Liturghie?

Pentru ca să le aducem aminte de Taina Sfintei Mirungeri, pe care au primit-o la Botez, în care au primit slava lui Dumnezeu în ei înșiși, și pentru ca să punem Crucea Domnului, arma mântuirii noastre, pe frunțile tuturor celor care au venit la Biserică și pentru ca toți să primească binecuvântarea lui Dumnezeu prin mâna Preotului care îi miruiește și care, în acest context, poate să aibă o scurtă întrevedere cu fiecare în parte.

Miruirea e *luarea pulsului* parohiei după Liturghie și predică, pentru că, față în față cu Preotul, fiecare credincios vine cu starea pe care și-a câștigat-o stând la slujbă. Și acum, când miruie, Preotul își continuă predica de după predică, întrebând, binecuvântând, explicând, felicitând, îndemnând, încurajând, bucurând pe cei pe care îi miruie.

Însă, în ed. BOR 2012, pe care o folosesc, se spune: Preotul „vine apoi la iconostas, unde împarte anafura sau, *dacă este obiceiul*, [îi] miruiește pe [cei] credincioși, zicând: *Ajutor de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul* (Psalm 120, 2)”[84].

De unde înțelegem că *miruitul credincioșilor* după Dumnezeiasca Liturghie e *un obicei* care nu se practică peste tot în România, și, în loc de miruire, Preotul *împarte anafura* celor credincioși. Adică sunt două obiceiuri încetățenite în țara noastră: *împărțirea anafurei* sau *miruirea* credincioșilor. Însă, în amândouă cazu-

[84] Liturghier, ed. BOR 2012, p. 200.

rile, se spune același verset psalmic. Iar Ps. 120, 2, LXX, e acesta: „Ajutorul meu de la Domnul, Cel care a făcut cerul și pământul [ἡ βοήθειά μου παρὰ Κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν]". Dar dacă scoatem pe „meu" din ecuație și impersonalizăm zicerea psalmică, atunci ar fi trebuit să avem: „Ajutorul de la Domnul, Cel care a făcut cerul și pământul".

De unde înțelegem că anafura sau miruirea sunt văzute ca *ajutor haric* de la Dumnezeu pentru viața noastră.

A 4-a întrebare: Cine este *podoaba* Bisericii?

Ideea acestei întrebări mi-a venit...având deschis lângă mine un Catehism editat în 1952, în timpul Patriarhului Justinian Marina. Și una dintre întrebări suna astfel: „Care este *cea mai frumoasă podoabă* a unei Biserici?"[85], având următorul răspuns: „cea mai aleasă și mai mișcătoare podoabă a unei Biserici este *pictura*"[86] ei.

Însă *adevărata podoabă* a Bisericii nu e nici pictura, nici înălțimea ei, nici mărimea ei, nici Icoanele, nici vasele și veșmintele din ea, ci...*credincioșii Bisericii*. Podoaba duhovnicească vie și rațională a Bisericii sunt *credincioșii* ei, fără de care zidurile nu pot sta în picioare.

Pentru că oamenii zidesc zidurile și ei le pot zidi și rezidi în scurt timp, dacă ei sunt oameni duhovnicești, dacă ei sunt conștiințe vii, dacă ei sunt credincioși autentici. Da, când privim Biserica de zid, autentica pictură bizantină, bisericească, e *podoaba*

---

[85] *Învățătura de credință creștină ortodoxă*, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și cu binecuvântarea și purtarea de grijă a Înalt Prea Sfințitului Justinian, Patriarhul României, Ed. IBMO, București, 1952, p. 285.

[86] Ibidem.

care ne îmbrățișează și ne bucură de la un capăt la altul al Bisericii! Dar când întrebăm, la propriu, care e *cea mai frumoasă podoabă a Bisericii*, răspunsul e unul singur: *credincioșii Bisericii* sunt *cea mai frumoasă podoabă* a Bisericii.

Pentru că putem sta și fără pictură în Biserică, putem sluji Liturghia în diverse clădiri, putem sluji și fără Biserică de zid, dacă un incendiu, un cutremur sau o inundație *ne-a omorât* Biserica, dar nu putem sluji fără credincioși și nu putem fi o Biserică decât împreună: ierarhia cu credincioșii.

Tocmai de aceea, tot efortul nostru predicatorial e pentru ca cei credincioși să fie oameni ai lui Dumnezeu, oameni frumoși, oameni ascetici, oameni plini de rugăciune și de fapte bune, adică *vii duhovnicește*. Iar frumusețea *reală* a Bisericii, podoaba ei duhovnicească, este formată din *curăția* și *sfințenia* oamenilor credincioși.

Pentru că pictura Bisericii ne învață teologia care ne face *frumoși duhovnicește*. Însă numai dacă noi învățăm teologia Bisericii din pictura, din viața și din teologia ei, ajungem *frumoși* în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

A 5-a întrebare: Ce înseamnă *să ne plecăm capetele* lui Dumnezeu?

Asta cu referire la îndemnul liturgic: „Capetele noastre, Domnului să le plecăm [Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν]!”[87].

Înțelesul prim, literal, fără doar și poate, e acela de *a ne pleca capetele înaintea Domnului*, căci Trupul și Sângele Lui sunt pe Sfânta Masă, înaintea noastră, a celor care suntem în Biserică. Însă înțelesul duhovnicesc e acesta: că prin plecarea capetelor noastre,

---

[87] Liturghier, ed. BOR 2012, p. 184/ http://glt.goarch.org/texts/Oro/Daily_Liturgy.html.

adică prin încovoierea trupului și plecarea capetelor noastre, noi ne plecăm întreaga noastră ființă în fața Domnului slavei. Pentru că îndemnul liturgic nu ne cere o aplecare liturgică *formală* în fața Domnului, ci *una duhovnicească*, în care ne supunem întreaga noastră viață lui Dumnezeu. Căci prin plecarea înaintea Lui noi Îl recunoaștem pe El ca *singurul nostru Stăpân* și recunoaștem faptul că *doar înaintea Lui trebuie să ne plecăm*. Pentru că nu trebuie să ne plecăm trupului și sângelui, așa după cum spune Preotul în rugăciunea de după, ci înfricoșătorului Dumnezeu [τῷ φοβερῷ Θεῷ][88].

Iar dacă ne plecăm în fața Lui și doar pe El Îl recunoaștem ca Domn, Stăpân, Răscumpărător, Mântuitor și Judecător al nostru, atunci ne apropiem de El cu evlavie și ne împărtășim cu El întru/ spre iertarea păcatelor [εἰς ἄφεσίν ἁμαρτιῶν] și întru/ spre viața de veci [καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον][89].

A 6-a întrebare: Ce înseamnă ca Dumnezeu să strălucească în inimile noastre lumina cea curată a cunoașterii Sale celei dumnezeiești?

Întrebarea se referă la textul rugăciunii Preotului de dinainte de citirea Dumnezeieștii Evanghelii de la Dumnezeiasca Liturghie. La rugăciunea prin care Preotul se roagă ca întreaga Biserică să se umple de slava lui Dumnezeu și de luminare dumnezeiască, pentru a înțelege *Evanghelia zilei*, dar și *predica* la Evanghelia zilei.

Rugăciune care, în ed. BOR 2012 a Liturghierului, începe astfel: „Strălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii Dumnezeirii Tale”[90]. În limba greacă însă, de unde s-a

---

[88] Ibidem/ Ibidem.

[89] Idem, p. 188/ Ibidem.

[90] Liturghier, ed. BOR 2012, p. 147.

tradus Liturghierul românesc, textul e următorul: „Strălucește în inimile noastre, Stăpâne, Iubitorule de oameni, lumina cea curată a cunoașterii Tale celei dumnezeiești [Ἔλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, Φιλάνθρωπε Δέσποτα, τὸ τῆς Σῆς θεογνωσίας ἀκήρατον φῶς]”[91].

Iar între „cunoașterea Ta cea dumnezeiască”, pe care ne-o propune textul original, și „cunoașterea Dumnezeirii Tale”, pe care ne-o propune ediția sinodală a Liturghierului, e *o adevărată prăpastie*.

De ce? Pentru că ediția sinodală românească vorbește despre *o cunoaștere a ființei* lui Dumnezeu și nu *a slavei* lui Dumnezeu. Căci de aceea a tradus *Dumnezeire* și nu *dumnezeire*. Dacă ar fi fost cu literă mică și nu cu literă mare cuvântul *dumnezeire*, atunci s-ar fi referit la *slava* lui Hristos. Însă textul se referă la cunoașterea *dumnezeirii* lui Hristos, adică *a ființei* Lui.

Însă noi nu putem și nici nu vom putea cunoaște vreodată, aici și în veșnicie, dumnezeirea lui Hristos sau a Treimii. Iar traducerea sinodală e *greșită* în acest punct, pentru că cuvântul tradus e θεογνωσία [teognosia], care înseamnă *cunoașterea lui Dumnezeu* sau *cunoaștere dumnezeiască* și nu „cunoașterea Dumnezeirii” Lui.

Însă, când ești credincios limbii grecești, când traduci corect textul liturgic și ajungi să ai următorul text: „Strălucește în inimile noastre, Stăpâne, Iubitorule de oameni, lumina cea curată a cunoașterii Tale celei dumnezeiești”, lucrurile sunt clare. Pentru că textul liturgic spune următoarele: Hristoase, Stăpâne, Iubitorule de oameni, strălucește în inimile noastre lumina Ta cea curată, slava Ta cea veșnică și necreată, coboară în noi slava Ta, pentru ca să cunoaștem în mod

---

[91] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Daily_Liturgy.html.

dumnezeiesc, prin luminarea Ta, ceea ce Tu ne spui în Evanghelia Ta!

Pentru că Preotul se roagă aici pentru o *cunoaștere duhovnicească*, prin luminare dumnezeiască, a lui Dumnezeu și a voii Lui cu noi și nu pentru o înțelegere *literalistă* sau *filosofică* a textului evanghelic.

Iar dacă textul liturgic al rugăciunii e acesta, atunci autorul său *a presupus* că în Biserică se află *doar oameni duhovnicești*. Pentru că toți trebuie să fim duhovnicești, plini de har și de sfințenie, și nu neînțelegători ai rugăciunilor Bisericii.

A 7-a întrebare: Ce înseamnă „și deschide ochii minții noastre întru înțelegerea evanghelicelor Tale propovăduiri [καί τοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν ὀφθαλμοὺς διάνοιξον εἰς τὴν τῶν εὐαγγελικῶν Σου κηρυγμάτων κατανόησιν]”[92]?

E vorba de continuarea rugăciunii începută anterior. Și în întrebarea a 7-a eu am tradus textul din limba greacă. Singura diferență majoră dintre textul sinodal și traducerea mea se leagă de cuvântul διανοία [diania]. Căci în textul sinodal avem G. sg. τῆς διανοίας [tis dianias] tradus prin *gândului*[93], pe când eu l-am tradus cu sensul de bază: *minte* și a rezultat *minții*. Da, al doilea sens al lui διανοία este *gândire*, *gând*, *idee*.

Numai că aici nu putem spune „și deschide ochii gândului nostru” ca în ediția sinodală, ci trebuie să folosim sensul prim, de bază, al lui διανοία și să spunem: „și deschide ochii minții noastre”. Pentru că gândul e un produs al minții, închis în sine, pe când mintea e cea care *se poate deschide mereu*, pentru că ea poate produce mereu gânduri. Și când textul liturgic vorbește despre *ochii minții*, el se referă nu în primul

---

[92] Ibidem.

[93] Liturghier, ed. BOR 2012, p. 147.

rând la *puterea de înțelegere* a minții, ci la *puterea de vedere* a duhului nostru, care e partea prin care sufletul nostru vede cele dumnezeiești în extaz. Și ceea ce duhul nostru vede extatic sau înțelege prin luminare dumnezeiască, acele cunoașteri devin *obiectele de înțelegere* și *de aprofundare* ale minții.

De aceea, propovăduirile evanghelice ale Domnului se pot înțelege cu adevărat numai dacă noi le înțelegem *duhovnicește*, adică dacă ne deschidem duhul nostru spre slava lui Dumnezeu, ca El să ne învețe, prin slava Lui și prin luminarea slavei Lui, mesajul evanghelic al Domnului.

Iar cunoașterea lui Dumnezeu întru slava Lui, adică cunoașterea extatică, prin vedere dumnezeiască, și cunoașterea Lui prin luminare dumnezeiască, în care înțelegem ceea ce citim și ceea ce vedem în această lume prin luminarea Lui, sunt cele două *moduri autentice* de a înțelege și de a face teologie și de a propovădui cunoașterea lui Dumnezeu. În afară de ele, simpla cunoaștere teologică prin citire ne poate duce la multe derapaje, la multe înșelări, dacă nu suntem luminați de Dumnezeu asupra a ceea ce citim și înțelegem.

A 8-a întrebare: Ce înseamnă *să trăim duhovnicește*?

Înseamnă să simțim mereu, în sufletul și în trupul nostru, că locuiește slava lui Dumnezeu și că El ne călăuzește, prin slava Lui, în fiecare clipă a vieții noastre, fără ca asta să însemne că El ne privează de faptul de *a alege* binele sau răul. Tocmai de aceea, noi putem oricând păcătui, chiar dacă suntem plini de slava lui Dumnezeu. Pentru că slava Lui ne îndrumă spre tot lucrul bun, dar pentru a trăi cuvios și în sfințenia lui Dumnezeu, trebuie ca și noi, de fiecare dată, să alegem ceea ce dorește Dumnezeu să alegem. Căci tot ajutorul și toată întărirea noastră e de la

Dumnezeu, dar păcatele ne aparțin. Ele sunt alegerea noastră rea, greșită.

A 9-a întrebare: Ce ne spune reverenda preoțească?

Că cel hirotonit este *mort* pentru lume și *viu* pentru Dumnezeu. Negrul ei ne vestește *moartea* Preotului pentru lumea aceasta, asceza lui, renunțarea lui la patimi pentru a trăi cu și pentru Dumnezeu. Tocmai de aceea, cei care nu suportă asceza, nu suportă nici negrul, pentru că negrul ne vorbește despre pocăință și despre moarte.

A 10-a întrebare: Ce înseamnă *afurisire*, *caterisire* și *anatemă*?

Sunt trei substantive *dureroase*, pentru că ele desemnează 3 mari pedepse bisericești la adresa creștinilor.

Afurisirea înseamnă *oprirea de la împărtășire*. Cel *afurisit* de către Preot sau Episcop în Taina Sfintei Spovedanii e *oprit de la primirea Sfintei Euharistii* pentru o anume perioadă de zile, luni sau ani.

Caterisirea înseamnă *îndepărtarea din rândul ierarhiei bisericești* a unui Episcop, Preot sau Diacon. Unul ca acesta este *caterisit*.

Anatema [ἀνάθεμα] este pedeapsa bisericească cea mai mare și ea înseamnă *scoaterea cuiva din Biserică*, adică din rândul celor credincioși. Asupra ereticilor condamnați sinodal s-a dat *anatema* și ei au fost *anatematizați*.

Așadar, *afurisirea* unui credincios, adică oprirea lui de la împărtășire, se face de un Episcop sau de un Preot, *caterisirea* clericilor se face de un sinod eparhial sau mitropolitan sau de Sfântul Sinod al unei Biserici autocefale sau autonome, iar *anatematizarea* cuiva se face de către Sfântul Sinod al unei Biserici autocefale sau autonome, de un Sinod panortodox sau de un

Sinod Ecumenic. Așadar, toate cele trei pedepse se dau de către ierarhia Bisericii și nu de simplii credincioși.

Însă în DEX lucrurile sunt cu totul confuze în ceea ce privește cei 3 termeni, pentru că autorilor le-a lipsit cunoașterea teologică.

Dacă căutați în DEX 2009 cuvântul *a afurisi*, veți găsi că „înțelesul bisericesc" e acela de „a arunca anatema asupra cuiva, a anatemiza"[94]. Însă *a afurisi* înseamnă *a opri de la împărtășire*, pentru că *a anatematiza* înseamnă *a scoate pe cineva cu totul din Biserică, a-l exclude din Biserică* datorită ereziei pe care o propovăduiește. Așa că nu putem pune nicidecum semnul de egalitate între *afurisire* și *anatemă*.

În același DEX 2009, *a caterisi* înseamnă a *răspopi*[95]. *A răspopi* e un cuvânt arhaic, care nu e înțeles de oameni. Însă Șăineanu, în Dicționarul său din 1929, e mult mai explicit decât 2009: „a destitui, a depune (vorbind de preoți)"[96]. Adică a destitui, a scoate din preoție.

Anatema, în DEX 2009, înseamnă „excludere din sânul Bisericii sub acuzația de erezie; afurisenie"[97]. Însă *afurisirea*, după cum spuneam, nu e sinonimă cu *anatema*.

Mai pe scurt, dacă nu cunoști termenii teologici din cărțile teologice, poți să ai o înțelegere *eronată* a lor, dacă te iei după dicționarele explicative care nu au de-a face cu viața Bisericii.

Și de acum începem discuția despre Evanghelia zilei!

Și spuneam la începutul predicii că învierea tânărului din Nain vorbește despre *învierea noastră din*

---

[94] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/afurisire.

[95] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/caterisire.

[96] Ibidem.

[97] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/anatema.

păcate. Cum așa? Pentru că Scriptura nu are doar un sens *literal*, ci și unul *duhovnicesc*.

Dacă o citim literalist, adică din punct de vedere istoric, ea ne vorbește doar despre învierea lui din morți, a tânărului din Nain. Ea ne vorbește, așadar, despre ce s-a petrecut atunci, în timpul Domnului. Pentru că „s-a ridicat cel mort și a început a vorbi [ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός καὶ ἤρξατο λαλεῖν]" [Lc. 7, 15, BYZ]. Și oricine citește acest verset 15, înțelege că mortul *a înviat*. Și așa este: mortul a înviat *la porunca* Domnului! Pentru că El i-a zis: „Tinere, ție îți zic, scoală-te [Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι]!" [Lc. 7, 14].

Dar dacă citim Evanghelia de azi *duhovnicește*, dacă o raportăm la noi și la viața noastră interioară, ea vorbește și despre noi. Și despre această *înțelegere duhovnicească* a textului evanghelic voi vorbi cu precădere astăzi, pentru că ea e importantă pentru viața noastră.

Căci ce folos interior primim din aceea că Domnul *a înviat* un tânăr, dacă nu ne *înviază* și pe noi? Care e folosul nostru practic din faptul de a afla că o mamă văduvă *își ducea la groapă* pe „fiul [ei] cel unul-născut"? De ce trebuie să știm că mama și fiul ei erau din *Nain*? Și de ce trebuie să știm că Domnul i-a spus femeii: „Nu plânge [Μὴ κλαῖε]!" [Lc. 7, 13]?

Însă, dacă aflăm că Evanghelia aceasta vorbește *și despre noi*...nu numai despre ce a fost acum 2.000 de ani, dacă aflăm că întreaga Scriptură vorbește și despre noi, despre prezent, nu numai despre trecut, atunci Scriptura are relevanță *practică*, *contemporană* și *personală*.

Și de aceea, începând din predica de azi, așa cum am început întrebările catehetice, de care avem nevoie cu toții, nu doar unii, de azi voi începe *explicațiile duhovnicești la Scriptură*.

Pentru ca să înțelegem că Scriptura e mereu actuală, că ea vorbește despre noi, dacă o citim duhovnicește. Și avem nevoie de luminarea lui Dumnezeu pentru ca să citim duhovnicește Scriptura, dar și de atenția dumneavoastră sporită. Pentru că trecem de la literalitatea Scripturii la Duhul Scripturii, adică la hrana tare, teologică și duhovnicească a Scripturii.

Cine „intra întru cetatea numită Nain [ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν]" [Lc. 7, 11]? Domnul! Fiul Tatălui Cel Unul-născut, Care S-a făcut om pentru noi, nedespărțindu-Se nicidecum de Tatăl și de Duhul Sfânt, pentru ca pe noi *să ne împace* cu Dumnezeu. Iar pentru a ne împăca cu Dumnezeu, trebuia să ne învețe toate cele folositoare nouă, să pătimească pentru noi, să moară pentru noi, să învieze din morți pentru noi și să ne ridice pe noi, în umanitatea Sa, de-a dreapta Tatălui. Pentru că aceasta e *adevărata împăcare* cu Dumnezeu: *comuniunea* cu El pentru toți vecii.

De aceea, El intra în cetatea numită *Nain*, care înseamnă *Fermecătoare*[98]. Pentru că *intrarea* Lui din Lc. 7, 11, înțeleasă duhovnicește, înseamnă *intrarea Lui în lume prin întruparea Sa* din Fecioara Maria cea preacurată și preasfântă. El intra în lume...în lumea numită *Nain*, adică *Fermecătoare*. Pentru că lumea era sedusă de un arhon [ἄρχων], de un stăpânitor al lumii [In. 14, 30, BYZ], care o făcea *să se închidă* în frumusețea văzută și plăcută și să nu dorească să privească la Făcătorul lumii, la Dumnezeu.

Pentru că Satana, stăpânitorul lumii, îi fermeca pe oameni cu patimile de tot felul, prezentând lumea aceasta ca fermecătoare, tulburătoare, încântătoare și, în același timp, prezenta viața de aici ca fiind „singura de dorit". Tocmai de aceea, oamenii simțeau că patimile nu îi împlinesc, că patimile nu îi mântuie,

[98] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nein.

doreau *eliberarea*, doreau libertatea duhovnicească, dar niciun om nu le-o putea da. Pentru că toți erau *sub păcat* [ὑφ᾽ ἁμαρτίαν] [Rom. 3, 9, BYZ].

Și pentru aceasta a venit *Cel fără de păcat*, Făcătorul lumii, pentru ca să îl scoată pe om din Nain, adică din *fermecarea,* din *robia* Satanei. Pentru că numai El putea să îl scoată pe om din robia demonilor, robie în care ajunsese umanitatea din cauza păcatelor ei.

„Și destui Ucenici ai Lui mergeau împreună cu El [καὶ συνεπορεύοντο Αὐτῷ οἱ Μαθηταὶ Αὐτοῦ ἱκανοί] și mulțime multă [καὶ ὄχλος πολύς]" [Lc. 7, 11, BYZ]. Pentru că și înainte și după întruparea Domnului, El a avut Ucenici ai Lui. Sfinții sunt *Ucenicii* Lui. Sfinții din orice veac și din orice loc și din orice neam și de orice vârstă sunt *Ucenicii* Lui. Cei care Îl urmează pe El cu adevărat și nu de ochii lumii.

Iar Ucenicii Lui Îl urmează pe Domnul dimpreună cu mulțimea multă, și necunoscută decât de El, a Îngerilor Lui. Căci în Scriptură, la Apoc. 5, 11, ni se spune că „numărul lor era zeci de mii de zeci de mii și mii de mii [ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων]". Tocmai de aceea și Puterile cerești sunt „mulțime multă".

Și Puterile cerești, dimpreună cu toți Sfinții Lui din toate secolele formează un singur cor, o singură adunare, o singură Biserică, pe care Sfântul Ioannis Evanghelistul a văzut-o în vedenie ca pe o cetate și ne-a spus: „și pe cetatea sfântă, pe noul Ierusalim, am văzut-o coborând din cer [καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἰερουσαλὴμ καινήν, εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ], de la Dumnezeu, gătită ca o mireasă împodobită bărbatului ei [ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς]" [Apoc. 21, 2, BYZ]. Pentru că Împărăția Lui e Împărăția Sfinților, e

Împărăția celor care L-au dorit pe El...în locul lumii fermecătoare, acaparatoare pentru mulți.

Și când Domnul vine cu Îngerii și cu Sfinții Lui, cum ne găsește? Ne găsește la înmormântare. Ne găsește morți. Pentru că toți suntem păcătoși.

Căci Domnul, când „S-a apropiat de poarta cetății [ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως]" [Lc. 7, 12], adică de simțurile noastre, a văzut cum cei din Nain „scoteau afară un mort [ἐξεκομίζετο τεθνηκώς]" [Lc. 7, 12].

Pentru că morții se dau gropii și nu mai stau printre cei vii. Însă cei morți cu sufletul, deși sunt printre cei vii, deși merg și trăiesc pe pământ, ei sunt *deja morți*, deja în Iad, pentru că *nu înviază prin pocăință* din moartea lor sufletească.

Căci, iubiții mei, mortul scos afară...dintre cei vii, mortul dus spre groapă suntem noi, fiecare dintre noi, dacă suntem morți sufletește prin păcatele noastre!

Și noi, cei din Nain, cei fermecați de viața de aici, care nu mai știm ce să facem ca să ne „eternizăm" pe pământ, *murim cu sufletul* când păcătuim...și murim *și trupește* apoi, atunci când sufletul nostru *se desparte* de trup. Și suntem *morți* atâta timp cât nu ne pocăim pentru păcatele noastre și nu venim ca să ne spovedim păcatele înaintea Duhovnicului nostru și să primim iertare, prin el, de la Dumnezeu.

Pentru că Domnul vine mereu și ne caută pe noi, caută pocăința noastră...dar noi suntem tot morți, mereu duși spre groapă. Viața noastră de păcătoși nepocăiți e *o ducere spre groapă*, chiar dacă toți ne felicită, ne aplaudă, ne salută pentru „realizări" și „împliniri". Pentru că una e ce văd alții din noi și alta e ce vedem noi în noi înșine. Și noi știm cine suntem și ce facem. De aceea, numai noi ne putem schimba, numai noi ne putem curăți, numai noi ne putem înfrumuseța

duhovnicește prin pocăință și prin iertarea lui Dumnezeu.

...Și mama noastră plânge pentru noi, căci, pe lângă faptul că ne-a pierdut, mai e și văduvă. Cine este mama noastră, care plânge pentru noi, pentru fiul ei cel unul-născut? E conștiința noastră. Ea plânge pentru noi, pentru sufletul nostru. Pentru că noi ne-am văduvit conștiința de norul slavei lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu l-a creat pe om plin de slava Lui. Dar moartea noastră sufletească *ne-a văduvit* de slava lui Dumnezeu. Și în loc să ne acoperim cu slava Lui și să fim plini de slava Lui, noi ne-am acoperit cu păcatul ca și cu niște haine. Numai că hainele păcatului sunt transparente și, prin ele, ni se văd rănile, bolile, moartea, stricăciunea noastră interioară.

Însă, dacă vrem să înviem din morți, dacă vrem ca moartea din noi să fie scoasă și să fim umpluți iarăși de viața lui Dumnezeu, trebuie să urâm păcatul, tot păcatul pe care l-am făcut și pe care suntem îmbiați să îl facem, pentru ca slava lui Dumnezeu să ne iubească pe noi și să se sălășluiască în noi din destul.

Căci sufletul e condus de conștiință ca o mamă, ca un învățător, ca un prieten, învățându-l ce să facă, ce să aleagă, cum să trăiască. Dar când nu ascultăm de conștiința noastră, atunci suntem duși spre groapă de mama noastră văduvită de slava lui Dumnezeu, și, alături de ea, ne conduce spre groapă „mulțimea multă a cetății [ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς]" [Lc. 7, 12, BYZ].

Cine e cetatea? Trupul și viața noastră pământească. Căci mulțimea organelor trupești sunt duse și ele la groapă, dacă sufletul nostru a murit duhovnicește. Pentru că păcatul, aidoma cernelii, din suflet se extinde și în trup, și nu avem numai *un suflet mort pentru Dumnezeu*, ci și *un trup mort pentru virtute*. Tocmai de aceea și cetatea trupului merge să se

înmormânteze, dacă sufletul, conducătorul cetății, a murit, pentru că nu a ascultat de mama lui, de conștiința sa, care îl învăța la bine.

Însă cu cine se întâlnește cortegiul mortuar? Cu Domnul! Cu Stăpânul vieții și al morții. Iar Lui „I s-a făcut milă de ea [ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτῇ]" [Lc. 7, 13], de conștiința omului, și i-a spus: „Nu plânge [Μὴ κλαῖε]!" [Lc. 7, 13].

Cum să nu plâng, Doamne, dacă sufletul meu este mort pentru Tine? Cum să nu plâng, dacă nu mai e timp pentru pocăință? Pentru că viața de acum e viața pocăinței.

Însă Domnul nu ne spune prin *Nu plânge!* să nu mai plângem, pentru că plânsul pentru păcatele noastre e folositor și curățitor! Ci El ne spune *să nu mai fim disperați*, să nu mai fim deznădăjduiți pentru viața noastră, să nu ne mai vedem mântuirea ca „salvare personală", ci să ne vedem mântuirea ca *relație* cu Dumnezeu.

Pentru că atunci când mântuirea este *o obsesie* a noastră, când o vedem ca pe *o scăpare a pielii proprii*, înțelegem că trebuie să facem *tot ce se poate*...pentru ca *să ajungem* în Rai. Însă această perspectivă soteriologică e plină de egoism, e plină de indiferență, e plină de neiubire. Pentru că mântuirea o vedem ca pe „o salvare proprie", ca pe o realitate pe care o dobândim prin ceea ce facem. Dar când înțelegem că această perspectivă e cu totul greșită și că noi nu ne putem mântui fără legătura de iubire și de credincioșie față de Dumnezeu, pentru Care trăim și facem tot ceea ce facem, atunci nu mai suntem obsedați de faptul de „a ne mântui", ci suntem mereu îngrijorați de faptul de *a nu răni* iubirea Lui, relația cu Dumnezeul iubirii noastre.

Tocmai de aceea, cei care Îl iubesc pe Dumnezeu cu adevărat nu se îngrijesc în primul rând *de mântuirea lor,* ci *de mântuirea altora*. Pentru că ei știu că dăruirea de sine lui Dumnezeu și oamenilor înseamnă propria lor împlinire, bucurie și mântuire. Pentru că mântuirea e comunională și nu singularizantă. Mântuirea nu ne face reci, indiferenți și insensibili la chemările oamenilor, ci, dimpotrivă, ne face înfocați, atenți și gata oricând pentru a-i ajuta pe oameni. Iar Împărăția lui Dumnezeu e plină de persoane iubitoare, atente, gata să vină în ajutorul tuturor, pentru că au învățat tot binele de la Dumnezeul slavei, de la Dumnezeul nostru treimic.

De aceea, noi trebuie să ne plângem păcatele, dar să nu deznădăjduim de iertarea lor! Noi trebuie să ne pocăim pentru ce am greșit și Dumnezeu ne va ierta ca un Dumnezeu, în mod profund și desăvârșit, și nu ca unul care socotește iertarea în funcție de cât am plâns noi.

Pentru că El iartă, când vede că omul *vrea cu adevărat* să se îndrepte. El iartă, când omul e *cu adevărat sincer* cu Dumnezeu, cu oamenii și cu el însuși. Și când El ne iartă, atunci El *mângâie* conștiința noastră, o liniștește, pentru că iertarea înseamnă *acoperirea* noastră cu slava Lui.

Pentru că Domnul nu stă *la distanță* de noi când ne învia din morți, ci El *Se apropie* și *Se atinge* de sicriul nostru [Lc. 7, 14]. Și e de ajuns să se atingă de sufletul și trupul nostru și să ne poruncească să ne sculăm din morți, că îndată înviem [Lc. 7, 14].

Și să știți că lacrimile noastre de durere le putem vărsa oriunde, tot la fel ne putem pocăi oriunde, dar Domnul Se atinge de sicriul vieții noastre, de noi cei morți, numai aici, în Biserică, când noi venim și ne spovedim păcatele. Căci noi spunem în fața Lui, cu

inimă îndurerată, păcatele noastre, pentru care ne căim, pe care nu le suportăm, pe care nu le mai vrem, care ne fac să ne simțim pe noi înșine insuportabili...dar *învierea din morți* se produce atunci când Duhovnicul *ne dezleagă* de păcatele noastre și când El, prin Duhovnicul Lui, face acest lucru.

Așadar, *cea mai mare înviere din morți* e *învierea noastră*, a fiecăruia dintre noi, în Taina Sfintei Spovedanii! Căci, pentru ca să ne spovedim, noi venim în coșciug...și plecăm cu picioare vesele, cu aripi duhovnicești, iertați și miluiți de Dumnezeu. Venim morți și plecăm vii! Venim morți sufletește și plecăm cu sufletul și cu trupul vii, pline de slava lui Dumnezeu.

De aceea, cine nu iubește viața, nu iubește nici Spovedania. Dar cine iubește Spovedania, atunci urăște păcatele, luptă cu patimile din el și nu se suportă prea mult ca *om păcătos*, ci vine mereu și mereu ca să...*învieze* din morți.

De ce Domnul i-a spus *tinere* și nu i-a spus *pe nume*, ca unul care știa *toate numele* oamenilor? Pentru că, prin faptul de *a fi tânăr*, El a spus despre mort că *nu păcătuiește de mult*. Cu alte cuvine i-a spus: „Tu, cel care nu păcătuiești de mult, scoală-te din moartea ta!". Și mortul s-a ridicat și a început să vorbească [Lc. 7, 15] ce trebuie, adică lucruri plăcute lui Dumnezeu.

Căci atunci când suntem morți duhovnicește nu mai vrem să Îl lăudăm pe Dumnezeu. Dar când Dumnezeu ne învie din morți și ne dă în grija mamei noastre, adică a conștiinței noastre, atunci venindu-ne în fire, recunoaștem că izvorul vieții noastre e Dumnezeu și nu noi înșine. Și de aceea, când trăim potrivit conștiinței noastre luminate de Dumnezeu, când trăim potrivit teologiei lui Dumnezeu, atunci Îl slăvim pe Dumnezeu cu frică dumnezeiască [Lc. 7, 16].

Și astfel, citind duhovnicește Evanghelia zilei, cred că v-ați dat seama ce înseamnă *să urci* de la literă la Duhul Scripturii. Pentru că înțelegerea duhovnicească a Scripturii pleacă de la litera ei, dar depășește cu mult litera. Și, în adevăratul sens al cuvântului, Dumnezeu de aceea ne-a dat Scriptura: ca să nu rămânem studenții perpetui ai *istoriei*, ci, mai ales, *să învățăm din ea cele ale înduhovnicirii noastre*. Adică cum să ne sfințim viața citind Scriptura și văzând-o ca referindu-se la noi înșine în primul rând și nu doar cu referire la trecut sau viitor.

Așadar, iubiții mei, am răspuns la 30 de întrebări catehetice până acum, în 3 predici, iar în predica de azi mi-am asumat, cu luminarea lui Dumnezeu, o citire duhovnicească a Evangheliei. Lucruri pe care nădăjduiesc să le fac și pe viitor. Pentru că amândouă ne ajută să ne îmbogățim înțelegerea noastră teologică și duhovnicească, chiar dacă nu am ajuns cu toții să trăim teologic și duhovnicește. Însă învățătura înaltă a teologiei și a vieții sfinte trebuie pusă ca *un munte* în fața tuturor, pentru ca toți să înțeleagă spre ce tind în viața lor creștină.

Dumnezeu să ne miluiască și să ne înțelepțească pe fiecare în parte, pentru ca tot ceea ce citim și înțelegem să fie spre folosul nostru, al tuturor! Amin.

Predică la Duminica a 21-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[99],

cuvântul lui Dumnezeu e *o sămânță* [σπόρον] [Lc. 8, 11] care *rodește*, care rodește în orice suflet în care cade. Iar cum însămânțarea grâului se face la noi între 1-10 octombrie[100], a avea azi, 16 octombrie 2016, ca Evanghelie duminicală, *Parabola Semănătorului* [Lc. 8, 5-15], înseamnă a vedea *ogorul semănat* în relație cu *pământul cel bun* [τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν] [Lc. 8, 8, BYZ] al inimii.

Căci pentru a avea ogorul semănat e nevoie de oameni, de utilaje și de sămânță bună, roditoare, pe care Dumnezeu să o facă să crească. Așa după cum, pentru a avea inimi bune, inimi duhovnicești, în care cuvântul lui Dumnezeu să rodească, avem Biserica și pe Slujitorii ei, care seamănă cuvântul cel bun în sufletele oamenilor. Căci sufletele noastre, ale tuturor, sunt *ogorul* unde crește grâul milostivirii lui Dumnezeu, unde cuvântul Lui crește viguros și face spicul mântuirii.

Însă, până la parabola Domnului, avem *calupul catehetic*, care este format din 10 întrebări și 10 răspunsuri. Prin care am ajuns la numărul de 40 de răspunsuri catehetice importante pentru toți.

---

[99] Calupul catehetic sau răspunsurile la cele 10 întrebări le-am scris între 7-11 octombrie 2016, și am terminat predica, cu harul lui Dumnezeu, pe 11 octombrie 2016, zi de marți, înnorată, cu 9 grade la ora 9.00.

[100] A se vedea:

https://www.gazetadeagricultura.info/plante/cereale/432-grau/673-epoca-optima-de-semanat-grau.html.

Prima întrebare: De ce a spus Sfântul Apostol Pavlos că trebuie să ne rugăm *și cu mintea*, nu numai *cu duhul* [I Cor. 14, 15]?

Mai întâi să traducem I Cor 14, 15, *cf.* BYZ, pentru ca să știm, în mod concret, ce a spus din punct de vedere literal Sfântul Apostol Pavlos! Căci versetul e următorul: „Așadar, ce este [Τί οὖν ἐστίν]? Ruga-mă-voi [cu] duhul [meu], dar ruga-mă-voi și [cu] mintea [Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ]; cânta-voi [cu] duhul, dar cânta-voi și [cu] mintea [ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ]”. Și prima înțelegere ar fi aceea că *rugăciunea cu duhul* e altceva decât *rugăciunea cu mintea*, după cum și *cântarea cu duhul* e altceva decât *cântarea cu mintea*. Și că Sfântul Pavlos le preferă pe amândouă și le recomandă pe amândouă tuturor.

Dacă mergem în versetul anterior, în I Cor. 14, 14, găsim scris: „căci dacă am să mă rog [cu] limba [ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ], duhul meu se roagă [τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται], dar mintea mea este fără rod [ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν]”. De unde înțelegem că rugăciunea cu limba, adică cu gura, e *o rugăciune cu duhul*, dar mintea e nelucrătoare atunci, nu gândește înțelegeri teologice, adică e fără de rod duhovnicesc.

Însă care e acea rugăciune cu gura, care să fie în același timp și o rugăciune spusă de duhul nostru, și care să nu însemne gândire și aprofundare teologică? Pentru mine ea este *rugăciunea lui Iisus*, pe care noi trebuie să o spunem fără gânduri și imagini, și care ne umple duhul nostru de slava lui Dumnezeu, de multă pace și împlinire, în timp ce mintea noastră se bucură fără cuvinte.

Rugăciunea lui Iisus sau una scurtă aidoma ei, nu urmărește reflecția teologică, ci umplerea noastră de har.

Dar când vreau să mă rog *și cu mintea mea*, înțelegând și aprofundând rugăciunea, atunci mă rog cu rugăciunile cele pline de teologie ale Bisericii. Care, atunci când slujești, te umplu de multă oboseală, pentru că efortul de a le înțelege și de a le aprofunda e mare. Astfel, cel care se roagă cu mintea, iese de la Dumnezeiasca Liturghie obosit, pentru că mintea lui a muncit în continuu să înțeleagă ceea ce citește și slujește. Sau a îmbinat *rugăciunea cu mintea* cu *rugăciunea cu duhul* și tot obosit iese de la Slujbă.

A 2-a întrebare: Ce înseamnă cârja episcopală?

După ce candidatul la hirotonia întru Episcop sau *ipopsifiul*[101] [de la ὑποψήφιος[102]| ipopsifios], cum mai este el numit în Arhieraticonul românesc, a fost hirotonit *Episcop*, Patriarhul sau Mitropolitul care l-a hirotonit îl îmbracă cu mantia episcopală pe noul Episcop, apoi îi dă în mâna dreaptă cârja arhierească[103].

Iar când îi dă cârja noului hirotonit, el îi spune: „Primește *toiagul* acesta, ca să păstorești turma lui Hristos cea încredințată ție; și *celor ascultători* să le fie de la tine *toiag de reazem și întărire*, iar pentru *cei neascultători și nestatornici* să-l întrebuințezi pe el, ca *toiag de deșteptare, toiag de certare*”[104].

În limba greacă, textul arată astfel:

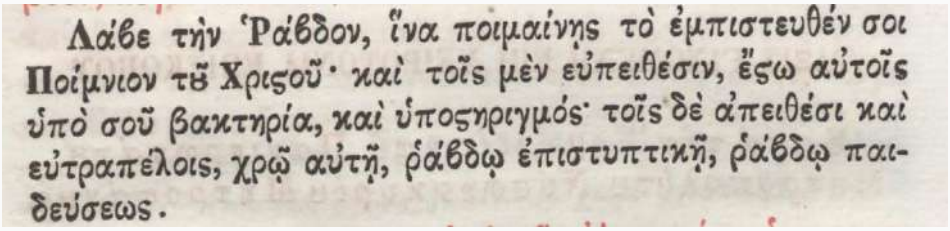
Λάβε τὴν Ῥάβδον, ἵνα ποιμαίνῃς τὸ ἐμπιστευθέν σοι Ποίμνιον τῦ Χριστοῦ· καὶ τοῖς μὲν εὐπειθέσιν, ἔσω αὐτοῖς ὑπὸ σοῦ βακτηρία, καὶ ὑποστηριγμός· τοῖς δὲ ἀπειθέσι καὶ εὐτραπέλοις, χρῶ αὐτῇ, ῥάβδῳ ἐπιστυπτικῇ, ῥάβδῳ παιδεύσεως.

[101] Arhieraticon, ed. BOR 1993, p. 85.
[102] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/ipopsifiu.
[103] Arhieraticon, ed. BOR 1993, p. 100.
[104] Idem, p. 101.

L-am preluat din ediția 1891 a Marelui Evhologhion[105], și textul, în traducerea mea, e acesta: „Ia Toiagul, ca să păstorești [pe cea] încredințată ție de Păstorul Hristos! Și *celor bineascultători*, aceia înăuntru [să stea], sub nuiaua ta, și [să le fie lor] *de sprijinire*; dar *celor neascultători* și *ușor schimbători*, să-l folosești pe el [ca] *toiag de înțelegere, toiag de certare*".

Și observăm că această cârja episcopală, oricât ar fi ea de împodobită cu metale scumpe, nu e altceva decât corelativul *toiagului ciobănesc*, cu care ciobanul își mână oile la păscut.

Pentru că Episcopul este *Păstorul oilor celor duhovnicești*, adică Păstorul celor credincioși, și, în eparhia sa, Episcopul este *sprijinul* celor ascultători, dar și cel care *îi ceartă spre îndreptare* pe cei neascultători și schimbători în firea lor.

Însă, în comparație cu ciobanul de la stână, Episcopul *nu își ia la bătaie* turma cuvântătoare cu cârja. Canonul al 28-lea apostolic pedepsește cu caterisirea pe Episcopul, Presbiterul sau Diaconul care îi bate pe cei credincioși pentru că păcătuiesc sau îi bate pe necredincioșii care săvârșesc vreo nedreptate[106].

Pentru Episcop, cârja e doar *semnul* demnității sale de *Părinte* și de *Învățător* al Bisericii. După care toți îl cunosc că e Episcop, atunci când slujește în Biserică.

A 3-a întrebare: Ce înseamnă *amin*, *alliluia*, *ectenie*, *ecfonis* și *apolis*?

---

[105] ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ, ed. Ierom. Spiridonos Zervos, ed. a 6-a, Ed. to elinicu tipografiu o Finix, Veneția, 1891, p. 175.

[106] Arhidiacon Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, ed. a II-a îmbogățită, [fără editură], [fără oraș], 1992, p. 22.

Potrivit *Gingrich Greek Lexicon*, *amin* [ἀμὴν] e un cuvânt sintagmatic, transliterat din ebraică în limba greacă, și care se traduce prin: *Așa să fie!* Căci atunci când noi spunem *amin*, spunem de fapt că *suntem de acord* cu cele afirmate liturgic.

Alliluia [ἀλληλουϊά] este un alt cuvânt sintagmatic transliterat în limba greacă din limba ebraică, care înseamnă *Lăudați pe Domnul!* Și el îndeamnă la cântare, la slujbă, la bucurie liturgică împreună cu Dumnezeu.

Ectenie vine de la substantivul grecesc ἐκτενής [ectenis], care, la rândul lui, se naște din verbul ἐκτείνω [ectino][107], care înseamnă: *a întinde*[108]. Adică e *o rugăciune mai întinsă* a clericilor Bisericii. Și de aceea avem *ectenie mică*[109], *ectenie mare*[110], *ectenie întreită*[111], *ectenie a cererilor*[112] și *ectenie a morților*[113].

Și aceste *ectenii* le auziți mereu, la fiecare slujbă, chiar dacă nu știați că ele se numesc astfel. Și toate ecteniile se termină cu un *ecfonis*, rostit mai tare de către Preot sau Episcop.

Căci *ecfonis* vine din limba greacă, de la substantivul compus ἐκφώνησις [ecfonisis][114] și înseamnă *cu*

---

[107] A se vedea: https://el.wiktionary.org/wiki/εκτενής.
[108] *Cf.* Friberg Lexicon, 8.783, apud BW 9.
[109] A se vedea:
https://www.youtube.com/watch?v=zSGfCcPWM4g
[110] Idem:
https://www.youtube.com/watch?v=eC3DswUSlvE.
[111] Idem:
https://www.youtube.com/watch?v=j5xfSBQIR5o.
[112] Idem:
https://www.youtube.com/watch?v=Mlny6ub5X8Y.
[113] Idem:
https://www.youtube.com/watch?v=WS2APim54wo
[114] A se vedea:
http://greek_russian.academic.ru/εκφωνησις.

glas. Având sensul: *cântat cu voce mai tare*, în comparație cu cererile ecteniei.

Pentru ca, la finalul oricărei Slujbe a Bisericii, să avem *apolisul*[115]. Care vine tot de la un cuvânt grecesc, de la ἀπόλυσις [apolisis][116] și înseamnă *eliberare*, *plecare*, pentru că credincioșii sunt lăsați să plece la caselor lor după terminarea slujbei.

A 4-a întrebare: Ce înseamnă că ne-am făcut *părtași* Sfintelor Taine?

Cu referire la prima rugăciune de după împărtășire. Unde, în limba greacă, se spune: „Mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeul meu, că nu m-ai lepădat pe mine, păcătosul [Ευχαριστώ Σοι, Κύριε ο Θεός μου, ότι ουκ απώσω με τον αμαρτωλόν], ci *părtaș* a fi Sfintelor Tale pe mine m-ai învrednicit [αλλά *κοινωνόν* με γενέσθαι των Αγιασμάτων Σου κατηξίωσας]”[117].

Traducerea românească e aproape identică, în afară de faptul că a subliniat că Sfintele…sunt *Taine* și a rezultat: „ci părtaș Sfintelor Tale *Taine* m-ai învrednicit a fi”[118].

Însă *părtaș* [κοινωνόν] vine de la verbul κοινωνέω [chinoneo], care înseamnă *a te împărtăși*[119]. Și dacă noi *ne împărtășim* cu Domnul euharistic, și mâncăm Trupul și Sângele Lui, atunci *ne unim interior* cu El, ne facem *una* cu El, pentru că El locuiește în noi și noi suntem uniți, în adâncul ființei noastre, cu El.

---

[115] Care e acesta:
https://www.youtube.com/watch?v=w9wtng-xsW8.

[116] *Cf.*
http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/service_litourgy_translation.htm.

[117] *Cf.*
http://www.christopherklitou.com/prayers_of_thanksgiving_after_communion_greek.htm.

[118] Liturghier, ed. BOR 2012, p. 367.

[119] *Cf. Friberg Lexicon*, 16. 319, apud BW 9.

Așadar, a fi *părtaș* Sfintelor lui Dumnezeu sau Trupului și Sângelui Său cele euharistice, înseamnă *a ne uni* cu Domnul și *a simți* faptul că *suntem una cu El*, pentru că El ne umple cu slava Lui cea dumnezeiască prin împărtășirea cu El și ne curățește și ne înnoiește și ne sfințește pe noi, iertându-ne nouă păcatele noastre și dându-ne interior *arvuna* moștenirii Sale. Adică *încredințarea* de faptul că, dacă vom *rămâne*, ca acum, după ce ne împărtășim, în slava Lui, vom fi *împreună moștenitori* cu El ai Împărăției Sale. Căci Domnul *ne unește* cu El pentru ca *să fim veșnic împreună cu El*.

A 5-a întrebare: De ce se închid ușile împărătești și dvera după „Să-I mulțumim Domnului [Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ]![120]”?

Dvera[121] e perdeaua de deasupra ușilor împărătești, adică de deasupra acestor uși centrale ale altarului, care sunt în spatele meu. Și ușile și perdeaua se închid înainte de *sfințirea* Cinstitelor Daruri, pentru că e *adânc de taină* ceea ce se petrece atunci. Credincioșii, de dincolo de altar, trebuie să se roage la unison cu Slujitorii altarului, pentru că aceștia din urmă se roagă Domnului pentru ca să *preschimbe* Pâinea și Vinul nostru în Trupul și în Sângele Lui cele preadumnezeiești.

Și s-a găsit de cuviință ca întreaga rugăciune pentru sfințirea Darurilor euharistice să fie *o taină* pentru cei credincioși, un lucru acoperit, pe care doar ierarhia bisericească îl trăiește, pentru ca să nu ne apropiem de Sfânta Euharistie cu îndrăzneală păcătoasă, ci cu smerenie multă și cu umilință duhovnicească.

---

[120] *Cf.* http://www.christopherklitou.com/the_divine_liturgy_greek_english_phonetic_transliteration.htm.

[121] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Dveră.

Și chiar la Paști, când ușile rămân deschise la Liturghie, și apoi în Săptămâna Luminată, Preotul se roagă *cu spatele* la credincioși și *cu fața* la Domnul, ca întotdeauna, acoperind astfel taina Dumnezeiești Euharistii, și arătând totodată că atât credincioșii, cât și Slujitorii altarului, *sunt îndreptați către Domnul* și nu unii către alții. Căci numai întru El suntem *împreună* și ne înțelegem ca *împreună-slujitori* și *împreună-părtași* la împărtășirea cu El.

Așadar, ele se închid, pentru ca să ne spună tuturor că sunt *mari* și *sfinte acele minute*, când așteptăm ca Domnul *să vină* la noi, pe Sfânta Masă. Și că atunci, altarul devine *cerul* lui Dumnezeu, pentru că Fiul lui Dumnezeu Se pogoară pe Masa altarului ca Mâncare și Băutură dumnezeiești. Și dacă altarul devine cer și cerul se pogoară pe pământ, cum să fie simplu de înțeles și de văzut o asemenea mare taină?

A 6-a întrebare: Există oameni fără conștiință?

Cuvântul *conștiință* e un cuvânt *scriptural*, adică apare în Scriptură. În limba greacă, conștiința e συνείδησις [sinidisis]. Care este un substantiv compus, format din *cu* + *știință/ înțelegere*. Pentru că conștiința e cea care *ne înștiințează interior* despre ceea ce e bine și ceea ce e rău.

În ediția BYZ a Noului Testament, forma συνείδησις, la N. sg., apare de 3 ori: la I Cor. 8, 7, la I Cor. 8, 10 și la Tit 1, 15. Adică în scrierile Sfântului Apostol Pavlos.

Forma de Ac. sg., συνείδησιν, apare de 16 ori în BYZ: F. Ap. 24, 16; Rom. 13, 5; I Cor. 8, 12, I Cor. 10, 25; I Cor. 10, 27; I Cor. 10, 28; I Cor. 10, 29; II Cor. 4, 2; I Tim. 1, 19; I Tim. 4, 2; Evr. 9, 9; Evr. 9, 14; Evr. 10, 2; Evr. 13, 8; I Petr. 2, 19; I Petr. 3, 16. Adică odată la Sfântul Lucas, de 13 ori la Sfântul Pavlos și de două ori la Sfântul Petros.

Forma de G. sg., συνειδήσεως, apare de 8 ori în BYZ[122], însă prima apariție noutestamentară a cuvântului e cea din In. 8, 9. Unde se spune: „Iar ei, auzind [aceasta], și [fiind] mustrați de către *conștiința* [lor], au ieșit unul câte unul, începând de la cei mai bătrâni; și a rămas numai Iisus și femeia fiind în mijloc" [BYZ]. Loc evanghelic din care observăm că toți cei care doreau să o omoare pe femeia adulteră, s-au simțit *vinovați*, adică *păcătoși*. De aceea nimeni nu a îndrăznit să o lovească cu pietre.

Însă, mai întâi de toate, Evanghelia atestă conștiința ca *realitate duhovnicească* în om, atâta timp cât ea *detectează* adevărul interior al oamenilor.

Vorbind despre conștiință, Sfântul Pavlos ne spune că trebuie să ne supunem legilor statului *pentru conștiință* [διὰ τὴν συνείδησιν] [Rom. 13, 5]. Pentru conștiința noastră. Pentru ca în I Cor. 8, 12, să pună conștiința *în relație* cu aproapele nostru și să ne spună că, dacă păcătuim *împotriva* fraților noștri, le lovim conștiința lor, și ducându-i pe ei în ispită, noi păcătuim împotriva lui Hristos, a Domnului nostru. Iar din aceste 3 locuri scripturale pe care le-am citat, observăm că *toți oamenii au conștiință*.

Iar Sfântul Pavlos, vorbindu-i Sfântului Timoteos, îi spune că cei care leapădă *credința* și *conștiința cea bună*, au naufragiat *pe lângă* credință [I Tim. 1, 19]. Adică s-au pierdut.

De aceea, uneori, unii pot să pară oameni „fără conștiință". Însă insensibilitatea lor morală nu se datorează faptului că *nu ar avea* conștiință, ci se datorează *multei lor păcătuiri*, prin care *nu țin cont* de ce le spune Dumnezeu prin conștiința lor. Pe scurt: toți oamenii *au conștiință*, numai că nu toți au *conștiință*

---

[122] La In. 8, 9; Rom. 2, 15; Rom. 9, 1; I Cor. 10, 29; II Cor. 1, 12; I Tim. 1, 5; Evr. 10, 22; I Petr. 3, 21.

bună. Adică nu toți *ascultă* de conștiința lor, pentru că au căzut din credință și trăiesc în mod păcătos.

Iar problema conștiinței în Scriptură și la Sfinții Părinți trebuie aprofundată și mai mult, pentru că e o problemă vastă. Se poate face o teză de doctorat pe această porțiune de cercetare. Eu aș recomanda cu multă căldură un astfel de subiect.

A 7-a întrebare: Cum trebuie să fie *nașii ortodocși*?

O întrebare cu referire la nașii de la Botez și de la Nuntă.

Și aș pleca în răspunsul meu de la canonul al 2-lea de la Sinodul al VII-lea Ecumenic, unde se vorbește despre *statutul de învățător* al Episcopului.

Căci în acest canon se cere celui care vrea să fie hirotonit Episcop a cunoaște toată Psaltirea [πάντως τὸν Ψαλτῆρα γινώσκειν], pentru ca, pe baza Psaltirii, să învețe și pe clerul său[123], adică pe Preoții și pe Diaconii de sub ascultarea sa. Totodată, viitorul Episcop trebuie să cunoască Sfintele canoane [τούς Ἱεροὺς κανόνας], Sfânta Evanghelie [Ἅγιον Εὐαγγέλιον], Dumnezeiescul Apostol [τοῦ Θείου Ἀποστόλου] și toată Dumnezeiasca Scriptură [καὶ πᾶσαν τὴν Θείαν Γραφήν], trăind după poruncile dumnezeiești și învățând astfel poporul său[124], al eparhiei sale.

De ce am citat acest canon, care este cu referire la vocația Episcopului de *Învățător* al eparhiei sale? Pentru că relația dintre nașii ortodocși și finii lor e una *învățătorească*, duhovnicească. Rolul nașilor în viața

---

[123] Arhidiacon Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, ed. a II-a îmbogățită, [fără editură], [fără oraș], 1992, p. 163/ Κανόνες τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Ζ΄ Συνόδου, *cf.*

http://www.churchgoc.org/Library/canons.html#OS7.

[124] Ibidem/ Ibidem.

finilor lor e acela de *repere duhovnicești*. Nașii sunt niște duhovnici fără hirotonie ai finilor lor, care trebuie *să îi învețe* teologia și viața Bisericii. Cu ei trebuie să se sfătuiască în toate, pentru că, prin *înrudirea spirituală a năștiei*, nașii au devenit *părinții duhovnicești* ai finilor lor. Iar tot ceea ce face Episcopul pentru eparhia lui trebuie să facă nașii pentru finii lor: să fie învățătorii și teologii și îndrumătorii pe calea mântuirii ai finilor lor.

Astfel, înțelegem *distanța* dintre *cine sunt* nașii de la Botez și de la Nuntă...și *cine ar trebui ei să fie*. Căci nașii ortodocși ar trebui să fie niște oameni sfinți, copleșitoare repere teologice și morale, profunzi trăitori ai vieții ortodoxe.

A 8-a întrebare: De ce unii oameni se consideră *defecți*?

Întrebarea a pornit de la o melodie a Deliei Matache[125]. Unde, în finalul refrenului, ea spune că se simte „defectă". Și mi-am adus aminte de imensele complexe ale oamenilor pentru faptul cum arată, pentru anumite handicapuri genetice pe care le au sau pentru handicapurile pe care le dobândesc în accidente. Și întrebarea e: cine ne naște *defecți*?

Iar răspunsul e unul *teologic*. La care ajungem pas cu pas, dacă ne întrebăm despre *originea* celor două elemente ale ontologiei umane: sufletul și trupul. Cine creează sufletul? Dumnezeu. Și El îl creează fără păcat și fără defect. Cine ne creează trupul? Părinții noștri dimpreună cu Dumnezeu.

Iar sufletul e zidit de Dumnezeu în clipa zămislirii omului, sufletul și trupul fiind *unite* de Dumnezeu în mod tainic, pentru a fi *un om nou*, care nu a mai existat pe pământ, și pentru a avea împreună *un început* și *un parcurs existențial comun*.

---

[125] De la aceasta: https://www.youtube.com/watch?v=3Kw8OUzVyEU.

Unde apare *defectul*, handicapul congenital, dacă sufletul *nu are defecte*? În trup. Pentru că Dumnezeu *conlucrează* cu părinții la zidirea noului trup, dar El *nu înlocuie* aportul lor seminal. Și astfel, dacă în mod genetic avem o boală, am primit-o de la părinți, din trupul lor, și nu de la Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu nu a creat bolile, pentru că ele sunt urmări ale păcatului.

De unde învățăm noi patimile? De la părinți și din mediul în care trăim. Iar patimile sufletești, alături de handicapurile fizice, sunt *moștenirea neagră* primită de la părinți și de la cei pe lângă care noi trăim. Atunci, de ce ne simțim *defecți* unii dintre noi? Pentru că păcatele și consecințele lor cele pline de moarte sunt cele care ne fac *să nu ne simțim bine*.

A 9-a întrebare: De ce *ne plictisim* la Biserică?

Doamna Preoteasă și-a amintit că a auzit două femei vorbind despre Slujba de la Biserică. Și una îi spunea celeilalte: „*Ce mult* a ținut Slujba la Biserică! A ținut o oră și jumate. *Ne plictisisem* acolo". Nu știu *despre ce* Slujbă era vorba...dar unii oamenii *se plictisesc* la Biserică, pentru că *nu înțeleg* ce se petrece aici. Și *nu înțeleg* ce se petrece, pentru că *nu îi interesează* Biserica. Căci atunci când vrei *să te angajezi* undeva, deși nu știi *cum e*...înăuntru, întrebi încolo și încoace pe cei care deja lucrează în firma respectivă. Iar când vrei să dai examen pentru carnetul de mașină, deși nu îți place să înveți, deși sunt multe semne de învățat, le înveți pentru ca...să fii propriu examenului și să poți să-ți conduci mașina pe care ți-ai luat-o și să nu intri cu ea în primul zid pe care îl întâlnești.

Tot la fel, nu poți să înțelegi ce se face și ce se spune la Biserică, dacă nu vrei *să citești* nimic despre viața Bisericii. Căci chiar și dacă nu crezi în Dumnezeu, poți veni la Biserică cu ceva citiri la activ, cu lecțiile

învățate, pentru ca să înțelegi *câte ceva* din ce se petrece înăuntrul Bisericii.

Însă când „te plictisește" viața Bisericii, de fapt *te depășește* cu mult. Pentru că aici, la Biserică, nu există lucruri „plictisitoare", nu există lucruri „prostești", nu există lucruri „fără sens", ci doar lucruri care *depășesc* mintea noastră și viața noastră mică, lipsită de duhovnicie.

Pentru că viața Bisericii e plină de învățături și de lucruri dumnezeiești, ea e plină de slava lui Dumnezeu, de prezența Lui cu noi, și ea este pentru Sfinți, pentru oameni plini de teologie și de curăție și nu pentru oameni care vin la Biserică...doar pentru ca să plece cât mai repede acasă.

De aceea, pentru cei care cred în Dumnezeu și se nevoiesc continuu să își sfințească viața, Biserica e cea *mai mare bucurie* și *împlinire* și *desăvârșire* a omului și a lumii întregi. Pentru că Biserica e viața lui Dumnezeu cu oamenii, în care El ne ajută să ne sfințim și să ne îndumnezeim și să învățăm cum să fim cu Dumnezeu pentru toți vecii.

Însă când nu vii la Biserică pentru ca să afli, pentru ca să te curățești, pentru ca să te pocăiești, Biserica și Slujbele ei ți se par „o pierdere de timp". Numai că tu ai acest sentiment tocmai pentru că ești *un om păcătos*. Un om care nu vezi și nici nu admiri lucrurile care *te depășesc*.

Adică ești *prea mic* pentru minunea imensă a vieții Bisericii. Și pentru ca să o înțelegi, trebuie să te faci *mic*, să te *smerești*, pentru ca să vezi *măreția fără seamăn* a prezenței lui Dumnezeu în Biserica Sa și în întreaga lume.

A 10-a întrebare: De ce *ne închinăm* adesea?

Pentru ca *să ne umplem* mereu de puterea dumnezeiască a Sfintei Cruci. Să ne umplem de harul

dumnezeiesc, de care fug și se cutremură demonii, acei demoni a căror robie asupra oamenilor a fost stricată și noi am ieșit din ea, prin moartea Domnului pe Cruce și prin coborârea Lui în Iad.

Căci Sfântul Vasilios cel Mare, în canonul al 91-lea, în care vorbește despre „Tradiția Apostolilor dată nouă în taină [τῶν Ἀποστόλων Παραδόσεως διαδοθέντα ἡμῖν ἐν μυστηρίῳ]”[126], amintește faptul că însemnarea în chipul Crucii, rugăciunea cu fața spre răsărit și cuvintele epiclezei Liturghiei celei Dumnezeiești sunt predate Bisericii de Sfinții Apostoli[127] și că ele fac parte din Tradiția apostolică.

Iar semnul Sfintei Cruci e *semnul distinctiv* al ortodocșilor din întreaga lume. Și noi ne închinăm adesea pentru că *avem nevoie* de puterea Crucii Domnului în lupta noastră cu patimile.

Prin însemnarea trupului nostru cu Dumnezeiasca Lui Cruce, noi mărturisim tuturor că mântuirea noastră s-a făcut prin Patimile Lui cele preacurate, dar că Crucea e cea care *ne umple* de Învierea Lui, de slava Învierii Sale.

Așadar, dacă ne închinăm Lui, ne închinăm pentru că reactualizăm în noi drumul spre moartea și învierea cu Domnul, pentru ca, dimpreună cu El, să ne înălțăm la cele de sus, în Împărăția Sa.

Semnul Sfintei Cruci e *o continuă reactualizare a Botezului nostru*, adică a morții și a învierii mistice cu Domnul, dar, în același timp, el este *o continuă epicleză*

---

[126] Arhidiacon Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, ed. a II-a îmbogățită, [fără editură], [fără oraș], 1992, p. 394/ ΟΙ ΘΕΙΟΙ ΚΑΙ ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ, Η ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ, vol. al 4-lea, Ed. Tis Tipografias G. Hartofilacos, Atena, 1854, p. 283.

[127] Ibidem/ Ibidem.

interioară, în cadrul căreia primim slava Lui, care ne întărește în eforturile noastre ascetice.

Și astfel am ajuns, cu harul lui Dumnezeu, la numărul de *40 de răspunsuri catehetice*. Pentru că Biserica *are răspunsuri* la toate întrebările vieții noastre, prin luminarea lui Dumnezeu, de la Care vine toată înțelegerea și curata bucurie a vieții creștine, numai că noi trebuie să ne facem *vrednici* de a înțelege teologia și experiența ei cea îndumnezeitoare. Și, pentru a ne învrednici *să înțelegem* învățătura Bisericii, trebuie să ne nevoim să cunoaștem, să traducem, să aprofundăm, să ne curățim continuu de patimi.

Însă, așa cum spuneam și altă dată, *înțelegerea duhovnicească* e pe măsura *luminării* lui Dumnezeu, iar un text al Scripturii, înțeles duhovnicește, poate avea *multiple* explicații duhovnicești. De aceea, dacă veți citi mai multe comentarii patristice la un text al Scripturii și veți vedea că unul zice una, altul zice alta, iar al 3-lea pare *să îi nege* pe cei doi de dinainte, trebuie să știți că toți Sfinții Părinți *au dreptate*.

De ce? Pentru că fiecare vorbește pe măsura vieții sale duhovnicești, pe măsura cunoașterii sale teologice și pe măsura sfințeniei sale. Însă noi trebuie să punem comentariile lor *la un loc* și *să nu desconsiderăm* pe niciunul, pentru că și Sfântul Ioannis Hrisostomos *are dreptate* și Sfântul Ieronimos Mărturisitorul *are dreptate* și Sfântul Maximos Mărturisitorul *are dreptate* când spun una sau alta despre un text al Scripturii, pentru că fiecare vorbește de la înălțimea vieții și a cunoașterii și a experienței sale teologico-duhovnicești. Și așa înțelegem și noi lucrurile: *pe măsura noastră* și nu *la nivelul lor*, al Sfinților Lui.

Însă, cine are înfumurarea să creadă că *înțelege* ceea ce citește „aidoma” Sfinților lui Dumnezeu, acela nu va învăța nimic mântuitor, nimic cu smerenie,

nimic cu pace și cu bucurie dumnezeiască în suflet, nici de la Sfinții Lui și nici de la Slujitorii Bisericii lui Dumnezeu. Pentru că el e *prea plin* de sine...și nu acceptă faptul de *a învăța*, de la toți cei care cunosc pe Dumnezeu, cele ale lui Dumnezeu.

Însă cel care dorește *să învețe*, de la toți cei care Îl cunosc pe Dumnezeu, cele ale lui Dumnezeu, e *mereu avid* de înțelegerile duhovnicești, de răspunsurile teologice, de înțelegerea profețiilor și a minunilor Lui, de înțelegerea oamenilor Lui.

Pentru că teologia se află *în* oamenii lui Dumnezeu, e una cu viața lor. Iar fiecare *actualizează în sine* întreaga învățătură, experiență, istorie și Tradiție a Bisericii, în măsura în care le cunoaște și se lasă personalizat de ele.

Ce avem însă în Evanghelia de azi? Avem o parabolă fără cifru [Lc. 8, 5-8], niște Ucenici care Îl întreabă pe Domnul despre parabolă [Lc. 8, 9], El le dă o explicație Apostolilor Lui despre cine trebuie să cunoască „tainele Împărăției lui Dumnezeu [τὰ μυστήρια τῆς Βασιλείας τοῦ Θεου]" [Lc. 8, 10], după care El *deschide* parabola pentru Apostoli, după cum ai deschide cifrul unui seif, și le spune *ce vorbise* în mod criptic, tainic, în parabola Sa [Lc. 8, 11-15].

Putea Domnul să lase parabola neexplicată? Putea! El are mai multe parabole neexplicate în Evangheliile și nespus de multe locuri mistice, tainice, profunde în Scriptură, lăsate în mod expre astfel. Iar dacă te dai mare la apă mică, adică lași să-ți vorbească gura vrute și nevrute...fără să fii luminat de Dumnezeu cu privire la acele lucruri, oamenii duhovnicești vor vedea că ești *un papagal*, că ești *un impostor*, că ești *un neluminat* de Dumnezeu în cele de taină ale Sale.

Pentru că cele mistice ale lui Dumnezeu sunt înțelese *numai din interior*. Numai din relația cu El. Numai prin revelarea și luminarea Lui, în Biserica Sa.

Tocmai de aceea El a lăsat multe locuri grele, acoperite, multe taine neexplicate, multe fraze care par scrise „anapoda", părute „neconcordanțe" în Scriptură, vedenii, parabole, sintagme și cuvinte fără nicio lămurire, fără nicio introducere, fără nicio explicație...pentru că: „Vouă v-a fost dat să cunoașteți tainele Împărăției lui Dumnezeu [Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς Βασιλείας τοῦ Θεου]" [Lc. 8, 10, BYZ].

Vouă care? Celor care vă nevoiți *să vă sfințiți viața*, pentru ca să vă faceți *proprii* cunoașterii celei preadumnezeiești a lui Dumnezeu. Căci Sfinții Apostoli, într-o înțelegere duhovnicească, nu îi reprezintă aici pe cei „privilegiați" în materie de cunoaștere teologică, ci pe cei care *se nevoiesc zilnic* pentru a se curăți de patimi și pentru *a fi proprii* revelării și luminării lor de către Dumnezeu.

„Vouă, celor care vă nevoiți zilnic, din răsputeri, pentru a Mă cunoaște și pentru a Mă iubi pe Mine prin toată viața voastră", ne spune Domnul, „vouă vă voi da *să cunoașteți* cele dumnezeiești!". Pe când celorlalți le vorbesc în parabole [ἐν παραβολαῖς] [Lc. 8, 10] tot timpul, toată viața lor, pentru „ca văzând să nu vadă, și auzind să nu înțeleagă [ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν]" [Lc. 8, 10, BYZ].

De ce face acest lucru Domnul *cu ceilalți*, cu cei care *nu vor* să își sfințească viața continuu, pentru *a se face proprii* cunoașterii Lui? Pentru că asta e răsplata cea dreaptă a lui Dumnezeu pentru cei care vor *să cunoască teologie*...fără *să transpire* pentru cunoaștere și fără *să Îl iubească* pe Cel care ne dăruie întreaga cunoaștere.

Pedeapsa Domnului pentru toți diletanții din spațiul teologic sau care cochetează cu el, care confundă cunoașterea cu citirea și experiența mistică cu mimarea ei, pedeapsa Lui pentru toți membrii Bisericii care cred că teologia e „ușoară" și o înțelege „orice babă" care vine la Slujbe e aceasta: *nevederea Lui* și *necunoașterea Lui*.

Căci nu înțelegem parabolele, tainele, lucrurile părut „anacronice" ale Scripturii și ale Părinților Bisericii nu pentru că, în primul rând, nu avem *instrumente teologice*, adică *cărți teologice* la îndemână și nu cunoaștem limbile în care au fost scrise acele cărți, ci pentru că *nu avem curăție* și *sfințenie interioară* pentru *a le citi* și pentru *a le înțelege*. Căci fără sfințenie, poți avea toate cărțile la îndemână, toate dicționarele, toate explicațiile necesare și cu toate acestea...*să nu înțelegi nimic*, pentru că *nu vezi* sensul profund al celor spuse.

Aici însă, în această parabolă, Domnule le dă cifrul, le-o explică. De ce? Pentru ca Dumnezeiești Apostoli să înțeleagă nevoia continuă de a trece de la literă la Duhul Evangheliei, la înțelegerea duhovnicească a celor spuse de Domnul.

Și pe cât de simplă și de concisă a fost explicația Domnului la această parabolă, la fel de simplă și de concisă e și luminarea Lui pentru noi la un loc greu al Scripturii.

Începând explicația parabolei în Lc. 8, 11, Domnul ne-a spus că *sămânța* Semănătorului e *cuvântul* Lui. Adică *cuvântul propovăduirii* Sale.

Însă cuvintele parabolei nu sunt deloc complicate. Parabola ne vorbește de un semănător, de semințe, de o cale, de păsări, de piatră, de spini și despre un pământ bun, în care sămânța a rodit. Cu alte cuvinte ne vorbește despre lucruri comune, banale, știute de toți. Și oricine dintre noi ar putea să spună o

astfel de poveste agrară, dacă a văzut *cum se seamănă* ogoarele.

Însă cuvintele parabolei sunt simple, banale, cunoscute de către toți, adică *literalitatea* parabolei, însă înțelesul ei, înțelesul ei duhovnicesc *mută* însămânțarea de toamnă într-un cadru universal, în viața oamenilor, pentru că semințele care cad în diverse locuri cad *în sufletele* oamenilor, iar *grâul* care crește în sufletul nostru e *mântuirea* noastră, e sfințirea noastră, prin care intrăm în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că *finalitatea* teologiei este *moștenirea* Împărăției lui Dumnezeu.

Cuvintele sunt banale, sunt uzuale, dar înțelesurile lor sunt *dumnezeiești*. Pentru că cuvântul lui Dumnezeu, sămânța Lui, în aparență e o *informație* pe care o primești, pe care o stochezi în tine, pentru că o primești pe cale lingvistică, prin cuvânt, dar înțelesul cuvântului e dumnezeiesc, ne duce în Rai, ne duce la Dumnezeu, pentru că ne spune pe cele de taină ale lui Dumnezeu.

Și așa cum Domnul S-a smerit pe Sine până la *a lua* trupul nostru și *a fi printre noi*, tot la fel El S-a smerit pe Sine și a pus în cuvintele noastre *cuvintele Lui* cele dumnezeiești și le-a făcut foc dumnezeiesc, care aprinde sufletele și trupurile noastre cu iubirea Lui.

Pentru că chenoza întrupării Sale se prelungește în chenoza propovăduirii Lui. El părea numai om multora, dar era Dumnezeu și om, după cum cuvintele și predicarea Lui păreau ale unui om, dar ele erau ale lui Dumnezeu întrupat. Și prin aceasta, oamenii puteau să Îl atingă și să I se închine lui Dumnezeu, dar au îndrăznit și să Îl scuipe și să Îl pălmuiască și să Îl batjocorească și să...Îl omoare pe Domnul slavei. De ce? Pentru că El era *accesibil* pentru ei, era *printre* ei,

datorită marii Lui iubiri față de noi, și, de aceea, necunoscându-L, puteau să își permită să Îl desconsidere. Iar acum, când El e de-a dreapta Tatălui, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, când El e Fiul lui Dumnezeu întrupat înălțat întru slava Lui, oamenii se pot comporta la fel față de El: unii Îl pot adora și pot trăi și muri doar pentru El, pe când alții Îl pot minimaliza și desconsidera. Însă cei care ar dori azi...să Îi tragă o palmă sau să Îl scuipe în față pe Dumnezeu...nu Îl mai pot atinge, pentru că El nu mai e *la îndemâna* tuturor, și de aceea *se răzbună* pe Biserica Lui, pe Icoanele Lui, pe Scriptura Lui, pe Slujitorii Lui.

În *Viețile Sfinților*, în ediția românească, pe 11 octombrie e pomenită o minune a Domnului...petrecută în cadrul unei *batjocoriri* a Sfintei Lui Icoane[128]. Evenimentul s-a petrecut în Beirut, în capitala Libanului de azi[129]. Unde evreii din Beirut (nu ni se spune secolul în care s-a petrecut minunea), găsind o Sfântă Icoană a Domnului, au vrut să Îl batjocorească pe Domnul Cel iconizat, așa după cum au făcut „părinții lor" în vechime[130].

Și astfel...evreii au scuipat Sfânta Icoană, au lovit chipul Lui iconizat, i-au bătut piroane în mâini și în picioarele Sale iconizate, i-au dat oțet să bea...după care *au străpuns* coasta Lui cu sulița...

Dar când au străpuns cu sulița coasta Lui...din Sfânta Icoană a Domnului astfel batjocorită, spre mântuirea lor, a batjocoritorilor lui Mașiah, nu a ieșit foc pentru ca să-i nimicească, așa după cum meritau...ci „a început *a curge sânge și apă*. Și frică mare i-a cuprins pe toți evreii care au văzut această preamărită

---

[128] *Viețile Sfinților pe luna octombrie*, ed. BOR 1999, p. 125-127.

[129] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Beirut.

[130] *Viețile Sfinților pe luna octombrie*, ed. cit., p. 125-126.

minune”[131]. Însă minunea doar i-a înspăimântat și nu i-a convertit! Și după cum au făcut evreii în mai toată istoria lor, au pus *la încercare* sângele și apa curse din coasta Lui, a Celui iconizat, pe care le-au strâns într-un vas...vasul umplându-se.

Și ce au făcut? Au adus un olog și ologul s-a vindecat, după ce a fost stropit cu sângele și cu apa curse din Dumnezeiasca Icoană. Apoi au adus orbi, demonizați, a auzit cetatea de minune și au venit acolo cu slăbănogii și uscații lor și toți s-au vindecat. Și atunci „tot poporul evreiesc care era acolo a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos și, căzând înaintea Icoanei Lui, au strigat cu lacrimi, zicând: <Mărire Ție, Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, că faci minuni ca acestea! Mărire Ție, Hristoase, că și noi, deși părinții noștri Te-au răstignit, credem în Tine! Deci primește-ne pe noi care credem în Tine, Stăpâne>”[132]. După care au fost botezați cu toții de Episcopul cetății, dimpreună cu femeile și copiii lor, iar școala lor a transformată în Biserică[133].

Însă hule la adresa lui Dumnezeu și a Bisericii Sale se spun pe fiecare zi și se fac păcate grele, înfiorătoare, prin batjocorirea Bisericilor, a cărților de cult, a Sfintelor Icoane și a sfinților Slujitori ai Bisericii. Iar Domnul nu răspunde adesea nici cu pedepse, nici cu minuni în fața batjocoritorilor Lui...pentru ca pedeapsa lor veșnică să fie și mai mare. Așa că, dacă vă luați *la ceartă* cu Dumnezeu, dacă Îl batjocoriți, dacă vă credeți „mai dumnezei” decât El...și nu vi se întâmplă nimic imediat, trebuie să țineți minte acest lucru: pedeapsa Lui este înfricoșătoare! Pedeapsa Lui e chin veșnic! Pedeapsa Lui va fi incredibil de mare pentru voi!

---

[131] Idem, p. 126.

[132] Ibidem.

[133] Ibidem.

Iar dacă nu sunteți *certați deloc* când păcătuiți, e pentru că sunteți *fii nelegitimi* [νόθοι] [Evr. 12, 8, BYZ]! Pentru că El *îi ceartă mereu* pe ai Lui spre *îndreptarea* lor.

...Și ne întoarcem la parabolă pentru *a o interpreta duhovnicește*!

– Însă de ce trebuie, Părinte, să o mai interpretați duhovnicește, dacă Însuși Domnul a interpretat-o astfel?

– Pentru a dovedi faptul că, tot prin luminarea lui Dumnezeu, tot de la El, putem să primim și o altă înțelegere a parabolei Lui. Și că *mai multe înțelegeri* ale aceleiași parabole nu înseamnă nicidecum o *desconsiderare* a exegezelor deja existente în Tradiție, ci o *subliniere a bogăției nesfârșite de interpretări duhovnicești* pe care o dețin în mod criptic parabolele Domnului.

Care e *luminarea lui Dumnezeu* pentru mine referitoare la *Parabola Semănătorului*? Aceasta, care urmează! Și anume, că Dumnezeul treimic este *Semănătorul* [ὁ Σπείρων], Care seamănă în ogorul sufletesc și trupesc al Bisericii, în ființa noastră, iar *sămânța Lui* [τὸν σπόρον Αὐτοῦ] e *slava Sa cea dumnezeiască și veșnică* [Lc. 8, 5].

Iar slava Lui o primim cu toții la Botez, toți creștinii ortodocși, atunci când suntem botezați, mirunși și uniți mistic cu Domnul prin împărtășirea euharistică cu El. Adică slava Lui e sămânța Lui spre viață veșnică pentru toți cei credincioși și nu doar pentru „anumiți credincioși" din Biserică. Și El dă sămânța tuturor, pentru că toți suntem chemați *la asemănarea* cu Dumnezeu, adică *la sfințenie*.

Tocmai de aceea El dorește ca slava Lui să cadă pe pământ bun și să crească în om și să îl îndumnezeiască pe om, pentru ca, prin propovăduirea și viața lui,

Biserica să strângă „rod însutit [καρπὸν ἑκατονταπλασίονα]" [Lc. 8, 8] de pe urma sfințirii unuia dintre credincioșii săi.

Și observăm cu toții ce se petrece când cineva e *Sfânt*: el lasă în urmă cărți sfinte, o viață sfântă, o mare operă ctitoricească, mulți oameni convertiți și crescuți de către el, Sfinte Moaște, Sfinte Icoane, o nouă slujbă aghiologică, o nouă pomenire liturgică. De la un Sfânt...se aprinde *foc dumnezeiesc* în mulți și Biserica se înmulțește, se extinde, se înrădăcinează în și mai mulți oameni. Pentru că slava lui Dumnezeu din el *se extinde* și la alții, care îl cunosc, care îl citesc, care se închină Sfintelor lui Moaște, care se închină Sfintelor sale Icoane.

Cine e *pământul bun*? Sfântul plin de vederi și de luminări dumnezeiești. Sfântul plin de daruri dumnezeiești, de harisme nenumărate.

Pentru că *slava* lui Dumnezeu primită la Botez este *lumina dumnezeiască* în care *vedem* cele ale lui Dumnezeu și *înțelegem* cărțile Lui. Dar pentru ca slava Lui să devină vedere și luminare sfântă pentru noi, noi înșine trebuie să ne facem biserici vii, duhovnicești ale lui Dumnezeu, prin curățirea noastră de patimi.

Și când ortodoxul se curățește cu adevărat de patimi și nu în mod închipuit, fără de veste...Dumnezeu *îi iese înainte* cu lumina Lui și *i Se face cunoscut pe Sine*, pentru ca să *îl învăpăieze* în dragostea lui pentru Sine. Căci *rolul* primei vederi extatice din viața noastră este acela de *a ne încredința* despre existența lui Dumnezeu și pentru *a ne chema*, în mod personal, la comuniunea veșnică cu Sine.

Și *prima vedere extatică* a lui Dumnezeu înseamnă începutul *iluminării noastre duhovnicești*. Adică *al învățării noastre* de către Dumnezeu. Pentru că învățarea Lui are *un început*, dar nu mai are un sfârșit, fiindcă

ea va fi veșnică. Pentru că Dumnezeu în mod veșnic ne va învăța cele ale Lui, fără ca să le epuizeze vreodată.

Iar cele 3 situații descrise de Domnul: 1. căderea lângă cale, 2. căderea pe piatră și 3. căderea între spini [Lc. 8, 5-7] desemnează *3 pericole* ale vieții noastre duhovnicești de după *primele experiențe mistice* din viața noastră.

Căci prima vedere dumnezeiască a Lui e pentru ca în râvna noastră plină de dragoste să-L cunoaștem pe El, pentru care ne și nevoim să ne curățim de patimi. Și El *ne iese în față*, imediat, ca și fiului celui care se pocăia, și ne îmbrățișează cu slava Lui, în mod extatic.

Dar când ajungem să Îl cunoaștem pe El *așa cum este El în slava Lui*, când viața duhovnicească începe să fie *viața noastră* datorită vederii Sale și a evlaviei și a cunoașterii care începe să vină în noi, demonii încep o luptă nebunească cu noi, pe viață și pe moarte. Și pentru ca să ne facă *să ne îndoim* de noua noastră viață, de viață duhovnicească abia sădită în noi, de viața noastră duhovnicească conștientă și de prezența Lui în noi, ei utilizează multe tertipuri, multe viclenii.

Și, mai întâi de toate, ei ne fac s*ă cădem lângă cale*, adică să păcătuim în chip și fel. Iar dacă păcătuim cu un păcat anume, ei maximalizează păcatul în noi, și ne fac să cădem pe piatră, adică într-o simțire cruntă a căderii noastre, în care *să ne îndoim* de...mila lui Dumnezeu. Iar dacă suntem încă *neîntăriți* în viața duhovnicească, demonii pot să ne facă să credem că *răceala* adusă de ei în noi, prin păcat, deznădejdea, ariditatea sufletească, urâtul sufletesc sunt *profunde* în noi și nu mai putem *scăpa* de ele.

Dar stările demonice post-păcat sunt simple *grimase* ale demonilor în noi, care trec imediat, care se duc ca norii zburători, dacă noi *ne recunoaștem* păcatul, dacă ne lăsăm *conduși* de Dumnezeu în pocăință,

dacă *ne spovedim* în scurt timp și dacă *ne unim* cu Domnul în mod euharistic și în rugăciune și în iubirea pentru oameni.

Piatra păcatului, răceala păcatului, deznădejdea și urâtul aduse de el, nu trebuie *să se înrădăcineze* în noi! Ci, din prima clipă a păcătuirii, trebuie să înceapă și pocăința noastră senină, încrezătoare în Dumnezeu, care nu trebuie să ne închidă inima și să scoată afară slava lui Dumnezeu, ci trebuie să ne deschidă mereu spre slava Lui. Pentru că viața duhovnicească e viața în simțirea continuă, interioară, a slavei Lui. Iar păcatul de piatră, rece, lugubru, vrea să strice în noi bucuria, pacea, frumusețea continuă a slavei Lui.

Care e al 3-lea pericol? Ca, după ce înveți cum să te lupți cu ispita, după ce înveți să nu mai faci din păcat *un capăt de țară*, ci să îl tratezi, cu răceală, ca pe *o cădere scurtă* din relația cu Dumnezeu...*să îți iei multe îndatoriri* familiale, bisericești, preoțești, administrative pe cap...și să fii ca *între spini*. Căci munca epuizantă și grijile numeroase sunt spinii cei mai perfizi în viața duhovnicească, care vor să o înăbușe.

Iar dacă nu avem multe îndatoriri, dacă suntem necăsătoriți sau suntem monahi sau credincioși mireni cu serviciul nostru, *spinii* din viața noastră duhovnicească sunt *absorbirea* noastră de către ispite, de către gânduri rele, de visele pe care le avem, de către șicanele de tot felul ale demonilor și nu de relația interioară cu Dumnezeu și de rezultatele concrete ale vieții duhovnicești.

Pentru că viața duhovnicească e viața continuă cu Dumnezeu. Adică și când dormi și când ești treaz și când mănânci și când scrii și când slujești și când ajuți pe cineva. Iar viața duhovnicească reală are *roade reale* și nu se pierde în visări, nu se înspăimântă de demoni

și de cursele și lamentările lor, nu se îngrozește de oameni, ci lucrează, lucrează, lucrează în continuu.

Lucrează cum poate și unde poate. Viața duhovnicească scrie cărți, ajută, face minuni, prorocește, slujește, apără dreapta credință, îi înfrățește pe oameni, zidește Biserici, zidește biblioteci, zidește școli, zidește case pentru oamenii care nu au case, zidește spitale, zidește instituții media, pictează Icoane, face copii, face ucenici, face Sfinți.

Pentru că toți trebuie să fim duhovnicești și toți trebuie să fim Sfinți! Iar viața mistică a Bisericii e pentru toți creștinii ei și nu doar pentru unii.

De aceea, pericolele vieții duhovnicești sunt multe, dar 3 sunt cele principale: 1. să nu știi care sunt păcatele și cum să lupți cu ele, 2. să consideri păcatele, ispitele, greutățile de tot felul „mai importante" decât viața cu Dumnezeu și 3. să preferi multe îndatoriri și griji în locul relației continue cu Dumnezeu. Și aceste *trei pericole* ale vieții duhovnicești au fost incluse în parabola aceasta de către Domnul, după cum am spus puțin mai devreme.

Așadar, iubiții mei, *înțelegerile duhovnicești* ale Scripturii sunt *multiple* și sunt *pe măsura* celui care le vede! Iar cei credincioși și iubitori de Dumnezeu *se bucură* de fiecare interpretare duhovnicească în parte, pentru că toate îi conduc la Dumnezeul iubirii noastre.

Dumnezeu să ne întărească să facem voia Lui întru toate zilele vieții noastre! Amin.

Predică la pomenirea Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași [14 octombrie 2016]

Iubiții mei[134],

și azi veți avea parte de *o predică catehetică*. Iar după calupul al 5-lea de întrebări și răspunsuri catehetice, voi vorbi despre preaiubita Sfântă pomenită azi și despre toată bucuria din jurul Sfintelor sale Moaște. Așadar, începe partea *catehetică* a predicii!

Prima întrebare: De ce Biserica este *tradițională*?

Pentru că Biserica e *posesoarea* și *unificatoarea* a două tradiții, din care a rezultat una singură: Sfânta Tradiție a Bisericii. Ea și-a asumat dintru început *tradiția evreiască*, adică *adevărul păstrat tradițional* de până la nașterea Domnului, păstrat de Biserica Vechiului Testament, dimpreună cu Sfânta Scriptură a Vechiului Testament, tradusă din ebraică în limba greacă, adică *Septuaginta*, după care, de la Domnul și de la Apostolii Săi, Biserica a primit Tradiția apostolică, extinsă și îmbogățită de Sfinții Părinți ai Bisericii până azi, alături de Scriptura Noului Testament, scrisă și păstrată în Biserică.

Așadar, când Biserica vorbește despre *Sfânta Tradiție*, ea se referă la tot adevărul dumnezeiesc de la începutul lumii și până azi, la toată istoria sfântă a lumii lui Dumnezeu, alături de Sfânta și Dumnezeiasca Scriptură, ale cărei cărți au fost recunoscute și mărturisite în mod canonic și sinodal.

---

[134] Am început predica în seara zilei de 11 octombrie 2016, zi ploioasă și friguroasă și am terminat-o pe 12 octombrie 2016, tot zi ploioasă și friguroasă, cu 12 grade la ora 14. 00.

Și mai precis spus, Sfânta Tradiție a Bisericii cuprinde toată înțelegerea despre crearea lumii și despre istoria lumii, cine sunt Sfinții Vechiului Testament, viețile lor, cum a arătat Biserica Vechiului Testament și istoria ei, cum au fost înțelese profețiile cele despre Domnul, tot ce ni s-a păstrat despre istoria și mântuirea oamenilor, pentru ca, odată cu Domnul, Sfânta Tradiție a Bisericii să cuprindă cele pe care Apostolii nu le-au scris în Scriptură, ci le-au propovăduit prin viu grai, adică toată rânduiala liturgică a Bisericii, hirotoniile, cum să ne închinăm, cum să zidim Biserici, cum să ne trăim viața, toate datele istorice, geografice, arheologice despre viața Bisericii, orice inscripție și citat din primele secole ale Bisericii, Viețile Sfinților lui Dumnezeu, cărțile Sfinților Părinți, cărțile despre istoria Bisericii, diverse acte oficiale, sfintele canoane și dogme ale Bisericii, toate minunile și exegezele la cultul și la viața Bisericii, adică tot ce înseamnă *adevărul* și *viața* Bisericii.

Iar dacă Biserica nu ar fi fost *tradițională* și dacă nu ar fi *păstrat* Scriptura și Tradiția și înțelegerea lor luminată de Dumnezeu, noi *n-am fi știut nimic* până azi despre viața Sfinților lui Dumnezeu. Nu s-ar fi păstrat niciun monument și loc creștin din lume, nici cele de dinainte de Hristos, nu am fi avut nici teologie, nici istorie, nici geografie sfântă, nici manuscrise teologice, n-am fi avut nimic.

Iar dacă Biserica n-ar fi *tradițională*, ar trebui să fie *prezenteistă*. Adică să fi fost înființată acum 3 zile...și să se refere doar la prezent, nu și la trecut.

Însă cei care acuză în mod fariseic Biserica pentru că e *tradițională*, și-au întemeiat existența tocmai pe viața și Tradiția Bisericii.

Pentru că Biserica a stabilit cărțile Scripturii, Biserica a stabilit cultul și viața creștină, Biserica a

stabilit era creștină și relația creștinilor cu societatea și locul lor în lume, Biserica a stabilit cum se interpretează Scriptura și cultul Bisericii.

Protestantismul și neoprotestantismul, întemeindu-se pe Tradiția Bisericii, *au caricaturizat* realitatea Bisericii în cultul lor. Pentru că au scos Scriptura din Biserică și au interpretat-o individualist, au scos Tradiția din Biserică, dar și-au făcut propria lor tradiție, au eliminat cultul Bisericii, dar și-au făcut un cult al lor, au eliminat cultul Maicii Domnului, al Sfinților și al Îngerilor Lui și au introdus o soteriologie falsă, care nu îl schimbă pe om, care nu îl îndumnezeiește, au renunțat la orice împărtășire sacramentală a harului dumnezeiesc, adică la mântuirea reală a oamenilor, iar caricaturizarea aceasta extremă, demonică, a Bisericii secularizează lumea zi de zi.

Pentru că lumea nu mai e văzută *în* Biserică, nu mai e văzută în perspectiva *transfigurării lumii* prin Biserică, ci e văzută ca *separată* de Biserică. Astfel, „biserica" falsei „reforme" protestante e *o desființare* a Bisericii, e o mundanizare/ o lumificare/ o secularizare satanică a lumii, pentru că l-a lăsat pe om singur, fără Dumnezeu. Căci omul nu se poate mântui fără Biserică și fără harul lui Dumnezeu. Scriptura, de una singură, smulsă nebunește din Biserică, adică din locul unde s-a născut, și transplantată în fanteziile din mințile „teologilor" protestanți și neoprotestanți, nu mântuiește pe nimeni.

Pentru că cuvântul lui Dumnezeu nu e format doar din *literalitatea* Scripturii, ci, în primul rând, din *viața dumnezeiască* a Scripturii, care stă dincolo de cuvinte. Fără harul lui Dumnezeu primit prin Tainele și Slujbele Bisericii și fără a trăi sfințenia Bisericii în viața ta, Scriptura e *o carte închisă*, e o carte *neînțeleasă*, e o carte care...nu ne duce decât în Iad. Pentru

că Scriptura e calea spre Dumnezeu, numai dacă o trăiești în Biserica Lui, în Biserica aceea care a creat-o și a păstrat-o până azi nealterată. Dacă o interpretezi cum vrei tu și după cum îți place, Scriptura te duce în Iad, pentru că ea este *un bisturiu* pe care trebuie să știi să îl folosești. Dacă nu știi să îl folosești, bisturiul îți sare în ochi și îți scoate ochiul, îți taie degetele, îți intră în stomac, te omoară.

Însă Scriptura, alături de Tradiție, alături de canoanele și dogmele Părinților, alături de Sfinții care le-au înțeles și le-au tălmăcit importanța și adâncul lor, stă bine, stă cuvios, e în Biserică. De aceea Biserica e *tradițională* și nicidecum altcumva.

A 2-a întrebare: De ce Biserica este *istorică*?

Biserica este...*și istorică*, nu doar *istorică*. Pentru că Biserica e divino-umană. Biserica e formată din Dumnezeu, din Îngerii și Sfinții Lui, și din creștinii care au trăit, trăiesc și vor trăi în istorie, în timp. Și pentru că oamenii au fost creați de Dumnezeu în timp și în istorie, și pentru că Domnul S-a întrupat în timpul nostru istoric și S-a făcut propriu nouă, pentru ca să ne mântuiască pe noi, iar Biserica e trupul Lui, tocmai de aceea Biserica *are istorie*, dar ea, prin Capul ei, *are și veșnicie*. Căci noi trăim în timp, trăim istoric, trăim în lumea noastră, dar în fiecare clipă trăim în slava lui Dumnezeu, coborâtă în Biserica Lui, și nu trăim *trupește*, ci *duhovnicește*.

Tocmai de aceea, viața istorică a Bisericii e plină de veșnicia lui Dumnezeu și ne pregătește pentru Împărăția Lui, și viața bisericească nu înseamnă „o cădere în istorie", ci trăirea *deasupra* istoriei și, paradoxal, *în istorie*. Pentru că noi nu ne putem dispensa de trupul nostru, nu putem ieși din timp și din spațiu și din istorie printr-un simplu act volițional, ci viața noastră pământească e o viață istorică, fără ca să fie, în același

timp, *limitată* de istorie, pentru că e *umplută* de Dumnezeu cu slava Sa cea veșnică.

A 3-a întrebare: De ce Biserica are *un ritual anume* și nu inventează slujbe în mod ad-hoc?

Pentru că Biserica a primit ritualul ei de la Sfinții Apostoli, pe care, mai apoi, l-a extins. Și după cum Biserica nu abandonează Scriptura și nici Tradiția ei, pentru „a inventa altele", tot la fel ea nu-și abandonează nici cultul, care face parte din Tradiția Bisericii și care reprezintă modalitatea eclesială prin care toți credincioșii se împărtășesc de slava lui Dumnezeu, ca o consecință a operei soteriologice/ mântuitoare a lui Hristos Dumnezeu.

În spațiul românesc, Părintele Arhidiacon Ioan I. Ică jr. a avut *o intuiție teologică extraordinară*, atunci când a înțeles că *e nevoie* să le prezinte românilor ortodocși *Canonul apostolic al primelor secole*[135] ale Bisericii. Adică să prezinte *în mod detaliat* ce a moștenit Biserica de la Sfinții Apostoli. Însă, atunci când și-a început treaba, când a început să scrie primul volum al acestei admirabile intuiții teologice, autorul nostru și-a arătat *limitele* teologice. Limitele muncii sale de cercetare teologică, lucru care m-a decepționat profund. Pentru că îmi dăduse impresia că *îl interesează* la modul personal istoria Bisericii și că are *un proiect personal de restaurare a adevărului* despre ea.

Însă am înțeles atunci, că, mai degrabă, are un proiect editorialo-financiar, că îi place să fie văzut „bine" de diverși cercetători eterodocși „la modă", că își asumă o mediocritate academică în materie de cercetare teologică, dar nu îl interesează adevărul despre Biserica primelor veacuri.

---

[135] Mă refer la cartea Diacon Ioan I. Ică jr., *Canonul apostolic al primelor secole*, vol. 1, Ed. Deisis și Stavropoleos, Sibiu, 2008, 1039 p.

Căci prin acest prim volum, Părintele Profesor Ică jr. și-a arătat în mod dureros *neputința personală de a gândi ortodox* Tradiția Bisericii, pentru că dorește să fie mereu tributar cercetărilor ultime, eterodoxe, despre istoria, teologia și viața Bisericii, fără a gândi *cu propria sa conștiință*, în interiorul Bisericii, despre Tradiția și istoria Bisericii.

Tocmai de aceea, din primul secol al Bisericii, în mod *consternant* pentru mine, autorul ne-a prezentat drept *părți componente* din canonul apostolic doar 1. Scriptura (p. 321-360), neindicând ediția scripturală pe care a tradus-o, 2. scrierile Sfântului Climis Romanul (p. 395-421) și 3. Didahia Sfinților Apostoli (565-572). Iar aceste texte de secol 1 nu le-a prezentat *în mod profesionist* și *responsabil* una după alta, sub sigla secolului 1, ci *intercalate* printre texte de secol 2 și 3.

Dar...a negat în masă *autenticitatea* următoarelor cărți de secol. 1: *Canoanele Sfinților Apostoli prin Climis* (datând-o pe la anul 300[136]) (p. 591-595), 2. *Constituțiile Sfinților Apostoli prin Climis* (datând-o pe la anul 380[137]) (p. 597-784), carte în care avem Sfintele canoane apostolice, 3. *Testamentul Domnului față de Apostolii Săi prin Climis Romanul* (a spus că e de secol 5[138]) (p. 785-834).

Însă în falsificatorul său „canon apostolic", Părintele Ică jr. *nu a inclus* următoarele opere ale secolului 1 al Bisericii: 1. Scrierile și Viețile Sfinților Apostoli, 2. întreaga operă a Sfântului Climis Romanul, 3. *Păstorul* Sfântului Ermas, 4. Epistola către Diognitos, 5. opera Sfântului Dionisios Areopagitul...alături de multe alte texte, care se pot găsi, dacă faci *muncă de cercetare autentică* în marile biblioteci ale lumii. Iar

---

[136] Idem, p. 591.
[137] Idem, p. 597.
[138] Idem, p. 785.

cum Părintele Profesor Ică jr. are prieteni pretutindeni în lume, care îl pot ajuta cu cărți, cu informații, care îi pot înlesni voiajuri de studiu, ar fi putut să ne ofere o *oglindă fidelă* a vieții Bisericii din secolul 1, cu toată teologia care se cunoaște, și primul volum ar fi fost dedicat, în mod exclusiv, *secolului 1 al Bisericii*.

Căci atunci când vrei să demontezi o întreagă literatură falsificatoare despre istoria Bisericii, prezinți textele *în integralitatea lor* și *în mod minuțios istoric* și nu crâmpeie de text, din diverse secole, intercalate.

Așadar, istoria cultului Bisericii *există*...numai că nu avem cercetători cu conștiință profund eclesială, care să o prezinte ortodox și nu eterodox. Și din cauză că nu avem la îndemână *demonstrația* acestei realități, nu putem să arătăm, în mod științific și punctual, cum arăta cultul apostolic al Bisericii și cum s-a dezvoltat el.

Însă, din dovezile, întotdeauna puține, pe care le avem, cultul Bisericii *a fost format de către Sfinții Apostoli în primul secol al Bisericii* și el a fost dăruit Bisericii ca *parte fundamentală* a existenței ei istorice.

A 4-a întrebare: Ce înseamnă ca Biserica să fie *actuală*?

Înseamnă ca ea să vorbească *pe înțelesul* oamenilor de azi. Pentru că Biserica nu poate fi „actuală", nu poate fi „de azi", „inventată azi", la nivel de istorie și de învățătură, ea fiind *istorică* și *tradițională*. Biserica creștină e de 2.000 de ani și tradiția ei e tradiția întregii iconomii a lui Dumnezeu cu umanitatea.

Așa că ea nu poate fi socotită nicicând „o apariție de ultimă oră", pentru că Biserica are o istorie dumnezeiască în spate. Dar Biserica, prin teologii ei, este și trebuie să fie mereu *actuală*, trebuie să aibă mereu *impact* la public, să fie *relevantă* pentru contemporaneitate, pentru că scopul ei este acela de *a-l*

mântui pe omul de azi. Și ca să-l mântuiască trebuie să-i vorbească...*pe-nțeles*, ca *să poată pricepe*.

Tocmai de aceea platforma online de față se numește *Teologie pentru azi* și este „o platformă ortodoxă pentru *o reală postmodernitate*". Căci postmodernitatea este secvența temporală în care noi trăim azi și în care Biserica slujește oamenilor. La baza postmodernității stau mai multe ideologii și ele au un numitor comun: vor o lume fără Dumnezeu, o lume amorală, o lume a divertismentului, o lume a consumului fără margini, o lume a experimentului.

Biserica trăiește în această lume, trăiește azi...dar *nu împărtășește* „duhul lumii", adică ideologiile ei. Și pentru acest lucru, teologii Bisericii trebuie *să actualizeze* teologia și viața Bisericii, *să le prelucreze* pentru urechea contemporanului, pentru ca el să aibă parte de *o teologie pentru azi*, pentru *omul de azi* și, în același timp, creștinul să înțeleagă că *se poate trăi ortodox* și în postmodernitate, pentru că Biserica vede și trăiește în postmodernitate în felul ei divino-uman și nu teluric.

De aceea, platforma teologică și culturală de față dovedește de aproape 10 ani că gândește lucrurile *în termenii prezentului*, în mod matur și responsabil, și mărturisește tuturor faptul că *reala postmodernitate* este *viața Bisericii*. Și că o lume fără Biserică e o lume fără identitate și fără scop, e o lume sinucigașă, e o lume barbară, e o lume necivilizată, e o lume neluminată de Dumnezeu, oricât de tehnologizată și plină de rafinament civilizațional pare a fi.

A 5-a întrebare: De ce *ne închinăm* la Sfintele Moaște?

Pentru că sunt pline de slava lui Dumnezeu. Și dacă Dumnezeu dorește să locuiască în ele și să facă minuni prin ele, prin Sfintele trupuri transfigurate ale

Sfinților, și noi dorim să fim acolo unde Dumnezeu locuiește. După cum nu dorim să fim acolo unde... demonii locuiesc și unde fac rău oamenilor.

Însă cei care nu au Sfinte Moaște în falsele lor „biserici", nu au nici Sfinți reali, ci doar „sfinți" închipuiți. Pentru că Sfinții se nasc și cresc și se desăvârșesc numai în Biserică, acolo unde trupul Domnului s-a umplut de slavă și s-a transfigurat prin învierea Sa din morți și prin înălțarea Sa de-a dreapta Tatălui.

Iar pentru ca să fim, după moartea noastră...acolo unde este El, trebuie să ne îndumnezeim aici, să ne umplem aici de slava lui Dumnezeu. Și sufletele noastre merg la El, la Dumnezeul nostru treimic, dar trupurile noastre pline de har rămân aici, ca odoare scumpe ale Bisericii, ca izvoare de har și de vindecare, ca surse vii de teologie și de luminare dumnezeiască, pentru ca *să îi ajute* pe confrații lor, care merg pe același drum al sfințeniei.

Și aceasta e *marea lecție* a Bisericii prin Sfintele Moaște ale Sfinților: că Sfinții *te învață* despre Dumnezeu nu numai prin cărțile lor de teologie, nu numai prin predicile lor și prin lucrurile rămase de la ei, construite de ei, ci și prin trupurile lor cele sfinte. Sfinții te învață teologie, te învață sfințenie, te învață să Îl slăvești pe Dumnezeu prin toate ale lor. Și când faci asta, înțelegi că și tu poți să calci pe urmele lor, că și tu te poți sfinți, pentru că sfințenia e *împlinirea* tuturor oamenilor.

Iar dacă predicile, cărțile, ce au zidit ei...par „istorie" pentru mulți, Sfintele lor Moaște sunt *prezent*. Sunt *un prezent continuu*, pentru că sunt *o binecuvântare continuă*. Pentru că Dumnezeu, Cel care locuiește în Sfinții Săi prin slava Lui, ne dăruie tuturor pe măsura iubirii noastre față de El și de Sfinții Lui.

Fiindcă iubirea reală e când îi iubești și pe cei care

Îl iubesc pe El. Pentru că în iubirea față de ei, față de Sfinții Lui, se vede iubirea pentru El, după cum în iubirea și în binele făcut tuturor oamenilor, se vede autenticitatea și profunzimea iubirii noastre pentru Dumnezeu.

A 6-a întrebare: De ce stăm *în genunchi* la rugăciune?

Pentru că ne coborâm în smerenie. Aproape de pământ, în genunchi sau cu fața plecată la pământ, recunoaștem și înțelegem cât de mici suntem noi...în fața Lui, a Celui care ține toate în palma Sa cea preacurată. Și de acolo, din genunchi, ne spunem cel mai bine durerea, necazurile, ispitele, căderile, așteptările, iubirea pentru Dumnezeu și pentru oameni. Și Dumnezeu *ascultă* glasul rugăciunii noastre, glasul smereniei noastre, și ne miluiește pe noi. Pentru că postura smereniei, adică statul în genunchi, ne ajută pe noi *să ne venim în sine*...și nu pe El, *ca să ne audă*.

El ne vede, ne știe, ne aude, cunoaște toate ale noastre fără ca noi să I le spunem. Dar când I le spunem Lui pe toate...El ne îmbrățișează *cu aceeași* delicatețe cu care și noi *Îl recunoaștem* pe El ca Miluitor și Făcător de bine, ca Stăpân și Judecător al nostru, ca Mântuitor și Izbăvitor de toate cele rele. Căci rugăciunea e mereu *o punere de acord* între Dumnezeu și noi, găsirea atitudinii *reale* în relația cu El, smerenia și bunăvoința de care toți avem nevoie.

A 7-a întrebare: De ce trebuie *să mă deranjez*...ca să fac un pelerinaj?

Pentru că *deranjul* de a face un pelerinaj are multe bucurii tainice și personale, pe care nu le poți trăi decât astfel: închizând computerul, închizând ușa casei și plecând într-un drum spre Sfinții lui Dumnezeu, pentru ca să ne schimbăm viața. Și mergând și cercetând Biserici, Mănăstiri, peșteri, diverse locuri sfinte, unde

au trăit oamenii cei Sfinți ai lui Dumnezeu, vom învăța multe despre ei și despre noi. Despre câtă răbdare avem noi, despre câtă bunătate, despre câtă comoditate există în noi, dar și despre câtă boală. Boală sufletească.

Și pentru a ajunge la locurile unde au trăit ei, Sfinții lui Dumnezeu, putem lua orice mijloc de transport. Putem lua bicicleta, putem lua mașina, ne putem îmbarca pe vapor, putem să urcăm la înălțime cu elicopterul sau cu avionul...doar racheta nu ne duce unde vrem noi. Dar mijloacele de transport, oricare ar fi ele, cele care ne duc *în pelerinaj*, sunt cele care ne duc...*spre* acele locații, pe când *pelerinajul* e *drumul nostru interior* prin acele locații sfinte. Și tocmai de aceea, *schimbările* aduse de *deranjul* de a pleca de acasă...sunt și ele *interioare* și nu le vede oricine.

A 8-a întrebare: De ce trebuie să citesc cărți teologice pentru ca să fiu *ortodox*?

Pentru că *a fi ortodox* începe prin *a ne boteza ortodox*, dar *devenim* ortodocși cu adevărat dacă *trăim ortodox*. Și ca *să trăim* ortodox, trebuie *să cunoaștem* credința ortodoxă. Și pentru ca *să o cunoaștem* trebuie *să o citim*. Altfel cum am trăi *ortodox*, dacă nu știm *cum* trăiesc și *ce* gândesc ortodocșii?

Și dacă nu citim teologie ortodoxă...credem că tot ceea ce vedem și auzim noi prin Biserici, la televizor și online, ca fiind „ortodoxe", și sunt „ortodoxe". Dar dacă citim teologia Bisericii, vom vedea că multe lucruri așazis „ortodoxe" sunt *interpretări greșite* ale dreptei credințe, după cum, ceea ce nu băgăm în seamă...sunt, de fapt, adevăratele virtuți ortodoxe.

Să exemplific câte ceva! Spre exemplu, mulți se dau în vânt după câte lumânări să cumpere la Înmormântare, la Cununie sau la Botez, despre cum să pună flori prin Biserică la Cununie și la Botez și despre câte

coroane să aducă la Înmormântare. Dar uită să se roage pentru cel adormit, să se roage pentru cel care se cunună sau se botează, să dea milostenie, să citească teologie, să îi învețe și pe alții ceea ce ei citesc și înțeleg.

Mulți se uită la dimensiunea bărbii și cred că omul e „duhovnicesc", dacă are barba cât mai lungă. După cum, tot la fel, mulți consideră că cuviința femeii „se măsoară" în cât are fusta. Însă duhovnicia și cuviința nu țin, în primul rând, de ceea ce se vede, de cum se poartă omul în exterior, ci de ceea ce este omul în el însuși. Și când îi iei la bani mărunți pe oameni, când îi descoși, când îi întrebi cum trăiesc și ce fac, vezi că le fac pe cele din afară...dar nu îi interesează interiorul, acolo unde privește Dumnezeu. Pentru că ei vor *să pară* „ortodocși", dar nu *să fie* ortodocși.

Și pentru ca să înveți viața interioară a ortodocșilor trebuie să citești multe cărți teologice și pe ele să le transformi în propria ta viață. Căci, fără ele, fără acele cărți, poți sta o mie de ani în Biserică și să nu înveți *nimic adevărat* din...viața ortodocșilor.

A 9-a întrebare: De ce trebuie *să aduc un prinos* și *să las un ban* pentru Biserică?

Mai întâi *ce e prinosul*, ca să nu creadă cineva că e *vreo bombă*...

Prinosul este *darul nostru* adus la altar, pentru ca să fim pomeniți la Dumnezeiasca Liturghie: adică o pâine, o sticlă de vin, o lumânare, un pomelnic, cu viii și morții pe care ni-i dorim pomeniți la Slujbă.

Pentru că noi facem Euharistia din pâine, din vin și din apă. Și de aceea prinosul pentru Liturghie e format din pâine și vin și din nimic altceva. Pentru că nu folosim lapte, nu folosim miere, nu folosim carne, nu folosim ouă la altar, ci doar pâine, vin și apă.

La Sfântul Maslu, prinosul nostru e format din ulei și din pomelnic, pentru că uleiul e cel ce se

sfințește. Iar când facem slujba Acatistului, cu pomeniri nominale, avem nevoie de un pomelnic, pentru ca să vă pomenim nominal.

La orice Slujbă a Bisericii, pe lângă prinos, puteți dărui și bani. De ce bani? Pentru că curățenia Bisericii costă bani, lumina costă bani, încălzirea Bisericii costă bani pe timp de iarnă, cântărețul sau corul trebuie plătit, lumânăreasa trebuie plătită, preoții trebuie plătiți. Pentru că preoții primesc o parte din salariu *de la stat*, bani care sunt impozitați ca la orice salariat, dar restul trebuie *să îi primească* de la credincioșii Bisericii.

Iar dacă credincioșii sunt puțini și ei vin la altar cu un pomelnic și cu 1 leu pe lângă pomelnic ...„succesul" financiar al Liturghiei, pentru preot, e de 30 de lei pe duminică...și cu 30 de lei, cu siguranță, „poți" plăti toate nevoile și îți poți lua și salariu.

În România există *parohii bogate*, parohii *medii* la nivel financiar...și parohii *muritoare de foame* la nivel financiar. Și cele *medii* și *muritoare de foame*, care seamănă cu poporul nostru sărăcit și îmbolnăvit, sunt cele mai multe în România. Pentru că poți avea zeci, sute sau mii de familii într-un sat. Dar dacă din aceste sute și mii de oameni...la Slujbă vin 30, 80, 100 de persoane și ele dăruie la Biserică, cu toatele, 50-60 de lei pe Slujbă, Preoții României, ca și Profesorii României, ca și Medicii de la sat ai României sunt *bătaia de joc* a înavuțiților din muncă neagră, nefiscalizată.

Așa că, pentru Biserică, banii credincioșilor *n-aduc fericirea*, vorba cântecului, ci *subzistența*. Târârea de pe o zi pe alta, cu taxele abia plătite. Și de aceea e nevoie de prezența credincioșilor în Biserică, de aportul lor financiar, de munca lor voluntară în Biserică și pentru răspândirea credinței Bisericii, pentru că Biserica e *pentru ei* și nu pentru alții din străinătate.

Și, dacă vor să aibă unde să se boteze, unde să se cunune, unde să se înmormânteze, trebuie ca zidurile Bisericii *să fie ținute în picioare* și ca taxele ei *să fie plătite în mod continuu*. Așa după cum și credincioșii, pentru propriile lor case, trebuie să plătească impozit, trebuie să plătească utilități, trebuie să le întrețină, dacă nu vor să le piardă.

A 10-a întrebare: De ce nu pot să-mi fac *o religie a mea*, în care să mă închin cum vreau eu?

Istoria Bisericii consemnează diverse pseudo-biserici de-a lungul timpului și pseudo-religii, unele care *au murit*, altele care *s-au reinventat* și altele care *dăinuie* până azi. Și toate acestea au avut și au o existență *paralelă* cu Biserica.

Fie că s-au numit arieni, pavlichieni, montaniști, mesalieni sau bogomili, fie că se numesc romano-catolici, protestanți, neoprotestanți, musulmani, hinduși sau ufologi, toate aceste pseudo-biserici și pseudo-religii *au rivalizat* cu Biserica, *s-au desprins* din Biserică sau „au reinventat" la modul utopic Biserica lui Dumnezeu.

Și răspunsul la întrebare e acesta: *poți să îți faci oricând o religie a ta*, formată din ritualuri și precepte desprinse din diverse religii sau una cu un ritual cu totul nou. Însă această creație nebunească a ta...va fi întotdeauna *paralelă* cu Biserica, adică *nu va avea nimic de-a face cu Biserica*.

E ca atunci când te crezi președinte, geniu, sfânt...și tu ești *un pierde vară*. În mintea ta și în cercul tău de prieteni, tu poți fi „crezut" pe cuvânt, dar asta nu înseamnă că noi trebuie să te luăm în serios.

A crea religii, confesiuni, crezuri, evanghelii, scripturi înseamnă *a pierde timpul*. Pentru că problema vieții e aceasta: *cum să ne mântuim* și nu *cum să pierdem timpul mântuirii*.

Iar timpul mântuirii se dobândește în Biserica lui Dumnezeu, în Biserica Ortodoxă, aici, unde s-a sfințit și Sfânta Preacuvioasă Parascheva, ale cărei Sfinte Moaște oamenii le cinstesc cu multă iubire la Iași.

A cărei *Viață*, în limba română, o găsim în *Carte românească de învățătură*, în cartea Sfântului Varlaam al Moldovei[139], tipărită în anul 1643 la Iași[140].

Și Sfântul Varlaam, în începutul *Vieții* sale românești, o declară pe Sfânta Parascheva *Preacuvioasă* și *Fecioară*[141]. Era *Preacuvioasă* pentru că era *Monahie* cu viață sfântă, și era *Fecioară*, pentru că nu a fost căsătorită vreodată și nici nu a avut relații sexuale cu vreun bărbat înainte de a fi intrat în Mănăstire, ci a trăit în feciorie toată viața ei.

Și ea s-a născut în Epivat[142], „în Tracia, nu departe de Constantinopol”[143], „din părinți credincioși și creștini buni”[144]. Și ea a fost o creștină plină de fapte bune și de milostenie, având un frate care s-a făcut Monah, cu numele de *Eftimie*, devenind Episcop de Imadit, care s-a arătat un om Sfânt și făcător de minuni[145].

Căci din Sfintele Moaște ale Sfântului Eftimie, fratele Sfintei Parascheva, a izvorât mir[146]. Cu alte cuvinte, Sfântul Eftimie, fratele ei, a avut *un rol important* în viața ei duhovnicească. Însă, ne spune Sfântul Varlaam, la vârsta de 10 ani, Sfânta Parascheva

---

[139] Voi folosi ediția: Varlaam, *Opere*, alcătuire, transcriere a textelor, glosar și bibliografie de Manole Neagu, Ed. Hyperion, Chișinău, 1991, p. 319-323.

[140] Idem, p. 18.

[141] Idem, p. 319.

[142] Ibidem.

[143] *Cf.* http://basilica.ro/sarbatoarea-sf-cuv-parascheva-a-debutat-la-iasi/.

[144] Varlaam, *Opere*, ed. cit., p. 319.

[145] Ibidem.

[146] Ibidem.

a fost *rănită* de dorul monahismului, prin care dorea să Îi urmeze Domnului. Pentru că a auzit la Biserică citindu-se din Sfânta Evanghelie pasajul luării Crucii și al urmării lui Hristos. Și imediat cum a ieșit din Biserică, ea și-a dezbrăcat haina de deasupra și podoabe ei de fată și le-a dăruit unui om sărac[147].

Dar când a ajuns acasă, ea a fost mustrată și bătută pentru milostenia ei. Însă ea nu s-a oprit din gândul ei milostiv, și, cu toată bătaia pe care o mânca acasă, de la părinții ei, ea își împărțea hainele la cei săraci.

Și Sfântul Varlaam ne spune *de ce nu se oprea* din milostenie, deși era bătută pentru că era *milostivă*: pentru că era „aprinsă de jelanie [plângere] dumnedzăiască [dumnezeiască] și inima ei ardea cu focul Duhului Svânt [Sfânt]”[148]. Era plină de pocăință și de focul slavei dumnezeiești. Și acestea erau în sufletul și în trupul unei fetițe de 10 ani, pe care părinții ei o considerau „iresponsabilă”.

Însă ea era *învățată* și *condusă* de Dumnezeu și nu *iresponsabilă*! Iresponsabil ești când furi și poți păți diverse rele, când te droghezi, când începi să fumezi, să bei, să curvești, când încerci să te sinucizi. Dar când inima ta e plină de pocăință și de har și se umple de milă față de oameni, atunci ești *un creștin autentic* și nu *un iresponsabil*.

Părinții ei erau bogați și aveau slugi în casă și pe moșia lor[149]. Dar râvna Sfintei Parascheva a mânat-o în pustie, fapt pentru care a fugit de acasă și a plecat în loc pustiu ca să se nevoiască, mâncând ierburile pustiei și trăind îngerește[150].

---

[147] Ibidem.

[148] Ibidem.

[149] Idem, p. 319-320.

[150] Idem, p. 320.

Și, trăind în pustie, Sfânta Parascheva s-a arătat biruitoare asupra demonilor[151]! Însă, la un moment dat, a avut o vedenie de noapte, în care Îngerul lui Dumnezeu i-a spus să se ducă la moșia sa, pentru că acolo trebuie să adoarmă[152]. Ascultă de Dumnezeu, se întoarce la Constantinopol, a intrat în Biserica de la Vlaherne și acolo s-a rugat la Icoana Maicii Domnului. După care s-a întors la moșia sa, unde a adormit[153].

În finalul *Vieții* sale *românești*, Sfântul Varlaam ne spune cum a arătat Dumnezeu Sfintele Moaște ale Sfintei Parascheva: au îngropat lângă ea un corăbier. Însă lui Gheorghe, unul din creștinii care au participat la găsirea Sfintelor ei Moaște, dar care le-a disprețuit, i s-a arătat în vedenia visului Sfânta Parascheva și i-a spus să scoată Sfintele ei Moaște din pământ și să le pună *la loc de cinste*, spunându-i totodată că ea e *din Epivat*[154].

Pentru că Sfintele Moaște *trebuie păstrate în Biserică* și Sfinții *nu uită niciodată* unde s-au născut și nici familia lor și nici pe cei pe care i-au cunoscut în viață.

Alături de Gheorghe a avut aceeași vedenie și o femeie, Itimiia[155], pentru ca mărturia a doi oameni să fie *mai puternică* decât a unuia singur.

Însă Sfântul Varlaam nu ne spune aici că Sfintele ei Moaște sunt la...Iași. De ce nu ne spune că sunt *la Iași*, dacă Vasile Lupu le-a adus în Moldova în 1641[156], iar cartea e tipărită în 1643? Pentru că cei de la Iași *știau*

---

[151] Ibidem.

[152] Idem, p. 320-321.

[153] Idem, p. 321.

[154] Idem, p. 322.

[155] Ibidem.

[156] A se vedea: http://basilica.ro/sarbatoarea-sf-cuv-parascheva-a-debutat-la-iasi/.

că ele sunt acolo. Iar el i-a scris *Viața* tocmai pentru ca ea să fie *citită* la pomenirea ei de peste an, din 14 octombrie. *E o Viață* pentru *Sinaxar*, o viață *liturgică*.

În *Marele sinaxar grecesc*, *Sfânta Parascheva de la Iași* este *Cuvioasa Paraschevi cea Nouă* [Ἡ Ὁσία Παρασκευὴ ἡ Νέα][157]. Și *Viața* sa *grecească* ne spune că s-a născut în Epivatesul Traciei [τοὺς Ἐπιβάτες τῆς Θράκης], că era milostivă, că și-a părăsit casa părintească și a mers la Constantinopol, ca să cinstească Sfintele Moaște. Apoi a locuit pentru 5 ani în Iraclia Pontului [Ἡράκλειᾶ τοῦ Πόντου], a plecat în Țara Sfântă și a trăit monahal, a avut vedenia care a chemat-o în locurile natale, s-a întors la Constantinopol, apoi a locuit la Callicratia, [în] sud-estul Traciei [Καλλικράτεια τῆς νοτιοανατολικῆς Θράκης], rămânând 2 ani în Biserica *Sfinților Apostoli*, unde a adormit în pace[158].

Iar diferențele dintre *Viața grecească* și *cea românească* sunt enorme: pentru că ea a locuit și s-a nevoit în mai multe locuri, a fost Monahie și nu a locuit de una singură în pustie.

Viața românească, inclusă în ultima ediție sinodală a *Vieților Sfinților*[159], ne oferă date mai multe și mai actuale. Sfânta Parascheva s-a născut în Epivatul Traciei, din părinți bogați și credincioși.

A fost botezată de mică, la 10 ani a început schimbarea dumnezeiască din ființa ei și a început să fie milostivă[160].

E bătută pentru milostivirea ei, pleacă de acasă fără știrea părinților și ajunge la Constantinopol.

---

[157] Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

[158] Ibidem.

[159] *Viețile Sfinților pe luna octombrie*, ed. BOR 1999, p. 193-202.

[160] Idem, p. 193-194.

Cercetează Bisericile și pe Sfinții bărbați din Constantinopol, pleacă în Calcedon, ajunge în Iraclia Pontului, trăind 5 ani într-o Biserică a Maicii Domnului[161].

Adică avem o Sfânta Parascheva *determinată*, *independentă*, care *se pleacă* în fața oamenilor Sfinți, care *primește* povețele lor, dar care *își urmează conștiința* pe oriunde trăiește.

Iar dacă și-ar fi ascultat părinții ei trupești, nu ar fi ajuns să călătorească și să se nevoiască atât de mult, ci, probabil, ar fi fost forțată să se căsătorească și să fie femeie de casă. Însă ea și-a urmat drumul mântuirii! A mers acolo unde s-a împlinit! Lucru pe care trebuie să îl facem și noi, dacă simțim că Dumnezeu ne indică un anume fel de viață sau o anume localitate, unde să trăim și să Îi slujim Lui.

Din Iraclia a plecat la Ierusalim, s-a nevoit într-o Mănăstire din pustia Iordanisului – și astfel ne întâlnim cu *Viața* scrisă de Sfântul Varlaam al Moldovei și ne dăm seama că el a scris *pe scurt* despre ea – unde bea apă de izvor, dormea pe o rogojină și avea o haină veche pe ea, zdrențăroasă[162].

Și „după ce a petrecut în pustie mulți ani”[163], ea a avut vedenia care a chemat-o acasă. A plecat din Țara Sfântă la vârsta de 25 de ani, a plecat cu corabia de la Ioppe, a avut parte de furtuni pe mare, ajunge la Constantinopol, apoi în Callicratia, și 25 + 2 egal vârsta ei când a adormit: 27 de ani[164].

Sunt descoperite Sfintele ei Moaște nestricate[165], aici femeia se numește *Eftimia* și nu Itimiia, și Sfintele

---

[161] Idem, p. 194.
[162] Ibidem.
[163] Idem, p. 195.
[164] Ibidem.
[165] Ibidem.

sale Moaște ajung în Biserica *Sfinții Petros și Pavlos* din Epivat, unde Sfânta începe să facă minuni[166].

Din Epivat au ajuns în Târnovo, în Bulgaria, apoi la Belgrad, în Serbia, de acolo s-au întors la Constantinopol. Și de aici, de la Constantinopol, au fost aduse la Iași[167].

Domnul Moldovei, Vasile Lupu, a cumpărat cu bani Sfintele ei Moaște de la Patriarhul Partenios al Constantinopolului[168]. Și nu le-a cumpărat pe 5 lei...ci a dat Patriarhului 260 de pungi de aur, iar turcilor, pentru că era „interzis a strămuta mort peste trei mile", peste 300 de pungi de aur, pentru ca *să le poată aduce* în Moldova[169].

Și pentru că Domnul Moldovei *nu s-a uitat la aur*...ci s-a uitat la *comoara de har* a Bisericii, tocmai de aceea avem Sfintele sale Moaște la Iași și *pelerinaj național* înainte de 14 octombrie.

Iar cei care au însoțit Sfintele ei Moaște pe drumul spre Iași au fost Ioanichios al Iracliei, Partenios al Adrianopolului și Teofanis al Paleopatrei, trei Ierarhi greci, primindu-le Sfântul Varlaam al Moldovei[170]. Și le-a așezat în Biserica *Sfinții 3 Ierarhi* din Iași pe data de 13 iunie 1641[171].

Pentru ca, între p. 198-202 ale cărții, să avem *câteva minuni recente*...din nesfârșitele minuni ale Sfintei Paraschevi, Maica noastră. Ne mai întrebăm, acum, de ce merge lumea puhoi la Sfânta Parascheva? Pentru că *o consideră vie*. *Vie rugătoare* pentru noi în ceruri, dar și *alinătoare* a noastră aici, pe pământ.

---

[166] Idem, p. 196.
[167] Idem, p. 196-197.
[168] Idem, p. 197.
[169] Ibidem.
[170] Idem, p. 197, n. 1.
[171] Idem, p. 197-198, n. 1.

Și oamenii credincioși se duc acolo unde sunt *mângâiați*.

Anul acesta, aceeași familie de florari ca și în anii trecuți (am văzut un interviu al lor) *a împodobit* baldachinul de afară cu flori *preponderent roșii*[172].

În interviu, florăreasa a spus și *numele științifice* ale florilor. Nu le-am reținut...dar îmi place roșul acesta *închis* pe care l-a ales. Pentru că e un roșu ascetic, un roșu al pocăinței, un roșu ca inima ei milostivă.

Anul acesta, lângă racla ei, vor fi aduse și Sfintele Moaște ale Sfântului Neofitos Zăvorâtul din Cipru[173], din a cărui operă au fost tipărite 6 volume de editura *Doxologia*[174].

---

[172] A se vedea: http://ziarullumina.ro/cinstire-sfanta-cuvioasei-de-la-iasi-116407.html.

[173] Idem: http://www.doxologia.ro/sfantul-neofit-zavoratul-din-pafos-insula-cipru.

[174] Idem: https://edituradoxologia.ro/colectie/viata-hristos-seria-de-autor-sfantul-neofit-zavoratul-din-cipru.

Bineînțeles, soborul de Ierarhi care va sluji va fi mare, credincioșii vor fi mulți, chiar dacă ploaia și frigul pătrund până la piele.

Pentru că important e *să ne întâlnim* cu Sfânta Paraschevi, Maica noastră, și să ne umplem de rugăciunile sale și de ajutorul ei!

Dumnezeu să ne bucure și să ne întărească pe toți, pentru sfintele rugăciuni ale Sfintei Cuvioase Paraschevi, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a 23-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[175],

Evanghelia de azi [Lc. 8, 26-39] este *un curs concentrat de demonologie* în cadrul marii lecții de soteriologie, care este viața și lucrarea Domnului. Și cursul de demonologie ne este oferit de Sfântul Evanghelist Lucas, care ne spune detalii despre demonizatul din ținutul Gadarinos [Γαδαρηνός] [Lc. 8. 26]. Detalii pe care le voi discuta după calupul al 6-lea catehetic, pe care l-am pregătit pentru predica de azi. Căci am răspuns și de această dată la 10 întrebări catehetice.

Prima întrebare: Cum *citim* calendarul Bisericii?

Mai întâi de toate trebuie să știm faptul că calendarul Bisericii este *o mărturie teologică* despre cultul Bisericii și despre viața ei liturgică. E *un instrument teologic complex*, pe care îl utilizează atât ierarhia Bisericii, cât și credincioșii, lucru pe care am să vi-l demonstrez în cele ce urmează.

Am în față calendarul mic pe 2016, de buzunar, editat de Arhiepiscopia Bucureștilor, și pe el îl voi discuta acum.

Calendarul începe cu luna ianuarie și se termină cu luna decembrie, și, la fiecare lună, se indică și *denumirea populară* a lunii. Astfel, pe lângă *ianuarie* avem și *gerar*, pe lângă *februarie* avem și denumirea de

---

[175] Am început să scriu predica pe 16 octombrie și am terminat-o pe 19 octombrie 2016, zi de miercuri, cu cer înnorat, 11 grade la ora 13. 00.

făurar, pe lângă *martie* și denumirea de *mărțișor* și tot așa la fiecare lună.

Iar când a început luna ianuarie, s-a precizat faptul că luna e de 31 de zile, că ziua are 10 ore și noaptea 14 ore, adică e *o lună de iarnă*, cu zile scurte și nopți lungi.

De dată mai recentă în calendar e indicarea felului în care *vedem luna* de pe cer. Și, dacă privim calendarul, vedem că pe 10 ianuarie 2016 a fost *lună plină*.

Detaliile de până acum au ținut de lingvistică și de astronomie. De aici încolo, pe fiecare zi, avem detaliile *teologice* ale calendarului. Adică numele Sfinților pomeniți pe fiecare zi, numele praznicelor de peste an, numele duminicilor de peste an. Și pe fiecare zi avem pomeniți Sfinți în calendar, dar Sfinții pomeniți acolo nu sunt toți Sfinții pe care Biserica îi pomenește în acea zi. Sunt numai *câțiva* dintre ei.

Când e zi de praznic, ca, spre exemplu, *Botezul Domnului*, *Buna vestire*, *Înălțarea Domnului* etc., ni se indică în calendar numai praznicul, fără să mai fie numit vreun Sfânt pomenit în acea zi. Dar noi trebuie să știm că în fiecare zi sunt pomeniți Sfinți ai lui Dumnezeu, chiar dacă în calendar se indică praznicul și nu se mai indică și Sfinții acelei zile. Și ca să știm ce Sfinți se pomenesc pe fiecare zi trebuie să mergem și să consultăm *Sinaxarele* Bisericii și *Viețile Sfinților*.

Însă, în fiecare zi, noi prăznuim ceva anume. Și, la Mănăstire, în afară de zilele *aliturgice*, se săvârșește pe fiecare zi Dumnezeiasca Liturghie. Ce sunt *zilele aliturgice*? Zilele în care *nu se săvârșește* Dumnezeiasca Liturghie. Și cea mai cunoscută zi aliturgică este *Vinerea Mare*, vinerea în care a fost răstignit Domnul pe Cruce.

În Bisericile de mir, zilele în care se săvârșește Dumnezeiasca Liturghie sunt zilele scrise *cu roșu* în calendar. Așadar, când vedem roșu în calendar, atunci e *sărbătoare* pentru noi, zi de mers la Biserică. Și *zilele cu roșu* sunt duminicile, marile praznice, zilele de pomenire ale unor Sfinți.

De ceva vreme, Sfinții români sau cu Sfinte Moaște în România și canonizați de către Biserica noastră au fost trecuți în calendarul ortodox *cu litere albastre*. Albastru închis. Și dacă privim ediția pe 2016 a calendarului, pe fiecare lună sunt pomeniți Sfinți români sau canonizați de către Biserica noastră. Iar acolo unde se găsesc Sfintele Moaște ale Sfinților români se săvârșește Dumnezeiasca Liturghie în ziua pomenirii lor. Sau unde Ierarhul sau Preotul dorește să săvârșească în zilele cu albastru Dumnezeiasca Liturghie, poate să o facă, dimpreună cu comunitatea lui.

Când în calendar, miercurea sau vinerea, apare că e zi de *harți*, în acele zile *nu se postește*, ci *se mănâncă de dulce*. Însă, când apare indicația, într-o zi de post, că e *dezlegare la pește*, asta înseamnă că putem mânca pește sau fructe de mare, *ca un pogorământ* pentru cei mai slabi trupește. Dar dacă *nu vrem să mâncăm pește* sau nu avem bani sau de unde să cumpărăm pește, deși e *dezlegare la pește*, nu e niciun păcat dacă nu mâncăm pește, pentru că pogorământul e pentru cei cu sănătatea firavă sau slăbiți trupește, extenuați și nu e o poruncă.

După *Duminica Înfricoșătoarei Judecăți*, când lăsăm sec la carne (adică nu mai mâncăm carne până în ziua de Paști), în zilele de miercuri și vineri, în calendar, ni se spune: *zi aliturgică* (adică fără Liturghie) și *dezlegare la brânză, lapte, ouă și pește*. Adică în miercurea și vinerea după lăsatul sec de carne

putem să mâncăm brânză, lapte, ouă și pește, dar nu și carne.

Pe 9 februarie 2016 a fost *Odovania praznicului Întâmpinării Domnului*. Ce înseamnă *odovanie*? Înseamnă *sfârșitul* praznicului Întâmpinării Domnului, care a început pe 2 februarie 2016. Iar dacă ne întreabă cineva *cât ține un praznic*, trebuie să calculăm zilele dintre ziua praznicului și ziua odovaniei/ sfârșitului praznicului. Iar în cazul praznicului Întâmpinării Domnului, praznicul durează 8 zile: între 2 și 9 februarie.

Însă *praznicul Învierii Domnului*, în anul 2016, a început în ziua de 1 mai și s-a sfârșit în ziua de 8 iunie. În total: 39 de zile de prăznuire pascală. Pentru că *Înălțarea Domnului* e la 40 de zile după Înviere, iar Cincizecimea e la 50 de zile după Înviere, după ziua de Paști.

Dacă suntem atenți la calendarul Bisericii aflăm și când începe o perioadă importantă a anului liturgic: *Triodul*. Triodul, în 2016, a început pe 21 februarie, în *Duminica a 33-a după Rusalii* sau *a Vameșului și a Fariseului*. Nu ni se spune când s-a terminat, însă perioada Triodului se termină odată cu Sâmbăta Mare. Pentru că, din ziua de Paști, Biserica schimbă cartea liturgică de la strană, și în loc de *Triod*, avem *Penticostarul*. Și se va cânta din Penticostar, la strană, până în *Duminica tuturor Sfinților* inclusiv. După care începe *perioada Octoihului*, Octoihul fiind cartea de slujbă în care sunt cele 8 glasuri ale Bisericii. Pentru că muzica bisericească are 8 modalități de a cânta liturgic la strană.

Ce ne mai spune calendarul Bisericii? Când sunt *înainte-prăznuiri* ale praznicelor. Spre exemplu, pe 13 septembrie 2016 am avut *Înainte-prăzuirea Înălțării Sfintei Cruci*. Pentru că praznicul e a doua zi, pe 14. Dar

ne mai spune și când se fac *parastase de obște* sau *pomenirile pentru cei adormiți*: când în calendar apare prescripția *pomenirea morților*. Și, în 2016, s-au făcut parastase de obște pe 19 martie, pe 26 martie, pe 2 aprilie, pe 9 aprilie, pe 16 aprilie, pe 23 aprilie, toate în Postul Mare și toate aceste zile pe care le-am amintit sunt *zile de sâmbătă*. Pentru să sâmbăta, în mod tradițional, e *ziua pentru parastase*, adică pentru pomenirea cu colivă a celor adormiți.

Calendarul pe 2016 ne-a precizat și când sunt *deniile* Postului Mare, adică Utreniile speciale, slujite seara (25-28 aprilie), și când Denia a conținut Canonul cel mare al Sfântului Andreas Criteanul (13 aprilie) și când Denia a fost unită cu Acatistul Bunei vestiri (15 aprilie).

Însă importanța capitală a calendarului pentru ierarhia Bisericii, din punct de vedere liturgic, constă în *precizările* din duminici. Duminica, însemnată cu roșu în calendar, are cea mai lungă detaliere din calendar.

Și iau, spre exemplu, o zi din viitor, ziua de 6 noiembrie 2016, o zi de duminică, ca să citim prescripțiile liturgice ale acestei duminici din calendar. Și ce ne spune calendarul? După ce ne prezintă doi dintre Sfinții pomeniți în acea zi de noiembrie, ne spune că aceasta este *Duminica a 24-a după Rusalii* sau *după Cincizecime*. După care ne spune Apostolul zilei: Efes. 2, 14-22, după care Evanghelia zilei: Lc. 8, 41-56 (Învierea fiicei lui Iair), după care apar două mențiuni pe care mulți nu le înțeleg. Și e normal să nu le înțeleagă, dacă nu au studii teologice. Care sunt acele două mențiuni de la urmă, din această duminică? Sunt *glas 3* și *voscr. 9*.

Voscr. e prescurtarea de la *voscreasnă*. E un cuvânt slavon și indică cântarea liturgică, cântată la

strană, care *rezumă* Evanghelia care a fost citită la Utrenie. Care vorbește pe scurt despre *conținutul* Evangheliei citite la Utrenie. Și această prescripție: *voscr. 9* e foarte importantă pentru Ierarhul sau Preotul care slujește Utrenia, pentru că astfel el află că trebuie să citească *Evanghelia a 9-a a Învierii*.

De unde o citește pe a 9-a Evanghelie a Învierii? Din Evangheliar. Adică din Evanghelia ferecată, din care citește la slujbă și pe care o aduce în centrul Bisericii, ca să fie sărutată și care reprezintă pe Domnul Însuși.

În Evangheliarul Bisericii, ed. BOR 1983, *Cele 11 Evanghelii ale Învierii* sunt la jumătatea cărții, între p. 278-284 și sunt următoarele: I. Mt. 28, 16-20; II. Mc. 16, 1-8; III. Mc. 16, 9-20; IV. Lc. 24, 1-12; V. Lc. 24, 12-35; VI. Lc. 24, 36-53; VII. In. 20, 1-10; VIII. In. 20, 11-18; IX. In. 20, 19-31; X. In. 21, 1-14; XI. In. 21, 15-25.

Iar dacă o găsim pe *a 9-a Evanghelie a Învierii* și ne punem un semn acolo, ca să știm de unde citim, citim In. 20, 19-31.

Iar faptul de a ști că e *glas 3* în această duminică e o prescripție importantă pentru cei care cântă la strană. Pentru că vor deschide Octoihul, la glasul al 3-lea al Învierii, și vor cânta slujba pe glasul al 3-lea, adică într-o gamă melodică specială.

Și toate aceste lucruri le aflăm din calendarul Bisericii, dacă îl citim cu ochi teologici.

A 2-a întrebare: La Spovedanie ni se iartă numai păcatele sau și patimile pe care le avem?

Toată Slujba Mărturisirii sau a Spovedaniei vorbește despre *păcatele* pe care le-am făcut, de care ne-am pocăit și ne pocăim și pe care venim să le spovedim. Iar în apolisul iertării, rostit cu mâna pe capul celui care s-a spovedit, Duhovnicul vorbește

despre *iertarea* și *dezlegarea* de toate păcatele[176], se înțelege, *spovedite* atunci, la acea Slujbă.

Dar nu ne vorbește despre *iertarea* patimilor noastre. De ce nu ne vorbește? Pentru că patima este consecința păcătuirii multiple, boala noastră cronicizată.

Suferim, spre exemplu, de *patima desfrânării*, dacă ne aprindem imediat de poftă sexuală când vedem trupuri semigoale sau goale, când e vorba de sex, de plăcere, de libertinaj. Și suferim de *patima invidiei*, când nu suportăm binele și curăția și sfințenia altora, și le dorim și noi, dar fără asceză, fără transpirație, fără dragoste.

Toate patimile sunt *consecințele reale* și *ontologice ale căderii repetate într-un păcat anume* și, de multe ori, *ale rămânerii* în acel păcat pentru mult timp. Iar noi spovedim păcatele, adică pe cele care ne aduc boala patimilor în noi, și, primind harul iertării lui Dumnezeu, prin iertarea Duhovnicului, ne luptăm cu patimile din noi, adică cu consecințele rele ale păcatelor noastre. Căci lupta cu patimile este lupta curățirii noastre de patimi. Și viața duhovnicească e formată din lupta cu patimile și din lucrarea de virtuți dumnezeiești și din creșterea în sfințenie.

Dacă la Spovedanie ne-ar fi fost iertate *și patimile*, nu numai *păcatele*, ar fi trebuit *să nu le mai simțim* în noi deloc, după ce ne spovedim. Dar noi simțim patimile ca fiind *în noi* și după spovedire, și după spovediri de-o viață, pentru că rănile păcatului sunt adânci, sunt în adâncul sufletului și al trupului nostru, și îți trebuie ani întregi sau chiar toată viață ca să te lupți cu patimile, cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru ca să te vindeci de ele întrucâtva. Dar vindecarea desăvârșită de patimi ne-o dă Dumnezeu în mod extatic, în

---

[176] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 75.

timpul vieții noastre de acum, sau, mai ales, după moarte, întru Împărăția Lui.

A 3-a întrebare: Ce înseamnă *cădire* și *vohod*?

Cădirea este *tămâierea* pe care Preotul, Diaconul și Episcopul o fac în Biserică într-un fel anume și care este stabilită tipiconal. Adică la *un anumit moment liturgic* și după *o anume rânduială*, ambele fiind stabilite de către tipicul/ obiceiul liturgic al Bisericii. Și cădirea se face cu *cădelnița* – românizarea cuvântului slavonesc кадилница [cadilnița][177] – care e vasul de tămâiere al clerului bisericesc, și numai în cadrul Slujbelor Bisericii.

Și există *o cădire mare*, când se tămâiază întreaga Biserică, și *o cădire mică*, când se tămâiază doar în altar și în naos sau doar în naos.

Iar *a cădi* vine de la slavonescul кадити [caditi], care înseamnă *a cădelnița*, *a tămâia*[178].

Vohod e o altă românizare a unui cuvânt slavon, păstrat în limba rusă sub forma вход [vhod], și înseamnă *intrare*. Intrarea Domnului în lume. Și, la fel, avem *vohod mic* și *mare*.

Iar *vohodul mic*, de la Dumnezeiasca Liturghie, e cel în care Evanghelia e prima și Slujitorii o urmează, și este *o retrăire a intrării* Domnului în lume și a propovăduirii Sale pentru mântuirea lumii, pe când *vohodul mare*, tot de la Dumnezeiasca Liturghie, când Slujitorii Liturghiei merg după Cinstitele Daruri, e *o retrăire a intrării* Ucenicilor în Mormântul Domnului, ca să Îi îngroape preasfântul Său trup. Căci *Sfânta Masă*, când se aduc Cinstitele Daruri în altar, e atunci *Sfântul Mormânt* al Domnului de la Ierusalim.

A 4-a întrebare: Ce înseamnă *epitrahil*?

---

[177] A se vedea: https://ro.orthodoxwiki.org/Cădelniță.

[178] Idem: https://dexonline.ro/definitie/cădire și https://en.wiktionary.org/wiki/kaditi.

Este românizarea unui substantiv compus din limba greacă, și anume a lui επιτραχήλιο [epitrahilio], și înseamnă *pe gât*[179]. Pentru că acest veșmânt preoțesc și arhieresc e purtat *pe* sau *de* gât, și e lung până la pământ. Așa arată un epitrahil[180]:

Fiind cel pe care eu îl port acum la gât și care, în popor, se numește *patrafir*. Iar el semnifică *jugul cel bun* al lui Hristos, adică slujirea aproapelui nostru pe drumul mântuirii. Pentru că Preotul se îngrijește pentru turma sa cea cuvântătoare, pentru care a primit har de la Dumnezeu ca să o slujească și să o învețe și să o conducă spre Împărăția lui Dumnezeu.

A 5-a întrebare: Ce înseamnă *solee* și *strană*?

Solea este partea puțin ridicată din fața altarului, aceasta pe care stau eu acum, unde sunt împărtășiți credincioșii și de unde Diaconul, Preotul sau Episcopul

---

[179] A se vedea:
https://el.wikipedia.org/wiki/Επιτραχήλιο.

[180] Idem:
https://ro.orthodoxwiki.org/Fișier:Epitrachelion.jpg.

predică poporului din Biserică, pe când *strana* este locul cântăreților și al corului, de aici, din sânul drept al Bisericii.

Solea este românizarea lui σολέας [soleas] din limba greacă și desemna în vechime porțiunea dintre iconostas și amvon, care era separată printr-o balustradă[181], pe când cuvântul *strană* vine de la cuvântul slavon страна [strana] și înseamnă *margine*[182]. Pentru că întotdeauna strana e *pe marginea* Bisericii, lângă geam, și cei de la strană răspund la rugăciunile ierarhiei bisericești.

A 6-a întrebare: Ce presupune o prietenie ortodoxă? Dar prietenia cu neortodocșii?

O prietenie ortodoxă este relația binecuvântată de respect, de încredere și de iubire frățească între două persoane, fie de același sex, fie de sex opus, care are drept fundament credința în Dumnezeu și preocupări teologice și culturale comune. Așadar, ea presupune ca cei doi să se respecte reciproc, să se ajute reciproc, să se încurajeze și să se sprijine unul pe altul atât în viața de credință, cât și în cariera profesională și în viață.

Iar în relația de prietenie ortodoxă trebuie să primeze adevărul și corectitudinea, confidențialitatea și entuziasmul real pentru viața ortodoxă, împărtășirea reală a acelorași crezuri și trăirea în același ritm de viață a celor doi.

Când cei doi prieteni sunt de sex opus, prietenia ortodoxă poate fi pasul *cel mai sigur* către căsătorie. Pentru că ei se cunosc ca prieteni și ca oameni cu aceleași scopuri teologice și culturale, mai înainte de a avea o relația de dragoste și de a se pregăti pentru

---

[181] Idem: http://greek_greek.enacademic.com/168773/σωλέα.

[182] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Strană.

căsătorie. Iar când cei doi prieteni sunt de același sex, prietenia ortodoxă e *un stâlp puternic* pentru întreaga viață. Pentru că întotdeauna te poți baza pe prietenul loial și statornic.

Dar și dacă cei doi prieteni, de sex opus, nu se căsătoresc unul cu altul, ci se căsătoresc cu alte persoane, ei se pot ajuta tot la fel de profund în viață, după cum o fac și cei de același sex. Asta, bineînțeles, dacă prietenia lor a izvorât din aceeași credință ortodoxă și din viața evlavioasă și din frecventarea aceleiași Biserici.

Prietenia cu neortodocșii, adică cu eretici și cu păgâni, este, de asemenea, una *principială*. Pentru că ne raportăm la ei *ca oameni ai Bisericii*. Și, în această relație de prietenie, fără ostentație și fără dorința expresă de a-i converti la credința Bisericii, trebuie să ne prezentăm crezurile și viața în măsura în care ni se răspunde, în mod deschis, cu aceeași sinceritate. Pentru că prietenia cu aceștia nu poate fi una *deplină* și nici *totală*, pentru că nu avem aceeași credință și aceeași așteptare și aceeași Biserică. Dar în măsura în care cei de altă credință discută cu noi, ni se confesează, ne ajută în viață, ne cer sfaturi și lămuriri, tot pe atât trebuie *să ne deschidem și noi* în relația de prietenie cu ei, arătându-le întotdeauna faptul că avem *crezuri reale* și o *viață creștină angajată* și că nu suntem ortodocși *de fațadă*.

A 7-a întrebare: De la ce vârstă se pot căsători creștinii ortodocși?

Potrivit *Codului civil*, articolul 272, alineat 1, „căsătoria se poate încheia dacă viitorii soți au împlinit vârsta de 18 ani”[183]. Alineatul următor însă precizează:

---

[183] *Cf.* http://legeaz.net/noul-cod-civil/art-272-varsta-matrimoniala-conditiile-de-fond-pentru-incheierea-casatoriei-incheierea-casatoriei.

„pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical, cu încuviințarea părinților săi sau, după caz, a tutorelui și cu autorizarea instanței de tutelă în a cărei circumscripție minorul își are domiciliul”[184].

Așadar, *căsătoria civilă* de la primărie se face dacă viitorii soți sunt *majori*. Dacă *au împlinit* vârsta de 18 ani. Dar, în anumite împrejurări, și un minor de 16 ani se poate căsători.

Iar cum căsătoria civilă trebuie să se facă *înaintea* căsătoriei religioase, răspunsul e acesta: creștinii ortodocși din România se pot căsători religios *după ce împlinesc vârsta de 18 ani* și *după ce se căsătoresc civil la primărie*.

A 8-a întrebare: La ce vârstă pot fi primit la Mănăstire?

Potrivit *Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, articolul 78, alineat 2, „*vârsta minimă* pentru primirea în Mănăstire, ca *novice*, este *de 18 ani*. Sub această vârstă, dar nu mai puțin de 16 ani, este necesar acordul scris al părinților sau tutorilor legali”[185]. Așadar, avem aceeași vârstă ca și la căsătoria civilă și religioasă: după împlinirea vârstei de 18 ani, când tânărul devine *major*. Iar de la 16 ani: numai cu acordul părinților sau al tutorilor legali.

A 9-a întrebare: Pot să-mi bat copiii când greșesc?

Potrivit *Codului civil*, art. 508, alineat 1: „instanța de tutelă, la cererea autorităților administrației publice cu atribuții în domeniul protecției copilului, poate pronunța *decăderea* din exercițiul drepturilor părintești dacă părintele *pune în pericol* viața, sănătatea sau

---

[184] Ibidem.

[185] *Cf.*

http://patriarhia.ro/images/documente/statutul_bor.pdf, p. 57.

dezvoltarea copilului prin *relele tratamente aplicate* acestuia, prin consumul de alcool sau stupefiante, prin purtarea abuzivă, prin neglijența gravă în îndeplinirea obligațiilor părintești ori prin *atingerea gravă* a interesului superior al copilului"[186].

Iar Scriptura spune: „Să nu te abții a pedepsi pruncul [μὴ ἀπόσχῃ νήπιον παιδεύειν], că dacă ai să-l lovești pe el [cu] toiagul, nu are să moară [ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβδῳ οὐ μὴ ἀποθάνῃ]" [Par. lui Sal. 23, 14]. Și *vârsta prunciei* sau *a copilăriei* e de la naștere și până la adolescență[187]. Și de aceea Sfântul Salomon vorbește despre *lovirea cu toiagul* a pruncului sau a copilului. Sau: „fiul certat, înțelept va fi [υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται]" [Par. lui Sal. 10, 4]. Pentru că a învățat ce e bine și ce e rău din copilărie.

Însă *a certa*, *a pedepsi și a lovi pedagogic un copil*, atunci când el greșește, pentru ca nu cumva să o ia pe căi greșite în viață, e una, – și părinții responsabili *știu cum să fie pedagogici*: cu iubire și cu grijă față de viitorul copilului lor –, iar *a pune în pericol* viața, sănătatea și dezvoltarea lui e altceva. Pentru că legea nu pune în discuție *relația reală* dintre părinți și copii, care include *și coerciția* copilului pentru a face ce e bine, pentru a merge la școală, pentru a ști cum să se comporte în societate, ci relația *nesănătoasă*, abuzivă, atinsă de vicii, dintre părinți și copii.

Mai pe scurt, punerea constantă a copiilor să învețe, certarea lor când greșesc grav sau oprirea accesului lor la bani, la televizor, la telefon sau în online sau urecherea lor sau o palmă la fund sau o nuia peste palmă când sunt neascultători și obraznici, după cum spune Scriptura, *nu omoară* pe nimeni. Pentru că

---

[186] A se vedea: http://legeaz.net/noul-cod-civil/art-508-conditii-decaderea-din-exercitiul-drepturilor-parintesti.

[187] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/pruncie.

copilul trebuie *să își învețe* statutul de copil în relație cu părinții lui, dar și cu cei mai în vârstă decât el. Copilul trebuie să fie învățat locul și rostul lui în familie și în societate.

Însă de aici și până la bătaia cu parul a copiilor, până la ținerea lor în condiții inumane, până la exploatarea lor e cale lungă. Pentru că aici e vorba despre o *relație viciată* a părinților cu copiii lor, una *denaturată*.

Și ca să răspund *direct* la întrebare, răspunsul e acesta: potrivit Dumnezeiești Scripturi, putem *să ne certăm* și *să ne lovim cu înțelepciune și responsabilitate copiii*, atunci când *ei greșesc* și *au nevoie să învețe* cât de rău e păcatul, dar *nu să-i batem*. Pentru că bătaia arată *cruzime oarbă* față de copii și nu *măsură pedagogică* de îndreptare a lor.

Însă când părinții își ceartă copiii și îi pedepsesc cumva, ei ceartă și pedepsesc *cu inima îndurerată*, nu *de bucurie*, pentru că durerea pe care le-o produc acelora și-o produc mai întâi lor. Pentru că doar ei știu cum i-au crescut, cum s-au chinuit cu ei, cât de fragilă e sănătatea copiilor și cât de ușor poate muri un copil, dacă nu e învățat că e *un lucru rău* a se juca cu curentul sau cu focul sau cu cine știe ce lucru care te poate răni.

Dar dacă copilul e *înțelegător* și nu are nevoie să îl atingi cu palma, pentru că el *se rușinează* și *se teme* de certarea ta, atunci nu e nevoie *de bătaie*, ci e nevoie *de exemplul personal* al părinților, prin care ei se impun în fața lui. Și dacă părinții ar fi *exemple vii* pentru copiii lor, nu ar fi nevoie niciodată de palmă sau nuia, pentru că exemplul bun *îi convinge* pe copii spre tot lucrul bun.

A 10-a întrebare: Despre ce pot vorbi cu copiii mei în cadrul educației creștine?

Despre orice lucru care îi interesează și despre orice lucru de care tu, ca părinte, știi că el are nevoie

să-l știe. Pentru că copiii au nevoie de adevăr, au nevoie de o experiență reală, au nevoie de repere în viața lor. Și părinții au datoria să fie *reperele* lor de cunoaștere și de experiență și de iubire și de sinceritate.

Pentru că copiii se raportează la părinții lor ca la niște oameni *cu experiență*, care știu lucrurile...și de aceea îi întreabă tot felul de lucruri. Căci ei nu își pun problema că părinții sau bunicii lor, cei care îi cresc, nu știu acele lucruri. Și de aceea îi întreabă, la nesfârșit, tot felul de lucruri. Iar părinții și bunicii trebuie să fie oneşti cu ei și să le spună ceea ce știu, iar ceea ce nu știu să le spună că nu știu și să nu fantazeze pe seama lor. Pentru că astfel copilul înțelege că unele lucruri sunt cunoscute de părinții și bunicii lui, pe când altele nu. Că unele sunt ușor de înțeles, dar că altele nu. Și prin asta e pregătit pentru cunoașterea lui Dumnezeu, care înseamnă o cunoaștere pe cât a dorit El să ne spună și pe cât ne dăruie, fiecăruia dintre noi, să o trăim, în relație cu El. O cunoaștere a Lui și a lumii Lui, a întregii creații a Sa. Pentru că învață de mic că există și *lucruri neștiute*, dar care se pot învăța, dar și altele *cu totul neștiute*, pentru că țin numai de Dumnezeu.

Și astfel, când îl educăm ortodox pe copil, trebuie să îl învățăm dogmele și învățăturile Bisericii, slujbele și rugăciunile și cântările Bisericii, cum trăiesc ortodocșii, cum postesc, ce e aceea virtute, ce e păcatul, de ce facem una și nu facem alta, de ce ne îmbrăcăm în acest fel, de ce mergem la Biserică, faptul că întreaga lume e condusă de Dumnezeu, pentru că El e Făcătorul nostru.

Adică copilul ortodox trebuie învățat Scriptura, cărțile de cult, adevărul lui Dumnezeu, despre marii oameni ai lumii, despre Sfinți, genii, eroi, mari nevoitori ortodocși, despre mari păcătoși, despre realitatea lumii în care trăim și nu basme, nu minciuni, nu

fantezii. Căci el e avid de adevăr, de experiență și nu de minciună. Și după ce se întărește în adevăr și cunoaște cine sunt cei din Icoane, cum se scrie, cum se citește, cum se cântă în Biserică, îl putem învăța și marea poezie și literatură a lumii, marile opere de teatru ale umanității, stiluri de muzică și de pictură, stiluri arhitecturale, îl putem duce la bibliotecă, îl putem lăsa să coboare în ceea ce citește de unul singur.

Însă *fundamentul vieții unui om e teologia*. Și despre viața și teologia Bisericii copilul trebuie să învețe din primul an de viață. Adică atunci când e dus la Biserică la Slujbe și când e împărtășit, când ascultă cultul Bisericii, când vede Icoanele cele Sfinte ale Bisericii, când mănâncă și trăiește în ritmul ascetic al familiei sale. Primii 5-6 ani, de până la școală, sunt anii în care trebuie să îl întărim în viața ortodoxă, pentru ca, odată cu școala, să îl facem să se deschidă în mod enciclopedic spre cunoaștere. Căci, de fapt, tocmai acest lucru îl face și școala: îl învață pe copil, pas cu pas, diverse științe, diverse moduri de a vedea și cunoaște lumea, iar părinții trebuie să aibă o bibliotecă bogată și să o îmbogățească continuu și să îi deschidă copilului accesul la diverse biblioteci ale lumii, pentru ca să sporească tot mai mult *spațiile de cunoaștere* pe care i le deschide școala în sufletul său. Fiindcă la școală, el, copilul, învață într-o zi despre o poezie a unui autor sau despre o nuvelă. Dar dacă acasă, părinții, îi spun că acel autor are multe scrieri și nu numai o poezie sau o nuvelă, și îi mai arată și cărțile acelui autor, atunci mintea lui înțelege că i s-a dat puțin...dintr-un lucru mult mai mare.

Mai pe scurt: copilul înțelege *din pântecele* mamei sale dacă îl dorim sau nu, dacă îl așteptăm, dacă îi spunem adevărul, dacă îl ocrotim, dacă îi dorim binele. Copilul e apt și avid de cunoaștere și el va înțelege

explicațiile noastre pe măsura lui. De aceea e nevoie să îi spunem de fiecare dată *adevărul* despre lucruri, oameni și lume, pentru ca el să crească *în adevăr* și nu în minciună și în mințire de sine. Nu trebuie să îl facem pe copil să se creadă mai mult decât e sau mai mult decât poate. Nu trebuie să îl mințim că e performant, dacă nu e, nu trebuie să îl mințim că e frumos, dacă nu e, nu trebuie să îl mințim că e genial, dacă nu e. Ci să îi spunem precis, punctual, ce face bine și ce nu, pentru ca să înceapă să aibă *râvna de a cunoaște* și *de a dovedi* că poate să facă un lucru sau altul.

Un copil care nu are curajul să se înțeleagă pe sine și lumea din jurul lui, un copil care nu e curios să cunoască, un copil care nu dorește să fie din ce în ce mai independent, din ce în ce mai mult pe picioarele lui, are o problemă sau mai multe. Tocmai de aceea, față de copii, părinții trebuie să fie parteneri de viață și de cunoaștere, parteneri de explorare, susținători reali și constanți ai lor, singurii oameni pe care ei se pot baza oricând, dar de care nu trebuie să profite, pe care nu trebuie să îi umilească public sau să îi distrugă fizic, moral și financiar.

Căci copiii trebuie să învețe să fie *responsabili* față de părinții, frații și casa lor, după cum sunt și părinții lor față de ei. Copiii trebuie să învețe să se îmbrace, să se comporte, să vorbească frumos, să aibă milă față de animale și față de vegetație și să le protejeze, să aibă recunoștință față de cei care îi ajută și au creat lucruri pentru ei, să respecte și să iubească oamenii, să dorească binele tuturor.

Însă niciun copil nu seamănă cu altul, fiecare e unic, și relația cu el e la fel de unică. Dar toți copiii au nevoie de Dumnezeu și de relația cu El, cum au nevoie de relația cu noi și cu cei din jurul lor. Și dacă îi învățăm

să se comporte normal, decent, iubitor, îi învățăm să fie *oamenii zilei de mâine*.

Și cu asta am ajuns la *cursul de demonologie* pe care ni-l oferă Evangheliei de azi. Și haideți să vedem ce ne spune Sfântul Lucas despre *demoni*!

Mai întâi de toate el ne spune că demonii *există*. Că ei sunt *reali*. Căci bărbatul „avea demoni de multe vremuri [εἶχεν δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν]" [Lc. 8, 27, BYZ]. Unde îi avea? În el însuși, în ființa lui, ca pe niște ființe parazitare. Pentru că ni se spune: „căci [Domnul] poruncea duhului celui necurat să iasă din om [παρήγγειλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου]" [Lc. 8, 29]. Și dacă poți *să îi scoți* din om și demonii *ies* din om înseamnă că ei au putut *să intre* în om.

Așadar, primele două idei fundamentale ale cursului de demonologie pe care ni l-a oferit Sfântul Lucas sunt acestea: 1. demonii există și 2. ei pot intra și ieși din om.

A 3-a idee demonologică care rezultă din Evanghelia de azi e aceasta: demonii, când intră în noi, ne fac *asociali* și *cu manifestări părut patologice*, dar care, în fapt, sunt manifestări ale demonizării. Pentru că cel demonizat „haină nu îmbrăca, și în casă nu rămânea, ci în morminte [ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μνήμασιν]" [Lc. 8, 27] și „se lega [de către oameni cu] lanțuri și [cu] cătușe, păzindu-se, și rupând legăturile se ducea [era dus] de către demoni întru pustiuri [ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους]" [Lc. 8, 29].

A 4-a idee demonologică: demonii erau cei care îi dădeau puterea să rupă lanțurile și cătușele. Iar a 5-a idee demonologică: demonii L-au recunoscut pe Iisus ca fiind Fiul lui Dumnezeu și nu cel demonizat. Pentru

că demonii I-au spus Domnului: „Ce [este] mie și Ție, Iisuse, Fiule al Dumnezeului Celui Preaînalt? Rogu-te, să nu mă chinuiești [Τί ἐμοὶ καὶ Σοί, Ἰησοῦ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου; Δέομαί Σου, μή με βασανίσῃς]” [Lc. 8, 28].

A 6-a idee demonologică e aceasta: într-un om pot locui mai mulți demoni. Pentru că la întrebarea Domnului: „Care îți este numele [Τί σοι ἐστὶν ὄνομα]?, demonii i-au răspuns: „Legiune [Λεγεών]” [Lc. 8, 30]. La care Sfântul Lucas adaugă: „că demoni mulți a[u] intrat întru el [ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν]” [Lc. 8, 30].

A 7-a idee demonologică: demonii pot vorbi din oameni, dacă îi întreabă o persoană duhovnicească, un Sfânt. Căci aici, după cum vedem, ei au vorbit cu Domnul din persoana celui demonizat.

A 8-a idee demonologică: demonii au nume, după cum și Îngerii lui Dumnezeu au nume. Iar când demonii au spus *legiune*, ei s-au referit la legiunea romană, care era compusă din circa 6.000 de soldați[188]. Pentru că atâți demoni îl posedau pe sărmanul om.

A 9-a idee demonologică: posedarea poate să fie de lungă durată. „Căci de mulți ani l-a[u] stăpânit pe el [πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν]” [Lc. 8, 29].

A 10-a idee demonologică: numai cu putere de la Dumnezeu se pot scoate demonii din oameni. Pentru că Domnul i-a scos pe demoni din oameni și le-a îngăduit să intre în turma de porci [Lc. 8, 32-33]. Și numai Slujitorii Bisericii și Sfinții ei îi pot scoate pe demoni din oameni.

A 11-a idee demonologică: demonii intră și ies din oameni numai cu îngăduința lui Dumnezeu.

A 12-a idee demonologică: demonii vor răul oamenilor și al întregii făpturi. Căci atunci când au

[188] *Cf.* Gingrich Greek Lexicon.

intrat în porci, demonii au aruncat turma în lac și au omorât-o [Lc. 9, 33].

Și de aceea am spus că e *un curs concentrat de demonologie*, pentru că aici, la Sfântul Lucas, găsim principalele lucruri pe care le cunoaștem despre demoni și despre acțiunea lor nefastă vizavi de om. Căci ei sunt ființe spirituale reale și rele, răzbunătoare, care îl influențează și îl posedă pe om spre a-i face rău și nu intenționează să facă niciun bine omului și întregii creații.

Iar dacă știm aceste lucruri, atunci ele trebuie să ne facă *să nu mai drăcuim*. Pentru că *a drăcui* înseamnă *a-i chema pe demoni* în viața ta sau *a-i trimite* la cei pe care îi drăcui. Drăcuitura e *o înlocuire* a binecuvântării. Pentru că noi trebuie să îi binecuvântăm pe oameni, să le dorim tot binele, să le dorim să se mântuiască și nu să locuiască cu demonii, acum și în Iad. Iar prin drăcuitură asta *le dorim* oamenilor: să fie în Iad, cu demonii, pentru toată veșnicia.

Și mulți dintre cei care fac păcatul imens de *a-i drăcui pe oameni* nu cred că conștientizează prea bine ceea ce fac. Și nici atunci când se blestemă și se jură și își doresc moartea lor și a familiei lor. Pentru că ei cred că sunt *simple vorbe*, că drăcuitura e un fel de „bună ziua”...Însă nu stau așa lucrurile! Cei care îi drăcuie pe alții, îi cheamă pe demoni în viața lor și a acelora. Cei care se blestemă se dau demonilor. Cei care se jură prin aceea că își doresc moartea lor sau a altora asta fac: se dau demonilor. Pentru că numai demonii doresc ca oamenii *să moară înainte de vreme*, să moară păcătoși, să moară nespovediți și neîmpărtășiți, neîmpăcați cu Dumnezeu și cu oamenii.

Căci demonii sunt reali, Iadul e real, Judecata lui Dumnezeu e reală și pedeapsa Iadului e veșnică. După cum și noi vom fi veșnici. Pentru că toți vom fi înviați

de Domnul la învierea cea de obște/ universală și toți vom fi judecați de către El și pentru fiecare va fi o veșnicie. O veșnicie în Iad sau în Rai, după faptele fiecăruia.

Și ceea ce trăim noi, acum, e definitoriu pentru veșnicia noastră. Pentru că noi avem o singură viață pământească: pe cea de acum.

Însă Evanghelia de azi, dintr-o relatare istorică, poate deveni o vorbire despre noi, despre interiorul nostru. Căci, așa cum v-am arătat în ultimele predici, Scriptura nu se citește numai *literal*, ci și *duhovnicește*. Iar la citirea duhovnicească a Scripturii se ajunge printr-o continuă curățire de patimi în Biserica lui Dumnezeu și printr-o continuă cunoaștere teologică și duhovnicească a vieții și a Tradiției Bisericii.

Cu ce au ajuns în ținutul Gadarinilor [τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν], Domnul și Apostolii Lui, și cu ce au plecat de acolo? Cu corabia [Lc. 8. 37]. Plutind întru corabia Bisericii. Căci cine plutește cu Biserica, plutește împreună cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui.

Iar în Lc. 8, 26, *cf.* BYZ, ni se spune că „au plutit în jos [κατέπλευσαν], întru ținutul Gadarinilor". Căci Biserica coboară cu milostivire în Gadarinos. Și Gadarinos vine de la ebraicul *gader* [גדר], care înseamnă *bastion*, *graniță* sau *barieră*[189]. Adică Biserica mereu coboară, cu milostivire, în mijlocul celor care sunt departe de ea, până la marginile lumii. Însă, după ce a fost vindecat demonizatul și Domnul le-a făcut pagubă gadarinilor, pentru că a îngăduit demonilor să intre în porci, „L-au rugat pe El toată mulțimea vecină Gadarinilor [ca El] să plece de la ei [ἠρώτησαν Αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν]" [Lc. 8, 37, BYZ]. Pentru că Biserica acționează cât e lăsată să acționeze.

---

[189] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Γάδαρα.

Căci Dumnezeu lucrează în om *pe măsura* voinței omului. El nu îl obligă pe om ca să fie *credincios*, dar nici nu îl face *Sfânt* cu forța, dacă el e păgân cu viața. Ci sfințenia e o continuă renunțare la păcat pentru o continuă umplere de slava lui Dumnezeu, căruia omul I se supune din iubire și din prea mare bucurie.

Iar societatea care Îl invită pe Domnul *să plece* de la ea este *o societate atee*, care *luptă* împotriva lui Dumnezeu, pe când El *o ține în viață*. Care luptă împotriva Lui pe măsură ce El *îi susține* existența.

Căci oamenii obraznici, Care îl blasfemiază pe Dumnezeu, cer de la El *un semn*...al existenței Lui. Dar *cel mai mare semn* al existenței lui Dumnezeu și al bunătății Sale părintești este acela că *ne-a dat viață* și că *ne ține în viață* în ciuda multelor păcate pe care le facem. Că ne-a dat viață...știind mai dinainte *cât de răi* și *de păcătoși* vom fi. Și, cu toate că suntem păcătoși și disprețuitori ai Lui, El *ne ține în viață* acum, *dar și veșnic*, fiind *de acord* cu ceea ce și noi am fost de acord. Adică fiind de acord *cu alegerea* noastră. Căci noi Îl putem alege pe El, dar putem să alegem și viața cu demonii, în Iad.

Iar Dumnezeu este *extrem de serios* cu creația Sa și cu viața noastră și ne lasă *să ne alegem* viitorul și veșnicia, chiar dacă nu noi ne-am ales începutul existenței, ci El împreună cu părinții noștri.

De aceea, vă întreb și mă întreb. Credeți că dacă părinții noștri ar fi știut...*ce vom face noi în viață*, ne-ar mai fi născut sau ne-ar fi avortat pe capete pe mulți dintre noi? Dacă ar fi putut să vadă viața noastră așa după cum o vede Dumnezeu, nu credeți că am fi fost *și mai puțini* pe fața pământului? Cu siguranță!

Însă Dumnezeu *nu limitează* venirea noastră în lume, chiar dacă El știe că unul va fi dictator, altul curvar, altul eretic sau altul Sfânt. El ne dă tuturor

același drept la viață și posibilitatea *să alegem* ceea ce ne dorim. Pentru că, oricând, noi putem *să părăsim răul* și *să alegem binele*. Și pentru că există în viața noastră această posibilitate imensă, adică *schimbarea* vieții noastre, prin pocăință și îndreptarea vieții noastre, tocmai de aceea o viață începută *prost*...se poate încheia *bine*.

Iar Dumnezeu *coboară mereu* la omul aflat în păcat, la omul din Gadarinos, la omul care paște porcii patimilor, cât și la cel în care locuiesc mii de demoni. Pentru că turma de porci mari [ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν] [Lc. 8, 32] era *ilegală*, se creștea în indiferență față de porunca legii, care interzicea să se mănânce carne de porc în Israil [Deut. 14, 8, LXX].

După cum ilegale/ în afara poruncii lui Dumnezeu sunt *toate păcatele* și *afacerile păcătoase*, implicit și *câștigurile în urma afacerilor păcătoase*.

Și în trecut, cât și azi, cei care se prostituează și fac bani din sex fac un lucru interzis de Dumnezeu. Cei care se îmbată și se droghează fac un lucru pe care nu îl dorește Dumnezeu. Vrăjitoria, ghicitul, ereziile, minciunile, relațiile sexuale extramaritale, perversiunile sexuale de tot felul, cămătăria, panicarea oamenilor cu scop rău, amenințarea, vătămarea și uciderea, acțiunile de trădare și de vindere a țării tale, provocarea de revolte și de războaie, atentarea la liniștea și la învățătura Bisericii sunt păcate imense, sunt lucruri ilegale în fața lui Dumnezeu. Pentru că nu sunt după legea Lui, după voia Lui cu noi.

Și după cum porcii s-au aruncat în lacul Galileii și noi putem să ne aruncăm în *lacul* Bisericii, adică în *iertarea* lui Dumnezeu. Căci Taina Spovedaniei e *lacul Galileii* pentru fiecare dintre noi, adică *al iertării lui Dumnezeu*.

Iar dacă *Galilea* înseamnă *cerc* sau *circuit*[190], atunci spovedirea păcatelor e ritmul continuu al vieții noastre, pentru ca să putem să ieșim din *cercul* îngust al păcatelor de tot felul.

Căci păcatul nu ne dăruie libertate, ci ne îngrădește tot mai mult libertatea. El ne înrobește și nu ne eliberează! De aceea, ca să ieșim din *cercul păcătuirii* trebuie să ne aruncăm în *apa* Bisericii, în *iertarea* ei, adică să venim cu toată încrederea și să ne spovedim păcatele noastre, pentru ca să primim iertarea lui Dumnezeu.

Însă, când păcătuim și nu vrem să ascultăm de porunca lui Dumnezeu, nu suntem noi aidoma demonizatului de azi, care nu mai vrem să punem haina cuviinței pe noi? Căci el, din cauza demonizării, mergea gol. Nu-și mai punea haine pe el. I se părea că „a merge gol" pe stradă e ceva „normal".

Însă și nouă ni se pare că a merge „mai mult goi pe stradă decât îmbrăcați" e un lucru „normal". Însă e un lucru anormal! Pentru că arătăm că nu mai avem rușine de oameni și nici frică de Dumnezeu, pentru că ne place desfrânarea, curvia, indolența. Și când suntem *robii desfătării trupești*, adică atunci când „trăim pentru a ne excita și pentru a ne simți bine", atunci vrem să vedem desfrânarea pe oriunde: pe stradă, la mare, la televizor, online, în capul nostru...

Însă dacă preferăm *goliciunea* trupului e semn că suntem *goi* sufletește. Pentru că *dezbrăcarea ca mod de viață* nu începe prin aruncarea chilotului sau a sutienului, ci prin dezbrăcarea de evlavie, prin indiferența față de voia lui Dumnezeu, prin neîngrijirea față de mântuirea sufletului tău. Pentru că dezbrăcarea începe în suflet și goliciunea cea mai mare e împătimirea și demonizarea noastră.

---

[190] *Cf. Fausset's Bible Dictionary*, 1300.01, apud BW 9.

Dacă suntem *robi* ai patimilor suntem *pe calea demonizării*. Căci noi *facem casă* cu demonii și nu cu Dumnezeu.

Însă ce mai făcea demonizatul? Nu dorea să rămână în casă, pentru ca să locuiască în casă, în casa lui, alături de familia lui. Pentru că și noi, când nu vedem folosul *stării în casă*, suntem mai tot timpul pe afară. Dar ce înseamnă *a sta în casă*, din perspectiva lui Dumnezeu? A folosi timpul cât suntem în casă, acasă, ca pe un timp al rugăciunii, al aprofundării teologice, al creșterii în sfințenie. Iar cine nu prețuiește casa și nu o vede ca pe *un mijloc de creștere în sfințenie*, o vede ca pe o închisoare și nu mai știe cum să fugă de acasă și se distreze. Dar adevărata distracție/ bucurie interioară începe aici, acasă, când ne rugăm și El ne umple cu slava Lui, care e adevărata bucurie a omului. Și de aceea, pentru creștinii ortodocși, casa e *liniștirea* lor, e *chilia* lor, e *refugiul* lor, e *locul binecuvântat de Dumnezeu* în care se produce *creșterea* lor în înțelepciune și curăție și nu...este o închisoare.

Iar dacă preferăm *mormintele* în locul casei noastre, adică locurile în care noi *murim sufletește*, alegem moartea în locul vieții. Căci în club, la bar, la bordel, la jocurile de noroc se moare sufletește, dar la Biserică, la școală, la bibliotecă oamenii renasc. Și dacă alegem locurile renașterii, atunci alegem viața. Dar dacă alegem *moartea*...și noi locuim mai mult *în morminte* decât *printre oameni*.

Da, demonii sunt mulți și ne atacă în multe feluri! Și tot multe sunt și păcatele și patimile de care noi suferim. Și numai Dumnezeu ne poate ajuta ca să ne curățim de patimi și să ne spovedim păcatele cu pocăință și să începem o viață de sfințenie. Numai El ne poate scoate din lanțurile patimilor și din cătușele

păcatelor. Numai El ne aduce din pustiurile demonilor acasă, în Biserica Lui.

Căci oamenii sunt eclesiali și sociali. Dar demonii îi fac să dorească pustiurile și mormintele, adică locuri improprii vieții oamenilor.

Da, la morminte trebuie să mergem ca să cugetăm la moarte. La morminte trebuie să mergem pentru ca să ne pomenim familia și rudele. La morminte trebuie să mergem pentru ca să le îngrijim, ca semn de respect și de evlavie pentru cei adormiți. Dar nu trebuie să ne facem *morminte vii*, de acum, prin patimile de tot felul.

De ce demonii Îi cereau Domnului să nu le poruncească să meargă *întru abis* [εἰς τὴν ἄβυσσον] [Lc. 8, 31]? Pentru că *abisul* la care ei se refereau era...*Iadul*. Și ei nu cereau ca *să nu meargă în Iad*...ci ca *să nu fie pedepsiți în Iad*. Pentru că ei vor fi pedepsiți veșnic în Iad, dimpreună cu cei păcătoși, care nu s-au pocăit înainte de moarte.

Iar nouă, când ne plac lucrurile părut „profunde", când ne place să fim „la modă", când ne place să trăim „ca lumea", când ne place păcatul „ca mod de viață"...ne place adâncul fără fund al Iadului. Ne place abisul de care se tem și demonii, pentru că acolo se trăiește chin veșnic.

Însă de ce porcii pășteau *în munte* [βοσκομένων *ἐν τῷ ὄρει*] [Lc. 8, 32]? Pentru că patimile îi dau omului, la început, impresia că e „cineva", că face „lucruri mari" atunci când păcătuiește. Adică, cel care fură vede că începe să aibă bani, pentru asta fură și mai mult, fură și iar fură...și devine deodată „cineva" în societate. Și mintea lui e *pe munte*, paște pe munte, pentru că are o *mare părere de sine*. Pentru că se crede „realizat".

Dar el nu e *realizat*, ci *un hoț*!

Realizat e omul care a muncit, a fost plătit pentru munca lui, a ajuns să aibă o anumită avere și e împlinit

cu ce a făcut. Dar cine crede că o poate lua și „pe scurtătură" ca să ajungă „onorabil" se înșală. Pentru că onorabilitatea reală e consecința unei munci și a unei valori reale și nu a unui întreg șir de escrocherii.

Dar patima...mai apoi, nu mai e „înaltă", ci te face *să te dezgușți* față de cine ești și ce ai făcut în viață. Dacă toată viața ai curvit pentru ca să promovezi, dacă ai furat, dacă ai mințit cu nerușinare, dacă ai plagiat ca să primești un post, dacă ai cumpărat examenele ca să promovezi și impostura ta a fost ca păduchele în fruntea instituției...vine clipa în care îți va fi rușine cu tine, cu viața ta, cu falsa ta „carieră", cu falsa ta „moștenire", chiar dacă o recunoști cu jumate de gură. Pentru că „înălțimea" patimii devine *Iad*.

Domnul *îngăduie* demonilor să ne facă rău [Lc. 8, 32], când El știe că prin acest *rău* făcut de demoni, noi ne vom pocăi. Demonizarea, ca și împătimirea care o precede, sunt *lecții pedagogice* ale lui Dumnezeu în favoarea noastră. Ele ne fac bine, dacă noi *ne venim în fire* și *urâm* din toată ființa noastră păcatul. El îngăduie ca demonii să ne facă multe neplăceri și pe ele să le simțim ca pe *toiagul* lui Dumnezeu pe pielea noastră. Căci dacă mama, care ne-a născut și ne iubește, *ne altoiește cu joarda spre folosul nostru*, cum ar face altfel Dumnezeu, Care ne iubește de veșnicii de ori mai mult decât orice mamă de pe pământ? Căci atunci când El *îngăduie* răutății demonilor să ne umilească, El nu dorește moartea noastră, ci renașterea noastră. Ridicarea noastră din moarte. Pocăința noastră. Îndreptarea vieții noastre, sfințirea noastră.

Și dacă nimeni nu ne iubește *mai mult* decât Dumnezeu și, cu toate acestea, El *ne ceartă* și *ne biciuiește* [Evr. 12, 6] când greșim, ca pe niște fii iubiți ai Lui, cum putem să spunem că cei care ne iubesc și ne ceartă și ne îndrumă și ne vor binele, ne vor, de fapt,

răul? Cine însă *îți vrea răul*, dacă vrea *să te scape de rău*?

Căci Biserica, părinții, statul, școala, spitalul, pușcăria...sunt resimțite ca fiind *coercitive* atunci când ne învață binele *în mod tăios*, aspru. Dar asta numai pentru că nu ne place disciplina, nu ne place seriozitatea, nu ne place firescul, nu ne place normalitatea. Dacă ne-ar plăcea normalitatea, adică aceea de *a-i respecta* pe toți oamenii și creația din jurul nostru, nu ne-am teme de legi, pentru că nu există vreo lege care să condamne *respectul* față de om și față de creația lui Dumnezeu. Dar pentru că ne place să încălcăm legea, să facem ceea ce ne place în mod păcătos și nu ceea ce ne place cu adevărat, tocmai de aceea legea nu ne e prietenă.

De ce *au fugit* păzitorii porcilor [Lc. 8, 34]? Pentru că demonii, când sunt izgoniți din oameni, fug spre alte locuri și spre alți oameni păcătoși, ca să locuiască acolo. *Păzitorii* porcilor, adică ai patimilor, sunt *demonii*, pentru că ei ni le furnizează. Ei ne învață patimile în somn, în stare de trezie, în orice loc și în orice timp.

Și știu din proprie experiență, că, în vis, din copilărie și adolescență, demonii m-au învățat toate patimile cu lux de amănunte: de la actul sexual la omorârea unui om, de la a minți și până la a fura, de la a fi egoist și până la a fi invidios, de la a huli și până la a nega credința Bisericii. M-au învățat *ce* să fac...pentru ca *să fac*.

Însă *depinde de noi* ceea ce vrem să facem. Căci ei ne învață multe patimi și ne îndeamnă la multe păcate, dar noi suntem cei care alegem. Nu ei aleg, ci noi alegem ceea ce vrem să facem! Așa că nu demonii, care ne-au învățat, sunt de vină că noi *am păcătuit*, ci *noi* suntem de vină, pentru că ne-am lăsat înșelați de ei și

am crezut că păcatul e „ceva bun”, e „distractiv” și că te face „social”.

Dar păcatul nu te face *social*, ci *asocial*. Căci nu te împreunează cu Sfinții, ci cu demonii. Păcatul nu e *bun*, întrucât consecințele lui sunt moartea și Iadul. Păcatul nu e *distractiv*, pentru că e amar și chin veșnic.

Și dacă credem că demonii sunt „păzitorii” noștri, ne înșelăm profund. Ei sunt cei care ne duc în chinul lor, în chinul lor veșnic.

Așa că nu putem să ne facem „prieteni” cu dracii, pentru că *prietenia* cu ei se numește *demonizare*. Și cine e cu demonii sare în lac și moare.

Însă *cum arată* fostul demonizat, după ce e vindecat de Domnul? Adică după ce El scoate din om 6.000 de demoni. Ne spune Sfântul Lucas: „îmbrăcat și cu mintea întreagă, [stând] lângă picioarele lui Iisus [ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ]” [Lc. 8, 35]. Pentru că omul evlavios e un om atent la detalii, care se îmbracă cuviincios, dar, mai ales, *se îmbracă* în slava lui Dumnezeu, în credință și în fapte bune. Și cine e evlavios, acela are mintea întreagă, pentru că gândește teologic. Și cine gândește teologic, se îmbracă teologic, mănâncă teologic, vorbește teologic, are o viață teologică, pentru că e mădular real, duhovnicesc al Bisericii.

Și cine e *teologic*, acela *stă la picioarele lui Iisus*, adică ascultând de El întru toate.

Însă cum *să stai* la picioarele Domnului, dacă tu te crezi „mai presus” de Sinodul Bisericii și dacă îi bești pe Ierarhii Bisericii și în culcare și în sculare? Cum să ai *evlavie* și să stai *la picioarele* Domnului, dacă pentru tine ierarhia Bisericii e „păcătoasă”, dar tu nu?

Dar dacă *ai evlavie*, atunci stai cu bucurie la picioarele ierarhiei Bisericii, ca la picioarele Domnului,

pentru că ei sunt cei care sunt *puși* de Domnul ca să te slujească pe tine, credinciosul mirean sau monah.

Da, știu, ai auzit că și ei sunt „păcătoși”!...

Însă, dacă ai evlavie, atunci lasă-L pe Dumnezeu *să stabilească* cine e *păcătos nepocăit* și cine e *păcătos care s-a pocăit și s-a îndreptat*! Căci dacă Dumnezeu pe noi toți, pe toți păcătoșii ne îngăduie, înseamnă că El așteaptă de la toți *îndreptarea* vieții noastre și nu ca să ardem gazul de pomană. Iar dacă El *pedepsește*, cu ce suntem noi „mai drepți” decât cel pedepsit, dacă și noi suntem *păcătoși*?

Căci omul evlavios e omul care se teme de Dumnezeu, care își știe păcatele, care știe cum l-a mustrat Dumnezeu pentru ele, și el *se ferește* să îl judece pe aproapele lui, pentru că *se știe* și *se simte păcătos*. Iar judecarea altora înseamnă *a păcătui*, adică *a înmulți* conștiința păcătoșeniei și a rușinii noastre.

De aceea, a rămâne cu Domnul și a ne ruga pentru tot omul și a-l iubi pe tot omul înseamnă *a trăi evlavios*, pe când, a-L ruga pe Dumnezeu *să plece* de la noi înseamnă a cădea *din credință*.

Ce i-a spus Domnul celui vindecat? I-a spus așa: „Întoarce-te întru casa ta și povestește câte ți-a făcut ție Dumnezeu [Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέν σοι ὁ Θεός]!” [Lc. 8, 39]. Și omul a înțeles porunca Domnului, „propovăduind în toată cetatea câte i-a făcut lui Iisus [καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς]” [Lc. 8, 39, BYZ]. Căci Domnul, pe cel care odată mergea gol, lipsit de rușine, și care dormea în mormintele patimilor, l-a trimis acasă, ca să se bucure de casa lui și să se nevoiască în intimitatea casei sale.

Și El ne spune și nouă același lucru: Stați acasă și rugați-vă, și nu mai pierdeți timpul prin sat și oraș! Citiți acasă! Citiți și învățați cum să trăiți evlavios!

Învățați din Scriptură, învățați de la Sfinții lui Dumnezeu, învățați din Slujbele Bisericii cum să trăiți!

Iar după ce vă umpleți de învățătură și de bucurie sfântă, spuneți și altora câte v-a învățat Dumnezeu pe voi!

Căci omul a mers și L-a propovăduit pe Domnul în cetatea lui. Dar noi trebuie să Îl propovăduim pe El în toată lumea. Și cum să Îl propovăduim, dacă nu știm ce a propovăduit El? Cum să fim de folos altora, dacă nouă nu ne-am fost medici cu adevărat?

De aceea, iubiții mei, pentru a spune altora *ce să facă*, trebuie ca mai întâi *să ne fi vindecat* noi de boala patimilor sau să fim *pe drumul* curățirii de patimi! Pentru că altfel îi învățăm pe alții, dar pe noi nu ne învățăm.

Însă Domnul vrea ca noi să fim una cu ceea ce spunem. Și de aceea, mă rog ca toți să fim găsiți *lucrători* ai poruncilor Lui și nu doar *comentatori* ai acestora. Amin!

Predică la cei doi Sfinți Dimitrios [26-27 octombrie 2016]

Iubiții mei[191],

predica de azi e o predică care *îmbrățișează* două zile liturgice. Pentru că în ea voi vorbi despre cei doi Sfinți Dimitrios pomeniți acum, în octombrie, unul după altul. Dar mai întâi voi răspunde la calupul al 7-lea de întrebări catehetice, pe care l-am pregătit pentru această predică.

Întrebarea întâi: Ce înseamnă *a participa* la mediul online din perspectivă creștină?

Putem participa din triplă ipostază la mediul online, adică la *viața reală* de pe internet: 1. de cititor, 2. de colaborator și 3. de creator de conținut de online.

Ca *cititor*, trebuie să te abonezi la spațiile online pe care vrei să le urmărești, să le citești, să le comentezi articolele și să le faci publicitate pe conturile tale sociale. Cititorul nu își poate spune opinia decât la comentarii și în măsura în care creatorul de online dorește să i le accepte. Tocmai de aceea, el este *un perpetuu invitat* și niciodată *o gazdă*. Căci statutul de *gazdă* îl poate avea doar *colaboratorul* creatorului de conținut de online și creatorul de conținut de online.

Ce înseamnă să fii *colaborator* pentru *o platformă teologică ortodoxă*? Să scrii articole și să răspunzi la comentarii pentru o platformă teologică, care nu îți aparține. Tocmai de aceea tu colaborezi cu un spațiu

[191] Am început să scriu predica pe 20 octombrie și am terminat-o sâmbătă, 22 octombrie 2016, zi cu cer înnorat și cu 12 grade la ora 9.00.

online pe care nu îl manageriezi. Poți fi *colaborator plătit* sau *colaborator fără plată*. Însă în ambele situații trebuie *să creezi conținut de online* care să se integreze în mod firesc în formatul platformei, dovedind competențe teologice, culturale, lingvistice și de tehnoredactare reale.

Cine este *creatorul de conținut de online prin excelență*? Proprietarul platformei teologice. Cel care a inițiat platforma, cel care o manageriază, cel care stabilește traiectoria ei, cel care răspunde de ea, pentru că și-o asumă zilnic.

Tocmai de aceea, o platformă teologică ortodoxă este un spațiu real și personalizat, actualizat și monitorizat zilnic, unde oamenii vin să citească și să interacționeze cu scriitorii platformei. E un spațiu identitar, un spațiu al mărturisirii, un spațiu scris în termenii prezentului și care presupune o interacțiune reală și imediată cu conținutul ei. Care e format din cărți, din articole, din file video și audio, din fotografii, din comentarii născute în interacțiunea cu cititorii.

Așadar, *a participa* la mediul online înseamnă *a fi un om al prezentului*, care își permite să facă acest lucru și care are nevoie de informația din online și de comunicare. Pentru că cititorul de online vine ca să se informeze, să se edifice, să întâlnească personalități teologice și literare, să învețe de la ele, să aibă *o relație directă* cu autorii de conținut de online.

Pentru că mediul online nu e un mediu „virtual" sau „potențial", ci *real* și *direct*, creat de oameni reali, de oameni care comunică cu cititorii lor, mai întâi de toate *prin conținutul* lor zilnic actualizat, iar, în al doilea rând, prin *interacțiunea în mod real* cu publicul cititor.

Căci *internetul* e *cadrul* pentru online, e ștecherul băgat în priză care ne facilitează comunicarea, însă

comunicarea și *educația* la nivel online se fac prin intermediul *conținutului de online* pe care o platformă ortodoxă îl oferă. Conținut care *nu se generează de la sine*, ci care *e creat* de oameni care se dăruiesc unui public cititor.

Astfel, *a participa* la mediul online ca *creator de conținut de online* și ca *proprietar* de platformă teologică online înseamnă a participa la misiunea și la viața Bisericii, la comunicarea eficientă și directă cu credincioșii Bisericii și cu oamenii acestei lumi, la dezvoltarea bibliotecii teologice a Bisericii și a vizibilității publice a ei. Pentru că ești un promotor al echilibrului, al dialogului, al muncii de cercetare, al dăruirii convertitoare.

Întrebarea a 2-a: Ce reprezintă *conturile de socializare* pentru un creștin ortodox?

Modurile *reale* și *rapide* de comunicare ale vremii noastre. A avea cont pe Twitter, pe Facebook, pe You Tube, pe Flickr etc. și a comunica în mod onest și frumos cu alții înseamnă *a te comporta firesc*. Căci mediul online, ca și mersul pe stradă, are aceleași reguli. Cum, pe stradă, nu poți vorbi și nu poți face orice gest care îți trece prin cap, nici în online nu poți să faci acest lucru, dacă îți asumi *cine* ești și *ce* faci. Însă, cum mulți nu își asumă identitatea și arată cât de golani sufletește sunt în viața de zi cu zi, tocmai de aceea mediul online și comunicarea online sunt parazitate masiv. Dar pentru cei care vor *să ne paraziteze* comunicarea online există și soluții practice: *eliminarea* lor din cercul nostru de comunicare. Și toate spațiile de socializare sunt dotate cu astfel de *arme* împotriva persoanelor care nu știu sau nu vor să comunice, ci doar să strice viața altora.

Pentru mine însă, comunicarea reală nu începe *pe conturile de socializare*, ci acolo ea doar *se prelungește*.

Ci comunicarea *reală*, pentru mine, începe aici, pe platforma mea, *Teologie pentru azi*. Eu aici scriu, aici public, aici editez, aici vorbesc cu oamenii, cu diverși oameni, și aici mă prezint tuturor așa cum sunt.

Aceasta e *cartea mea de vizită* și *biblioteca mea*, *munca mea* și *împlinirea mea* teologică, duhovnicească și culturală. Pe rețelele de socializare eu mă publicitez și comunic cu cei care vor și știu să comunice cu mine.

Pentru că eu ajung pe Twitter și pe Facebook ca *scriitor* și *editor de carte teologică*, și nu, în primul rând, ca *publicitator* de texte ale altora. Bineînțeles, atunci când e cazul, promovez persoane și texte ce trebuie cunoscute și de către alții. Însă, în primul rând, pe rețelele de socializare eu ofer *materie primă creată de mine* și nu *pescuită* din online.

Dar majoritatea celor care folosesc rețelele de socializare le folosesc nu pentru dialog, din păcate, ci pentru publicitare de sine și pentru publicitare de diverse produse. Facebookul, pentru mulți, e un fel de blog pentru cei care nu se omoară cu scrisul, dar știu să uploadeze fotografii și videouri personale, pentru ca „să se facă cunoscuți".

Un creștin ortodox însă ar trebuie *să socializeze*...pe interfețele sociale ale onlineului, adică *să vorbească*. Să vorbească despre sine, despre credința lui, despre modul cum și-a însușit teologia Bisericii, să comunice onest și rapid, având întotdeauna în minte faptul că el este *un reprezentat* al Bisericii în comunicare. Excesul de fotografii personale, excesul de publicitări de texte nescrise de tine, excesul de fotografii citaționale nu au de-a face cu comunicarea. Comunicarea nu se face cu emoticoane, nu se face prin intermediul textelor altora, ci prin ceea ce crezi, simți și știi tu.

Din păcate însă, atât raportarea la platformele teologice, cât și cea la mediile de comunicare sunt raportări cel mai adesea *neasumate personal*, fapt pentru care arătăm că ne e frică să comunicăm, că nu știm să comunicăm, că nu vrem să comunicăm, că nu vedem *vreun folos* din comunicarea cu alții. Și prin aceasta dovedim și noi, alături de alții, că suntem *izolaționiști* la nivel online, că *ne manifestăm ghetoizant*, că nu știm *să vorbim* cu cei care nu sunt de acord cu noi în multe privințe.

Întrebarea a 3-a: Trebuie să preferăm *cartea tipărită* sau *cartea electronică*?

Trebuie să le preferăm pe ambele. Dar să fim convinși de faptul că *viitorul* e al cărții electronice și nu al cărții în foaie, tipărite. Așa cum magnetofonul și casetofonul au rămas în urmă, pentru că am trecut la CD și DVD, tot la fel și cartea în foaie va rămâne *o etapă* a istoriei tipografice și oamenii vor merge mai departe, spre noi forme *de tipărire* ale propriilor lor experiențe. Marile biblioteci ale lumii *au înțeles* spre ce ne îndreptăm și *digitalizează* și cărțile vechi și pe cele recente, punându-le la dispoziția cititorilor lor. Adică transformă cartea în foaie în carte electronică, pentru ca să o poți citi pe computer sau pe telefon.

Editurile *realiste* ale lumii vând cartea în ambele formate: și în foaie și în format electronic. Dacă, în foaie, cartea îmi trebuie trimisă prin curier rapid și mai trec câteva zile, dar eu am nevoie de ea *acum*, astăzi, pentru că *acum* trebuie să știu ce scrie în ea, pentru cartea în PDF, Epub sau Kindle nu e nevoie decât de cardul bancar și mi-o downloadez în computer. Asta, bineînțeles, dacă nu cumva găsesc online oameni generoși, care să împartă cu mine, după cum fac și eu cu alții, diverse cărți electronice. Și dacă ai prieteni

online care îți pot dărui cărți, acele cărți de care tu ai nevoie, atunci munca ta online va fi și mai prosperă.

Eu pledez pentru cartea electronică, pentru cartea prezentului și a viitorului, adică pentru aceea la care au acces *toți* utilizatorii de online. A publica o carte în foaie înseamnă *a o arunca* în niște librării, librării care există doar în anumite orașe și nu la sate, și unde ea poate *să zacă* ani întregi.

Cumpărătorii ei vor fi puțini, cititorii ei reali vor fi și mai puțini. Însă aici, în online, *a publica o carte teologică în mod gratuit* înseamnă *a o universaliza*. Pentru că o poate downloada și cel din România și cel din America și cel din Asia și cel din Australia. În timp ce cartea Părintelui X e în 300 sau 500 de exemplare și ea se află numai în anumite librării și costă 20 sau 40 de lei, cartea mea online a trecut granițele țării din prima zi de publicare. Eu nu trebuie să o car cu mașina sau cu avionul în Rusia sau în Israel, pentru că ea a ajuns acolo din primele clipe ale publicării ei, dacă cineva îmi urmărește creația în mod zilnic.

Tot la fel, Profesorul Y de teologie sau teologul Z de la Oxford sau din Paris, din Hong Kong sau din New York, îmi pot trimite cărți online în câteva minute, fără ca să aibă vreo adresă a locuinței mele din România. De ce? Pentru că mediul online facilitează imediat transferul de carte de la ei la mine și eu devin posesorul lor aproape instant.

Pe scurt: pentru editorii *clasici*, cartea e *un lux*, e pentru cei *de la oraș* și nu *un bun de consum* pentru toți cetățenii României, așa cum sunt, și pentru cei de la sat, sucurile sau detergenții. Dacă cartea nu apare la sat și satele nu au librării, înseamnă că țăranii „nu trebuie să citească cărți".

Eu cred însă altceva: că toți cetățenii României, fie că trăiesc la sat, fie că trăiesc la oraș, *au drepturi*

egale în fața cărții și că toți *au nevoie* de cartea teologică pe care eu o scriu și o public. De aceea, eu *o dărui* pentru toți cei din România și pentru întreaga umanitate, fiindcă știu că toți *avem nevoie* de adevăr și de muncă cinstită de cercetare și de duhovnicie. Și prin asta eu pot fi citit *oriunde*, pe când cei care au cărțile doar în orașe, nu vor mai fi citiți, din ce în ce mai mult.

Iar faptul că tot mai mulți cititori *Teologie pentru azi* sunt *de la sat*, arată faptul că pachetul telefonie-televiziune-internet a ajuns în mod masiv și în satele românești sau prin intermediul telefonului mobil suntem citiți de pretutindeni din țară.

Și câteodată stau și privesc localitățile de unde sunt cititorii noștri, de unde sunt cei care *accesează* platforma noastră și îmi dau seama că despre unele nici nu știam că există. Și apoi le caut online și văd că localitatea are câteva sute sau o mie-două de locuitori. Dar de acolo, din acea localitate, eu am un cititor! La care nu mă puteam duce personal, cu desaga de cărți în spate, pentru ca să i le dărui...dar, datorită internetului, care ne facilitează comunicarea, el poate downloada într-o zi *toate cele 141 de cărți editate de către mine*, în format PDF, și le poate avea în computerul lui. Și toate cărțile publicate de mine nici nu cântăresc...un giga de informație. Așa că 141 de cărți ale mele le pune pe un stick, alături de alte câteva mii, și are ce citi oriunde se duce.

Dar are *ce citi* de la mine, pentru că eu m-am nevoit să le scriu și să le editez și i le-am dat gratuit. Nu a fugit după cărțile mele prin librării, prin biblioteci, ci le-a descărcat la pachet. Iar cum tinerii, dar nici adulții, nu mai „au timp" și „chef" de biblioteci, unde credeți că e *singurul loc* unde mai *caută* creștinii ortodocși (și nu numai), teologii ortodocși și ierarhia ortodoxă *informație teologică*? Online! Adică

aici. Și le vor găsi *pe ale mele* în primul rând, dar nu și pe ale teologului sau ale Părintelui sau ale Ierarhului cutare, care nu își au cărțile decât *în foaie*.

A 4-a întrebare: Cum trebuie să se raporteze un creștin ortodox față de *partidele politice* și față de *legile statului* în care trăiește?

Partid înseamnă *facțiune* și nu *un întreg*. Iar partidele sunt *ideologice*, pentru că se fundamentează ideologic. Iar ideologia unui partid, modul lui de a vedea guvernarea unei țări e *subiectivă*. Tocmai de aceea, într-o campanie electorală lupta se dă între perspectivele *subiective*, de grup, ale partidelor. Unii trag spre dreapta, alții spre stânga, unii merg spre centru-dreapta, alții spre centru-stânga. Unii sunt nostalgici, alții sunt tradiționaliști, unii vor modernizarea în forță a țării, alții vor alinierea la standarde improprii țării lor.

Spectrul politic al unei țări împarte țara după interesele de partid. Faliile sunt cu atât mai mari între cetățeni cu cât partidele importante sunt 3-4 sau minim două. Pentru că unii vor spre stânga, iar alții vor spre dreapta...căci niciun partid nu e *pentru toți* cetățenii unui stat. Și așa stând lucrurile, ori că ajunge stânga la putere, ori că ajunge dreapta, nicio guvernare partidică *nu va mulțumi* pe toți cetățenii. Iar dacă cei de la guvernare încearcă *să escamoteze* acest adevăr simplu, să-l bage sub preș, adică faptul că nu toți cetățenii sunt *de acord* cu ea, apar derapajele democratice grave.

În comparație cu partidele, Biserica e *a tuturor* și *pentru toți*. Iar cei care simpatizează cu un partid sau cu altul, trebuie să nu își strice relațiile eclesiale cu cei care sunt de altă părere. Adică viața eclesială ar trebui să fie *deasupra* partizanatelor de tot felul, pentru că scopul nostru e *să ne mântuim*. De aceea, opțiunile

politice ar fi bine să ni le manifestăm *doar în cabina de vot* și să evităm *orice extremism politic*.

Eu mi-am exprimat de fiecare dată dreptul la vot, pentru că e un drept *democratic* și *necesar* societății noastre care e *tânără* în democrație, și singurele mele discuții politice le am cu soția mea. Pentru că nu îmi plac agitatorii politici, nici fanaticii politici, după cum nu îmi plac nici cei religioși. Iar cum discut, în mod relaxat, despre fotbal sau despre un film sau despre o mâncare, tot la fel discut relaxat și despre politică. Pentru că eu *nu fac politică*, dar *înțeleg* politica și adesea sunt *dezamăgit* de ceea ce se petrece în mediul politic. Și sunt dezamăgit nu pentru *politică* în sine, ci pentru cei care *suferă* de pe urma politicii, adică pentru poporul meu. Căci politicile proaste, deciziile politice proaste, îi afectează pe cetățeni, dintre care, cei mai mulți sunt membri ai Bisericii.

De aceea, deși nu fac politică, nu pot să accept interior *derapajele* oamenilor politici, pe care au ajuns să le facă, tocmai pentru că au fost votați democratic.

Pe de altă parte, politica se face cu politicieni, iar legile statului se fac tot de către ei. Raportarea noastră la instituțiile și legile statului trebuie să fie una de *acceptare* a lor, chiar dacă putem avea *nuanțe critice* la adresa unora. Tocmai de aceea, *extremismul politic* e la fel de dăunător ca și *extremismul anti-statal* sau *cel religios*. Și pe mine mă dezgustă toate 3. Pentru că una e *să nu fii de acord* cu o lege, cu mai multe sau cu anumite persoane, aflate pasager într-o funcție, și alta e *să nu fii de acord* cu statul român și cu faptul că noi suntem în UE și NATO.

A pleda pentru un stat fără instituții e ca și cum ai pleda pentru o casă fără pereți. Și a nu dori NATO înseamnă *a nu dori să ai garanții de securitate* pentru națiunea română. Iar a nu dori în UE înseamnă a nu

dori să călătorești, să muncești și să înveți în Europa, a nu dori să fii european și să te manifești ca atare, a nu dori ca România să se dezvolte împreună și în relație cu celelalte state europene, ci în mod izolat, refractar momentului. Și dacă nu dorești *să fii european* înseamnă că *ți-e frică* cu cine ești, că *ți-e rușine* că ești român, că te consideri *inferior* europenilor.

Însă un român nu are de ce să se simtă *inferior* nici față de Europa, nici față de America și nici față de altcineva. Pentru că *el este ceea ce este*. Românul trăiește în modul lui unic și irepetabil, pentru că are o credință, o cultură, o istorie, o anume experiență, o anume localizare pe fața pământului. Fiecare vine *cu ceea ce este el* în dialogul popoarelor lumii. Niciodată românul nu va fi american și nici germanul nu va fi rus, dar toți 4 pot să dialogheze și să își prezinte experiența proprie.

Mai pe scurt: ne raportăm *cu moderație* și *în mod critic* față de partidele politice, considerându-le *instrumentele* prin care se desfășoară exercițiul democratic al guvernării și nimic mai mult, și *respectăm* instituțiile și legile statului și *ne supunem* lor, chiar dacă avem reticențele și obiecțiile noastre față de anumite legi sau persoane aflate în fruntea lor.

A 5-a întrebare: Cum fac diferența între sensul literal și cel duhovnicesc în Scriptură și la Sfinții Părinți?

Sensul literal e cel istoric. Ceea ce citești, aceea și înțelegi. Sensul duhovnicesc al Scripturii e dincolo de literă și la el ajungi printr-o înțelegere duhovnicească a textelor sfinte. Pasajele scripturale, care nu se pot citi ca relatări istorice, intră în categoria celor care se înțeleg duhovnicește. Și aici mă refer la profeții, la nume, numere, exprimări metaforice, parabole. Însă orice relatare istorică a Scripturii poate fi citită și

înțeleasă *și duhovnicește*, fără ca înțelegerea duhovnicească „să desființeze" sensul literal, istoric al textului.

Dacă veți citi cărți patristice, veți vedea că Sfinții Părinți utilizează ambele citiri: și pe cea istorică și pe cea duhovnicească la un text anume. Și ei ne atenționează când e vorba de o înțelegere și când e vorba de cealaltă. Și Scriptura ne atenționează uneori asupra acestui fapt. Ca, spre exemplu, atunci când Domnul ne-a tâlcuit parabolele Sale. Parabolele Sale sunt niște *decupaje* din realitate, pe care noi, majoritatea, le-am fi citit doar literalist. Dar când El ne-a spus că cuvintele Sale înseamnă...*altceva* decât ele desemnează în mod firesc, atunci am înțeles cu toții că Scriptura e, dincolo de literele ei, *un abis de cunoaștere*.

Iar Sfântul Pavlos spune la I Cor. 10, 4 că „stânca era Hristos [ἡ πέτρα ἦν ὁ Χριστός]", *cf.* BYZ. Care stâncă? Din care băuseră evreii în pustiu. Însă nicăieri în Vechiul Testament nu ni se spune că stânca aceea era...o *prefigurare* a lui Mașiah, a lui Hristos. Dar Sfântul Pavlos, citind *duhovnicește* acea expunere istorică a Scripturii, a spus un lucru...care nu are nimic de-a face *cu literalitatea* Scripturii, dar are de-a face *cu abisul de teologie* al Scripturii, care locuiește *dincolo* de literele ei.

Și există Sfinți Părinți ai Bisericii care au comentat duhovnicește mare parte sau aproape integral Vechiul Testament și au înțeles că acolo, în cărțile cele vechi, se află ascunsă *toată cunoașterea duhovnicească* a Noului Testament, după cum în Noul Testament stă ascunsă *toată viața veșnică* a Împărăției lui Dumnezeu. Dar pentru această cunoaștere sfântă, pe care numai slava lui Dumnezeu ne-o învață, e nevoie de curăție și de sfințenie.

Mai pe scurt: literal, putem citi întreaga Scriptură. Și, pentru mulți, la asta *se rezumă* „cunoașterea" Scripturii: la literalitate. Duhovnicește, o putem citi în măsura în care noi suntem duhovnicești. La fel stă treaba și cu Sfinții Părinți: oricine îi poate citi, dar nu toți îi pot înțelege în profunzimile lor teologice și duhovnicești. Pentru că teologia, cu adevărat, e pentru oameni Sfinți.

A 6-a întrebare: Cum se citește o carte și cum se iau notițe în timpul lecturii?

Pentru acest lucru am creat o categorie specială pe TPA, intitulată: *Fișe de lectură*[192], care, acum, cuprinde 786 de articole. De aici puteți învăța *cum se iau notițe de lectură* și cum putem *dialoga* sau ne putem *certa* cu cartea pe care o citim. Căci, pe lângă citările punctuale din carte, pe care le putem folosi în studiile și cărțile noastre viitoare, putem să scriem diverse observații, constatări, dezamăgiri vizavi de carte.

Pentru că o carte fără notițe e *o carte fără memorie*. Noi uităm ceea ce am citit, uităm până și faptul că am citit acea carte, dar dacă avem notițele noastre la carte, ceea ce ne-a plăcut și ce am aflat nou datorită ei, avem ceva esențial din carte.

Așa că, citiți cu stiloul sau cu pixul în mână și notați-vă pe carte și pe foaie diverse lucruri care vă plac din cartea pe care o citiți!

Sau, dacă vreți să fiți *mai practici* (și eu pentru asta pledez), scrieți direct în computer ceea ce citiți și vreți să rețineți! Pentru că tot în computer vă veți scrie și articolul, referatul sau cartea și acolo trebuie să aveți toată informația. Apoi o clonați pe CD sau DVD ori o

---

[192] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/category/fise-de-lectura/.

țineți pe stick sau într-un hard extern ori o țineți în baze de date online.

Iar dacă ați citit și citat corect, dacă ați tradus corect, informația e acolo, pentru a fi utilizată oricând. Dacă nu faceți serios, odată pentru totdeauna, citirea, traducerea și luarea notițelor, nu veți avea *ce să citați* în lucrările viitoare.

Pentru că, pentru a citi o carte, trebuie să îți faci timp, să ai mintea trează, clară, pătrunzătoare, să citești cu atenție și nu pe sărite, să citezi și să traduci cu atenție pasajul de care ai nevoie și pe el să îl stochezi în biblioteca ta, în baza ta de date.

Cititul de carte teologică trebuie să fie plin de rugăciune, de post, de priveghere, de curăție, de smerenie. Citim cărți teologice nu pentru ca „să ne certăm cu alții" pe tema lor, ci pentru ca să învățăm să ne curățim de patimi. Citim pentru ca să ne mântuim. Citim pentru ca să ne bucurăm duhovnicește. Pentru ca să ne educăm pentru Împărăția lui Dumnezeu. De aceea nu putem să citim fără atenție și indolent.

A 7-a întrebare: Ce are și ce nu are *o carte vorbită*, înregistrată audio, video sau audio-video?

Cartea vorbită nu are note de subsol, nu are indici, nu are bibliografie, adică nu are *zona muncii de cercetare*, ci este *o poveste* pentru cei care ascultă. Pentru că în înregistrarea cărții se caută acapararea celor care o ascultă sau vederea celui care o citește și nu arătarea elementelor de veridicitate ale cărții. În cartea tipărită clasic sau în cea electronică apar toate acele elemente care *lipsesc* povestirii și care ne arată dacă avem de-a face cu *o scriere onestă* sau cu *un plagiat în formă continuată*.

Eu respect conceptul, îl consider util și pledez pentru cartea vorbită, pentru că ea reține vocea sau fața autorului sau a artistului care o citește. Ea e un

document de viață, care conține mai mult decât e cartea, pentru că ea conține și vocea și ritmul interior al celui care o vorbește. Însă cartea vorbită are marginile ei, pentru că ea nu are pagini, nu are note de subsol, ci e numai o povestire captivantă. Ea transformă cartea într-un discurs, dar cartea adevărată, în primul rând, e un document de corectitudine și apoi un discurs. Pentru că cititorul avizat caută mai întâi în ce măsură cartea este *o oglindă* a vieții și a crezurilor autorului și numai după aceea *declamă* creația autorului.

A 8-a întrebare: Care e diferența dintre *a avea o avere anume* și *a ți se lipi inima de averea ta*?

Diferența e majoră: oricare dintre noi avem o avere, oricât de mică e ea, dar nu toți suntem *lipiți cu sufletul* de averea noastră. Nu toți considerăm avuția *un idol*. Și averea noastră primă e formată din sufletul și trupul nostru, din viața și sănătatea noastră, din ceea ce suntem și știm să facem. După aceea urmează hainele, cărțile, banii, casele, pământurile, mașinile, conturile bancare etc.

Și, așa cum nu toți sunt *împătimiți* de trupul și calitățile lor și nu se laudă cu ele tot timpul, tot astfel și raportarea lor față de avere e una ca față de ceva temporar. Pentru că o consideră *o utilitate*, dar nu sunt în stare *să moară* pentru ea. Fapt pentru care mulți își cheltuie averea, nu pun bază pe ea, ci pe ceea ce fac cu ea. Și creștinii, prin milosteniile și faptele lor bune, arată că nu sunt *lipiți* de averile lor, ci le văd ca lucruri prin care *îi bucură* și *îi folosesc* pe alții, *dar și pe ei înșiși*.

A 9-a întrebare: Ce înseamnă a mânca și a bea ortodox?

Înseamnă a mânca și a bea mulțumindu-I lui Dumnezeu pentru ce mâncăm și bem. A mânca și a bea

rugându-ne Lui și binecuvântând ceea ce avem pe masă.

Și mâncarea și băutura noastră trebuie să fie sănătoase și în cantități ponderate. Și e bine să mâncăm mai multe mese pe zi decât una mare și lungă, și care să ne cadă greu la stomac.

Nu avem voie să mâncăm sânge și carne în sânge, nici carne din animal mort, nici carne crudă. Trebuie să căutăm cât mai mult să mâncăm produse naturale, fructe și legume, iar la fructe și legume să respectăm sezonul lor, căci atunci sunt autentice. Anul bisericesc alternează mâncărurile de dulce cu cele de post și asta ne ajută într-o dezvoltare bună, armonioasă, a persoanei noastre. Așadar, mâncarea și băutura ortodoxe presupun rugăciunea, binecuvântarea, mâncarea când ți-e foame, rezumarea la strictul necesar și postul. Pentru că ele ajută trupul să fie activ și trupul e biserica sufletului și a harului dumnezeiesc.

A 10-a întrebare: Cum știu că, într-o zi, am dat tot ce am putut din mine pentru a sluji lui Dumnezeu și oamenilor?

Prin aceea că, la sfârșitul zilei, *cazi lat de oboseală* în pat și adormi imediat, dar, în același timp, *ești mulțumit* de tot lucrul bun pe care l-ai făcut în acea zi.

Și am ajuns, iubiții mei, la cea de *a doua parte* a predicii, unde trebuie să vorbim despre cei doi Sfinți ai lui Dumnezeu pomeniți pe 26 și 27 octombrie în fiecare an. Care sunt pomeniți în aceste două zile, fără să fie *singurii pomeniți* în aceste zile.

Pentru că Sfântul Mare Mucenic Dimitrios, Izvorâtorul de mir, pomenit pe 26 octombrie[193], e pomenit azi alături de Sfinții Mucenici Artemidoros

---

[193] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/23/predica-la-sfantul-mare-mucenic-dimitrios-izvoratorul-de-mir-2015/.

[Ἀρτεμίδωρος] și Vasilios [Βασίλειος], de Sfânta Mucenită Leptina [Λέπτινα], de Sfântul Mucenic Glicon [Γλύκων], de Sfântul Cuvios Mucenic Ioasaf cel Nou [Ἰωάσαφ ὁ Νέος], de Sfânta Mucenită Leontini [Λεωντίνη], de Sfinții 2 Cuvioși Leontios din Muntele Athos, de Sfântul Mucenic Gheorghios din Ioannina[194].

Însă dintre toți aceștia, azi pomeniți, noi îl știm doar pe *Dimitrios*, căruia îi zicem *Dumitru*, și doar pe el îl cinstim. Și dacă îl cinstim liturgic *doar* pe Dimitrios, Marele Mucenic, despre ceilalți nu spunem nimic. Și prin aceasta *nici nu știm că ei există*. Iar dacă nu știi că există un Sfânt, tocmai de aceea nici nu te rogi lui, nu vrei să citești *Viața* lui, nu te interesează de Sfintele lui Icoane.

Dar toată lumea îl știe pe Dimitrios, cel cu Sfintele Moaște la Tessalonichi [Θεσσαλονίκη][195]. Și poate că tocmai din acest motiv, din cauza Sfintelor sale Moaște cinstite la Salonic, în Grecia, și noi, azi, îl cinstim pe Sfântul Dimitrios și nu și pe ceilalți Sfinți pomeniți azi.

După cum, cu siguranță, pe Sfântul Cuvios Dmitrii Basarbovschii [Дмитрий Басарбовский][196] îl pomenim mâine, pe 27 octombrie, și îl cinstim în mod special în România, pentru că Sfintele sale Moaște sunt la București, în Catedrala patriarhală.

Dacă nu ar fi fost acolo Sfintele sale Moaște, și el ar fi fost pus *la index*. Ar fi fost *unul dintre ceilalți* Sfinți pomeniți mâine. Pentru că mâine, pe 27 octombrie, sunt pomeniți, alături de Sfântul Dmitrii, Sfântul

---

[194] Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/m/10/d/26/sxsaintlist.aspx.

[195] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Salonic.

[196] Idem: http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/24/predica-la-sfantul-cuvios-dmitrii-basarbovschii-2015/.

Mucenic Nestor [Νέστωρ], Sfântul Mucenic Luppos [Λοῦππος], Sfintele Mucenițe Capetolina [Καπετωλίνα] și Erotiida [Ἐρωτηΐδα], Sfântul Chiriacos [Κυριάκος], Patriarhul Constantinopolului, Sfânta Procla [Πρόκλα], soția lui Pilatos, Sfinții Mavrianos [Μαβριανὸς] și Valentinos [Βαλεντίνος], Sfântul Cuvios Nestor [Νέστωρ], Cronicarul din Rusia, și Sfânta Diighisi [Διήγηση] din pământul Ivirilor[197].

Însă eu am citat Sfinții pomeniți în Sinaxarul grecesc în aceste două zile, Sfântul Dmitrii, din Bulgaria, pomenit mâine, neapărând în acest Sinaxar.

Așadar, Sfinții pomeniți în aceste două zile sunt mult mai mulți, dacă vom consulta toate Sinaxarele Bisericilor Ortodoxe surori și edițiile aghiologice romano-catolice (pentru Sfinții comuni nouă și lor, până la 1054). Și, cu toate acestea, noi pomenim doar doi Sfinți, câte unul pe fiecare zi, deși ei sunt mult mai mulți pomeniți în aceste două zile.

– De ce cinstim numai un Sfânt sau doi într-o zi și nu îi cinstim pe toți la un loc, cum ar fi normal?

Din *neputință fizică*, dar și *din comoditate*.

Ce înseamnă *neputință fizică*? Ar trebui ca fiecare Vecernie și Utrenie să conțină Slujbele a toți Sfinții pomeniți într-o zi liturgică. Și dacă acum ele conțin o Slujbă, maxim două de Sfinți și acelea intercalate, întrețesute, băgate una în alta, cum ar arăta 10 Slujbe separate sau una în alta, slujite într-o zi? Și dacă am face Slujbe pentru toți Sfinții pomeniți într-o zi, atunci Vecerniile și Utreniile Bisericii ar trebuie să fie enorme, iar cărțile de cult ar trebui să aibă, în plus, mii de pagini.

De ce din comoditate? Pentru că, la o adică, teologi și oameni duhovnicești ai Bisericii *ar putea să*

---

[197] Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/m/10/d/27/sxsaintlist.aspx

creeze o Slujbă pentru fiecare Sfânt în parte, pomeniți într-un an liturgic, și să le includă în noi cărți de cult și cei de la strană să aleagă ce Slujbe vor să cânte anul acesta, ce Slujbe să cânte anul viitor și tot așa. Dar comoditatea noastră e „mai bună”...decât a crea Slujbe pentru Sfinți. După cum tot comoditatea noastră e de vină...că nu avem Sfinte Icoane pentru mulți dintre Sfinții pe care Biserica îi consideră Sfinții ei. Și tot comoditatea noastră, da, tot ea, e de vină că nu avem Vieți de Sfinți *actualizate* conform surselor și *extinse* tot mai mult, prin minunile și descrierea posterității Sfinților în Biserică.

Da, din comoditate, îi cinstim *pe aceiași* Sfinți în fiecare an și *îi ignorăm pe toți ceilalți* Sfinți ai Bisericii, care sunt în sinaxarele ei, și de care nu se interesează decât prea puțini creștini ortodocși.

Pentru că, pe prea mulți creștini ortodocși îi interesează *ce fac* Sfinții pentru ei, adică *minunile* lor, dar nu îi interesează *persoana* Sfinților, Slujba lor, Viața lor, Icoanele lor, posteritatea lor în Biserică. Adică ne raportăm *utilitarist* față de Sfinți și primim după inima noastră.

Însă niciun Sfânt nu e „mai puțin important” sau „nevrednic” de a avea Slujba lui și pomenirea lui în Biserică!

Sfântul Dimitrios și Sfântul Dmitrii, azi și mâine pomeniți, merită *aceeași cinstire* în Biserică ca toți ceilalți Sfinți ai Bisericii. Dar noi *am maximalizat* cinstirea lor și *am desființat cu totul* pomenirea celorlalți din aceste două zile.

Ei sunt pe buzele tuturor, iar ceilalți nici nu știm că există.

Și astfel am făcut cu sute de mii și milioane de Sfinți ai Bisericii: i-am uitat și îi cinstim doar pe câțiva în mod liturgic.

De aceea, când cauți un Sfânt pomenit de toți la nivel online găsești zeci de Icoane ale lui, discuții despre el, evlavie multă, Biserici ridicate în cinstea lui, cărți și simpozioane, dar când cauți Sfinți...care nu apar în calendarele actuale, dar sunt Sfinții Bisericii lui Dumnezeu, nu găsești Icoane, nu găsești informații despre ei, nu găsești Vieți ale lor, nu găsești Biserici cu hramul lor, pentru că ei...sunt *înghițiți* de uitarea noastră. Și când zic *uitarea noastră*...nu zic numai despre România, ci despre Biserica Ortodoxă *din întreaga lume*, pentru că și în altă parte se petrece același lucru: se cinstesc unii Sfinți, iar majoritatea Sfinților este *neglijată sistematic*.

De aceea, foarte mulți ortodocși nu știu care persoane pomenite în Scriptură sunt *Sfinte* și care nu și nici nu știu *unde ar putea să citească* care sunt Sfinții Bisericii pe secole. Pentru că nu avem o ediție critică a Sinaxarului Bisericii din toate secolele. În cărțile de cult și în colecțiile aghiologice avem date despre mulți Sfinți, dar nu avem *o ediție sistematică* cu Sfinții Bisericii Ortodoxe din orice secol și din orice parte a lumii. Din acest motiv, mulți dintre teologi și dintre membrii clerului Bisericii nu cunosc cine sunt Sfinții Bisericii, despre unii știu că sunt Sfinți, despre alții au dubii, despre alții nu știu nimic. După cum teologii Bisericii nu știu multe cărți patristice, liturgice, istorice și manuscrisele Scripturii, fie că nu sunt scoase din manuscrise, fie că sunt în limbi inaccesibile lor.

Și această stare de fapt e *o smerire* a tuturor. Pentru că, pe de o parte, nu suntem atât de mult specializați lingvistic și teologic pentru ca să le citim, să le traducem și să le punem în circulație, pe de altă parte, e greu să le procuri și să ai acces la marile arhive teologice ale lumii. Iar punerea lor la un loc, aprofundarea lor, a datelor Tradiției, pentru o nouă înțelegere,

mult mai profundă, a istoriei și a vieții Bisericii pe secole, necesită bani mulți, oameni ultrapregătiți și cadru instituțional pentru cercetări teologice interdisciplinare și interconfesionale. Căci nu numai noi, ortodocșii, avem specialiști în teologie și în manuscrisologie, ci toate confesiunile creștine au specialiștii lor.

Iar dacă vrei să scrii în cunoștință de cauză despre alții și despre perspectiva lor în care văd istoria și credința Bisericii, trebuie să apelezi la specialiștii lor în domeniu, chiar dacă nu le împărtășești cu totul viziunea de lucru sau rezultatele muncii lor de cercetare.

Mai pe scurt: avem nevoie de cercetările teologice *ale tuturor* când vine vorba de cărțile și istoria Bisericii, dar trebuie să avem *discernământ duhovnicesc* și *luminare de la Dumnezeu* ca *să desprindem* adevărul... de tumoarea minciunii, care parazitează adevărul. Adică *să nu scriem lucruri* care *neagă* istoria și Tradiția Bisericii, care neagă viața ei și îndumnezeirea omului. Pentru că prin asta arătăm că nu suntem teologi ortodocși care *ne asumăm* dreapta credință, ci oameni care *nici nu o cunoaștem* în profunzimea ei.

În *Acta Sanctorum* (ediție aghiologică romano-catolică), vol. 60, în ziua de 26 octombrie, Sfântul Mare Mucenic Dimitrios nu apare. Însă, pe 27 octombrie, sunt pomeniți numeroși Sfinți ai Bisericii, de până în 1054, comuni și nouă și romano-catolicilor.

Astfel, pe 27 octombrie sunt amintiți, în AS 60, Sfinții Sfințiți Mucenici Thrasea și Policarpos, dimpreună cu Sfinții Mucenici Alexandros, Neon, Diodoros, Metrobios și alți 4 Sfinți Mucenici, Sfinții Mucenici Maximos, Venantios, Luchianos și Donatos, Sfinții Mucenici Vincentius, Sabina și Christeta, Sfintele Mucenițe Capetolina și Erotiida (amintite și de *Sinaxarul grecesc*), Sfântul Mucenic Nestor (pomenit și în calendarul românesc), Sfântul Evharios Episcopul,

Sfântul Avraam Ascetul din Egipt, Sfântul Iustos Presbiterul și Mărturisitorul din Gallia, Sfântul Namatius Episcopul, Sfântul Frumentius, Episcopul și Mărturisitorul, Apostolul Etiopiei (pe care noi îl pomenim pe 30 noiembrie), Sfinții Stareți Abbanis și Abbatibus (sec. 5-6 d. Hr.), Sfintele Fecioare Ia și Breaca și Sfinții Uni, Sinino, Elwino, Maruano, Germocho, Crewenna, Helena, Tecla sau Etha, Gwithian și Gwinnear sau Wymero din Britannia (sec. 6), Sfântul Rege Elesbaa al Etiopiei, Mărturisitorul, și 7 Sfinți Monahi din Etiopia: Aragawi sau Mihail, Pantaleon, Garima, Tzehma, Alef, Aftze și Guba (anul 555 d. Hr.), alături de Sfinții Imeata și Liqanos, Sfântul Floris, Episcopul de Polae în Istria, Sfântul Odranus Mărturisitorul (sec. al 6-lea), Sfântul Chiriacos, Patriarhul Constantinopolului (sec. al 7-lea, și confirmă *Sinaxarul grecesc*), Sfântul Desiderius, Episcopul și Mărturisitorul, din Galia (sec. al 7-lea), Sfântul Colmannus Mărturisitorul din Senboth (sec. al 7-lea), Sfânta Cuvioasă și Mărturisitoare Tecla Haimanot din Etiopia (sec. al 8-lea)[198].

Așa că nu am găsit nici pe unul și nici pe celălalt Dimitrios în ediția aghiologică romano-catolică, dar am găsit *alți Sfinți* ai lui Dumnezeu pomeniți astăzi.

În PG 115 (altă ediție romano-catolică), Sfântul Simeon Metafrastul, pe luna octombrie, a scris următoarele *texte aghiologice*: Mucenicia Sfintei Mucenițe Haritini, Mucenicia Sfinților Mucenici Serghios și Vachos, Viața Sfântului Dionisios Areopagitul, Episcopul Atenei, Viața Sfinților Andronicos și Atanasia, Mucenicia Sfinților Mucenici Evlampios și Evlampias, Mucenicia Sfinților Mucenici Provos, Tarahos și Andronicos, Viața Sfântului Andreas al Cretei, Viața Sfântului Lucas Evanghelistul, Mucenicia Sfântului Mucenic Uaros sau Varos, Mucenicia Sfântului Mare

[198] AS 60, p. 214-390.

Mucenic Artemios, Viața Sfântului Averchios al Ierapoleosului, Mucenicia Sfântului Mare Mucenic Aretas, Viața Sfintei Anastasia Romana, Mucenicia Sfinților Mucenici Zinovios și Zinovias, sora lui, Mucenicia Sfântului Mucenic Epimahos[199]...dar nu se ocupă și de *Viața Sfântului Mare Mucenic Dimitrios*.

În *Sinaxarul* Sfântului Nicodimos Aghioritul, în 3 volume, publicate la Veneția, în Italia, luna octombrie e inclusă în vol. 1. Pentru că Sinaxarul său începe cu luna septembrie, începutul anului bisericesc.

Pe 26 octombrie, Sfântul Nicodimos Aghioritul începe ziua liturgică cu Sfântul Mare Mucenic Dimitrios[200], Sinaxarul Sfântului Nicodimos intrând în *Mineiul pe octombrie*[201]. Ceilalți Sfinți pomeniți în această zi sunt doar *pomeniți nominal* și numai Sfântul Dimitrios e socotit *Sfântul zilei*, adică cel a cărui Slujbă se slujește în fapt.

Pe 27 octombrie e pomenit Sfântul Mucenic Nestor[202], după cum e pomenit și în *Mineiul românesc pe octombrie*[203]. În ed. 1929 a *Mineiului românesc pe luna octombrie*, Slujba Sfântului Nestor e *separată* de Slujba Sfântului Dimitrie cel Nou, de la Basarabi[204]. Și e *separată* de slujba Sfântului Nestor pentru că *a fost introdusă ulterior* în Minei. De ce? Pentru că Sfintele Moaște ale Sfântului sunt la Patriarhie. Nici Sfântul Nicodim Aghioritul nu amintește de pomenirea Sfân-

---

[199] PG 115, col. 997-1326.

[200] Monahul Nicodimos Aghioritul, ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΜΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ, vol. 1, Veneția, 1819, p. 193-194.

[201] Mineiul pe octombrie, ed. BOR 1929, p. 329-330.

[202] Monahul Nicodimos Aghioritul, ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΜΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ, vol. 1, ed. cit., p. 196.

[203] *Mineiul pe octombrie*, ed. BOR 1929, p. 340.

[204] Idem, p. 348.

tului Dmitrii pe 27 octombrie, deși Sfintele sale Moaște, din 13 iulie 1774, erau la București[205].

Ce aflăm despre Sfântul Mare Mucenic Dimitrios din *Sinaxarul* Sfântului Nicodim Agioritul? Că el a trăit în timpul împăraților romani Dioclitianus și Maximianus, fiind născut în Tessalonic. A fost întemnițat pentru că a propovăduit dreapta credință, a îndemnat pe Sfântul Nestor să îl omoare pe Lieos [Λυαῖος], și pentru că Nestor l-a omorât, Sfântul Dimitrios a fost martirizat[206].

În *Mineiul românesc* citat anterior, se spune însă că textul dintre p. 330-332 este „dintru ale lui Metafrast"[207]. Se referă la Sfântul Simeon Metafrastul.

Însă, după cum am arătat anterior, Sfântul Simeon nu a scris o *Viață* a Sfântului Mare Mucenic Dimitrios. Dar, probabil, textul inclus în Mineiul românesc e o frântură din viața altui Sfânt, pe care a scris-o Sfântul Simeon. Căci aici ni se spune cum Sfântul Mucenic Luppos, slujitorul Sfântului Dimitrios, i-a luat orarul îmbibat în sângele său mucenicesc și inelul de la mână, cu care a făcut multe minuni[208].

Dacă Sfântul Dimitrios, Mucenicul, e îngropat cu dragoste de niște creștini[209], Sfântul Cuvios Dmitrii adoarme neștiut de nimeni și trupul său rămâne neîngropat[210]. Apele Lomului i-au acoperit Sfântului

---

[205] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/24/predica-la-sfantul-cuvios-dmitrii-basarbovschii-2015/.

[206] Monahul Nicodimos Aghioritul, ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΜΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ, vol. 1, ed. cit., p. 193.

[207] *Mineiul pe octombrie*, ed. BOR 1929, p. 330.

[208] Ibidem.

[209] Ibidem.

[210] *Sfântul Cuvios Dimitrie Basarabov, cu Sfintele Moaște la București. Viața, istoricul Moaștelor, minunile, acatistul și*

Dmitrii trupul cel nestricat pentru mulți ani, până când el a fost văzut *ca o lumină puternică* în apă[211] și a fost scos de acolo. Pentru că nu îngroparea sau neîngroparea trupului său produce Sfinte Moaște, ci *sfințenia* vieții Sfântului. Și tocmai pentru că el a trăit *sfânt* pe pământ, trupul său devine *Sfinte Moaște*, adică *un trup plin de har*, în care a locuit și locuiește slava lui Dumnezeu.

Sfântul Dimitrios era tânăr când a fost martirizat: avea 36 de ani. Născut în 270 și martirizat în ziua de 26 octombrie 306[212]. Sfântul Cuvios Dmitrii a murit la bătrânețe[213], trăind în sec. al 13-lea[214]. Însă nu contează în ce secol trăiești, ci doar faptul de a te sfinți ca mădular al Bisericii lui Dumnezeu.

Sfântul Dimitrios vorbea limba greacă, pe când Sfântul Dmitrii vorbea limba bulgară. Însă ambele limbi sunt limbi bisericești și ortodoxe.

Sfântul Dimitrios a fost guvernatorul Tessalonicului[215], pe când Sfântul Dmitrii a fost cioban[216]. Însă rangul social nu este un inconvenient pentru sfințenie,

---

paraclisul, ed. îngrijită de L. S. Desartovici, Ed. Sofia, București, 2009, p. 21.

[211] Ibidem.

[212] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/23/predica-la-sfantul-mare-mucenic-dimitrios-izvoratorul-de-mir-2015/.

[213] *Sfântul Cuvios Dimitrie Basarabov, cu Sfintele Moaște la București. Viața, istoricul Moaștelor, minunile, acatistul și paraclisul*, ed. cit., p. 17.

[214] Idem, p. 11.

[215] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/23/predica-la-sfantul-mare-mucenic-dimitrios-izvoratorul-de-mir-2015/.

[216] Idem:

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/24/predica-la-sfantul-cuvios-dmitrii-basarbovschii-2015/.

după cum nu e un inconvenient nici sărăcia. Te poți sfinți și dacă ești sărac și dacă ești bogat, pentru că ceea ce contează e relația ta cu Dumnezeu.

Sfintele Moaște ale Sfântului Dimitrios sunt la Tessalonic, iar ale Sfântului Dmitrii sunt la București. Dar și cei de la Tessalonic se pot ruga Sfântului Dmitrii de la București și invers: cei de la București se pot ruga Sfântului Dimitrios de la Tessalonic. Pentru că indiferent unde sunt Sfintele lor Moaște sau dacă se mai păstrează, *Sfinții ne aud oriunde ne vom ruga lor*.

La ambii Sfinți sunt pelerinaje. Ambii Sfinți fac minuni. Despre ambii Sfinți se scrie și se vorbește.

Însă noi trebuie să învățăm să fim *cu adevărat ortodocși*, cu adevărat *oameni evlavioși*. Adică să învățăm să îi cinstim *pe toți Sfinții* și nu doar pe cei din calendarul nostru românesc, care sunt nespus de puțini în comparație cu toți Sfinții lui Dumnezeu.

Evlavia reală e evlavia care *îi îmbrățișează pe toți* Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, pentru că toți sunt membrii ai Bisericii și ai Împărăției lui Dumnezeu.

Și anul acesta, după cum s-a format deja obiceiul, lângă Sfântul Dmitrii, la București, s-au adus și Sfintele Moaște ale Sfântului Arhidiacon Stefanos, primul Mucenic al Bisericii[217]. Au fost aduse din Grecia, de ÎPS Gavriil [Γαβριήλ], Mitropolitul de Neas Ionias și Filadelfias [Μητροπολίτη Νέας Ιωνίας και Φιλαδέλφειας], sâmbătă, 22 octombrie 2016[218].

Și cu Sfântul Stefanos de față, primul dintre Mucenicii Bisericii la București, putem să pipăim și să sărutăm cu gura o parte din trupul său, despre a cărui mucenicie ne vorbește Sfântul Lucas în cap. al 7-lea din

---

[217] Idem:
http://basilica.ro/delegatia-bisericii-ortodoxe-din-grecia-a-ajuns-la-bucuresti-cu-moastele-sf-arhid-stefan/.

[218] Ibidem.

Faptele Apostolilor. Căci, din mila lui Dumnezeu, Sfintele Moaște ale Sfântului Stefanos, cele *anterioare* scrierii Noului Testament, ne încredințează pe toți despre faptul că toate cele spuse de Scriptură sunt reale. Că viața Bisericii e viața Scripturii și că viața Scripturii e viața Tradiției Bisericii.

Pentru că cei care au scris Scriptura au și murit pentru ea, iar Biserica a păstrat, deopotrivă, și Sfintele lor Cărți și Sfintele lor Moaște. Pentru că Moaștele lor cele preabinecuvântate sunt *garanția veridicității* Scripturii și Scriptura se vede în toată viața lor. Și prin cărțile, prin Moaștele, prin Icoanele lor, Sfinții ne vorbesc continuu despre viața Bisericii, pentru că viața Bisericii stă în Tradiția Apostolilor și a Părinților, stă în slava Treimii. Și nimeni nu poate să scoată Biserica din adevăr și să o rătăcească, pentru că ea e condusă de Păstorul oilor celor cuvântătoare, de Dumnezeul treimic și El îi poartă de grijă.

De aceea, iubiții mei, *a-i cinsti pe Sfinți* înseamnă *a asculta de Biserică*. Și cine ascultă de Biserică, acela ascultă de Dumnezeu. Și cine e *cu* Dumnezeu și *al* Lui, acela e umplut de slava Lui și de cuvânt și de putere multă, și trupul lui, după moarte, nu devine un stârv, ci o *mare binecuvântare* pentru toți, adică *Sfinte Moaște*.

Tocmai de aceea, Biserica ne confirmă sfințenia cuiva și prin cuvintele și prin faptele și prin Sfintele lui Moaște. Pentru că viața lui se vede și în moartea lui și dincolo de moartea lui.

Cum mori le spune tuturor *cine ești*. Iar dacă oamenii nu sunt lângă tine când tu mori și rămâi singur și neîngropat, Dumnezeu, fără niciun dubiu, în istorie sau în veșnicie, *va arăta sfințenia ta*, dacă ea este în tine.

Așa că nu *unde* și nu *cum* suntem îngropați contează, atâta timp cât Sfinții Mucenici sunt omorâți pretutindeni și trupurile lor aruncate, ci *cum murim* și *pentru cine murim*. Dacă murim ca oameni duhovnicești, spovediți și împărtășiți, împăcați cu toți, atunci *murim bine*. Pentru că murim *pentru Dumnezeu*, slujindu-L pe El.

Dacă murim la beție, dacă murim curvind, dacă murim păcătuind, *murim rău*, pentru că murim ca niște *păcătoși nepocăiți*. Căci Dumnezeu ne vrea pe toți ai Lui și nu să mergem în Iad.

De aceea, dacă dorim să fim cu Dumnezeu, atunci să fim acum și pentru toți vecii. Amin!

Predică pentru predicatori [1]

Iubiții mei confrați întru Preoție[219],

prin predica de azi, și prin următoarele din acest ciclu, nu vrea să vă dau „lecții" în materie de predicare, ci vreau *să vă împărtășesc* din experiența mea predicatorială și din a altora, pentru ca să înțelegem cu toții *ce ne trebuie* pentru a predica, *cum să predicăm* și care sunt *roadele* predicării noastre.

Vreau să vă împărtășesc, cu toată dragostea, *experiență predicatorială*, pentru că toți suntem chemați să fim *gura* lui Dumnezeu și *mâinile* Lui în relație cu întreaga Biserică. Căci ceea ce spunem cu gura, trebuie să facem și cu mâinile noastre. Iar ceea ce facem cu picioarele noastre trebuie să facem și cu inima noastră și cu conștiința noastră și cu întreaga noastră determinare.

Pentru că *predica* nu înseamnă doar *a vorbi*, ci predica înseamnă *a avea experiența a ceea ce spui*.

Însă nu vreau să lungesc mai mult introducerea de față, pentru că vreau să vă vorbesc despre *ce ne trebuie* pentru a predica. Și, cu ceva timp în urmă, în 2012, am mai scris o predică special pentru Sfințiile voastre – o găsiți aici[220] – în care vă spuneam că „predicile la Înmormântare nu există *în online*, nu

---

[219] Începută în ziua de 14 octombrie 2016, zi de vineri, cu cer înnorat după amiază și terminată în ziua de luni, 24 octombrie 2016, la ora 17. 28. Afară e cer înnorat și 13 grade.

[220] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/01/predica-pentru-confratii-preoti-care-cauta-predici-pentru-inmormantare/.

există *în cărți*...ci există *în relații*. Există *în dumneavoastră*...În relațiile dumneavoastră *de conștiință* cu oamenii pe care *îi slujiți*"[221].

Și lucrul pe care l-am spus atunci e determinant pentru tot ceea ce înseamnă *predică*. Pentru că nu există predică pentru toate parohiile și pentru toți oamenii, ci doar pentru oamenii cărora ne adresăm și pe care îi cunoaștem.

Iar pentru a predica într-o parohie trebuie să îți cunoști foarte bine oamenii. Adică să stai cu ei de vorbă, să îi intervievezi, să îți iei notițe despre cum folosesc anumite cuvinte, despre cum formulează anumite ziceri, să le cunoști trecutul, prezentul, speranțele de viitor și să îți însușești limbajul lor particular. Chiar și greșelile lor de vorbire trebuie să ți le asumi, pe lângă regionalisme, pentru ca să te poți *înțelege* cu ei.

Pentru că, în România, la sat și la oraș, sunt puțini cei care vorbesc *o limbă literară curată* și au *o cultură română însușită profund*. Fapt pentru care e nevoie să înveți limba *vulgară* a poporului, limba amestecată cu greșeli și cu cuvinte din diverse limbi și cu preluări, omologate sau nu, ale cuvintelor din diverse limbi.

Tocmai de aceea, eu predic *într-un fel* online și *în alt fel* în parohia mea. Eu predic la nivel online într-o limbă română atentă, bisericească, cu muncă de cercetare punctuală, cu erudiție, fără să pierd contactul cu credincioșii de rând, însă sunt mult mai pragmatic și mai direct, pe înțelesul oamenilor din parohie, care nu au studii teologice și nici ocupații literare, atunci când le predic lor.

Și mă puteți întreba „de ce am un discurs dublu"? De ce spun *una* în online și *alta* în parohie? Și am să vă

---

[221] Ibidem.

răspund, pentru că răspunsul e *important* pentru fiecare dintre noi.

Din punctul meu de vedere: eu îmi *hrănesc teologic* parohienii *pe măsura lor*. Pe cât au chef să asculte și pe cât sunt de receptivi într-o zi anume. Și pentru că unii nu sunt *prea receptivi* la teologie, pentru că *nu vor* să citească teologie, îmbin predica teologică cu cea catehetică, răspunzându-le la lucruri pe care le pot înțelege.

Însă, în esență, predica mea e *aceeași* la nivel online și în parohie. Numai că aici, online, sunt eu, *Teologul*, care nu îmi acopăr cunoștințele teologice și experiența duhovnicească, și dau o mărturie pentru întreaga Biserică și pentru cei din afara Bisericii, pentru că aici e *opera mea teologică*, care va rămâne după mine, pe când în parohie eu sunt *Slujitorul*, pentru că acolo eu sunt perceput mai mult ca *Preot slujitor* și mai puțin ca *Teolog*. Iar faptul că eu am cărți teologice, că scriu online, îl știu puțini dintre parohienii mei, pentru că așteptările lor de la mine sunt...*aproape exclusiv liturgice*.

Dar dacă parohienii mei mă percep doar la nivelul a 20% din cât sunt eu, atunci eu ce trebuie să fac? Trebuie să mă *blazez intelectual* în mijlocul lor? Trebuie să nu mai citesc, să nu mai scriu, să nu mai gândesc, să mă „autodesființez" ca teolog și om duhovnicesc, pentru că ei au nevoie doar...de Slujbe din partea mea? Bineînțeles, răspunsul e: nu! Și cine ar face altfel, s-ar sinucide intelectual, sufletește și moral.

Ci, cu ei, vorbesc *cât sunt dispuși* să afle, iar pentru cei care sunt dispuși să mă cunoască *și mai mult*, din ce în ce mai mult, cărțile și onlineul pe care eu îl creez *le stau la dispoziție*.

Din punctul meu de vedere, eu aș vrea să predic mult și bine și în online și la parohie. Din punctul meu

de vedere, viața teologică și viața liturgică sunt *un tot unitar* și un creștin ortodox trebuie să fie și una și alta: și *teolog* și *liturgist*. Adică un creștin ortodox trebuie să fie un om al teologiei, un profund teolog, dar și un om care trăiește în și prin Slujbele Bisericii.

Și cred că problema aceasta, aceea de a fi percepuți doar ca *Liturgi*, doar ca *Slujitori* ai Bisericii, o aveți și Sfințiile voastre, iubiți confrați! Pentru că, mai înainte ca să vă ceară *sfatul*, oamenii vă cer *Slujbe*. Și vă cer tot mai mult Slujbe individuale și nu comunitare.

De ce? Pentru că *nu mai au simțul comunității*. O comunitate liturgică, adică o parohie, ar trebuie să trăiască foarte profund Slujbele comunitare ale Bisericii, pentru că acelea o ajută să înțeleagă tot mai mult Biserica și rolul ei în Biserică.

Liturghia, Vecernia, Utrenia, Parastasul, Maslul, Acatistul sunt *Slujbe comunitare* și ele ne învață *să fim* și *să trăim împreună*. Aici, la Biserică, învățăm să ne protejăm familia, dar și satul și orașul în care trăim. Dacă aici, la Biserică, suntem *împreună* și ne dorim unii pe alții și ne acceptăm unii pe alții și ne bucurăm unii de alții, vom fi *împreună* și acasă, în familiile noastre, și în relațiile dintre noi ne vom regăsi ca *prieteni* și *frați*.

Însă, prin excelență, Dumnezeiasca Liturghie este cea care ne apropie și ne unește pe unul de altul, atâta timp cât toți privim spre *același Hristos* și cu El *ne împărtășim*, ca să fim, împreună cu Domnul și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, adică cu întreaga Preasfântă Treime. Dar Liturghia e *factorul unitiv* al parohiei numai dacă e resimțită ca cea care *ne umple* de focul Dumnezeirii. Dacă scopul nostru e *împărtășirea* cu Domnul prin cuvântul Lui și prin Trupul și Sângele Său, atunci Liturghia este *acasa noastră*, cea care *ne unește* și *ne înfrățește duhovnicește* pe toți.

Însă răceala și asperitățile dintre noi, certurile mai mici sau mai mari din parohie sau dintre credincioși și preot au la bază nu multa cunoaștere teologică, nu multa evlavie, nu multa dragoste între frați, nu multa conștiință eclesială, ci *carențele* noastre teologice și morale, cărora noi, bisericește, le spunem...*patimi*.

Dacă nu am fi leneși, dacă nu am fi neascultători, dacă nu am fi ipocriți, dacă nu am fi nestudioși, dacă nu am fi nepunctuali, dacă nu am fi neprincipiali, n-am avem...*dispute interne*. Însă, când, cu toții, suntem pe calea de a înțelege, de-a afla, de a cunoaște viața Bisericii, tocmai de aceea apar și derapajele de tot felul.

Iar noi, Preoții, trebuie *să ne asumăm* mai întâi de toate greșelile și limitele noastre, ritmul vieții noastre, ce facem și ce nu facem, dacă vrem să avem *o poziționare corectă* față de confrații noștri de altar și față de cei credincioși. Pentru că nu poți să ceri ceea ce nu faci și nu poți să pretinzi ca alții să te cinstească, dacă tu, la rândul tău, nu îți cinstești confrații întru Preoție și credincioșii pe care îi slujești.

– Și ce au toate acestea *cu predica*?

Toate acestea, adică tot ceea ce noi facem și suntem și reprezintă *prestanța* pe care noi o avem în fața parohiei noastre, creează *raportarea* celor credincioși față de noi. Iar a fi sau a nu fi *îngăduit* de publicul audiant pentru ca să predici înseamnă „câți bani dau ei" pe cine ești și ce predici. Pentru că ei ascultă, te ascultă mai mult decât pe alții, dacă le impui respect în mod constant. Și respectul are suișuri și coborâșuri. Și respectul depinde de noi, cei care suntem *Păstorii lor duhovnicești*.

Însă predica, mai întâi de toate, este *o înțelepciune plurală*. Predica e locul unde se poate vorbi despre foarte multe lucruri într-un mod organic. Și ea

trebuie să fie o comunicare în care convenționalul și nonconvenționalul să se întrepătrundă de minune.

De ce? Pentru ca să scăpăm auditoriul *de… plictiseală*. De plictiseala pe care o aduce limbajul de lemn, adesea confundat cu *limbajul bisericesc*. Însă limbajul bisericesc nu înseamnă doar *tradiție*, ci și *noutate*. Și după cum limba liturgică trebuie *înnoită periodic*, pentru ca în cărțile de cult să nu avem cuvinte *improprii* omului de azi, tot la fel se înnoiește și predica. Pentru că predica *seamănă* cu omul zilei, cu cel căruia i se adresează.

De aceea, am spus că trebuie să îmbinăm convenționalul, tradiționalul, cu nonconvenționalul, adică cu noutatea pe care o aduce ziua. Căci într-o predică putem vorbi despre rugăciune, despre post, despre viața unui Sfânt, despre o minune, despre un lucru din istoria Bisericii, după cum putem vorbi despre un cutremur, întâmplat ieri, despre o inundație, despre un eveniment eclesial întâmplat de curând sau care se petrece chiar acum, despre prețurile de la alimente, despre starea morală a poporului, despre nevoile curente ale parohiei, despre îngrijirea mediului ambiant, despre toate nevoile și întrebările noastre.

În predică se pune parohia la cale, țara la cale, lumea la cale, adică se discută *despre toate* nevoile omului. Și, mai ales, se discută despre problemele celor mici și ale celor mari, ale celor căsătoriți și ale celor singuri, ale celor cu copii și ale celor fără copii, ale văduvilor și ale săracilor. Despre problemele *reale* și nu *inventate*. Despre cele care *ne dor* și nu despre cele auzite *de la alții*.

Pentru că despre toate aceste lucruri putem predica și la Liturghie și la Vecernie și la Acatist și la Maslu și la Nuntă și la Înmormântare și la Botez și când miruim și când stăm de vorbă cu credincioșii în mod

separat și când stăm cu ei la masă, oricând și oriunde. Căci sfătuirea particulară a lor e tot...*predică*. Iar ei își vor spune unii altora ce au auzit de la tine. E de ajuns să spui câtorva anumite lucruri, că le știe tot satul și tot orașul, ba toată regiunea. Însă, la pachet cu cele bune, pot circula și bârfele despre noi. Pot circula minciunile de tot felul, presupunerile la adresa noastră, răstălmăcirile cuvintelor noastre.

Iar oamenii ne răstălmăcesc adesea cuvintele, pentru că nu înțeleg ceea ce spunem. Și nu înțeleg ceea ce spunem, pentru că noi trebuie să vorbim pentru toți...și nu doar pentru unii. Însă unii nu se rezumă la cât înțeleg...și încep să își explice ei, în cuvintele lor, ceea ce ai spus tu. Și de aici rezultă tot felul de inepții și de superstiții. Pentru că tu, Preotul, ai spus una la predică...și unii dintre ascultătorii tăi ți-au întors cuvintele pe dos și au făcut din ele o poveste *de neînghițit*.

De aceea, bine ar fi ca *să ne înregistrăm* slujbele măcar audio, dacă nu și video, pentru ca să ne putem *proba* cuvintele. Căci, la o adică, un număr de oameni *se poate jura* că tu ai spus nu știu ce lucru, când, de fapt, tu ai spus altceva și înțelesul spuselor tale a fost răstălmăcit.

De aici rezultă și întrebările următoare: Cât *de clar* trebuie să fii, pentru ca *să fii înțeles* de toată lumea la predică? Se poate transforma predica într-o vorbire rară, dezlânată, chiar pe silabe, ca să înțeleagă toată lumea? Putem să predicăm doar copiilor, când Biserica e plină de credincioși de diverse vârste, sau doar tinerilor? Dacă unii au probleme de auz, ce trebuie să facem: să predicăm strigat, în forță, chiar dacă îi deranjăm pe ceilalți? Iar dacă nivelul intelectual al parohiei e scăzut și toți sunt muncitori sau țărani cu câteva clase, nu trebuie să mai predicăm lucrurile grele

ale teologiei, ci să ne rezumăm la lucruri moralizatoare?

Și răspunsurile mele o să vă surprindă!

Căci la nivel online eu nu am practicat până acum o predică...*coborâtă* în cătun, în mahala sau în cartier, adică la firul ierbii, scrisă dezlânat, agramat, în argou, cu vorbire populară și regională, pe mintea celor care nu citesc, nu scriu, nu se educă.

De ce nu am scris astfel? Pentru că am vrut să arăt, mai întâi de toate, *cum ar trebui să se predice* în România...și nu *cum se predică*. Căci scopul nostru e *să îmbunătățim* realitatea și nu *să permanentizăm* decadența.

Însă, dacă e să răspund clar și direct la întrebările de deasupra, eu consider că predica trebuie să fie *dezlânată*, dacă credincioșii din Biserică așa sunt. Că Preotul trebuie să vorbească *la fel de neglijent* și *agramat* ca parohienii lui, în primă fază, dacă vrea să fie *înțeles* de către ei.

Dacă nu au studii, dacă nu au fost la școală, trebuie să le predicăm numai în cuvintele de bază ale limbii române și în mod regional, fără neologisme, fără trimiteri la cărți și versete, fără fraze prea lungi. Trebuie să le vorbim în propoziții de câteva cuvinte. Dacă le putem vorbi doar cu subiect și predicat e și mai bine.

Iar toate dogmele Bisericii, cu oamenii neșcoliți, din punctul meu de vedere, se predică astfel: incluse în niște povestiri, în niște relatări, din care să rezulte o *învățătură* a Bisericii. Pentru că omul neșcolit e omul basmului, al povestirii, și el nu poate să îți spună *pe scurt* ce a făcut la oraș, până nu îți spune tot drumul de acasă și până la oraș și de la oraș înapoi.

Dacă vrem să predicăm copiilor și tinerilor din Biserică, cei în vârstă, prezenți la Biserică, vor fi de

acord, pentru că vor vedea predicarea ta ca o continuare a muncii lor de a-i educa. Însă, invers, să predici celor bătrâni și să îi treci cu vederea pe cei mici și pe cei tineri înseamnă *a-i pierde*. Pentru că ei sunt *prea egoiști* să asculte predica pentru cei în vârstă și, de aceea, se vor simți *excluși* imediat. De aceea, noi, într-o discuție particulară cu copiii și tinerii, trebuie să le explicăm că Slujbele Bisericii sunt *pentru toți* și că noi le vorbim despre lucruri pe care, cu trecerea timpului, *le vor înțelege* și ei, și că de ele vor avea *neapărat nevoie*. Așa după cum, la școală, li se predau tot felul de cunoștințe, care, la început, par fără rost, dar, mai târziu, pe ele se fundamentează alte cunoașteri. Sau nu poți trece la alt nivel cu jocul pe computer, dacă nu îl termini pe cel de dinainte. Și, de aceea, predica pusă peste predică e ca un drum continuu și de fiecare dată spunem noi și noi lucruri, care trebuie învățate pas cu pas.

Dar, pentru *a vorbi* copiilor și tinerilor din parohie, trebuie *să învățăm* de la ei jocurile lor, cursurile lor, ideile lor, așteptările lor. Ca să îi știm, trebuie să îi lăsăm *să vorbească* și, pe măsură ce ne vorbesc, ne dăm seama cât de dezlânată, de agramată, de plină de povestiri și de exemple banale trebuie să fie predica noastră. După cum, la școală, dacă ai o clasă nedotată intelectual sau zburdalnică din cale-afară, pe lângă statul cu gura de ei, trebuie să transformi *lecția pedagogică*, cu momentele ei bine structurate, *într-o povestire cu tâlc spusă la nivel jos*, de parcă am fi în tabără.

Însă nu tu, profesorul, ești *de vină* că trebuie să predai ca unor *neînțelegători*, ci așa ți-o cere clasa! Clasa *nu te ajută* și, de aceea, faci lecții *pe nivelul ei* și nu *de nivelul tău*.

Tot la fel trebuie să facem și la predică: predica trebuie *să semene* cu auditoriul, chiar dacă tu, Predicatorul, nu ai cunoașterea și experiența firavă a auditoriului. Însă modul nostru de a pune problema nu trebuie *să trădeze* faptul că noi i-am privi „de sus", pentru că atunci orgoliul lor nu ne va mai lăsa *să îi învățăm* cele bune, pe premisa că „îi ținem de proști".

Dar la școală, ca și la predică, noi învățăm *abecedarul*! Aici învățăm *abecedarul vieții cu Dumnezeu* mai întâi, și, pe baza lui, mergem mai departe. Bineînțeles că noi suntem în postura de *Profesori* când predicăm, iar parohia: *de elevi*. Dar fără această *distincți*e în Biserică toți ar fi „învățători" și nimeni „ucenic".

Nu, nu putem să predicăm țipând! Cei cu probleme de auz trebuie să vină mai în față. La fel și cei cu probleme de văz.

Predica trebuie să fie pașnică, lină, smerită...și doar când atingem puncte nevralgice e nevoie de cuvânt rostit apăsat sau de cuvânt strigat.

Dar dacă ne-am cumpăra amplificator audio[222] și microfoane wireless[223] în Biserică, pentru Slujbe și predică, nu ar mai fi nevoie de *sforțări neavenite* ale glasului la predică. Și poate că și cei cu probleme de auz ar auzi mai bine ceea ce spunem.

Însă predica noastră nu trebuie *să ascundă* dogmele Bisericii, dacă, majoritari, sunt cei fără studii. Ci, dimpotrivă, pentru literați și neliterați, pentru muncitori și pentru țărani, pentru copii și pentru tineri, dogmele Bisericii trebuie mărturisite adesea, în cuvinte potrivite și pe înțelesul tuturor.

Dogma triadologică, dogma hristologică, dogma pnevmatologică, dogma eclesiologică și dogma eshato-

---

[222] A se vedea: http://www.emag.ro/amplificatoare/c.

[223] Idem: http://www.emag.ro/microfoane/c.

logică, adică cuprinsul Crezului, trebuie propovăduite în mod continuu.

Oamenii trebuie să afle *ce înseamnă* cuvintele uzuale ale limbajului bisericesc (ca: amin, alliluia, epitrahil, cădelniță etc.), dar și care sunt *marile teme* de reflecție ale teologiei Bisericii: omul, mântuirea, credința, iertarea, păcatul, patima, virtutea, harul, sfințenia, veșnicia etc.

Și dacă e nevoie să predicăm *pe limba poporului* și *cu erorile lui de limbaj*, atunci trebuie să facem acest lucru! Spre exemplu, Pastorul Vladimir Pustan, fost-penticostal, acum inițiator de „nouă confesiune creștină" în România, predică la Beiuș...în graiul locului și cu stâlcirile de cuvinte practicate de către comunitatea sa, chiar dacă el e profesor universitar. Nu toată predica sa e transilvanizată...ci doar anumite pasaje din predică. Și alegerea lui de a vorbi astfel e *un succes predicatorial*. Pentru că poporul *îl simte* ca...*al lui*.

Așa că Preotul oltean poate rosti predica oltenește, moldoveanul moldovenește, într-un fel în Ferentari și în alt fel în centrul Bucureștiului, la sat ca la sat, la oraș ca la oraș, în spital ca la spital, în pușcărie ca la pușcărie...întotdeauna pliindu-ne pe public, pentru ca să nu fim ca nuca în perete.

Însă graiul locului nu trebuie *să sufoce* predica noastră, nici agramatismele, nici vorbirile din popor, ci *să o pigmenteze*, să o vopsească în culori vii. Pentru ca și noi *să ne simțim bine* între ascultătorii noștri și ei *să ne asume* atunci când predicăm, adică să ne simtă *ai lor*.

Și, mai ales, să apelăm la *culoarea* locului când e vorba *să educăm* parohia în valorile creștine. Dar când vorbim despre Dumnezeul nostru treimic, despre Născătoarea de Dumnezeu, despre Sfânta Cruce, despre

Biserică, despre dogmele Bisericii, atunci nu trebuie să apelăm la *artificii* predicatoriale, ci să fim sobri și profunzi, dar în cuvinte pe înțelesul tuturor.

Haideți să dăm un exemplu! Cum propovăduim dogma Sfintei Treimi *pe înțelesul tuturor*? Le spunem următoarele:

„Iubiții mei, Dumnezeul nostru, al tuturor, e unul singur. Pentru că toți îi spunem *Dumnezeu* și nu *dumnezei*. Și El a creat întreaga lume și pe om. Însă Domnul nostru Iisus Hristos, când S-a născut din Maica Domnului, a venit și ne-a spus că Dumnezeu e *în trei persoane*: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Că Dumnezeul nostru, Cel unul, e în trei persoane. Însă cum e *unul*, dacă e *în trei persoane*? Pentru că aceste trei persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, au *o singură ființă* și de aceea Dumnezeu e *unul* și nu sunt *trei dumnezei*. Și acest *Dumnezeu în trei persoane* sau *treimic* e Dumnezeul care a zidit lumea și pe om”.

La o predică, această explicație ar fi de ajuns. Dar la o alta putem să reluăm teologia triadologică și o putem aprofunda scriptural și patristic sau prin imagini palide din creație.

La fel, când vorbim despre Domnul Iisus Hristos, trebuie să amintim mereu că El e *Dumnezeu și om*, că *El e Mântuitorul și Judecătorul lumii* și că *El e Fiul Tatălui*. După cum, atunci când când vorbim despre Maica lui Dumnezeu, trebuie să spunem că pe ea o cheamă *Maria*, că ea e *Născătoare de Dumnezeu*, pentru că L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu și nu un simplu om, și că ea este *pururea Fecioară*. Adică, deși a născut, ea a rămas Fecioară, pentru că Domnul S-a născut din ea mai presus de fire, fără să strice fecioria ei și fără să îi producă lăuzie. Pentru că femeile știu diferența dintre *feciorie* și *lăuzie*. *Lăuză* e numai femeia care naște în mod natural și nu fecioara.

La fel, când vorbim despre un Sfânt, trebuie să le spunem oamenilor *care e grafia corectă a numelui lui* și care e *grafia românizată*. Pentru că pe el, pe Marele Mucenic, îl cheamă *Gheorghios*, dar noi îi spunem *Gheorghe*, iar pe Petru îl cheamă *Petros*, pe Ștefan îl cheamă *Stefanos*, iar pe Moise îl cheamă *Moisis*.

Iar când vorbim despre lucruri care *depășesc* puterea noastră de înțelegere, trebuie să specificăm faptul, de fiecare dată, că aceste lucruri trebuie luate *ca atare*, acceptate așa cum sunt, pentru că nu avem explicații ale lor din partea lui Dumnezeu.

Adică, la întrebarea *de ce Dumnezeu e în trei persoane și nu în mai multe*, noi nu avem nicio explicație. Dar teologia Bisericii aceasta e și ea reprezintă *cât a dorit Dumnezeu să ne explice despre Sine*. A ne întreba mai mult decât El ne-a spus și vrea să știm despre El înseamnă *a cugeta neevlavios*. Și chiar dacă ne-am bătea capul toată viața cu astfel de întrebări, pe care El nu le-a dezlegat pentru noi, n-am ajunge nicăieri cu cunoașterea, ci doar la o viață păcătoasă.

Pentru astfel de întrebări, care nu au răspuns din partea Lui, au spus Sfinții Bisericii *să le credem* și *să nu le cercetăm*. Pentru că, dacă le cercetăm, nu ajungem nicăieri, atâta timp cât Dumnezeu nu ni le-a explicat. De la cine am vrea să le aflăm răspunsul, dacă Dumnezeu nu ne-a vorbit despre ele?

Predica trebuie să fie *o vorbire normală*, pe înțelesul oamenilor. Ea trebuie să fie *o vorbire în familie*. La care toți să participe activ, prin ascultarea și înțelegerea lor, pentru că e *o vorbire cu ei* și *pentru ei*.

Și mă opresc aici cu prima predică pentru predicatori, pentru dumneavoastră, iubiți confrați întru Preoție, cu speranța că m-am făcut *mai explicit* în

modul în care eu *văd predica* și *mă implic predicatorial* în viața Bisericii.

Sper să am un feedback din partea Sfinților voastre, măcar de această dată, la aspectele prezentate până acum.

Însă, cu sau fără el, cu harul lui Dumnezeu, nădăjduiesc să îmi fac timp și pe viitor, pentru celelalte predici *dedicate predicatorilor*, adică propovăduitorilor ortodocși ai Bisericii noastre.

Vă doresc numai bine, mult spor în activitatea dumneavoastră parohială și predicatorială și să ne pomenim reciproc în rugăciuni! Amin.

Predică la Duminica a 22-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[224],

când ducem trupul Domnului în mormânt, în mormântul altarului, noi, Preoții, spunem în taină: „În mormânt cu trupul, în Iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în Rai cu tâlharul și pe tron împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins”[225] după dumnezeirea Ta. Căci El, atunci și acum, cuprinde toate și umple toate prin slava Lui. Pentru că El este și în Iad și pe pământ și în cer prin slava Lui, El niciodată depărtându-Se de pe tronul dumnezeirii, ci veșnic fiind împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Pentru că El e Dumnezeu veșnic și nemutat.

Căci dacă Dumnezeu nu cuprinde toate prin slava Lui, și, în același timp, nu depășește toate cele pe care le-a creat, nu e Dumnezeu, ci o creatură. Pentru că creatura este *între cele* create de El. Dar El e *în afară* de toate cele create de El după ființa Sa și în toate cele create de El prin slava Lui, pentru că El susține toate în existență.

De aceea, Dumnezeu e și în Iad, e și pe pământ, e și în cer, pentru că toate cele create sunt ale Lui. Și El e acolo unde sunt ele, pentru că El e viața lor.

Iar Evanghelia de azi [Lc. 16, 19-31] vorbește la modul magistral despre *atotprezența* lui Dumnezeu.

---

[224] Scrisă între 24 octombrie 2016, zi de luni, începută la 19. 03 minute și terminată pe 27 octombrie 2016, zi cu soare și nori, zi de joi.

[225] *Liturghier*, ed. BOR 2012, p. 165.

Căci, în același timp, Domnul ne relatează atmosfera și din Rai și din Iad, pentru a ne vorbi despre relația dintre *bogatul cel nemilostiv*, care nu are nume, și *săracul cel mântuit*, care se numea *Lazaros* [Λάζαρος] [Lc. 16, 20, BYZ].

Și vorbirea despre veșnicie începe cu vorbirea despre timp, despre istorie. Și, mai ales, cu vorbirea despre *istoria personală*. Căci istoria e înregistrată de oameni, ea trece prin oameni, atâta timp cât ei sunt *memoria* istoriei.

De aceea, când vrem să cunoaștem un om din trecut, trebuie *să îi citim istoria*. Însă de unde știm noi că ceea ce s-a scris despre el, adică istoria lui, e adevărată? Pentru că istoria cuprinde atât versiunea ta despre tine, cât și versiunea altora despre tine. Și dacă tu îți falsifici istoria personală și ți-o mai falsifică și alții, din preajma ta sau de după tine, ce fel de istorie *citește* viitorul?

Însă Dumnezeiasca Scriptură ne oferă perspectiva *adevărată* asupra vieții unui om în această relatare a Domnului. El ne spune cum trebuie să judecăm istoria: din perspectiva veșniciei. Căci dacă memoria istoriei, în ea însăși, poate fi *falsificată* cu bună știință în ceea ce privește un om anume și viitorimea să afle despre el numai minciuni, veșnicia vine și vindecă această nedreptate. Căci Dumnezeu e Cel care este *memoria adevărată* a tuturor oamenilor, a întregii umanități, și El *vindecă* toate nedreptățile și *vădește* toate minciunile, toate răstălmăcirile istoriei. Pentru că El nu lucrează cu probabilul, cu aproximativul, cu posibilul, ci *cu ceea ce este omul*.

Și adevărul omului este *în el însuși* și *în relațiile* lui cu semenii săi, atât în viața sa, cât și după moarte.

Ce înseamnă faptul că adevărul omului este *în el însuși*? Că omul este *om* în măsura la cât s-a sfințit în

relație cu Dumnezeu și cu oamenii. Dacă omul nu e Sfânt, atunci el e plin de întuneric, și adevărul omului e acesta: că el e *în Iad*. Dar dacă el e Sfânt, dacă a trăit aici, în Biserică, ca un om sfânt, va moșteni Împărăția lui Dumnezeu împreună cu Sfinții.

Dar sfințirea noastră e *în relație* cu semenii noștri. Fapt pentru care, bogatul nemilostiv nu ajunge în Iad pentru că mânca și bea în mod zilnic, ci pentru că *nu i-a fost milă de om*, de omul de lângă el. A ajuns în Iad pentru că nu a valorificat în mod pozitiv omul. Pentru că nu a văzut valoarea omului și a relației celei bune cu el.

Când, pe pământ, omul e *valoarea cea mai mare* pentru tine, atunci *cauți să găsești în oameni pe Dumnezeu*, să găsești sfințenia Lui, să găsești darurile Lui, să găsești bunătatea și frumusețea Lui. Cauți să găsești *oameni*! Și pentru ca să găsești oamenii de dincolo de cuvintele și de faptele lor, pentru ca să te întâlnești în mod real cu ei, trebuie să ai o relație de comunicare, de prietenie, de iubire cu ei.

Căci altfel cum poți *să afli* cine e celălalt, dacă *nu vorbești* cu el? Și cum poți să afli *cât de minunat* este și *ce fel de drame* a trăit și cât de mult e *plin de lacrimi plânse și neplânse*, dacă nu stai de vorbă cu el?

Dar pentru că nu prea stăm de vorbă cu noi și cu semenii noștri, oricare ar fi ei, tocmai de aceea suntem *afoni* la marea bucurie a dialogului. Nu auzim frumusețea interioară a dialogului și de aceea nu ne bucurăm de ea. Însă oamenii care vorbesc, care vorbesc din ce în ce mai serios, mai autentic, își spun lucruri de rugăciune, de mare intimitate, pe care numai lui Dumnezeu, în rugăciune, le spun. Și cum ajunge cineva să aibă *curajul mărturisirii* față de altul? Pentru că vede sinceritatea altuia față de el. Pentru că vede că adevărul

este eliberator și înălțător, că adevărul e cel care *ne leagă* la modul profund pe unul de altul.

Și Domnul duce istoria a doi oameni până în veșnicie, pentru a ne arăta *cât de serioasă* e viața aceasta și *ce consecințe* au relațiile sau non-relațiile dintre noi.

Pentru că între bogat și Lazaros era o non-relație. Nu exista comunicare. Bogatul își vedea de viața lui...pe când Lazaros murea de foame la poarta bogatului. Murea de foame și de boală, pentru că era și plin de bube/ răni [τὰ ἕλκη] [Lc. 16, 21].

Și non-relația asta o trăim și noi din plin...în fiecare zi. Căci Dumnezeu ne pune înainte cerșetori, scăpătați, suferinzi, îndurerați, tulburați, dezamăgiți, deznădăjduiți, agonizanți, dar noi ne facem că ei „nu există". Și trăim non-relația cu ei...pentru că nu am învățat *cum să reacționăm* la durerile și nevoile altora.

Pentru că noi credem, în mod fals, că viața creștină *nu incumbă* și relațiile *nedorite* cu oamenii. Însă, în primul rând, viața creștină e tocmai asumarea celor care nu ne vor, care nu ne stimează, care au nevoie de noi numai în mod egoist, care ne disprețuiesc, dar vin să ne ceară ajutorul tocmai pentru că ei știu că noi „suntem proști și îi ajutăm". Pentru că ei confundă *bunătatea* noastră cu prostia și *ajutorul* nostru cu lipsa de realism.

Însă bunătatea și ajutorul, bunul simț și conștiința creștină, adică faptul de *a fi om* în relația cu alții, creează *relațiile* dintre oameni. Și dacă *le creează*, tot *cu bine* se și susțin relațiile dintre oameni. Dar dacă, în aparență, credem că a tăia toate punțile cu oamenii înseamnă a fi *safely*, în siguranță, „siguranța" noastră se numește *singurătate*.

Iar singurătatea, e adevărat, *îți protejează* secretele, dar *îți îngustează* inima. Și inima îngustă,

lipsită de bunătate, de mărinimie, e o inimă care nu se mântuiește.

Lucru pe care l-a aflat bogatul…odată cu moartea. Căci toată viața noastră Biserica ne predică, ne predică în continuu despre *consecințele rele ale vieții păcătoase*, adică despre *Iad*, și oamenii fac glume despre acest lucru. Fiindcă ei cred că Iadul și demonii nu sunt ei chiar atât de „negri" sau cred că Iadul e „o fabulație".

Dar când, după o viață păcătoasă…începe Iadul real și veșnic, atunci nu mai trebuie *să creadă* că Iadul e extrem de rău…ci *îl experimentează*. Și experimentează Iadul tocmai ca o consecință a non-relației lor cu Dumnezeu și cu oamenii.

Căci atunci când bogatul ajunge în Iad după moarte și, tot după moarte, Lazaros ajunge în Rai, Lazaros a fost dus de către Sfinții Îngeri „întru sânul lui Avraam [εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ]" [Lc. 16, 22].

– Ce înseamnă *sânul lui Avraam*?

– Înseamnă *comuniunea cu Sfinții*. Pentru că, deși despre Lazaros nu ni se spune că era *credincios*, din faptul că a mers în Rai, deducem că era un om al credinței și al relațiilor sfinte, de conștiință. Iar, dimpotrivă, cel bogat, deși se spune despre el că se veselea zilnic în mod strălucit, adică împreună cu alții, ajunge în Iad tocmai pentru că nu avea relații reale nici cu prietenii lui. Pentru că în banchetele sale zilnice conta *bucuria lui*, nu *starea la masă cu alții*.

Dacă l-ar fi interesat comuniunea cu alții, ar fi fost în stare și de comuniunea cu Lazaros, care, la urma urmei, cerea resturi de la masă [Lc. 16, 21] și nu aur. Însă, cu toate că bogatul era egoist și plezirist, că o ținea numai în petreceri, când ajunge în Iad…vedem că nu era lipsit de religiozitate. Căci el *îl recunoaște* pe Sfântul Patriarh Avraam ca *Părinte* al lui [Lc. 16, 24]. Dar îl recunoaște la nevoie, în mod egoist, cu gândul

ca să fie ajutat în Iad...dar nu l-a recunoscut, pe când trăia, ca *exemplu de urmat*.

Tocmai de aceea, bogatul fiind *în Iad* [τῷ Ἅδῃ] și *în chinuri* [ἐν βασάνοις] [Lc. 16, 23, BYZ], fiind chinuit în văpaia/ flacăra [ἐν τῇ φλογι] Iadului [Lc. 16, 24], atunci a vrut *să își valorifice conștiința*. Atunci a vrut să arăte că *are conștiință*. Și-a amintit de familia lui și de cei 5 frați ai lui [Lc. 16, 27-28], pe care îi dorea scăpați de acest *loc de chinuire* [Lc. 16, 28], care este Iadul.

Însă Sfântul Avraam, care e *vocea Bisericii* aici, care ne spune ceea ce trebuie să știm cu toții ca să ne mântuim, i-a spus: „Ἔχουσιν Μωσέα καὶ τοὺς Προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν [Au pe Mosis/ Moisis și pe Profeți. Să asculte de ei!]" [Lc. 16, 29]. Adică au Scriptura Vechiului Testament, acum o au și pe cea a Noului Testament, au întreaga Tradiție Sfântă și tot comentariul duhovnicesc al Bisericii. Să asculte, dar, ce spune Biserica și se vor mântui!

Căci bogatul nu a ajuns în Iad pentru că *nu cunoscuse* adevărul Bisericii celei din vechime, ci pentru că *îl ignorase*, pentru că *îl disprețuise*. El avea conștiință, el avea cunoștințe religioase, dar nu dorea să „își facă timp" pentru Dumnezeu și pentru oameni și pentru ca să citească și să împlinească voia lui Dumnezeu.

Însă, iubiții mei, din perspectiva lui Dumnezeu, noi trăim și suntem nu pentru ca să avem locuri de muncă, nu pentru ca să facem familii și copii, nu pentru ca să ne plimbăm toată ziua, ci pentru ca *să învățăm cum să ne mântuim* și *să trăim mântuirea lui Dumnezeu în relație cu El și cu semenii noștri*!

Viața noastră este un dar dumnezeiesc pentru ca să învățăm teologia Lui și să trăim teologic în Biserică. Noi suntem aici pentru ca să ucenicim la școala mântuirii noastre. Și pe fiecare zi învățăm câte ceva

despre mântuirea noastră, dacă ne străduim zilnic să facem voia lui Dumnezeu.

Căci istoria Domnului de azi, despre cel mântuit și cel nemântuit, are următorul scop: acela de a ne sublinia faptul că viața noastră este *o școală pentru veșnicie*. Că noi, acum, trebuie să învățăm să fim oameni. Și ca să învățăm să fim oameni trebuie să fim în relație cu Dumnezeu și cu oamenii, în cadrul căreia noi ne personalizăm cu adevărat.

Pentru că atunci când un om se întoarce de la păcat și începe să iubească binele, el iese din zona deformării interioare și intră în zona Bisericii, unde oamenii se înfrumusețează interior și se înduhovnicesc. Dacă păcatele ne urâțesc, virtuțile ne fac frumoși pe dinăuntru și pe dinafară. Și atât de reală și de profundă e această schimbare duhovnicească, încât acum și după moartea noastră, trupul nostru nu mai e *părăsit* de slava lui Dumnezeu, în care noi ne-am trăit schimbarea cea bună și am trăit împreună cu Dumnezeu, ci ele devin *Sfinte Moaște*.

Așa că Sfintele Moaște nu sunt apariții *extraordinare* în viața Bisericii, ci *normale*. Toți care au trăit și au murit dumnezeiește *au Sfinte Moaște* și ele, trupurile lor înduhovnicite, mărturisesc atât despre sinceritatea credinței și a vieții lor, cât și despre mântuirea lor. Căci ele ne spun că Dumnezeu, în mod real a locuit și locuiește în ei, și în trupul și în sufletul lor, iar că atunci când toți vom învia, ei vor fi plini de slava lui Dumnezeu. Pentru că viața Bisericii e *divino-umană*, iar oamenii *se îndumnezeiesc în mod real*, Sfintele Moaște și minunile Sfinților de după moartea lor fiind *evidențele sfințeniei*.

Însă Biserica îi mântuiește pe oameni prin Slujitorii Bisericii. Păcătoși sau Sfinți, acești Slujitori ai Bisericii, adică Diaconii, Preoții și Episcopii, îi învață

pe cei credincioși dreapta credință, îi umplu de iertarea și de harul lui Dumnezeu prin Slujbele Bisericii și îi conduc în viața lor creștină. Pentru că ierarhia Bisericii are *o întreită-slujire* pe pământ, ca una care a primit *slujirea integrală* a Domnului: aceea de *a învăța*, de *a sluji* și de *a conduce* spre mântuire Biserica.

– Și ce înseamnă *a învăța*, *a sluji* și *a conduce* Biserica la mântuire, împreună cu Dumnezeu?

– Că ierarhia Bisericii are la dispoziție întreaga Tradiție a Bisericii, ca să învețe din ea poporul credincios al Bisericii, alături de propria lor experiență teologică și duhovnicească. Că ierarhia Bisericii trebuie să le slujească Slujbele Bisericii, pentru că prin ele primesc slava lui Dumnezeu în ei înșiși. Și că, prin experiența lor teologică și duhovnicească, membrii ierarhiei Bisericii trebuie să îi conducă pe oameni în viața lor, să îi sprijine să înțeleagă teologia și viața Bisericii și să îi corijeze/ să îi îndrepte atunci când greșesc.

Dar, pentru ca ierarhia Bisericii să poată face această *slujire întreită* în viața credincioșilor Bisericii, trebuie să existe *relații reale* și *profunde* între ierarhie și credincioși. Credincioșii trebuie să respecte și să iubească și să asculte de ierarhia Bisericii, după cum și ierarhia Bisericii trebuie să respecte, să iubească și să asculte cu atenție nevoile credincioșilor.

Relațiile reale sunt relațiile mântuitoare. Relațiile autentice sunt cele duhovnicești. Și la aceste relații duhovnicești ne trimite Domnul prin glasul Sfântului Avraam, atunci când ne spune: „Dacă de Mosis și de Profeți nu ascultă, [atunci] nici dacă cineva are să învieze din morți, nu vor crede [Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται]” [Lc. 16, 31, BYZ].

Însă ce face omul înșelat de demoni, care, în râvna sa viciată de păcat, se crede „mai important” decât Biserica? El crede că poate „stabili” adevărul de unul singur, în afara Bisericii. Crede că poate „ajusta” învățăturile Bisericii sau că o poate „critica” și că această critică a lui e „validă”. El crede că învățăturile Bisericii „se bat cap în cap” sau că sunt „inactuale”, și asta pentru că nu poate *să le gândească* în profunzimea lor și *cu mintea* Bisericii.

La polul opus, teologul Bisericii, omul înduhovnicit, omul credincios, vede *relațiile interne* între toate învățăturile Bisericii, nici prin cap nu îi trece *să nege* vreuna dintre ele și, când ceva îl depășește, el *își asumă neștiința* și nu consideră că ceva e „în neregulă” cu învățătura și viața Bisericii. Pentru că omul Bisericii gândește și acționează *conform* învățăturii și vieții Bisericii și niciodată nu luptă interior cu deciziile Bisericii.

Da, la un moment dat, o decizie care îl privește pe el poate fi pripită, poate fi greșită, îl poate nedreptăți… însă el „nu se răzbună” pe Biserică pentru o problemă personală.

Spre exemplu, Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, anul acesta pomenit în mod special în Biserica noastră, *a fost nedreptățit în mod major*, pentru că…*a fost caterisit în mod nedrept*. Și, în loc să aibă bătrâneți cinstite de către toți și o înmormântare de Mitropolit, după imensele lucruri bune făcute pentru Țara Românească, el a fost trimis în surghiun, ca și când ar fi fost…„un mirean”, pentru că fusese caterisit și condamnat la închisoare[226]. Și în drum spre închi-

[226] A se vedea: http://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/26/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-17/.

soare a primit cununa muceniciei de la cei care îl arestaseră.

La fel, Fericitul Arsenie Boca[227] a fost *nedreptățit în mod major* când a fost exclus din monahism și nu i s-a mai dat dreptul să slujească. Însă el *s-a supus* acestei sancțiuni nedrepte, și-a trăit viața în sfințenie pe mai departe și nu au câștigat cei care l-au minimalizat, ci el, *eroul credinței*.

Și astfel de *nedreptăți dureroase* se fac adesea celor Sfinți. Însă ei nu confundă, în durerile lor, pe niște membri dușmănoși și răutăcioși ai ierarhiei Bisericii cu...Biserica, fapt pentru care, în ei înșiși, transformă nedreptatea într-o mare asceză a sfințeniei și ajung în Împărăția lui Dumnezeu.

Mai pe scurt: păcatele ierarhiei Bisericii și nedreptățile pe care ni le-ar face un Preot, un Ierarh sau un Sinod nu sunt *motive reale* pentru ca noi să intrăm *în rebeliune*, în luptă cu Biserica. Pentru că nedreptățile la adresa noastră trebuie purtate cu conștiință smerită și spre folosul nostru, nu spre paguba noastră.

Căci dacă, pe lângă faptul că am fost nedreptățiți personal, noi calomniem, mințim, îndemnăm la schismă, păcatele noastre *se înmulțesc*. Dar dacă trăim minimalizarea și nedreptatea la adresa noastră cu inimă smerită, cu decență și ne vedem *de mântuirea* noastră, noi nu pierdem nimic, ci, dimpotrivă, câștigăm totul. Pentru că Dumnezeu vede adâncul nostru...

Și cei care au gândit și au acționat astfel sunt *Mărturisitorii* Bisericii. Pentru că ei *și-au asumat* moartea, nedreptățirea lor, pierderea averii și a statutului eclesial și social pe care îl aveau...pentru relația lor cu Dumnezeu și cu oamenii. Și cine pierde cu

---

[227] Idem:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Arsenie_Boca.

Dumnezeu, acela câștigă întotdeauna. Iar a câștiga din pierdere e *lecția fundamentală a mărturisirii*.

Din acest motiv, în niciun secol nu au câștigat schismaticii și nici fariseii și nici oamenii dubioși din Biserică, ci *doar Sfinții*. Că au ajuns să moară de moarte bună, că au murit martirizați, ei *au câștigat întotdeauna*. Și ei sunt *bucuria* Bisericii. O bucurie care ne umple pe toți cei credincioși.

Însă bucuria lor e veșnică pentru că au rămas în Biserica lui Dumnezeu, care i-a învățat adevărul, care i-a hrănit cu Slujbele Bisericii și care i-a condus pe calea mântuirii. Bucuria lor e bucuria cu Sfinții. Căci *sânul lui Avraam* e *sânul lui Dumnezeu*, adică comuniunea veșnică cu toți Îngerii și Sfinții Lui.

Așadar, iubiții mei, Raiul și Iadul sunt pentru oameni și pentru îngeri. Raiul e pentru Sfinții Lui Îngeri și pentru toți Sfinții Lui, pe când Iadul e pentru toți demonii și pentru toți cei păcătoși. Iar noi, acum, în școala Bisericii, care e școala Împărăției, alegem. Ne alegem locul. Și după cum alegem, așa și trăim.

Tocmai de aceea, bogatul ajuns în Iad nu s-a plâns că a fost „nedreptățit" de Dumnezeu, ci el a cerut *milă* când a ajuns în Iad. El era *conștient* de starea lui în Iad și de chinurile lui cele veșnice. Sta în focul Iadului, adică în slava lui Dumnezeu resimțită ca foc care arde și mistuie și chinuie sufletul și trupul.

Dar vedea, de departe, cu ochii sufletului, și Împărăția lui Dumnezeu, adică *a doua opțiune* a vieții lui. Pentru că *prima* lui opțiune fusese Iadul.

Dar acolo, în Iad, și-a dat seama că Iadul *nu e o opțiune pentru veșnicie*! Că Iadul e chin, că Iadul e durere, că Iadul e urâțenie, că Iadul e singurătate. Și a vrut miluire din partea Sfinților Lui.

Însă „prăpastie mare [χάσμα μέγα]" [Lc. 16, 26] este între Rai și Iad...și fiecare își are locul pe care îl

merită. Pentru că pe el l-a ales, încă din timpul vieții...Și unii lucrează la *intrarea lor în Rai*...pe când alții la *intrarea lor în Iad*.

De aceea, o istorie falsificată, o strălucire aparentă *nu te ajută deloc* în veșnicie. Pentru că veșnicia ne oferă *reala istorie* a omului. Cum e istoria omului e și veșnicia lui. Căci reala istorie a omului are următoarea finalitate: cine se mântuiește și cine nu.

De aceea, Judecata lui Dumnezeu și veșnicia ne oferă *justa valoare a istoriei*, pentru că ne oferă *justa valoare a oamenilor*.

Atunci se va vedea cine a făcut ceva, realmente, cu sine și cu alții și câți sunt cei care *au spoit* oamenii în negru.

Atunci tiranii vor fi *tirani* și Sfinții *Sfinți*.

Iar importanța vieții noastre în istorie va fi capitală, pentru că ea se va vedea în veșnicie. Acolo vom vedea cine a eșuat și cine a câștigat, cine sunt învinșii și cine sunt câștigătorii. De aceea, câștigătorii se vor vedea *la urmă*, adică *la Judecata* lui Dumnezeu.

Dumnezeu să ne întărească pe toți ca să facem voia Lui! Dumnezeu să ne miluiască pe toți ca să înțelegem că Biserica înseamnă *comuniune* și nu *singurătate egoistă*! Dumnezeul mântuirii noastre să ne umple pe toți de slava Lui cea veșnică, pentru ca să alegem și să trăim în ritmul Raiului lui Dumnezeu încă de aici și de acum! Amin!

Predica la împlinirea vârstei de 39 de ani [31 octombrie 2016]

Iubiții mei[228],

când eram copil așteptam marile evenimente ale anului *cu nerăbdare*, pentru că aveam sentimentul că în ele se întâmplă *ceva aparte*. Și fie că era vorba de Nașterea sau de Învierea Domnului, fie că era vorba de ziua mea de naștere și a altora din familie, eu așteptam aceste zile ca pe niște zile…„ieșite" din istorie. Pentru că atunci mi se părea că timpul *se oprește în loc* și e *numai bucurie*. Și așa era: eram *plin de bucurie*!

Însă eu n-am asociat niciodată ziua mea de naștere cu cadourile, pentru că, pentru mine, nașterea era bucurie în sine, bucurie interioară…și nu se lega de nimic pământesc. Niciun cadou nu putea să îmi ofere *mai multă bucurie* decât cea pe care o simțeam în inimă, dar *oamenii* erau pentru mine *cadourile cele mai mari*. Și fiind alături de bunicii mei, care au fost, în același timp, *realii mei părinți*…nu mai aveam nevoie de niciun cadou. Pentru că bucuria mea se *afla în noi trei* și *în comuniunea noastră*.

Ca adolescent, aflând că Dumnezeu m-a scăpat de la moarte prin cutremur, prin cutremurul din 1977, de la moartea prin avort…am început să îmi trăiesc ziua de naștere…ca pe o *înmormântare*. Dar ca pe o *înmormântare bucuroasă*. Pentru că îmi puneam mereu această problemă în prim-plan: „Dacă nu aș fi fost dorit de Dumnezeu, dacă nu m-ar fi dorit și nu m-ar fi lăsat

[228] Scrisă în dimineața zilei de 28 octombrie 2016, zi de vineri, cu cer înnorat, 7 grade la ora 9.00.

ca să trăiesc și să Îi slujesc Lui, acum eram *la fel de mort*...ca cei care au murit în cutremurul din 4 martie 1977"[229]. Și renunțasem *să mă mai bucur* de ziua mea de naștere...pentru că simțeam *să compătimesc* cu cei în suferință, cu cei neiubiți, cu cei excluși, cu cei desconsiderați. Iar cum adolescența și primii ani ai tinereții mele *s-au suprapus* cu literatura și cu arta mea, *a suferi împreună cu oamenii* era *mai important* decât *a mă bucura* împreună cu ei. Fapt pentru care, transformam ziua mea de naștere într-o zi de creație, care se încununa, spre seară, cu câteva ore de poezie, de teologie, de filosofie, de viață.

În anii mei universitari și postuniversitari, ziua mea de naștere a devenit...*un ceasornic*. Pentru că de la an la an eu *alergam* după a citi și a scrie, după a traduce și a afla și *un nou an de viață* însemna pentru mine *noi proiecte literare* și *de cercetare*. Iar ziua mea de naștere a început să redevină *o zi bucuroasă*, în care îmi inventariam munca și mă bucuram de ea.

După hirotonia mea întru Preot, am început să îmi număr anii vieții ca...*ani ai slujirii*. Iar bucuriile mele să le văd *alături* de bucuriile tuturor oamenilor. Tocmai de aceea, ziua mea de naștere, acum, e *o zi duioasă*, o zi împlinitoare, o zi a recunoștinței și, în același timp, o zi în care eu îi pomenesc și mă rog pentru toți cei care au contribuit, contribuie și vor contribui la viața și la proiectele mele teologice și editoriale. Pentru că m-am împăcat și mă împac mereu în inima mea cu toți și cu toate.

Motivul? Știu cât de multe lucruri am de făcut...și nu mai am timp de discuții sterile și de pierderi de timp. Căci tot ce am făcut și am de făcut nu a fost și nu

---

[229] A se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Cutremurul_din_1977_(România).

este pentru „a dovedi" cuiva că *pot* sau că *știu*, ci pentru că *e drumul care mă împlinește*. Dar, mai mult decât împlinirea mea, personală, știu că proiectul meu teologic, cel de toată viața, e *o datorie pentru Biserica noastră și pentru România noastră*.

De aceea, viața mea, cea de mai multe ori *primită în dar* de la Dumnezeu, e *o vocație*, e *un drum asumat*, e *un proiect în derulare*, e *o datorie sfântă* pentru posteritate.

Și, pe fiecare zi, mă uit cel mai adesea *înainte* și nu *înapoi*, la ce am realizat. Pentru că ceea ce am de realizat e *mai mult* și *mai greu* decât ce am realizat până acum. Și numai Dumnezeu știe *cât voi putea să scriu* din cât am de scris și *cât voi putea să slujesc* din cât am de slujit Biserica lui Dumnezeu și neamul românesc.

Dar, în fiecare zi, am în față *o nouă treaptă*, pe care trebuie *să urc*.

Și soția mea îmi observă, cu uimire, oboseala pe fiecare zi. Mă vede cum adorm, adesea, ca un om răpus de gloanțe și care, te aștepți ca a doua zi să nu se mai trezească, ci să moară în somn...Și când mă vede trezindu-mă înaintea ei, din noapte, și că mă pun la rugăciune și la lucru, e uimită de *puterea* lui Dumnezeu, care mă ridică în fiecare zi în picioare.

Pentru că și eu știu, cu toată ființa mea, că ritmul de creație, de slujire și de muncă al meu e *sinucigaș*, însă, în același timp, întărirea și puterea de la Dumnezeu pentru a scrie, pentru a sluji, pentru a vorbi, pentru a munci *mă copleșește*.

Și dacă aș fi fost de unul singur în acest maraton cu viața, nu aș fi putut face față. Nu aș fi rezistat nici 2 ani de zile, darămite 25. Însă ritmul meu de viață e astfel de la 14 ani, de când eu nu am mai trăit noțiunea de „concediu", ci doar pe aceea de *muncă zilnică*.

Însă, în tot acest *timp al convertirii mele* – care cuprinde multe căderi, multe ispite, dar și multe bucurii și împliniri – puterea și râvna mea, împlinirea și slujirea mea, bucuria și pacea mea sunt de la Dumnezeul nostru treimic, căci El *mă umple* de slava Lui ca să pot trăi astfel.

Și vorbesc despre aceste lucruri tocmai pentru că sunt *recunoscător* și *mulțumitor* Lui pentru toate binefacerile vieții mele.

El e viața și bucuria mea. El, Dumnezeu, e împlinirea mea.

Cine m-ar fi ținut în viață, dacă El nu m-ar fi ținut? Cine mi-ar fi dat să trec peste toate greutățile vieții mele, dacă El nu mi-ar fi dat să pășesc peste ele? Cine m-ar putea umple, în afara Lui, de tot darul și de toată binecuvântarea, ca să scriu, să slujesc, să predic, să vorbesc, să trăiesc creștinește?

Tocmai de aceea, a scrie despre Dumnezeu și despre viața cu Dumnezeu înseamnă *a mă bucura* cu El și întru slava Lui. Iar a vorbi oamenilor despre Dumnezeu, despre Dumnezeul inimii mele, înseamnă a vorbi despre *cea mai mare iubire* a vieții mele. Înseamnă a vorbi *din interior* mai întâi și apoi *din cărți*, despre mărețiile Dumnezeului întregii creații.

Și, în definitiv, a mărturisi faptul că *toți* pot să Îl cunoască pe Dumnezeu, că El este *al tuturor* și că El *îi cheamă pe toți* în Biserica Lui, ca să le arate bucuriile Lui cele veșnice.

Căci nu doar pe mine, cel care mă bucur astăzi, de ziua mea de naștere, *mă întărește* Dumnezeu, ci El *ne întărește pe toți*. Însă pe fiecare după credința și lucrarea lui. Pentru că El ține în existență și munții și pe demoni. El ține în existență și soarele și pe cei păcătoși. Dar fiecare se bucură de El după starea lui sau după voia lui.

Căci pietrele și soarele se bucură de existență, de existența ca dar de la Dumnezeu, dar nu și-o conștientizează. Însă demonii știu că ei sunt creația lui Dumnezeu, dar se împotrivesc Lui, chiar dacă au viață și sunt ținuți în viață de către El. La fel și oamenii păcătoși: deși știu că nu ei „s-au inventat" pe ei înșiși, deși știu că sunt *muritori*, deși știu că sunt *ființe limitate*, ei se cred „nemuritori" și cred că pot trăi „fără Dumnezeu".

Însă noi nu am putea trăi fără Dumnezeu nici măcar a miliarda parte dintr-o secundă.

Căci ce se întâmplă cu televizorul sau computerul, când, pentru o clipă, *se ia lumina*? Se face întuneric...și toate amuțesc. Mașinile mor...

Cam așa s-ar petrece lucrurile, dacă, pentru a miliarda parte dintr-o secundă Dumnezeu nu ar mai fi...*lumina* noastră și *viața* noastră. Dar El e Dumnezeu tare și puternic, mare și înfricoșător, văzător și judecător a toate în fiecare clipă, în mod neîntrerupt, din veșnicie și pentru veșnicie, iar lumea Lui e plină de rațiune și de frumusețe, pentru că El a creat toate.

Și nouă ne place să spunem „că suntem varză" sau că totul e „o varză".

Însă varza e o lume atât de complexă și de rațională în structura ei, încât nu avem un computer care să rivalizeze cu „banala" varză. Pentru că varza nu numai că e o mașinărie ultracomplexă, dar are și autoalimentare și se dăruie pe sine spre a fi mâncată. Ea nu are nevoie de curent ca „să gândească", pentru că ea e o mașină care, în același timp, își și produce curentul și ni-l și livrează sub formă de aliment.

Iar faptul că ea are straturi-straturi de foi nu o face a fi „irațională", pentru că fiecare foaie o îmbrățișează atât de natural pe cea de dinaintea ei, încât atunci când o tăiem sau o radem, ea se taie milimetric, fiind în toate

foile o varză și nu în unele varză, iar în altele lăcustă sau vrabie.

Varza are nume latin. O cheamă *Brassica oleracea*[230]. Și face parte din „familia *Crucifere*, [fiind] numită așa deoarece are *floarea de tipul patru*, cu elementele florale *așezate în cruce*"[231]. Iar dacă varza mărturisește *Crucea Domnului* prin florile ei, după care ne învață *îmbrățișarea* prin frunzele ei stratificate, dar și *să ne îmbrăcăm gros iarna*, căci iarna nu-i ca vara, înseamnă că nu ne putem bate joc de ea, cum nu ne putem bate joc nici de calendar.

Căci ați văzut, într-o predică anterioară, cât de profund teologic e calendarul Bisericii[232]. Iar cine se uită *ca mâța* în calendar...se uită *ca un neștiutor* în calendar și nu pentru că acel calendar ar fi „un non-sens".

Niciun lucru și nicio ființă create de Dumnezeu nu sunt *un non-sens*! Ci trebuie să le cunoaștem scopul existenței lor, pentru ce au fost create de către El, ce fac ele în ansamblul lumii lui Dumnezeu, ca să *ne minunăm* de ele.

Și când ne minunăm de ele, de lucrurile lui Dumnezeu, înțelegem că lucrurile create de om se bazează *pe materia primă* a lui Dumnezeu, *pe raționalitatea Lui* și *pe înțelepciunea* și *luminarea venite de la El*.

Căci, spre exemplu, o asociație „umanistă", care îl vede pe om ca „nefiind" creația lui Dumnezeu, a creat o contraofertă calendarului ortodox...numindu-l „ca-

---

[230] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Varză.

[231] Ibidem.

[232] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/21/predica-la-duminica-a-23-a-dupa-cincizecime-2016/.

lendar științific”[233]. Și, în loc de Sfinți, calendarul „umanist” ne oferă informații despre „cercetătorii și descoperirile științifice care ne-au îmbunătățit viața”[234].

Demersul lor e foarte util și necesar...și el ar trebui *dus până la capăt*. Pentru că descoperirile științifice au fost ale unor cercetători, cercetătorii au o viață a lor...și mulți dintre ei au fost oameni *credincioși*, fie că ei au fost *creștini* sau *păgâni*.

Adică mulți dintre cercetătorii aceia cu performanțe științifice îmbucurătoare pentru întreaga umanitate credeau în Dumnezeu și nu au fost cu toții liber-cugetători sau atei.

Așa că, dacă ar dori *să informeze corect* și *complet* publicul tânăr din școli, căruia i se adresează, asociația „umanistă” ar trebui să prezinte *și credința religioasă sau lipsa ei*...în dreptul marilor inventatori ai istoriei.

Și eu aș da câteva exemple, pentru a se vedea cum ar trebui să *fie corecta informare* a tinerilor!

Nicolae Constantin Paulescu: român, creștin ortodox fervent, „a contribuit la descoperirea hormonului antidiabetic eliberat de pancreas, numit mai târziu *insulină*”[235]. Credința lui religioasă nu l-a făcut să fie *mai puțin cercetător* sau *inventator*.

Traian Vuia: român, fiu de preot, „pe data de 18 martie 1906 el a realizat *primul zbor autopropulsat* (fără catapulte sau alte mijloace exterioare) cu un aparat mai greu decât aerul”[236].

René Descartes: francez, romano-catolic, a studiat la iezuiți, unde învață latină și greacă, precum

---

[233] Idem: http://calendarstiintific.ro/.

[234] Idem: http://calendarstiintific.ro/despre-calendar/.

[235] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Paulescu.

[236] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Traian_Vuia.

și matematică, fizică, logică, morală și metafizică[237] și „a fondat liniile mari ale științei noi sub forma matematicii universale, a reformat algebra, a fondat o nouă geometrie, numită "geometrie analitică""[238].

Albert Einstein: evreu, panteist, sionist, care mărturisea că „Biblia e o colecție de legende primitive, copilărești”[239] și, în același timp, „admira fără limite structura rațională a lumii, pe care o putem înțelege cu mijloace științifice”[240], a formulat teoria relativității restrânse, teoria relativității generalizate, teoria gravitației etc.

Pentru că atât oamenii religioși, cât și cei necredincioși, au utilizat materia creată de Dumnezeu și înțelepciunea lor venită de la El. Pentru că ei s-au bazat pe știința anterioară și, pe baza rațiunii lor și a rațiunii existente în cosmos și în om, ei au putut să vadă mai departe anumite lucruri, fenomene, constante.

Însă „marile” lor descoperiri, intuiții, realizări ...sunt *pe măsura lor*, umană, și nu *pe măsura lui Dumnezeu*. De aceea, oricât va mai ține Dumnezeu lumea în istorie, oamenii vor fi *luminați* de către El să afle tot mai mult *din profunzimea* creației Sale, fără ca prin asta ei *să epuizeze* cunoașterea. Ba mai mult, după ce lumea va fi transfigurată la a doua venire întru slavă a Domnului, toți cei Sfinți vor cunoaște veșnicia și lumea lui Dumnezeu, întru slava Lui, pentru veșnicie, fără ca ei să poată epuiza cunoașterea.

Adică acum și în veșnicie, împreună cu Dumnezeu, oamenii Îl vor cunoaște pe Dumnezeu și

---

[237] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/René_Descartes.
[238] Ibidem.
[239] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Albert_Einstein.
[240] Ibidem.

vor cunoaște tot mai mult din profunzimile creației Sale și ale slavei Lui celei necreate și niciodată nu se va sfârși această cunoaștere a lor. Căci și Sfinții, cât și Îngerii cei Sfinți ai lui Dumnezeu, cunosc veșnic pe Dumnezeu și cele ale Lui, fără ca să se termine vreodată cunoașterea lor.

Mai pe scurt: Biserica nu a fost, nu este și nu va fi împotriva *cunoașterii științifice reale* a omului și a lumii. Ci Biserica consideră știința *un instrument uman și limitat de cunoaștere* a omului și a creației lui Dumnezeu, care nu poate vorbi despre viața duhovnicească a sufletului și nici despre veșnicie și nici despre Dumnezeu, pentru că aceste realități *depășesc cu totul* instrumentele științifice de cunoaștere.

Omul poate cunoaște, în mod parțial și la nivel uman, materia cosmosului și a trupului său, poate intui anumite realități ale sufletului din întrepătrunderea sufletului cu creierul material, dar nu poate *vedea* după cum vede sufletul veșnicia și slava lui Dumnezeu, pentru că numai sufletul uman are capacitatea, primită de la Dumnezeu, ca să vadă lumea spirituală, cea care se află dincolo de materie.

Iar *a nega* pe Dumnezeu, sufletul și veșnicia, pe premise „științifice", e *un gest infantil de raportare la cunoaștere*, atâta timp cât știința nu poate *să își depășească* statutul ei material. Intrăm în atom, mergem în cosmos, facem experimente pe oameni în speranța să le aflăm sufletul...Dar dacă omorâm omul, nu mai rămânem decât cu trupul lui pe masa de operație și *taina* lui e purtată de suflet în veșnicie și, în definitv, nu aflăm nimic despre om. Căci dacă am vrea să aflăm *ce e omul*, ar trebui „să punem mâna" pe sufletul lui și să îl „ținem prizonier" aici, pe pământ, într-un laborator științific. Numai că noi nu putem *să*

punem mâna pe sufletul omului, pentru că el e *în mâna* lui Dumnezeu, Cel care l-a creat.

Și, la fel, intrăm în atom, intrăm în lumea microscopică, zburăm în cosmos...dar *intrăm* și *zburăm* în lumea plină de raționalitate și de profunzime a lui Dumnezeu, pe care nu noi am inventat-o...ci noi doar încercăm *să îi aflăm constituția internă*.

Iar „umanism" fără Dumnezeu nu există, pentru că omul e *creația* lui Dumnezeu. Și El l-a creat pe om *bărbat și femeie* și nu bărbat și cățea sau bărbat și bărbat sau bărbat și vibrator. După cum a creat copacul într-un fel și piatra într-un fel și apa nu seamănă cu boul și nici lăcusta cu tabla înmulțirii. Pentru că El le-a creat pe toate cu seriozitate și profunzime maxime, le-a creat la modul absolut, așa cum trebuiau ele să fie și sunt.

Iar eu, azi, mă bucur de cei 39 de ani ai mei, de darul Lui cel prea iubitor, de viața mea care a început într-o zi, când El a vrut...și se va sfârși într-o altă zi, când El va dori...Căci de la El sunt viața și moartea, iar timpul e drumul mântuirii noastre. Și noi numai acum, în acest timp, ne construim interior și, pe baza lui, ne construim și veșnicia.

Iar pe 3 îl trăiesc *întru slava* Dumnezeului nostru treimic, iar pe 9 îl trăiesc *în cinstea* Puterilor cerești. Și mă apropii de 40 de ani, de 4 ori câte 10, pentru că termin *a doua tinerețe* și intru *în anii maturității*. În anii în care eu, pomul, trebuie să aduc roade și nu frunze. Căci pomul doar cu frunze e un pom bun *de tăiat*, dar pomul cu roade e un pom *căutat de toată lumea*.

Așadar, iubiții mei, mă bucur în această zi de mila lui Dumnezeu cu mine, dar și cu dumneavoastră, pentru că pe toți ne binecuvintează Dumnezeu din destul! Mă bucur și le mulțumesc tuturor celor care mi-

au fost aproape în tot ce am făcut, cât și celor care privesc ca la un spectacol viața mea, mănâncă din roadele mele, dar nu zic nimic celui care îi hrănește zilnic.

Și din tăcerea dumneavoastră am aflat *atât de multe* despre oameni și despre poporul meu din prezent și despre prezentul altor popoare care mă citesc, încât am progresat foarte mult la capitolul *școala vieții*...deși nu eram lipsit de ea nici înainte.

Le sunt recunoscător celor care *au punctat*, la modul bucuros și profund viața mea. Acești oameni sunt *puțini*, dar *fundamentali* pentru mine.

Însă, în același timp, sunt recunoscător tuturor acelora pe care i-am audiat, pe care i-am citit, de la care am învățat extrem de multe lucruri, lucruri care m-au ajutat sau nu în viața mea teologică și duhovnicească, dar care, în mod fundamental, m-au învățat *ce nu trebuie* să scriu, să spun și să fac.

Căci cultura, în comparație cu ce cred mulți, nu e numai *un factor de învățare*, ci și *de dezvățare* a omului. Dacă citești o carte de poezie, un roman, o piesă de teatru sau zeci de astfel de cărți, din ele nu înveți numai *ce să fii*...ci și *ce să nu fii*.

Iar eu îmbin zilnic marea literatură a lumii, cu literatura de cercetare, cu literatura joasă și underground și cu scriitura online pentru ca să aflu, deopotrivă, ce e bine și ce nu e bine să faci, să scrii și să fii. Pentru ca să aflu cum sunt oamenii, dincolo de morga lor din poze sau de viața lor romanțată, coborând mereu în ce spun, scriu și fac oamenii.

Căci dacă citim *ce spun* și *fac* și *scriu* oamenii, citim *cine sunt ei*.

Și dacă doriți *să mă cunoașteți*, eu sunt *în cărțile mele*! Dacă le citiți, eu sunt acolo, mă veți recunoaște,

ne vom împrieteni, cu siguranță, pentru că semăn cu dumneavoastră în mare măsură.

Căci am auzit, de-a lungul timpului, că persoane și grupuri de persoane duc „muncă de lămurire" la nivel online și prin Biserici, facultăți, școli, diverse întâlniri, ca platforma *Teologie pentru azi* să fie *citită*, copiată la nivel de idei pe alte bloguri, dublată de zeci de bloguri care să facă – în aparență măcar – „cam ce fac eu", dar nu și *comentată*. Iar bârfele la adresa mea sunt *insațiabile* și *nedemne* de creștinii care le proliferează.

Iar bârfele la adresa mea, pe care eu le-am auzit, spun astfel: 1. „e mason și pus de masoni ca să ne distrugă credința ortodoxă"; 2. „are bani și primește bani de la diverși inși suspecți pentru ca să scrie"; 3. „are interese politice ascunse și face parte din organizații de securitate"; 4. „e orgolios și ranchiunos și scrie pentru ca *să plătească polițe* celor din Biserică".

Și la ele răspund astfel: Nu am nimic de-a face cu vreo organizație militară, ocultă, politică, parareligioasă, eterodoxă sau păgână.

Când am participat la vreo întrunire științifică, ca unul care am fost invitat de organizatori, și am prezentat vreun articol sau studiu, am mers pe banii mei.

Scriu cărți, împreună cu soția mea, din banii noștri puțini și nu din bani primiți de la vreun comanditar.

Când voi avea un astfel de finanțator sau de grup de oameni care să mă finanțeze, îl sau îi veți observa trecuți pe cărți, la rubrica editorială.

Da, de-a lungul timpului, în cei 10 ani de muncă online, diverse persoane, din dragostea lor față de mine, mi-au dăruit cărți, bani, diverse obiecte și mi-au făcut diverse înlesniri pentru munca noastră editorială

și de cercetare. Dar tot acest *avantaj* al popularității mele online a fost *infim* în comparație cu cât costă cărțile mele, în muncă și în bani, pe care eu le-am dăruit tuturor fără plată.

Căci și comanditarul/ finanțatorul, care și-ar dori *să mă ajute* să editez o carte a Scripturii sau un volum din Dogmatica mea sau un volum din Viețile Sfinților, pe care le scriu împreună cu soția mea, mi-ar dărui doar bani...nu și har, luminare dumnezeiască, timp, răbdare, nu ar scrie în locul meu și nici nu ar traduce în locul meu.

Și eu, dacă aș avea mulți bani, aș putea să dărui unui om sau unui grup de teologi mulți bani ca să facă *un proiect teologic*. Dar asta nu înseamnă că trebuie să îmi și *placă* produsul lor finit.

Pentru că în materie de carte nu e de ajuns doar să îmi dai bani, cărți, să îmi înlesnești intrarea în diverse biblioteci și să am timp de cercetare și de studiu, ci eu trebuie să fiu cel care să fac din toate acestea...o carte evlavioasă, o carte teologică, o capo-doperă.

Așadar, nu scriu cărți pentru ca „să arăt" că alții nu scriu, deși urcă fulgerător pe treptele acade-mismului românesc, ci pentru că eu *ăsta sunt*, *asta fac* și *pentru asta sunt venit pe lume*.

Ce scriu e una cu mine, nu mă dau mare la apă mică, îmi știu limitele, știu valoarea cărților mele, dar știu că se putea *și mai mult*, și *mai bine*, dacă aș fi avut ajutorul iubitor, călduros, părintesc, al multor oameni din Biserică și nu numai, pentru studiile mele.

De aceea, îi binecuvintez pe toți cei care mă citesc, ortodocși sau nu, pe toți cei care îmi stau împotrivă, ortodocși sau nu, pe toți cei care mă bârfesc gratuit, cât și pe cei care consideră că proiectele mele

teologice și editoriale trebuie să se deruleze pe mai departe spre folosul tuturor!

Vă doresc tuturor numai bine, Dumnezeu să ne lumineze pe toți, și să ne vedem pe noi înșine cu adevărat! Pentru că frica lui Dumnezeu e *începutul* pocăinței și al vieții și nu *buna părere de sine*. Amin!

Predică la Duminica a 24-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[241],

în fața morții, omul de azi își vede toate visele năruite, băgate sub pământ, pentru că *e cea mai insuportabilă realitate* a vieții pământești. De aceea, preferă sărăcia, preferă umilința, preferă boala, preferă păcătuirea continuă, dar nu și...moartea. Și tot folclorul și toată reflecția pe tema morții e că moartea e *capăt de linie*. Că e un zid, că e un hău, că e un sfârșit inexorabil...după care „nu mai urmează nimic".

Însă așa gândește omul care nu e creștin sau nu e creștin decât cu numele. Pentru că creștinul, omul Bisericii, vede moartea ca pe *o consecință* a păcatelor sale, dar, în același timp, ca pe *o poartă* spre veșnicie, adică spre viața veșnică.

Pentru că viața noastră nu se termină odată cu moartea! Pentru noi, pentru creștini, moartea face parte din viață, pentru că ea ne trece la și mai multă viață, la o viață veșnică.

Dar la o viață veșnică în care oamenii nu trăiesc indistinct, în care nu trăiesc indiferent de ce viață pământească au avut, ci în una după faptele lor, după viața lor, după ceea ce sunt ei. Pentru că veșnicia e ca Rai sau ca Iad și nu sunt *amestecați* Sfinții cu păcătoșii, ci sunt *separați* unii de alții.

Așa după cum ne-a spus Domnul în Evanghelia duminicii trecute, când ne-a vorbit despre *prăpastia*

---

[241] Începută sâmbătă, 29 octombrie 2016, zi cu soare și terminată la 9. 26, marți, 1 noiembrie 2016. Zi cu soare și cu 8 grade la ora 9.00.

mare care există între Rai și Iad [Lc. 16, 26]. Iar dacă atunci s-a vorbit despre două feluri de viețuire și despre două feluri de veșnicii, în Evanghelia de azi [Lc. 8, 41-56] ni se vorbește despre moarte și înviere.

Căci moartea noastră, a tuturor, nu e *veșnică*, pentru că *toți vom învia*. Toți vom învia și vom fi oameni înduhovniciți și nemuritori, dar în trupurile noastre vom fi purtători ai slavei lui Dumnezeu sau purtători ai întunericului propriei noastre păcătuiri. Căci la învierea cea de obște, a tuturor oamenilor care au trăit pe pământ, *se va înveșnici* sfințenia, dar și păcătoșenia oamenilor.

Sfinții vor fi *lumini veșnice* înaintea lui Dumnezeu, pentru că slava Lui va trona în toată ființa lor pentru veșnicie, pe când păcătoșii nepocăiți, prietenii demonilor, cei care au trăit după sfaturile demonilor, vor fi ființe pline de patimi, de urâțenie, de răutate, de nesimțire, după cum sunt și demonii.

Pentru că viața de acum, ce trăim acum...*se va înveșnici* în sufletul și în trupul nostru odată cu învierea universală.

De aceea, pe drept cuvânt, omul resimte moartea ca pe ceva *nefiresc*, pentru că *e ceva nefiresc*. Moartea e o consecință a păcatelor noastre și nu o realitate creată de Dumnezeu. Moartea a fost inventată de alegerea noastră rea. Și cum e *nefiresc* păcatul, tot la fel e *nefirească* și moartea.

Dar, odată cu învierea de obște, viața oamenilor va fi...cea pe care ei *și-au dorit-o*, pe care și-au construit-o aici, acum, în scurta lor viață pământească.

Iar dacă aici au vrut să petreacă, să aibă în mod egoist, să nu le pese de alții, să fie doar ei satisfăcuți...atunci *și-au ales Iadul*. Și Iadul va fi al lor *pentru veșnicie*. Nimeni nu îl va lua de la ei, pentru că Dumnezeu respectă voia omului, alegerea lui.

Tot la fel, cei ce L-au iubit pe Dumnezeu și au dorit poruncile Lui, și au trăit și au murit pentru El, aceia și-au ales *să trăiască veșnic* cu Dumnezeu. Și nimeni nu îi va scoate din Raiul lui Dumnezeu, nimeni nu îi va lipsi de bucuria lor veșnică, pentru că ei și-au ales de aici veșnicia aceasta, veșnicia cu Dumnezeu.

Însă Dumnezeu *iubește deopotrivă pe toți oamenii*, și pe cei din Rai și pe cei din Iad, dar *nu le falsifică* voia lor. Nu îi forțează...nici pe cei păcătoși și nici pe demoni *să Îl iubească*.

Iar El e singurul care...*ar putea* să facă asta, dar nu o face!

Și fiecare dintre noi știm asta: când vrem să păcătuim, păcătuim, iar când vrem să facem lucruri bune, facem lucruri bune, fiind ajutați de către El, pentru că El ne ajută în tot binele pe care îl facem, dar nu ne ajută...să păcătuim.

Păcătuim de unii singuri, dar nu ne putem ridica din păcatele noastre fără El! Ci Dumnezeu e Cel care ne dă iertare în Taina Sfintei Spovedanii și ne scoate din moartea păcatului la viață, la viața veșnică cu Dumnezeu. Căci viața veșnică cu Dumnezeu *începe acum*, aici, în Biserică...și tot acum începe și Iadul, pe care ni-l dorim. Căci bogatul nemilostiv a ales Iadul din timpul vieții lui pământești, și, tot la fel, Sfântul Lazaros, cel bolnav și sărac, a ales de aici comuniunea cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui.

De aceea, fiecare a moștenit...ceea ce a lucrat și, cel din Iad nu L-a acuzat pe Dumnezeu că e *nedrept*, că l-ar fi *nedreptățit*, căci el a primit...ceea ce și-a dorit.

Da, cu adevărat, ar fi fost *o mare nedreptate* lucrul invers: ca Lazaros, cel care și-a dorit și a trăit pentru Rai, să ajungă în Iad, iar bogatul cel nemilostiv, căruia nu îi plăcea sfințenia, să fi ajuns în Rai. Da, asta ar fi fost o mare nedreptate!

Însă la Dumnezeu *nu există astfel de nedreptăți*! Pentru că El dăruie omului veșnicia pe care o merită. El dăruie veșnicia pe care omul și-a dorit-o și pentru care s-a construit în întreaga lui viață.

De aceea, azi, când sunt pus în situația de a vorbi despre *învierea cea de obște a tuturor celor adormiți*, spun despre ea că va fi un eveniment duhovnicesc copleșitor, care va fi săvârșit de puterea lui Dumnezeu cea atotstăpânitoare, o imensă minune a voii lui Dumnezeu cu întreaga umanitate, dar pe care toți oamenii o vor recepta ca fiind *firească*, pentru că va face parte din viața lor. Pentru că toți oamenii vor învia și toți vor fi duhovnicești și nemuritori, fiindcă toți vor avea trupuri transfigurate și viață veșnică. Numai că Sfinții vor fi plini de slava lui Dumnezeu cea veșnică și necreată, iar păcătoșii vor fi lipsiți de ea. Și, de aceea, cei din Iad vor resimți slava lui Dumnezeu ca pe un foc și un chin veșnic, când, aceeași slavă a lui Dumnezeu e bucuria și viața Sfinților Lui.

Iar acest amănunt teologic foarte important al Tradiției Bisericii, și anume că slava lui Dumnezeu e

focul cel veșnic care îi chinuie pe cei păcătoși în Iad, a fost subliniat iconografic în fresca *Înfricoșătoarei Judecăți*. Și dacă luăm ca exemplu fresca exterioară a Bisericii Mănăstirii Voroneț[242], vedem că *râul de foc* al Iadului coboară *din persoana* Domnului, a Celui care e Judecătorul nostru, al tuturor.

Însă din persoana Lui nu țâșnește decât slava Lui cea veșnică, care e comună Tatălui și Sfântului Duh. Iar iconograful, pentru ca să sublinieze că focul Iadului e *necreat* și că el vine *din Dumnezeu*, l-a făcut ca pe un râu care coboară din Domnul și l-a colorat în roșu și în el i-a pictat, în mod șters, pe cei care se chinuie în Iad.

Numai că slava Lui e *ca focul* pentru cei păcătoși, pentru că așa o resimt ei, datorită păcătoșeniei lor, și nu pentru că așa este ea. Căci, pentru cei Sfinți, ea este lumina, veșmântul și hrana lor veșnică și cea prin care Dumnezeu îi va învăța veșnic cele dumnezeiești ale Sale.

Slava lui Dumnezeu nu poate fi suportată de cei păcătoși din Iad, pentru că nu o vor și nici n-o iubesc, pentru că nici n-au vrut-o vreodată. Dar întru ea se sălășluiesc cei Sfinți pentru veșnicie, pentru că slava Lui, încă din viața lor bisericească de pe pământ, este în ei, Sfinții fiind *intimii Lui* de aici.

Așadar, *chinul cel veșnic al păcătoșilor în Iad este tocmai slava lui Dumnezeu*! Iubirea Lui față de toți oamenii va fi chinul celor păcătoși. Pentru că iubirea Lui va fi resimțită de ei ca un chin, ca o durere vie în toată ființa lor, ca o sfredelitoare singurătate, pentru că nu Îl iubesc pe El. Și iubirea Lui *îi va chinui* tocmai pentru că *nu e și în ei* și nu Îi pot *răspunde cu iubire*.

---

[242] Fresca *Înfricoșătoarei Judecăți*, prezentă în pagina anterioară, am preluat-o de aici:

http://www.webphoto.ro/poze/voronet/judgement.jpg.

Fotografia aparține lui Victor Grigore.

Căci, încă de aici, ei nu au suportat iubirea și mila lui Dumnezeu, nu au suportat slava Lui. Și dacă nu o suportă acum, nu o vor suporta nici veșnic, pentru că *nu și-au lărgit inima* pentru Dumnezeu și pentru semenii lor.

Iar Evanghelia de azi ne vorbește despre *slava lui Dumnezeu* în două situații speciale: când Domnul *o vindecă* [Lc. 8, 44] pe femeia care „era în curgerea sângelui de 12 ani [ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα]" [Lc. 8, 43, BYZ] și când El *o învie din morți* [Lc. 8, 54-55] pe fiica lui Iairos [Ἰάϊρος], care avea „ca [la] 12 ani [ὡς ἐτῶν δώδεκα]" [Lc. 8, 42].

Pentru că în ambele situații, slava Lui a fost cea care *a vindecat* și *a înviat din morți*.

Cum a fost *resimțită* slava Domnului de către femeia cu curgere de sânge? Ne-o spune Însuși Domnul: ca *o putere dumnezeiască vindecătoare*. Căci El a spus: „Eu am cunoscut *o putere* ieșind din Mine [Ἐγὼ…ἔγνων *δύναμιν* ἐξελθοῦσαν ἀπ᾽ Ἐμοῦ]" [Lc. 8, 46, BYZ]. Iar *puterea* Lui este corelativul *slavei* Sale. Căci atunci când vorbim despre puterea, despre tăria, despre lucrarea Lui, despre porunca Lui, despre frumusețea Lui, despre sfințenia Lui vorbim…despre slava Lui cea necreată și veșnică. Cea pe care Dumnezeu *o împărtășește* celor credincioși și ei o simt ca *vindecare*, ca pe *o curățire interioară*, ca *iertare*, ca *înviere din morți*, ca *luminare* și *vedere dumnezeiască*.

Și când a înviat-o pe copila de 12 ani, strigând și zicând: „Copilă, scoală-te [Ἡ παῖς, ἐγείρου]!" [Lc. 8, 54], aceasta a fost o arătare/ o revelare a puterii sau a slavei Lui. Pentru că „duhul ei s-a întors și a înviat de îndată [ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα]" [Lc. 8, 55].

De unde s-a întors duhul ei? Din Iad! Pentru că Raiul fusese închis, prin păcatul Sfinților Protopărinți

Adam și Eva, și pe el îl va deschide Domnul, când, murind cu trupul pe Cruce, S-a pogorât în Iad cu sufletul, unit cu dumnezeirea Lui, și a scos de acolo pe Sfinții Vechiului Testament și a deschis Raiul pentru ei și pentru toți cei credincioși ai Lui.

Și, prin puterea slavei Sale, *duhul* fetei s-a întors în ea, adică *sufletul* ei, și ea a înviat imediat. Pentru că numai Dumnezeu îi învie pe cei morți și El ne va învia pe toți la învierea cea de obște. Căci la porunca Lui noi toți vom învia. Căci slava Lui va fi aceea care ne va constitui la loc, cu sufletul și trupul nostru, și tot ea ne va înduhovnici și ne va arăta ca făpturi duhovnicești, transfigurate de slava Lui, dar fiecare având în noi identitatea noastră și conținutul vieții noastre pământești, potențate enorm în veșnicie.

Dacă sufletul fiicei lui Iairos s-ar fi „desființat" odată cu moartea fizică, Sfântul Lucas ar fi trebuit să spună doar că Domnul *a înviat-o* din nou. Dar Sfântul Lucas, Evanghelistul, a spus, mai întâi de toate, că „duhul ei s-a întors [ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς]" [Lc. 8, 55, BYZ]. Unde s-a întors? În trupul ei. S-a întors duhul/ sufletul ei din Iad în trupul ei. Și concomitent cu întoarcerea sufletului ei în propriul ei trup, s-a produs și învierea ei din morți. Pentru că: „a înviat de îndată [ἀνέστη παραχρῆμα]" [Lc. 8, 55].

Dacă sufletul ei s-ar fi „desființat", Dumnezeu ar fi trebuit să facă *alt suflet* pentru ea. Și dacă ar fi făcut alt suflet pentru ea, nu ar mai fi înviat fiica lui Iairos, ci o altă persoană. Și, tot la fel, dacă sufletele s-ar fi „desființat" odată cu moartea, atunci nu ar mai fi fost nimeni în Iad, nici păcătoși și nici Sfinți, atunci când Domnul S-a pogorât la Iad. Însă Domnul S-a pogorât la Iad pentru Sfinții Protopărinți ai neamului omenesc, pentru Sfinții Adam și Eva și pentru toți Sfinții

Vechiului Testament, pentru că sufletele lor erau acolo, în Iad.

Și de aceea sufletul ei s-a întors în ea: pentru că sufletul nu moare, e nemuritor, ci el va merge în Rai sau în Iad, după faptele lui.

Ce ne spune însă *vindecarea* femeii cu curgere de sânge? Că slava lui Dumnezeu *vindecă* și sufletul și trupul nostru. Că Dumnezeu *nu e indiferent* nici față de bolile noastre sufletești și nici față de cele trupești. Că El dorește ca noi *să avem grijă*, deopotrivă, de sufletul și de trupul nostru.

De ce? Pentru că boala și neputința trupului împiedică sufletul *să se sfințească* prin cunoaștere teologică și prin experiență duhovnicească. Da, boala ne curățește de păcate, ne înduhovnicește prin răbdarea suferinței! Dar Dumnezeu dorește mai întâi de toate ca *să Îi slujim Lui* în Biserică cu toată ființa noastră și astfel *să ne îndumnezeim* pe fiecare zi.

Iar dacă avem *grijă* de trupul nostru ca de sufletul nostru și toată viața noastră o punem *în slujirea* Domnului și în slujirea aproapelui nostru, atunci darurile vieții și ale sănătății le dăruim lui Dumnezeu ca *iubire bucuroasă* față de iubirea Lui veșnică față de noi.

Așa se explică faptul că am pledat mereu pentru *grija* față de sănătatea trupului nostru. Căci dacă avem grijă de sănătatea noastră, avem grijă, de fapt, pentru a duce la bun sfârșit toate proiectele noastre eclesiale și personale. Căci pe fiecare zi trebuie să Îi slujim Domnului și să avem grijă de familia noastră. Iar dacă noi ne îmbolnăvim *din indolență* față de sănătatea noastră, arătăm că nu ne pasă nici de noi și nici de familia noastră.

Căci ce înseamnă să mergi cu capul gol pe timp de iarnă, să mergi mai mult dezbrăcat pe timp de iarnă,

să te îmbolnăvești din cauză că vrei să fii „la modă”? Că ne pasă mai mult de lauda deșartă decât de sănătatea noastră. Dacă ne-ar păsa de sănătatea noastră, ne-ar păsa și de proiectele noastre de viață și de familia noastră. Iar dacă suntem soți sau părinți și ne îmbolnăvim prostește, pentru că vrem „să sfidăm” vremea de afară, *cine mai are grijă* de familie și de copiii noștri? Cui îi lăsăm? Dacă viciile noastre cele atât de scumpe ne îmbolnăvesc, cine ne mai crește familia?

Da, una e să te îmbolnăvești fără să vrei, una e să ai parte de un accident și, din cauza lui, să fii o povară pentru familia ta, și cu totul altceva e *să îți faci boala cu mâna ta*. Iar atunci când ne îmbolnăvim sau ne accidentăm *din nepăsarea noastră* și datorită bolii sau a accidentului nu mai suntem buni de nimic, atunci *păcătuim* și acest păcat trebuie spovedit. Pentru că am fost *indiferenți* față de darul sănătății, primit de la Dumnezeu.

Dar dacă știm să fim recunoscători lui Dumnezeu pentru viața, sănătatea, darurile și specializările noastre, atunci pe fiecare zi muncim și slujim pentru Dumnezeu, dar suntem atenți și la sănătatea noastră. Pentru că banii pe medicamente și operație ar fi putut fi bani de milostenie, bani pentru cărți teologice, bani pentru pelerinaje sfinte, bani pentru înduhovnicirea noastră.

Însă vindecarea femeii cu curgere de sânge ne certifică tuturor faptul că în Domnul „locuiește trupește toată deplinătatea/ plenitudinea dumnezeirii [κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς]” [Colos. 2, 9, BYZ]. Căci atâta timp cât El este Dumnezeu și om, iar dumnezeirea și umanitatea Lui *sunt unite pentru veșnicie* în persoana Sa cea veșnică, întreaga dumnezeire locuiește în trupul Său, pentru că trupul Său e unit ipostatic/ la nivel personal cu dum-

nezeirea Lui. Și consecința acestui fapt dumnezeiesc și paradoxal, acela al sălășluirii dumnezeirii în umanitatea Domnului, e aceea că și în noi *se sălășluiește* slava Preasfintei Treimi, prin credință și prin botezul Bisericii, când devenim *mădulare mistice* ale Domnului.

Iar dacă din El *iese mereu* puterea slavei Lui...aceea *intră mereu în noi* și *ne mântuiește pe noi*. Însă ce înseamnă *mântuire* pentru noi? Înseamnă curățire de păcate și de patimi și umplere de slava lui Dumnezeu. În așa fel încât, acum și după moarte, noi suntem *purtători de Dumnezeu*, adică *plini de slava Lui*. Și Sfintele Moaște sunt *consecința sălășluirii* slavei lui Dumnezeu în noi, de la Botez, pe care am avut-o mereu în noi printr-o viață creștină autentică.

Și tocmai pentru că Hristos, Domnul și Stăpânul nostru, e Dumnezeu și om, tot de aceea El ne-a dat Sfintele Lui Taine, în Biserică, pentru ca să fie, deopotrivă, dumnezeiești și omenești.

Căci Botezul e omenesc în apa lui, dar e dumnezeiesc prin slava Lui care se coboară în om. Iar hirotonia, sub aspect văzut, e formată din mâinile Episcopului pe capul nostru și din rugăciunea lui pentru noi. Dar dumnezeiescul Tainei constă în slava lui Dumnezeu care coboară în cel care se hirotonește și e resimțită de acela ca cea care *îl pune în slujire* și care *îi dă îndrăzneala cuvioasă de a-I sluji Domnului*.

Da, binecuvântăm cu mâna! Însă dăruim har prin binecuvântarea noastră. Nu e un simplu gest, ci e o dăruire de har.

Da, băgăm mâna în apă și facem în ea semnul Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului! Dar apa se umple de slava Domnului. Și apa sfințită e apă cu har și nu e o apă...„vrăjită” sau „prelucrată științific”.

Da, rostim dezlegarea de păcate pe capul celui care s-a spovedit! Dar el simte cum slava lui Dumnezeu îl dezleagă de păcatele lui și îl curățește de ele.

Pentru că Preoția Bisericii nu e Preoție „de la oameni", ci e Preoția lui Hristos Dumnezeu, a Arhiereului celui veșnic, și El lucrează, prin noi, nevrednicii și păcătoșii Săi robi, toate cele ale curățirii, ale luminării și ale sfințirii celor credincioși.

Iar noi, Slujitorii Bisericii, ne străduim, mai mult sau mai puțin, să ne sfințim viața și să Îi slujim Lui cu bucurie și cu pace. Însă oricât ne-am strădui noi să trăim bisericește, tot vor fi oameni care vor vedea în noi patimi, neajunsuri, neștiințe grave. Și au dreptate! Pentru că noi suntem Slujitorii păcătoși ai unui Dumnezeu fără de păcat. Și noi ne ajutăm unii pe alții ca *să ieșim din păcat*, toți având conștiința că *suntem păcătoși*. Și venim la Domnul nostru, la Cel care caută să îi mântuiască pe cei păcătoși, și ne punem în jurul Mesei Sale, pentru ca să Îl avem pe El în mijlocul nostru.

Și El cum vine la noi, în Liturghia Lui? Ca un Dumnezeu smerit și tăcut. Ca un Miel tăcut, Care nu ne reproșează nimic, Care nu ne înspăimântă. Pentru că Îl vedem ca Pâine pe Sfântul Disc și Îl vedem ca Apă și Vin în Sfântul Potir și El, ca Mâncare și Băutură dumnezeiască ne atrage, ne convinge, ne face poftă de El.

Căci Sfântul Agneț, Sfântul Miel al lui Dumnezeu, Iisus Hristos Cel împuns în coastă pentru noi, El, El Însuși, șade pe Sfântul Disc în mijlocul nostru și nu ne înspăimântă. Pentru că Euharistia, la prima vedere, e mâncare și băutură, o gustare simplă...Dar, când El, Cel euharistic, coboară în noi, atunci e lumină veșnică și aceasta ne curățește, ne luminează și ne sfințește, pentru că El, Cel plin de slavă, vine și Se sălășluiește întru noi.

Ce smerenie mai mare poate fi decât aceasta, a lui Dumnezeu, Care Se lasă mâncat și băut, pentru a da viață veșnică oamenilor? Căci El, și acum, este în stare de chenoză, de smerire imensă în fața noastră. Căci Hristosul Euharistiei e Hristosul care Se lasă înjunghiat și împărțit în mici fărâme de noi, pentru ca să fie în noi, în toți câți ne împărtășim cu El.

Și cu toate acestea, noi fugim de acest Hristos inofensiv, de acest Hristos dăruitor, de acest Hristos smerit și iubitor, atoateiertător, Care vrea să facă din viața Lui viața noastră, și ne place un Dumnezeu care omoară, Care judecă, Care pedepsește. Pentru că ne-am dori ca Dumnezeu *să îi pedepsească* pe cei pe care noi nu îi plăcem și să ne iubească doar pe noi.

Însă El iubește întreaga Lui creație! El nu iubește preferențial. Iar El, Cel care este din veci și pentru veci Dumnezeul iubirii, îi îmbrățișează pe toți, și aici și veșnic, cu iubirea Lui. Dar dacă unii resimt iubirea Lui ca foc, ca durere, ca chin, când ea e bucurie, e pace, e sfințenie, e frumusețe, cine e de vină?

Așadar, iubiții mei, prima duminică din noiembrie 2016, și penultima înainte de Postul Nașterii Domnului, ne vorbește despre slava lui Dumnezeu în viața noastră. Adică despre viața Lui în viața noastră. Despre viața Lui pe care ne-o dăruie acum eclesial, în Biserica Lui, și care e viața cea veșnică.

Și de aceea tot subliniez faptul că mântuirea este *eclesială*. Mântuirea începe și se trăiește aici, în Biserică, apoi în veșnicie. Căci „mântuirea nu este un drept individual, ci se dobândește prin comuniunea cu Dumnezeu și cu aproapele nostru, pentru că tocmai asta înseamnă *Biserica*”[243].

---

[243] *Cf.* http://basilica.ro/enciclica-sfantului-sinod-al-bisericii-ciprului-in-legatura-cu-sfantul-si-marele-sinod-al-bisericii-ortodoxe/.

Dar Biserica e una și e pentru toți: e Biserica Ortodoxă! E Biserica Cincizecimii. Și numai ea este *trupul mistic* al lui Hristos, adică comuniunea de dragoste și de sfințenie dintre Dumnezeu și oameni.

De aceea, când vorbim de lucrările sfințitoare ale Bisericii, ele sunt divino-umane, și la fel este și viața ei. Viața noastră este dumnezeiască, pentru că e plină de slava lui Dumnezeu. Dar viața noastră e dumnezeiască, dacă trăim tot timpul cu Dumnezeu și urâm tot păcatul și toată patima și toată nedreptatea. Viața noastră este plină de bucuria și sfințenia Lui, dacă suntem cu El cu adevărat.

Iar dacă nu Îl vrem pe Dumnezeu în orice parte a vieții noastre, dacă nu Îl vrem oricând, nu Îl vrem decât...la nevoie. Însă vom ști noi să vorbim cu El doar la nevoie? Vom ști noi să Îi spunem cuvinte dulci, de iubire, ca să ne ierte și să ne miluiască? Vom avea noi inimă pentru Dumnezeu, dacă zilnic slujim la idolii patimilor din noi?

De aceea, dacă vrem ca Dumnezeu să fie *duios* cu noi, trebuie să fim duioși cu El tot timpul. Dacă vrem ca El *să nu ne judece*, nici noi să nu judecăm pe cineva. Dacă vrem ca El să ne fie *milostiv*, noi, mereu, trebuie să fim milostivi. Amin!

Predică la soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și al tuturor Puterilor cerești [2016]

Iubiții mei[244],

în predica din 2014 m-am raportat la teologia Sfântului Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul pentru ca să vorbesc despre Sfinții Îngeri[245]. Pentru că Sfântul Dionisios, în secolul întâi al Bisericii, a scris *primul tratat teologico-mistic despre Dumnezeiești Îngeri*, iar explicațiile sale sunt fundamentale cu privire la Ierarhia cerească.

În cea de acum însă, mă voi referi la prezența Sfinților Îngeri în viața Bisericii și a lumii întregi pe baza Scripturii și a Tradiției Bisericii.

Căci, atunci când vorbim despre Dumnezeiești Îngeri, vorbim despre *primii locuitori* ai Împărăției lui Dumnezeu.

Pentru că ei au fost creați de Dumnezeu înaintea lumii văzute și a omului – *cerul* [τὸν οὐρανὸν] din Fac. 1, 1 indicându-i pe Sfinții Îngeri –, în așa fel încât, ne spune Dumnezeu, „când s-au făcut stelele [ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα], M-au lăudat [cu] glas mare toți Îngerii Mei [ᾔνεσάν Με φωνῇ μεγάλῃ πάντες Ἄγγελοί Μου]” [Iov 38, 7, LXX].

---

[244] Începută la ora 12.00, în ziua de 2 noiembrie 2016, o zi de miercuri, cu soare mult și 12 grade afară și terminată la 16. 03, joi, pe 3 noiembrie 2016, zi înnorată, cu 12 grade afară.

[245] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/05/predica-la-soborul-sfintilor-arhangheli-mihail-si-gavriil-si-al-tuturor-puterilor-ceresti-8-noiembrie-2014/.

Și dacă stelele au fost făcute de Dumnezeu în ziua a 4-a [Fac. 1, 14-18], iar omul a fost făcut de El în ziua a 6-a [Fac. 1, 26-31], Sfinții Îngeri existau deja în ziua a 4-a facerii lumii, pentru că ei fuseseră creați anterior facerii lumii. Și Sfinții Îngeri au fost creați înaintea omului, pentru ca ei să fie *păzitorii* lui duhovnicești.

Fac. 3, 24 ne vorbește pentru prima oară despre *Heruvimii* [τὰ Χερουβιμ] lui Dumnezeu. 3 Sfinți Îngeri, ca 3 Oameni [τρεῖς Ἄνδρες], sunt văzuți în mod extatic de Sfântul Avraam la stejarul Mamvri [Fac. 18, 1-2]. Pe Sfântul Lot, Îngerii Domnului l-au scos din Sodoma, înainte ca ea să fie distrusă [Fac. 19, 15]. Dar dacă pe cei credincioși, Sfinții Îngeri *îi apără*, pe cei păcătoși *îi pedepsesc*. Ca spre exemplu la II Sam. 24, 16, unde ni se spune că „a întins Îngerul lui Dumnezeu mâna lui întru Ierusalim [ca] să-l piardă pe el [ἐξέτεινεν ὁ Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς Ιερουσαλημ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν]". Și Ierusalimul ar fi fost pierdut imediat de către Îngerul Lui, dacă El nu l-ar fi oprit [Ibidem].

Diferența fundamentală dintre Îngeri și oameni, la nivelul modului în care sunt creați de Dumnezeu, e aceea că ei sunt *duhuri*, iar noi *suflete întrupate*. Căci ei sunt ființe raționale și duhovnicești netrupești, pe când noi suntem ființe raționale trupești, care ne putem înduhovnici, cu ajutorul lor, în relația cu Dumnezeu.

De aceea, Sfântul Apostol Pavlos spune despre Îngerii lui Dumnezeu că sunt „duhuri slujitoare [λειτουργικὰ πνεύματα], trimise întru slujire [εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα], pentru cei care vor a moșteni mântuirea [διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν]" [Evr. 1, 14, BYZ]. Adică ei sunt trimiși la noi, pentru ca *să ne ajute* pe noi să ne mântuim.

Dar dacă ei *vor să ne mântuim*, pentru că vor ceea ce dorește și Dumnezeu pentru noi, demonii sau

îngerii cei căzuți se luptă împotriva mântuirii noastre, încercând întotdeauna să ne facă să cădem din relația cu Dumnezeu.

Sfântul Ioannis Teologul, în Apoc. 5, 11, ne spune că a văzut și a auzit în mod extatic glasul a zeci de mii de zeci de mii și a mii de mii [μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων] de Îngeri. Pentru că numărul lor e copleșitor de mare. Pe când Sfântul Apostol Pavlos vorbește despre demoni și spune că sunt începătoriile și stăpânirile și conducătorii întunericului acestui veac [Efes. 6, 12]. Căci și demonii sunt mulți și sunt împărțiți ierarhic și conducătorul lor este Satanas [Σατανᾶς], care a căzut din cer ca un fulger [Lc. 10, 18].

Însă, despre demoni, Sfântul Atanasios cel Mare ne spune: „dracii n-au fost creați ca cei ce poartă numele de draci. Căci nimic rău n-a făcut Dumnezeu. Ci au fost făcuți și ei buni. Dar căzând de la cugetarea cerească și învârtindu-se în jurul pământului, i-au amăgit pe păgâni cu năluciri. Iar pe noi, creștinii, pizmuindu-ne, toate le mișcă [împotriva noastră], voind să ne împiedice suișul spre cer, ca să nu ne urcăm acolo de unde ei au căzut”[246]. Tocmai de aceea și Dumnezeu ni i-a dat ca *ajutători* în asceza noastră pe Sfinții Îngeri, pentru că potrivnicii noștri, demonii, sunt și ei ființe spirituale. Și Dumnezeiești Îngeri ne ajută în tot timpul în viața noastră.

Îngerul Domnului îl scoate pe Sfântul Apostol Petros din închisoare [F. Ap. 12, 7-9], pentru că Dumnezeu avea nevoie de el în slujirea Bisericii. Iar Sfântul Andreas cel nebun pentru Hristos, pomenit pe 2 octombrie, cel care a stat în vedenie dumnezeiască

---

[246] Sfântul Atanasie cel Mare, *Scrieri, partea a 2-a. Epistole [și] Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie*, trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 1988, p. 206-207.

timp de două săptămâni[247], i-a văzut la un moment dat în acea vedenie pe Sfinții Îngeri, pe care îi descrie ca pe niște „cântăreți în chipul focului, ca o văpaie, și într-o cântare dulce Îl slăveau pe Domnul”[248] sau ca pe „tineri înalți și înfricoșători, cu chipul ca văpaia focului, având fețele mai strălucitoare decât soarele și arme de foc având în mâinile lor. Și am văzut mulțime nenumărată de Oaste cerească, care cu frică stătea înainte[a]”[249] lui Dumnezeu.

Și Sfântul Andreas Îl vede pe Domnul „îmbrăcat într-o haină roșie, având fața prealuminată și cu ochi prea dulci”[250], stând pe scaunul slavei Sale, așa după cum L-a văzut și Sfântul Profet Isaias[251]. Căci Sfântul Isaias L-a văzut „pe Domnul șezând pe tron înalt și înălțat și plină [fiind] casa de slava Lui [καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης Αὐτοῦ]” [Is. 6, 1, LXX]. Iar Serafinii [Σεραφιν] stăteau împrejurul Lui, având fiecare dintre ei câte 6 aripi [Is. 6, 2].

Forma *Serafim*, cunoscută de către noi, e transliterată din ebraică, de la שְׂרָפִים [Serafim] [Is. 6, 2, WTT], și reprezintă forma de plural a cuvântului, adică *Serafimi*. Pentru că forma de singular a cuvântului ebraic este *Saraf* [שָׂרָף][252].

Iar Îngerii, în cer, Îl laudă pe Dumnezeu [Is. 6, 3, LXX], pe când, pe noi, cei de pe pământ, ne învață să Îl lăudăm pe El cum se cuvine și să trăim creștinește.

---

[247] *Viețile Sfinților pe luna octombrie*, ed. a II-a, retipărite și adăugite cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române după ediția din 1901-1911, Ed. Episcopiei Romanului, Mănăstirea Sihăstria, 1999, p. 45.

[248] Idem, p. 46.

[249] Idem, p. 47.

[250] Ibidem.

[251] Ibidem.

[252] *Cf. Holladay Hebrew Lexicon*, 8290, apud BW9.

Pe 10 iunie 982, un Înger al Domnului a venit la un Monah aghiorit sub chipul unui Monah străin. Și el i-a predat Monahului *începutul* axionului, adică: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru”. Pentru ca acesta să fie adăugat înaintea cântării Sfântului Cosmas Melodul[253]: „Ceea ce ești mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără-de-asemănare decât Serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine cea cu adevărat Născătoare-de-Dumnezeu, te mărim”[254]. Iar cântarea închinată Născătoarei de Dumnezeu, Îngerul a scris-o cu degetul pe piatră[255]. Și a scris-o în fața acestei Icoane a Maicii Domnului, care s-a numit de atunci *Axionița*[256]:

În calendarul grecesc, minunea axionului e pomenită pe 11 iunie[257]. Și de aici, din *Marele Sinaxar*

---

[253] *Cf.* http://www.doxologia.ro/viata-bisericii/marturii/cuvine-se-cu-adevarat.

[254] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Cântarea_Maicii_Domnului.

[255] A se vedea: http://www.doxologia.ro/viata-bisericii/marturii/cuvine-se-cu-adevarat.

[256] Idem: http://www.doxologia.ro/cuvinte-duhovnicesti/istoria-icoanei-axionita-axion-estin-care-pe-greceste-inseamna-cuvine-se-cu.

[257] Idem:

grecesc, aflăm faptul că Îngerul care ne-a învățat axionul nu este altul decât Sfântul Arhanghel Gavriil. Și că piatra minunată, pe care a scris Sfântul Arhanghel Gavriil, a fost trimisă Patriarhului Constantinopolului, Nicolaos Hrisoverghis [984-996], și el a introdus axionul în Slujbele Bisericii[258].

La rândul său, Sfântul Arhanghel Mihail e pomenit pe 6 septembrie pentru minunea sa din Hones [Χωναὶς][259]. Unde, după cum arată și Sfânta Icoană[260] de dedesubt, a făcut să treacă un râu *pe sub* Biserică și astfel să nu se dărâme Biserica.

Sfântul care s-a rugat Sfântului Arhanghel Mihail pentru ca să izbăvească Biserica de apă a fost Sfântul

---

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3749/sxsaintinfo.aspx.

[258] Ibidem.

[259] A se vedea:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/571/sxsaintinfo.aspx.

[260] De aici:

http://bizweb.synaxarion.gr/data/specials/synaxarion/o906_Thavma_en_Xonais.jpg.

Cuvios Arhippos [Ἄρχιππος][261], care apare în Sfânta Icoană, iar cei de pe deal sunt elinii păgâni, care au îndreptat izvorul spre Biserică pentru ca să o dărâme[262].

Și Sfântul Mihail, Arhanghelul, i s-a arătat Sfântului Arhippos „în chip omenesc, preaminunat și prealuminat, precum s-a arătat oarecând Proorocului Daniil”[263]. Și Arhanghelul, „cu toiagul pe care îl avea în mâini, însemnând…[cu] semnul crucii [o mare piatră care se afla lângă Biserică]…s-a făcut un tunet mare și s-a cutremurat pământul și piatra aceea s-a despicat în două și s-a făcut în piatră o prăpastie mare”[264], unde a început să curgă râul îndreptat spre Biserică.

Sfântul Mihail [Μιχαήλ], Arhanghelul, e pomenit de 3 ori cu numele în cartea Sfântului Profet Daniil, în LXX, iar Sfântul Arhanghel Gavriil [Γαβριήλ] de două ori. Pentru că, pe amândoi Arhanghelii, Sfântul Daniil i-a văzut în vedenie. Iar în cartea Sfântului Tobit [Τωβιτ] a fost descoperit oamenilor numele Sfântului Arhanghel Rafail [Ῥαφαήλ] [Tob. 12, 15], cel care l-a călăuzit pe Sfântul Tobias [Τωβιας] [Tob. 12, 1].

Sfântul Gregorius cel Mare, Papă al Romei[265], în *XL Homiliarum in Evangelia. Libri duo* [40 de Omilii la Evanghelie. În două cărți], ne vorbește despre *numele* Sfinților Arhangheli în *Omilia a 34-a*. Și el ne spune că *Mihail* înseamnă *cine [este] ca Dumnezeu* [quis ut

---

[261] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/571/sxsaintinfo.aspx.

[262] *Viețile Sfinților pe luna septembrie*, ed. a II-a, retipărite și adăugite cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române după ediția din 1901-1911, Ed. Episcopiei Romanului, Mănăstirea Sihăstria, 1999, p. 98.

[263] Ibidem.

[264] Idem, p. 99.

[265] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Pope_Gregory_I.

Deus], *Gavriil* înseamnă *tăria/ puterea lui Dumnezeu* [fortitudo Dei], iar *Rafail* înseamnă *medicamentul/ vindecarea lui Dumnezeu* [medicina Dei][266].

Iar Sfântul Gregorius cel Mare vorbește despre aceleași 9 Ierarhii îngerești, ca și Sfântul Dionisios Areopagitul, pentru că urmează teologiei sale[267], pe care îl amintește nominal în col. 1254 ca *Dionysius Areopagita*.

În *Cartea lui Enoh*, o carte apocrifă/ falsă, scrisă în sec. al 3-lea înainte de nașterea Domnului Iisus Hristos[268], apare numele mai multor Arhangheli[269]. Iar numele lor în engleză sunt acestea: *Uriel*, Îngerul tunetului și al cutremurului, *Rufael*, Îngerul duhurilor oamenilor, *Raguel*, Îngerul care se răzbună pe pământ și pe luminătorii cerești, *Michael*, Îngerul care stăpânește peste cea mai mare parte a oamenilor, *Saraqâel*, Îngerul care stăpânește sufletele copiilor oamenilor și *Gabriel*, Îngerul care este deasupra șerpilor și a Paradisului și a Heruvimilor[270].

Explicațiile pe care le găsim în această carte apocrifă/ falsă la fiecare Înger sau Arhanghel nu mă interesează și nu trebuie să ne intereseze. Ci mă interesează doar numele Arhanghelilor: Uriel, Rufael, Raguel, Michael, Saraqâel și Gabriel, în grafie engleză.

Cei 3 Arhangheli: Mihail, Gavriil și Rafail sunt atestați scriptural.

---

[266] PL 76, col. 1251.

[267] PL 76, col. 1251-1252.

[268] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Cartea_lui_Enoh.

[269] *The Book of Enoch*, translated from the etiophic, with introduction and notes by Rev. George H. Schodde, Pub. Warren F. Draper, Andover, 1882, p. 53, cf.

https://sites.google.com/site/christianelibrary/schodde_enoch.pdf?attredirects=0.

[270] Ibidem.

Apocriful ne vorbește și despre alți 3: Uriel, Raguel și Saraqâel.

La nivel online găsim un *Acatist al Sfinților Arhangheli*[271], fără precizarea autorului, care ne indică drept *Sfinți Arhangheli* pe Mihail, Gavriil, Rafail, Evgudiil, Uriil, Salatiil și Varahil. Și la fiecare în parte există o precizare anume: Sfântul Arhanghel Mihail este „apărătorul de foc al cerului", Sfântul Arhanghel Gavriil este „vestitorul tainelor celor dumnezeiești", Sfântul Arhanghel Rafail este „vindecătorul bolilor și păzitorul celor căsătoriți și al celor care călătoresc", Sfântul Arhanghel Evgudiil e „aducător de lumină sfântă", Sfântul Arhanghel Uriil este „învingătorul ispitelor", Sfântul Arhanghel Salatiil este „ocrotitorul creștinilor", pe când Sfântul Arhanghel Varahil este „binecuvântătorul cel ceresc"[272].

De unde au fost preluate aceste 4 noi nume de Arhangheli, adică Evgudiil, Uriil, Salatiil și Varahil, de către autorul acatistului?

În pagina de pe *Orthodox Wiki[pedia]* dedicată Arhaghelilor[273], numele Sfinților Arhangheli sunt și mai multe, și anume 12: Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Selafiil, Iehudiil, Varahiil, Raguil, Ieremiil, Anail, Iofiil și Zedechiel[274].

Ultima sursă citată îl numește pe Evgudiil drept *Iehudiil* și pe Salatiil drept *Selafiil*.

Care sunt sursele, așadar, pentru cei 4 sau 9 Arhangheli *în plus*?

---

[271] A se vedea: https://pacesufleteasca.wordpress.com/2009/09/01/acatistul-sfintilor-arhangheli-mihail-gavriil-rafail-evgudiil-uriil-salatiil-si-varahil/.

[272] Ibidem.

[273] Aceasta: https://ro.orthodoxwiki.org/Arhangheli.

[274] Ibidem.

În *Orthodox Wiki*, pentru Uriil ni se indică III Ezdra 4, 1, pentru Raguil suntem trimiși la *Enciclopedia iudaică*, iar pentru Ieremiil la III Ezdra 4, 36. Pentru ceilalți 6 nu avem nicio trimitere bibliografică[275].

Dacă a citat *III Ezdra*...autorul ne-a trimis la ediția ortodoxă de la nivel online[276]. Însă la 4, 1 nu e niciun nume și nici la 4, 36[277]. Adică trimiterile sunt *false* în pagina românească de pe Orthodox Wiki.

Însă *III Ezdra* din română e *I Esdras* [Ἔσδρας] din LXX, din Septuaginta. Însă nici în LXX nu găsim nimic la 4, 1 și nici la 4, 36. În *Enciclopedia iudaică* nu avem *Raziil*, ci Raziel[278]. Și ni se spune că Raziel este un corelativ al lui *Raguel*[279].

De unde, totuși, sunt *numele* Arhanghelilor? Nu sunt din Sinaxarul pe 8 noiembrie, din Mineiul pe luna noiembrie[280].

Însă, într-o predică a Părintelui Arhimandrit Ilie Cleopa apar 7 Sfinți Arhangheli: Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Salatiil, Gudiil și Varahiil[281]. Adică cei care apar și în *Acatistul Sfinților Arhangheli* pe care l-am citat anterior. Părintele Cleopa, care, mai mult ca sigur, a

---

[275] Ibidem.

[276] A se vedea: http://www.bibliaortodoxa.ro/vechiul-testament/24/III Ezdra.

[277] Idem: http://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=24&cap=4.

[278] A se vedea: http://www.jewishencyclopedia.com/articles/12605-raziel.

[279] Ibidem.

[280] A se vedea: http://www.calendar-ortodox.ro/luna/noiembrie/noiembrie08.htm.

[281] Idem: http://paginiortodoxe2.tripod.com/predici_cleopa_sfinti/predica_sf_arhangheli.html.

fost *sursa de inspirație* pentru autorul Acatistului, nu ne spune *sursa* pe care a folosit-o. El nu ne spune *de unde* a luat această informație. Și acest lucru îl face mereu în predicile sale. Pentru că el *cita Sfântul*...dar nu și *ediția citată*. Adică nu cita *pe traducătorul* care i-a înlesnit...întâlnirea cu Sfântul citat.

Și tocmai de aceea Părintele Cleopa trecea în fața mulțimii neștiutoare drept „un mare teolog", când teologia lui era aceea pe care *o putuse citi* în română de la teologii ortodocși români, care *traduseseră* cărțile patristice, din care el vorbea, fără ca să le indice. Și acolo unde *se terminau* cărțile...Părintele Cleopa nu mai era *teolog*...pentru că *nu mai știa ce să spună*. Însă ar fi fost multe de spus, dacă el însuși ar fi fost în stare să-i citească și să-i traducă pe Sfinții Bisericii din greacă, latină, slavonă, engleză, franceză etc.

Asta nu înseamnă că Părintele Cleopa nu a fost un mare nevoitor ortodox și un om al sfințeniei. Însă, el nu a fost și *un teolog*, ci unul care *a învățat* de la teologi teologia Bisericii.

Și ca el au făcut și fac mulți predicatori ortodocși români: vin și vorbesc la predică despre teologia unui Sfânt, fără ca să ne indice *sursele*. Sau ne spun amănunte din Viețile Sfinților, fără ca să ne indice *sursele* pe care le-au citit. Și trec drept *foarte cunoscători*, oameni *cu idei profunde*, când, de fapt, ideile lor sunt *furate* de la alții. Sunt furate de la Sfinți, de la teologi, de la diverși traducători de carte sfântă și ei doar *se împăunează* cu ceea ce nu sunt.

Da, fără doar și poate, tot cel care predică trebuie să predice teologia Bisericii, adică teologia Sfinților, a dogmelor, a canoanelor, a Slujbelor Bisericii! Însă vrem să ne spună și nouă, ascultătorilor, de unde și-au luat ideile, cunoștințele, datele teologice. Pentru ca să

vedem dacă acolo, unde suntem trimiși, chiar așa e textul sau dacă, în ceea ce spun, au vreo fundamentare.

De la cine *a aflat* și *a preluat* Părintele Cleopa celelalte 4 nume de Arhangheli, adică pe Uriil, Salatiil, Gudiil și Varahiil?

Sfântului Nicolai Velimirovic [Николај Велимировић][282] i s-au tradus în română, în 2005, de către Mihaela Grosu, *Proloagele de la Ohrida*, care sunt în două volume: 6 luni cu 6[283].

În volumul întâi al ediției românești citate, găsim o cântare de laudă adusă Sfinților Arhangheli. Și în ea găsim următoarele 7 nume de Arhangheli: Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Salatiil, Iegudiil și Varahiil[284]. Dar Sfântul Nicolai nu ne dă nicio explicație despre *numărul* lor și nici despre *sursa* de unde și-a luat informațiile despre ei.

În vol. al 2-lea al ediției românești citate, la ziua de 8 noiembrie, Sfântul Nicolai ne spune că prăznuirea de azi a fost stabilită în sec. al 4-lea d. Hr. în Biserică, în timpul Sfântului Papă Silvestrus al Romei[285]. După care ne spune că Sfântul Dionisios Areopagitul a fost *primul* care a vorbit despre *Ierarhiile cerești*[286]. Și ne oferă și el numele celor 7 Arhangheli: „Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Salatiil, Iegudiil și Varahiil, cărora, uneori,

---

[282] A se vedea:
https://ro.orthodoxwiki.org/Nicolae_Velimirovici.

[283] În format PDF, vol. 1:
https://invitatielaortodoxie.files.wordpress.com/2013/07/sfantul-nicolae-velimirovici-proloagele-de-la-ohrida-vol-1.pdf și vol. 2:
https://invitatielaortodoxie.files.wordpress.com/2013/07/sfantul-nicolae-velimirovici-proloagele-de-la-ohrida-vol-2.pdf.

[284] Vol. 1 citat, în format PDF, p. 240.

[285] Vol. 2 citat, în format PDF, p. 482.

[286] Idem, p. 483.

li se adaugă și numele lui Ieremiil”[287]. Și după ce ne vorbește despre numele primilor 3[288], ne spune că numele *Uriil* înseamnă „focul sau lumina lui Dumnezeu” și despre el vorbește III Ezdra 3, 1; 5, 20, că *Salatiil* înseamnă „mijlocitorul către Dumnezeu” și despre el vorbește III Ezdra 5, 16, că *Iegudiil* înseamnă „cel care îl preaslăvește pe Dumnezeu”, că *Varahiil* înseamnă „binecuvântarea lui Dumnezeu” și că *Ieremiil* înseamnă „înălțarea lui Dumnezeu” și apare în III Ezdra 4, 36[289]. Dar nu ne indică nicio sursă.

Să vedem dacă cele 4 citări sunt corecte sau nu! Rezultatul cercetării? Toate cele 4 citări în limba română (adică III Ezdra 3, 1; 5, 20, III Ezdra 5, 16 și III Ezdra 4, 36) sunt *false*. Nu găsim niciun nume de Arhanghel în ediția III Ezdra, varianta ortodoxă românească. Puteți să căutați și singuri, aici[290], pentru ca să vă convingeți!

Găsim Uriil, Salatiil și Ieremiil în *I Esdras*, varianta LXX, în cele 4 locuri citate în opera Sfântului Nicolai Velimirovic? În 3, 1 apare numele Darios [Δαρεῖος], în 5, 20 apar două nume la singular: Chiramas [Κιραμας] și Gavvis [Γαββης] și două la plural, în 5, 16 găsim 4 nume: Annias [Αννιας], Arom [Αρομ], Vasse [Βασσαι] și Arifos [Αριφος], iar în 4, 36 nu avem niciun nume. Așa că nici în ediția LXX nu găsim niciun nume de Arhanghel.

Mai pe scurt: și Părintele Ilie Cleopa și Sfântul Nicolai Velimirovic au vorbit despre 7 Arhangheli, dar niciunul nu ne-a lămurit *de unde i-au luat* pe ceilalți 4, necitați în Scriptură.

---

[287] Idem, p. 484.

[288] Idem, p. 484-485.

[289] Idem, p. 485.

[290] A se vedea: http://www.bibliaortodoxa.ro/vechiul-testament/24/III Ezdra.

Eu nu mă îndoiesc de faptul că *nu ar exista* surse ortodoxe care să ateste numele celorlalți 4. Numai că eu *nu știu* care sunt acelea.

Proloagele de la Ohrida sunt și în engleză și le găsim la nivel online[291]. Iar aici e ziua de 8 noiembrie[292], așa cum a fost tradusă și în limba română.

Sinaxarul grecesc vorbește doar despre Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil[293].

În *Sinaxarul rusesc* numele Arhanghelilor sunt transliterate din limba greacă: Михаил, Гавриил, Рафаил, Уриил, Селафиил, Иегудиил, Варахиил, Иеремиил[294], adică Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Selafiil, Iegudiil, Varahiil, Ieremiil. Dar nu avem nicio *fundamentare* a lor. Adică nu ni se indică *nicio sursă patristică*, care să confirme *numărul* și *numele* lor.

În *Wikipedia rusească* se specifică faptul că numărul de 7 Arhangheli e *preluat* din *Cartea lui Enoh*[295], din apocriful la care și eu m-am referit. Însă de când ia Biserica *învățătură* din...cărți apocrife/ mincinoase/ false?

Însă, în aceeași sursă se arată faptul că, în Tob. 12, 15, Rafail este unul din cei 7 Sfinți Îngeri ai lui Dumnezeu, precum și în Apoc. 1, 20 se vorbește despre 7 Îngeri[296]. Și ambele informații sunt adevărate. Așa că numărul de 7 Sfinți Arhangheli e unul *revelat* în Scriptură. Numai că nu avem și celelalte 4 nume de Arhangheli în Scriptură.

---

[291] Aici: http://www.rocor.org.au/?page_id=925.

[292] A se vedea: http://98.131.104.126/prolog/November8.htm.

[293] Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1123/sxsaintinfo.aspx.

[294] Idem: http://days.pravoslavie.ru/Life/life2501.htm.

[295] Idem: https://ru.wikipedia.org/wiki/Архангел.

[296] Ibidem.

În *Mineiul românesc pe noiembrie*, la 8 noiembrie sunt pomeniți nominal doar Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil[297]. Iar toți ceilalți Sfinți Îngeri sunt incluși în titlul: „toate Puterile cerești cele fără de trup”[298].

Însă astăzi noi îi pomenim pe toți Sfinți Îngerii, care sunt *apărătorii* noștri, ai Bisericii, și ai întregii lumi. Și ne bucurăm împreună cu ei de Dumnezeul mântuirii noastre.

Însă de 4 ani de zile, de la adormirea bunicii mele, Floarea Picioruș, în ziua de 8 noiembrie 2012[299], această dumnezeiască zi este și *o zi de rugăciune duioasă pentru ea*. Iar când m-am dus acasă, la țară, ca să o îngrop, mi-am dat seama că avea deasupra capului Icoana Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, cei care au ajutat-o să adoarmă în pace, și care îi plăcea cel mai mult dintre toate Icoanele din cameră. Căci de aceea și-a pus-o deasupra patului, deasupra capului ei: pentru că *îi plăcea* de Sfinții Arhangheli.

Iar Sfinții Arhangheli i-au arătat și ei *atenție*, pentru că au luat-o la Domnul de ziua lor de pomenire.

Așa că azi, pentru mine, praznicul e *o bucurie lină*: pentru că mă rog pentru bunica mea, Floarea, dar mă rog și pentru toți cei adormiți, ca toți să se mântuiască.

Și Domnul să ne întărească pe toți, în toate zilele, pentru ca *să trăim creștinește* și *să murim creștinește*. Căci numai astfel vom fi cu Dumnezeul nostru treimic și cu Îngerii Lui cei Sfinți și cu Sfinții Lui, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

---

[297] *Mineiul lunii noiembrie*, ed. BOR 1927, p. 122-124.

[298] Idem, p. 122.

[299] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/13/bunica-floarea-piciorus-10-noiembie-2012-inainte-de-ingropare/.

Predică la Duminica a 25-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[300],

societatea românească actuală e caracterizată de două mari patimi: „individualismul acerb și pasivitatea”[301]. Dacă individualismul acerb strânge totul numai pentru sine, face avere și își extinde bunurile și proprietățile continuu, pasivitatea sau lenea stă la televizor și pământurile sunt lăsate nemuncite sau așteaptă ajutorul social pentru ca să trăiască de pe o zi pe alta în mizerie.

Pentru că îmbogățirea galopantă a oamenilor care știu să se descurce are drept revers al monedei lânceala celor care nu au nicio perspectivă asupra vieții lor. Și nu au nicio perspectivă *luminoasă* asupra vieții lor pentru că *nu mai cred în ei înșiși*. Sunt demoralizați interior. Văd inechitățile sociale de tot felul și se iau la ceartă, în ei înșiși, cu ele. Și nedreptățile câștigă mai întotdeauna! Însă niciodată nu vom putea învinge *nedreptățile sociale*, căci ele sunt în afară de noi și mai puternice decât noi, dar *putem să ne învingem pe noi înșine*.

Căci pasivitatea, nedorința de a mai face ceva cu viața noastră, e o autoînșelare cu ideea că „noi nu suntem buni la nimic”. Și preferăm să credem gogorița

---

[300] Scrisă în dimineața zilei de 9 noiembrie 2016, zi de miercuri, cu 8 grade la ora 5.00.

[301] Varujan Pambuccian, citat de *Agerpres*, 8 noiembrie 2016, *cf.*

http://www.agerpres.ro/economie/2016/11/08/varujan-pambuccian-romania-are-doua-probleme-majore-individualismul-acerb-si-pasivitatea-19-12-08.

asta, în loc să căutăm în noi înșine și în jurul nostru puterea și ocaziile de a face ceva cu noi și cu viața noastră.

Iar dacă suntem oamenii lui Dumnezeu, dacă credem în ajutorul Lui și în bunătatea oamenilor, ocaziile/ oportunitățile sociale vor fi numeroase. Numai să ne placă munca, să fim oameni de cuvânt și să fim recunoscători.

Căci problema antreprenorului/ a patronului român sau a celui de oriunde e una singură: *nu mai rămâne om în timp ce banii lui se înmulțesc*. Iar dacă își înțelege problema lui capitală, aceea că banii l-au făcut să vadă prioritățile vieții *în mod fals*, el poate redeveni *om* și poate să facă *afaceri pentru oameni*.

De ce să faci *afaceri pentru oameni* și nu doar *pentru tine*? Pentru că îți e mai bine ție, celui care le faci. Înveți să devii milostiv cu banii tăi și să te simți împlinit, înveți să faci din ei relații reale cu oamenii și astfel participi la binele real al oamenilor, ajungi să fii un om care inspiră la lucruri bune.

Să fiu destul și suficient de concret! Ce poate face un om cu bani, care are, să zicem, o afacere prosperă în zona produselor alimentare sau în zona imobiliară, ca să facă și *afaceri pentru oameni*? Păi el poate finanța, în diverse sate și orașe, proiecte folositoare comunității. Unui sat îi trebuie un pod, altui sat îi trebuie o bibliotecă, altui sat îi trebuie reparată școala. Într-un oraș e nevoie de un nou parc, în alt oraș e nevoie de o grădiniță, în altul de cantină socială. Și dacă acționează în mod direct și dezinteresat, el dă *nădejde* oamenilor.

Iar afaceristul creștin nu trebuie să aștepte reduceri de impozit de la stat pentru ca *să facă bine* semenilor lui, ci el trebuie *să se lase condus* de Dumnezeu, pentru ca banii pe care îi strânge să bucure pe cât mai mulți și nu numai pe sine.

Însă, pentru că descurcăreții se tot descurcă, iar oamenii care nu se pricep la afaceri tot sărăcesc, asta face ca România să fie un titanic care se scufundă milimetru cu milimetru. Pentru că cei care trăiesc la limita sărăciei sau cu bani puțini sunt majoritari în România. Și titanicul nostru se scufundă, pentru că nu facem nimic să îi ajutăm pe cei demoralizați, pe cei care au renunțat să mai lupte...pe premisa falsă că „toți sunt corupți".

Cine îi poate ajuta pe cei care nu mai vor să se ajute pe ei înșiși? Statul și marii afaceriști. Proiectele conjugate ale Statului și ale oamenilor cu capital pot scoate o țară din descurajare, din pasivitate, din letargie. Locurile de muncă, salariile rezonabile, respectarea legii și egalitatea de șanse sunt cele care scot o țară din declin.

Și Statul și afaceriștii au de câștigat dacă oamenii închid televizorul sau computerul, se dau jos din pat sau se ridică de la masă...și își găsesc un loc de muncă. Pentru că munca înseamnă *viața* unei țări. Și această *viață reală* a țării trezește *încrederea în viață* a oamenilor și în ei înșiși.

Însă Statul român are și el *o perspectivă pasivă* asupra dezvoltării economice și intelectuale a României, deși, la nivel de discurs, îi place dinamismul. Așteaptă să vină investitori străini în România, în loc să facă din români proprii lor investitori. Și așteptăm să vină *străini cu idei* pentru că nu investim în Școala românească. Iar dacă oamenii noștri pleacă în străinătate ca să muncească e pentru că Statul român se simte ca un bloc după cutremur: *insecurizat* și *fără perspective reale de subzistență*.

Însă unde pleacă românii? Cu precădere în țări și mai individualiste la nivel financiar. Iar dacă fac bani și

trimit bani acasă e pentru că nu se gândesc decât la bani și la familia lor.

Țările unde ajung sunt pentru ei doar vaca de muls. Nu îi interesează cultura, religiozitatea, istoria acelei țări, ci ei doar profită de avantajul economic al acesteia. Și e normal ca băștinașii să îi considere pe migranți *un popor de termite*: care vin să mănânce tot și să plece. Vin la bine și pleacă la rău. Pentru că migrarea oamenilor „spre bine"...e doar individualism acerb. Se duc în altă parte...pentru că acasă, la ei, cred că *nu își pot împlini* egoismul financiar.

Însă dusul și întorsul acesta egoist, pur financiar, ca și lenea atotcuprinzătoare sunt excrescența necredinței. Cei ce sunt cu ochii numai după bani sau care își pierd viața în lene sunt oameni necredincioși. Pentru că oamenii cu adevărat credincioși fac din banii lor *o cale continuă* spre oameni și urăsc lenea.

Iar lenea, indiferența, ipocrizia, individualismul sunt arătate ca 4 patimi urâte, demonice, de către Evanghelia de azi [Lc. 10, 25-37].

Căci ce a vrut să facă un legiuitor [νομικός] [Lc. 10, 25, BYZ]? A vrut să Îl ispitească pe Domnul. Și ca să ispitești pe cineva trebuie să fii...ipocrit. Trebuie să fii un om prefăcut, care spui una și faci alta, care întrebi una pentru ca să ajungi să întrebi altceva, pentru că, în definitiv, pe tine te interesează altceva decât pretinzi că te interesează.

Și Domnul știa că acel cunoscător al legii era un...ipocrit. Dar pentru ca să îi dea lui și nouă o lecție veșnică despre lucrarea lui Dumnezeu cu oamenii, Domnul îl întreabă despre lege [Lc. 10, 26], legiuitorul răspunde corect [Lc. 10, 28], vorbind despre *esența* legii: iubirea față de Dumnezeu și față de oameni [Lc. 10, 27], după care, același, a fost din nou *nesimțit* cu Domnul...

De ce? Pentru că „vrând a se îndrepta pe sine [θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν]” [Lc. 10, 29], el L-a întrebat pe Domnul: „Și cine este aproapele meu [Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον]?” [Lc. 10, 29, BYZ].

Ca și când el *ar fi știut*...cine este Dumnezeul lui. Dar pentru că, în capul lui, el credea că „știe” cine e Dumnezeu, dar se făcea că *nu știe* cine e aproapele lui, tocmai de aceea era și ipocrit, șarlatan.

Căci ipocrizia e viață în minciună. Și când minți ca un nesimțit, când minți în continuu...vrei, în același timp, să fii perceput ca un om cinstit, onorabil, aparte. Tocmai de aceea și legiuitorul a vrut „să se îndrepteze pe sine” în fața Domnului, adică să pară „cunoscător” al lucrurilor, când el venise și era în ipostaza de *întrebător* despre lucruri de taină.

Și pentru *a-i smeri* mintea lui plin de slavă deșartă și de ascundere păcătoasă în fața oamenilor, Domnul îi vorbește și ne vorbește despre...Sine. Căci El este *Samaritisul* [Σαμαρείτης] [Lc. 10, 33] *milostiv* din această Evanghelie.

De ce îi vorbește despre Sine? Pentru că *El e cu adevărat bun*. Și El este Samaritisul neamului omenesc, Străinul cel bun și milostiv, Care a venit și ne-a iubit pe noi până a murit pentru noi, pentru că El, Fiul Tatălui, a asumat firea noastră, și a devenit *ceea ce nu era*, adică *om*, rămânând *ceea ce era*, adică *Dumnezeu*.

Fiindcă El a venit la noi tocmai pentru că...ne-a văzut robia și boala noastră, cauzate de păcatele noastre, și I s-a făcut milă de noi [Lc. 10, 33]. Și prin aceasta ne-a arătat tuturor că Dumnezeu nu este *indiferent* față de viața și nevoile noastre.

Și dacă El nu este ipocrit și nici indiferent față de noi, dacă El nu S-a lenevit să coboare la noi și nu este individualist, ci comunional, dorind mântuirea tuturor în comuniunea Bisericii, înseamnă că lenea, indiferen-

ța, ipocrizia și individualismul sunt *patimi*, sunt *rele* și nu *lucruri bune* ale oamenilor.

Iar viața și slujirea Bisericii confirmă acest lucru! Cum? Prin aceea că Biserica nu este *ipocrită* când vorbește despre interiorul omului. Ea spune care e patimă și care e virtute și nu laudă patima, ci o condamnă. Pentru că patima, în sine, e *un cancer*. E *o boală* care ne omoară. Și oricât am spune noi cuvinte „frumoase" despre curvie, furt, minciună, nesimțire, indiferență etc., ele sunt *lucruri rele* și *urâte*.

Biserica *nu e leneșă*! Ea e mereu în slujire și în dăruire iubitoare față de oameni. Ea îmbrățișează continuu oamenii și îi întărește în bine, în viața sfântă și curată. De aceea nu poate promova nici indiferența față de om și nevoile lui, nici partizanatul față de o ideologie sau de alta, nici individualismul discreționar, nici extremismul revanșard, pentru că ea promovează pacea, unitatea și comuniunea.

Cum promovează Biserica *pacea* între oameni? Prin aceea că ea *trăiește* potrivit poruncii iubirii față de oameni și a iertării față de cei care ne greșesc. Și cine e în Biserică și își trăiește statutul de *fiu* al Bisericii, acela iubește unitatea Bisericii și comuniunea ei. Căci noi ne adunăm cu toții la slujbă, participăm împreună la Slujbele Bisericii și prin aceasta arătăm că suntem *uniți* și *împreună-frați* în slujirea lui Dumnezeu.

Însă ce înseamnă ca cineva *să lupte* împotriva Bisericii, ca membru al Bisericii? Înseamnă să vadă problema nu *în el*, ci *în ceilalți*. Și când considerăm că ceilalți sunt „de vină" pentru neînțelegerile noastre, pentru lipsa noastră de sens, pentru neîmplinirea noastră, deși suntem *mădulare* ale Bisericii, atunci nu mai căutăm mântuirea noastră...ci păruta „îndreptare de sine".

De ce nu ne mai căutăm mântuirea, când începem să fim ipocriți și căutăm *să ne îndreptățim* pe noi înșine? Pentru că mântuirea e *ontologică* și nu *lingvistică*! Mântuirea e *ce devenim noi, în mod real, dacă împlinim poruncile lui Dumnezeu* și nu e...*ceea ce ne prefacem noi că am fi*.

Șarlatania ipocrită se crede „sfântă" fără să trăiască sfânt. Ea crede că pustiul de vorbe poate înlocui faptele, viața plină de sfințenie. Însă nimic și nimeni nu poate *înlocui* sfințenia dintr-un om! Dacă un om e Sfânt, e Sfânt nu pentru că *vrem* noi, nu pentru că *o spunem* noi, nu pentru că *o spun mulți*, ci el e Sfânt pentru că el trăiește cu Dumnezeu în sfințenie. Tot la fel, un om talentat, priceput la ceva anume, e bun pentru că poate să facă anumite lucruri, adică să picteze, să scrie, să inventeze, să construiască, și nu pentru că „îl lăudăm" noi sau „vrem" noi ca el să fie așa.

El este așa...pentru că *este astfel*. Și de aceea, minciuna nu are nicio consistență. Dar munca, dăruirea, fapta bună *au consistență*, pentru că ele *îi schimbă în bine* pe oameni.

Și de aceea și Samaritisul cel bun, Care nu a fost *indiferent* ca preotul și ca levitisul [λευΐτης] [Lc. 10, 31-32], văzându-l și făcându-I-se milă [Lc. 10, 33] de cel căzut între tâlhari [λῃσταῖς περιέπεσεν] [Lc. 10, 30], apropiindu-Se [προσελθὼν] [Lc. 10, 34] prin întruparea Lui, prin faptul că S-a făcut om ca noi, afară de păcat, „i-a legat rănile lui [κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ], turnând ulei și vin [ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον]" [Lc. 10, 34, BYZ].

I-a legat rănile lui, ale omului păcătos, căzut între tâlharii de demoni, care l-au dezbrăcat pe om de slava lui Dumnezeu și l-au rănit cu răni de moarte [Lc. 10, 30]. Pentru că Domnul a venit la umanitatea căzută în

păcate multe, robită de demoni, pentru ca să o scoată din lanțurile patimilor demonice și să o mântuiască.

Și El *ne leagă rănile* pe care ni le fac păcatele noastre, aidoma unui cuțit care ne străpunge carnea și cele din noi. Căci dacă ne place ceva, în mod pervers, atunci ne place *să ne sinucidem lent* prin păcatele noastre. Pe când Dumnezeu dorește contrariul acestui lucru: El dorește ca noi să fim *vii*, să fim *sănătoși duhovnicește*. De aceea, *ne leagă mereu rănile* în Taina Sfintei Spovedanii, când noi ne spunem păcatele cu inimă îndurerată, iar El ne umple de har, ca un Preamilostiv.

Căci, fără iertarea Lui continuă, viața este un chin. Un chin greu de purtat. Dar prin iertarea Lui, prin eliberarea Lui continuă, noi ne umplem de uleiul slavei Lui, pentru că bem continuu vinul iubirii Lui.

Căci după ce ne umplem de uleiul Spovedaniei, bem vinul veseliei în Euharistie. Pentru că El ne vindecă de bolile noastre sufletești și trupești prin iertarea Lui și prin unirea cu El, Cel euharistic, Cel care Se dăruie pe Sine pentru ca noi să avem *viața Lui*, viață dumnezeiască.

Însă Tainele vieții veșnice sunt în Biserică! În Biserica Lui și nu oriunde! Iar Biserica, în Evanghelia de azi, este *hanul* sau *ospătăria* [πανδοχεῖον] [Lc. 10, 34, BYZ], unde Domnul îl duce pe om și îi poartă de grijă [Lc. 10, 34]. Biserica e *hotelul mântuirii* pentru toți cei osteniți de păcate și care au găsit mântuirea Lui sau *spitalul duhovnicesc* în care ei sunt vindecați de patimile lor de către Domnul.

Pentru că lupta cu păcatul nu e de 3 ore sau 3 zile, ci e *de-o viață*. O viață întreagă ne luptăm cu noi, pentru ca să nu mai păcătuim, și tot ne biruie păcatele când și când.

Tocmai de aceea trebuie să stăm în spitalul Bisericii, dacă vrem să avem viață! Trebuie să stăm aici, în hanul mântuirii, dacă vrem adevărata odihnă din partea patimilor!

Căci aici, în Biserică, sunt cei *doi dinari* [δύο δηνάρια] ai vieții duhovnicești: Scriptura și Tradiția Bisericii. Și noi nu putem să trăim fără una sau fără cealaltă, pentru că ambele sunt un tot unitar. Dacă nu avem Scriptura, nu avem o mare parte din revelația dumnezeiască, adică din ce ne-a spus Dumnezeu despre Sine și despre noi și despre întreaga Lui creație. Iar dacă nu avem Tradiția, nu avem partea nespusă în Scriptură și care a fost păstrată în Biserică, nu avem cultul Bisericii, nu avem Sfinții și istoria Bisericii, adică viața și sfințenia Bisericii.

Dar dacă suntem în Biserica Lui, în Biserica Cincizecimii, atunci cei doi dinari ai vieții sunt în mâna noastră și ei ne învață să ne mântuim. Dar și cei din Biserică *se cheltuie* pentru mântuirea noastră și lor le va răsplăti Domnul când Se va întoarce întru slava Lui [Lc. 10, 35], pentru ca să judece viii și morții.

Iar dacă ne cheltuim pentru oameni, dacă viața și resursele noastre sunt *un dar* pentru viața oamenilor, atunci suntem ca Dumnezeu și Biserica Lui: primitori, iubitori, îngăduitori, miloși, iertători, binefăcători ai oamenilor.

Și cine face bine oamenilor, se face tot mai bun interior, după cum, cel care muncește tot mai mult, se experimentează tot mai mult în ceea ce face. Și dacă ne experimentăm în mai multe meserii și științe tocmai pentru ca să fim *proprii* oamenilor, pentru ca *să îi ajutăm și mai mult*, atunci vom fi răsplătiți și mai mult de Stăpânul și Domnul nostru.

Căci El *știe motivul* pentru care noi învățăm și muncim și ne dăruim. El știe că noi învățăm, muncim

și ne dăruim *pentru El* și nu de ochii lumii. Și El astfel ne și răsplătește: în adâncul nostru, cu mult har, pe care nu îl văd cei orbiți de slava deșartă.

Și când legiuitorul a fost *constrâns*, prin forța exemplului, ca să mărturisească ceea ce *știa deja*, el a spus: aproapele lui a fost „cel care a făcut milă cu el [ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ]" [Lc. 10, 37, BYZ].

Ceea ce înseamnă că *a fi neom*, a fi o răutate de om, un subom înseamnă *a nu avea milă de om*.

Și Domnul ne trimite pe toți, în lume, ca să fim *oameni de omenie* [Lc. 10, 37]! Pentru că El ne trimite să avem *milă* față de oameni, *respect* față de ei, *recunoștință* față de ei, *iubire* față de ei.

Iar Sfântul Patriarh pomenit astăzi, înainte de începutul postului, adică Sfântul Ioannis Hrisostomos, este *exemplu de adevărat om*, de om pentru oameni! Pentru că el este un om al slujirii, al muncii, al dăruirii, al răbdării, al iertării, al teologiei.

El *este*...și nu *a fost*! Pentru că el, împreună cu toți Sfinții Lui, sunt vii la Domnul, în Împărăția Sa, și sunt preaminunați în viața Bisericii și a întregii lumi.

El, Sfântul Ioannis Hrisostomos, prin prezența lui duhovnicească, prin Sfintele sale Moaște, prin cărțile sale, e mereu *prietenul nostru cel preabun*. Pentru că a iubit nespus *prietenia* și *predica*, cele două mari *brațe* ale omului duhovnicesc.

Căci ce înseamnă să fii capabili de *o prietenie de conștiință*, de o prietenie duhovnicească? Înseamnă *să te dărui*, cu sinceritate totală, celui care Îl caută pe Dumnezeu în viața și în experiența ta. Să te faci *o cale* spre Dumnezeu pentru cei care Îl caută pe El.

Iar *a predica mult și profund* ce înseamnă? A iubi nespus oamenii! A avea grijă de ei. A le dori aici binele duhovnicesc, cât și mântuirea veșnică.

Și pentru că a predicat adevărul, Sfântul Ioannis *a suferit pentru adevăr*. Pentru adevărul pe care l-a mărturisit. De aceea a adormit ca mare Patriarh și Teolog al Bisericii, dar și ca Mărturisitor al Dumnezeului treimic, deși a murit în exil, pe 14 septembrie 407, la 58 de ani[302]. A murit la Comana [Κόμανα][303], în Pontos [Πόντος][304], în Turcia de azi, în apropiere de satul Gümenek[305], dar e pururea viu și ne ajută nouă întru toate.

Iar dacă, în scurta sa viață, el, Patriarhul Bisericii, Sfântul Ioannis, Părintele nostru, a făcut un efort ascetic și teologic uriaș, copleșitor, cu atât mai mult acum, când nu are nevoie de avion sau de rachetă să călătorească, ci, duhovnicește, ajunge imediat la noi, el lucrează la mântuirea întregii lumi și la zidirea continuă a Bisericii.

Și Biserica, deși, în trecut, a avut numeroase Dumnezeiești Liturghii, scrise de diverși Sfinți Părinți, a ales-o și o prețuiește în mod categoric pe a Sfântului Ioannis Hrisostomos, pentru că, într-un an liturgic, Liturghia lui e cea mai slujită Liturghie a Bisericii, din cele 4 pe care le mai păstrează în uz.

Ce ne spune întreaga viață de muncă, de slujire, de asceză, de oboseală continuă a Sfântului Ioannis Hrisostomos, Teologul?

Că în ani puțini se pot face lucruri care să uimească secole. Că asceza e cel mai serios și perso-

---

[302] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/John_Chrysostom.
[303] Idem:
https://en.wikipedia.org/wiki/Comana_Pontica.
[304] Idem:
https://en.wikipedia.org/wiki/Pontus_(region).
[305] Idem:
https://en.wikipedia.org/wiki/Comana_Pontica.

nalizant lucru al vieții noastre, pentru că ea ne cizelează duhovnicește. Că scrisul teologic este o oboseală sfântă și îndumnezeitoare nu numai pentru noi, ci pentru mulți, din multe secole. Că predica e *adevărata hrană* a Bisericii și că ea are nevoie de luminarea și vederea lui Dumnezeu și de o continuă curățire de patimi și instruire teologică, literară și filosofică. Că predica are nevoie de cunoașterea reală a omului și a vieții lui și că milostenia e cea care îndulcește oamenii, îi umple de bucurie sfântă.

Și, în definitiv, că viața ortodoxă e *o mergere până la capăt* cu Domnul slavei, o viață responsabilă, o viață plină de conștiință.

De ce Sfântul Ioannis Hrisostomos nu a fost fanatic, extremist, nesupus, individualist? Pentru că, pentru el, Biserica era *cel mai sfânt* și *prețios lucru* de pe fața pământului și el a luptat toată viața pentru unitatea Bisericii. Tocmai de aceea, când a fost nedreptățit, el s-a supus hotărârilor nedrepte. Și pentru că L-a lăsat pe Dumnezeu ca să Își facă voia Lui întru el, nu persecutorii lui au învins...ci el, cel care părea „învins”!

Iar Sfântul Ioannis nu era individualist, pentru că el se împărtășea de viața și de învățătura Bisericii împreună cu toți ceilalți creștini. Predicile lui sunt o mărturie vie a grijii, a iubirii, a responsabilității lui față de oameni, o părintească și continuă povățuire spre viața veșnică.

Iar dacă vrem să îl urmăm pe Patriarhul Bisericii, pe Ioannis Cel-cu-gură-de-aur, trebuie să Îl urmăm pe Întâiul și Cel-mai-înainte-de-veci Patriarh al Bisericii: pe Hristos Domnul. Căci și Ioannis tot pe El L-a urmat, până la adormirea sa, când a adormit spunând: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate [Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν]!”[306].

---

[306] Idem:

Adică și pentru bune și pentru rele. Și pentru ce i-a plăcut și pentru ce nu i-a plăcut. Căci și noi trebuie să facem la fel: să Îi mulțumim Domnului pentru tot ce trăim, dar să ne asumăm păcatele și patimile ca fiind *doar ale noastre*. Că nu Dumnezeu *ne-a învățat* să păcătuim, ci *noi am păcătuit*, desconsiderând voia Lui.

Așadar, iubiții mei, începe Postul Nașterii Domnului! Începe marți, 15 noiembrie 2016, și avem multe dezlegări la pește, pentru neputința noastră cea mare. Însă, cine poate și vrea sau nu are toată ziua bani de pește poate posti și când e dezlegare la pește. Căci dezlegările sunt pentru cei neputincioși și bolnavi. Dar pentru cei în putere și cu exces de energie, postul calmează mintea, dar și trupul, și ne face să vedem smerit lucrurile.

Vă doresc numai bine, multă sănătate și pace și să postim cu bucurie duhovnicească! Amin.

---

https://en.wikipedia.org/wiki/John_Chrysostom.

Predică la Duminica a 26-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[307],

ce facem cu excesul de energie, de bani, de mâncare, de haine din viața noastră? Acest lucru ne întreabă Domnul în Evanghelia de azi [Lc. 12, 16-21], când îl întreabă pe bogat: „Iar pe care le-ai pregătit, a[le] cui va [vor] fi [ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται]?". Ce facem cu banii din conturi în fața morții, cu casele, cu cărțile, cu lucrurile noastre? Dacă moartea ni le ia, mai sunt ale noastre? Nu, bineînțeles că nu! Dar dacă noi le-am fi dat, mai înainte ca să murim, ar fi fost ele ale noastre? Da, ar fi fost! Pentru că atunci ele ar fi fost date milostenie, spre iertarea noastră, și milostenia e un bine veșnic.

Dar când Domnul ne întreabă *ce facem*...cu ceea ce ne prisosește, ne cere de fapt *să ieșim din boală*. Din boala alipirii de averi, de materie. Ca și atunci când ne cere să fim *înțelepți*, înțelepți prin bine, prin fapte bune, și nu „inteligenți" prin înșelăciuni și furturi. Căci „inteligența" care ne ajută să păcătuim e ca *o fisură* în casă, care, în cele din urmă, va produce prăbușirea casei peste noi.

Și mulți își folosesc „înțelepciunea" pentru a păcătui, pentru că nu cred în judecata lui Dumnezeu, care va da fiecăruia după faptele lui.

Căci dacă am gândi viața noastră în relație cu Dumnezeu, nu am mai îndrăzni să păcătuim cu atâta „inteligență", ci ne-am opri din păcat.

---

[307] Scrisă în ziua de 15 noiembrie 2016, zi de marți, cer înnorat, cu 2 grade la ora 14.00.

Dar noi păcătuim…și nu numai că păcătuim, dar ne și „îndreptățim” păcatul nostru. Adică încercăm să spunem că am păcătuit „pentru ca să ne fie bine”. Însă niciodată păcatul nu e „un bine” și „nu ne duce la bine”. Ci păcatul e întotdeauna *un rău* în sufletul și în trupul nostru, în noi înșine. E *o boală vie*…

Și astfel am început discuția evanghelică a duminicii de azi. Însă înainte de a avansa pe această cale, vă ofer câteva răspunsuri catehetice. Pentru că și acestea au rolul lor în viața noastră.

Prima întrebare: A slujit ierarhia bisericească, cu veșminte preoțești, în secolul I al Bisericii?

Penticostalul Pavel Riviș Tipei susține că cel care „a inventat” veșmintele preoțești a fost Ciprian al Romei, în anul 250 (min. 23)[308], reintroducând în cult „vestimentația vechitestamentară”, și că tocmai în sec. al 6-lea veșmintele preoțești au devenit „o obligație cultică” (min. 24)[309].

Însă în lista Patriarhilor Romei[310], la anul 250, îl găsim pe Sfântul Sfințit Mucenic Fabianus, care a fost martirizat pe 20 ianuarie 250[311]. Următorul Patriarh al Romei a fost Sfântul Sfințit Mucenic Cornelius, el păstorind între 6 sau 13 mai 251 și până în iunie 253, când a fost martirizat[312]. Așa că nu există un Papă Ciprianus la anul 250. Ba, mai mult, nu există niciun Papă al Romei cu numele *Ciprianus* în cei 2.000 de ani de existență a scaunului Romei.

---

[308] A se vedea:
https://www.youtube.com/watch?v=xWZsbopGRSw.
[309] Ibidem.
[310] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_papilor.
[311] Idem:
https://en.wikipedia.org/wiki/Pope_Fabian.
[312] Idem:
https://en.wikipedia.org/wiki/Pope_Cornelius.

În II Tim. 4, 13, ed. BYZ, Sfântul Pavlos cere *felonisul* [τὸν φελόνην] pe care l-a lăsat în Troas, la Sfântul Carpos. Adică un veșmânt preoțesc.

În text avem forma de Ac., iar eu am transliterat forma de N., care e aceasta: φελόνης [felonis].

Astăzi, în limba română, noi îi spunem *felon*, și felonul preoțesc este *ultimul veșmânt* pe care îl îmbracă Preotul atunci când slujește Dumnezeiasca Liturghie. Și el arată astfel:

E veșmântul acesta ca o pelerină, care se îmbracă pe gât și atârnă, pe spate, până jos[313].

Însă, dacă Sfântul Pavlos vorbește despre un veșmânt preoțesc, care s-a păstrat până azi între veșmintele preoțești, asta înseamnă că ierarhia bisericească a

---

[313] Imaginea am preluat-o de aici:
http://www.atelierbroderie.manastirealipnita.ro/images/stories/virtuemart/product/vesmantcatifeagreceasca.jpg.

primului secol, ca și azi, slujea în veșminte preoțești, speciale, și nu în haine comune.

Pentru o aprofundare a acestei teme trebuie să apelăm la Tradiția Bisericii, care ne poate furniza mult mai multe detalii.

A 2-a întrebare: Cunosc demonii gândurile noastre?

Le cunosc în măsura în care noi le facem explicite. Le cunosc din mișcările sufletului și ale trupului nostru. Tocmai de aceea se și opun nouă, cu înverșunare, atunci când facem un lucru bun: pentru că înțeleg că acela va fi *un bine*, o sporire pentru noi.

Însă, în profunzimea lor, demonii *nu înțeleg* ce gânduri și ce intenții avem cu adevărat. Căci ei minimalizează și ridiculizează orice gând bun al nostru. Pentru că își bat joc în continuu de bunele noastre intenții, de sentimentele și de crezurile noastre, punându-ne piedici, ispitindu-ne și aducându-ne hule și îndoieli.

Numai că pe noi nu trebuie să ne intereseze ce cred, ce fac, ce vor demonii, ci ce vrea Dumnezeu să facem și să trăim. Noi trebuie să ne lipim cu totul de Dumnezeul nostru și de la El să așteptăm tot ajutorul. Pentru că demonii nu pot să facă nimic împotriva noastră, decât ceea ce le îngăduie Dumnezeu să facă. De aceea nu trebuie să ne temem de ei, ci doar de Dumnezeu, de Creatorul tuturor.

A 3-a întrebare: Ne putem imagina Raiul și Iadul?

Ne putem imagina orice...însă una e ceea ce ne imaginăm noi și alta e realitatea. Sau dacă ne imaginăm, dacă fantazăm despre Rai și Iad, ce câștigăm în plus? Căci, la urma urmei, dacă nu am avut o vedenie despre Rai sau despre Iad, nu știm nimic despre aceste două locuri ale veșniciei, ci știm doar ceea ce putem citi în cărțile sfinte ale Bisericii.

Dar, în viața noastră ascetică, noi putem cugeta la Rai sau la Iad. Ne putem vedea în Iad, suferind veșnic...și ne putem crede nevrednici de Rai, datorită păcatelor noastre. Acest lucru ne ajută în prihănirea de sine a pocăinței, în înjosirea de sine a umilinței, când ne certăm pe noi înșine și ne punem păcatele înaintea conștiinței noastre. Dar nu cred că ne folosește la nimic să fantazăm excesiv despre Iad. Pentru că, dimpotrivă, noi trebuie să ne ținem în frâu imaginația în viața de zi cu zi și chiar să o facem inactivă, atunci când ne rugăm. Căci rugăciunea nu are nimic de-a face cu imaginația, ci rugăciunea e lipsită de imaginație, pentru că e o coborâre în smerenie.

A 4-a întrebare: De ce tristețea ne îndeamnă la păcătuire?

Pentru că ne face *să nu mai vedem* binele lui Dumnezeu și bucuria Lui în viața noastră. Tocmai de aceea, Sfântul Apostol Ermas[314] ne spune că „tristețea este mai rea decât toate patimile și cea mai cumplită [în viața] robilor lui Dumnezeu”[315]. Pentru că tristețea păcătoasă alungă veselia duhovnicească din noi, încrederea în Dumnezeu, dragostea de oameni, pacea interioară. Și când tristețea intră în noi ca un ulei drăcesc, atunci ne umple de lene, de urât interior, de indiferență, de plăcere păcătoasă. Și în această stare suntem ispitiți cu păcătuirea.

A 5-a întrebare: De ce credincioșii sunt împărtășiți cu lingurița?

Pentru că este un lucru igienic și expeditiv. Introducem în gură Dumnezeiasca Euharistie, pentru ca ea să fie înghițită imediat și împărtășirea se face rapid. Putem astfel să împărtășim mulți oameni, într-

---

[314] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Hermes_of_Philippopolis

[315] PG 2, col. 940/ PSB 1, ed. 1979, p. 258-259.

un timp scurt, pentru că nu avem de făcut altceva, decât să introducem Dumnezeiasca Euharistie, cu ajutorul linguriței, în gura celor care se împărtășesc.

Și după aceste cinci răspunsuri catehetice mă întorc la Evanghelia duminicii de azi. Și subliniez faptul că întrebarea Domnului este *pentru noi*...și nu doar pentru el, pentru bogatul căruia i-a rodit pământul. Și întrebarea Lui e aceasta: Ce faci, în clipa morții, cu ceea ce ai strâns toată viața?

Pentru că El vrea ca noi să recunoaștem de pe acum următoarele: „Doamne, nu mai putem face nimic! Căci am greșit strângând lucruri doar pentru noi și nu ne-am gândit la ceea ce urmează". Și dacă recunoaștem acestea, chiar și atunci, pe patul morții...e un bine pentru noi. Pentru că pocăința lucrează în noi pe patul morții.

Însă Domnul ne întreabă de pe acum acest lucru! El ne întreabă ce facem cu excesul de bunuri din casa noastră și nu cu lucrurile de care avem nevoie. Ce facem cu mâncarea ce ne rămâne, cu hainele ce ne rămân mici, cu clipele când putem să îi ajutăm și pe alții cu relațiile, cu efortul și cu specializările noastre? De ce nu ieșim în ajutorul altora? De ce nu facem lucruri concrete pentru alții?

Și răspunsul nostru, cel egoist, pe care nu ni-l spunem nici nouă cu toată gura minții, e acesta: pentru că *nu vrem să avem relații cu oamenii*. Nu vrem relații reale cu oamenii, pentru că acelea cer timp, cer conștiință, cer efort. Și în loc să facem ceva pentru alții, alegem să nu facem nimic nici pentru noi și nici pentru alții. Căci ce e lenea? E o aruncare în nelucrare, în pasivitate, în somnolență.

Ne „păstrăm" pentru mai târziu, adică pentru niciodată. Credem că „vom face cândva" ceea ce nu

facem astăzi și, în cele din urmă, realizăm că acel „cândva” nu mai vine niciodată.

Pentru că, dacă lenea ne „rânduiește” viața, atât mintea, cât și trupul nostru le ținem în nelucrare. Și atunci când am vrea să facem ceva, după multă lene, ne dăm seama că *nu mai suntem capabili* de nimic. Pentru că mintea nu mai gândește, căci nu gândește zilnic, iar trupul obosește repede, pentru că nu muncește zilnic. Și prin aceasta lenea ne face niște hodorogiți, niște învechiți, niște îmbolnăviți, pentru că munca e cea care ne ține activi și în viață.

Pentru ce a ales Domnul să vorbească parabolic tot despre *un bogat*? Pentru că a vorbit de mai multe ori despre bogați. De ce bogăția e o așa de mare *problemă* pentru societatea omenească? Însă Domnul a vrut să ne vorbească despre *un bogat* sau despre *lăcomia* și *indiferența* lui față de alții?

Pentru că eu cred că Domnul s-a referit la bogați tocmai pentru ca să ne vorbească despre *patimile* bogaților. Și patimile pe care Domnul le-a scos în evidență în parabola de azi sunt următoarele: prima dintre ele este *lăcomia*. Iar lăcomia vrea întotdeauna tot mai mult și mai mult. Iar atunci când i-a rodit pământul din belșug, cel bogat s-a gândit doar la mărirea hambarelor, ca să intre toate înăuntru, și niciodată la milostenie sau la vinderea, la un preț mai mic, al produselor agricole în exces.

A doua patimă evidențiată: *alipirea* de bunurile materiale. Pentru că bogatul a spus că ce a rodit pământul sunt „roadele mele și bunătățile mele [τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου]” [Lc. 12, 18, BYZ]. Da, pământurile lui, aflate în posesiunea lui, au rodit, dar roadele au fost multe din cauza binecuvântării lui Dumnezeu, din cauză că El a dorit ca ele să fie multe și nu doar datorită pământului! Pentru că noi ne putem

chinui ani la rând să facem agricultură, iar Dumnezeu ne poate strica culturile cu două zile înainte să le strângem. Dar când El dorește să avem din destul, când El binecuvintează câmpurile noastre, atunci roadele sunt extraordinare.

Pe când alipirea noastră de bani, de lucruri, de averi, nu are de-a face *cu averile*, ci cu ideea noastră păcătoasă că noi suntem „păziți" datorită lor, datorită averilor. Însă averile le dobândim tot pentru că Dumnezeu *dorește* să le dobândim. Numai că El dorește ca noi să fim *stăpâni* pe averi și să Îi fim recunoscători Lui pentru toate și să împărțim din ale noastre tuturor și nu să ne *alipim* de averi, nu să facem din ele *un idol*.

El ne vrea *stăpâni* peste lucruri, bani, proprietăți și pământ, iar noi ajungem să fim *stăpâniți* de ceea ce posedăm. Căci din *stăpâni* ai banilor, noi ajungem *robi* ai lor. Și în loc să fim *distanți interior*, în inima noastră, față de bani și de averi și să le considerăm doar *unelte* ale vieții noastre, prin care noi trăim și ne formăm duhovnicește, așa cum sunt și telefonul, computerul, cărțile sau mâncarea, noi considerăm că banii și averile sunt „mai importante" decât mântuirea noastră.

Însă nimic nu e *mai important* decât mântuirea noastră! Pentru că tot ceea ce am primit de la Dumnezeu și tot ceea ce am moștenit și dobândit din voia Lui sunt *spre folosul nostru* și nu spre moartea noastră veșnică.

Dumnezeu ne vrea binele veșnic, nu doar pe cel temporar! Tocmai de aceea lăcomia și alipirea de bunuri nu ne aduc niciun bine, ci tot răul în viața noastră.

Care e a 3-a patimă evidențiată în parabola de azi de către Domnul? *Lenea*. Iar a 4-a este *indiferența față de ceilalți*. Ambele cuprinse în v. 19, unde bogatul și-a zis: „Suflete, ai multe bunătăți strânse întru mulți ani

[Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλα]. Odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te [ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου]!".

Pentru că lenea *roade* banii strânși, consumă tot ceea ce a primit sau a strâns și e indiferentă față de prezent și viitor. Iar lenea, care nu se îngrijește decât de trup, e indiferentă cu totul față de ceea ce fac și trăiesc alții. Pentru că lenea se mulțumește cu ceea ce are și poate să mănânce și să bea. Iar „odihna" lenei e mulțumirea păcătoasă cu păcatele pe care le aduc banii: nemunca, îmbuibarea, plăcerea desfrânată, visarea desfrânată, beția, negrija față de suflet, indiferența față de problemele oamenilor și de mersul societății.

Dar cele 4 mari patimi evidențiate de Domnul în parabola de azi, adică lăcomia, alipirea de materie, lenea și indiferența față de ceilalți sunt *arhiprezente* în societatea noastră. Pentru că noi confundăm încă, în defavoarea noastră, democrația și capitalismul cu escrocheriile financiare și înavuțirea frauduloasă.

Pe premisa că „hoțul neprins e...miliardar cinstit", unii se îmbogățesc peste noapte, șubrezind continuu prea tânăra noastră democrație, iar munca și dezvoltarea reală a României sunt bagatelizate. Sunt considerate „o prostie". Pentru că aruncarea oamenilor în deznădejde, extremizarea lor, se face tocmai prin lăsarea hoților „cinstiți" să se înmulțească. Să prospere. Să se laude cu faptul că pot „să prostească" Statul și ochii oamenilor cinstiți.

Dacă nimeni nu îi condamnă, dacă nimeni nu le confiscă averile, dacă niciun fisc nu îi întreabă de sănătate, hoții „respectabili" apar peste tot. Au tot mai mult curaj păcătos, au tot mai mari ambiții luciferice, banii lor corup în stânga și în dreapta, mafia lor prosperă...iar democrația e de fațadă. Pentru că corupția creează falsele inegalități sociale, adică diferențele

enorme de venit ale oamenilor care fură în comparație cu cele ale oamenilor care muncesc.

Cei care muncesc cinstit trăiesc modest, iar cei care fură își permit să arunce cu banii pe tot felul de nimicuri.

Și tocmai de aceea, în capul multor români, s-a aprins ideea că comunismul era „mai bun" decât capitalismul. Pentru că comunismul nu permitea, la nivel larg, inegalitățile de proporții, pe care acum, cu toții, le vedem cu ochiul liber. Iar dacă „capitalismul" românesc își permite să aibă miliardari de carton, miliardari fără operă, miliardari escroci, e tocmai pentru că economia noastră de piață nu e, încă, una liberă și competitivă în mod real. În economia noastră, banii negri sunt excedentari și ei distrug *normalitatea* noastră economică.

Ce înseamnă *să introduci*...mulți bani negri în economia reală și să căpușezi mafiot instituțiile statului român? Să amesteci munca oamenilor cinstiți cu indiferența față de ei. Pentru că, pe de o parte, unii își plătesc taxele și impozitele și muncesc toată ziua și abia pot trăi de la o lună la alta, pe când alții, care încalcă legile, care fură în neștire, *invalidează* tot respectul celorlalți față de muncă, valori, comunitate, țară, viitor european.

Pentru că e *indiferență față de ceilalți* și a copia la teză și a arunca hârtia pe stradă și a nu-ți plăti întreținerea și a nu-ți plăti taxele și a da muzica la maxim când alții dorm, dar și să dai legi proaste, să nu aplici legea, să o aplici aleatoriu, să iei mită, să faci fapte cu rea intenție, adică împotriva comunității tale și a statului român.

Lăcomia e leneșă și e indiferentă pentru că nu are Dumnezeu, ci numai materie.

Dacă cărțile, hainele, bijuteriile, casele, mașinile, conturile noastre...sunt „mai importante” decât oamenii, e semn că nu mai ne simțim nici noi *oameni*, ci *idolatrizatori ai materiei*.

Pentru că, în aparență, noi ne credem „mai deștepți” decât cei care se închină la lemne și la pietre, decât păgânii, dar, în fapt, suntem *tot la fel de păgâni* ca și ei. Căci, deși avem un Dumnezeu și suntem botezați și suntem oameni religioși, noi, în inima noastră, nu suntem *cu Dumnezeu*, ci cu ceea ce credem noi că ne „salvează” de la rău. Adică cu banii noștri, cu familia noastră, cu cei în care ne încredem.

Tocmai de aceea nu avem *îndrăzneală* la Dumnezeu: pentru că credința noastră e *de fațadă*. Noi, mulți dintre noi, nu avem *o relație* cu Dumnezeu, ci doar ne apucă panica când dăm de greu. Și când dăm de greu, venim și *ne miorlăim* în fața lui Dumnezeu, plângem cu lacrimi de crocodil, ca și când El nu ar ști cine suntem și ce facem noi toată ziua.

Însă Dumnezeu, Cel care privește de sus, la noi, care strângem lucruri fără El, ne spune tuturor: „Nebunule, [în] această noapte sufletul tău îl vor cere de la tine [Ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σου]! Iar pe care le-ai pregătit, a[le] cui va [vor] fi [ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται]?” [Lc. 12, 20, BYZ].

Cine poate cere sufletul nostru în orice clipă? Îngerii care vor veni să îl ia. Îngerii Lui, trimiși de El, ca să ia sufletul nostru.

Și dacă sufletul nostru e „bogat” în patimi, atunci e gol. Nu are nicio avere personală. E un suflet negru, care va merge în Iad.

Pentru că asta ne spune Domnul că este *concluzia* parabolei Sale: „Așa [stau lucrurile cu] cel care își strânge sieși [Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ] și nu se

îmbogățește întru Dumnezeu [καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν]" [Lc. 12, 21, BYZ].

Iar *îmbogățirea întru Dumnezeu* se face prin toate virtuțile dumnezeiești și nu numai prin milostenie. Pentru că și rugăciunea și privegherea și milostenia și credința și nădejdea și dragostea și iertarea și smerenia și umilința și bunavoire și delicatețea și ascultarea sunt *îmbogățiri întru Dumnezeu*. Pentru că orice virtute a Bisericii e o îmbogățire în harul lui Dumnezeu.

De aceea, sufletul plin de virtuți sfinte e ca un câmp plin de flori diverse, dar toate fiind frumoase și încântătoare. Iar sufletul plin de virtuți, adică de slava lui Dumnezeu, e un suflet de Rai. E un suflet al comuniunii, e un suflet al milei, e un suflet care s-a rugat și a compătimit și a iubit oamenii.

Căci dacă *nu îi iubești* pe oameni, tocmai de aceea poți să îi și furi, să îi minți, să îi prostești cum vrei. Pentru că nu te leagă nimic de ei. Dar dacă îi iubești... atunci nu poți nici să te gândești la cum le-ai face rău, pentru că răul este *exclus*, în mintea ta, din relația cu oamenii.

Așadar, iubiții mei, dacă ne e lene să trăim ortodox, ne e lene și să fim oameni! Dacă suntem indiferenți față de oameni, suntem indiferenți și față de mântuirea noastră. Iar dacă suntem indiferenți față de mântuirea noastră, atunci nu credem în Dumnezeu, ci avem doar un comportament ipocrit, de fațadă în materie de religiozitate.

De aceea, cel mai cinstit lucru e să recunoaștem că ne plac banii, că ne place viața, că ne plac petrecerile, că ne place destrăbălarea, dar nu și cuviința, nu și decența, nu și postul, nu și iubirea de conștiință. Și mulți dintre cei care vin la Biserică nu sunt în stare *să recunoască* acest lucru public, deși ei sunt mai mult în luntrea lumii decât a Bisericii.

Însă, mai devreme sau mai târziu, lucrurile se despart! Grâul rămâne grâu, neghina rămâne neghină. Iar dacă una am spus și alta am făcut, și asta se va cunoaște. Se va cunoaște totul în fața Judecății lui Dumnezeu, pentru că oamenii vor fi, în fața Lui, cei care sunt și nu cei care s-au prefăcut că sunt toată viața.

De aceea, să nu fim duplicitari! Să nu trăim dublu! Să ne recunoaștem, cu pocăință, păcatele, să ne doară pentru ele, să încercăm zilnic să ne schimbăm, pentru ca să nu rămânem *pereți văruiți*, care ascund murdăria în spatele lor!

Da, e un mare curaj să spunem adevărul gol-goluț despre noi înșine, dar nu e imposibil! A spune adevărul despre tine e *începutul* mântuirii. Și Dumnezeu să ne întărească pe toți să ne mărturisim Domnului în mod curat, pentru ca să primim de la El puterea de *a călca* peste șerpii și balaurii imposturii din noi înșine! Amin.

Predică la Intrarea în Biserică a Maicii Domnului [21 noiembrie 2016]

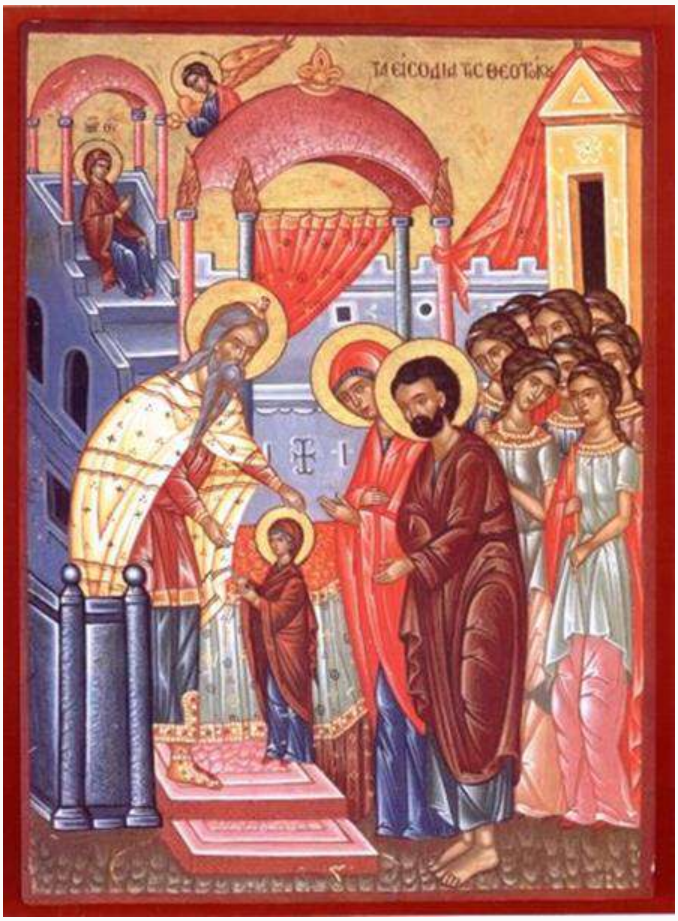

Iubiții mei[316],

Maica lui Dumnezeu intră în *Templul* din Ierusalim, căruia noi îi spunem *Biserică* în titlul acestui praznic, la vârsta de 3 ani. La vârsta de 3 ani, potrivit făgăduinței lor față de Dumnezeu, Sfinții ei Părinți, Sfinții Ioachim [Ἰωακείμ] și Anna [Ἄννα], o aduc pe Prunca Maria la Templu. Unde va trăi 12 ani [δώδεκα

[316] Scrisă în dimineața zilei de 18 noiembrie 2016, zi de vineri, cu soare, 6 grade la ora 9.00.

χρόνια], adică până la vârsta de 15 ani, vreme în care a fost hrănită, în Templu, de către Sfântul Arhanghel Gavriil, cu mâncare cerească [τροφὴ οὐράνια][317].

Grecii ortodocși numesc praznicul acesta: „Intrarea Născătoarei de Dumnezeu [Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου]”[318], titlu care apare și pe Sfintele Icoane grecești, după cum vedem în Sfânta Icoană de deasupra[319]. Însă înțeleg același lucru ca și noi: intrarea ei în templul din Ierusalim, pentru a sluji Domnului.

Ce a făcut Maica lui Dumnezeu în templu până la 15 ani? S-a rugat în Sfânta Sfintelor[320], a trăit în nespusă curăție, a învățat teologia cea dumnezeiască, dar a și muncit. Pentru că s-a ocupat cu „toarcerea lânii și a inului”[321] și cu „cusături de mătase”[322]. Fapt pentru care, mai apoi, i-a țesut[323] Fiului ei „hitonul cel necusut, adică, cămașa pentru care s-a tras [la] sorț[i], [atunci] când Domnul era răstignit pe Cruce”[324].

Pentru că omul are nevoie să îmbine cunoașterea teologică cu munca, ca să se dezvolte armonios. Iar Maica lui Dumnezeu își începea ziua cu rugăciunea, apoi lucra cu mâinile sale și citea cărțile sfinte, apoi iarăși se ruga spre seară, până când venea Arhanghelul Domnului și o hrănea dumnezeiește[325]. Lucruri pe care le facem și noi în viața noastră.

---

[317] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx.

[318] Ibidem.

[319] Am preluat Sfânta Icoană a praznicului de aici: http://bizweb.synaxarion.gr/data/specials/synaxarion/1121_Eisodia_tis_Theotokoy.jpg.

[320] *Viețile Sfinților pe luna noiembrie*, ed. BOR 1993, p. 405.

[321] Ibidem.

[322] Ibidem.

[323] Idem, p. 406.

[324] Ibidem.

[325] Ibidem.

Pentru că ne trezim rugându-ne, muncim toată ziua, citim, facem voia lui Dumnezeu, iar spre seară ne culcăm în rugăciune. Și pentru că îmbinăm munca cu rugăciunea și cu cititul și cu slujirea, tocmai de aceea ne și simțim *împliniți* în tot ceea ce facem.

Și cum să nu ne simțim *împliniți* atunci când muncim sau ne rugăm sau citim, când toate acestea le facem *spre sporirea* noastră duhovnicească și trupească? Ne simțim împliniți și Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate, pentru că Îi suntem recunoscători Lui pentru toate binefacerile vieții noastre, dar și pentru toate îndreptările Lui cele părintești.

...Sfântul Arhanghel Gavriil venea la Maica lui Dumnezeu și vorbea împreună cu ea[326]. Iar toate vorbirile lor de taină au fost *păstrate* de Născătoarea de Dumnezeu în inima ei. Căci orice venire a Arhanghelului la ea era *o vedere extatică* pe care ea o vedea, o vedere în slava lui Dumnezeu, și teologia pe care el a învățat-o pe Născătoarea de Dumnezeu era *dumnezeiască*.

De aceea, ea a fost pregătită pas cu pas, în mod extatic, pentru marea descoperire a întrupării Domnului. Pentru că venirea Sfântului Arhanghel Gavriil la Maica Domnului, din Lucas 1, 26-38, nu e singura întrevedere a lui cu Fecioara Preacurată, cum pot înțelege unii, care nu cunosc Tradiția Bisericii. Ci ea a fost hrănită și învățată îndelung de Sfântul Arhanghel Gavriil și prezența lui îi era familiară.

Dar ce înțelegem cu toții din viața tainică, din templu, a Maicii Domnului?

Că curăția, sfințenia, teologia și munca merg mână în mână. Că avem nevoie să trăim în curăție și în sfințenie, în citiri și experiențe sfinte, muncind pentru a ne hrăni și pentru a ne educa.

---

[326] Idem, p. 408.

Că munca ne fortifică și ne ține în acțiune, dacă teologia ne luminează și ne umple de slava lui Dumnezeu.

Și tocmai de aceea, lenea nu ne omoară numai pe plan material, ci și spiritual. Pentru că lenea de a citi și de a ne ruga ne face să fim fără rod duhovnicesc și intelectual.

Căci noi avem nevoie de rugăciune, dar și de informare, avem nevoie de educație, dar și de creație, avem nevoie să fim folositori Bisericii, dar și utili societății în care trăim. Iar pentru a fi astfel, trebuie să fim activi și nu somnolenți toată ziua. Trebuie să fim activi la locul de muncă, pe plan profesional, dar, în același timp, trebuie să fim activi pe plan interior, în lupta noastră duhovnicească și în munca noastră de continuă luminare și educare.

Pentru că, adesea, am fost întrebat cum trebuie *să îmbinăm* viața interioară, duhovnicească, cu munca noastră profesională.

Și prima dată am fost mirat de o astfel de întrebare. Apoi mi-am dat seama că există oameni care trăiesc și schizoid, mai mult în ei, decât în afară sau invers: trăiesc mai mult în afara lor, decât în ei înșiși.

Însă eu nu am văzut niciodată profesia ca fiind *separată* de viața interioară. Pentru că atât profesia, cât și viața noastră intimă, sunt trăite tot de către noi, ca un tot unitar. Iar noi putem să fim, în același timp, și creștini și profesioniști, pentru că orice profesie onorabilă și făcută cu conștiință nu ne oprește din viața noastră religioasă, ci, dimpotrivă: ne ajută să o înțelegem și mai bine.

Cum l-ar incomoda pe un profesor credința pe care o are? Sau ce l-ar face pe un avocat sau pe un polițist să nu fie un creștin ortodox? Sau de ce nu ar fi un creștin ortodox autentic un liber profesionist?

Pentru că orice profesie onorabilă, legală, e compatibilă cu viața ortodoxă. Nu sunt compatibile însă cu viața ortodoxă prostituția, contrabanda, comerțul cu produse ilegale, jocurile de noroc, specula.

Dar munca, munca de orice fel, este onorabilă și sănătoasă. Dacă muncim, în mod preponderent, cu capul sau cu brațele, și Îl avem pe Dumnezeu în centrul vieții noastre, atunci muncim ortodox. Dacă scriem, dacă traducem, dacă compunem, dacă inventăm, dacă comercializăm în mod onest produsele pe care le realizăm, și le facem pe toate spre slava lui Dumnezeu, atunci muncim ortodox.

Pentru că Dumnezeu nu e privit ca „un auxiliar" al vieții noastre, ci ca *centrul* vieții noastre. Așa după cum, pentru Născătoarea de Dumnezeu, Dumnezeu era *centrul* vieții ei și Cel pentru care ea *își sfințea viața*.

Iar dacă ne sfințim viața pentru Dumnezeu, atunci munca, cititul, creația, slujirea nu mai sunt privite ca *lucruri în sine*, ci ca lucruri *în relație cu Dumnezeu*. Pentru că tot ceea ce facem ne personalizează. Tot ceea ce facem în relație cu Dumnezeu e spre folosul, spre binele nostru veșnic.

Vinerea trecută, după cum mulți dintre dumneavoastră știu, a fost o zi *a marilor reduceri* în magazine. Și am fost surprins să văd pe emag că tot stocul de autoturisme a fost epuizat până dimineața[327]. Nu știu cât de mare a fost acest stoc de mașini, dar pentru diferențele de câteva mii de euro în minus, românii au cumpărat tot stocul.

Ce înseamnă faptul că românii cumpără mașini și mai puțin telefoane sau computere? Că mulți au nevoie să se deplaseze foarte repede. Asta înseamnă că au de

---

[327] A se vedea: http://www.emag.ro/cmp/black-friday-2016/produse-surpriza.php?ref=section_CMP-217_1218#autoturisme.

lucru, muncesc sau vor să își găsească de lucru la depărtare de casă și au nevoie să se ducă și să se întoarcă repede de la muncă. Și asta în ciuda faptului că străzile noastre lasă de dorit, circulația e deja aglomerată și accidentele sunt la ordinea zilei.

Dar pentru a trăi în parametrii zilei de azi ai nevoie să te miști, să te miști repede. Și ca să te miști repede, dacă ai mașină, trebuie să fii un bun șofer. Deopotrivă, trebuie să fii eficient la locul de muncă. Șofatul și programul de lucru te obosesc pe fiecare zi, însă mașina e un fel de apartament mai mic pentru tine, pentru că e utilată cu multe lucruri. În ea te duci și vii de la muncă și e un loc al intimității tale.

Și dacă o personalizezi ortodox, mașina poate fi o mică biserică a ta, un loc de refugiu. În ea te poți ruga, poți participa la Slujbe și predici, cu ea poți ajuta și pe alții, care nu au mașină. Pentru că mașina ta poate fi o *îmbrățișare* pentru toți, un ajutor real, exprimând conștiința ta creștină.

Și am amintit de reduceri și de mașini pentru a vorbi despre *un alt mod* de a ne manifesta credința creștină. Pentru că a ne pune la dispoziția Bisericii și a comunității cu mașinile și utilajele noastre înseamnă *a ne comporta omenos* în lumea de azi.

Cât pierdem noi, dacă, într-o zi, arăm cu tractorul nostru și pământul Bisericii, de 2-3 hectare, în mod gratuit? Sau câți bani ar pierde un om cu utilaje, dacă, într-o săptămână, ar face și două-trei hectare gratis, pentru câte o văduvă sau un om amărât, care are și el un hectar de pământ? Dimpotrivă, ar avea de câștigat! Ar avea de câștigat mulțumiri și rugăciuni de la cei pe care îi ajută.

La fel, dacă avem lucruri pe care vrem să le vindem. Dacă avem un telefon, un computer, o tabletă, o bicicletă de vânzare. A le vinde la un preț mai mic,

pentru ca să le poată cumpăra și cel mai sărac, sau a le dărui înseamnă *a ne comporta creștinește*.

Și vinerea „neagră" a prețurilor acest lucru ar trebuie să ne învețe și pe noi: că *a scădea prețul* nu înseamnă *a pierde*, ci *a câștiga*. Pentru că ne vindem lucrul excedentar, care nu ne mai folosește, dar, în același timp, îl ajutăm și pe cel care îl cumpără. Căci, în loc să îl ținem degeaba sau să îl aruncăm, el, telefonul, el, computerul nostru vechi, poate să mai funcționeze și în casa altuia și să îl ajute în viața lui.

Dar știm să facem din mașina noastră *un folos* și pentru altul sau știm *să lăsăm la preț* dacă avem conștiință creștină. Și a avea conștiință creștină înseamnă a ne raporta la bunurile pe care le avem ca la niște bunuri care *îi leagă* pe oameni pe unii de alții și nu îi dezbină.

...Da, iubiții mei, lecția vieții Maicii Domnului e *fundamentală* pentru viața oricăruia dintre noi! Pentru că ea a ales să Îl iubească pe Dumnezeu cu toată ființa ei și tocmai de aceea și Dumnezeu a binevoit întru ea și S-a întrupat din sângiurile ei.

Dar, pentru a-I sluji Lui, ea s-a pregătit cu toată ființa ei. S-a sfințit pentru El și s-a dăruit cu totul Lui. Lucru din care înțelegem și noi faptul că, pentru a-I sluji lui Dumnezeu trebuie să ne pregătim continuu. Pentru că atât trupește cât și duhovnicește trebuie să ne dăruim lui Dumnezeu. Fiindcă atât bunuri materiale, cât și duhovnicești trebuie să dăruim oamenilor.

Iar dacă bunurile materiale pe care le dăruim sunt bani, cărți, lucruri, bunurile spirituale pe care le dăruim sunt sfaturile duhovnicești, sunt iubirea și atenția noastră față de oameni, sunt rugăciunile noastre pentru mântuirea tuturor. Și unele fără altele sunt neîmplinite.

De aceea, în acest post al bucuriei și al frumuseții duhovnicești, când Îl așteptăm pe Cel ce vine la noi ca să Se facă Prunc, deși El este mai înainte de veci, dacă vrem să facem milostenie, să facem *milostenie totală*. Adică să dăm și bani, dar și iubire, să dăm și cadouri, dar și înțelegere și prietenie oamenilor! Pentru că milostenia fără iubire strivește, minimalizează, pe când milostenia cu iubire încurajează, dă nădejde, umple de smerenie pe om.

Iar noi avem nevoie să încurajăm oamenii, să îi ridicăm pe linia de plutire, să îi facem să fie curajoși și încrezători în Dumnezeu. De aceea eforturile noastre trebuie să fie mâini care îi scot din valuri, care îi ridică de jos cu dragoste, care îi îmbrățișează.

Așadar, iubiții mei, praznicul de azi, al Maicii Domnului, *să intre* ca o mare bucurie în noi și ca o mare nădejde de bine pentru oameni! Căci Dumnezeu Însuși, cu toate că a știut slăbiciunea oamenilor ca nimeni altul, *a crezut* și *crede* în oameni. Tocmai de aceea a venit și S-a făcut om, pentru ca pe om să îl îndumnezeiască, adică să îl facă să fie în relație cu El și cu semenii săi.

Pentru că praznicul Nașterii Domnului e un praznic al comuniunii, al unității, al bucuriei. Pruncul Iisus ne strânge pe toți în jurul Lui, pentru că El, Dumnezeul nostru, dă *dreptul la viață* și *cheamă* la viață și la bucurie veșnică pe tot omul.

Căci pentru asta se face Prunc: pentru ca omul, de orice vârstă ar fi el, să se simtă chemat la bucuria cea veșnică. Pentru că și pruncii și maturii și bătrânii sunt chemați la comuniunea veșnică cu Dumnezeu, încă de aici, fiindcă El este al tuturor.

Și dacă simțim asta, dacă o trăim în adâncul nostru, dacă vedem în chipul oricărui om chipul lui Hristos, atunci să ne bucurăm cu orice om de

Dumnezeu și cu conștiința că *fiecare trebuie să se mântuiască*.

Vă doresc numai bine, multă pace tuturor și bucuria de a dărui tot ce-i mai bun din noi! Amin.

Predică la Duminica a 30-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[328],

Dumnezeiasca Biserică ne pune iar și iar înainte cuvintele Scripturii și ale Sfinților Lui pentru că știe că și demonii *reactualizează* continuu păcatele înaintea noastră și ne îmbie la aceleași păcate ca și în trecut. Și acum, ca și în trecut, demonii ne învață să mâncăm și să bem mult, să ne relaxăm păcătos, să căutăm lenea și indiferența față de oameni, să ne scuzăm păcatele și nefericirea. Iar împotriva demonilor, a acestor atacatori invidioși și plini de răutate, Biserica vine și ne învață virtuțile dumnezeiești ca pe adevăratele mădulare ale vieții noastre bisericești și sociale. Adică ne învață viața înfrânată, munca, smerenia, simplitatea, nevoința, facerea de bine, prin care noi trăim cu Dumnezeu și suntem adevărați oameni sociali. Căci, în măsura în care noi lucrăm aceste virtuți, ele devin *organele* noastre interne și *simțurile* prin care ne manifestăm. Devin organele și simțurile noastre *duhovnicești*.

Pentru că azi, în aparență, dorim *să socializăm* la nivel online sau la locul de muncă sau în cartierul sau în satul nostru...adică să fim *acceptați* într-un grup de oameni și *să discutăm* cu ei. Să discutăm despre diverse lucruri care ne interesează sau pur și simplu *să fim împreună*. Însă din ceea ce eu văd zilnic că se petrece pe Facebook, ne arătăm *improprii* dialogului și vieții sociale. Sau dialogul social pe care îl promovăm noi e

[328] Scrisă în dimineața zilei de 23 noiembrie 2016, zi de miercuri, înnorată, 7 grade.

unul foarte jos și meschin și îl susținem apelând la un limbaj stereotip, fără personalitate.

De ce? Pentru că înainte de a dori *să vorbim* cu alții trebuie *să avem ce le spune*. Pentru *a vorbi* trebuie *să ne construim ca vorbitori*. Și vorbitorul are nevoie de o întreagă literatură asumată, de o experiență de viață, de un mod de a fi social pentru ca să fie plăcut de alții. Iar dacă noi nu ne bazăm pe nimic, pentru că nu ne place școala și nici cititul și nici nu avem experiență de viață, tocmai de aceea vom vorbi suburban toată viața, ca la periferia societății, pentru că ne va fi *rușine* cu noi înșine.

Spre exemplu, tinerii care comunică mai mult argotic decât pe înțelesul tuturor vorbesc șmecherește în grupul lor, se înjură reciproc, beau și dansează mai mult decât comunică...iar acest „împreună" al lor are *prea puține vorbe*...și extrem de puține vorbe *reale*. Pentru că nu comunică despre ei, ci, mai ales, despre stereotipiile din jurul lor.

Și de aceea, pentru ei, câteva minute de stand up comedy, de râs despre lucruri cotidiene, ține loc de...o piesă de teatru. Iar o manea sau o piesă de hip hop sunt considerate lucruri „elevate", pentru că sunt asumate identitar. Căci ei știu cine sunt: băieții de la periferia societății, băieții fără prea multă carte...dar care vor să fie *auziți*.

Însă oamenii neșcoliți care vor pe Facebook sunt repetenții clasei care vor premiu. Și când oamenii cărora nu le-a plăcut școala ajung la televizor sau în online, și mai cred că „au și ceva de spus", aceia ne umplu de platitudini și de miștocăreli ieftine.

Mai pe scurt, rețelele de socializare arată că românii nu știu să comunice elegant și în cunoștință de cauză. Nu știu să scrie, nu au cunoaștere multiplă, adică nu au cultură, nu știu să își formuleze gândurile,

nu scriu repede, nu comunică cu eleganță, le sare țandăra sau îi apucă mutenia în mijlocul unei comunicări simple. Așa arată *majoritatea* de pe Facebook.

Și asta îmi arată mie, ca Preot, că noi nu avem creștini ortodocși conștienți de lumea în care trăiesc. Că nu am creat oameni care să știe să comunice, să știe să se propună, să poarte Biserica cu ei oriunde merg și oricând vorbesc.

Sunt rari cei care încearcă să fie *naturali* în vorbirea lor. Care încearcă să fie *ei înșiși*. Pentru că adesea ne îmbrăcăm în straie străine, ne mascăm existența sub minciuni de tot felul și tocmai de aceea nu mai știm să vorbim normal, să vorbim cinstit, să vorbim profund. Pentru că nu mai vrem să coborâm în noi înșine ca să vorbim despre noi înșine. Și dacă nouă înșine *ne e frică* de coborârea în noi, este evident că nici în discuțiile cu oamenii *nu plonjăm* în adâncul nostru.

Însă Biserica poate să ne facă nu doar *vorbitori*, nu doar *buni comunicatori*, nu doar *oameni sociali*, ci și *oameni plini de experiență și de sfințenie*. Rolul Bisericii în viața lumii e acela de *a-i transfigura* pe oameni, prin slava lui Dumnezeu, și de *a-i face Sfinți*. Dar Sfinții sunt foarte buni comunicatori, pentru că sunt oameni ai adevărului.

Căci dacă am citi, dacă am face fapte bune, dacă ne-am pătrunde de durerile și de bucuriile acestei lumi, atunci am avea ce să spunem pe rețelele de socializare. Pentru că am avea experiență vie, reală, personală.

Însă, pentru că nu avem *ce să ne spunem*, șeruim unii altora doar citate în fotografii. Sau vorbim pe bază de emoticoane, adică de stereotipii.

Și îmi aduc foarte bine aminte *motivele* pentru care generația mea nu comunica. Pentru că atunci când eu eram adolescent, trăiam aceeași *indispoziție*

profundă ca și acum: cei de vârsta mea nu comunicau decât argotic, decât șmecherește, pentru că vorbitul normal era pentru „încrezuți". Cei de vârsta mea nu vorbeau normal, ci doar „păsărește", doar șmecherește, pentru că vorbirea normală era pentru „fandosiți", adică pentru *oameni civilizați* și *educați*. Și ei își asumau lipsa de cultură și de civilizație ca pe ceva *identitar*, vorbind ca pușcăriașii, ca delincvenții, doar pentru că își trăiau adolescența ca pe o marginalizare socială.

Mai pe înțeles: pentru că nu aveau bani pe cât își doreau ei și pentru că nu erau băgați în seamă de cei din familia lor și, în general, de cei în vârstă, adolescenții alegeau să se comporte ca niște golani. Însă ei nu erau niște *golani*! Ei mergeau la școală, aveau familii organizate, primeau bani tot timpul de la părinți...Dar pentru că nu erau apreciați și susținuți de părinții lor *în sensul* pe care ei și-l doreau, adolescenții generației mele alegeau să se comporte *asocial*.

Iar eu, prin viața mea teologică și culturală, prin faptul că aveam standarde de viață, enervam atunci, după cum enervez și acum. Pentru că enervam prin muncă, prin creație, prin seriozitate, prin eleganță interioară, prin faptul că aveam o personalitate profundă în continuă creștere, în continuă dezvoltare. Căci, potrivit generației mele, care își asuma de pe atunci eșecul, trebuia să mă pierd în mulțime, să fiu un tip banal, să nu ies în evidență, să nu am nimic de spus, să mă bucur doar de ceea ce îmi dă viața și atât.

Iar când eu vorbeam, la 16-18 ani, despre teologie, despre Sfinți, despre scriitori, despre filosofi, despre proiecte scriitoricești și editoriale, pentru că citeam și scriam mult, în comparație cu membrii generației mele care treceau prin școală ca gâsca prin apă, atunci indispuneam mult, enervam, umpleam de invidie pe cei de

o vârstă cu mine, de ură. Ca și când eu îi puneam să piardă timpul în neștire și nu ei aleseseră acest lucru, în defavoarea lor.

Și așa se petrec lucrurile și azi! Munca mea online nu e considerată *o îmbrățișare* a tuturor, nu e considerată *un mare dar* pentru Biserica și țara noastră, ci „o insultă" la adresa altora, „un act de impertinență".

Însă pe cine „insult" eu, când vreau să ajut pe toată lumea? Și față de cine sunt impertinent/ obraznic, în orele mele de dăruire față de toți? Pentru că oamenii care *îi insultă* pe alții, vor *să îi umilească* și nu să *îi educe*. Și cei care sunt impertinenți/ obraznici/ jegoși cu oamenii vor *să îi minimalizeze* pe semenii lor și nu *să îi ridice* spre o viață și mai suplă și mai frumoasă, după cum eu doresc.

Iar eu doresc binele tuturor oamenilor, doresc ca ei să poată comunica și să aibă ce comunica și să comunice elegant și frumos, pentru că și Dumnezeu dorește acest lucru.

Da, Dumnezeu dorește ca noi să comunicăm elegant și profund și pe Facebook și în viața reală! El vrea să comunicăm mult, profund și bine și la Biserică și la locul de muncă și acasă și online. Dar pentru a discuta cu alții trebuie, mai întâi de toate, ca *să ne îmbogățim* în cunoaștere.

Trebuie să învățăm teologie, literatură, gramatică, filosofie, istorie, geografie, astronomie, diverse științe și tehnologii. Trebuie să ne placă să privim viețile oamenilor și să luăm aminte la ele. Trebuie să iubim oamenii și adevărul lor. Trebuie să ne placă să comunicăm în timp real și să dorim să ne împrietenim în mod real.

Căci scopul comunicării nu e pierderea timpului, ci *apropierea tot mai mare* între oameni. Noi trebuie să comunicăm pentru ca să aflăm cine suntem și în ce

credem. Noi trebuie să comunicăm pentru ca să ne înțelegem reciproc.

Iar prieteniile adolescenței au tocmai acest scop: cunoașterea celuilalt pentru a te cunoaște pe tine. Căci el, prietenul tău, este calea spre tine.

Și copilăria și adolescența sunt perioadele de vârstă definitorii pentru toată viața noastră. Și de aceea ele trebuie să fie luminoase. Trebuie să fie punctate de oameni frumoși. Însă noi, mai întâi de toate, trebuie să fim acei oameni frumoși care căutăm frumusețea din oameni și din cărți și din întreaga creație.

Pentru că librarii, de vreo 10 ani în România, ca să își vândă cărțile, apelează în mod continuu la „nevoia" de a citi. Și vor *să trezească* nevoia de a citi a românilor pe bază de coperți frumoase, prețuri „atractive" și prezentări de carte făcute cu personalități cu priză la public. Dar librarii noștri nu se muncesc deloc să explice *miezul* cărților, *ce au ei* în cărțile pe care le vând, în așa fel încât ele să fie *neapărate* pentru public.

Căci, la piață, te duci și guști din brânză sau din struguri înainte ca să le cumperi. Iar cărțile sunt la fel: trebuie *să le degușți* pentru ca să le placi și să le cumperi. Dar pentru ca să le placi, trebuie ca cineva să îți spună *ce conține* cartea și *spre ce te îndreaptă*. Să îți spună la modul serios și nu partinic. Pentru că cel care cumpără cartea trebuie *să și găsească în carte* ceea ce cumpără.

Adică nu e nevoie numai de bloguri despre cărți, nu e nevoie numai de prezentări de carte, ci e nevoie de pliante bine scrise, care să vorbească pe scurt despre carte. Niște pliante după cum sunt acum semnele de carte, care să spună esența cărții. Eu cred că astfel de pliante clare, explicite și gratuite despre carte ar ajuta pe tot mai mulți să cumpere cărți.

Eu nu am nevoie de acest lucru, pentru că eu cumpăr cartea față în față cu ea însăși: privind-o și evaluând-o. Dar cred că mulți au nevoie să li se spună *cât de importantă* e o carte, pentru ca ei să o cumpere.

Mediul online e viitorul cărții. Iar cei care activează în online trebuie să facă din carte un bun cotidian, pe care îl putem găsi peste tot. Pentru că numai astfel noile generații pot înțelege că cartea nu trebuie să fie *separată* de mâncare, de un film sau de un joc, ci cartea *face parte* din hrana noastră spirituală. Și că orice articol pe care îl scriem sau orice email pe care ni-l trimitem au de-a face cu cărțile și pot deveni cărți, după cum carte poate deveni orice dialog, orice discuție, orice eveniment.

Așa că nu mai trebuie *să subminăm* prezența cărții în viața noastră prin faptul că „nu se vând" anumite cărți, ci trebuie să explicăm faptul că *esența* cărții e *comunicarea*, e perpetuarea unor cunoștințe, a unor experiențe, a unor întâlniri între oameni.

După cum esența vieții religioase, a vieții Bisericii, e trăirea și comunicarea experiențelor duhovnicești. Dacă le trăim, vorbim despre ele cu bucurie. Dar dacă nu ne interesează experiența Bisericii, cum să vrem să o traducem și să o răspândim?

Da, toate acestea sunt *o introducere* la Evanghelia zilei, la Lc. 18, 18-27! Căci un stăpânitor [ἄρχων] a venit la Domnul ca să caute viața veșnică [ζωὴν αἰώνιον] [Lc. 18, 18, BYZ]. Și nu doar ca să o caute...ci să o și moștenească. Pentru că el L-a întrebat: „Învățătorule bun, ce făcând [eu] voi moșteni viața veșnică [Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω]?" [Lc. 18, 18, BYZ].

Și ca să afli despre viața veșnică, trebuie să citești despre ea. Și ca să vrei să o moștenești înseamnă că crezi în faptul că omul poate trăi veșnic și că el se poate

bucura veșnic cu Dumnezeu. Adică trebuie să ai o perspectivă *pozitivă* asupra vieții și asupra veșniciei. Pentru că nu poți moșteni viața veșnică...fără Dumnezeu.

Și omul, care întreba despre viața veșnică, *împlinea* poruncile lui Dumnezeu. Pentru că el I-a spus Domnului: „Pe acestea toate le-am împlinit din tinerețea mea [Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου]" [Lc. 18, 21]. Adică viața lui se călăuzea după poruncile lui Dumnezeu.

De aceea, văzându-l un om al poruncilor, Domnul îi poruncește arhonului: „Încă una îți lipsește ție [Ἔτι ἕν σοι λείπει]. Vinde toate câte ai și le împarte săracilor și vei avea comoară în cer [πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ]! Și vino, urmându-Mi Mie [καὶ δεῦρο, ἀκολούθει Μοι]!" [Lc. 18, 22, BYZ].

Și, cu siguranță, arhonul ar fi putut...să împlinească porunca Domnului! Tocmai de aceea și El l-a chemat la acest lucru. Căci Domnul ne cheamă numai la ceea ce putem și nu la ceea ce nu putem. El, arhonul, ar fi putut fi în stare de acest lucru: să vândă toate și să Îl urmeze.

Însă lucrul care l-a ținut pe loc, care i-a făcut slabă voința, neputincioasă, a fost *alipirea sa de averi*. Patima iubirii de bani l-a oprit...De aceea „s-a făcut foarte întristat [περίλυπος ἐγένετο], căci era foarte bogat [ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα]"[Lc. 18, 23, BYZ]. Și nu multa bogăție l-a oprit pe loc, ci alipirea lui de materie.

Pentru că noi putem fi *alipiți de materie* chiar dacă trăim într-o casă modestă și avem un salariu mic. Nu contează mărimea bogăției când vine vorba să fim pătimași pentru ea. Noi suntem alipiți de materie și dacă avem 100 de lei și dacă avem un miliard. Sau,

dimpotrivă, putem fi dezlipiți de materie și dacă avem puțin și dacă avem foarte mult.

Și lupta noastră cu patima iubirii de bani și de avuție e următoarea: să nu ne încredem în bani, ci întotdeauna și oricând numai în Dumnezeu. Să nu ne lipim cu inima de bani ca de niște idoli, ci ei trebuie văzuți ca unelte bune, benefice, în călătoria noastră spre Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că avem nevoie de hrană, de medicamente, de casă, de cărți, de diverse lucruri pentru viața noastră, dar, în același timp, banii noștri pot fi *mâini întinse* către tot omul aflat în nevoie.

Dacă noi sporim în cunoaștere, dacă noi avem un trai bun, dacă noi suntem într-o poziție socială bună, atunci putem fi *o binefacere* pentru mulți. Pentru că și cunoașterea și sfaturile și experiența noastră pot fi folositoare altora, în măsura în care noi vrem să fim creștini ortodocși autentici, adică *oameni pentru oameni*.

Iar lecția arhonului e lecția multora dintre noi. Pentru că mulți dintre noi vrem *binele veșnic*, dar nu vrem *să Îi urmăm lui Hristos*, care este *Binele nostru veșnic*. Căci atâta timp când noi considerăm poruncile ca lucruri în sine, le facem pentru ele însele și credem că suntem mântuiți prin ele. Dar când înțelegem că toate poruncile lui Dumnezeu înseamnă...*a-I urma Lui întru toate*, atunci ne dăm seama că nu am împlinit niciodată poruncile Lui, dacă nu avem putere interioară ca să Îl urmăm pe El întru toate.

Pentru că esența poruncilor dumnezeiești este *relația* cu Dumnezeu. Poruncile Lui sunt ca niște *raze* ale aceluiași Soare. Iar dacă razele dumnezeiești nu te duc la Soare, la Dumnezeu, atunci nu te duc nicăieri.

Iar arhonului i s-a cerut...*relația* cu Dumnezeu. Să mizeze *doar pe relația cu El*. Să vândă toate, să se dezlipească de toate pentru El și pentru a-I urma Lui.

Însă noi, la Botez, acest lucru am făgăduit: că ne-am lepădat de toate pentru Hristos Domnul. Că El a devenit viața noastră. Tocmai de aceea, poruncile Lui duc la El, sunt voia Lui, sunt întâlnirea cu El. Căci viața creștină nu e o viață pentru noi înșine, ci e o viață în Hristos și cu Hristos. E viața lui Dumnezeu cu oamenii.

De aceea, după *rodirea* pământului de data trecută, a doua duminică a acestui dumnezeiesc post e despre *bogăția interioară* a poruncilor dumnezeiești. Căci noi suntem pământul care trebuie să rodim duhovnicește prin împlinirea poruncilor lui Dumnezeu.

Și bogăția interioară a sfințeniei înseamnă comuniune și comunicare, înseamnă pace și înfrățire duhovnicească. Pentru că noi suntem chemați să fim cu Domnul, Care Se face Prunc pentru noi și să comunicăm cu El și despre El întregii lumi. Suntem chemați să fim prunci cu Pruncul Cel din veci și să creștem duhovnicește întru El.

Căci fără creștere duhovnicească continuă nu putem vorbi despre mântuire. Pentru că mântuirea e relație reală, vie și continuă cu Dumnezeu.

Cum trebuie să înțelegem finalul Evangheliei de azi? Adică cuvintele: „Cele cu neputință la oameni este [sunt] cu putință la Dumnezeu [Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστιν παρὰ τῷ Θεῷ]” [Lc. 18, 27, BYZ]. În acest sens: ceea ce pare, în aparență, *cu neputință* la oameni, adică mântuirea omului, *este cu putință* la Dumnezeu, adică cu ajutorul Lui.

Pentru că mântuirea nu este rezultatul doar al efortului nostru de despătimire, ci e rezultatul *conlucrării* noastre cu Dumnezeu în toate clipele vieții noastre. Căci mântuirea o dobândim dimpreună cu Dumnezeu și de la El Însuși și nu e *un trofeu* câștigat de unul singur.

Tocmai de aceea, o perspectivă soteriologică *pur umană* e un lucru imposibil, pentru că numai Dumnezeu ne mântuie. Iar cine ne făgăduiește un rai pământesc, ne făgăduiește un rai fals, pentru că nu ne făgăduiește viața veșnică întru Împărăția lui Dumnezeu. Fiindcă Cel care ne-a făgăduit Împărăția Lui este Dumnezeu, Cel Care e și Stăpânul nostru, al tuturor.

Așa stând lucrurile, iubiții mei, demonii nu ne *revând* decât păcate, adică moarte, o moarte de la un capăt la altul al vieții noastre, pe când Domnul, în fiecare pagină a Scripturii și a Tradiției ne vorbește despre El ca despre *centrul* vieții noastre de acum și a celei veșnice.

Demonii vor să facă din patimi centrul vieții noastre, pe când Domnul vrea să ne dezbrace de toate patimile pentru o unire doar cu El și pentru veșnicie. Și când Domnul Se unește cu noi prin Trupul și Sângele Său euharistice, El Se unește cu totul cu noi, pentru că vrea ca noi să ne lipim cu totul de El, în mod rațional și voit și cu toată dragostea noastră.

Patimile *ne scot afară din noi* și *ne lipesc* de lucruri și de oameni. Pe când virtuțile *ne unifică interior* și *ne unesc* cu Dumnezeu, Cel care e centrul vieții noastre duhovnicești.

Iar pe când păcatul ne omoară, virtutea ne înviază din morți. Și dacă ne face vii împreună cu Domnul, atunci ne și bucură cu bucurie negrăită. Și această bucurie se vrea comunicată, pentru că ea tinde *să iasă* din noi și să bucure pe toți oamenii...

De aceea, mai înainte de a comunica trebuie să ne umplem de conținutul comunicării. Trebuie să ne umplem de Hristos euharistic, de cuvintele Lui cele mari și preasfinte, de viața Lui, de bucuria Lui, de sfințenia Lui, de smerenia Lui, de modul Său de a ieși

spre oameni și a sta cu toată lumea de vorbă în mare cuviință. Căci dacă El nu vorbește *șmecherește*, nici noi nu trebuie să vorbim așa. Iar dacă Lui îi place smerenia și nouă trebuie să ne placă. Și dacă El iubește nespus oamenii și noi trebuie să vedem în toți chipul Lui și îmbrățișarea Lui.

Pentru că numai astfel postim, numai astfel ne schimbăm, numai astfel trăim, numai așa ne bucurăm de viață. Și viața noastră e viață eclesială, e viață doxologică, e viață plină de frumusețea Tradiției Bisericii și de adevărul deplin al Bisericii. Iar noi, cu toții, trebuie să flămânzim și să însetăm după adevărul Bisericii, după mărturiile Sfinților Lui, după minunile Lui, după frumusețea sfințeniei Lui. Ca ele să coboare în noi și să fie în noi...adică *comoara* din inima noastră. Pentru că sfințenia e *cerul* mântuirii noastre, unde e comoara noastră. Și noi ne facem un cer rațional și înțelegător, pentru că Îl primim în noi pe Dumnezeul a toate și vorbim *cu* El și *despre* El tuturor.

Pentru că putem vorbi *despre* El, numai dacă vorbim tot timpul *cu* El. Și vorbirea cu Dumnezeu se numește *rugăciune*. Iar vorbirea despre El se numește *teologie*. De aceea, rugăciunea devine teologie și teologia naște rugăciune, pentru că se nasc una pe alta. Și teologia este *fundamentul* comunicării între oameni, pentru că ea este *adevărul* comunicării. Pentru că nu poți să vorbești *cu adevărat* despre om și despre viitorul lui, decât dacă vorbești *teologic* despre toate acestea.

Vă doresc post bucuros și întăritor pe mai departe! Dumnezeu să aibă grijă de fiecare dintre noi și să ne călăuzească spre Sine, ca bogăția slavei Lui să fie în noi izvor de viață veșnică! Amin.

Predică la pomenirea Sfântului Apostol Andreas [30 noiembrie 2016]

Iubiții mei[329],

credința e întotdeauna activă și nu pasivă. Ea nu e leneșă, ci muncitoare. Tocmai de aceea noi *credem* și *mărturisim* ceea ce credem. Nu păstrăm doar în noi ceea ce credem, ci viața noastră este *o expresie* a credinței noastre și, în același timp, noi ne propovăduim credința în Biserică și în lume.

Tocmai de aceea credința nu e doar o problemă personală, ci și una comunitară. Și ea nu se trăiește numai acasă, ci și în Biserică și societate. Pentru că noi, oamenii credincioși, nu stăm baricadați în casele noastre, ci ne mișcăm pretutindeni, trăind și manifestându-ne ca oameni ai credinței, ca oameni ai Bisericii.

Spre exemplu, a zâmbi altora și a-i privi cu seninătate, a vorbi cu alții cu multă deschidere, a da locul tău altcuiva, a da întâietate cuiva într-o discuție, a cumpăra mâncare și lucruri într-un mod ponderat, a nu țipa pe stradă, a nu brusca oamenii de lângă tine...înseamnă *a te comporta ortodox*. Înseamnă a te comporta ca un om al evlaviei și al nobleței, ca un om care știe să fie îngăduitor și să înțeleagă oamenii.

Pentru că oriunde mergem, mergem cu Dumnezeu, având în noi harul Său și fiind mereu oamenii rugăciunii și ai atenției. Oriunde mergem suntem fii ai Bisericii, crescuți, educați și hrăniți cu Sfintele Taine

---

[329] Începută în seara zilei de 25 noiembrie 2016, zi de vineri, și terminată a doua zi, sâmbăta. O zi cu cer înnorat, cu 5 grade la ora 12.

ale lui Dumnezeu. Și de aceea arătăm altcumva decât cei care nu cunosc rugăciunea, care nu cunosc virtutea, care nu cunosc bunătatea lui Dumnezeu și grija Lui față de orice făptură pe care El a creat-o.

Pentru că a fi în lume înseamnă a trăi printre oameni și a dialoga și a colabora cu diverși oameni. Iar noi încercăm să trăim ca *ortodocși* în această lume, adică în modul de a trăi al Bisericii. Fapt pentru care nu putem fi indiferenți față de credința noastră, dar nici față de cei de altă credință, care sunt vecinii noștri sau colegii noștri de muncă.

Acum, noi suntem în post. Dar alții, de altă credință sau care nu au nicio credință, nu postesc. A trăi printre alții de altă credință înseamnă a ne vedea de credința și de postul nostru, de viața noastră, fiind civilizați în relațiile cu ei și trăind în pace cu ei. Pentru că nu putem schimba oamenii *în forță*, dar îi putem schimba în timp, în adâncul lor, dacă îi lăsăm să ne privească viața și credința noastră.

Căci, la primul contact al unora cu alții, toți vrem să părem *mai mult* decât suntem. Dar dacă trăim unii pe lângă alții mai mult timp, ne vedem și bunele și relele noastre și atunci faptele noastre spun *mai multe* decât vorbele. Pentru că îi vedem pe credincioșii, de diverse credințe, așa cum sunt ei, și nu cum le cer credințele lor să fie. Și noi trăim pe lângă oameni reali, pe lângă oameni cu bune și cu rele, și nu pe lângă oameni ideali, pe lângă credincioși închipuiți.

Și toți la un loc formăm *o comunitate* locală. Oameni de diverse vârste și de diverse etnii și de diverse credințe locuim în aceeași localitate și trebuie să ne găsim numitorii comuni. Trebuie să găsim lucrurile care ne leagă și care ne avantajează reciproc. Pentru că diferențele sunt reale, sunt clare...dar marea

știință a conviețuirii constă în *a respecta* și *a înțelege* alteritatea celorlalți.

Ce înseamnă *a respecta* etnia și credința altora, care nu sunt ca noi, adică nu sunt români și ortodocși? Înseamnă *a nu atenta* la modul lor de a fi. *A nu-i stingheri* în viața lor și în aspirațiile lor. Ci, dimpotrivă, a le fi *de ajutor* la nevoie, a le fi *prieten*, fără a căuta să îi convertești cu forța la Ortodoxie. Pentru că prietenia presupune relații de încredere, iar noi, cu cei de altă credință, nu putem avea decât *relații de conștiință*, după cum avem și cu cei care sunt ortodocși ca noi.

Ce înseamnă *a avea relații de conștiință* cu oamenii? Înseamnă a ne comporta față de ei după cum ne povățuiește conștiința noastră luminată de Dumnezeu. Pentru că în relațiile cu oamenii noi nu trebuie să călcăm voia lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, în relațiile cu ei noi trebuie să fim oamenii pe care Dumnezeu *îi povățuiește* la tot lucrul bun.

Și am vorbit despre credința vie, lucrătoare, activă și despre diversitatea etnică și religioasă, pentru a vorbi despre *situația românilor ortodocși* pe aceste locuri ale țării noastre timp de 2.000 de ani. Căci Sfântul Apostol Andreas [Ἀνδρέας], primul chemat la apostolat, *cf.* In. 1, 37-40, a venit aici, la noi, și *a întemeiat* Biserica noastră românească, care este *apostolică*. Dar românii, timp de două milenii, au știut să rămână aici și să conviețuiască cu diverși atacatori și cu diverși ocupanți. Și minunea aceasta imensă, ca un popor să rămână *ortodox* și *unitar* timp de două milenii, în ciuda tuturor celor care i-au stat împotrivă, e *o lecție profundă a providenței dumnezeiești* pentru orice neam de pe fața acestui pământ.

Pentru că multe popoare au migrat dintr-o parte în alta. Multe și-au pierdut limba și credința. Dar a rămâne *român* și *ortodox* timp de două milenii și *în*

același loc e *un mare dar* al lui Dumnezeu pentru noi, fapt pentru care eu cred că de la noi *se cere mult*.

Dumnezeu cere mult de la noi, românii ortodocși. Cere să dăm mărturie despre credința și răbdarea noastră, despre știința conviețuirii pe care o avem. Pentru că mereu alții au venit peste noi și au rămas la noi. Iar noi am știut să trăim alături de ei, fără ca să ne războim tot timpul unii cu alții.

Potrivit recensământului din 2011, alături de români, în România trăiesc maghiari, rromi, ucraineni, germani, ruși, turci, tătari, sârbi, slovaci, bulgari, croați, greci, evrei, cehi, polonezi, italieni, chinezi, armeni, ceangăi și alții. Și în 2011, cei de *altă etnie* din România însumau 2.091.963 de locuitori, adică 11, 08% din populația României[330].

Dacă ar fi existat „lupte de stradă etnice și religioase" între români și ceilalți etnici din România am fi văzut acest lucru tot timpul la televizor. Nu spun că nu există *mici fricțiuni* între români și alți etnici în diverse locuri din România. Însă, în mare parte, românii trăiesc *în bună înțelegere* cu cei de altă etnie și credință decât ei, muncind și bucurându-se împreună de munca lor.

Și echilibrul și ospitalitatea noastră de veacuri sunt, fără doar și poate, *ortodoxe*. Pentru că românii s-au simțit *stăpâni* pe pământul lor și s-au simțit *demni* de neamul lor și de credința lor. Și tot ceea ce au construit, ei au construit cu credință și cu demnitate, răbdând și învingând prin munca și prin vitejia lor.

Nu, nu îmi place *să idealizez* un popor sau un om! Pentru că *a idealiza* înseamnă *a te minți pe tine însuți*. Ci eu vorbesc despre poporul nostru și despre credința

---

[330] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Comunități_etnice_în_România.

noastră ortodoxă în măsura în care am cunoscut dovezile istorice, literare și arheologice pe care le avem.

Dacă mergem în muzeele României, dacă citim sursele istorice ale istoriei românilor, dacă citim literatura neamului nostru vom vedea lucruri extraordinare și vom întâlni Sfinți și personalități eroice uluitoare. Pentru că de la Crucile, de la mormintele, de la Bisericile și de la diversele obiecte liturgice și până la modul cum și-au făcut casele, cum trăiau și cum munceau, românii sunt extraordinari.

Stau adesea și privesc online diversele obiecte prețioase și de uz casnic descoperite în România: sunt uluitoare. Tehnica de prelucrare a metalelor și modul cum sculptau în piatră sau cum pictau oalele sau străchinile pe care le foloseau te fac să crezi că sunt *de azi* și nu *de sute de ani*.

În 2012-2013, în orașul Brașov, când s-a reabilitat și reamenajat curtea Bisericii Negre, s-au descoperit 1.400 de morminte, podoabe și bucăți de vase[331].

În județul Alba s-a descoperit o așezare romană cu ziduri din piatră, din sec. al II-lea d. Hr., care avea multe cuptoare în care se ardeau obiecte din lut[332].

Când am vizitat *Muzeul de Istorie Națională și Arheologie* din Constanța[333], am fost profund impresionat de numărul mare de pietre funerare în limba latină.

Iar românii ortodocși au îngropat trupurile celor adormiți și nu le-au ars, lucru pe care îl relevă descoperirile istorice de până azi. Pentru că Biserica se ocupă

---

[331] *Cf.* http://www.hihostels-romania.ro/turism/?p=97.

[332] *Cf.*

http://www.historia.ro/exclusiv_web/actualitate/articol/ora-roman-descoperit-n-alba-traseul-autostr-zii-or-tie-sibiu.

[333] A se vedea: http://www.minac.ro/.

nu numai de om, cât timp e el în viață, ci și de trupul său, când el moare. Iar cimitirele ortodoxe sunt o mărturie vie *a respectului* Bisericii față de trupurile celor adormiți. Pentru că trupurile care acum sunt în cimitire, vor învia la învierea cea de obște. Tocmai de aceea noi trebuie să avem grijă de cimitirele noastre, să le îngrijim și să le păstrăm curate, pentru că acolo se odihnesc trupuri care vor învia. Pe care Domnul Hristos le va învia, la a doua Sa venire, transfigurându-le prin slava Lui.

Însă cimitirele și Bisericile României vorbesc despre trecutul ei la fel de mult ca și cărțile fundamentale ale românilor. Pentru că cei care sunt înmormântați în Biserici și în cimitire au fost cei care au trăit pe aceste meleaguri și au vorbit și au scris românește.

Limba română și credința ortodoxă nu se puteau perpetua aici dacă nu ar fi fost păstrate și învățate. Pentru că cultul Bisericii trebuie învățat și citit pentru a fi slujit. Și el a fost învățat și slujit în limba română, chiar dacă, pentru anumite perioade, latina, greaca sau slavona au fost impuse în Biserica românească.

Căci dacă nu s-ar fi petrecut astfel lucrurile, ar fi trebuit să vorbim altă limbă și să avem altă credință. Dar românii, în țara lor, au vorbit limba română și au trăit românește și ortodox.

Și acest lucru e *o mare minune* a lui Dumnezeu pentru neamul nostru. Și suntem datori să vorbim și să scriem în limba română pe mai departe, să o învățăm în profunzimea ei și în limba română să Îi slujim lui Dumnezeu.

Căci, după porunca lui Dumnezeu, Biserica este pentru „toate neamurile [πάντα τὰ ἔθνη]” [Mt. 28, 19, BYZ]. Și fiecare neam trebuie să intre în Biserică prin Botez și să trăiască creștinește și să se mântuiască.

Tocmai de aceea, Biserica pledează pentru *diversitatea etnică*, care este creația lui Dumnezeu, și, implicit, pentru *slujirea în limba poporului*. Pentru că fiecare popor își are limba lui și el trebuie să se roage în limba lui.

Iar *românizarea* cultului ortodox nu a însemnat „o imitare" a protestantismului, ci *o năzuință de veacuri* a poporului nostru. Pentru că cel mai firesc lucru e să vorbești și să te rogi în limba ta. Și nu ai nevoie de nimeni ca să îți spună că limba ta e *cel mai firesc* lucru pentru tine.

Pentru că noi, când învățăm limbi străine, ne bazăm mai întâi de toate pe limba noastră. Trebuie să știm româna ca să învățăm greaca, engleza sau chineza. Și pe măsură ce învățăm o altă limbă, vedem că cuvintele și modul de a vorbi al altora au legătură cu limba noastră. Pentru că, în esență, cu toții, în orice limbă, vorbim despre aceleași lucruri și le formulăm într-un mod asemănător.

Și tocmai pentru că există, ca dar de la Dumnezeu, aceste legături extraordinare între toate limbile pământului, de aceea putem învăța și alte limbi, care nu ne sunt proprii. Și astfel *îi înțelegem* pe cei care nu sunt ca noi, dar de care, apropiindu-ne, vedem că *au multe în comun* cu noi.

Așadar, iubiții mei, ziua religioasă fundamentală a națiunii române e ziua de azi, când îl pomenim pe Apostolul românilor, pe Sfântul Apostol Andreas, căruia noi îi spunem *Andrei*!

Astăzi, noi îl cinstim pe cel care ne-a evanghelizat, pe cel care ne-a încreștinat, pe cel care ne-a introdus în Biserica lui Dumnezeu. Noi suntem, cu harul lui Dumnezeu, rodul lucrării lui apostolice. Și din faptul că Biserica zidită de el în oameni a rămas până azi, din aceasta vedem cu toții *seriozitatea* propo-

văduirii lui. Și de la el, de la Apostolul românilor, trebuie să învățăm și noi această mare lecție: că Biserica se zidește *în oameni* și nu *în pietre*!

Căci Bisericile de zid, mai devreme sau mai târziu, se dărâmă, dar credința pe care *o sădești în oameni* și pe care oamenii *o dăruie*, ca pe cea mai mare comoară a lor, urmașilor lor, e *adevărata trăinicie*. Pentru că adevărata propovăduire e aceea care îi schimbă în mod total pe oameni, cea care îi sfințește și îi face creatori. Creatori de teologie, de limbă, de instituții perene.

Ce trebuie să facem noi? Să ne botezăm copiii în dreapta credință a Bisericii și să îi învățăm că credința Bisericii, limba română și acest pământ românesc sunt *cele mai importante lucruri* ale vieții lor. Să le dăm buna direcție în viață. Să îi învățăm să fie omenoși și respectuoși cu oamenii. Să îi învățăm să conviețuiască în mod pașnic în această lume și cu demnitate.

Pentru că munca și nevoința noastră ne duc înainte. Nu așteptarea la alții, nu cerșitul, nu mimarea vieții altora ne fac să fim *noi înșine*, ci credința noastră ortodoxă, limba noastră și tradițiile neamului nostru ne fac să fim noi înșine: adică *ortodocși* și *români* în același timp.

Dar pentru *a ști* cine suntem trebuie să învățăm teologia Bisericii și istoria neamului nostru. Fără aceste două lucruri fundamentale, fără credința și istoria noastră, nu ne mai înțelegem *sensul* pe acest pământ strămoșesc.

Iar dacă tineri sau vârstnici vorbesc *tot mai urât* despre România și despre trecutul nostru e semn că *nu cunosc adevărul* despre noi și despre trecutul nostru. Pentru că *adevărul* e acesta: prin credință, numai cu ajutorul lui Dumnezeu, acest popor român a înfruntat toate vicisitudinile până azi și a rămas *unitar* și *ortodox*. Iar, fără credință, acest popor nu poate să facă

decât un singur lucru: să își piardă identitatea și vatra unde el a trăit.

De aceea, ca și în trecut, și astăzi *alegem*: să trăim aici sau să plecăm! Însă a pleca de aici înseamnă *a te pierde* între alte neamuri, pentru că te vei simți, întotdeauna, un om dezrădăcinat, un om...nelalocul lui.

Da, azi îl pomenim pe Sfântul Andreas, Apostolul, pe cel care ne-a dăruit *unitate religioasă* nouă, românilor! Iar mâine, pe 1 decembrie 2016, vorbim despre unitatea statală, încă nedeplină, a românilor. Pentru că români sunt și peste granițele României, dar pe unii de alții ne leagă credința, istoria și limba noastră comună.

Așadar, unii altora să ne spunem *La mulți ani!* și *să rămânem ortodocși* și *români* în România și în afara granițelor ei! Să ne bucurăm unii de alții și să zidim împreună noua Românie, România lui Dumnezeu, România de care avem nevoie! Vă doresc numai bine, multă sănătate și pace și Dumnezeu să ne păzească întotdeauna! Amin.

Predică la Duminica a 27-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[334],

Dumnezeu m-a luminat azi ca să încep să predic de la versetul ultim al Evangheliei zilei [Lc. 13, 10-17], adică de la fragmentul acesta: „Și zicând El acestea, se rușinau toți cei care I se împotrivesc Lui [Καὶ ταῦτα λέγοντος Αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι Αὐτῷ]" [Lc. 13, 17, BYZ].

Pentru că problema numărul unu a noastră e tocmai aceasta: lipsa de rușine față de Dumnezeu și față de oameni. Când păcătuim, păcătuim fără frică, fătă teama că păcatul nostru va fi *dezvăluit* tuturor de Dumnezeu și ni se pare că *suntem singuri* pe fața acestui pământ. Că nu ne văd, mereu, ochii Lui cei atoatevăzători.

Și pentru că ne lipsește frica față de El, ne lipsește și rușinea față de oameni. Căci rușinea ne oprește din păcătuire. Fiindcă atunci când te rușinezi de oameni, nu ai curaj să păcătuiești, să faci anumite păcate grosolane, pentru că știi că te vei expune în mod public prin faptele tale cele rele. Vei deveni de râsul oamenilor. Și de aceea îți omori în tine dorința păcătoasă sau te ferești de oameni, dacă ea te biruie, și păcătuiești în ascuns de ei...

Dar niciun păcat al nostru nu e în afara ochilor lui Dumnezeu! Căci El vede și cunoaște toate faptele și gândurile și sentimentele și planurile noastre. Și noi nu

---

[334] Scrisă în ziua de 1 decembrie 2016, zi de joi, zi friguroasă, dar cu soare. 4 grade la ora 12.00.

avem *ce ascunde* de Dumnezeu. De aceea, când venim la El și ne spovedim, și *martorul* spovedaniei noastre e Duhovnicul nostru, atunci în fața Lui noi ne recunoaștem păcatele, fără să le explicăm pe îndelete, pentru că El știe tot ce am făcut noi. Căci El dorește ca noi, în Taina Sfintei Mărturisiri, să ne recunoaștem păcatele și să ne asumăm faptul că *noi*, numai noi le-am făcut.

Fiindcă Dumnezeu vrea să ne asumăm tot ceea ce facem și suntem. Și când Domnul, în sinagogă, îi arată pe toți ca fiind *nemilostivi* și *indiferenți* față de cei în suferință, puși în fața adevărului vieții lor, ei se rușinează...

Și noi ne rușinăm pentru păcatele noastre...și pentru lipsa noastră de iubire, și pentru indiferența noastră, și pentru fariseismul nostru, și pentru rămânerea noastră în cele rele. Însă, până când nu ne îngrețoșează păcatele noastre, până când nu ne e silă de ele și de noi, cei care păcătuim, nu simțim...marea rușine, înaintea feței Domnului, pentru păcatele noastre.

Pentru că păcatele au nevoie de conștientizare... pentru ca să devină, în fața noastră, ceea ce sunt ele: Iadul nostru. Până când nu ne acceptăm Iadul pe care l-am creat prin păcatele noastre, până nu acceptăm faptul că suntem în Iad prin păcatele noastre, nu vom striga după ajutor. Pentru că spovedania e strigătul sincer după ajutor. După ajutorul lui Dumnezeu. Așa cum a strigat Sfântul Petros, Apostolul, când se afunda în valurile mării [Mt. 14, 30].

Și noi ne conștientizăm păcatele și ne rușinăm de ele și ne despărțim interior de ele și ne pocăim...doar față în față cu El și cu cuvintele Lui, care ne vorbesc despre adevărul nostru interior.

De aceea, în pocăință, e nevoie să ne recunoaștem păcatele, pe fiecare în parte, și neputința noastră și

alipirea noastră de lucruri și neștiința noastră și negrija noastră în fața ispitelor de tot felul...pentru ca Dumnezeu să ne întărească în lupta noastră cu păcatul. Iar dacă nu uităm niciodată prezența lui Dumnezeu în viața întregii lumi și a noastră, atunci frica de Dumnezeu și rușinea față de oameni sunt două virtuți ale mântuirii noastre. Căci, cei care se pocăiesc, se tem de Dumnezeu și împlinesc poruncile Lui, și se rușinează de oameni, datorită conștiinței păcătoșeniei lor, și se străduiesc să trăiască evlavios.

Însă de ce *s-a rușinat* întreaga sinagogă de cuvintele Lui, dacă ei se considerau niște *împlinitori* ai legii? De ce s-au rușinat niște oameni credincioși, dacă ei erau niște Drepți ai lui Dumnezeu? Pentru că, în sufletul lor, ei nu erau niște oameni Drepți. Ei împlineau legea literalist și nu duhovnicește.

Căci atunci când conducătorul sinagogii a cerut ca să nu se facă vindecări în zi de sabat [Lc. 13, 14], în aparență, el vorbea despre legea lui Dumnezeu, care cerea ca oamenii să nu lucreze în ziua sâmbetei. Însă vindecările, ca și slujbele sabaturilor, erau pentru oameni, pentru binele lor duhovnicesc! Și dacă cineva nu admite vindecările în zi de praznic, înseamnă că nu admite nici bucuria și nici împlinirea interioară a oamenilor.

Tocmai de aceea și Domnul o vindecă pe femeia cu duh de neputință, pe femeia demonizată, care avea un drac în ea care îi producea neputință și care era demonizată de 18 ani [Lc. 13, 11]. Și când le spune evreilor că ei se îngrijesc mai degrabă de boii și de asinii lor decât de...oamenii bolnavi [Lc. 13, 15], atunci se rușinează aceia, care păreau „oameni Drepți".

Pentru că atunci când *ne scuzăm* păcatele, când ne punem, în aparență, neiubirea și lipsa de milă sub

umbra legii, atunci trăim ca niște farisei, ca niște mincinoși notorii.

Și minținea de sine înseamnă *indiferență* față de starea noastră interioară. Iar dacă cineva se minte pe sine, dacă cineva se crede „om Drept", deși nu este, cum să se comporte el bine, omenos, față de oameni? Dimpotrivă, va fi indiferent față de ceilalți și se va supra-aprecia pe sine.

De ce avem de-a face cu această Evanghelie în ziua de azi, în prima duminică a lui decembrie? De ce ni se vorbește despre o femeie gârbovă, adusă de spate, care privea de 18 ani în pământ și despre mila noastră mai mare față de animale decât față de oameni? Pentru că, din păcate, nu s-a schimbat nimic fundamental în modul în care noi ne raportăm la lume și la oameni. Și acum, ca și atunci, oamenii privesc mai mult spre pământ decât spre cer și se înduioșează mai degrabă de o pisică sau de un urs panda decât...de un om beat căzut în șanț sau de un cerșetor.

Ba, mai mult, astăzi mulți slujesc unei ideologii ecologiste, care prețuiește mai mult animalele și păsările și peștii și pădurile decât oamenii. Însă a pune creația *deasupra* omului, când omul e *stăpânul* creației, stăpânul rânduit de Dumnezeu [Fac. 1, 28], înseamnă *a minimaliza* omul.

Iar omul se minimalizează pe sine când dorește lucrurile pământești în locul celor dumnezeiești și el este minimalizat în orice politică și ideologie care îl vede doar ca pe un „produs social". Pentru că omul nu e creat de Dumnezeu doar pentru a fi *un bun cetățean*, ci scopul vieții lui e acela de a fi *cetățeanul Împărăției lui Dumnezeu*, adică un locuitor împreună cu Dumnezeu și cu Sfinții și Îngerii Lui.

Și Evanghelia aceasta a fost rânduită azi cu multă înțelepciune, pentru că praznicul nașterii Domnului îl

pune în prim-plan pe *om*, atâta timp cât Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat și S-a făcut om ca noi, afară de păcat.

Da, lumea în care suntem e cadrul firesc al vieții noastre! Aici am fost creați de Dumnezeu și aici, în lume, noi ne mântuim. Dar respectarea creației lui Dumnezeu și protejarea ei nu trebuie să ne ducă nicio clipă la ideea că pământul, clima, fauna pământului sunt „mai importante" decât omul. Pentru că nimic nu e *mai important* decât *omul* pe pământ. Ci ele sunt importante tocmai pentru că ne susțin viața și ne ajută în mântuirea noastră.

Însă trebuie să subliniez faptul că praznicul nașterii Domnului nu este despre *orice fel de om*, ci despre *omul credincios*. Pentru că Dumnezeu a creat la început un om credincios, un om în relație cu El, un om plin de slava Lui. Așa a fost Sfântul nostru Protopărinte Adam[335]!...

Iar Fiul Tatălui S-a întrupat și S-a făcut om tocmai pentru ca să ne arate *cum este omul duhovnicesc*, omul plin de har și că scopul nostru este să fim *oameni duhovnicești*.

De aceea, cei care nu suportă întruparea Domnului, care o contestă și o minimalizează, minimalizează, în fapt, omul. Pentru că Dumnezeu a ridicat umanitatea noastră, în persoana Fiului, în Preasfânta Treime, și prin aceasta l-a arătat pe om mai presus de Îngeri. Iar noi, când îl minimalizăm pe semenul nostru, când spunem că el *nu merită* iubirea și respectul nostru, atunci ne minimalizăm pe noi înșine, pentru că nu vrem să ajungem cu toții în Împărăția Lui.

Căci aceasta e calea pe care a deschis-o Domnul: calea Împărăției Sale! Și cine nu merge pe această cale,

---

[335] Găsim aici o Sfântă Icoană a sa: http://www.pravoslavie.ru/gallery/image89_16743.htm.

fără doar și poate, poartă Iadul în el și își dorește Iadul...

Însă Dumnezeu vrea să ne ridice din rușinea noastră, din sărăcia noastră duhovnicească și să ne umple cu slava Lui, care e veșmântul nostru de nuntă. Pentru că acest veșmânt dumnezeiesc este, deopotrivă, interior și exterior nouă, pentru că slava Lui ne umple și sufletul și trupul.

Și veșmântul slavei Sale ne învață că în fiecare zi e praznic și că binele e adevărata prăznuire a omului. Și că oricând facem binele, noi Îl cinstim pe Dumnezeu și îi iubim pe oameni. Dar, oricând păcătuim, noi facem rău și ne facem rău, în primul rând, nouă înșine.

De aceea, iubiții mei, să nu ne ascundem după cuvinte, ci să ne recunoaștem păcatele, cu rușine și cu frică de Dumnezeu! Să ne recunoaștem păcatele, pentru ca să ne vindecăm interior și, în același timp, pentru ca să îi iubim pe oameni și pe Dumnezeu. Căci iubirea de oameni e legată de iubirea lui Dumnezeu. Fiindcă iubirea de oameni se naște din iubirea de Dumnezeu. Și iubirea aceasta e *iubire duhovnicească*, e iubire învățată de la Dumnezeu, din slava Lui care coboară în noi.

Căci ce înseamnă *să îl iubim duhovnicește* pe cineva? Înseamnă să îi dorim tot binele pe care i-l dorește Dumnezeu. Să dorim mântuirea lui și bucuria lui veșnică.

Și dacă îi iubim duhovnicește pe oameni, atunci îi ajutăm în toate ca să se mântuiască. Și mântuirea începe odată cu Botezul nostru. Așadar, dacă vrem să îi ajutăm pe oameni, la modul fundamental, atunci trebuie să îi ajutăm să se boteze și să trăiască ortodox în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

Și dacă îi ajutăm în mod real pe oameni, atunci nu vrem să îi smintim și nici să le stăm împotrivă.

Pentru că Dumnezeu ne cheamă pe toți la iubire și unire sfântă în Biserica Lui, la respect reciproc și la bună conviețuire, pentru mântuirea tuturor. Și dacă Îl ascultăm pe Dumnezeu, atunci vom trăi această bucurie în fiecare zi.

La mulți ani tuturor, multă pace și împlinire în tot ceea ce facem! Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Nicolaos al Mirelor Lichiei [6 decembrie 2016]

Iubiții mei[336],

astăzi e praznicul plin cu daruri, praznicul pe care îl așteaptă mult copiii cei credincioși și frumoși la suflet. Și lor, copiilor noștri, trebuie să le facem cele mai frumoase daruri, care, în primul rând, trebuie să fie *duhovnicești*. Pentru că a afla adevărul despre Sfinții lui Dumnezeu și despre întreaga teologie a Bisericii, așa, spuse pentru vârsta lor și pentru înțelegerea lor, e *cel mai mare dar* pe care li-l facem. Și după adevărul care mântuiește...putem să le dăruim și dulciuri și jucării și desene animate și acces la online. Dar dacă punem în ei, în mod zilnic, adevărul și frumusețea lui Dumnezeu, acestea vor ieși *biruitoare* în lupta cu păcatul. Pentru că binele lui Dumnezeu e *mai puternic* decât orice tentație păcătoasă.

Dar astăzi, înainte de predica propriu-zisă, mai am un calup de 5 răspunsuri catehetice. Și, după acesta, voi predica despre *milostivire*. Adică despre sufletul frumos al Sfântului Ierarh Nicolaos, care ne învață că milostenia este *manifestarea concretă* a iubirii față de oameni. Și despre ce *frumusețe dumnezeiască* coboară în noi milostivirea față de oameni și iertarea față de cei care ne greșesc.

Așadar, mai întâi, pasajul catehetic!

Prima întrebare: Putem să blestemăm pe cineva?

---

[336] Începută în ziua de 2 decembrie 2016, zi de vineri, zi cu soare și terminată în ziua de 5 decembrie 2016, zi de luni, cu 6 grade la ora 13.00.

Nu! Și voi arăta și o dovadă patristică elocventă în acest sens. Într-o carte despre Sfinții Părinți ai Italiei, Sfântul Gregorius cel Mare, Papă al Romei, ne vorbește despre Sfântul Cuvios Florentius din Nursia[337]. Acesta a cerut de la Dumnezeu *o mângâiere* și Dumnezeu i-a trimis un urs. Și ursul i-a slujit Sfântului Florentius[338]. Căci ursul era cel care ducea oile la păscut[339]. Însă 4 Monahi au omorât ursul, iar el i-a blestemat[340], zicând: „Nădăjduiesc în Atotputernicul Dumnezeu ca în această viață, în fața ochilor tuturor, să-și primească pedeapsa pentru răutatea lor cei care au ucis ursul meu[,] care nu le făcea niciun rău”[341]. Și după blestemul Sfântului, cei 4 Monahi s-au umplut de lepră, le-au putrezit mădularele și au murit[342].

Însă „omul lui Dumnezeu, Florentius, s-a înfricoșat foarte tare de faptul petrecut și s-a temut pentru că a blestemat astfel frații.

Tot restul vieții sale plângea pentru că fusese ascultat [de Dumnezeu] și striga că a fost crud, că a fost ucigaș în privința morții acestora. [Dar] noi credem că Atotputernicul Dumnezeu a făcut aceasta pentru acest motiv: ca nu cumva un om de o simplitate minunată [ca aceasta], oricât ar fi fost [de] mânios din pricina durerii, să nu mai îndrăznească să arunce lancea blestemului”[343]. După care Sfântul Gregorius ne amintește că Sfântul Pavlos a spus că cei care blestemă

---

[337] Sfântul Grigorie cel Mare, *Despre minunile Părinților italieni* (cărțile 1 și 3), trad. din lb. lat. de Elena Sima, ed. îngrijită, introd. și note de Florin Crîșmăreanu, Ed. Doxologia, Iași, 2016, p. 133-134.

[338] Idem, p. 134.

[339] Idem, p. 134-135.

[340] Idem, p. 135-136.

[341] Idem, p. 136.

[342] Ibidem.

[343] Ibidem.

nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu [I Cor. 6, 10][344].

În BYZ, cuvântul la care cred că se referă Sfântul Gregorius este λοίδοροι [lidori], care se traduce prin *defăimători*. În VUL, corelativul său este *maledici*, care înseamnă *vorbitori de rău*.

A 2-a întrebare: Cum scăpăm de blesteme?

Iertarea blestemelor cu care noi ne-am blestemat sau alții ne-au blestemat pe noi o primim în Taina Sfintei Mărturisiri. Pentru că în Slujba Mărturisirii se spune: „sau cuvântul preotului a călcat, sau sub blestem preoțesc este, sau sub blestemul său a căzut, sau cu jurământ pe numele lui Dumnezeu s-a jurat și l-a călcat [pe el], Însuți ca un bun Stăpân, Care nu ții minte răul, binevoiește să se dezlege robul Tău acesta (numele celui care se spovedește) prin cuvânt, iertându-i lui și blestemul și jurământul după mare mila Ta”[345].

Și observăm aici că, pe de o parte, e vorba de blestemul preoțesc asupra noastră, deci de *blestemul altora* asupra noastră, dar, pe de altă parte, și de *blestemul cu care noi ne-am blestemat înaintea altora*. Iar dacă blestemul preoțesc asupra noastră ni se iartă când noi ne spovedim cu părere de rău și cu durere, este evident că toate celelalte blesteme la adresa noastră, îndreptățite sau nu, dacă ne spovedim cu pocăință, ni se iartă în Taina Sfintei Mărturisiri. După cum ni se iartă și blestemul necugetat cu care noi ne-am blestemat sau am fost forțați să ne blestemăm înaintea altora.

Așa că, dacă ne spovedim păcatele noastre și mărturisim cu durere motivul pentru care ne-am

---

[344] Idem, p. 136-137.

[345] Molitfelnic, ed. BOR 2002, p. 64-65.

blestemat sau am fost blestemați, primim iertarea lui Dumnezeu în Taina Mărturisirii sau a Spovedaniei.

A 3-a întrebare: Ce rugăciune trebuie să citim ca să scăpăm de farmece și de vrăji?

În cartea de Slujbe a Preotului, care se numește *Molitfelnic*, există *trei Rânduieli*, adică 3 Slujbe, pentru cei care sunt *supărați* de demoni, de farmece și de descântece. Și aceste rugăciuni nu se pot citi de către mireni, ci de către Preoți. Fapt pentru care trebuie chemați Preoții Bisericii acasă la dumneavoastră, ca să vă slujească aceste Slujbe împotriva supărărilor venite de la demoni.

Prima dintre ele se numește *Rugăciune pentru casa ce este supărată de duhuri rele*[346], și rugăciunea se rostește după ce se face sfințirea mică a apei și după ce e sfințită casa și sunt binecuvântați, cu apă sfințită, cei din casă.

În această dumnezeiască rugăciune a Bisericii, rostită către Domnul nostru Iisus Hristos, Îl rugăm pe El așa: „depărtează, izgonește și împrăștie toată lucrarea diavolească, toată năvălirea Satanei, toată bântuiala puterii celei potrivnice de la casa aceasta și de la cei ce locuiesc în ea”[347]. După care Îi cerem Lui: „Însuți, Stăpâne, păzește pe toți care sunt în casa aceasta de toată vătămarea și ispita, izbăvindu-i de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul ce umblă în întuneric, de întâlnirea cu demonul de amiază”[348].

A doua rânduială liturgică, a doua Slujbă, se numește *Rânduiala ce se face pentru cei ce sunt tulburați și supărați de duhuri necurate*[349]. Și aceasta

---

[346] Idem, p. 394-396.
[347] Idem, p. 395.
[348] Ibidem.
[349] Idem, p. 396-406.

este o Utrenie pe scurt. Pentru că avem un canon de rugăciune, după care Preotul unge cu ulei din candelă pe cel bolnav și spune o rugăciune, după care îi citește Rugăciunile de exorcizare ale Sfântului Vasilios cel Mare. Pentru că aici e vorba despre o Slujbă pentru cei care sunt demonizați.

Și în rugăciunea de aici, care e una către Dumnezeu Tatăl, Îi cerem Lui: „tămăduiește și pe robul Tău acesta (numele celui bolnav) de neputința trupească și sufletească ce l-a cuprins, și-l fă să vieze cu harul Hristosului Tău”[350].

Iar *demonizarea* e numită aici *neputință sufletească și trupească*, pentru că omul e afectat de demoni și la nivelul sufletului, dar și al trupului său. Iar „fă să vieze cu harul Hristosului Tău” înseamnă: Umple-l pe el de harul Tău și-l fă viu duhovnicește și sănătos!

A treia Slujbă se numește *Rânduiala care se face la casa sau la locul ce sunt supărate de farmece sau de descântece*[351].

Și aici ni se spune *ce trebuie să facă credincioșii, care cer această slujbă, înainte* de Slujba propriu-zisă: „cine va voi să i se citească [de către Preot], în casă, aceste rugăciuni, trebuie să postească în ziua aceea și să facă milostenie după cum îi va fi puterea, și cu râvnă să se roage lui Dumnezeu, dar mai întâi [de toate] să se mărturisească”[352]. Și această dumnezeiască rânduială liturgică se face într-o anume casă, după ce la Biserică am slujit Dumnezeiasca Liturghie[353].

Adică Preotul o slujește după ce slujește Dumnezeiasca Liturghie, iar credincioșii, care solicită Slujba, trebuie să postească, să facă milostenie, să se roage

---

[350] Idem, p. 406.

[351] Idem, p. 407-410.

[352] Idem, p. 407.

[353] Ibidem.

intens și să își spovedească păcatele. Adică, înainte de Slujba aceasta, trebuie să se facă Taina Sfintei Mărturisiri, pentru cei care au fost la Dumnezeiasca Liturghie, au postit, s-au rugat și au făcut milostenie.

Și Slujba aceasta, a treia, e formată din rugăciunile începătoare, din troparele de umilință, din psalmul 69 și două rugăciuni ale Preotului, după care, cu Sfântă Aghiasmă Mare, Preotul „stropește casa și locul casei pe dinafară”[354], după care rostește un tropar și face o rugăciune de final.

Prima rugăciune e către Domnul Iisus Hristos, în care Preotul Îi cere: „caută cu milostivire spre casa aceasta și spre robii Tăi (numele lor, ale celor care locuiesc în acea casă), și de supărările cele rele ale oamenilor celor vicleni, ale otrăvitorilor și descântătorilor, ale fermecătorilor sau fermecătoarelor și ale diavolilor celor vicleni, izbăvește pe acești bântuiți și înviforați, pentru că Ție toate Îți sunt cu putință”[355].

Pe când a doua rugăciune este un blestem la adresa demonilor, pe care Preotul îl rostește. Și Preotul îi blestemă pe demoni în numele Preasfintei Treimi, a Dumnezeului nostru, și le poruncește acestea: „cu tărie [vă] poruncesc vouă, viclenelor duhuri, degrab[ă] să fugiți de la casa aceasta și de la cei ce locuiesc în ea și împrejurul ei, cu toate descântecele și otrăvurile și farmecele voastre; iar de acum niciodată să nu vă mai întoarceți la ea ca să o supărați și nicidecum să nu mai zăboviți, o blestemaților și lepădaților, ci să vă depărtați de aici cu toate facerile voastre de rău și să dați loc puterii lui Dumnezeu și nemăsuratei Lui milostiviri și harului Lui care zdrobește toate facerile voastre de rău”[356].

---

[354] Idem, p. 410.
[355] Idem, p. 408.
[356] Idem, p. 409.

Așa că Biserica are rugăciuni pentru cei care sunt chinuiți de demoni sau sunt supărați în chip și fel de ei, pentru că se îngrijește de *toate nevoile reale* ale oamenilor. Iar cei credincioși trebuie să trăiască creștinește, să se spovedească și să se împărtășească în mod regulat, pentru că astfel se umplu de slava lui Dumnezeu.

A 4-a întrebare: Care sunt lucrurile pe care le putem da ca milostenie?

Orice lucru folositor oamenilor poate fi dat ca milostenie. Putem dărui bani, cărți, Sfinte Icoane, haine, mâncare, putem găzdui pe cineva în mod gratuit, putem dărui un drum, o excursie, un pelerinaj, ne putem ruga pentru oameni, pentru că și rugăciunea e milostenie, îi putem povățui ce să facă în viață, pentru că și povățuirea e milostenie. Putem munci în locul cuiva, putem face menajul cuiva care e bătrân și neputincios, putem vizita pe cineva la spital, la pușcărie sau pe patul de boală, acasă, și îl putem bucura cu diverse lucruri. Putem da lecții gratuite cuiva sau putem plăti lecții pentru cineva. Putem înfia pe cineva. Putem susține diverse proiecte benefice unei comunități. Pentru că banii și lucrurile și timpul nostru și darurile noastre duhovnicești, intelectuale și trupești le putem pune la îndemâna tuturor. Și tot ceea ce facem pentru alții și în favoarea lor, în mod gratuit și bucuros, se numește *milostenie*.

A 5-a întrebare: Are Biserica o perspectivă ecologică asupra mediului înconjurător?

Da! Are cea mai luminoasă și profundă perspectivă ecologică asupra întregii creații. Pentru că Dumnezeu e Cel care l-a pus pe om, care este făptura mâinilor Sale, în relație cu întreaga Sa creație. Căci atunci când i-a creat pe Sfinții Protopărinți Adam și Eva, Dumnezeu i-a pus *să umple* pământul prin

urmașii lor și *să-l stăpânească* pe el [Fac. 1, 28]. Iar atunci când stăpânești ceva, atunci ai și grijă de moștenirea ta. Iar în *Viețile Sfinților*, în persoanele Sfinților care aveau darul de *a îmblânzi* animalele sălbatice și de a trăi împreună cu ele, vedem cel mai bine ce înseamnă *stăpânirea* omului peste întreaga creație. Pentru că Dumnezeu l-a lăsat pe om *să stăpânească duhovnicește* peste întreaga creație. L-a lăsat să fie *un părinte* și *un ocrotitor* al creației și nu un dictator.

Iar Sfântul Simeon Noul Teolog ne spune că Dumnezeu, pe Sfântul Adam, „l-a așezat *domn* și *împărat* al întregii creații văzute”[357] și „lumea toată a fost dăruită...lui Adam ca o singură țară și un singur ogor”[358].

Dar când omul a păcătuit și a fost izgonit din Rai, atunci întreaga creație „n-a mai vrut să se supună celui ce călcase porunca: soarele n-a mai voit să strălucească, luna n-a mai suportat să lumineze, astrele n-au mai putut fi văzute de el, izvoarele nu mai voiau să țâșnească, râurile nu mai voiau să curgă. Aerul voia să se contracte și să nu mai dea răsuflare celui răzvrătit, fiarele și toate animalele pământului, văzându-l gol de slava dinainte și disprețuindu-l, s-au înfuriat toate de îndată împotriva lui”[359].

Însă Dumnezeu a oprit pornirea tuturor făpturilor și *le-a supus* pe toate omului ca și mai înainte[360]. Și de aici înțelegem că întreaga creație *nu suportă*

---

[357] Sfântul Simeon Noul Teolog, *Discursuri teologice și etice. Scrieri I*, cu studiu introd. și trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., și studiu de Ierom. Alexander Golitzin, Ed. Deisis, Sibiu, 1998, p. 112.

[358] Idem, p. 114.

[359] Idem, p. 118-119.

[360] Idem, p. 119.

păcatele și patimile noastre. Dar că sfințenia din noi înșine *sfințește toate* din jurul nostru, iar plantele, insectele, păsările, animalele, pământul și cerul *știu* când cineva e om Sfânt. De aceea *i se supun lui*, pentru că văd în el slava lui Dumnezeu.

Așadar, întreaga creație dorește ce vrea și Biserica: transfigurarea prin slava lui Dumnezeu. Și din acest motiv noi, oamenii Bisericii, suntem atenți și responsabili față de întreaga creație. Iar faptul că ne îngrijim de păduri, de câmpii, de ape, de sănătatea aerului și a oamenilor, asta arată că noi gândim întreaga creație ca pe *casa noastră*, pe care Dumnezeu o va umple de slavă împreună cu noi.

Iar dacă Biserica se împotrivește atât poluării sufletești, cât și celei trupești, dacă ea se împotrivește atât păcatului, cât și poluării mediului înconjurător, atunci pledează pentru o ecologie holistică, totală, în care și omul și creația sunt văzute în harul lui Dumnezeu și care se îndreaptă spre transfigurarea dumnezeiască a întregii umanități și a întregii creații.

Și de acum începe predica milostivirii, pentru că Sfântul Nicolaos, Arhiepiscopul, era un om profund milostiv...Și pentru ca să înțelegem milostivirea lui, trebuie să resubliniez faptul că mila față de oameni se naște din dragostea curată și mare față de Dumnezeu. Pentru că numai Dumnezeu ne poate învăța mila și iubirea față de oameni, atâta timp cât El S-a coborât din cer din cauza iubirii față de noi, fără însă ca să Se despartă vreodată de Tatăl și de Duhul Sfânt, cu Care El este unit din veci, datorită unității Lor de ființă.

Și ce ne spune iubirea prea mare a lui Dumnezeu față de noi? Că iubirea față de oameni *nu ne separă* pe noi de Dumnezeu, ci iubirea pentru Dumnezeu *se revarsă* și în iubirea pentru oameni. Și iubirea noastră pentru Dumnezeu naște iubirea noastră pentru oa-

meni și iubirea noastră pentru oameni este întreținută continuu de iubirea noastră pentru Dumnezeu.

De aceea, când vedem că oamenii devin nemilostivi, reci, neîngăduitori, nesmeriți, trebuie să știm că ei *s-au răcit* în primul rând de Dumnezeu. Acolo, în inima lor, ei nu mai sunt cu Dumnezeu, nu mai se încred în El, nu-L mai doresc pe El, nu se mai bucură întru El. Și din acest motiv nu mai au nici drag față de oameni. Pentru că iubirea de Dumnezeu naște iubirea față de oameni.

Și poate că pentru mulți, noi, oamenii credincioși, părem „idealiști" când iubim. Când iubim oamenii pentru ceea ce sunt ei și pentru ceea ce pot să facă aceștia. Adică, atunci când iubim oamenii pentru virtualitățile pe care și le pot pune în act. Însă iubirea nu poate fi stârnită în om decât de o mare iubire, după cum candela nu se aprinde decât cu foc și, când vrei să aprinzi lumânarea de la ea, trebuie să o aprinzi de la focul candelei.

Tot la fel, focul dragostei noastre, s-a aprins din focul cel prea mare al dragostei lui Dumnezeu pentru noi. Și dacă El nu ne-ar fi învățat că *adevărata dragoste* înseamnă ca Dumnezeu *să moară* pentru cei păcătoși, pentru ca ei să se umple de iubirea și de slava Lui, noi nu am fi avut nicio șansă de mântuire și de bucurie.

Însă El ne-a chemat pe noi la iubirea Lui pe când noi eram păcătoși și S-a dat și Se dă pe Sine continuu pentru noi. El ni Se dă nouă ca Mâncare și ca Băutură sfântă și ca cuvânt de viață făcător și ca slavă veșnică și ca întărire în ispite și necazuri. Și prin asta, El crede mereu în noi și fuge după noi și ne întărește pe noi și ne învață și ne educă și ne umple de frumusețe, pentru ca noi să iradiem și altora frumusețea Lui din noi.

Așa stând lucrurile, Sfântul Nicolaos este milostiv, pentru că *s-a lăsat învățat* de Dumnezeu mila și delicatețea Lui față de oameni.

Și atunci când a luat aur de trei ori și s-a dus și a scăpat de la curvie pe cele trei fete sărace, aruncându-le aurul în casă, fără să fie văzut cine este[361], Sfântul Nicolaos s-a gândit la ce ar putea să facă aceste tinere fete, dacă s-ar căsători și ar trăi creștinește. Adică le-a ajutat ca să trăiască frumos. Ca nu cumva nevoia banilor să le facă să aleagă o viață desfrânată.

Iar milostenia lui substanțială și care a schimbat viața celor trei tinere, ne arată că iubirea creștină, cea care crede în oameni, care le vrea binele cu adevărat, nu e „o idealitate", ci e iubirea care *schimbă* oamenii în mod fundamental. Și oricând îi scoatem pe oameni de pe căile lor greșite și îi aducem la Dumnezeu, facem *un act de mare iubire* față de oameni. Pentru că le dăruim posibilitatea vieții curate cu Dumnezeu, cea care îl îndumnezeiește pe om.

Iar pe Sfântul Nicolaos, după ce a fost în pelerinaj la Ierusalim și s-a închinat la locurile sfinte de acolo[362], Domnul l-a chemat la slujirea episcopală, în mod extatic, într-o noapte[363]. Chemare în care Domnul i-a spus să Îi aducă *holda* Lui, pentru ca să se preamărească numele Său prin el[364].

Însă care e *holda*, adică lanul de grâu la care Domnul l-a chemat pe Sfântul Nicolaos? *Holda* sunt *oamenii*. Pentru că Domnul l-a chemat să se întoarcă către oameni[365] și să îi învețe pe oameni adevărul

---

[361] *Viețile Sfinților pe luna decembrie*, ed. BOR 2000, p. 126-128.

[362] Idem, p. 128-129.

[363] Idem, p. 130.

[364] Ibidem.

[365] Ibidem.

dumnezeiesc și viața curată cu Dumnezeu. Adică să aducă oamenii la Biserică și să îi învețe să se mântuiască.

Și pentru că în Mirele Lichiei Arhiepiscopul adormise de curând și Episcopii căutau pe cine să hirotonească, Domnul i-a descoperit unuia dintre Episcopi în mod extatic, adică prin vedenie, pe cine să aleagă Arhiepiscop al Mirelor Lichiei[366]. Și când au văzut smerenia și blândețea Sfântului Nicolaos, Episcopii l-au hirotonit imediat[367] Arhiepiscop al Mirelor Lichiei [Ἀρχιεπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας][368].

Iar localitatea *Mirele* din vechime este acum localitatea *Demre* din Turcia[369]. Și se mai păstrează în Mirele, într-o Biserică, mormântul Sfântului Nicolaos, care arată astfel[370]:

Când a trăit Sfântul Nicolaos?

---

[366] Idem, p. 130-131.
[367] Idem, p. 131-132.
[368] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1370/sxsaintinfo.aspx.
[369] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Myra.
[370] Am preluat imaginea de aici: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Grab_Nikolaus.jpg.

S-a născut pe 15 martie 270 în Patara[371] sau Arsinoi [Ἀρσινόη][372] și a adormit pe 4 decembrie 343, la vârsta de 73 de ani, în Mirele[373], unde a fost Arhie- piscop. Și a fost unul dintre Sfinții Părinți participanți la Primul Sinod Ecumenic, cel din anul 325 d. Hr.[374].

Mulți cred că e doar *o poveste pentru copii* viața lui, pentru ca să facem din această zi *o zi a cadourilor*, și cred că Sfântul Nicolaos nu a fost o persoană istorică. Dar Sfântul Nicolaos [Νικόλαος] a trăit cu adevărat, nu e o ficțiune viața lui, iar numele său, care e unul grecesc, se tâlcuiește *biruitor de popor*.

Pentru că el nu a biruit popoarele cu armele, ci cu sfințenia lui. El i-a biruit prin milostivirea lui, prin blândețea și sfințenia vieții sale. Pentru că i-a făcut pe oameni să îl iubească și să îl cinstească foarte mult.

Căci, ne spune *Viața* sa românească, el „era blând, fără de răutate și smerit cu duhul, ferindu-se de îngâmfare. Hainele lui erau simple și hrana pustnicească, pe care o gusta totdeauna numai o dată pe zi și aceea seara. Căci toată ziua se îndeletnicea cu lucrurile ce se cuveneau demnității sale, ascultând nevoile celor ce veneau la el, iar ușile casei lui erau deschise tuturor. Căci era bun către toți și apropiat. Sărmanilor le era tată; săracilor, milostiv; mângâietor celor ce plângeau, ajutător celor năpăstuiți și tuturor mare făcător de bine”[375].

Și tocmai pentru că era astfel, posteritatea l-a receptat ca pe *un om bun* și *milostiv*. Căci el a ajuns la

---

[371] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas.

[372] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Patara,_Lycia.

[373] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas.

[374] Ibidem.

[375] *Viețile Sfinților pe luna decembrie*, ed. BOR 2000, p. 133. Am diortosit textul acesta.

bătrâneți bune făcând tuturor numai bine, a fost bolnav pentru puțin timp, și a adormit cu pace[376]. Dar Sfintele sale Moaște s-au arătat izvorâtoare de mir, dând sănătate celor bolnavi[377].

Căci El, Înaltpreasfințitul Nicolaos, cel bun în toată viața sa, se arată bun cu noi și după moarte. Pentru că sfințenia e un bine continuu, e un bine veșnic și cine își sfințește viața e o comoară vie și veșnică a Bisericii lui Dumnezeu.

Însă dacă ne întrebăm cum a ajuns Sfântul Nicolaos să fie *o imagine a bunătății față de copii*, eu cred că e urmarea *raportării iubitoare* față de el a înaintașilor noștri. Căci noi îl cunoaștem ca Sfântul Nicolae...și îi învățăm pe copii să aștepte, în dimineața zilei de 6 decembrie, darurile sale.

Și părinții credincioși primesc, în inima lor, de la Sfântul Nicolaos, multă iubire și atenție față de copii și darurile lor sunt din suflet. Iar copiii simt darurile ca pe *o iubire de la Dumnezeu*. Și așa trebuie să le simtă toată viața lor. Pentru că tot ceea ce noi avem e *un dar* de la Dumnezeu și lui Dumnezeu trebuie să Îi mulțumim pentru toate darurile Sale cele prea bogate față de noi.

Eu m-am bucurat întotdeauna de daruri, pentru că m-am bucurat de oamenii care mi-au făcut daruri. Am simțit darurile lor ca pe *iubirea lor*. Și darurile lor îmi amintesc de ei. Și de fiecare dată când le văd, mă rog pentru ei, mă înduioșez, lăcrimez...Pentru că ele, încă, sunt *legătura mea* cu ei...și nu simple obiecte, simple lucruri. Ele au rămas în viața mea, pentru că ei au rămas în mine. Și dacă ei au rămas în mine e semn că darurile lor au însemnat și înseamnă iubire față de mine.

---

[376] Idem, p. 143.

[377] Ibidem.

Iar dacă fiecare dintre dumneavoastră ar sta și ar cugeta foarte serios la viața sa, ați descoperi cu toții că sunteți datori *cu multă recunoștință* față de multe persoane din viața dumneavoastră. Căci suntem recunoscători față de părinți, bunici, frați și surori, rude și vecini, față de medicii și asistentele care ne-au născut și au avut grijă de noi, față de educatorii, învățătorii, profesorii, colegii, prietenii noștri, față de Duhovnicii noștri, față de cei cărora le-am citit cărțile și de la care am învățat lucruri prețioase pentru noi.

Oricine ne-a învățat ceva bun și drept și frumos în viața asta e *un învățător* al nostru. Și dacă ne-am ruga pentru toți aceștia, care ne-au făcut măcar un bine în viața noastră, am învăța, deopotrivă, să ne rugăm și pentru cei care ne-au făcut rău în viața aceasta. Căci Domnul ne cere nu numai să ne rugăm și să le facem bine celor care ne fac rău, ci și să îi iubim pe ei [Mt. 5, 44]. Să îi iubim cu iubirea Lui, aceea care dorește ca toți oamenii să se mântuiască [I Tim. 2, 4]. Pentru că toți trebuie să afle iubirea lui Dumnezeu și să se bucure de El.

Și acum 10 ani de zile înființam platforma ortodoxă de față, *Teologie pentru azi*, ca pe *o bucurie* față de toți și ca pe *un dar al iubirii* față de toți oamenii. O platformă care s-a dezvoltat în mod organic, zi de zi, pentru că a avut un fundament de nezdruncinat: *teologia* Bisericii.

Teologie care e mereu vie și mereu mântuitoare pentru oameni, dar care trebuie explicată mereu în termenii prezentului. Pentru că teologia Bisericii trebuie tradusă, explicată, aprofundată, detaliată, ca oamenii să o poată înțelege și să se schimbe datorită ei.

Însă pe măsură ce te scufunzi în teologia Bisericii, înțelegi că ea e *calea* către Dumnezeu, dar ea *nu Îl înlocuie* pe Dumnezeu. Pentru că scopul teologiei e *să*

te ducă la Dumnezeu și, în relație cu El, tu să ajungi *un intim* al lui Dumnezeu, *un rob credincios al Lui*.

Pentru că și Sfântul Nicolaos și toți Sfinții nu vor să ne ducă *la ei*, ci vor să ne ducă *la Dumnezeu*. Dar viețile lor sunt tot atâtea *mărturii* despre calea Lui, adică despre ajungerea la El și despre trăirea împreună cu El.

Așadar, suntem *împreună pe cale*, iar eu nu vreau să vă duc *la mine*, ci *la Dumnezeu*. Eu doar m-am pus și mă pun la dispoziția dumneavoastră pentru ca să Îl găsiți pe El și să Îl iubiți pe El cu iubire veșnică. Și cunoscându-L pe El, mă iubiți și pe mine în iubirea Lui, cel care v-am dus la El, după cum și eu vă iubesc pentru că L-ați găsit pe El și Îl iubiți pe El, pe Dumnezeul nostru.

Pentru că El ne învață să îi iubim pe toți oamenii, pentru că toți *pot* și *trebuie* să se mântuiască. Și dacă le arătăm oamenilor încredere, iubire, adevăr, sinceritate, le dăm tuturor posibilitatea să se mântuiască.

Iar mântuirea oamenilor e *bucuria* și *plata* mea. Predicile, cărțile, articolele mele sunt *îmbrățișarea* cu care vă îmbrățișez pe toți de 10 ani de zile, iar schimbarea dumneavoastră, mai adâncă sau mai de suprafață, este *bucuria* mea. Pentru că omul se schimbă continuu, dar e important să se schimbe *în bine*.

Și vă rog să vedeți platforma *Teologie pentru azi* ca *darul meu continuu* pentru toți credincioșii români și pentru întreaga lume credincioasă sau nu. Căci darul naște bucurie, naște trezire duhovnicească, naște dăruire, naște convertire. Și cu toții avem nevoie de schimbare, de schimbare profundă, ontologică, mântuitoare.

Vă doresc tuturor multă pace, la mulți ani și să fim continuu și cu toții *un dar frumos* pentru lume! Amin.

Predica la 10 ani de online [6 decembrie 2016]

Iubiții mei[378],

când au trecut cei 10 ani de *dăruire teologică* la nivel online?...Parcă ieri începeam munca online, odată cu primul val de creatori de online ai României, și puțini credeau că am un plan...

Un plan editorial imens, pe ani de zile și că el va crește, aidoma unui arbore, în văzul tuturor. Pentru că din 6 decembrie 2006 și până în ziua de 1 octombrie 2009 am scris numai articole și predici și am derulat diverse proiecte online. Însă de la 1 octombrie 2009 blogul *Teologie pentru azi* a devenit o platformă teologico-culturală, pentru că am început să publicăm cărțile noastre[379], în mod gratuit, la nivel online. Scrise de mine și de soția mea, plus ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru duhovnicesc.

Și până la această oră am publicat 145 de cărți la nivel online, în văzul dumneavoastră, al tuturor, eu fiind pentru toate 145 *editorul* lor (adică corectorul, editorul și publicitatorul lor online), pe lângă scriitorul lor, când vine vorba de cărțile pe care eu le-am scris. Și acestea sunt doar *o parte* din cărțile mele și ale soției mele. Și ele au fost scrise și editate în grabă, printre picături, alături de Slujbe și alte îndeletniciri ale noastre, fără ca să renunțăm la predicare și la scrisul nostru zilnic în sistem online. Pentru că, bineînțeles,

---

[378] Scrisă în ziua de 5 decembrie 2016, zi cu soare, frumoasă, de luni, cu 6 grade la ora 13.00.

[379] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/category/cartile-online-ale-familiei-piciorus/.

cărțile apar din când în când...pe când, zilnic, trebuie să edităm câte ceva. Și tot acest efort uluitor, cu harul lui Dumnezeu, l-am dus în inimă pe fiecare zi, coborând mintea în inima noastră, pentru ca să vă scriem și să vă învățăm și să vă educăm teologic.

Exigențele mele față de mine însumi au crescut pe fiecare zi. Cresc pe fiecare zi...Acum, recitind cărțile mele editate mai demult, nu mai îmi plac multe lucruri la ele și aș vrea să le reeditez într-o a doua ediție. Am găsit și găsesc litere lipsă, greșeli grafice, acum aș scrie altfel anumite lucruri, mai am altele de adăugat la aceleași cărți...

Însă una e să ai ce corecta, ce rectifica, pentru că acest lucru e ușor de făcut și îl poate face și altul pentru tine...și alta e *să nu fi scris deloc* aceste cărți. Ele s-au scris, scriu altele, scrisul e modul meu de *a iubi* adevărul și oamenii, de aceea ele mă personalizează continuu.

Și dacă le-am pus și le punem mereu înaintea dumneavoastră, spre citire și înțelegere, o facem pentru că *credem în oameni*, în schimbarea lor. Credem în faptul că oamenii se pot schimba. Și, mai ales, că fiecare are dreptul la schimbare, oricine ar fi și oriunde ar locui.

Și după cum spuneam și de curând, într-o predică a mea, mă bucur că tot mai mulți cititori ai noștri sunt de la țară și din localități mici, unde eu n-aș fi putut să ajung cu cărțile mele niciodată, chiar dacă le-aș fi publicat pe toate în foaie.

Căci care editură din România m-ar fi publicat pe mine, în ritmul în care eu m-am publicat de unul singur?

În 2016 am publicat 17 cărți până la această dată. Toate 17 însumează 3. 279 de pagini, editate de mine pe

2016 și incluse în cărți. Căci online am mai scris încă câteva sute, poate 2-3 mii de pagini.

În câte exemplare vreți să numărăm cele 3. 279 de pagini pe care le-am editat în 17 cărți? Câte un exemplar, din cele 17, înseamnă 3.279 de pagini. Haideți să zicem că aș fi publicat…500 de exemplare în foaie! Și înmulțim 3.279 de pagini cu 500. Rezultatul? 1.639.500 de pagini ar fi trebuit publicate, pentru ca cele 17 cărți să fie publicate în 500 de exemplare fiecare.

Dar dacă aș fi vrut un tiraj de 1.000 de cărți pentru fiecare în parte? Ar fi trebuit să se tipărească 3.279.000 de pagini. Câți copaci aș fi tăiat pentru atâtea milioane de pagini numai pentru acest an? Și cât ar fi cântărit 3 milioane de pagini, dacă le publicam în foaie? Unde aș fi pus toate aceste cărți în casă, dacă, pentru cele 145 de cărți, aș fi publicat măcar un tiraj de 500 de exemplare pentru fiecare?

Însă, vă asigur de acest lucru, cele 145 de cărți cântăresc…800 de megabaiți. Le puteți pune pe un stick de 2 giga și mai puneți și un film lângă ele, până la 2 G. Pentru că în format PDF atât *cântăresc* cărțile mele: 805 mb. Și ele se pot înmulți la nesfârșit și se pot trimite oriunde în lume printr-un click, așa că nu vor fi „o povară” pentru computerul dumneavoastră.

Dar dacă le-ar fi editat o editură sau mai multe ar fi fost *o povară* pentru ele și le-ar fi luat ani mai mulți decât mie ca să le editeze. Apoi, în librării, numărul lor ar fi fost „bătător la ochi”, adică ar fi fost *foarte multe*. Căci, de obicei, scriitorii publică o carte la un an sau la mai mulți ani și nu publică mai multe cărți într-un an.

Însă eu scriu și public atât de mult…pentru că acesta e *ritmul meu* de lucru și nu fac „întreceri sportive” cu nimeni.

Dacă așa îmi trăiesc viața, de ce să spun că mi-o trăiesc…în pași de melc? Însă ritmul meu trepidant de

lucru și de viață înseamnă un consum mare de energie și multă oboseală. O oboseală cronică, cu care mă îmbrac pe fiecare zi ca și cu un veșmânt liturgic și merg mai departe! Pentru că, numai dacă mergi mai departe, faci ceva, iar dacă contempli trecutul, ce ai făcut, rămâi numai cu „o bună părere de sine".

Însă eu scriu ca să învăț, să mă învăț și să îi învăț și pe alții și nu pentru ca să „îi privesc de sus" pe alții. De aceea, neștiința mea e imensă pe lângă cunoașterea mea. Și de aceea eu merg mai departe, spre tot mai multă cunoaștere, pentru că nu mi-e de ajuns ceea ce știu, ceea ce am făcut, ceea ce am înțeles. Iar după cum zilele nu se opresc în loc pentru noi, decât atunci când Dumnezeu ne pune moartea ca *punct final* al vieții de aici, de aceea nici eu nu mă opresc. Și, pe fiecare zi, încerc să fac câte ceva.

Și acest ceva, făcut pe fiecare zi, se strânge, aidoma cu aruncarea în pușculiță a unui ban. Azi așa, mâine altceva...și astfel apar cărțile mele. Căci scriu la mai multe în același timp...și, când vrea Dumnezeu, se și termină cartea, cărțile...la care lucrez.

Iar dacă nu aș fi scris toate aceste gânduri, dacă nu aș fi cercetat toate aceste vieți și situații, le-aș fi uitat. Ele ar fi fost numai în mine și nu și în alții. Însă cartea universalizează experiența ta. Și binele universalizării informației constă în faptul că tot mai mulți *se pot folosi* de adevărurile pe care tu le-ai conștientizat.

Și ultimii 10 ani de creație online sunt o mărturie despre *ce se poate face*...dacă faci cu seriozitate.

Mulți au început să scrie online în 2006, când internetul s-a democratizat în România. Când el a putut fi folosit, la un preț foarte mic, ca *bun casnic*. Însă mulți s-au pierdut pe drum, pentru că și-au dat seama că dăruirea la nivel online costă timp și energie. Iar ei doreau *să facă bani* și nu *să se dăruie* în mod gratuit.

Însă câștigul onlineului înseamnă *mai mult* decât bani, recunoaștere publică, notorietate. Banii nu împlinesc niciodată, ci doar ajută la împlinirea ta, dacă știi să îi folosești ortodox, recunoașterea publică nu e doar miere, ci e și fiere, iar notorietatea produce și multe reacții adverse, de care eu m-am lovit din plin.

Dar onlineul, folosit teologic, înseamnă *împlinire personală în comuniune*. Eu m-am împlinit și am crescut prin tot ce am dăruit, dar împlinirea și creșterea mea teologică, duhovnicească, intelectuală și umană a ajuns și la alții și i-a iradiat și pe ei.

La nivel parohial am acționat doar local: s-au folosit doar cei care m-au auzit și cu care am discutat la modul personal. Dacă aș fi predat undeva, ca profesor: i-aș fi ajutat doar pe studenții mei. Și în orice altă structură aș fi fost încadrat, fără online, eram doar acolo unde vorbeam și acționam.

Însă, ca editor la nivel online, de acasă sau de la Biserică, de la bibliotecă sau de pe stradă, din tramvai sau din tren, eu pot scrie și publica online, pot discuta cu cei care mă comentează și pot fi al tuturor și scrie pentru toți, care mă apreciază sau nu, dar care pot lua aminte la ce spun eu. Pentru că onlineul universalizează prezența mea, pot fi oriunde și pentru oricine prezent prin ce gândesc, scriu și fac, și atunci impactul muncii mele e *global*, fără a fi mai puțin și *zonal*, acolo unde eu trăiesc, muncesc și slujesc.

Dar, în același timp, comunic, scriu și creez în parametrii timpului meu și nu la nivel periferic. Eu sunt aici, pentru toți, și nu doar pentru mine, familia mea și pentru parohienii mei. Și asta înseamnă că sunt *responsabil* față de toți cei care mă citesc și sunt *deschis* și *îi iubesc* pe toți cei care caută să cunoască și să trăiască ortodox.

Iar de 10 ani asta facem: ne cunoaștem și ne recunoaștem reciproc, pentru ca să Îl recunoaștem în noi și în așteptările noastre pe Dumnezeu, pe Cel căruia Îi slujim. Și, în același timp, cunoscându-ne unii pe alții și recunoscându-ne interior unii pe alții, știm cât facem și cât prețuim fiecare.

Dar, în același timp, e loc pentru mai mult. E loc pentru creștere. E loc pentru și mai multă maturitate. Și mediul online se maturizează pe fiecare zi, pentru că atât creatorii lui, cât și participanții la el înțeleg că aici *nu ne jucăm*, ci onlineul *face parte* din viața noastră cotidiană.

Însăși Biserica noastră românească a crescut *în înțelegerea* onlineului în ultimii 10 ani. A crescut foarte mult. Dacă la început era reticentă față de mediul online și considera că blogurile și spațiile de comunicare sunt *o modă trecătoare*, mai apoi și-a dat seama că noi, cei care comunicăm față către față, suntem aceia care comunicăm și online. Și dacă suntem responsabili în societate, vom fi responsabili și online pentru ce spunem și facem. Și că spațiul online nu înseamnă doar „un instrument", printre altele, de misiune și de evanghelizare a lumii, ci onlineul e *cel mai important spațiu* de comunicare al lumii actuale și *cel mai benefic spațiu de evanghelizare al întregii lumi din toată istoria lumii*. Că prezența aici *validează* munca predicatorială a Bisericii, că dinamizează societatea și o unifică și e microfonul cel mai rapid și universal al Bisericii în lume.

Și cred că Biserica noastră, la nivel înalt, nu ar fi *reevaluat* onlineul, dacă nu ar fi văzut că *se pot face lucruri cuceritoare* la nivel online, pentru binele Bisericii și al tuturor.

Și la această *reevaluare* a mediului online cred că platforma *Teologie pentru azi* a contribuit din plin și

contribuie pe fiecare zi. Pentru că aici, în spațiul meu și al soției mele de creație, se văd din plin *roadele benefice* ale specializării.

Căci fiecare dintre noi, pe măsura specializărilor sale, dobândite în cadrul studiilor universitare și postuniversitare sau în particular, ne pronunțăm și scriem și aprofundăm diverse perioade istorice, diverse personalități, diverse probleme științifice. Și într-un mod minunat, din voia lui Dumnezeu și din purtarea Sa de grijă, avem și proiecte majore și comune de lucru, ca traducerile patristice și *Viețile Sfinților*. Proiecte care ne împlinesc și vă împlinesc pe toți, cu siguranță, pentru că toți învățăm de la Sfinții lui Dumnezeu.

Așa că azi, la 10 ani de online, roadele se văd online, dar și în oameni. Sau, mai ales în oameni. Pentru că oameni de peste tot sunt *interesați zilnic* de ceea ce scriem și publicăm și vor să vadă aceste lucruri.

Și le mulțumesc tuturor acelora care vor să fie, pe fiecare zi, *alții*, și nu se mulțumesc cu *puțin* sau *deloc*!

Vă mulțumesc tuturor acelora care ne citiți, ne încurajați, ne comentați, ne ajutați prin rugăciunile și respectul dumneavoastră!

Faptul că, de vreo 2-3 ani, *s-au rărit* multele injurii și manifestări nesimțite la adresa noastră, din partea unor prieteni sau neprieteni, e *un lucru matur*. Un lucru *benefic* pentru mediul online, pentru că e loc pentru fiecare.

Pentru că noi nu îi invităm pe oameni *să ne admire*, ci *să ne întreacă*.

Dacă poți mai mult, dacă ești mai bun, dacă scrii mai bine, dacă traduci mai bine...dovedește-o! Nu e nevoie să îi înjuri, să îi drăcui, să te certi cu cei care fac ceva anume. Dacă poți mai mult, fă mai mult și mai bine decât cei pe care...îi detești sau cărora le găsești noduri în papură!

Așa că le mulțumesc și celor care *s-au liniștit* în ceea ce ne privește. Nu urâm pe nimeni, nu escrocăm pe nimeni, nu râvnim *să luăm* epoleții nimănui.

Ci, aici, noi ne manifestăm *în ritmul nostru* spre binele tuturor și suntem *o îmbrățișare* a tuturor.

Însă le mulțumesc, în mod special, celor care ne-au ajutat, ne-au protejat, ne-au iubit în toți acești ani. Nu se poate face nimic bun decât în comuniune. Pentru acest lucru vă mulțumim și vă suntem recunoscători.

Iar cum Sfântul Nicolaos al Mirelor Lichiei e pentru noi *începutul dăruirii*, predica de acum e darul meu pentru dumnevoastră, pentru toți cititorii noștri, și vă asigur că sunteți în rugăciunile mele continuu. Pentru că eu mă rog ca citirile dumneavoastră *să rodească* în dumneavoastră, cu harul lui Dumnezeu, ca să fie *sămânța schimbării fundamentale* a dumneavoastră.

La mulți ani, să primiți de la Dumnezeu multă putere de muncă, multă bucurie și pace, și să vă rugați și pentru noi, cei care vă slujim în fiecare zi! Amin.

Predică la Duminica a 28-a după Cincizecime [2016]

Iubiții mei[380],

cu două săptămâni înainte de Nașterea Domnului, când îl pomenim pe Sfântul Patriarh Avraam ca *strămoș după trup* al Domnului Hristos[381], Evanghelia zilei ne cheamă pe toți la *cina cea mare* [δεῖπνον μέγα] [Lc. 14, 16, BYZ] a Bisericii, care este preambulul celei dintru Împărăția Lui. Pentru că cine vine mereu și mănâncă din Cina cea mare a Domnului, adică din Trupul și Sângele Lui euharistice, acela are viață veșnică și Domnul îl va învia, în ziua cea de apoi [In. 6, 54], la viața cea veșnică cu El. Și cine Îl mănâncă euharistic pe Domnul Cel răstignit și înviat, Cel plin de slava Lui, acela va trăi pentru El [In. 6, 57].

Căci Domnul a ținut cont, în toate cele ale Bisericii Sale, de nevoile noastre duble, sufletești și trupești. A ținut cont de faptul că noi suntem trup și suflet. Și El ni S-a dat nouă și ca cuvânt și ca înțeles, și ca icoană și ca profunzime a icoanei, cât și ca mâncare și băutură sfinte, în care noi ne unim cu El la modul esențial, fundamental, în lăuntrul nostru.

Pentru că și trupul și sufletul nostru trebuie să se sfințească, să se transfigureze. Și de aceea noi avem nevoie să venim la Biserică și să mâncăm hrană dublă, trupească și duhovnicească în același timp, pentru ca să avem viață întru noi. Avem nevoie să ascultăm și să

---

[380] Scrisă în dimineața zilei de joi, 8 decembrie 2016, zi cu soare și cu zero grade la ora 9.00.

[381] *Cf.* Mineiul pe decembrie, ed. BOR 1991, p. 158.

fim învățați cuvintele lui Dumnezeu și pe cele ale Sfinților Lui, pentru ca să simțim în cuvintele Lui puterea slavei Sale. Căci cuvintele Lui nu sunt simple vorbe, ci au un ocean de taină în spatele lor.

Tot la fel, ochii și mintea noastră au nevoie de cuvinte, după cum au nevoie și de imagini. Iar Sfintele Icoane sunt cuvinte pictate, sunt transpuneri ale Împărăției în imagini profunde, vii, duhovnicești, pentru ca noi să ne umplem de dorul după Dumnezeu și după a le urma Sfinților Lui. Căci ce fac cuvintele, fac și imaginile sfinte: *ne coboară în taina lui Dumnezeu*. Și noi nu putem să spunem nici că înțelegem cu totul cuvintele Lui, pentru că am fi niște ipocriți lamentabili, după cum nu putem să spunem nici că înțelegem cu totul transpunerile Sale iconice și ale Sfinților Lui, pentru că nu putem să facem asta.

Ci atât prin cuvinte, cât și prin imagini, noi suntem conduși în cele de taină ale lui Dumnezeu, suntem conduși în Împărăția Lui, suntem puși la masă cu Dumnezeu și cu Sfinții Lui, pentru ca să învățăm comuniunea și pacea, bucuria și veselia întreolaltă. Pentru că suntem, în același timp, în trup și suntem mărginiți la cât putem să mergem și să vedem, dar, prin suflet, suntem deschiși spre o experiență tot mai mare și mai copleșitoare, pentru că sufletul nu e mărginit de nimic din lumea aceasta, ci el poate să contemple toate în slava lui Dumnezeu.

Spațiul Bisericii, al Bisericii ca locaș de cult, în care noi ne strângem să Îi slujim Domnului, e limitat sub aspect văzut. Dar nevăzutul Bisericii e imens și el se deschide cu totul sufletului nostru, dacă ne deschidem cu totul Lui. Pentru că nevăzutul Bisericii e slava Lui, a Dumnezeului nostru treimic, și Sfinții și Îngerii Lui, care slujesc împreună cu noi. Nevăzutul

Bisericii e Dumnezeu și toată Împărăția Lui. Și de aceea el e inimaginabil de mare pentru noi.

La fel, Dumnezeiasca Euharistie a Bisericii, după aspectul ei văzut, încape în gura unui Potir. Noi Îl mâncăm pe El, Cel adevărat și Preasfânt, pe Dumnezeul nostru, în forma aceasta iconomică a împărtășirii. Pentru că numai astfel L-am putea înghiți pe Cel de necuprins. Dar cine Îl poate cuprinde pe Dumnezeul slavei, Cel peste toate și mai presus de toate, Care ține toate și e viața întregii făpturi? Cum ne-am fi împărtășit cu El, cu Stăpânul și Domnul nostru, dacă El nu ne-ar fi îngăduit, știind neputința și slăbiciunea noastră, să ne împărtășim cu El astfel, în formă redusă, concentrată?

Sfântul Ioannis Teologul, în finalul Evangheliei sale, ne spune că „sunt și multe altele câte a făcut Iisus, care, dacă aveau să fie scrise câte una [în parte], gândesc [că] nici lumea însăși [nu ar putea] să cuprindă cărțile care sunt scrise” [In. 21, 25, BYZ], care ar fi putut fi scrise. De unde înțelegem că Evangheliile sunt *o infimă parte* din ce a făcut și a spus Domnul fiind în trup, printre noi și cu noi, oamenii. Tot la fel, Scriptura însăși, în integralitatea ei – chiar dacă nouă, din cauza lenei, ni se pare mare, enormă –, e totuși o carte ca pentru noi, oamenii și nu reprezintă tot ce a făcut și face Dumnezeu cu oamenii.

Iar cărțile exegetice ale Sfinților Părinți la Scriptură ne spun, în cor, că Scriptura asta, deși atât de mică în comparație cu lucrarea lui Dumnezeu în lume, e atât de concentrată, cuprinde atât de multe taine, încât, după 2.000 de ani de exegeză patristică noi suntem deabia *la început* cu înțelegerea ei. Că, oricât de mult am înțelege-o noi, ea rămâne o taină pentru noi și pentru Biserica Sa și pe care o cinstim ca atare. După cum cinstim ca atare toate Tainele și Slujbele Bisericii, în

care El, Dumnezeul nostru treimic, le lucrează pe toate cele ale Lui pentru mântuirea noastră.

Fiindcă taina, profunzimea, abisalitatea slujirii și a vieții Bisericii nu constă în cuvinte, imagini, slujbe, clădiri, ci în slava lui Dumnezeu care stă în spatele cuvintelor, imaginilor, slujbelor, clădirilor eclesiale.

Taina Bisericii e Dumnezeu Însuși și prezența Lui cu noi, aici și acum și pentru veci, fără de care nimic nu se face în Biserică și în lume.

Căci de aceea Biserica spune cu vârf și îndesat că nu există *autonomie* a omului și a lumii în ansamblul ei. Omul nu e creat de Dumnezeu ca să facă tot ce-i trece prin cap. El nu a fost creat de Dumnezeu pentru ca să fie iresponsabil, zurliu și despotic. Ci El a fost creat ca un stăpân cuviincios, duhovnicesc peste lume, pentru ca să păzească și să protejeze lumea, să o sfințească prin rugăciunea și munca lui.

Și vedem cu toții, că atunci când omul poluează apa, aerul, propria lui viață, când distruge relațiile dintre habitate, când se comportă samavolnic cu creația, nu câștigă decât moarte. Dar acolo unde el e în comuniune cu natura, unde o respectă și o ține în frumusețea ei adâncă, creația e o minune, e o frumusețe vie și un loc prielnic, bun, avantajos pentru om.

Însă viața Bisericii e cea care îl învață pe om să vadă cuvintele, să vadă iconic, să vadă doxologic viața și relația noastră cu Dumnezeu. Viața Bisericii îl învață pe om să caute mirosurile cuvioase, profunde, ale tămâii și ale mirului și să atingă Sfintele Moaște cu venerație, pentru că ele sunt carne transfigurată, carne mai presus de timp și de deșertăciune, pentru că s-a umplut de slava lui Dumnezeu.

V-ați pus vreodată întrebarea de ce Sfânta Masă, aceasta, a altarului, e îmbrăcată ca o femeie evlavioasă? De ce are ea atâtea fuste pe ea, adică atâtea veșminte?

Și de ce noi le păstrăm curate și frumoase? Pentru că veșmintele Sfintei Mese ne spun că taina lui Dumnezeu e taină adâncă, că la ea se merge din înțelegere în înțelegere fără ca să o epuizăm vreodată, însă, în același timp, cunoașterea lui Dumnezeu e plină de frumusețe, de curăție, de bunătate. Și că noi, fiecare dintre noi, care suntem mădulare vii ale Bisericii, trebuie să devenim cu toții niște sfinte mese ale lui Dumnezeu, pe care El Se aduce jertfă. Pentru că trebuie să facem din sufletul nostru altarul de jertfă al lui Dumnezeu, dar, în același timp, și locașul unde El locuiește plin de slava Lui și ne inundă cu totul.

Și dacă devenim niște *altare duhovnicești* sau niște *fecioare cuvioase* în sufletele noastre, atunci ne temem de tot păcatul, de toată întinarea, de toată spurcăciunea, pentru că vrem să fim cu totul ai lui Dumnezeu și nu ai veacului care trece.

De ce n-avem noi timp să venim la Cina Domnului? Ce ne reține pe noi ca să facem acest drum sfânt? Și Domnul, în mod parabolic și realist în același timp, expune motivele noastre puerile. Falsele noastre motive pentru care *nu avem timp* de El.

Căci unii invocăm iubirea față de pământ, față de posesiunile pe care le avem, față de afacerile noastre, față de serviciile noastre (Lc. 14, 18), alții invocăm iubirea față de animale (Lc. 14, 19), iar alții iubirea față de oameni (Lc. 14, 20). Și serviciul, casa, familia, invocăm noi, *ne stau în cale* și nu avem timp ca să venim să ne împărtășim cu Domnul.

Însă toate aceste iubiri pretextate de noi nu exprimă *adevăratul nostru motiv* pentru care nu vrem să venim la Dumnezeu. Căci adevăratul motiv pentru care nu vrem să venim este că...nu Îl iubim! Nu Îl iubim și punct!...

Căci dacă L-am iubi, nimeni nu ne-ar putea sta împotrivă, fie că ar fi vorba de oameni, de demoni sau de vremuri. Am face cumva, i-am dribla pe toți, și tot am ajunge la El și ne-am împărtăși cu El. Lucru pe care îl vedem că l-au făcut Sfinții Lui în timpul persecuțiilor. Căci ei, cu toată prigoana, cu toată moartea evidentă de pe uliție și străzi, cu toate opreliștile, ei trăiau ortodox, se rugau, făceau milostenie, se împărtășeau cu Domnul, deși știau că, în orice clipă, pot fi prinși și martirizați. Și aceasta, pentru că Domnul, pentru ei, era mai important decât viața lor. Domnul reprezenta totul pentru viața lor. Și de aceea ei nu considerau că își asumă vreun risc dacă trăiesc ortodox, ci riscau totul pentru El.

Așa că, la întrebarea „de ce oamenii nu vin la Biserică și, dacă vin, nu se împărtășesc cu Domnul foarte des", răspunsul e unul singur: nu Îl iubesc pe El la modul înfocat, la modul sincer, la modul definitiv. Dacă L-ar iubi, atunci împărtășirea cu El, cea prin cuvânt, prin vedere iconică, prin milostenie și prin asceză, dar mai ales prin Dumnezeiasca Euharistie, ar fi *toată împlinirea* vieții lor. Căci ei l-ar iubi pe Domnul prin tot ceea ce fac, pentru că viața lor ar fi o căutare vie și o dorință de rămânere veșnică cu El.

Da, Cina cea mare a Bisericii e împărtășirea cu Domnul! Și ea e mare și foarte mare și cea mai mare cină posibilă pentru că e Cina lui Dumnezeu pentru noi. În care El Însuși e masa și băutura și săturarea noastră ființială.

Și noi putem face mese, banchete, nunți, pomeni. Putem face și facem. Dar noi dăruim acolo din ale Lui. Din ce primim de la Domnul. Pe când Cina Lui este El Însuși, pentru că El ni Se dă nouă ca mâncare și băutură sfinte, pentru ca să fim veșnic cu El.

Însă de ce insist mereu pe *împărtășire* și de Biserica insistă pe această temă? De ce trebuie să ne împărtășim *des* și nu o dată la Paști și altă dată la Crăciun? Pentru că Dumnezeiasca Euharistie e *toată școala de evlavie și de viețuire ortodoxă* a noastră. Fiind mereu pregătiți pentru a fi cu Domnul, pentru a ne împărtăși cu El, noi suntem plini de toată rugăciunea și evlavia, de toată delicatețea și înfrigurarea iubitoare. Pentru că știm că ne împărtășim cu Domnul Puterilor și nu cu altcineva. Și de aceea viața noastră e o viață plină de dor pentru El și de așteptare sfântă a Lui și de bucurie împreună cu El și de lucrări sfinte împreună cu Domnul.

Și cine ar putea să ne învețe delicatețea față de oameni și față de întreaga creație, cum arată frumusețea interioară, duhovnicească, cum arată dulceața rugăciunii, cum arată smerenia milosteniei, cum arată luminarea privegherii, cum arată bucuria jertfirii de sine, dacă nu Domnul? De la cine am putea învăța noi toată virtutea și fapta bună dacă nu de la El? Căci atunci când Îl mâncăm și Îl bem pe El și El Se unește pe Sine cu noi, în adâncul nostru, și ne facem un singur duh cu El, atunci noi suntem *învățați tainic* cum să gândim, cum să simțim, cum că acționăm dimpreună cu Dumnezeu.

Taina viețuirii lui Dumnezeu cu noi, pe care noi o numim *mântuire*, e toată frumusețea aceasta interioară pe care noi o învățăm de la Dumnezeu și pe care o trăim dimpreună cu El. Pe fiecare clipă noi suntem cu El și trăim cu El cele mai frumoase clipe, cele mai sfinte momente ale vieții noastre, pentru că toată viața noastră e o bucurie, e un praznic, e un Paști continuu.

Dar asta numai pentru că Îl lăsăm pe El să Se facă *viața noastră* și *să ne unească cu Sine* și să cineze cu noi

la Cina Lui, la Cina Lui veșnică, pe care o trăim de acum, în Cina Bisericii, în Euharistia ei.

Pentru că Euharistia Bisericii nu e doar un memorial, o aducere aminte de Cina cea de Taină, și nici o formă simbolică, fără conținut, ci ea e *prezența Lui dumnezeiască totală*, acaparatoare, care ni se dă nouă și ne umple pe noi de viața Lui. De aceea ea e o Taină, o Taină prea mare, pentru că El, Împăratul slavei, Domnul și Mântuitorul vieții noastre, Iisus Hristos Dumnezeu, Fiul Tatălui, intră în noi și rămâne cu noi și ne face și pe noi asemenea Lui, ne îndumnezeiește, iar Taina constă în *ce face El cu noi* și *din noi*. Pentru că ne face din oameni pământești oameni cerești, din oameni păcătoși niște Sfinți ai Lui, și ne ridică pe toți, întru slava Lui, la înțelegeri și vederi sfinte și preadumnezeiești. Pentru că cel care stă la masă cu Domnul începe să simtă și să vadă și să înțeleagă cele ale Lui, cele veșnice ale Sfinților.

Mai pe scurt: Dumnezeu vine la noi și vrea să ne dea totul, vrea să Se dea pe Sine nouă și să fie cu noi pentru toți vecii, iar noi spunem: „Doamne, n-avem timp de Tine, pentru că ne plac foarte mult patimile noastre care ne vor duce în Iad”.

Dar dacă n-avem timp de El, n-avem timp nici de noi. Și avem timp doar pentru prostii, doar pentru lamentări, doar pentru a păcătui pe fiecare zi.

Și acum, în prag de sărbători, se vede cel mai bine alipirea noastră de lucruri și lipsa noastră de duhovnicie. Mâncăm, bem, ajungem la spital din cauza exceselor de tot felul și ne lipsește bucuria sfântă din noi. Adică Dumnezeu.

Încercăm să compensăm golul interior cu lucruri de tot felul, dar el nu se poate umple cu cadouri. Pentru că golul sufletesc, urâtul din noi, nefericirea e...locul unde trebuia să fie Dumnezeu și să umple de sens viața

noastră. Și dacă suntem nefericiți e semn că n-am vrut să venim la Cina Lui, pentru ca El să fie fericirea noastră.

Îmi aduc aminte de primele mele zile liturgice și de bucuria lor. De citirile de ore și de zile ale cărților sfinte. Începeam să citesc și nu mai vream să termin. Îmi dădeam seama că am atâtea neștiințe, atâtea întrebări neexplicate, atâta dorință de a afla, de a mă umple, de a mă împlini. Și asta mă făcea să fiu fără sațiu în cunoaștere.

Și zilele de slujbă erau zilele mele de lucru și de bucurie sfântă. Pentru că mergeam și citeam și cântam la strană și mă epuizam bucuros în întreaga slujire. Și nimeni nu mi-ar fi putut da bucuria și împlinirea și prezența acolo, la Slujbe, pentru că prezența la Biserică era *împlinirea* mea. Pentru că Slujba nu consta numai în ce citeam și cântam la strană sau în ce auzeam din altar sau din vederea celor care veneau la Biserică. Ci, la modul esențial, Slujba a fost și este pentru mine *întâlnirea noastră*, a Bisericii, în rugăciune, cu Dumnezeu.

Slujba e întâlnirea cu Dumnezeu în mijlocul comuniunii Bisericii. Și de fiecare dată întâlnirea e mereu nouă și mereu altfel și din ce în ce mai plină de înțelepciune, pe măsura creșterii noastre în viața cu Dumnezeu.

Căci una înțelegem la 6 ani, alta la 14 ani, alta la 24 de ani, alta la 46 de ani, alta la 96 de ani...din Slujbele Bisericii. Slujbele sunt aceleași sau par aceleași, dar noi suntem alții și înțelegerea noastră e alta, mereu alta. Și prezența lui Dumnezeu în noi și siguranța și încrederea în El sunt mereu altfel, mult mai depline.

Pentru că cunoașterea lui Dumnezeu, aceasta vie și experiențială, care se combină cu citirile și auzirile

noastre, crește pe fiecare zi în noi, și respirarea noastră în fața Lui e mereu alta. Pe fiecare zi suntem tot mai răbdători, tot mai încrezători, tot mai complecși, tot mai *așezați* în relația cu El, pentru că știm cine e Dumnezeul nostru, ce a făcut El pentru noi și cu noi, pentru că avem un parcurs de viață împreună cu El.

El nu e pentru noi doar un cuvânt...ci El e totul. E tot ce e important pentru noi, e profundul vieții noastre, e Cel pentru care noi trăim și suntem.

Și asta pentru că...am venit la Cina Lui și L-am ascultat pe El și am mâncat din ea, adică din El Însuși euharistic, chiar dacă eram săraci, ciungi, șchiopi și orbi [Lc. 14, 21]. Căci El nu s-a uitat la infirmitățile noastre, adică la păcatele și patimile noastre, ci ne-a primit pe toți la Masa Lui și ne-a vindecat cu vindecare dumnezeiască și ne-a făcut vii pentru El.

Iar finalul Evangheliei e drastic: „Căci vă zic vouă, că niciunul [dintre] oamenii aceia care au fost chemați [nu] va gusta [din] cina Mea [Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί Μου τοῦ δείπνου]. Căci mulți sunt chemați, dar puțini [sunt] aleși [Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί]” [Lc. 14, 24, BYZ].

Căci toți am fost chemați la Cină, la Dumnezeiasca Euharistie a Liturghiei Bisericii, dar nu toți am venit să ne împărtășim cu El. De aceea nu vor gusta din Cina Împărăției Lui cei care nu au gustat din El, Cel euharistic.

Și când Domnul spune „puțini”...spune o profeție despre viața Bisericii și despre viața lumii. Căci vedem cu toții, cu ochiul liber, că sunt puțini cei care vin la Biserică și, tot mai puțini, cei care au o viață liturgică asumată, în care se spovedesc și se împărtășesc des.

Însă *puținul* acesta nu înseamnă *deloc*. Iar noi nu trebuie să fim printre *cei mulți*, care nu dau curs

invitației de a veni la Cina Lui, ci printre *cei puțini*, care venim și ne împărtășim cu El, Care e viața noastră.

Ne apropiem, iubiții mei, de marele praznic al sfârșitului de an 2016! În afară de aceasta, mai sunt două duminici și a doua, și ultima din an, e a praznicului Nașterii Domnului. Praznic care începe pe 25 decembrie și se termină pe 31 decembrie 2016, adică în ultima zi a anului calendaristic sau civil. Zile de praznic pe care trebuie să le trăim așa după cum ne spune colindul: „Acum te las, fii sănătos/ Și vesel de Crăciun./ Dar nu uita, când ești voios/ Române, să fii bun!”[382].

Pentru că voioșia, din întâlnirea cu familia, cu rudele, cu prietenii, din punerea la masă împreună, poate naște multe păcate. Dar dacă suntem buni la suflet, milostivi, dacă vedem binele în oameni și vrem binele între oameni, dacă vrem pacea și buna înțelegere între oameni, atunci această stare ne ferește de multe păcate.

Milostenia ne face umani, cu suflet viu, simțitor. Pacea ne face calmi și răbdători. Mulțumirea cu ceea ce avem ne face recunoscători și responsabili. Și când iubim oamenii și dorim binele lor, prosperitatea lor, mântuirea lor, atunci contribuim la o lume a păcii, la o lume a respectului reciproc, la o lume a bunului simț.

Dumnezeu să ne întărească să postim cu pace până la praznic, să ne umplem de rugăciune și de milostenie până la praznic, să ne umplem de curăție și de citiri sfinte, pentru ca și în noi să Se nască Domnul și să ne umple de frumusețea fecioriei și a curăției Sale! Amin.

---

[382] A se vedea: http://www.crestinortodox.ro/colinde-versuri/colinde-traditionale/din-in-68364.html.

Predică la Duminica dinaintea Nașterii Domnului [2016]

Iubiții mei[383],

după cum ne spune și titlul predicii, duminica aceasta *vestește* marele praznic al duminicii viitoare. Ea vestește Nașterea Domnului.

Căci azi îi pomenim pe toți Sfinții Părinți ai Vechiului Testament, de la Sfântul Adam, Protopărintele nostru, și până la Sfântul Iosif, Logodnicul Maicii Domnului[384], iar Evanghelia zilei a fost primul capitol din *Evanghelia după Matteos*, în care avem „cartea nașterii lui Iisus Hristos [βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ]" [Mt. 1, 1, BYZ], adică genealogia Sa umană, dar și evenimentul capital al mântuirii noastre: *nașterea* Domnului din Preacurata Fecioară Maria.

Și Sfântul Matteos vorbește în mod concis, dar fundamental despre nașterea Domnului, spunându-ne: „Și nu o cunoștea pe ea [καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν], până ce a născut pe Fiul ei Cel întâi-născut [ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν Υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον]; și a chemat numele lui *Iisus* [καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ *Ἰησοῦν*]" [Mt. 1, 25, BYZ].

– Cine nu o cunoștea pe ea, pe Născătoarea de Dumnezeu?

– Sfântul și Dreptul Iosif, Logodnicul ei.

– Ce înseamnă verbul „a cunoaște" în această situație?

---

[383] Scrisă în dimineața zilei de 15 decembrie 2016, zi de joi, cu soare, - 5 grade.

[384] *Cf.* Sinaxarului zilei. A se vedea: *Mineiul pe luna decembrie*, ed. BOR 1991, p. 259-260.

– Are înțelesul din Fac. 4, 1, unde ni se spune: „Și Adam *a cunoscut*-o pe Eva, femeia sa, și, zămislind, l-a născut pe Cain [Αδαμ δὲ *ἔγνω* Ευαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν τὸν Καιν]” [LXX]. Dar, trebuie să subliniez acest lucru, *a-ți cunoaște* femeia, în Scriptură, nu se reduce doar la actul sexual, din cauza căruia soția ta rămâne gravidă, ci el exprimă *întreaga intimitate* a celor doi soți. Căci atunci când *îți cunoști soția*, o cunoști sub toate aspectele vieții ei, și sufletește și trupește, în orice moment al zilei și al nopții, pentru că te intimizezi cu ea în toate aspectele vieții conjugale.

Și când Matteos ne spune: „și [Iosif] nu o cunoștea pe ea”, pe Maria, înseamnă că *nu avea intimitate conjugală* cu ea. Nu se apropia de ea ca de *o soție adevărată*, pentru că el fusese logodit cu ea tocmai pentru ca *să păzească* fecioria ei.

Și nu a cunoscut-o „până ce a născut” înseamnă că *ea a născut fiind Fecioară*. Pentru că ea nu L-a zămislit pe Domnul cu Sfântul Iosif, ci, așa cum ne spune Mat. 1, 18: „logodindu-se Maica Lui, Maria, [cu] Iosif [μνηστευθείσης τῆς μητρὸς Αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ], mai înainte să vină ei împreună [πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς], s-a aflat având în pântece din Duhul Sfânt [εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου]”.

Și aici, la Mat. 1, 18, expresia: „mai înainte să vină ei împreună [πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς]” e sinonimă cu expresia: „și nu o cunoștea pe ea [καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν]” din Mat. 1, 25. Pentru că *înainte să vină împreună* înseamnă *fără să fi existat o apropiere sexuală* între Iosif și Maria. Pentru că zămislirea Domnului în pântecele ei a fost mai presus de fire, dumnezeiască, nestricând fecioria ei, pentru că Fiul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Și-a construit trup din Preacurata Fecioară Maria.

– De ce însă Scriptura nu ne vorbește în mod explicit de acțiunea întregii Treimi în zămislirea Domnului?

– Pentru că Scriptura are obiceiul, uneori, să amintească *doar o persoană* a Treimii și, prin ea, noi suntem invitați *să înțelegem întreaga Treime*. Căci atunci când Sfântul Matteos ne spune: „s-a aflat având în pântece din Duhul Sfânt [εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου]" [Mat. 1, 18], prin expresia „din Duhul Sfânt" nu ne spune că „S-a întrupat Duhul Sfânt" în pântecele Mariei, ci că El, Duhul Sfânt, *a conlucrat* la zămislirea Fiului din Fecioară.

Însă Duhul Sfânt conlucrează din veci și pentru veci dimpreună cu Fiul și cu Tatăl, pentru că Dumnezeul nostru e tripersonal și nu monopersonal. Și așa cum la începutul Scripturii, în expresia: „în[tru] început a făcut Dumnezeu cerul și pământul [ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν]" [Fac. 1, 1, LXX], noi nu înțelegem doar o persoană a Treimii, ci pe întreaga Treime ca fiind Creatoarea a tot ce există, tot la fel și aici, prin evidențierea numai a Sfântului Duh în actul zămislirii Fiului este înțeleasă întreaga Treime. Și așa trebuie să înțelegem întreaga Scriptură și întregul cult al Bisericii: ca referindu-se la *Dumnezeul treimic*, chiar dacă, uneori, se vorbește doar de una sau de două dintre persoanele Treimii. Pentru că niciodată o persoană a Treimii nu săvârșește ceva în separație/ în indiferență față de celelalte două, ci numai împreună, prin conlucrarea tuturor celor trei persoane dumnezeiești.

Așadar, Fiul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Și-a construit trup în uterul Fecioarei Maria și de aceea, El, Iisus Hristos, este Fiul lui Dumnezeu întrupat, adică Dumnezeu și om în același timp, și nu „un simplu om". Din acest motiv, pentru Biserica lui

Dumnezeu, Fecioara Maria nu este „mama unui om", ci e *Născătoarea de Dumnezeu*, pentru că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat din Fecioara Maria. Și El S-a întrupat mai presus de fire în uterul ei, nestricând fecioria Maicii Sale prin nașterea Sa, pentru că El S-a născut din ea mai presus de fire. Iar Maica lui Dumnezeu, tocmai pentru că a fost Fecioară mai înainte de naștere, în naștere și după nașterea Domnului din ea, este *Pururea Fecioară* și *Împărăteasa* întregii creații, așa după cum au profețit fiii lui Core despre ea: „Stătut-a Împărăteasa din cele de-a dreapta Ta, [fiind] îmbrăcată în îmbrăcăminte împletită cu aur [și] înfrumusețată [παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν Σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμένη]" [Ps. 44, 10, LXX]. Pentru că frumusețea ei este cea lăuntrică, fiind aceea că ea e plină de toată virtutea și de slava lui Dumnezeu ca nicio altă făptură din cer și de pe pământ.

De aceea, praznicul nașterii Domnului nu este doar mărturia explicită a faptului că *Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat și S-a făcut om ca noi, afară de păcat*, ci acest praznic dumnezeiesc mărturisește și faptul că cea care L-a născut pe Domnul e *Împărăteasa* și *Stăpâna întregii creații*, pentru că, prin viața ei cea cu totul sfântă și fără de păcat, Fecioara Maria S-a făcut *Născătoare de Dumnezeu*.

Pentru că sfințenia Născătoarei de Dumnezeu nu este „o minune unilaterală" a lui Dumnezeu, întrucât Fiul „avea nevoie să Se nască din cineva", ci *sfințenia ei este minunea conlucrării ei cu Dumnezeu*. Pentru că Fecioara Maria și-a dorit cu toată ființa ei să Îi slujească lui Dumnezeu și Dumnezeu a întărit-o în toată nevoința ei îndumnezeitoare. Mai pe scurt: Dumnezeu a conlucrat cu Maica Domnului la mântuirea ei, cum conlucrează cu fiecare dintre noi. Iar biruința ei

împotriva a tot păcatul a fost *o biruință interioară*, personală, ajutată fiind de Dumnezeu întru toate, pentru că viața ei a fost, în întregime, *o împreună-lucrare* cu Dumnezeul treimic, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Și de aceea, pe drept cuvânt, Împăratul *a poftit* frumusețea [*ἐπεθύμησεν* ὁ Βασιλεὺς τοῦ κάλλους] [Ps. 44, 12] ei, pentru că „toată slava fiicei Împăratului [era] *înăuntru* [πᾶσα ἡ δόξα αὐτῆς θυγατρὸς Βασιλέως *ἔσωθεν*]" [Ps. 44, 14] ei. Și poftirea lui Dumnezeu e mai presus de orice patimă, pentru că El poftește, El iubește nespus curăția și sfințenia, faptul ca omul să fie *un locaș duhovnicesc* al Lui.

De aceea, Pururea Fecioara Maria și Împărăteasa a toată făptura e *locașul rațional cel veșnic* al lui Dumnezeu, pentru că în pântecele ei a fost cuprins, în mod trupește, Cel de necuprins după dumnezeirea Lui, și ea este mai încăpătoare și mai desfătată decât toate cerurile. Iar noi, fiecare dintre noi, suntem chemați la același lucru: la purtarea în noi a lui Dumnezeu prin slava Lui, pentru ca să ne facem locașuri duhovnicești ale lui Dumnezeu.

Tocmai de aceea, fiecare dintre noi putem trăi în adâncul nostru Nașterea Domnului, Botezul Lui, predicarea Lui, minunile Lui, Moartea, Învierea și Înălțarea Lui la cer și continua prezență a Treimii, prin slava Ei, în noi, pentru că toate acestea *le retrăim duhovnicește* în noi înșine.

Pregătirea noastră prin post și rugăciune și milostenie pentru acest praznic dumnezeiesc a avut și are drept scop tocmai pe acela de a ne face inima sensibilă, copilăroasă, bună...pentru ca să ne întâlnim cu Fiul lui Dumnezeu, Care a acceptat să fie Prunc neajutorat, pentru ca să ne învețe și pe noi că creșterea duhovnicească trece prin toate fazele maturizării.

Căci Domnul știa că noi avem nevoie de *un exemplu viu*, cuceritor, acaparator cu totul, de viețuire creștină. Și pentru aceasta S-a făcut exemplul nostru absolut de viață duhovnicească, pentru ca noi să creștem pe fiecare zi în urmarea Lui interioară. Pentru că noi Îl urmăm pe El schimbându-ne mereu în noi înșine, prin slava Lui, și creșterea noastră duhovnicească e o continuă maturizare sfântă.

Însă, fiecare dintre noi am început la un moment dat creșterea duhovnicească.

– Când?

– Odată cu Botezul nostru! Pentru că atunci ne-am născut din nou [In. 3, 5], ne-am născut din Dumnezeu [In. 1, 13], adică prin slava Lui, care ne-a umplut pe noi...și de atunci creștem întru El. Și de praznicul acesta, când vorbim de nașterea Lui, noi, în mod inevitabil, ne gândim la nașterea noastră trupească, din mamele noastre. Dar, mai cu seamă, de acest praznic ar trebui să ne gândim la nașterea noastră din cer, de la Dumnezeu, adică la Botezul nostru, care este *adevărata noastră naștere*. Pentru că, prin nașterea trupească, cea din mamele noastre, noi am intrat în lume, dar prin a doua naștere, cea a Botezului, noi am intrat în Biserica Lui și ne-am făcut mădulare duhovnicești ale Sale, pentru că ne-am umplut de slava Împărăției Sale.

Iar rolul genealogiei de la Matteos 1 este acesta: ca să se arate că Iisus Hristos, după umanitatea Sa, este fiul lui Avraam [Mt. 1, 1], al Patriarhului celui credincios lui Dumnezeu, care s-a încrezut în Dumnezeu și s-a lăsat condus de Dumnezeu în viața lui. Și că familia creștină din care te naști e foarte importantă pentru dezvoltarea ta duhovnicească. Dar, dacă familia ta nu e creștină, acest lucru nu trebuie să îl consideri „un handicap", pentru că tu, ca membru al Bisericii, faci

parte din marea familie a tuturor celor credincioși, care, de la Sfântul Adam și până azi Îi slujesc lui Dumnezeu în toată viața lor.

Și Dumnezeiasca Biserică, înainte de nașterea Domnului, îi trece în revistă, în mod nominal, pe toți Sfinții Vechiului Testament. Pentru ca să ne arate că Dumnezeu, și înainte și după nașterea Lui, a avut și are parteneri de dialog, pentru că credința este *un dialog continuu* cu Dumnezeu, asumat ca însăși *esența* vieții noastre personale.

Iar Sinaxarul duminicii de azi, al duminicii pregătitoare a praznicului Nașterii Domnului, ne spune *care sunt Sfinții lui Dumnezeu din vechime*, de dinainte de întruparea Lui. Sfinți pe care i-am trecut în revistă în predica de anul trecut[385].

Și în predica de anul trecut, pe care vă rog să o recitiți, veți găsi numele lor, ale Sfinților Vechiului Testament, așa după cum sunt ele în *LXX* sau în *Septuaginta*, care este *adevărata versiune ortodoxă a Vechiului Testament*. Și dacă vreți să le pronunțați *în mod corect* numele acestor Sfinți ai lui Dumnezeu, trebuie să învățați adevărata lor pronunție, pe care am arătat-o acolo și care e conformă cu LXX.

Așadar, Biserica lui Dumnezeu *își asumă* pe toți Sfinții Lui din toate secolele istoriei, și cărțile aghiologice ale Bisericii cuprind viețile, nevoințele, minunile și teologia lor. Iar nouă, Dumnezeu ne cere să îi cunoaștem pe Sfinții Lui, pentru că de la ei trebuie să învățăm teologia pe care El le-a revelat-o lor, să îi cinstim pe ei, să ne rugăm lor și să păstrăm toate locurile unde ei s-au nevoit și s-au arătat oamenilor în mod minunat.

---

[385] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/18/predica-la-duminica-dinaintea-nasterii-domnului-2015/.

Adică să îmbinăm în viața noastră cunoașterea Sfinților cu cinstirea lor și cu rugăciunea față de ei, și să mergem în locurile unde ei s-au nevoit ca la niște *cărți* ale înduhovnicirii noastre. Pentru că în cele rămase de la ei noi putem *citi* chipul lor duhovnicesc, profunzimea vieții lor cu Dumnezeu, care ne îmbogățește și pe noi.

Căci orice detaliu despre Sfinții lui Dumnezeu este *o recunoaștere* a prezenței Lui în viața lor, și, în același timp, prin orice detaliu al vieții lor noi *ne verificăm* viața noastră.

– Ce înseamnă *să ne verificăm viața* față în față cu Viețile Sfinților?

– Să vedem *diferențele* dintre ei și noi! Să vedem cum se rugau ei, cum posteau ei, cum slujeau ei lui Dumnezeu și oamenilor, cum suportau ei nedreptatea de la oameni, șicanele demonilor și intemperiile de tot felul și cum le suportăm noi. Pentru că astfel ne vedem neputința, ne vedem neștiința, ne vedem slăbiciunile de tot felul, vedem ce nu suntem...pe lângă prea frumoșii și prea asceticii Sfinți ai lui Dumnezeu.

Pentru că unul dintre motivele principale pentru care ne înfumurăm, ne mândrim, ne lăudăm în mod păcătos e acela că *ne comparăm*...cu unii care ni se par nouă că *fac mai puțin* decât noi. Și comparându-ne cu ei, ni se pare că „stăm bine”. Dar dacă începem să cunoaștem multe vieți ale Sfinților lui Dumnezeu, dacă le cunoaștem scrierile și viețile, nevoințele lor și vederile lor extatice, atunci înțelegem că *nu...suntem nimic* pe lângă ei. Înțelegem că cerințele lui Dumnezeu de la noi sunt mari, colosale, iar Sfinții Lui le-au împlinit la cote înalte, bulversante, impresionante, care ne umplu de smerenie.

Așadar, nu multa știința teologică te face să fii mândru, nu viața duhovnicească te înfumurează, ci

puțina știință teologică și puțina experiență duhovnicească te fac să ai „o bună părere despre tine însuți". Însă, când crești în teologie și în sfințenie, înțelegi că toate sunt darul lui Dumnezeu și că El e izvorul a toată înțelegerea și sfințirea noastră și că fără El nu putem face nimic, nici cel mai mic lucru. Și că nu avem pentru ce ne mândri și pentru ce ne făli în fața Lui și a oamenilor, pentru că toate sunt de la El, atât cele trupești, cât și cele duhovnicești ale noastre. Ci, dimpotrivă, pe cât te sfințești mai mult, pe atât Dumnezeu e tot mai mult *centrul* vieții tale, iar tu *te ștergi* din ce în ce mai mult în fața Lui, văzându-te rob netrebnic și păcătos și orb și înfumurat, pentru că *a fi credincios* înseamnă *a le vedea pe cele tainice și dumnezeiești ale lui Dumnezeu*.

Însă noi, care stăm numai în cele lumești și nu avem decât arareori gândul la El, cum să fim *văzători* ai tainelor Lui? Căci văzătorii de Dumnezeu sunt cei care se umplu pe fiecare zi de luminările lui Dumnezeu și de vedeniile Lui cele preasfinte. Văzătorii de Dumnezeu află de la El *adevărata teologie*, pentru că află de la El *adevărata viață duhovnicească*. Și viața cu Dumnezeu e o viață plină de slava Lui, în care El te învață mereu cele ale Sale. Și dacă Dumnezeu te învață să fii teolog și credincios și milostiv și iertător, cine ne poate fi un profesor mai bun decât El?

De aceea, iubiții mei, insist adesea în fața dumneavoastră pe faptul că viața cu Dumnezeu este o continuă intimizare cu El, este o continuă învățare a noastră de către El și o continuă înfrumusețare duhovnicească a noastră de către El. Că aici, la Biserică, noi nu venim ca la teatru, că aici nu avem de-a face cu un spectacol care e menit să ne emoționeze pasager, ci aici, la Biserică, noi venim pentru ca *să ne schimbăm interior* pe fiecare zi. Pentru că Slujbele Bisericii ne

umplu de slava lui Dumnezeu, care schimbă fundamental adâncul ființei noastre.

Noi ne apropiem de Dumnezeu, de Soarele dreptății noastre, ca El să ne umple cu razele slavei Lui celei veșnice. Și dacă ne rugăm Lui și dacă ne spovedim Lui și dacă ne împărtășim cu El și dacă Îi mulțumim Lui pentru toate cele ale vieții noastre și ale întregii lumi, atunci noi ne lăsăm *modelați ca ceara* de focul slavei Sale.

Căci Hristos, Domnul nostru, e închipuit de orice lumânare aprinsă și de orice candelă aprinsă, vie. Și cum lumânarea arde ca să ne lumineze și să ne încălzească, tot la fel Domnul nostru, pe Care Îl vedem acum ca Prunc veșnic în mijlocul nostru, a venit în lume ca să fie Lumina noastră veșnică și Cel care ne încălzește cu focul dragostei Sale.

Însă lumânarea luminează pe măsură ce arde și încălzește. Ea se consumă luminându-ne, pentru ca să ne facă să putem să mergem în noaptea acestei vieți călăuziți de ea. Pruncul cel dumnezeiesc, în mijlocul nostru, a fost ca o lumânare care S-a consumat până la ultima picătură pentru noi sau ca bobul de grâu care a fost pus în pământ ca să moară...Dar El, Pruncul cel veșnic, Fiul Tatălui, a înviat din morți a treia zi, cu trupul Său transfigurat, făcându-se începutul celor înviați din morți, pentru ca să ne arate nouă că, dacă urmăm exemplul Lui, și ne consumăm ca o lumânare aprinsă, frumoasă toată viață, vom învia cu trup duhovnicesc, plin de slava Lui, aidoma umanității Sale transfigurate.

Adică nu pierdem nimic dacă dăm milostenie, nu pierdem nimic dată trăim sfânt în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, nu pierdem nimic când suntem nedreptățiți, pentru că adevărata noastră viață e aceea de *înviați din morți*. Și când vom învia din morți și tru-

pește, pentru că acum suntem vii duhovnicește, atunci vom fi plini de slava Lui Dumnezeu, aceea care s-a pogorât în noi datorită oricărui lucru bun făcut de noi în viața noastră.

Căci slava lui Dumnezeu se pogoară în noi și când citim și când ne rugăm și când muncim și când creăm ceva și când dăm milostenie și când iertăm și când suntem îngăduitori cu neputințele oamenilor și când căutăm pacea între oameni și când ne smerim și ne curățim de tot păcatul. Orice lucru bun, orice virtute, orice dar al lui Dumnezeu *sporește* în noi slava Lui și *păstrează* în noi slava Lui, pentru că slava Lui stă doar în cel care împlinește voile lui Dumnezeu.

Și voia lui Dumnezeu e și pocăința și milostenia și facerea de bine și iertarea și rugăciunea pentru toți oamenii și slujirea zilnică a lui Dumnezeu și oamenilor. Pentru că în relația noastră cu oamenii se vede iubirea noastră față de El, și iubirea Lui din noi e aceea care îi convinge pe oameni că viața cu Dumnezeu e viața autentică, e adevărata viață a oamenilor.

Așadar, dacă căutăm alimente biologice, nemodificate genetic, pentru că vrem să mâncăm sănătos, dacă ne place muntele, dacă ne place plimbarea, dacă ne place aerul bun și dacă ne place vegetația prosperă, atunci trebuie să ne placă și *mâncarea duhovnicească autentică*. Adică trebuie să ne placă *adevărata teologie* a Bisericii și *consecințele dumnezeiești și îndumnezeitoare* ale Sfintelor ei Slujbe în viața noastră.

Pentru că nu putem amesteca adevărul cu minciuna și nici viața cu moartea. Și dacă ne place viața și vrem viața cea veșnică, atunci cu Dumnezeu, în Biserica Lui, în Biserica Ortodoxă, o trăim încă de acum. Căci Biserica e *împreuna-locuire* cu Dumnezeu și *împreuna-lucrare* cu Dumnezeu. Fiindcă aici, în Biserică, noi locuim, noi stăm înaintea Lui și cu El, pentru ca să

ne umplem de viața Lui și să lucrăm, dimpreună cu El, toate ale vieții noastre.

De aceea, venitul la Biserică este *mai mult decât neapărat*, pentru că aici, în Casa Lui, noi stăm înaintea Lui, ca împreună robi ai Lui și împreună frați întru El, și învățăm să conviețuim și să ne rugăm împreună și să nădăjduim la a trăi împreună în Împărăția Lui cea veșnică. Și după cum, într-o casă, dacă membrii familiei nu se întâlnesc în mod zilnic și nu vorbesc și nu lucrează și nu mănâncă împreună, încep să se răcească unii de alții, tot la fel și aici, în Biserică, cine nu vine regulat la Biserică se răcește/ se depărtează/ se autoexclude din comuniunea Bisericii. Pentru că Dumnezeu vrea să vorbească cu noi în mod zilnic și să ne învețe pe ale Sale, și El ne învață pe cele ale Sale prin toată Slujbele și prin întreaga viață a Bisericii Sale.

Așa că noi, aici, nu suntem *spectatori* la Slujbe, ci *împreună-lucrători* la schimbarea noastră, a tuturor. Pentru că fiecare împreună cu Dumnezeu și ajutându-ne în mod reciproc, noi ne schimbăm interior și ne schimbăm unii pe alții, pentru că viața lui Dumnezeu coboară în noi și rămâne în noi.

Dar pentru ca să ne schimbăm continuu trebuie să fim rugăciune continuu, să fim iubire, să fim dăruire, să fim prietenie în mod continuu, ca prin exemplul nostru, Dumnezeu să fie căutat și ascultat și iubit și de alți oameni, care acum sunt necredincioși. Pentru că noi suntem luminile care atrag și pe cei din întuneric, noi suntem glasul adevărului în această lume, noi suntem mireasma mântuirii lui Dumnezeu, noi suntem florile Lui cele frumoase, care încălzim inimile oamenilor. Noi, oamenii Bisericii, de la mic și până la mare, suntem *lumina* acestei lumi și ea trebuie să lumineze cu putere în fața celor necredincioși.

Pentru că numai astfel praznicul acesta este *relevant* pentru societatea românească și pentru întreaga lume. Dacă creștinii sunt văzuți ca oameni frumoși și buni, integri și primitori, atunci ei sunt *relevanți* pentru lumea asta, pentru că arată că sunt *altfel* decât majoritatea. Dar dacă ne pierdem în mijlocul lumii și nu mai *luminăm* ca oameni ai Bisericii, atunci suntem vetuști pentru lume, căci și lumea e învechită pentru ea însăși.

Căci ce face *lumea* zi de zi? Mănâncă, se distrează, trăiește ca și când ar fi veșnică. Însă, în mijlocul ei, creștinii nu mănâncă ca lumea, nu se distrează ca lumea și nu se cred veșnici pe acest pământ. Ci creștinii mănâncă postind, se distrează duhovnicește, cuvios, și au conștiința că sunt muritori. Dar, în același timp, că viața de acum e *pridvorul* Împărăției lui Dumnezeu, pentru că toți vom învia și ne vom schimba cu schimbare duhovnicească. Dar unii spre viață veșnică și alții spre moarte veșnică. Căci, deși învierea va fi universală, nu vom merge toți în Rai, ci numai cei care suntem proprii lui.

Și pentru ca să fim *proprii Raiului* trebuie să fim acum *Sfinții Bisericii*. Sfinții de zi cu zi ai Bisericii. Căci așa se trăiește sfânt în fața lui Dumnezeu: în fiecare zi a vieții noastre.

De aceea, iubiții mei, să așteptăm praznicul cel mare al Nașterii Domnului cu casele primitoare, dar, în primul rând, cu sufletele curate și frumoase! Să avem masă de praznic, dar, mai întâi de toate, să avem suflet de praznic! Să avem colinde în sufletul nostru, să avem rugăciune în sufletul nostru, să ne umplem de delicatețe și curăție, pentru că astfel vom putea să vestim tuturor că Domnul nostru S-a făcut Prunc, pentru ca pe noi să ne facă curați la inimă!

Vă doresc multă bucurie, multă pace în această săptămână sfântă, și ca fiecare dintre noi să trăim nașterea Domnului ca pe o bucurie plină de curăție și de veselie sfântă! Amin.

Predică la praznicul Nașterii Domnului [2016]

Iubiții mei[386],

[386] Scrisă în dimineața zilei de 21 decembrie 2016, zi de miercuri, înnorată, cu 1 grad la ora 10.00.

Sfânta Icoană a Nașterii Domnului de deasupra a fost pictată de Sfântul Andrei Rubliov și am preluat-o de aici: http://nektolukas.ru/wp-

Hristos S-a născut!

S-a născut în Bitleemul sau Vitleemul Iudeii [Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας] [Mt. 2, 1, BYZ] după umanitatea Sa, pentru că, după dumnezeirea Lui, El S-a născut din Tatăl mai înainte de veci [In. 1, 1], după cum, tot din Tatăl și tot mai dinainte de veci, S-a purces Duhul Sfânt [In. 15, 26]. Pentru că Dumnezeul nostru este treimic, e Treime de persoane veșnice, Care trăiesc într-o comuniune și într-o iubire desăvârșite [I In. 4, 8], iar Cel care S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră a fost Fiul Unul-născut al Tatălui[387], Care, în timp, prin naștere mai presus de fire, S-a făcut și Fiul Fecioarei Maria.

Și tocmai pentru că S-a născut mai presus de fire, El nu a stricat fecioria ei, și numai ea, cea mai sfântă persoană a umanității, este în același timp Maică și Fecioară, Fecioară și Maică. După cum Fiul ei este singura persoană care este în același timp Dumnezeu și om, căci este singura persoană cu două nașteri: una din veci și alta în timp, una din Tatăl Său și alta din Maica Sa, Pururea Fecioara Maria.

– Însă, de ce S-a întrupat Fiul Tatălui și S-a făcut om ca noi, afară de păcat?

---

content/uploads/2009/01/rozdestvo-hristovo_rublev.jpg. A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Andrei_Rubliov.

A fost pictată în anul 1405, *cf.*

https://ro.wikipedia.org/wiki/Andrei_Rubliov#/media/File:Nativity_(15th_c.,_Annunciation_Cathedral_in_Moscow).jpg.

[387] *Cf. Simbolului de la Nicea*, apud *Enchiridion symbolorum et definitionum*, ed. Henricus Denzinger, Ed. Sumtibus Stahelianis, Wirceburgi, 1854, p. 9.

– Pentru că atunci „când S-a întrupat și a devenit om, El *a re-creat* întreaga fire umană și ne-a dat-o nouă dintr-o dată, împreună cu mântuirea. Așa că ceea ce noi am pierdut în Adam (quod perdideramus in Adam) și anume chipul și asemănarea lui Dumnezeu (secundum imaginem et similitudinem esse Dei), pe acestea le-am recăpătat în Hristos Iisus (in Christo Jesu recipe-remus)”[388]. Căci omul trebuia „să se re-facă (replasmare) pe sine și, [în același timp], să dea prețul victoriei (bravium victoriae). Și era imposibil ca el să câștige mântuirea odată ce căzuse sub povara păcatului. Fiul însă le-a făcut pe amândouă și fiind Cuvântul lui Dumnezeu, S-a coborât de la Tatăl și S-a întrupat, oprind păcatul și odată cu el și moartea, împlinind tot planul prestabilit al mântuirii noastre”[389].

Iar când Sfântul Irineos [Εἰρηναῖος][390] spune că Domnul *a re-creat* în persoana Sa firea noastră umană, el spune că Domnul *a sfințit-o* și *a îndumnezeit-o*, pentru că *a umplut-o de slava Lui cea veșnică*. În așa fel încât firea Lui umană, asumată din trupul Maicii Domnului, s-a făcut *mediu de iradiere* a slavei Sale pentru întreaga umanitate și întreaga Sa creație.

Și El S-a făcut Prunc pentru noi, pentru ca să-l sfințească pe om din prima clipă a vieții lui pământești și până în ultima sa clipă trăită aici, pe pământ. Adică pentru a ne da nouă posibilitatea să ne sfințim din

---

[388] Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Aflarea și respingerea falsei cunoașteri sau Contra ereziilor*, vol. 2, trad. din lb. engl., introd. și note de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2007, p. 98.

Cartea poate fi downloadată de aici:

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/.

[389] Idem, p. 98-99.

[390] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Irenaeus.

primele zile ale vieții noastre și să trăim o viață sfântă și fără de prihană.

Căci nu puteam să facem acest lucru fără Hristos Domnul, pentru că eram robi ai păcatului, ai Satanei și ai morții. Dar de când El, Mântuitorul nostru, a refăcut firea noastră în persoana Lui divino-umană, prin întreaga Lui operă răscumpărătoare și mântuitoare pentru noi, de atunci noi luăm har și putere din umanitatea Lui transfigurată pentru ca să ne curățim și să ne sfințim și noi viața noastră, aici, în Biserica slavei Sale. De aceea, noi nu putem trăi *uman* cu adevărat, decât în relație cu Dumnezeu, Cel care ne întărește și ne umple de har spre acest lucru.

Însă, pentru *a crește în Hristos*, pentru a crește în sfințenia Lui, trebuie să fim mai întâi de toate *prunci în Hristos*. Trebuie să fim răscumpărați și sfințiți de El prin Botez, prin Mirungere și prin Euharistie, pentru ca să ne facă *locașuri duhovnicești* ale Sale. Și noi ajungem *intimi* ai lui Dumnezeu numai aici, în Biserica Sa, pentru că aici trăim cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui și cu toți confrații noștri, care, ca și noi, se hrănesc cu aceleași cuvinte și cu aceleași Taine și Slujbe ale Bisericii.

Și cu toții începem *pruncia duhovnicească* prin Botez, iar toată viața Bisericii e o creștere continuă a noastră în înțelegerea tainelor lui Dumnezeu și în viața curată. Căci noi, deopotrivă, trebuie să aflăm teologia Bisericii din Biserică, să o înțelegem și să o avem în inima noastră cu adevărat, propovăduită și înțeleasă în mod desăvârșit, dar, în același timp, noi trebuie să fim biserici vii ale lui Dumnezeu, în care teologia Lui să lumineze ca o lumină pusă în sfeșnic. Și nu putem fi duhovnicești, dacă nu trăim duhovnicește. Nu putem fi ai lui Dumnezeu, dacă nu trăim zilnic în ritmul teologiei și al vieții Bisericii lui Dumnezeu. Și cum nu

putem fi la zi cu informațiile despre lumea noastră, dacă nu ne informăm continuu, tot la fel nu putem fi *ai Bisericii lui Dumnezeu* în mod sporadic, ci în mod zilnic.

Căci râvna vieții noastre, care trebuie să fie plină de teologie sfântă, trebuie să fie *râvna pentru Biserică*. Fiecare dintre noi trebuie să ne întrebăm „ce am făcut și facem pentru Biserica lui Dumnezeu" și „cine suntem noi în Biserica Lui". Pentru că fiecare suntem *chemați* în Biserica Lui și Domnul are *pentru fiecare* o lucrare anume. Așa că nimeni nu poate să spună că este „exclus", pentru că Dumnezeu ne cheamă pe toți în Biserica Lui și pentru toți El are o lucrare.

Însă care e *lucrarea* noastră? La ce am fost și suntem noi *chemați* de Dumnezeu?

Și eu pot să spun acum că chemarea mea a fost pentru Preoție, pentru ca să Îi slujesc Lui ca Preot. Și am fost hirotonit Preot și Îi slujesc Lui ca Preot în Biserica Sa. Mai mulți pot să spună că au fost chemați să fie Monahi, pentru că sunt Monahi, iar și mai mulți pot să spună că au fost chemați la Căsătorie, pentru că sunt căsătoriți și au familiile lor și, ca mireni, sunt prezenți mereu în Biserica Lui.

Însă acestea sunt *chemările noastre fundamentale*, cărora mulți le-am dat deja curs, iar mulți dintre copiii și tinerii de acum le vor da curs în curând. Numai că Dumnezeu ne cheamă pe fiecare zi la ceva anume. El nu vorbește cu noi doar o dată în viață, ci El vorbește zilnic. Și, în conștiința noastră, El ne luminează zilnic și ne vorbește zilnic și ne îndrumă zilnic să facem anumite lucruri.

Și întrebarea mea e aceasta: Facem tot ceea ce Dumnezeu ne luminează? Ne lăsăm noi conduși de El în fiecare zi? Căci El ne cere lucruri punctuale. Ne cere lucruri pe care le putem face în fiecare zi. Când vedem

oameni suferinzi, El ne cere să avem milă de ei, să ne rugăm pentru ei și să îi ajutăm într-un fel anume. El ne îndeamnă să venim la Slujbele Bisericii, ne îndeamnă să citim, să ne rugăm, să mergem în pelerinaj, să ne spovedim, să ne împărtășim cu El des, să îi iertăm pe oameni, să îi înțelegem, să îi iubim.

Adică El ne cheamă pe noi, cei care suntem membri ai Ierarhiei Bisericii, Monahi și Mireni, cheamă întreaga Biserică, pe fiecare zi, la slujirea Lui. El ne pune mereu în slujire. Și această stare de *continuă lucrare* e starea vieții eclesiale. Pentru că Biserica nu doarme niciodată, chiar dacă fiecare avem nevoie de somn pentru sănătatea vieții noastre. Când unii dorm, alții se trezesc, iar Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu din cer, care fac parte din Biserica Lui, sunt mereu în rugăciune pentru noi. Iar Domnul, Capul Bisericii, nu doarme niciodată, ci El e prezent și în somnul și în starea noastră de trezvie, îndemnându-ne mereu la a fi activi, la a fi energici în viața noastră, pentru că viața noastră e una eclesială. E una bisericească, e viața cu Dumnezeu.

De aceea, că suntem sau nu suntem prezenți la Dumnezeiasca Biserică zi de zi, noi trebuie să fim și să trăim întotdeauna la modul eclesial. Noi trebuie să facem din viața noastră o viață bisericească, care e condusă de voia lui Dumnezeu. Și oriunde suntem și orice facem, noi trebuie să gândim la binele Bisericii, care e binele întregii lumi. Pentru că întreaga lume e chemată să intre în Biserică. Și noi suntem responsabili nu numai pentru mântuirea noastră, ci și pentru mântuirea întregii lumi.

– Însă ce putem să facem noi pentru...mântuirea întregii lumi?

– Putem să ne sfințim viața pentru mântuirea întregii lumi! Căci dacă vom căuta sfințirea noastră,

atunci ne vom umple de rugăciune, de fapte bune, de intenții luminoase, iubitoare față de tot omul și astfel, sfințindu-ne pe noi, ajutăm întreaga umanitate și întreaga creație a lui Dumnezeu. Pentru că omul și creația sunt chemați de Dumnezeu ca să fie *casă duhovnicească* a lui Dumnezeu, ca Dumnezeu să împărățească în toți și în toate.

Și dacă trăim cu conștiința că *toți* trebuie să intre în Biserică, atunci privim mântuirea universalist și nu strict naționalist și nici nu suntem revanșarzi față de alții, de altă etnie sau de altă credință, ci căutăm iertarea și pacea lui Dumnezeu pentru toți.

Pentru că Iisus Hristos, Domnul nostru, S-a făcut *Prunc* pentru noi ca noi să ne facem *prunci* pentru El. Și Tradiția Bisericii ne spune că pruncul pe care l-a chemat la Sine și l-a pus în mijlocul lor ca exemplu [Mt. 18, 2] a fost Sfântul Sfințit Mucenic Ignatios [Ἰγνάτιος] Teoforul [Θεοφόρος][391]. Pentru ca lor și nouă să ne ceară același lucru: „Amin zic vouă, dacă nu aveți să vă întoarceți și să fiți ca pruncii, nu aveți să intrați întru Împărăția cerurilor [Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν]” [Mt. 18, 3, BYZ].

– Însă ce ne-a cerut Domnul, atunci când ne-a spus să fim *ca pruncii* [ὡς τὰ παιδία]?

– Ne-a cerut să fim simpli, fără de răutate, fără de viclenie în mintea noastră, buni și curați la inimă. Căci pruncii nu lucrează conștient patimile în ei înșiși, chiar dacă se manifestă pătimaș când e vorba de hrană și de plăcere, reacționând imediat la ce nu le place sau la lucrurile care le produc durere. Însă nouă Domnul ne cere să ajungem *prunci la suflet* nu prin neștiință, nu

---

[391] *Viețile Sfinților pe luna decembrie*, ed. BOR 2000, p. 404. A se vedea și

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1492/sxsaintinfo.aspx.

prin nelucrare, nu prin pasivitate, ci tocmai prin teologie și prin asceză și prin toată fapta cea bună cerută de Dumnezeu. Căci desăvârșirea vieții creștine e tocmai *simplitatea pruncească a vieții duhovnicești*, când ajungi să gândești, să simți și să trăiești simplu și frumos. Pentru că a fi *ca pruncul* înseamnă a ajunge cineva nepătimaș și văzător de Dumnezeu, fără de răutate în viața lui, fără de mânie, iubindu-i pe toți și rugându-se pentru toți. Și la această stare duhovnicească nu se ajunge prin lene și prin neștiință, ci prin cunoaștere teologică, prin curățire continuă de patimi, prin simplificarea continuă a vieții noastre.

Și vă rog să-L priviți aici pe Domnul Iisus Hristos ca *Prunc*[392]! Ca Prunc *veșnic*.

Ce observăm? Observăm că El e un Prunc cu trăsături *foarte mature*. Și există reprezentări iconice cu trăsături și mai mature.

---

[392] Sfânta Frescă am preluat-o de aici: http://2.bp.blogspot.com/-4Xo-OwybLgk/T6wcmjoBa7I/AAAAAAAAEGI/9EOW0Kw-fjY/s1600/DSC01817.JPG.

Ca, spre exemplu, acestea[393]:

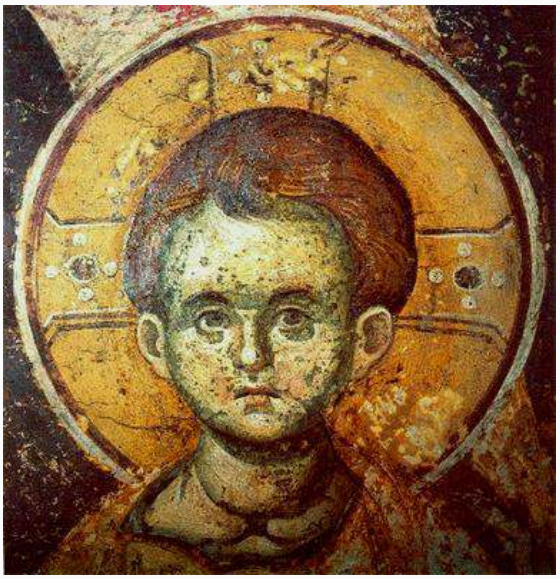

În care Pruncul Iisus e bătrân la față, chiar dacă e recent născut.

---

[393] Prima Sfântă Frescă e de aici: https://s-media-cache-ako.pinimg.com/originals/1e/80/1b/1e801ba5f9c97ef2015703f3ecf619ae.jpg, a doua e de aici:
http://www.golden-ship.ru/_ph/272/2/582321788.jpg.

Și e reprezentat iconic în acest fel, pentru ca să ne arate că „nu e un prunc oarecare", că „nu e un simplu om", ci e Fiul lui Dumnezeu Cel veșnic, Care S-a făcut Prunc pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Pentru că Biserica ne cere ca raportarea noastră față de Pruncul Iisus să fie plină de evlavia noastră față de Fiul lui Dumnezeu întrupat și să nu avem față de El atitudinea pe care o avem noi față de copiii abia născuți. Față de El, Cel abia născut, nu trebuie să fim sentimentali și condescendenți, nu trebuie să fim plini de dulcegării, ci plini de evlavie și de cutremurare sfântă, pentru că Cel neîncăput se face om pentru noi, ca pe noi să ne mântuiască.

Și dacă am înțelege ce mare și cutremurător eveniment a fost întruparea Lui, acest singur lucru nou sub soare, când Dumnezeu S-a făcut om, raportarea noastră la acest praznic și colindele noastre și masa noastră de praznic și tot modul nostru de a fi ar fi pline de înfiorare sfântă și de candoare dumnezeiască.

Căci praznicul de astăzi nu pune accentul pe *nașterea de prunci*, ci pe *creșterea lor în sfințenie*. Nașterea Domnului cere copii sfinți de la noi și, ca noi înșine, părinții lor, să fim Sfinți. Pentru că Cel ce Se naște e Sfântul lui Dumnezeu, e Fiul Tatălui, iar viața pe care El ne-o cere e *de totală dăruire* lui Dumnezeu.

Evanghelia zilei [Mt. 2, 1-12][394], însă, *se grăbește* și ea, cum s-a grăbit Evanghelia duminicii trecute, care ne-a spus esența evenimentului de astăzi: că El S-a născut din pântecele Fecioarei Maria, a Maicii Sale [Mt. 1, 18, 25]. Pentru că în prim-plan nu mai avem *nașterea* Lui, ci *confirmarea* ei prin „magii din răsărituri [μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν]" [Mt. 2, 1, BYZ]. Care vin în Ierusalim, conduși de steaua Lui [Αὐτοῦ τὸν ἀστέρα], și întreabă

[394] *Cf. Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie*, ed. BOR 1983, p. 309.

despre *Împăratul iudeilor* [Βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων] [Mt. 2, 1-2, BYZ].

Și împăratul Irodis [Ἡρῴδης] îi strânge pe arhierei și pe cărturari și îi întreabă despre numele localității unde Sfinții Profeți au spus că *are să Se nască Hristos* [Mt. 2, 3-4]. Și ei i-au spus adevărul: în Bitleemul Iudeii, potrivit profeției Sfântului Miheas [Μιχαιας] de la 5, 1 [Mt. 2, 5-6]. Iar magii au fost conduși de steaua cea prea minunată, de Îngerul Domnului, „care mergea înaintea lor [προῆγεν αὐτούς], până, venind [ἕως ἐλθὼν], a stat deasupra, [acolo] unde era Pruncul [ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ Παιδίον]" [Mt. 2, 9, BYZ].

Pentru că Dumnezeu ne conduce întotdeauna la El Însuși și la Biserica Sa, dacă vrem cu adevărat acest lucru. Și sunt neserioși și mincinoși cei care spun că Dumnezeu *i-a condus* spre cine știe ce pseudo-biserică, pentru că El nu ne conduce niciodată spre moarte, ci numai spre viață. El ne conduce întotdeauna numai spre Biserica Sa, spre singura sa Biserică, Biserica Ortodoxă, și numai demonii ne conduc spre pseudo-biserici. Căci dacă ne lăsăm înșelați de demoni, pentru că ne plac viața păcătoasă și patimile noastre, nu vom înțelege și nici accepta niciodată viața Bisericii. Pentru că viața Bisericii e *o continuă omorâre* a patimilor din noi, ca să trăim duhovnicește, împreună cu Dumnezeu.

Însă Magii, cei trei, care au fost călăuziți de steaua Lui, din păgâni s-au făcut creștini și vestitori ai Domnului. Pentru că ei I s-au închinat Lui și i-au adus daruri [Mt. 2, 11] și nu L-au trădat lui Irodis, ci s-au întors în țara lor ca vestitori ai Lui [Mt. 2, 12].

Despre ce se mai păstrează din darurile Magilor am scris aici[395]. Vă rog să recitiți acest articol!

---

[395] A se vedea:

Însă pe noi ne cheamă Domnul ca să ne dăruim cu totul Lui. Căci darul cel mai mare pe care I-l putem aduce lui Dumnezeu e viața noastră trăită în sfințenia Lui.

Așadar, iubiții mei, praznicul cel prea mare al zilei de azi e despre *viața în sfințenie*! Căci Domnul Se face Prunc pentru ca noi *să trăim sfânt* încă din pruncia noastră. Căci de aceea S-a făcut Prunc: ca să ne spună că El *nu desconsideră nicio vârstă* a vieții noastre și că, la orice vârstă, noi putem *să Îi slujim Lui*.

Și nu avem nicio scuză, dacă nu ne botezăm copiii de mici și nu îi învățăm să Îi slujească Lui și oamenilor. Pentru că Domnul vrea să ne învețe și în pruncie și în copilărie și în adolescență și în tinerețe și la maturitate și la bătrânețe și la adânci bătrâneți cum să Îi slujim Lui și oamenilor.

Căci la fiecare vârstă a vieții noastre noi înțelegem ceva mai mult din voia lui Dumnezeu și din relația cu El, dar El, pentru oricare vârstă, e mereu Același și ni se dăruie în mod deplin.

El Se unește cu noi, ca prunci, în apa Botezului. Se unește cu totul și ni se dă cu totul în Euharistia Sa. Însă noi, toată viața și toată veșnicia vom înțelege din ce în ce mai mult ce a făcut și face El în viața noastră, dar nu vom epuiza niciodată înțelegerea lucrării Lui cu noi.

Tocmai de aceea, nu e de ajuns să ai 18 sau 45 de ani ca să...*Îl înțelegi* pe Dumnezeu. Pentru că El depășește la orice vârstă puterea noastră de înțelegere și de iubire și de urmare a voii Lui.

Și e o atitudine arogantă față de cunoașterea lui Dumnezeu, aceea care afirmă că Dumnezeu „poate fi înțeles" de la o anumită vârstă.

---

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/26/posteritatea-darurilor-celor-trei-magi/.

Nu, Dumnezeu nu poate fi înțeles de la nicio vârstă, pentru că înțelegerea Lui e abis nesfârșit! Ci, din marea lui milostivire, El ne luminează pe noi ca să Îl putem înțelege întrucâtva și pentru ca să Îl iubim și să Îi urmăm Lui. Și cunoașterea Lui din Biserică, potrivit Scripturii și Tradiției, e *o introducere* la *cunoașterea personală* a lui Dumnezeu.

Și noi nu trebuie *să confundăm* cunoașterea Lui *din cărți* cu cunoașterea Lui *din relația vie și neîntreruptă cu El*. Pentru că ceea ce citim noi trebuie să devină *conținutul* relației noastre cu El, căci pe acelea trebuie să le avem în inima noastră în relația noastră cu Dumnezeu. Pentru că El ne curățește și ne luminează și ne sfințește pe noi *în interiorul* persoanei noastre și nu ne sfințește „în afara" persoanei noastre sau „în veșnicie", așa după cum fabulează protestantismul și neoprotestantismul.

Tocmai de aceea mântuirea noastră este *ontologică* și *conștientă*, e o schimbare și o transfigurare ontologică, personală, a sufletului și a trupului nostru, pentru că e *o umplere conștientă a noastră de slava lui Dumnezeu*. Căci noi trăim mântuirea noastră, adică toate schimbările harice din noi, cu mulțumire și cu recunoștință, fiind conștienți de ele și slăvind pe Dumnezeu pentru ele, pentru că tot ceea ce face El în noi e mântuitor.

Noi ne rugăm, postim, priveghem, citim, facem lucruri bune...dar Dumnezeu e Cel care *ne schimbă* prin ele. El ne schimbă prin slava Lui.

Noi ne rugăm, spunând cuvinte din sufletul nostru, dar El ne umple de slava Lui. Noi postim, abținându-ne de la cele potrivnice postului, dar El lucrează în noi curăția și frumusețea Lui duhovnicească. Căci una sunt rugăciunea și postul după aspectul lor văzut, și altceva sunt după aspectul lor

nevăzut. Că noi suntem văzuți spunând cuvinte sau nemâncând anumite mâncăruri...dar nevăzutul rugăciunii și al postului e slava lui Dumnezeu care coboară în noi, pe care o simțim duhovnicește și o conștientizăm cu multă bucurie sfântă.

De aceea, orice Slujbă o trăim cu El, orice lucru îl facem cu El și orice masă o mâncăm cu Dumnezeu. Pentru că ne sfințim pentru El, ca să fim proprii Lui, știind că niciodată nu vom fi proprii Lui cu adevărat. Dar ne sfințim pentru El și ne apropiem de El cu evlavie și cu dor nespus, pentru ca să ne împărtășim cu Domnul nostru și să avem viață în noi, viața Lui cea veșnică.

Așa stând lucrurile, iubiții mei, mă bucur că v-ați spovedit și împărtășit tot mai mulți în acest dumnezeiesc post și că, și astăzi, v-ați umplut de slava lui Dumnezeu! Căci așa după cum v-am tot spus și v-o repet mereu, *nu există bucurie mai mare pentru un Preot, decât aceea de a-i vedea pe cei credincioși spovedindu-se și împărtășindu-se*. Pentru că de aici începe toată viața liturgică și bisericească autentică a unui ortodox.

Dacă te spovedești și te împărtășești des, atunci te umpli de multă iubire pentru Dumnezeu și îți place viața curată, îți place să dăruiești, să faci milostenie, să postești, să citești cărți sfinte, să vorbești lucruri duhovnicești. Căci Domnul, prin unirea cu El, ne învață toate aceste lucruri prin iubirea pentru El. El ne învață să Îl iubim și cum să Îl iubim: făcând numai bine.

Și de aceea eu insist pe acest *început bun*, adică pe spovedire și împărtășire deasă, pentru că vreau să trăiți *bisericește* viața dumneavoastră și nu *lumește*.

Vă doresc multă bucurie și pace și înțelepciune în viața dumneavoastră! Dumnezeu să binecuvinteze viețile și mesele noastre de sărbătoare și să ne învețe să

fim buni și milostivi în tot ceea facem! La mulți ani și numai bine! Amin.

Predică la pomenirea Sfântului Întâi-Mucenic și Arhidiacon Stefanos [27 decembrie 2016]

Iubiții mei[396],

Primul Mucenic [Πρωτομάρτυρας] al Bisericii a fost Sfântul Arhidiacon [Ἀρχιδιάκονος][397] Stefanos [Στέφανος][398], care a fost martirizat la scurt timp după Cincizecime și în același an cu întemeierea Bisericii lui Hristos[399], pe când prima Mucenică a Bisericii a fost Sfânta Fecioară Tecla [Θέκλα], ucenica Sfântului Apostol Pavlos[400]. Iar dacă Sfânta Tecla, cea întocmai cu Apostolii [Ἰσαπόστολος], e pomenită pe 24 septembrie[401], Sfântul Stefanos e pomenit azi, pe 27 decembrie.

Și el a fost martirizat de evrei prin uciderea cu pietre, în valea lui Iosafat, care este între Eleon și Ierusalim, lângă pârâul Cedrilor, martorii muceniciei sale fiind Preacurata Stăpână și Sfântul Ioannis Teologul[402].

– La ce vârstă a fost martirizat Sfântul Stefanos?

---

[396] Scrisă în zilele de 25-26 decembrie 2016, zile de duminică și luni, friguroase, cu soare și fără ninsoare.

[397] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1544/sxsaintinfo.aspx.

[398] Idem:
https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Stephen.

[399] *Viețile Sfinților pe luna decembrie*, ed. BOR 2000, p. 527.

[400] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Thecla.

[401] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/724/sxsaintinfo.aspx.

[402] *Viețile Sfinților pe luna decembrie*, ed. BOR 2000, p. 527.

– Avea peste 30 de ani[403]. Și el era rudă cu Sfântul Apostol Pavlos, care, în timpul martirizării sale, nu era încă convertit la dreapta credință[404].

Sursa de aici[405] ne spune că Sfântul Stefanos a fost martirizat în anul 34 d. Hr. Pe când Sfânta Tecla a adormit la vârsta de 90 de ani în Seleucia [Σελεύκεια][406]. Unde e Seleucia? În Irakul de azi[407].

Adică primul Mucenic a fost martirizat în Israelul de azi, pe când prima Mucenică a Bisericii a fost martirizată în Irakul de azi. În zona geografică pe care o numim *Orientul Mijlociu*[408] și în care conflictele religioase sunt vii până azi.

– De unde era Sfânta Tecla?

– Din Iconion [Ἰκόνιον], care e în Turcia de azi[409]. Și avea 18 ani când a devenit creștină[410]. Pe când Sfântul Stefanos era un evreu grecizat, care avea nume grecesc, *Stefanos* însemnând *cel încununat*[411].

Și Sfânta Tecla [Θέκλα] are nume grecesc. Numele său e unul sincopat[412], derivând de la numele Teoclia [Θεόκλεια], care e format din Θεός [Teos]

---

[403] Ibidem.

[404] Idem, p. 523.

[405] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Stephen.

[406] Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/724/sxsaintinfo.aspx și http://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-24-sf_tecla.html.

[407] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Seleucia.

[408] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Orientul_Mijlociu.

[409] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-24-sf_tecla.html și https://en.wikipedia.org/wiki/Konya.

[410] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-24-sf_tecla.html.

[411] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Stephen.

[412] A se vedea: https://dexonline.ro/definitie/sincopat.

[Dumnezeu] + κλέος [cleos] [slava] și care înseamnă *slava lui Dumnezeu*[413].

Și dacă Sfânta Tecla a fost plină de slava lui Dumnezeu, și Sfântul Stefanos a fost încununat de Dumnezeu cu slava Lui, pentru că el era „bărbat plin de credință și de Duhul Sfânt [ἄνδρα πλήρης πίστεως καὶ Πνεύματος Ἁγίου]" [F. Ap. 6, 5, BYZ]. Căci ambii Mucenici ai Bisericii au vorbit și vorbesc, prin numele lor și prin viața lor, despre prezența și lucrarea lui Dumnezeu în viața lor. Și ei sunt exemplele noastre vii, clare, preafrumoase, de credință și de viață creștină.

În predica de anul trecut[414] am arătat locul unde a fost martirizat Sfântul Stefanos și brațul său drept, care se păstrează în Rusia. Mormântul Sfintei Tecla este într-o Biserică, acum aflată în ruină, din Turcia, și arată astfel[415]:

[413] *Cf.* https://www.onomatologio.gr/Ονόματα/Θέκλα.

[414] A se vedea: http://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/26/predica-la-duminica-dupa-nasterea-domnului-2015/.

[415] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Thecla și https://en.wikipedia.org/wiki/Aya_Tekla_Church. Am preluat imaginea de aici: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9d/Cave_church_of_Aya_Tekla.jpg/1280px-Cave_church_of_Aya_Tekla.jpg.

Însă oriunde am trăi și ne-am ruga primilor Sfinți Mucenici ai Bisericii, ei ne-ar învăța să trăim *ortodox*, adică *dumnezeiește*.

Pentru că praznicul Nașterii Domnului în care suntem ne învață *adevărata închinare* adusă lui Dumnezeu. Căci există o închinare bună, adevărată, autentică, și alta falsă, satanică, antidumnezeiască și antiumană.

Împăratul Irodis, spre exemplu, Îl căuta pe Pruncul Iisus pentru ca să-L omoare [Mt. 2, 13]. Dar cei 3 Magi din răsărituri, fiind învățați de Dumnezeu, au venit și I S-au închinat Lui [Mt. 2, 11]. Magii au devenit creștini, lepădându-și păgânătatea lor, față în față cu Împăratul slavei, pe când împăratul lui Israil a căutat să Îl omoare pe...Hristos, după ce el însuși, dimpreună cu arhiereii și cărturarii, Îl identificaseră, potrivit Sfântului Miheas, ca născându-Se în Bitleem [Mt. 2, 4-6].

Însă tot Ierusalimul *s-a tulburat* [Mt. 2, 3] la auzul că S-a născut *Împăratul iudeilor* [Mt. 2, 3]. S-a tulburat, dar nu s-a deranjat! Singurii care *s-au deranjat*, singurii care s-au dus să-L vadă, au fost 3 magi[416] și 3 păstori[417]. Pe care i-am pomenit ca *Sfinți* în ziua praznicului, pe 25 decembrie[418].

– De unde știm că erau câte 3?

– Pentru că cei 3 Magi, deveniți creștini, au murit ca Sfinți Mucenici și se păstrează Sfintele lor Moaște până azi, în Germania[419], în catedrala romano-catolică

---

[416] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1536/sxsaintinfo.aspx.

[417] Idem:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1537/sxsaintinfo.aspx.

[418] *Mineiul pe luna decembrie*, ed. BOR 1991, p. 391.

[419] Aici:
https://en.wikipedia.org/wiki/Shrine_of_the_Three_Kings.

din Cologne[420]/Köln. Sfintele lor Moaște se păstrează astfel[421]:

Ei sunt reprezentați într-o frescă de secol. 6, pe care o găsim aici[422], și pe ea găsim și numele lor: Balthassar, Melchior și Gaspar.

Sfântul Cuvios Beda va vorbi despre cei 3 Magi în această ordine: 1. Melchior, care era bătrân, și I-a adus Domnului aur, 2. Caspar, care era tânăr, și care I-a adus Domnului tămâie, iar 3. Balthasar, care I-a adus Domnului smirnă[423].

Iar despre faptul că erau 3 păstori aflăm din *Viețile Sfinților pe luna decembrie*, ediția BOR 2000, p. 501,

---

[420] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Cologne_Cathedral.

[421] Am preluat imaginea de aici:
https://en.wikipedia.org/wiki/Shrine_of_the_Three_Kings#/media/File:Cologne_Cathedral_Shrine_of_Magi.jpg.

[422] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Biblical_Magi#/media/File:Magi_(1).jpg.

[423] PL 94, col. 541.

unde ni se spune că cei 3 păstori își pășteau turmele în preajma peșterii unde S-a născut Domnul și că lor li s-a arătat Sfântul Arhanghel Gavriil și le-a vorbit despre Domnul.

Însă Puterile cerești îi învață pe Magi și pe Păstori ca să I se închine Domnului! Îi învață pe ei și ne învață și pe noi ca să I ne închinăm Lui. Pentru că închinarea adevărată adusă Tatălui este „în Duh și [în] Adevăr [ἐν Πνεύματι καὶ Ἀληθείᾳ]" [In. 4, 24, BYZ], adică în Duhul și în Fiul. Adevărata închinare față de Dumnezeu este *închinarea trinitară*, aceea în care I ne închinăm Lui Dumnezeu ca unul în Treime. Pentru că noi nu credem și nu cinstim 3 dumnezei, noi nu suntem politeiști, ci noi credem și Îl adorăm pe un Dumnezeu în trei persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

Păgânii idolatri erau politeiști. Pentru că ei credeau și se închinau mai multor zeități, mai multor dumnezei și, în definitiv, se închinau demonilor [Ps. 95, 5, LXX]. De aceea politeismul a fost și este unul demonic.

Însă noi ne închinăm unui Dumnezeu, adică suntem monoteiști, dar Dumnezeul nostru Cel unu, Care a creat toate câte există și pe noi, oamenii, este în trei persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, și El e veșnic, atotțiitor, atotștiutor, atotvăzător, fiind plin de iubire și de milă față de întreaga Lui creație. Și Fiul Tatălui a fost Acela care ne-a revelat această mare taină a lui Dumnezeu: că El e Treime de persoane. Pentru că El ne-a vorbit despre Tatăl Lui și S-a prezentat pe Sine ca Fiu al Său și deoființă cu El [In. 10, 30] și a vorbit despre Duhul Sfânt ca despre Cel care purcede din Tatăl [In. 15, 26]. Iar credința Bisericii e trinitară, pentru că fundamentul Bisericii e trinitar. Pentru că slava Preasfintei Treimi stă la baza Bisericii și la baza mântuirii fiecăruia

dintre noi. Căci nimeni nu se poate mântui fără slava lui Dumnezeu, pe care o primim în Biserica Sa.

Însă cine luptă împotriva *adevăratei închinări* aduse lui Dumnezeu? Cine luptă împotriva *adevăratului cult* al lui Dumnezeu? Oricine luptă cu Biserica Lui, cu Biserica Ortodoxă, și oricine inventează un cult paralel cu Biserica. Căci Tainele și Slujbele Bisericii sunt *singurul cult* al lui Dumnezeu pe pământ, așa după cum, în Vechiul Testament, exista doar un singur Templu al lui Dumnezeu, cel de la Ierusalim. Și aici, în Biserica Lui, există *adevărata închinare* adusă lui Dumnezeu, cea în Duh și în Adevăr, adică *adevărata închinare duhovnicească* a oamenilor.

– Ce înseamnă, de fapt, *să I te închini* lui Dumnezeu?

– Să Îl cinstești pe El așa după cum El Își dorește! Să I te pleci Lui cu totul! Să I te dărui Lui cu totul!

Pentru că semnul Sfintei Cruci, în profunzimea sa, înseamnă a lăsa slava lui Dumnezeu să ne inunde și să ne locuiască. Căci noi ne însemnăm foarte des cu semnul Sfintei Cruci tocmai pentru că vrem să murim pentru păcat și să trăim mereu cu Dumnezeu, să trăim duhovnicește. Și când începem să trăim duhovnicește, adică fiind plini de slava Lui, tot ceea ce facem pentru Dumnezeu și pentru oameni e *o închinare* adusă lui Dumnezeu, pentru că noi ne bucurăm întru slava Lui.

Și slujirea noastră liturgică și viața noastră creștină sunt *o închinare continuă adusă lui Dumnezeu*, dacă noi trăim în slava Lui și cu El, lăsându-ne conduși de Dumnezeu.

Însă, dacă trăim în mod relaxat viața ortodoxă, nu I ne închinăm lui Dumnezeu nici atunci când Îi slujim Lui. Pentru că Dumnezeu are nevoie nu de rugăciuni și de laude exterioare, spuse doar din gură, ci de rugăciuni și de laude care *țâșnesc* din inima noastră plină

de dragoste și de curăție dumnezeiască, de pocăință și de iertare.

Adevărata Slujbă începe cu slujirea clipă de clipă a lui Dumnezeu. Pentru că Preotul e liturgic în tot timpul sau nu e niciodată. Căci Preotul nu începe Liturghia odată cu binecuvântarea mare și nu o sfârșește odată cu otpustul, ci Liturghia nici nu începe și nici nu se termină în sufletul lui, pentru că el, zilnic, noapte și zi, *liturghisește* lui Dumnezeu și oamenilor.

Preotul *se roagă continuu* pentru oameni, pentru întreaga lume, pentru întreaga creație, și el e într-o *continuă lăsare* în voia lui Dumnezeu și într-o *continuă pregătire* pentru slujire, încât slujirea lui liturgică nu e doar cea din Biserică, ci ea se prelungește peste tot unde se duce. El e rugăciune și cuvânt și iubire și îmbrățișare a tuturor. Pentru că oriunde se duce el dorește pacea și mântuirea oamenilor, dorește să știe adevărul oamenilor și să îl poarte, să știe sufletul lor și să se roage pentru ei.

Însă cine răstălmăcește cuvântul lui Dumnezeu, acela dorește o închinare falsă, pentru că dorește o cunoaștere deformată a Lui. Cine nu iubește oamenii, cine le dorește răul, cine dorește să le strice liniștea, acela luptă împotriva Bisericii, care e locul frățietății și al întrajutorării.

Irodis a dorit să-L omoare pe Dumnezeu, după cum, azi, mulți doresc ca să nu se mai vorbească despre Dumnezeu în societate. Să nu se mai vorbească cu inimă iubitoare despre El. Să nu se mai scrie despre El, să nu se mai predice despre El. Dar ei „se bucură” când Dumnezeu e hulit, când El e batjocorit...și când Biserica Lui e disprețuită.

Însă creștinul ortodox are *o rană vie* în inima lui tot timpul, văzând toate aceste manifestări demonice

la adresa lui Dumnezeu, pentru că credința în Dumnezeu, Biserica Lui și cultul Lui sunt tratate cu dispreț.

– Ce trebuie să facem când credința noastră e disprețuită și iubirea noastră pentru Dumnezeu e batjocorită?

– Să răspundem *creștinește* la hule, la batjocurile la adresa lui Dumnezeu și a Bisericii Sale! Să răspundem *înțelept*, adică *profund teologic*, la prostiile care se spun despre Dumnezeu și Biserica Sa, și, în același timp, cu compătimire față de oamenii care își permit nerozia *să se lupte* cu Dumnezeu. Dar pentru ca să răspundem ortodox la accesele de furie față de Dumnezeu și Biserica Lui, trebuie să trăim ortodox, adică fiind plini de slava lui Dumnezeu, de curăție și de sfințenie. Pentru că numai astfel putem fi pregătiți să ne războim teologic și predicatorial cu păcatele și cu neștiința și cu răstălmăcirile teologice ale lumii noastre: dacă suntem *Sfinți ai lui Dumnezeu* și dacă *ne lăsăm învățați de către El teologia Bisericii Sale*.

Căci *rolul* cultului, al cărților teologice, al vieții Bisericii și al predicilor Bisericii în viața noastră e tocmai acesta: de a ne întări în sfințenia lui Dumnezeu și în tot adevărul Lui. Pentru că slava lui Dumnezeu a coborât în noi la Botezul nostru, iar toată Slujba și învățătura Bisericii sunt pentru ca noi *să creștem ortodox*, să creștem ca oameni *noi* în Hristos, care ne desăvârșim clipă de clipă.

Pentru că Preotul și Ierarhul și Diaconul trăiesc creștinește și slujesc mereu cele ale lui Dumnezeu, în Biserică și în toată viața lor, tocmai pentru că orice creștin poate trăi creștinește și poate fi *o rugăciune continuă* către Dumnezeu. Și cum, în Biserică, ierarhia Bisericii slujește numai împreună cu poporul Bisericii, cu credincioșii ei, și nu în indiferență față de ei, la fel și în viața socială ierarhia trebuie să muncească și să vor-

bească și să lupte împreună cu poporul credincios împotriva a tot ceea ce înseamnă *răstălmăcire* a adevărului lui Dumnezeu.

Pentru că răstălmăcirile adevărului, interpretările false, stricate ale Scripturii și ale Tradiției Bisericii duc la comportamente necreștine. Și tocmai de aceea, Sinoadele Bisericii corectează continuu deformările învățăturii de credință, dar și deformările obiceiurilor creștinești, pentru ca Biserica să nu ajungă niciodată *partinică* și nici *excentrică*, ci să rămână pentru totdeauna *stâlpul* și *temelia adevărului* [στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας] [I Tim. 3, 15, BYZ] lui Dumnezeu.

Și cuvântarea Sfântului Stefanos, Protomartirul, care a fost Apostolul de azi, cuprinsă în Fapte 7, ne arată *cum se îmbină* cunoașterea teologică cu adevărata experiență mistică a Bisericii. Căci cel care le-a prezentat istoria mântuirii de la Sfântul Avraam și până la Hristos [F. Ap. 7, 2-52] și i-a mustrat pe evrei pe baza Scripturii, „fiind plin de Duhul Sfânt [ὑπάρχων…πλήρης Πνεύματος Ἁγίου]…a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus Hristos stând [în] cele de-a dreapta lui Dumnezeu [εἶδεν δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεου]” [F. Ap. 7, 55, BYZ].

Pentru că nu e de ajuns *să vrei* să aperi credința Bisericii de diverse atacuri, ci trebuie *să și știi* să o faci și, în același timp, *să fii plin de slava lui Dumnezeu și de sfințenie*. Adică să fii *călăuzit* de Dumnezeu în demersul tău apologetic și să fii *un teolog desăvârșit* și un om care înțelege profund *motivele* pentru care Biserica e atacată și care e *scopul* acestor atacuri.

Căci, de aceea, mulți au râvnă pentru credință, care e bună în esența ei, dar nu au și cunoaștere teologică și o viață sfântă, pe baza cărora să vorbească și să apere Biserica. Și, în loc de a o apăra, și ei

contribuie la *tulburarea* Bisericii și la punerea ei într-o lumină *proastă*. Și cei care au râvnă ortodoxă, dar nu și cunoaștere teologică și sfințenie, sunt exponenții extremismului în Biserică, făcând din țânțar armăsar și uitând problema de fond: pacea și binele Bisericii.

Pentru că o problemă teologică nu se discută niciodată *în abstract*, niciodată ruptă de viața și slujirea Bisericii și de tot contextul Tradiției Bisericii, ci în Biserică și în mod bisericește și tradițional. Iar toate ereziile și păcatele pe care Biserica le-a condamnat de-a lungul timpului așa au fost condamnate: în Biserică, în mod bisericește, în mod sinodal și predicatorial, teologic, pentru că Sfinții Părinți ai Bisericii au scris și au vorbit împotriva lor și au arătat adevărul Tradiției Bisericii, adică adevărul deplin.

Și, privind din prezent, privind din prezent spre trecut, când vedem *cum s-au soluționat* diversele probleme din viața Bisericii – ca erezii, schisme, neînțelegeri – observăm un lucru uimitor: că Biserica *a avut întotdeauna dreptate*, pentru că a fost *călăuzită* de Dumnezeu în alegerea ei și că soluțiile au fost *întotdeauna teologice* și *duhovnicești*.

Pentru că toate condamnările făcute ereziilor s-au dovedit, mai apoi, soluțiile *sanitare* nu numai pentru Biserică, ci și pentru întreaga lume. Iar când a fost vorba de schisme, Biserica s-a arătat iarăși biruitoare și întărită, pentru că cei care au rămas în schismă, în separare față de Biserică, au căzut apoi în erezii și în fapte non-eclesiale și non-tradiționale care mai de care mai cumplite. Iar monofiziții, copții, armenii, romano-catolicii, protestanții și neoprotestanții de până azi, prin toată istoria și tradiția lor în parte, dovedesc cu vârf și îndesat despre cât de mult *se poate altera* ideea de Biserică, de cult, de Tradiție, de teologie și despre cât de mult *se pot îndepărta* de viața și de teologia

Bisericii una a lui Dumnezeu facțiunile schismatice și eretice.

Pentru că, odată rupți de harul și de întregul adevăr al Bisericii, de cultul Bisericii și de Tradiția ei, nemaifiind în Biserică, orice parte schismatică și eretică începe *un drum propriu*, un drum pe care îl trăiește *în aversiune* față de Biserică.

Și dacă aveți posibilitatea și doriți să cunoașteți *drumul propriu* al romano-catolicismului, spre exemplu, de după 1054, veți vedea *diferențe majore* în înțelegerea și trăirea teologiei și a Tradiției Bisericii și faptul că Sfinții Bisericii de până în 1054, care sunt *comuni* nouă și romano-catolicilor, arată *altcumva* decât cei pe care romano-catolicii și i-au „canonizat" după aceea și pe care Biserica Ortodoxă nu îi consideră și nu îi recunoaște drept „Sfinți".

Da, după 2.000 de ani, când Biserica Ortodoxă e *Creștinismul cel adevărat*, dar există și Creștinism eretic, format din numeroase confesiuni, se simte nevoia *unirii* între creștini, pentru că se simte nevoia *unui glas comun*! Un glas comun împotriva secularismului și a extremismului religios, împotriva poluării și a războiului, împotriva urii și a sărăciei.

Consiliul Mondial al Bisericilor, din care și Biserica Ortodoxă face parte, e o *adunare* la un loc a multe confesiuni „creștine" pentru *a dialoga*. Biserica lui Hristos, adică Biserica Ortodoxă, stă la masa dialogului cu diverse confesiuni „creștine", care sunt, în fapt, facțiuni schismatice și eretice, pentru a găsi lucrurile *comune* dintre noi. Și chiar dacă nu ar fi existat acest organism pluri-confesional, care să se ocupe cu dialogul între diverse confesiuni creștine, Biserica, ca și până în 1948, când s-a înființat Consiliul[424], ar fi dialogat *cu oricine ar fi dorit să dialogheze* cu ea.

---

[424] A se vedea:

Pentru că Biserica *dialoghează* de două milenii cu întreaga lume și *cheamă* întreaga lume să intre în ea prin Botez.

Însă acest dialog *instituționalizat* al Bisericii Ortodoxe, în cadrul Consiliului Mondial al Bisericilor, a fost și este înțeles *extremist* de mulți membri ai Bisericii, pentru că a fost privit ca „un factor de decizie" care „înlocuie" Sinoadele Ecumenice ale Bisericii.

Hotărârile Sfântului și Marelui Sinod din Creta, din 16-26 iunie 2016[425], au fost răstălmăcite și discreditate în mod extremist tocmai datorită acestei frici nefundamentate, aceea că Sinodul panortodox „ar dori să includă ecumenismul" în structura dogmatică a Bisericii. Însă Sinodul din Creta a reafirmat *unicitatea* Bisericii lui Hristos și *identitatea ei cu Biserica Ortodoxă*[426], însă, în același timp, a precizat faptul că face parte din Mișcarea Ecumenică [τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως] [I, 4][427], adică din Consiliul Mondial al Bisericilor, pentru că unitatea Bisericii face parte „din firea și din istoria Bisericii Ortodoxe [πρός τήν φύσιν καί τήν ἱστορίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας]" [I, 4][428].

Adică Biserica lui Hristos, Biserica Ortodoxă, face parte din acest Consiliu Mondial al Bisericilor, nu pentru ca „să își vândă" identitatea ei, ci pentru ca *să*

---

https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Mondial_al_Bisericilor.

[425] Idem: https://www.holycouncil.org/home.

[426] Idem:

https://www.holycouncil.org/official-documents/-/asset_publisher/VAoWE2pZ4YoI/content/encyclical-holy-council?_101_INSTANCE_VAoWE2pZ4YoI_languageId=el_GR

[427] Idem:

https://www.holycouncil.org/official-documents/-/asset_publisher/VAoWE2pZ4YoI/content/rest-of-christian-world?_101_INSTANCE_VAoWE2pZ4YoI_languageId=el_GR.

[428] Ibidem.

își mărturisească identitatea ei. Căci toate bisericile din acest Consiliu se cred „Biserica lui Hristos", dar Biserica e numai *una*, Biserica Ortodoxă, lucru pe care îl dovedește și continuitatea istorică și cea harică și sfințitoare a Bisericii. Și, de aceea, acolo unde multe confesiuni se cred „Biserica" e nevoie să fie *adevărata Biserică a lui Dumnezeu*, pentru ca toate celelalte să cunoască acest adevăr.

Pericolul relativismului religios însă e la fel de mare ca și cel al indiferentismului religios. Iar lumea secularã propovăduiește, mai degrabă, indiferența față de Biserică, excluderea ei din societate, aneantizarea ei. Relativizarea credinței ortodoxe, în cadrul dialogului interconfesional (cu alte confesiuni „creștine") și interreligios (cu alte „religii" ale lumii), însă, nu se datorează *credinței* noastre, ci, eventual, *teologilor ortodocși* care îl poartă și care nu sunt la înălțimea acestei vocații. Însă orice dialog ortodox onest, cred eu, cu o confesiune creștină sau cu o altă religie e *un bine* pentru Biserică și pentru cei care sunt deschiși față de Biserică, și el nu aduce dezavantaje, ci beneficii.

Dialogul apropie, dialogul deschide uși, dialogul ne face să cooperăm cu alții, chiar dacă sunt diferiți de credința și religia noastră. Biserica e dialogică în mod fundamental, prin firea ei divino-umană, și nu poate fi altfel. Și din acest motiv noi trebuie să dialogăm nu numai cu cei de altă confesiune și religie, ci și cu cei care, pe baze ideologice, minimalizează și exclud rolul Bisericii din societate. Pentru că extremistă nu e numai *erezia*, ci și *raportarea secularistă* la Biserică. Căci rolul Bisericii e *central* în viața lumii și a societății, pentru că ea este *expresia voii* lui Dumnezeu și *a relației* lui Dumnezeu cu oamenii credincioși Lui.

Sfântul Stefanos a fost omorât cu pietre de extremismul religios evreiesc. Extremismul religios musul-

man decapitează azi și îi arde în foc pe cei care nu sunt ca el. Extremismul ortodox, care se manifestă în Biserica Ortodoxă Română în aceste zile ca extremism anti-sinodal și anti-ierarhic, are la baza lui o râvnă fără dreaptă cugetare, pentru că el exclude dialogul Bisericii cu cei din afara ei și se raportează la Biserica noastră ca la „una căzută în erezie". Fapt pentru care, cei care îl practică *nu mai se supun* Episcopilor canonici ai Bisericii noastre, *neagă* autoritatea Sinodului Bisericii și consideră Biserica Ortodoxă Română ca fiind „căzută în erezie" după Sinodul din Creta, pentru că a participat în mod efectiv la el.

Și extremismul tulbură Biserica, dar Biserica merge mai departe. Pentru că Biserica e formată din Dumnezeu, din toți Sfinții și Îngerii Lui și din toți cei credincioși. Biserica nu e numai *ce se vede*, ci și ceea ce *nu se vede* din ea. Iar sfințenia și adevărul Bisericii vin de la Dumnezeu, dar locuiesc în oamenii Bisericii.

De aceea, iubiții mei, trebuie să trăim *în mod sfânt* acest praznic prea mare al Bisericii, praznicul Nașterii Domnului, când Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul Fecioarei pentru noi și pentru mântuirea noastră, și pe toți Sfinții Bisericii să îi cinstim cu multă evlavie, dar, în același timp, să fim conștienți de binefacerile și pericolele lumii noastre!

Căci sunt *mari binefaceri* ale lumii noastre libertatea, drepturile cetățenești și europene, comunicarea imediată prin online și prin telefon, posibilitatea de a studia, de a publica, de a munci și de a călători în lume. Dar, în același timp, extremismul și terorismul de toate felurile, relativismul religios și identitar, indiferentismul față de legi și uzanțe sunt *pericolele* care ne pândesc la tot pasul.

Și în lumea noastră nu putem să fim decât dialogici, deschiși, generoși, iubitori, pentru ca să fim *lumini* ale lui Dumnezeu în lume.

Nu avem dreptul să ne închidem în noi, nu avem dreptul să închidem ochii când cineva suferă și e nedreptățit, nu avem dreptul să fim indiferenți față de ceilalți, ci aproape de toți și în rugăciune față de toți și ajutându-i după puterile noastre.

Iar vehemența noastră față de păcat să fie *îndulcită* de iubirea noastră față de oameni. Iar mustrarea să nu fie goală, rece, legalistă, ci să fie *îmbinată* cu sfătuirea iubitoare, prietenească, frățească. Pentru că e nevoie de mustrare, dar și de sfat, e nevoie de a fi tăios câteodată, dar, cel mai adesea, trebuie să fim *pâinea* lui Dumnezeu, adică oameni buni și pașnici, plini de pace și de iertare.

Anul 2016 se apropie de sfârșit, dar 2017 stă să vină. Ce n-am făcut pe 2016, nădăjduim să facem pe 2017. Pentru că proiectele odată începute trebuie continuate. Iar proiectul principal al vieții noastre e *viața creștină*. Pentru că trebuie să trăim creștinește, trebuie să trăim ortodox și pe 2017 și în fiecare clipă a vieții noastre.

Vă doresc tuturor multă pace și bucurie dumnezeiască și Dumnezeu să ne binecuvinteze pe toți și pe fiecare în parte! El să ne umple de sănătate și de har, de bucurie și de voie bună, de dorința de a face lucruri bineplăcute în fața lui Dumnezeu și a oamenilor! La mulți ani și pacea lui Dumnezeu să fie cu noi! Amin.

Predică la tăierea-împrejur cea după trup a Domnului [2017]

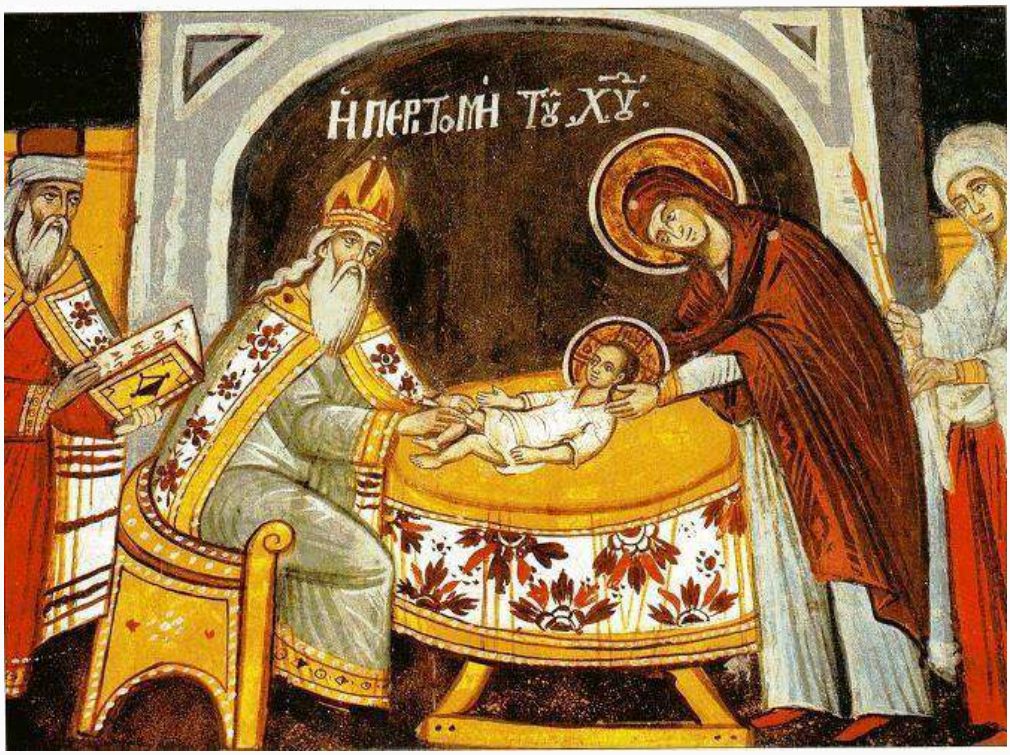

Iubiții mei[429],

întotdeauna noul an civil începe cu prima vărsare de sânge din partea Domnului, cu o moarte prematură și cu un început al cărui sfârșit nu îl cunoaștem. Pentru că începe cu tăierea-împrejur cea după trup a Domnului sau cu circumcizia Lui, care e prima vărsare de sânge din trupul Său, cu moartea prematură a Sfântului Vasilios cel Mare, Arhiepiscopul Cappadociei,

[429] Scrisă în dimineața zilei de 30 decembrie 2016, zi de vineri, cer înnorat, un grad. Sfânta Icoană am preluat-o din predica de anul trecut:

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/31/predica-la-taierea-imprejur-a-domnului-2016/.

care a adormit la vârsta de 49 de ani[430], în floarea vârstei, și care astăzi e pomenit, iar începutul al cărui sfârșit ne scapă, pe care nu îl cunoaștem, este noul an civil 2017. Pentru că astăzi am intrat în noul an, dar nu știm ce va înseamna 2017 pentru fiecare dintre noi. Căci pentru unii poate fi spre viață, pe când, pentru alții, poate fi spre moarte. Pentru că viața noastră e în mâna lui Dumnezeu. Și noi nu știm când vine clipa noastră, clipa ducerii noastre din această viață, dar El știe...El singur știe toate cele ale vieții noastre. Așa după cum ne-a creat în pântecele mamei și a unit sufletul cu trupul nostru, tot la fel El desparte sufletul de trup prin moarte, pentru ca trupul nostru să putrezească în mormânt, iar sufletul nostru să își primească răsplata lui cea veșnică, pe măsura faptelor sale.

De ce începem anul civil cu prăznuirea circumciziei Domnului? Pentru că ea s-a făcut la 8 zile după nașterea Lui. Iar din 25 decembrie până în 1 ianuarie sunt 8 zile, numărând în cele 8 zile și ziua nașterii Sale, cât și ziua tăierii Lui împrejur.

Și circumcizia, pentru evrei, era *o prefigurare* a Botezului creștin[431], care șterge toată necurăția păcatelor noastre. Iar Domnul a primit toate cele ale legii, inclusiv tăierea împrejur, pentru că prin asta Își începea suferințele Sale pentru noi. Și acum varsă sânge dintr-un mădular al trupului Său, pentru ca, mai apoi, să verse sânge din toate mădularele trupului Său, atunci când va fi răstignit pe Cruce pentru noi[432].

De aceea am spus că astăzi începem anul 2017 prin *prima vărsare de sânge* a Domnului. Prin care El ne învață că mântuirea e *ascetică*, că mântuirea cere mult

---

[430] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Βασίλειος_Καισαρείας.

[431] *Vieţile Sfinţilor pe luna ianuarie*, ed. BOR 1993, p. 10.

[432] Ibidem.

efort de la noi, cere multă curățire de patimi, multă sfințenie și nu e o relaxare continuă și indiferentă față de împlinirea voii lui Dumnezeu. Pentru că viața creș-tină e o viață plină de osteneală, nevoința noastră fiind cerută de Dumnezeu. Pentru că El ne cere să împlinim poruncile Lui, iar poruncile Lui sunt cele care ne sleiesc de puteri, dar, în același timp, ne personalizează continuu.

Căci oboseala postului, a rugăciunii, a citirii teologice, a slujirii în Biserică sunt *oboseli totale*. Dar ce *împlinire* aduce această oboseală! Cât de împlinit mă simt când postesc, când mă rog, când citesc, când scriu, când Îi slujesc Domnului! Pentru că fapta bună ne odihnește cu adevărat. Fapta bună ne educă cu adevărat.

Și aici, împreună, adunându-ne ca să Îi slujim Domnului, noi învățăm ce înseamnă *să fim cu El*, dar și ce înseamnă ca El *să ne învețe pe unii cu alții*, să ne învețe să fim și să ne simțim o unitate duhovnicească. O frățietate. Unde toți suntem frați și surori duhov-nicești.

Căci ce înseamnă *o parohie*? Înseamnă să trăim aici, împreună, având fiecare conștiința că suntem *străini* pe pământ, dar că, împreună, noi *călătorim spre cer*. Pentru că cuvântul *parohie* vine de la substantivul grecesc παροικία [parichia] și înseamnă *a trăi în pământ străin*[433]. Adică a fi niște pribegi, niște rătă-citori pe acest pământ, care nu ne lipim de lucrurile cele trecătoare, dar care avem conștiința că „avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică în ceruri [οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειρο-ποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς]” [II Cor. 5, 1, BYZ]. Pentru că această zidire de la Dumnezeu [οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ] este Împărăția Lui cea veșnică.

---

[433] *Friberg Lexicon*, 21022, apud BW9.

Dar pentru ca să moștenim Împărăția Lui cea veșnică, viața noastră trebuie să fie o continuă asceză, o continuă moarte pentru păcat și trăire în și prin virtute. Căci numai așa, încă de aici, *ne îmbrăcăm* cu locuința noastră cea din cer [II Cor. 5, 2], adică *ne umplem* de slava Lui cea veșnică.

...Sfântul Evanghelist Lucas ne vorbește despre tăierea Lui împrejur la vârsta de 8 zile [Lc. 2, 21]. Când „s-a chemat numele lui *Iisus* [Ἰησοῦς]" [Lc. 2, 21, BYZ]. Pentru că tăierea împrejur, prefigurând Botezul Bisericii, era momentul când i se punea și numele pruncului în mod liturgic. Căci nu poți fi botezat fără un nume, ci având un nume. Și cu acel nume suntem noi cunoscuți în fața lui Dumnezeu.

De aceea, numele copilului din certificatul de naștere, care va fi și *numele lui de Botez*, trebuie ales cu grijă. Pentru că nu putem da nume fanteziste copiilor noștri, ci trebuie să le dăm nume de Sfinți. Pentru ca ei să fie *sub ocrotirea lor*, a Sfinților cărora le poartă numele.

Și până azi, numele pruncului e rostit în mod liturgic *a 8-a zi* de la nașterea lui. Adică la Biserică, în pronaosul Bisericii. Căci în *Molitfelnic*, Preotul are rânduiala care se face la vârsta de 8 zile a pruncului, când îi pune numele. Și i se pune numele în pronaosul Bisericii[434], adică în camera dinaintea acesteia, în care stăm noi acum, adică la intrarea în Biserică.

De ce acolo și nu aici? Pentru că el nu e *botezat*, adică nu e încă *creștin*. Aici, în naosul Bisericii, stau doar creștinii, adică cei botezați.

Însă, dacă pruncul are o sănătate fragilă, putem face această Slujbă și acasă, dar a 8-a zi după nașterea lui. Și în cadrul acestei Slujbe, Preotul îi rostește noului

---

[434] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 16.

prunc, pentru prima oară în mod liturgic, numele său, spunând această rugăciune:

„Doamne, Dumnezeul nostru, Ție ne rugăm și pe Tine Te chemăm, să se însemneze lumina feței Tale peste robul Tău acesta (și îi rostește pentru prima oară numele) și să se însemneze Crucea Unuia-Născut Fiului Tău în inima și în cugetul lui, ca să fugă de deșertăciunea lumii și de toată vicleana uneltire a vrăjmașului și să urmeze poruncile Tale.

Și dă, Doamne, ca numele Tău cel sfânt să rămână nelepădat de dânsul, când se va uni, la vremea cuvenită, cu Biserica Ta cea sfântă, desăvârșindu-se prin înfricoșătoarele Taine ale Hristosului Tău; ca, după poruncile Tale viețuind și păzind pecetea nestricată, să dobândească fericirea celor aleși în Împărăția Ta. Cu harul și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, cu Preasfântul și Bunul și de viață Făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”[435].

Și de aici încolo pruncul e recunoscut de către Biserică ca unul care *se pregătește* pentru Botez, pentru că Botezul, Mirungerea și Euharistia sunt înfricoșătoarele Taine ale lui Hristos, prin care pruncul e născut din nou, e născut duhovnicește și e făcut vas ales al lui Dumnezeu și e umplut de slava Lui și el se unește interior cu Hristos prin Dumnezeiasca Lui Euharistie. Și când le primește pe aceste prime 3 Taine ale Bisericii, pruncul ajunge *un mădular mistic* al Bisericii, adică *un credincios* al Bisericii. Și el va fi ținut în brațe aici, în naos, și adus de părinții lui ca să fie împărtășit.

Pentru că *începutul cel bun* al intrării în Biserică trebuie să devină *un bine permanent* pentru fiecare dintre noi. Și fiecare dintre noi suntem chemați la

---

[435] Ibidem.

aceleași Slujbe ale Bisericii, la aceeași învățătură a Bisericii și suntem hrăniți cu aceeași Euharistie Preadumnezeiască a Domnului, prin care noi avem viață duhovnicească din belșug.

Așadar și noi, creștinii, am primit numele nostru la 8 zile de la naștere. Și de la Botez încoace noi suntem și trăim în Biserică și trebuie să ne bucurăm duhovnicește de fiecare lucru duhovnicesc al Bisericii.

Pentru că aici, împreună, noi ne rugăm lui Dumnezeu și ne bucurăm întru El, în Cel care a venit pentru mântuirea tuturor. Căci numele *Iisus* înseamnă *Mântuitor*[436]. Și, așa cum ne-a spus Sfântul Petros, „nu este în nimeni altul mântuirea [οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία] [în afară de Iisus Hristos, Domnul nostru]; căci nu este alt nume dat în[tru] oameni, în[tru] care trebuie să ne mântuim noi [οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς]” [F. Ap. 4, 12, BYZ].

Iar numele *Iisus* „mai înainte de toți vecii…[a fost] pregătit în sfatul Sfintei Treimi, și până acum [a fost] păzit spre a noastră mântuire; iar acum, ca un mărgăritar de mult preț, s-a adus spre răscumpărarea neamului omenesc”[437]. Pentru că aidoma „un[ui] mir mirositor a umplut lumea de bună mireasmă. [Căci] ca un mir este vărsat numele Său”[438] în lume și el este pe buzele tuturor celor credincioși.

Pentru că atunci când noi strigăm, în rugăciune, către Iisus Hristos, Domnul nostru, noi ne umplem de pacea și de frumusețea duhovnicească a slavei Sale. Și când strigăm către El, noi strigăm implicit și către Tatăl și către Duhul Sfânt, Care sunt dimpreună cu El din veci și pentru veci. Pentru că Fiul e întotdeauna cu

---

[436] *Viețile Sfinților pe luna ianuarie*, ed. BOR 1993, p. 11.

[437] Ibidem.

[438] Ibidem.

Tatăl și cu Duhul Sfânt, și Dumnezeul nostru treimic dorește ca și noi toți să fim *una* întru El. Adică să fim o parohie a lui Dumnezeu, o comunitate sfântă a Lui, care pribegim pe pământ, dar căutăm comuniunea veșnică cu El.

Și cel pomenit azi, Sfântul Vasilios, Arhiepiscopul, Părintele nostru, ne învață prin toată opera sa teologică, că trebuie să trăim în Biserica lui Dumnezeu ca o unitate sfântă, duhovnicească. Pentru că Biserica trăiește în comuniune[439]. Și dacă rămânem în comuniunea Bisericii, atunci suntem în Biserica cea una a lui Hristos. Căci, ne spune el, „oricât de mici și de slabi am fi, iubiți frați, noi suntem mereu aceiași prin harul lui Dumnezeu, ca unii care nu ne-am schimbat deodată cu evenimentele de azi. N-avem o credință în Seleucia, alta în Constantinopol, alta în Zele, alta în Lampsac, alta în Roma; iar cea care circulă acum nu-i deosebită de cele dinainte, ci e una și aceeași credință. [Căci] precum am primit de la Dumnezeu așa ne botezăm, ne botezăm după cum credem, după cum credem așa ne închinăm Domnului, nici nu despărțim pe Duhul de Tatăl și de Fiul, nici nu punem pe Tatăl mai presus decât Duhul, după cum nici nu spunem că Duhul e mai bătrân decât Fiul așa după cum încearcă să dovedească gurile celor ce hulesc”[440].

Pentru că unitatea Bisericii se păstrează în unitatea credinței și a vieții liturgice și bisericești. Iar cei care citesc și aprofundează teologia Bisericii își dau seama pe fiecare zi de faptul că o singură credință și o

---

[439] Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri*, partea a III-a, *Despre Sfântul Duh. Corespondență (Epistole)*, trad., introd., note și indici de Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, în col. PSB, vol. 12, Ed. IBMBOR, București, 1988, p. 521.

[440] Idem, p. 520-521.

singură iubire îi leagă pe toți credincioșii Bisericii din toate timpurile, pentru că în orice secol noi trăim, în Biserica Lui, în și prin Dumnezeu. Și pentru că El e viața noastră și noi ne asumăm întreaga Tradiție și viață a Bisericii, tocmai de aceea nu căutăm „o altă biserică" și „o altă credință", ci stăm în credința lui Dumnezeu, cea de la început.

Căci cu ce altceva am putea „să schimbăm" Biserica lui Dumnezeu? Nu este atât de evident faptul că cei care *s-au separat* de Biserică, în orice secol, au creat niște realități pseudo-religioase lamentabile? Pentru că Biserica, din primul secol al existenței ei, *s-a delimitat* de cei care gândeau și trăiau și simțeau altfel decât comuniunea Bisericii. Extremismul sau singularizarea în Biserică, alături de negarea vieții interioare a Bisericii au fost *respinse* în orice secol de către Biserică. Pentru că Biserica a trăit și trăiește în comuniune și Sfinții ei sunt compătimitori cu cei care păcătuiesc și nu indiferenți față de viața lor. Și dacă dorești binele Bisericii, în ansamblul ei, dar și binele fiecărui membru al Bisericii în parte, nu poți să excluzi pe nimeni din Biserică, dar trebuie să îi chemi pe toți la iubirea frățească a Bisericii, dacă unii și-au pierdut simțul frățietății.

Căci Biserica e una prin iubirea frățească care ne leagă pe unii de alții, cei care trăim în aceeași credință și ne hrănim cu aceleași Taine și cărți sfinte ale Bisericii. Iar Sfântul Vasilios, astăzi pomenit, vedea Biserica ca pe „întreaga frățietate cea întru Hristos"[441].

Și cum ne raportăm noi, în mod real, la întreaga Biserică, ca la *frățietatea cea întru Hristos*? Când ne trăim viața eclesială cu deschidere vie, continuă, față de toți membrii Bisericii. Când ei, pentru noi, sunt *frați* în mod real, care ne ajută în mântuirea noastră și nu

[441] Idem, p. 523.

oameni indiferenți nouă. Și dacă fiecare din Biserică contează pentru noi și pentru mântuirea noastră, atunci nu putem trăi decât *învățând* de la fiecare în parte și *având-i pe toți în rugăciunile noastre*.

Pentru că trebuie să vă mărturisesc faptul că pomenirile pe care le fac la Dumnezeiasca Liturghie și la alte Slujbe ale Bisericii, pe mine m-au învățat că *toți cei credincioși sunt la un loc* și că *toți contează* în fața lui Dumnezeu și a noastră, a oamenilor. Pentru că fiecare vine cu pomelnicul său, scrie pe el zeci de nume și vrea ca eu, Preotul, să le citesc pe toate. Și, în același timp, ca toți cei puși pe pomelnice să fie...*pomeniți* înaintea lui Dumnezeu. Și eu citesc fiecare nume în parte, numele celor vii și ale celor adormiți...dar nu separându-i pe cei vii de cei adormiți, ci văzându-i ca *una*, ca un *întreg* înaintea lui Dumnezeu. Și de ce fac asta? „Căci și dacă avem să trăim, Domnului trăim [ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν], și dacă avem să murim, Domnului murim [ἐάν τε ἀποθνῄσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνῄσκομεν]; așadar, și dacă avem să trăim, și dacă avem să murim, ai Domnului suntem [ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνῄσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν]" [Rom. 14, 8, BYZ]. Și suntem *ai Lui*, pentru că trăim *întru El*.

Iar cine *îi separă* pe credincioșii vii de cei adormiți, neagă, de fapt, că ei sunt *ai lui Hristos* și că *trăiesc cu Hristos în mod veșnic*.

Însă așa cum noi trăim acum cu Hristos, au trăit și milioane de oameni înaintea noastră. Și când noi îi pomenim, nu îi pomenim ca pe niște *absenți* din Biserică, ci ca pe niște oameni *prezenți* în Biserica Lui. Căci ei, chiar dacă nu mai sunt aici, cu noi, sunt cu El, cu Domnul slavei, și fac parte din aceeași Biserică cu noi.

Iar toate pomenirile liturgice ale celor adormiți spun tuturor că ei sunt *vii*. Tocmai de aceea și noi ne

comportăm față de ei ca față de niște *oameni vii*, pentru că sufletele lor sunt vii. Și dacă sufletele sunt vii după moarte, atunci în mormânt nu e tot omul, ci numai o parte din el. Parte care va învia la învierea cea de obște, pentru că va fi transfigurată de slava lui Hristos.

Căci atunci când noi vorbim despre *învierea morților* nu ne referim la *învierea sufletelor*, pentru că ele sunt vii și vor fi întotdeauna vii până la învierea cea de obște, ci ne referim la *învierea trupurilor*. Pentru că trupurile noastre vor fi *realcătuite*, prin slava lui Hristos, și vor fi *înduhovnicite*, ca o consecință a îndumnezeirii umanității Sale. Însă, deși toți vom avea trupuri duhovnicești, spiritualizate la învierea cea de obște, care va preceda Judecata finală a Domnului, în ele vom avea sufletele noastre așa cum sunt ele: pline de sfințenie sau de urâciunea păcatului. Tocmai de aceea, cu toții vom vedea cine e Sfânt și cine e păcătos, pentru că vom vedea *înăuntrul* nostru și al fiecăruia dintre oameni.

Acum, doar intuim cum e unul sau altul în sinea lui. Dar atunci, viața interioară a celor înviați va fi *explicită* pentru toți, fapt pentru care niciun Sfânt nu va merge în Iad și niciun păcătos nu va cere Raiul. Pentru că cei Sfinți vor merge cu cei Sfinți în Împărăția Lui cea veșnică și păcătoșii cu cei asemenea lor în Iadul cel veșnic.

Pentru că începând de aici noi *ne construim* veșnicia. Și fiecare vom merge acolo unde ne-am ales să mergem și pentru care veșnicie ne-am format.

Căci dacă n-au vrut deloc, toată viața lor, să meargă la Biserică și să facă fapte bune, dacă n-au fost oameni de omenie, vor vrea oare Raiul lui Dumnezeu? Nu! Nu-l vor vrea! Ci Raiul iubirii Sale va fi vrut de noi, de cei credincioși, care am însetat și am flă-

mânzit după el toată viața și pentru care ne-am nevoit toată viața.

De aceea, azi-noapte, de revelion, toți am mâncat în mod festiv, ne-am bucurat, ne-am veselit cu cei ai noștri...dar ne-am pregătit și pentru Biserică. Nu am mâncat și băut până dimineață, ci până în miezul nopții, după care ne-am culcat, ca azi să fim cu Domnul și să ne împărtășim cu El.

Însă acum mulți dorm, sunt obosiți, sunt extenuați din cauza exceselor de azi-noapte, pentru că au intrat în noul 2017 nu creștinește, ci teluric. Și dacă trăiești numai pentru ca să mănânci și să bei și să te veselești, atunci trăiești pământește și nu duhovnicește. Pentru că trăiești numai pentru aici și acum. Pe când noi, cei care trăim bisericește, care trăim cu Dumnezeu, ne folosim în mod ponderat de cele trupești, pentru că vrem să primeze în noi bucuria și împlinirea duhovnicească.

De aceea, 2017 a început, suntem cu toții într-un nou an, ne bucurăm pentru că suntem în viață și sănătoși...dar cine ne va spune cum va fi el pentru noi? Căci fiecare an, pentru noi, trebuie să fie *un an al mântuirii*, un an în care să ne nevoim duhovnicește pentru mântuirea noastră. Însă cine ne va spune nouă când sunt ispite și când sunt necazuri grele și când moartea stă la ușă? Cine ne va atenționa pentru ziua de mâine? Și răspunsul e unul singur: Dumnezeu ne va arăta nouă toate, toate cele ale mântuirii noastre, dacă El va fi Stăpânul și Domnul nostru, Cel care locuiește în noi prin slava Lui. Fără El nu știm nimic despre viitor, despre mântuirea noastră, despre binele pe care trebuie să îl facem. Dar împreună cu El noi suntem în nădejdea cea bună, în nădejdea care ne mântuiește pe noi.

De aceea, iubiții mei, nu astrologii, nici meteorologii, nici seismologii, nici vrăjitorii și prezicătorii nu ne vor spune nouă *cum va fi* 2017, ci numai Dumnezeu ne va spune. Pentru că El ne va păzi în toate cele ale vieții noastre, dacă vom face din poruncile Lui viața noastră. Iar cutremurele sau secetele sau incendiile sau molimele sau războaiele nu sunt apariții „întâmplătoare", ci ele sunt *mustrările cele vii* ale lui Dumnezeu, prin care ne îndeamnă la pocăință.

Însă dacă suntem cu Domnul, și dacă trăim, și dacă murim, suntem ai Lui. Pentru că nimeni nu ne poate lua din mâna Lui.

De aceea, în noul an 2017, să ne nevoim și mai mult ca să fim *ai lui Dumnezeu*! Căci dacă suntem *ai Lui*, atunci suntem și *bucuriile cele vii* ale Bisericii Sale. Iar Biserica are nevoie de lumini vii, raționale, preafrumoase, adică de oameni curați și sfinți, care să ducă vestea cea bună a mântuirii tuturor.

Și fiecare în parte suntem *îndemnul la mântuire* pentru alții, dacă facem din viața noastră *o vestire bucuroasă* a lui Dumnezeu.

Vă doresc multă pace și bucurie duhovnicească în noul an 2017, și să ne întâlnim mereu, aici, în Biserica slavei Sale, ca frați și surori întru Domnul nostru, lăudând pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeul mântuirii noastre! Să fiți bucuroși și sănătoși, plini de fapte bune și de împlinire duhovnicească pe 2017! Amin.

Predică la Botezul Domnului [2017]

Iubiții mei[442],

[442] Începută în seara zilei de 2 ianuarie 2017, zi de luni, sunt două grade afară, și terminată în ziua de 3 ianuarie 2017, zi de marți, cu soare, cu 6 grade.

Sfânta Icoană a fost pictată de Sfântul Andrei Rubliov în anul 1405 și am preluat-o de aici:

în zilele postmodernității noastre, ideologia zilei ne cere să facem *lucruri relevante* pentru publicul consumator. Adică să producem și să comercializăm *lucruri valorice*, lucruri care să ne pună în evidență valoarea. Pentru că, dacă nu avem valoare, nu suntem vandabili. Și dacă nimeni nu ne cumpără, dacă nimeni nu ne mai vizitează, dacă nimeni nu mai vine la slujbele noastre din Biserică, înseamnă că nu avem *nimic de dat* lumii...sau că nu vorbim *pe înțelesul* lumii.

Și marele paradox e acesta: că Biserica are *cea mai mare bogăție* de dat lumii, dar nu multă lume știe asta. Și pentru că Biserica e *mai veche* decât toate instituțiile noastre de azi, ea pare că „nu mai are nimic de oferit". Însă acest lucru e cu totul și cu totul fals! E cu totul și cu totul neadevărat! Pentru că ea are de dăruit *o comoară* pe care nicio altă instituție a lumii nu ne-o poate da și acea comoară e *slava lui Dumnezeu*, pe care noi o primim în Tainele și Slujbele Bisericii.

Ce vreau să spun? Voi fi foarte explicit!

– Ce reprezintă pentru mulți Crucea Domnului?

– Locul morții Domnului!

– Și Biserica ce a făcut din Jertfa Domnului pe Cruce?

– A făcut Dumnezeiasca Liturghie! A făcut din Crucea Lui cea mai mare bucurie a lumii. Pentru că la fiecare Liturghie noi avem parte de același lucru: de faptul că Hristos Cel răstignit și înviat și înălțat de-a dreapta Tatălui ni Se dă nouă ca mâncare și băutură spre viața veșnică. Și dacă noi ne împărtășim cu Hristos euharistic, atunci ne umplem de slava cea veșnică a Dumnezeului nostru treimic.

– Ce prăznuim noi astăzi, pe 6 ianuarie?

---

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9a/Baptism_(15th_c.%2C_Annunciation_Cathedral_in_Moscow).jpg.

– Botezul Domnului în râul Iordanis! Căci El S-a botezat în locul nostru, El neavând păcat, și Duhul Sfânt S-a pogorât peste El, Duhul Care purcede din Tatăl și Se odihnește în Fiul, pentru ca să putem să primim cu toții harul Duhului Sfânt în Biserică. Și, din Botezul Său, Biserica a făcut un moment de sfințire a oamenilor și a întregii creații.

Căci de El, Cel euharistic, se pot împărtăși numai cei credincioși și spovediți de păcate și care trăiesc mereu în curăție și sfințenie. Dar apa pe care o vom sfinți afară, peste câteva minute, e spre gustarea noastră și spre curățirea noastră de păcate, dar și spre stropirea și sfințirea întregii creații.

Și prin aceste două exemple, prin Dumnezeiasca Euharistie și prin Sfânta Aghiasmă Mare, am arătat două lucruri *prea relevante* ale Bisericii, pentru că toți avem nevoie de ele. Și acestea sunt două dintre lucrurile mari ale Bisericii, care aduc oameni la Biserică și prin care Biserica îi sfințește pe oameni și îi umple de slava Lui cea veșnică.

Însă cred că trebuie să explicăm și mai bine, tot mai bine *ce se petrece* în fiecare zi la Biserică, în Slujbele Bisericii, pentru ca oamenii să înțeleagă că Biserica e *o continuă sărbătoare*.

– Chiar așa: Ce se petrece la Biserică în fiecare zi? Ce putem trăi la Biserică în fiecare zi?

– În fiecare zi putem trăi *o reală* și *profundă întâlnire cu Dumnezeu*.

În Slujbele zilnice ale Bisericii (Vecernie, Utrenie, Liturghie) sau în Slujbele la cerere (diverse rugăciuni, acatiste, paraclise) sau în Slujbele ocazionale (Înmormântări, Cununii, Botezuri) noi venim în fața Domnului în rugăciune și smerenie, ne umplem de slava Lui, de teologia slujbelor, și creștem în iubire și în responsabilitate față de semenii noștri. Pentru că Slujbele

Bisericii sunt momentele sfinte și eclesiale în care Dumnezeu *Își revarsă* slava Sa cea veșnică, care ne luminează și ne curățește și ne sfințește pe noi.

– Ce înseamnă *slava lui Dumnezeu* pentru cineva care nu a trăit-o? Cu ce o putem compara?

– Păi o putem compara cu...semnalul GSM[443] de pe telefonul mobil sau cu recepția undelor radio prin Wi-Fi[444].

Slava lui Dumnezeu coboară de la Dumnezeu și ea este necreată și veșnică, pentru că izvorăște din ființa lui Dumnezeu Cel întreit în persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Și ea coboară în Biserica Lui, în Biserica Treimii, și îi umple pe cei credincioși, pe cei care se dăruie cu totul lui Dumnezeu, împlinind poruncile Sale în mod zilnic.

Și fără slava lui Dumnezeu...noi nu putem trăi nimic dumnezeiește, nimic din afara acestei lumi. Însă când slava Lui coboară în noi în mod conștient și simțit de către noi, atunci ea ne umple de pace, de curăție, de bucurie dumnezeiască, de frumusețe dumnezeiască, de iertare, de luminare sfântă, de milostivire, de lacrimi duioase, pline de bucurie sfântă. Căci e slava Lui, slava prin care noi ne-am făcut *creștini* în apa Botezului, da, atunci când am fost botezați în pruncie.

Și acum, când suntem adulți, dacă trăim creștinește, noi ne umplem de slava Lui la orice slujbă a Bisericii la care participăm, dacă ne deschidem cu totul lui Dumnezeu în rugăciune și în pocăință în fața Lui.

Însă, dacă *nu simțim* în noi slava Lui la Slujbele Bisericii...suntem ca un telefon fără semnal...sau ca unul care nu ne permite să intrăm în online. Adică suntem morți sufletește, pentru că nu comunicăm în mod real nici cu noi, nici cu Dumnezeu și nici cu

---

[443] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/GSM.

[444] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Wi-Fi.

semenii noștri. Suntem *morți*, pentru că nu suntem *dialogici*.

Și cred că trebuie să fim tot mai dialogici cu oamenii, pentru că trebuie să le vorbim tot mai pe limba lor despre Dumnezeu și despre taina mântuirii noastre.

Pentru că toți trebuie să afle că Dumnezeu e *viu*, că El e *veșnic viu*, dar noi suntem *morți*, dacă nu simțim slava Lui în noi. Însă, în Biserica Lui, în Biserica Ortodoxă, în Biserica Cincizecimii, întreaga umanitate are *singura linie deschisă* către Dumnezeul treimic, prin care noi putem vorbi cu Dumnezeu în taina inimii noastre.

Că aici, în Biserica Lui, avem *semnal la telefon* pentru ca să vorbim cu Dumnezeu. Doar că telefonul credinței nu funcționează pe bază de bani, ci prin recunoașterea Lui și prin umplerea noastră de pocăință.

E nevoie să știe toți că Biserica e o lume *mult mai spațioasă* decât onlineul material. Că Biserica cuprinde deodată Împărăția lui Dumnezeu, pământul, întreaga creație și Iadul, pentru că are membri și în cer, la Dumnezeu, și pe pământ, și în Iad. Și de aceea Biserica se roagă neîncetat pentru cei vii și pentru cei adormiți ai ei, pentru ca toți să fie *una* în Dumnezeu.

Însă dacă toți ar ști că Slujbele și cărțile Bisericii sunt *cele mai mari comori* ale lumii și că, prin ele, noi ajungem nu pe Lună, nu pe Marte sau pe Jupiter, ci în Împărăția Lui, la Însuși Dumnezeu, atunci le-ar iubi nespus și i-ar iubi nespus pe cei care le propovăduiesc din ele și le pot explica și îi pot învăța viața veșnică cu Dumnezeu, pentru că s-ar împlini uluitor de frumos în viața cu Dumnezeu.

Și vedeți cât de *ușoară* e întâlnirea cu Dumnezeu? Deschizi ușa Bisericii, intri, iei aminte la ceea ce se

cântă și se citește, încerci și tu să te rogi împreună cu întreaga Biserică...și, dacă îți deschizi inima lui Dumnezeu, El e acolo, lângă inima ta!

El Îți ascultă nevoile, necazurile, greutățile, neînțelegerile. El te ascultă și vrea să te îndrepteze spre viața veșnică. Și pentru asta te trimite la cărțile Lui și la Slujitorii Lui, ca ei să te învețe ce să faci.

Și Biserica, de două milenii, învață întreaga lume ce să facă pentru ca să se mântuiască. Și oamenii se pot mântui în fiecare secol, în fiecare zi de la Dumnezeu, în fiecare clipă. Dacă intri în Biserica Lui prin Botez, dacă te hrănești cu cuvintele și cu Tainele Bisericii, dacă trăiești ascetic în Biserica Lui, dacă asculți cu inima, duhovnicește, voia Lui, dacă te umpli de slava Lui cea veșnică...prin aceasta trăiești zilnic mântuirea ta întru Domnul.

Pentru că El dorește ca tot omul să se mântuiască, din orice țară și din orice neam, intrând în Biserica Lui.

...Însă care a fost troparul cu care am anunțat Botezul Domnului și pe care și azi l-am cântat și îl vom repeta acum, la sfințirea apei?

A fost acesta: „În Iordanis botezându-Te Tu, Doamne [Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου Σου Κύριε], închinarea Treimii s-a arătat [ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερώθη προσκύνησις]; căci glasul Părintelui a mărturisit Ție [τοῦ γὰρ Γεννήτορος ἡ φωνὴ προσεμαρτύρει Σοι], Fiu iubit pe Tine numindu-Te [ἀγαπητὸν Σε Υἱὸν ὀνομάζουσα]. Și Duhul în chip de porumbiță [καὶ τὸ Πνεῦμα ἐν εἴδει περιστερᾶς], a adeverit tăria cuvântului [ἐβεβαίου τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές]. Cel care Te-ai arătat, Hristoase, Dumnezeu[le] [Ὁ ἐπιφανεὶς Χριστὲ ὁ Θεός], și lumea ai luminat, slavă Ție [καὶ τὸν κόσμον φωτίσας δόξα Σοι”[445]. Care este o Icoană lingvistică a prazni-

[445] *Cf.*

culuI, o Icoană formată din cuvinte și nu din culori, o Icoană a predicării.

Și e un lucru fericit când poți predica nu numai în cuvinte, în idei, ci și în imagini. Pentru că ideile au nevoie de imagini pentru a se sedimenta în mintea noastră și de întreaga pace și bucurie duhovnicească a slujirii și a predicării în Biserica lui Dumnezeu.

Iar troparul praznicului de față *ne pictează în cuvinte* locurile evanghelice din Mt. 3, 13-17; Mc. 1, 9-11; Lc. 3, 21-22 și In. 1, 32-33.

Pentru că el ne spune locul unde a fost botezat Domnul: în râul Iordanis[446], și că la Botezul Lui ni s-a revelat/ ni s-a arătat tuturor Treimea. Adică faptul că Dumnezeul nostru este treimic, că e în trei persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

Căci glasul Părintelui ceresc, al Tatălui, a mărturisit despre Fiul Lui, despre Iisus Hristos: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în[tru] Care am binevoit [Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός Μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ὯΙ εὐδόκησα] [Mt. 3, 17, BYZ]. De unde a mărturisit Tatăl? „Din ceruri [ἐκ τῶν οὐρανῶν]" [Mt. 3, 17]. Și pentru cine a mărturisit El? Pentru noi! Pentru că noi aveam nevoie să știm că Iisus Hristos e Fiul Tatălui și, dacă este Fiul Lui, atunci e deoființă cu El și dimpreună veșnic cu El.

Pentru că Dumnezeu nu poate naște decât unul ca El și Acesta nu poate fi decât veșnic. Și El, Fiul Lui

---

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1642/sxsaintinfo.aspx. Acesta a fost traducerea mea după textul grecesc. Pentru că, în practică, textul troparului pe care îl folosim în cult e acesta:

„În Iordan botezându-Te, Tu, Doamne, închinarea Treimii s-a arătat; că glasul Părintelui a mărturisit Ție, Fiu iubit pe Tine numindu-Te; și Duhul, în chip de porumbel, a adeverit tăria cuvântului. Cel ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule, și lumea ai luminat, slavă Ție", *cf. Liturghier*, ed. BOR 2012, p. 401.

[446] A se vedea:

https://en.wikipedia.org/wiki/Jordan_River.

Cel veșnic, e Fiul Lui Cel iubit și întru Care El binevoiește întotdeauna. Însă, în același timp, Duhul lui Dumnezeu, cum spune Mt. 3, 16, sau Duhul Sfânt, a fost văzut de Domnul „coborând ca o porumbiță și venind în El [καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ᾽ Αὐτόν]" [Mt. 3, 16, BYZ]. Pentru că Duhul Sfânt Se odihnește din veci în Fiul, ca Unul care purcede din Tatăl. Și Duhul a venit în Fiul la Botez pentru ca să sfințească umanitatea lui Hristos, pentru ca fiecare dintre noi, când ne botezăm, să ne umplem de slava lui Dumnezeu, care se revarsă în noi din umanitatea transfigurată a lui Hristos.

Însă troparul Botezului Domnului ne spune că Duhul S-a coborât în Fiul, în persoana Lui divino-umană, pentru ca să adeverească tăria cuvântului spus de Tatăl despre Fiul. Pentru că, dacă Fiul este Fiu iubit al Tatălui și Tatăl binevoiește întru Fiul, pentru că e de acord și Se bucură de toate pe care El le face, pentru Duhul Sfânt Fiul este tot un iubit al Lui, dimpreună cu Tatăl, pentru că El Se odihnește numai în Fiul și împreună cu Fiul face toate cele bineplăcute Tatălui. Căci iubirea celor trei persoane dumnezeiești e desăvârșită și veșnică și mai presus de orice înțelegere a omului sau a Îngerului. Și când Tatăl a vorbit despre Fiul și despre iubirea pentru El, atunci Tatăl a vorbit despre iubirea dintre toate cele trei persoane dumnezeiești ca despre realitatea veșnică și comunională în care Ei trăiesc.

Pentru că persoanele dumnezeiești Se iubesc din veci și pentru veci și conlucrează în toate ale mântuirii noastre și nicidecum nu Se luptă una cu alta și nu Se gelozesc una pe alta. Pentru că Dumnezeu este iubire, iubire desăvârșită, atâta timp cât persoanele dumnezeiești trăiesc din veci și pentru veci ca iubindu-Se una pe alta și asumând fiecare pe celelalte două persoane.

Și când Tatăl a vorbit despre Fiul, atunci Duhul S-a coborât în Fiul.

Și Icoana ortodoxă a Botezului e aceasta și ea e evanghelică: Tatăl din cer vorbește despre Fiul și ni-L indică, Duhul Sfânt Se coboară în Fiul ca o porumbiță, adică cu toată curăția dumnezeiască, și adevărește faptul că despre El, despre Iisus Hristos, a vorbit Tatăl și nu despre un altul, iar Fiul e în Iordanis și e botezat de către Sfântul Ioannis Botezătorul cu multă cutremurare și cu sfială dumnezeiască, aplecat spre El ca spre Domnul și Stăpânul întregii făpturi.

Și cine *citește* Icoana praznicului Botezului Domnului, citește *esența* Evangheliilor baptismale. Pentru că Sfintele Icoane, în Biserică, nu sunt numai pentru ca ele să fie venerate prin sărutare și cinstire sfântă, ci și pentru a fi citite cu evlavie, contemplate adânc și înțelese teologic. Pentru că Sfintele Icoane au nevoie de *citiri profunde* și nu doar de *priviri în treacăt*.

Iar Scriptura e plină de Sfinte Icoane, pentru că e scrisă *iconic*. E scrisă nu doar pentru *citire*, ci și pentru *contemplare*. Adică pentru aprofundarea duhovnicească a cuvintelor, a ideilor, a imaginilor, a istoriilor din ea, a numerelor și a profețiilor pe care ni le pune înainte.

Tocmai de aceea, anul 2017, fiind anul închinat, printre altele, și Sfintelor Icoane și Sfinților Iconari ai Bisericii[447], acest lucru mă îndeamnă și pe mine să vă invit la o înțelegere tot mai mare a laturii *iconice* a Scripturii, a cărților patristice, a dogmelor și canoanelor Bisericii, a întregului cult al Bisericii.

Pentru că Icoana e o lecție despre măsură și frumusețe, despre profunzime și revelație, despre smerenie și desăvârșire.

---

[447] A se vedea: http://basilica.ro/proclamarea-oficiala-a-anului-omagial-si-comemorativ-2017-in-patriarhia-romana/.

În ea pictăm, cu culori, chipul duhovnicesc al Domnului, al Maicii Sale, al Sfinților și Îngerilor Lui și, prin smerita dimensiune a Icoanei noi privim, ca printr-o mică crăpătură, ca într-un extaz, lumea Împărăției lui Dumnezeu. Căci Sfinții au fost de aici, de pe pământ, dar acum sunt în cer. Iar Domnul a trăit printre noi, pe pământ, dar S-a înălțat la cer și a stat de-a drepta Tatălui. Și Maica Lui, după adormirea ei, a fost ridicată de Domnul și cu trupul la cer și e vie și cu trupul și cu sufletul în cer și se roagă pentru noi.

Iar Icoanele lor, ale Sfinților, sunt mângâierea și încurajarea noastră, bucuria și întărirea noastră, sprijinul nostru la nevoie și cele care ne știu lacrimile noastre. Căci noi venim și ne rugăm înaintea Sfintelor Icoane, ne vărsăm focul acolo, înaintea Sfinților Lui reprezentați iconic, pentru că noi avem credința că rugăciunea și lacrimile noastre și durerea noastră ajung în cer, la Sfinții Lui, care se roagă pentru noi lui Dumnezeu, dar și la Însuși Dumnezeu, Care Se bucură și îi miluiește pe oameni în și prin Sfinții și Îngerii Lui.

Pentru că Dumnezeu *iubește să-i asculte* pe Sfinții Lui! Pentru că prin aceasta se arată și marea lor iubire față de noi, semenii lor.

Dumnezeu dorește *să asculte rugăciunile* Sfinților Lui pentru noi. Căci tot Raiul lui Dumnezeu e un loc al iubirii și al comuniunii și unde egoismul și separatismul nu există. Iar Sfinții și Îngerii Lui sunt în rugăciune pentru oameni și în slăvire continuă a lui Dumnezeu, căci ei știu, cu toții, că voia Lui e însăși viața lor.

– Și ce a făcut Dumnezeu pentru oameni?

– S-a arătat în trup! Adică Și-a asumat umanitatea noastră în persoana Sa cea veșnică. Și pentru că S-a făcut și om, ceea ce nu era, dar a rămas și ceea ce era, adică Dumnezeu, tocmai de aceea Fiul lui Dumnezeu are chip de om. Și asta ne spune troparul praznicului

de azi prin cuvintele: „Cel care Te-ai arătat”: că El S-a arătat în lume cu chip de om, fiind Dumnezeu și om.

Însă El a venit și a luminat lumea prin prezența Lui în lume. A luminat lumea din interior. A umplut-o de înțelegeri și de simțiri sfinte. Pentru că, prin orice cuvânt al Lui și prin orice faptă a Sa, Iisus Hristos, Domnul nostru, ne-a umplut de lumina Lui cea veșnică, de slava Sa cea necreată, pe care o simțim în lăuntrul nostru ca pe prezența Lui în noi.

Și Sfintele Icoane ale Bisericii sunt umplute cu galben strălucitor sau cu foiță de aur pentru ca să exprime această mare realitate a vieții Domnului și a Sfinților Lui: că El a umplut viața lor și a întregii lumi cu lumina Lui. Că toate sunt pline de lumină, atât cerul cât și pământul, adică toată creația Lui e plină de lumina Sa.

Și așa stând lucrurile, întreaga creație e *iconică*, pentru că întreaga creație merge spre transfigurarea ei. Adică umanitatea și întreaga creație nu merg spre disoluție sau spre extincție veșnică, ci spre transfigurare veșnică. Pentru că întreaga creație va deveni o icoană veșnică a lui Dumnezeu, în care slava Lui va trona pentru veșnicie.

– Însă cine *se luptă* cu Sfintele Icoane ale Bisericii, cele care au fost dogmatizate la Sinodul al VII-lea Ecumenic?

– Cine nu crede cu adevărat în întruparea Lui! Pentru că, dacă Fiul, prin întruparea Sa, poartă chip uman în mod constitutiv, El poate fi iconizat. Căci noi iconizăm chipul Său, pentru că credem că cinstirea icoanei Sale trece spre prototipul ei [ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει], adică spre persoana Domnului din cer.

Pentru că cel care se închină icoanei Lui se închină persoanei Sale zugrăvite pe ea[448].

Căci nu putem confunda Icoana Domnului cu persoana Lui, atâta timp cât știm că El e viu, în cer, iar Icoana Lui e din lemn și e pictată teologic, tocmai pentru ca *să ne stârnească dorul* după persoana Domnului. Tot la fel nu putem confunda cuvintele Lui din Scriptură cu persoana Lui, pentru că persoana Lui poate să ne spună mult mai multe lucruri decât cele cuprinse în Scriptură. Și Scriptura, ca și Icoana, ca și Slujba Bisericii sunt *o poartă* spre Dumnezeu, spre relația cu El, și nu *înlocuie* relația cu persoana Lui.

De aceea, invitația Bisericii și a mea e aceea să vedem Scriptura, Icoanele, Slujbele Bisericii, cărțile Sfinților Părinți și Viețile lor ca *ferestre deschise* spre relația cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui. Pentru că ele *ne duc* către persoanele lor și nu ne *închid* aici, în istorie.

Pentru că apa pe care o vom sfinți imediat va fi, cu harul lui Dumnezeu, o apă sfântă, o apă din cer. Nu va mai fi aceea pe care am scos-o din fântână, ci plină de slava Lui, de lumina Sa cea dumnezeiască, necreată, care se simte cu sufletul curățit de patimi.

Dar, pentru cei necredincioși, ea va părea la fel, deși vor constata și ei că *va rămâne nestricată* ani la rând. Pentru că mulți cred că din cauza busuiocului și a Sfintelor noastre Cruci, din argint, pe care le introducem în apă, Sfânta Aghiasmă ar rămâne „nestricată”. Însă, după cum ați văzut cu toții în anii trecuți, noi băgăm mâna goală în apă, mâna noastră dreaptă și facem semnul Sfintei Cruci în ea și cel care o sfințește

---

[448] *Definiția dogmatică a Sinodului al VII-lea Ecumenic*, din 787, în *Enchiridion symbolorum et definitionum*, ed. Henricus Denzinger, Ed. Sumtibus Stahelianis, Wirceburgi, 1854, p. 104.

și o face nestricăcioasă e Dumnezeu, Cel care o umple de slava Lui.

Nu busuiocul și nici metalul Sfântei Cruci sfințesc apa, ci Dumnezeu o sfințește prin noi, nevrednicii Săi robi, care, chemând slava Lui, o vedem și o simțim cum se coboară în apa Bisericii!

Iar dacă vreți să vedeți *cum se sfințește apa*, cum din apă naturală ea devine una sfântă, atunci sfințiți-vă viața! Faceți-vă văzători de Dumnezeu! Faceți-vă purtători de Dumnezeu! Și atunci veți vedea cum se coboară slava lui Dumnezeu nu numai acum, la Botezul Domnului, în apă, ci la orice Slujbă a Bisericii. Pentru că noi, în Biserică, stăm în oceanul de slavă al lui Dumnezeu și pe el îl simțim și îl trăim după puterea noastră duhovnicească.

Dar dacă nu îl simțim și nu îl vedem, pentru că suntem orbi duhovnicește, nu trebuie să negăm existența sa. Și am păcătui mult mai puțin dacă ne-am opri fiecare dintre noi la ce am trăit și la ce cunoaștem și nu am mai nega lucrurile care ne depășesc cu mult.

Căci, cu adevărat, copleșitor de multe taine și înțelegeri dumnezeiești ne depășesc și, pentru că ne depășesc, credem că ele nu există. Dar ele există! Și pentru că există, tocmai de aceea trebuie să ne smerim în fața Îngerilor și a Sfinților Lui, care ne întrec enorm de mult în cunoașterea și în înțelegerea celor sfinte, și să ne rugăm lor cu smerenie, pentru ca să ne înțelepțească în aceste trăiri și înțelegeri sfinte.

Așadar, iubiții mei, cu harul lui Dumnezeu nădăjduim ca și anul acesta să bem din apa Iordanisului aici, la noi, în România! Căci Sfânta Aghiasmă ne aduce Iordanisul Domnului aici, în vedrele și în sticlele noastre. Căci apa aceasta e apă de mântuire, e apă de curățire, apă de sfințire, apă de izgonire a demonilor,

apă de binecuvântare a casei noastre și a lucrurilor din ea și din curți și din tot ce există.

Și dacă turnați din ea în vase pline cu apă și înmulțiți astfel Aghiasma pe care o veți lua, cu harul lui Dumnezeu, astăzi, de la Biserică, puteți da și altora din ea, care nu au venit azi la Biserică, și puteți sfinți toate cele din jurul dumneavoastră.

Căci Aghiasma se înmulțește ca și lumina lumânării de Paști. Din puțin facem mult. Dintr-o sticlă putem înmulți Aghiasma și facem un butoi de Aghiasmă, dând tuturor, așa cum de la lumânarea Preotului, la Paști, se umple toată Biserica de lumină.

Și așa cum puținul Dumnezeiești Euharistii, primit în linguriță, ne unește cu Hristos cel întreg și nedespărțit și ne umple de toată slava Lui, tot la fel apa Lui ne dăruie, în fiecare gură pe care o bem, toată slava Lui. Și dacă bem apă sfântă, atunci simțim în noi slava lui Dumnezeu, adică prezența Lui în noi.

Iar asta înseamnă să fii *creștin*: să fii plin de slava lui Hristos și să tinzi mereu spre asemănarea cu El prin viață sfântă și curată.

Vă doresc multă pace, multă bucurie, multă seninătate, și binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu noi, cu toți! Amin.

Predică la sinaxa Sfântului Ioannis Înaintemergătorul [7 ianuarie 2017]

Iubiții mei[449],

când Sfântul Profet Malahias [Μαλαχίας], pomenit pe 3 ianuarie[450], a profețit despre persoana Sfântului Ioannis Înaintemergătorul [Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου][451], acesta a spus: „Iată, Eu trimit pe îngerul Meu [ἰδοὺ Ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν Μου] și va privi calea înaintea feței Mele [καὶ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου Μου] și fără de veste va veni întru templul Său Domnul [καὶ ἐξαίφνης ἥξει εἰς τὸν ναὸν Ἑαυτοῦ Κύριος], pe Care voi Îl căutați [Ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε] și Îngerul făgăduinței, pe Care voi Îl voiți [καὶ ὁ Ἄγγελος τῆς διαθήκης Ὃν ὑμεῖς θέλετε]!” [Mal. 3, 1, LXX].

Și acest loc profetic a fost confirmat de Sfântul Evanghelist Marcos, în Mc. 1, 2. Însă în Mc. 1, 2, BYZ, fragmentul de la Mal. 3, 1, LXX, apare astfel: „Iată, Eu trimit pe îngerul Meu înaintea feței Tale [Ἰδού, Ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν Μου πρὸ προσώπου Σου], care va pregăti calea Ta înaintea Ta [ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν Σου ἔμπροσθέν Σου]!”.

– Ce ne spune Sfântul Profet Malahias în profeția sa?

---

[449] Scrisă în ziua de 5 ianuarie 2017, zi de joi, cu cer înnorat, un grad.

[450] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1605/sxsaintinfo.aspx.

[451] Idem:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1650/sxsaintinfo.aspx.

– Că *îngerul lui Dumnezeu* este *Sfântul Ioannis Botezătorul*, că el a fost *trimis* de Dumnezeu ca să-L vestească pe Hristos și că el *va privi calea* înaintea feței lui Hristos. Pentru că Hristos va veni fără de veste, fără să înțeleagă prea mulți și va intra în templul din Ierusalim și El va fi Îngerul făgăduinței, adică al unei noi făgăduințe, prin care întreaga lume e chemată la mântuire.

Dar când Sfântul Marcos îl citează pe Sfântul Malahias, nu îl citează ad-litteram, adică cuvânt cu cuvânt sau în mod identic, ci interpretativ sau explicativ.

Pentru că el păstrează porțiunea de început a profeției: „Iată, Eu trimit pe îngerul Meu!", adică pe Sfântul Ioannis Botezătorul, după care ne explică ce a vrut să spună Sfântul Malahias, prezentându-ne locul profetic ca pe o referire a Tatălui la Fiul. Căci Tatăl Îi spune Fiului Său: „Iată, Eu trimit pe îngerul Meu, pe Ioannis, care va merge înaintea feței Tale, adică înainte ca Tu să ieși la propovăduire, și el, Fiul Meu, va pregăti calea Ta înaintea Ta. De aceea el va fi Înaintemergătorul Tău. Cel care Te va vesti și Te va prezenta lumii".

Și astfel înțelegem că Scriptura poate fi citată în mod literal, cuvânt cu cuvânt, dar Scriptura poate fi citată și rezumativ sau parafrazată în predicile și în scrierile noastre teologice. Căci uneori e nevoie să citezi în mod identic un text scriptural, pe când alteori e nevoie de a face rezumatul unui text sau de a prezenta înțelesul duhovnicesc al textului, care pornește de la text, dar care depășește literalitatea textului.

Însă tot mai mulți teologi eterodocși acceptă doar înțelesul *literal* și pe cel *profetic* al Scripturii, dar nu și înțelesul *duhovnicesc* al Scripturii, care este, de fapt, o

consecință ontologică a curățirii de patimi a celui credincios.

Și e normal să fie așa! Căci cine nu este în Biserica lui Dumnezeu și nu se curățește de patimi în mod continuu, acela nu poate vedea adâncul Scripturii și al cărților Sfinților Părinți ai Bisericii și al cultului și al vieții Bisericii. Și astfel neagă tocmai partea cea mai importantă a Scripturii.

Căci ce e mai important decât înțelegerea Scripturii, care vorbește despre viața noastră interioară, mistică? Când toate prezentările Scripturii devin o vorbire despre noi și ce se petrece în noi înșine, cum să considerăm acest lucru „o pierdere de timp", când scopul vieții duhovnicești e tocmai acela de *a înțelege* schimbările mistice, tainice, care se petrec în noi?

Însă când Dumnezeu, prin slava Lui, ne luminează să vedem Scriptura duhovnicește, atunci ea devine *o hrană teologică tare* pentru noi, pentru că interpretarea duhovnicească e fără de sfârșit. Și când citim interpretările duhovnicești ale Scripturii, care au fost scrise de către Sfinții Părinți ai Bisericii, înțelegem că intrăm într-un teritoriu plin de profunzime dumnezeiască. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu nu mai citesc cuvintele Scripturii, ca unele pe care le-au depășit, ci imensitatea teologică și experiențială de dincolo de cuvintele ei. Pentru că citesc Scriptura în slava lui Dumnezeu, în puterea și luminarea Duhului Sfânt, și interpretările lor sunt, de fapt, luminări, vederi, contemplări dumnezeiești despre care ei scriu, pe care le descriu.

...În Mc. 1, 3 se citează din Sfântul Profet Isaias. Unde avem o altă profeție despre Sfântul Profet Ioannis. Și Sfântul Marcos ne spune că Sfântul Ioannis Botezătorul este „Glasul strigând în pustie [φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ]: Pregătiți calea Domnului

[Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου]! Faceți drepte cărările Lui [εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους Αὐτοῦ]!" [Mc. 1, 3, LXX].

Unde a spus aceste cuvinte Sfântul Isaias? În Is. 40, 3, LXX: „Glasul strigând în pustie: Pregătiți calea Domnului! Faceți drepte cărările Dumnezeului nostru [τοῦ θεοῦ ἡμῶν]". Și vedem că Sfântul Marcos, din nou, nu citează literal textul vechitestamentar, ci schimbă finalul: în loc de „cărările Dumnezeului nostru" spunând: „cărările Lui".

Însă schimbările sale textuale *nu alterează* mesajul lui Dumnezeu din Scriptură, ci ni-l explică folosind și cuvinte proprii, reformulând astfel textele pe care le citează.

Lucru pe care îl fac, adesea, și Sfinții Părinți în exegezele și în predicile lor. Pentru că, uneori, nu prezintă textele scripturale aidoma, ci înțelesul lor. Sau le rezumă și le rescriu potrivit nevoii lor de a exprima ceva anume, într-un anume context. Și asta nu pentru că ar fi dorit „să minimalizeze" textul Scripturii, ci pentru că ei aveau conștiința că adevărul Scripturii poate fi *rescris* și în cuvinte proprii și să ajungem să exprimăm *același lucru*.

Dacă suntem atenți la modul cum noi descriem și povestim ceea ce s-a petrecut cu noi într-o anume zi, ne dăm seama că și noi facem același lucru. În funcție de timpul pe care îl avem la dispoziție și de cel care stă în fața noastră, noi explicăm mai pe scurt sau mai pe larg o anume experiență a noastră, până vedem că ea e *înțeleasă* de cel din fața noastră. Căci, în fapt, nu ne interesează *câte cuvinte* folosim pentru ca cineva să înțeleagă ceea ce noi avem de spus, ci ca cel din fața noastră *să înțeleagă cât mai repede* povestea noastră.

Așadar, graba noastră e pentru cei din fața noastră. Căci noi vrem *să înțeleagă* ce avem de spus. Și,

datorită lor, noi spunem pe scurt sau pe larg anumite lucruri, dacă ele sunt folositoare acestora.

...Sfântul Isaias l-a numit *glasul care strigă în pustie*, pe când Sfântul Malahias l-a numit *îngerul lui Dumnezeu, care privește calea înaintea feței lui Hristos*.

Așadar, Sfântul Malahias a profețit cinstea de Προδρόμος [Prodromos], de *Înaintemergător* a Sfântului Ioannis Profetul, pe când Sfântul Isaias a vorbit în mod voalat de cinstea lui de Βαπτιστὴς [Baptistis], de *Botezător*. Căci Sfântul Ioannis striga în pustie, pentru că „a fost Ioannis *botezând în pustie* [βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ], și propovăduind botezul pocăinței întru iertarea păcatelor" [Mc. 1, 4, BYZ].

Însă, până când Tatăl nu l-a trimis să boteze [In. 1, 33], Sfântul Ioannis a trăit cea mai mare asceză în pustie, asceză despre care mărturisește Mc. 1, 6.

Asceză care l-a făcut să fie *un înger în trup*, așa după cum și este iconizat.

Pentru că Sfântul Ioannis a fost hrănit și învățat de Îngerul Domnului în pustie, până în vremea când a fost chemat la propovăduire de Dumnezeu[452].

De aceea, viața sa a fost aspră, pentru că a fost o viață îngerească.

Și curățindu-se de patimi, de aceea a putut să vadă în mod extatic pe Duhul lui Dumnezeu „coborând și rămânând [καταβαῖνον καὶ μένον]" [In. 1, 33, BYZ] în Iisus Hristos, Domnul nostru.

Iar când Sfântul Malahias a spus că Sfântul Ioannis „*va privi* calea înaintea feței [*ἐπιβλέψεται* ὁδὸν πρὸ προσώπου]" lui Dumnezeu, a spus că el *va privi fața* lui Dumnezeu. Pentru că el L-a văzut pe Fiul lui

---

[452] *Cf.* http://www.lumeacredintei.com/reviste/lumea-credintei/lumea-credintei-nr-6-107-iuinie-2012/unde-s-a-nascut-si-a-copilarit-sfantul-ioan-botezatorul/.

Dumnezeu întrupat la față și cu dreapta sa L-a botezat[453] pe Cel fără de păcat.

Evanghelia zilei a fost In. 1, 29-34[454]. Și am amintit deja v. 33. Iar scopul ei, ca și al întregii propovăduiri a Sfântului Ioannis, e acesta, cel exprimat în v. 34: „Și eu am văzut și am mărturisit că El este *Fiul lui Dumnezeu* [Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι Οὗτός ἐστιν *ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ*]" [In. 1, 34, BYZ].

– Însă *ce a văzut* Sfântul Ioannis sau *cum L-a văzut* el pe Iisus, de a înțeles că e Fiul lui Dumnezeu?

– L-a văzut extatic! L-a văzut în vedenie! Pentru că L-a văzut pe Duhul coborând și rămânând în Iisus Hristos și a înțeles că Iisus Domnul este „Cel care botează în Duhul Sfânt [ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ]" [In. 1, 33, BYZ].

Iar noi, până ajungem să avem vederi duhovnicești, datorită curățirii noastre de patimi, trebuie să credem vederilor duhovnicești ale Sfinților Lui și să le mărturisim cu toată inima. Adică să îl credem pe Sfântul Ioannis Botezătorul, pe cel încredințat în mod extatic de Dumnezeu. Să credem că Iisus Hristos e Fiul lui Dumnezeu, că despre El a mărturisit Tatăl că e Fiul Lui și întru El S-a pogorât Duhul Sfânt. Căci Botezul Domnului, așa cum spuneam ieri, a fost momentul maximei epifanii, a maximei revelări a lui Dumnezeu.

Pentru că atunci ni S-a revelat pe Sine întreaga Treime și noi am aflat că Dumnezeul nostru e *treimic*, e *tripersonal*. Și această mare revelație a lui Dumnezeu este *fundamentul* Bisericii și al vieții noastre creștine. Căci Biserica și viața noastră creștină stau în slava Treimii. Iar noi binevestim și cinstim și ne închinăm

---

[453] *Cf. Viețile Sfinților pe luna ianuarie*, ed. BOR 1993, p. 132.

[454] *Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie*, ed. BOR 1983, p. 316.

Dumnezeului nostru treimic în toate Slujbele Bisericii, pentru că am făcut din viața noastră o viață închinată Dumnezeului treimic.

Pentru că atunci când noi spunem *Dumnezeu*, nu spunem doar *Tatăl* sau doar *Fiul* sau doar *Sfântul Duh*, ci Le pomenim la un loc, deodată, pe toate cele 3 persoane dumnezeiești.

Iar când spunem *Biserică*, noi nu gândim că ea e formată doar din cei de acum, care trăiesc pe pământ, ci ea e formată din toți membrii Bisericii, din toate locurile și din toate timpurile, Îngerii lui Dumnezeu făcând parte din Biserică.

Și când spunem *viață creștină*, noi spunem *viață ortodoxă* sau *viață eclesială*, pentru că viața creștină e viața Bisericii. Și Biserica e fundamentată pe harul Treimii și pe învățătura Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți, ierarhia Bisericii, de la Apostoli până azi, fiind propovăduitoarea dreptei credințe, slujitoarea cultului Bisericii și conducătoarea spre mântuire a tuturor celor credincioși.

Iar Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu nu mărturisesc altă credință decât cea a Bisericii, pentru că ei fac parte din Biserica lui Dumnezeu.

De aceea, noi, membrii Bisericii lui Dumnezeu, trebuie să prăznuim și să I ne închinăm lui Dumnezeu potrivit Tradiției Bisericii, cultul Bisericii fiind *parte componentă* din Tradiția Bisericii. Iar în cărțile de cult noi avem cântări bisericești create cu sute de ani în urmă, pline de teologia Bisericii și pe ele le cântăm la slujbele zilnice ale Bisericii și nu inventăm texte simpliste și la modă.

Căci credincioșii Bisericii sunt chemați la nevoință amplă, multiplă în Biserică. Ei trebuie să se nevoiască, pe de o parte, *cu înțelegerea teologică* a cărților de cult ale Bisericii, iar, pe de altă parte, ei

trebuie *să se lupte cu patimile din ei înșiși* și *să se instruiască continuu*.

De aceea, un ortodox care nu citește teologie, care nu se roagă continuu și nu se luptă cu patimile sale e un ortodox care *șomează*, care nu își înțelege *menirea* în Biserică. Pentru că menirea noastră e *asceza*, e continua luptă cu noi înșine, pentru ca să fim curați, să fim luminați, să fim cunoscători ai voii lui Dumnezeu, să fim oameni echilibrați și profunzi.

Ieșirile în decor, adică manifestările noastre păcătoase, nu au de-a face cu viața Bisericii, ci ele sunt propriile noastre neîmpliniri. Ele sunt eșecuri personale. Dacă patimile noastre sunt vii în noi e semn că nu le-am luat în serios. Și dacă ele ne stăpânesc, înseamnă că trăim fără grijă, fără evlavie, fără frică de Dumnezeu.

Căci Sfântul Ioannis Botezătorul este exemplul nostru de azi, tocmai pentru că el nu a considerat lupta cu patimile *o joacă*, ci a considerat-o *cea mai serioasă luptă* a vieții noastre. Și ca el au făcut toți Sfinții lui Dumnezeu. Pentru că la toți găsim multă nevoință, multă citire, multă slujire, multă milostenie, multă iertare, multe vederi extatice și înțelegeri dumnezeiești. Pentru că viața ortodoxă e o viață integrală, e o viață care se ocupă de toate în același timp. Ea se ocupă și de slujirea lui Dumnezeu și de cea a oamenilor, ea se ocupă de viața noastră interioară, dar și de viața noastră socială, ea cuprinde și mersul la Biserică, dar și mersul la Bibliotecă și la Școală.

Și dacă înțelegem viața ortodoxă în toată complexitatea ei, atunci suntem oamenii lumii noastre, fără ca să fim mai puțin și oamenii lui Dumnezeu.

Pentru că mulți trăiesc cu frica *să nu își piardă identitatea religioasă* dacă locuiesc într-o lume plurală, dacă citesc, dacă comunică, dacă întâlnesc persoane de altă credință și religie sau care disprețuiesc orice formă

religioasă. Însă această frică e una puerilă, atâta timp cât noul e văzut doar sub aspect negativ.

Pentru că noul nu e numai *un pericol*, ci poate fi și o *mare binecuvântare*.

Iar mie nu mi-a fost niciodată *frică* de noutate, de întâlnirea cu alții, care nu sunt ca mine, nu mi-a fost frică de cartea care „îmi fură" credința sau mi-ar putea-o „falsifica" în mine, pentru că eu m-am raportat la nou sau la alții de pe poziția celui care vrea...*să îl/îi înțeleagă*.

Când onlineul a intrat în viața mea, eu am văzut imediat în el *oportunitatea* dialogului, a creației și a învățării continue, pe care onlineul ne-o dăruie din plin. Nu m-am uitat la ce e negativ în el, nu m-am gândit în primul rând la pericole, la oameni care fură date și identități, și nici nu m-am pierdut în imensitatea lui. Ci, ca atunci când intri într-o bibliotecă și vrei să scrii ceva, eu m-am dus la raftul cu așteptările mele și am legat munca vieții mele de interfața onlineului și am devenit o persoană publică, cu vizibilitate muncită pe fiecare zi, și nu am pierdut timpul cu jocuri, cu filme, cu discuții interminabile online.

Pentru că astfel m-aș fi epuizat în lucruri pătimașe și nu aș fi fost creativ ca acum.

Tot la fel folosesc și telefonul, televizorul, aparatul de fotografiat, scanerul, alte aparate de uz casnic: ca *slujitoare* ale muncii mele teologice. Pentru că atât tehnologia, cât și bibliotecile, cât și întâlnirile cu oamenii, oricare ar fi ei, *nu te destramă interior* dacă tu ai credință fermă, obiective clare și valori bineprecizate, ci toate te personalizează, te îmbogățesc, te înmulțesc interior, sunt un real folos pentru tine.

Așa că dependența de jocuri, filme, plăceri, cât și frica de nou și frica de alții nu se nasc din cauză că ai o viață duhovnicească prosperă și profundă, ci pentru că

te lași dus de moda lumii, ca unul care nu știi în ce crezi și nici nu știi ce vrei.

Pentru că întâlnirea cu un teolog, cu un artist, cu un militar, cu un inginer, cu un medic, cu un inventator, cu un cioban, cu un vânzător în piață, cu o mamă care alăptează, cu un tânăr care își dă bacalaureatul, cu un bătrân care știe multe nu sunt decât *întâlniri binecuvântate*, dacă vorbiți lucruri serioase, lucruri trăite, lucruri verificate.

Iar eu *mă umplu de vorbă* cu oameni de tot felul și intru în viața lor pe nesimțite, pentru că, în inima mea, eu *nu pun garduri* între mine și oameni, ci toți pot să intre în inima mea, cum ar intra pe o ușă...

Și dacă întâlnirile cu oamenii *ne schimbă*, pentru că învățăm lucruri importante în cadrul lor, atunci *e un lucru foarte bun*. Pentru că Dumnezeu vrea să ne schimbăm mereu în bine, din bine în și mai bine, în cadrul relației cu El și cu semenii noștri.

Așadar, iubiții mei, astăzi, la sinaxa Sfântului Ioannis ne-am adunat nu numai ca să fim *unii lângă alții*, ci și *unii în alții*! Pentru că trebuie să ne purtăm unii pe alții în inima noastră, ca unii care suntem împreună frați și surori întru Domnul. Trebuie să ne purtăm unii pe alții în inima noastră, adică să ne iubim unii pe alții. Pentru că iubirea e cea care îi îmbrățișează pe toți și învață de la toți, care ia aminte la toți și are ochi pentru toți, care face lucruri bune în favoarea tuturor și care vede mântuirea ca pe o comuniune a tuturora cu Dumnezeu și între ei.

Iubirea zidește și nu dărâmă. Iubirea așteaptă îndreptarea oamenilor. Iubirea propovăduiește toată ziua, pentru că știe că sămânța credinței trebuie semănată în orice clipă.

Iubirea nu e o vorbă, ci e o viață plină de fapte. Iubirea nu are doar praznic, ci ea e zilnică.

De aceea, dacă vrem să fim ai lui Dumnezeu, care e Iubire, trebuie să ne facem ai Iubirii pe fiecare zi. Trebuie să iubim oamenii, să credem în schimbarea lor, să credem în nevoile lor personalizatoare și să îi ajutăm să își înțeleagă aceste nevoi.

Adică să îi ajutăm pe oameni *să își conștientizeze* nevoia de frumos, de bine, de iubire, de răbdare, de delicatețe, de măsură în fapte și în cuvinte. Să îi ajutăm să își vadă nevoia lor de comuniune, de întrajutorare, de punere în lucrarea Bisericii.

Căci atunci când cei credincioși trăiesc și acționează ca mădulare vii ale lui Hristos, ei încep să trăiască ca oameni ai iubirii.

Dumnezeu să ne întărească în tot ceea ce facem! Dumnezeu să ne bucure în orice înțelegere bună pe care o primim de la El! Dumnezeu să ne înrădăcineze în orice faptă evlavioasă, prin care toată Biserica se folosește și se bucură! Amin.

Predică la Duminica după Botezul Domnului [2017]

Iubiții mei[455],

când Domnul a auzit că Sfântul Ioannis Botezătorul a fost dat [παρεδόθη], adică a fost întemnițat, a plecat în Galilea [Mt. 4, 12, BYZ]. Și aici, în Galilea, El a locuit în Capernaum [Καπερναοὺμ] [Mt. 4, 13]. Căci, până atunci, Domnul locuise în Nazaret [Ναζαρέτ] [Mt. 4, 13], care era tot o cetate a Galileii.

Însă pleacă din Nazaret și locuiește în Capernaum, „pe malul mării [τὴν παραθαλασσίαν]" [Mt. 4, 13, BYZ] – e vorba de Marea Ghennisaret [Γεννησαρέτ] sau Marea Galileii[456] – „în hotarele lui Zabulon și Neftalim [ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ], ca să se împlinească ce a fost spus prin Isaias Profetul, zicând [ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ Προφήτου, λέγοντος]:

<Pământul lui Zabulon și pământul lui Neftalim [Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ], calea mării, dincolo de Iordanis, Galilea neamurilor [ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν], poporul care șade în întuneric a văzut lumină mare [ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδεν φῶς μέγα], și celor care șed în locul și [în] umbra morții, lumină le-a răsărit lor [καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς]>"[Mt. 4, 13-16, BYZ].

---

[455] Predică scrisă în zilele de 5-7 ianuarie 2017, zile cu zăpadă și ger.

[456] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Galileei.

– Unde a spus acest lucru Sfântul Profet Isaias [Ἠσαΐας]?

– În Is. 8, 23 și 9, 1. Adică e un fragment textual care e la un sfârșit de capitol și la un început de alt capitol. Și în LXX, profeția citată de Sfântul Matteos e aceasta: „Și nu va pierde cel care este în suferință până la o vreme, acesta, cel dintâi [καὶ οὐκ ἀπορηθήσεται ὁ ἐν στενοχωρίᾳ ὢν ἕως καιροῦ τοῦτο πρῶτον]. Fă repede [ποίει ταχὺ]! Fă țara Zabulonului și pământul Neftalimului [ποίει χώρα Ζαβουλων ἡ γῆ Νεφθαλιμ], calea mării și ceilalți, cei ce locuiesc pe malul mării [ὁδὸν θαλάσσης καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν κατοικοῦντες] și dincolo de Iordanis, Galilea neamurilor, părțile Iudeii [καὶ πέραν τοῦ Ιορδάνου Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν τὰ μέρη τῆς Ιουδαίας]!” [Is. 8, 23, LXX]

„Poporul care merge în întuneric. Vedeți lumină mare [ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει ἴδετε φῶς μέγα]! Cei care locuiesc în locul și în umbra morții, lumină va străluci peste voi [οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς λάμψει ἐφ᾽ ὑμᾶς]” [Is. 9, 1, LXX].

Și după cum vedem, Sfântul Matteos *a rescris* profeția Sfântului Isaias și a inclus-o în cartea sa și nu a citat-o în mod identic. Pentru că el a rescris-o ținând cont de *sensul* profeției, care se împlinea în persoana și propovăduirea Domnului.

Și când Domnul a locuit în Capernaum, lângă Marea Galileii, El S-a făcut *cea mai mare lumină* pentru toți oamenii. Căci nu soarele de pe cer i-a luminat pe oameni, ci Soarele dreptății, Fiul Tatălui, Cel care S-a întrupat pentru noi și a locuit împreună cu oamenii.

– Însă *cum i-a luminat* Domnul pe oameni? Cum a fost El Soarele lor cel rațional și luminător?

– Prin viața și prin propovăduirea Lui printre oameni! Căci El a început să predice după întemnițarea lui Ioannis și să spună același lucru cu el: „Pocăiți-vă!

Căci s-a apropiat Împărăția cerurilor [Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν]" [Mt. 4, 17, BYZ].

– De unde știm că Ioannis a propovăduit același lucru cu Domnul?

– Din Mt. 3, 2.

– Și de ce Domnul, la începutul propovăduirii Sale, a predicat ceea ce predica și Sfântul Ioannis?

– Pentru ca să arate că Sfântul Ioannis Botezătorul era trimis de Dumnezeu să propovăduiască pocăința, pentru că el a fost *Înaintemergătorul* lui Hristos. Și Domnul a început să vorbească oamenilor cu cuvintele Sfântului Ioannis pentru ca să sublinieze faptul că El și Ioannis au aceeași învățătură de predicat, pentru că Ioannis a primit-o de la Dumnezeu.

– Însă ce înseamnă *pocăință*? Cum știm că ne pocăim? Și ce relație este între pocăință și Împărăția cerurilor? Și, la urma urmei, ce înseamnă Împărăția cerurilor?

– Substantivul grecesc μετάνοια [metania], care înseamnă *pocăință*, e format din două morfeme: din μετά [meta] + νοια [nia]. Iar dacă μετα e o prepoziție și înseamnă *cu*, νοια vine de la νοῦς [nus], e un substantiv și înseamnă *minte*.

Așadar, din punct de vedere morfematic, *pocăința* înseamnă *cu minte*. Și un om *cu minte* e un om profund, echilibrat, liniștit, pașnic, pentru că trăiește *potrivit rațiunii sale luminate de har*.

Pentru că noi, când ne pocăim de un păcat al nostru sau de toată viața noastră păcătoasă, nu facem altceva decât să recunoaștem că tot păcatul e *o cădere* din relația cu Dumnezeu, că e *un rău* pentru noi, că e *o fărădelege*. Și dacă ne pare rău de păcatul nostru și nu mai vrem să îl facem, atunci ieșim cu mintea și cu inima din alipirea noastră de păcat și ne mutăm în viața virtuții, care e iubirea binelui lui Dumnezeu.

De aceea, *a ne pocăi* înseamnă a ajunge la mintea bună, echilibrată, pașnică, adică la viața cu Dumnezeu, în care urâm tot păcatul din noi și vrem să lucrăm toată virtutea. Și astfel, pocăința nu înseamnă doar să plângem și să ne pară rău, pentru un anumit timp, de un păcat al nostru, ci pocăința e *starea continuă*, e *starea de a fi* a creștinului ortodox, prin care el urăște tot ce e rău, tot ce e păcătos, tot ce e corupt, și iubește tot ce e bun, frumos și virtuos în oameni.

Și știm că ne pocăim...atunci când harul lui Dumnezeu *coboară* în pocăința noastră și *ne întărește* să trăim în binele poruncilor lui Dumnezeu. Știm că ne pocăim atunci când Dumnezeu ne înseninează inima, când ne bucură, când ne luminează, când ne înrădăcinează în bine. Pentru că El *răspunde întotdeauna* la schimbarea noastră în bine, căci se bucură de faptul că iubim rațiunea, adică viața după voia lui Dumnezeu, potrivit rațiunii celei drepte și luminate de slava Lui.

Iar între pocăință și Împărăția cerurilor e o relație interioară. Pentru că pocăința e *ușa* spre Împărăția cerurilor. Căci Împărăția cerurilor e slava lui Dumnezeu, care coboară în noi de la Botezul nostru. Și noi suntem chemați să ne apropiem interior de ea, să ne familiarizăm cu ea, să ne-o dorim numai pe ea. Și când ne pocăim, nu facem altceva decât aceea de *a introduce* mintea înăuntrul nostru, în adâncul inimii noastre, și să o facem *să contemple* slava lui Dumnezeu.

Pentru că mintea care nu se pocăiește...cutreieră lumea, vrea să vadă, să audă, să fie informată, să fie delectată cu păcatele altora, căci se bucură să fie în afara ei și nu în sine. Dar când începe să se pocăiască, mintea nu se mai uită la ce fac alții, ci la ceea ce face ea și la ceea ce este ea. Și mintea se pironește în inimă când se pocăiește, se oprește...și devine un ochi atent numai la sine. Căci ea se oprește, prin rugăciune, din

mișcarea ei în afară, și fiind închisă în rugăciune, în rugăciunea lui Iisus, în rugăciunea spusă cu mintea în inimă, ea își contemplă sărăcia, păcătoșenia, necurăția...dar, în același timp, cere, cere neîncetat, cere continuu, cere cu încredere, cere cu iubire multă slava lui Dumnezeu, adică Împărăția Lui. Cere ca Împărăția Lui...să coboare în ea și să rămână în ea.

Căci atunci când ea se roagă și strigă către Iisus Hristos, Domnul ei, mintea cere să vină Domnul ei, dimpreună cu Împărăția Lui în ea.

Și El vine!...Vine cu slavă și cu putere multă. Vine cu iubire și cu curăție nespusă. Vine cu lacrimi prea dulci și cu multă delicatețe, făcându-ne pe noi o biserică a Lui, pentru că ne face părtași Împărăției Sale.

Și mulți cred că rugăciunea e un lucru ușor...tocmai pentru că nu au experimentat tainele dumnezeiești ale rugăciunii. Căci dacă ar fi trăit câte ceva din lupta sufletului pentru lumina lui Dumnezeu, pentru a vedea și a intra în Împărăția Lui în mod extatic, ar fi aflat că rugăciunea e un război continuu cu demonii, e o sfâșiere enormă, interioară, a firii noastre, între vechiul om și noul om, cel duhovnicesc, și că bogăția de luminări și de vederi sfinte, pe care o primim de la Dumnezeu, este cea mai mare epuizare și stoarcere de viață a ființei noastre.

Pentru că marii Sfinți isihaști ai Bisericii nu au murit de altceva decât de epuizarea și oboseala enorme, pe care le-au adus în viața lor luminările și vedeniile lor cele preasfinte. Adică multul rugăciunii, multul lui Dumnezeu din rugăciune i-a obosit și omorât preadulce în cele din urmă. Pentru că slava lui Dumnezeu este copleșitoare pentru orice om duhovnicesc, căci îndumnezeirea noastră se face prin ea și se face dumnezeiește. Dumnezeu, prin slava Lui, ne transfigurează, iar transfigurarea noastră, pe care El o

săvârșește, e un foc al iubirii și al sfințeniei dumnezeiești care pătrunde în noi, în fiecare mădular al trupului nostru și în tot sufletul nostru, și întregul om e ars de orice patimă, schimbat dumnezeiește și îndumnezeit, așa după cum se ard vasele de lut în cuptor.

De aceea am spus și o repet: dacă ne-am ocupa de pocăință și de viața ascetică și mistică a Bisericii, atunci am avea *așezare bună interioară*, duhovnicească, și nu am mai vedea ceea ce fac alții, ci ne-ar interesa să plângem și să schimbăm ceea ce e rău în noi, în viața noastră.

Pentru că și eu văd patimi, incultură teologică, comportament neadecvat în mulți oameni ai Bisericii, după cum văd și în mine. Și știu că Biserica arată așa după cum arată și nu după cum eu aș dori să arate. Însă eu nu doresc „să schimb cu forța" Biserica și pe oamenii ei, nu vreau ca alții să fie „după cum vreau eu", ci pe mine mă interesează *să mă schimb eu*.

– De ce nu vreau ca alții *să se schimbe* după cum vreau eu?

– Pentru că nici eu nu vreau să fiu schimbat de alții cu forța. Iar dacă mie nu îmi place ca cineva să mă schimbe cu forța, atunci nici eu nu vreau să îi schimb pe alții cu forța. Pentru că schimbarea e o problemă de alegere, de alegere personală. Și dacă oamenii nu luptă cu patimile din ei, dacă nu luptă cu neștiința teologică din ei, dacă nu vor să își sfințească viața, eu nu pot să le-o cer cu forța, să le-o impun, pentru că fiecare alege ce vrea să facă și cum vrea să trăiască.

Eu pot doar să vorbesc despre experiența mea teologică și duhovnicească și despre cum văd eu lucrurile. Și dacă oamenii aleg să mă creadă și să se schimbe, pentru că înțeleg că eu spun adevărul, atunci schimbarea e un bine de care ei se bucură și eu mă bucur, pentru că e o schimbare reală și asumată.

Și pentru că am ajuns în acest punct al discuției, voi răspunde la o întrebare care îi interesează pe mulți. Și anume la întrebarea: De ce nu sunt *extremist* în relație cu ierarhia Bisericii? De ce nu îmi plac certurile, schismele, nevorbirile, ci pledez tot timpul pentru dialog, pentru comuniune și pentru frumusețea dumnezeiască a trăirii pașnice și duhovnicești în Biserica lui Dumnezeu?

Pentru că convertirea mea nu a fost rezultatul eforturilor predicatoriale ale unui om, ci chemarea mea a fost de la Dumnezeu. Eu am fost luminat să cred în El și ajutat să Îl înțeleg fără ajutorul unui om anume, de aceea convertirea mea a fost *o minune exclusivă* a lui Dumnezeu.

Și după 6 luni de lămurire interioară, când am optat definitiv pentru Biserica în care eu fusesem botezat din pruncie, pentru Biserica lui Dumnezeu, pentru Biserica Ortodoxă, am mers la Biserică cu conștiința că Dumnezeu e *principala realitate constitutivă* a Bisericii și nu oamenii. Acest lucru s-a dovedit unul foarte adevărat și fundamental pentru viața mea, pentru că în ciuda tuturor smintelilor pe care le-am trăit în Biserică, eu nu am confundat niciodată *Biserica* cu *păcatele oamenilor Bisericii*. Ci pentru mine, în primul rând, Biserica a fost și înseamnă Dumnezeu, Preacurata Stăpână, Îngerii și Sfinții Lui, întreaga rânduială dogmatică, canonică și liturgică a Bisericii, iar slava lui Dumnezeu e viața lui Dumnezeu care coboară în noi, prin care El ne ajută, în orice secol, să trăim o viață sfântă, aidoma Sfinților de dinaintea noastră.

Acum, că un Ierarh mărturisește o erezie, că un Preot are o patimă, că un Diacon a făcut nu știu ce fărădelege, că un Monah e nu știu cum și un Mirean face nu știu ce, pentru mine, nu sunt *o catastrofă*, ci

sunt *alegeri personale*. Din cauza tuturor acestor păcate, neînțelegeri, greșeli personale, Biserica nu e mai puțin Biserică, ci Biserica a fost, este și va fi Biserica lui Dumnezeu, sfântă și fără prihană, pentru că sfințenia ei e sfințenia lui Dumnezeu. Dar pentru că Biserica e divino-umană, adică e formată și din Dumnezeu și din oameni, tocmai de aceea ni se pare că Biserica e „căzută".

Însă Biserica nu a fost și nu va fi niciodată una *căzută*! Căci asta ar însemna ca Dumnezeu Însuși „să păcătuiască". Însă Dumnezeu nu păcătuiește niciodată! Ci doar noi, oamenii, păcătuim, dar noi ne și putem îndrepta prin pocăință. De aceea, pocăința ne deschide mereu Împărăția lui Dumnezeu: pentru că ea înseamnă smerirea noastră în fața Lui, pentru a primi slava Sa.

Așadar, și eu văd neregulile din Biserică, și eu văd păcatele multora, după cum le văd și pe ale mele, dar privirea mea nu e îndreptată, în mod principal, spre oameni, ci spre Dumnezeu. Pentru că Cel ce ne mântuiește pe noi e Dumnezeu și nu oamenii. Dumnezeu prin oameni ne mântuiește, însă slava Lui e cea pe care o primim prin ierarhia Bisericii, indiferent dacă cei care o compun sunt Sfinți sau păcătoși, și ea ne mântuiește.

Din acest motiv, eu m-am spovedit la mai mulți Preoți în viața mea, cărora le știu păcatele, neînțelegerile, neputințele, după cum și ei mi le știu pe ale mele, dar indiferent la cine m-am spovedit, eu am simțit, de fiecare dată, iertarea lui Dumnezeu pogorâtă prin ei în ființa mea. Pentru că iertarea Lui a venit de la El prin ei și nu doar de la ei. Dacă, în mintea mea, i-aș fi minimalizat pe Duhovnicii mei și aș fi spus că ei „nu sunt de nasul meu", pentru că nu au studiile mele sau nu au cunoașterea mea teologică, sau că ei sunt

„păcătoși”, pentru că eu le știu anumite păcate și patimi, atunci *m-aș fi lipsit* de slava lui Dumnezeu, pentru că nu m-aș mai fi spovedit la ei. Dar dacă L-am căutat pe Dumnezeu în primul rând și nu pe Duhovnic, L-am găsit pe Dumnezeu, Cel plin de slava și mila Lui și l-am descoperit și pe Duhovnic cu adevărat, pentru că în relația mea cu el, acesta, Duhovnicul meu, mi-a părut altfel, mult mai profund, mult mai frumos, mult mai delicat, mult mai duhovnicesc, pentru că Dumnezeu mi-a vorbit și a lucrat prin el îndreptarea mea în mod continuu.

Și la fel se petrec lucrurile și în relațiile mele cu întreaga ierarhie a Bisericii, de aici și de pretutindeni. Cu oricine aș vorbi, Ierarh, Preot sau Diacon, eu nu sunt interesat să îl pun pe el, pe membrul ierarhiei Bisericii, „în locul” lui Dumnezeu și, din cauza lui, *să îmi stric* relația mea pașnică și comunională cu Biserica, ci eu văd în fiecare și bunele și relele lui, dar mă interesează să fiu în pace cu el pentru bunele lucruri pe care le face.

Și când trăiești într-o Biserică cu mai mulți Preoți la un loc sau când slujești în sinaxă/ sobor, lucrul cel mai important e pacea și buna-înțelegere între noi și nu diferențele dintre noi. Căci atunci când umblăm la diferențe, umblăm la explozibil, dar când vrem pacea și buna-înțelegere între noi, atunci îl lăsăm pe fiecare să trăiască în ritmul lui relația sa cu Dumnezeu, pentru că oamenii se schimbă, atunci când există cadrul schimbării.

Și cel mai mare și autentic cadru al schimbării e Biserica. Aici, în Biserică, noi ne schimbăm enorm de la zi la zi, chiar dacă nu conștientizăm acest lucru.

De aceea, pe mine nu mă interesează *să mă încurc* în păcatele oamenilor, ci eu sunt acaparat cu totul de experiența slavei lui Dumnezeu în Biserica Lui și de

teologia cea preadumnezeiască a Bisericii. Eu sunt avid de Sfinții Lui, pentru că sunt avid de lucrarea lui Dumnezeu în și cu ei, și de aceea nu mă împiedic nici în păcatele și neînțelegerile Sfinților Lui.

De aceea, când studiez un Sfânt Părinte, nu sunt interesat în primul rând de păcatele vieții sale și de imperfecțiunile scrierilor sale teologice, ci de unicitatea și catolicitatea scrierilor sale în Tradiția Bisericii. Mă interesează particularitatea sa teologică, dar și modul în care el e în simfonie interioară cu teologia tuturor celorlalți Sfinți Părinți ai Bisericii. De aceea, catolicitatea patristică, adică importanța universală a scrierilor lor, importanța lor pentru întreaga Biserică, e ceea ce mă interesează din punct de vedere teologic.

Și nu sunt extremist la nivel teologic, adică nu mă ocup din punct de vedere teologic numai cu lucrurile ieșite din comun, pentru că nu sunt extremist nici la nivelul vieții mele interioare bisericești. Pentru că eu nu pledez pentru o Biserică doar a Sfinților, ci pentru o Biserică în care Sfinții și păcătoșii sunt împreună ca și grâul cu neghina.

Și dacă știu că Sfinții și păcătoșii sunt la un loc, în Biserica Lui, atunci cum să cer ca toți „să fie Sfinți" și „toți să înțeleagă la fel teologia Bisericii"? Nu, nu pot cere acest lucru, decât dacă trăiesc utopic!

Însă eu trăiesc în realitate, aici și acum, dar cu conștiința că în Biserica lui Dumnezeu oricine poate trăi în sfințenie. De aceea, mă interesează ca eu să trăiesc în sfințenie, ca eu să învăț tot mai mult, ca eu să predic tot mai mult, ca eu să văd tot mai mult cine sunt cu adevărat oamenii, pentru ca să le fiu de folos.

Însă nu vreau ca cineva să fie forțat să creadă și nici să creadă mai mult decât poate să înțeleagă și să accepte. Pentru că oamenii nu pot să înțeleagă *și mai*

binele, lucrul și mai înalt, și mai sfânt, până când nu ajung să fie proprii acelor înțelegeri sfinte.

De aceea, iubiții mei, în începutul propovăduirii Sale, Domnul ne cheamă la a ne întoarce în noi înșine! Ne cheamă la a fi proprii noștri judecători, judecători nemiloși cu faptele noastre, cu viața noastră.

Căci atunci când îi judecăm pe alții, când vrem ca alții să fie după cum vrem noi, nu facem decât să ne înrăim interior și să ne considerăm „mai drepți" decât ei. Dar când ne judecăm doar pe noi înșine, atunci vedem că avem mult de lucru, că asceza nu e doar o vorbă, ci ea e unealta prin care ne sculptăm interior.

Și toți avem de luptat cu neștiința, cu uitarea, cu nesimțirea, cu deznădejdea, cu lenea din noi, cu neiubirea din noi, cu pofta și cu mânia din noi. Toți avem de învățat foarte multe lucruri și să ne schimbăm potrivit lor. Toți avem nevoie să învățăm mila lui Dumnezeu cu oamenii, iertarea Lui, delicatețea Lui, bucuria Lui față de oameni și față de întreaga creație.

Căci extremismul nostru e acru, e scorțos, e o pretenție falsă, o împopoțonare cu virtuți imaginare, pe când pocăința e o recunoaștere sinceră a păcatelor noastre, o venire în fire, o întoarcere acasă, o întoarcere în sine, o liniștire a noastră în slava lui Dumnezeu.

Pentru că Biserica nu se schimbă prin directive, prin circulare, prin impuneri cu forța, ci prin alegere și prin pocăință și prin schimbarea vieții. Și schimbarea prin alegere personală e singura și cea mai trainică schimbare, pentru că e schimbarea în care Dumnezeu a lucrat înnoirea omului.

Am trecut cu bine praznicele de început de an. Le-am trăit cu harul lui Dumnezeu. Iar 2017, aidoma unui fluviu, își urmează cursul lui. Și important e ca să nu ne ducă unde vrea el, ci unde vrem noi. Dar pentru

ca să vrem noi, trebuie să alegem, împreună cu Dumnezeu, calea noastră în noul an.

Și el, 2017, e *un an al mântuirii noastre*, dacă alegem să trăim cu, pentru și în Dumnezeu, în slava Lui cea veșnică, aici, în Biserica Sa.

Vă doresc numai bine, spor în toate și în fiecare clipă să fim creștinii pe care Și-i dorește Dumnezeu! Amin.

Predică la Duminica a 29-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[457],

nouă, oamenilor, ne place în general *să fim sănătoși* și *să avem de toate*. Pentru că sănătatea ne face să ne simțim pe propriile noastre picioare, iar banii și starea materială prosperă ne fac să ne bucurăm de cine suntem și de ce avem.

Însă, ca să fii sănătos, ca să ai o casă, ca să ai o mașină, ca să ai bani în cont, ca să îți permiți să trăiești la un anumit nivel de confort și civilizație, trebuie să fi avut lângă tine și să ai mulți oameni. Trebuie să fii un om social și, în același timp, să fi avut și să ai mult ajutor de la familia ta, de la rudele tale, de la soția și părinții ei, de la locul de muncă pe care îl ai, de la școala care te-a format, dar și de la Biserica în care te-ai născut din nou și te-ai hrănit duhovnicește până azi.

Ca noi să fim sănătoși, întregi și prosperi, o întreagă lume și-a dat mâna, a lucrat zi de zi pentru noi și ne-a ajutat să fim cei care suntem. Pentru că, fără de toți aceștia, care ne-au punctat existența, noi nu am fi cei care suntem.

Da, viața noastră a început înainte de zămislirea noastră și înainte de timp! A început prin aceea că Dumnezeu ne-a dorit existența și ne-a văzut ca pe niște persoane deja existente. Căci noi, la Dumnezeu, am fost din veșnicie. Pentru că El a știut mai dinainte/ a prestiut existența noastră. El știa că noi ne vom naște

---

[457] Scrisă în dimineața zilei de 12 ianuarie 2017, zi de joi, cer înnorat, -14 grade. Spre prânz a ieșit soarele.

într-o anume zi, într-un anume loc, într-o anume familie. Iar părinții noștri, la fel, au fost cunoscuți și ei, din veșnicie, de către Dumnezeu.

Și în marea Lui iubire față de noi, pentru ca noi să ne naștem, s-au născut părinții noștri, care la rândul lor au fost născuți de bunicii noștri și tot așa, în urmă, până la Sfinții noștri Protopărinți Adam și Eva, primii oameni creați de Dumnezeu. Căci noi toți suntem născuți dintr-un singur trup și dintr-un singur sânge și suntem frați cu toții, chiar dacă unii suntem albi și alții suntem negri, chiar dacă unii suntem dintr-un neam, iar alții suntem de alt neam.

Și tocmai de aceea, pentru că suntem de un sânge toți pământenii, pentru că suntem frați cu toții, pentru că toți împărțim aceeași umanitate, Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat pentru noi și Și-a vărsat prea scumpul Său sânge pentru noi toți, pentru ca toți să ne mântuim crezând în El și în Tatăl și în Duhul Sfânt, în Dumnezeul nostru treimic.

Și pentru că eram una după trup, El ne-a făcut una după Duh, în Biserica Lui, pentru ca toți să avem viață veșnică întru El. Și de aceea, noi, creștinii ortodocși, suntem și frați după trup, dar și după Duh între noi. Căci toți suntem din același Adam, dar suntem și din același Hristos, prin Care noi ne mântuim.

Așadar, nu am fi putut exista fără cei care ne-au precedat. Dar, în mod strict, noi nu am fi putut exista fără părinții noștri. Căci părinții noștri ne-au născut împreună cu Dumnezeu, în coproducție cu El, de la Dumnezeu noi având sufletul, creat de El pentru noi în clipa zămislirii noastre, iar de la părinți avem trupul, pe care sufletul nostru l-a condus și dezvoltat în uterul mamei de când el era format din două celule.

Și pentru că părinții noștri au fost responsabili și pentru că familia noastră a fost responsabilă și pentru

că medicii și asistentele care ne-au ajutat să ne naștem au fost responsabili față de existența noastră, noi suntem azi niște persoane vii și nu niște persoane decedate la naștere sau avortate din pântece.

Pentru că toate aceste persoane care ne-au ajutat să ne naștem și să creștem și să ne dezvoltăm armonios sunt cele care ne-au ajutat să fim ceea ce suntem.

Părinții, bunicii, frații, rudele, medicii, educatorii, învățătorii, profesorii, Duhovnicii, angajatorii noștri, prietenii noștri, dar și dușmanii noștri, cei care ne-au băgat bețe în roate, cei care ne-au minimalizat, cei care ne-au forțat să fim tot mai atenți la ceea ce facem, ne-au ajutat și ne ajută în dezvoltarea noastră interioară. Ba, mai mult, pe noi, creștinii ortodocși, și demonii ne-au ajutat și ne ajută în mântuirea noastră. Ne ajută fără voia lor. Pentru că ei, demonii, vor să ne facă rău prin ispitele și relele pe care le plănuiesc la adresa noastră. Dar noi, dacă luptăm împotriva lor și ne ferim de ele, învățăm cum să ne ferim de păcat sau cum să ne ridicăm din păcat prin pocăință.

Fapt pentru care, dacă stăm să ne gândim bine și înțelept, întreaga creație *ne-a ajutat* într-un anume fel să fim ceea ce suntem. Soarele ne-a ajutat să fim ceea ce suntem, luna, stelele, apa, aerul, pământul, cărțile, oamenii, plantele, animalele, păsările, toate lucrurile de pe acest pământ. Căci toată creația lui Dumnezeu e pentru noi o carte deschisă, o carte de înțelepțire, e casa noastră, pentru că noi suntem pământeni, și în același timp e sprijinul nostru, e sprijinul pentru viața noastră trupească și sufletească.

Căci, după cum știm cu toții, noi avem nevoie de tot ceea ce a creat Dumnezeu pentru ca să ne împlinim în viața noastră. Avem nevoie de hrana Lui, de apa Lui, de soarele Lui, de stelele Lui, de pământul Lui, de iarba și de păsările și de animalele Lui, pentru că ele au fost

create pentru noi, pentru ca noi să ne împlinim în mijlocul lor, ascultând voia Lui.

Și dacă ascultăm voia lui Dumnezeu atunci trebuie să Îi fim recunoscători Lui pentru toate, pentru toate cele primite în viața noastră.

...DN[458] 1986 spune că *recunoștință* al nostru vine de la francezul *reconnaissance* sau de la italianul *riconoscenza*[459]. Însă eu cred că și cuvântul nostru, cât și cel din italiană, cât și cel din franceză, vin în mod fundamental de la verbul latin *recognosco, recognoscere, recognovi, recognitus*, care înseamnă *a recunoaște, a-și reaminti*[460].

Și când *recunoști* că tu ești „produsul finit" al multora, fără ca să excludem *aportul tău* la propria ta formare interioară, atunci *îți reamintești* de cei care te-au ajutat în viață. Și când îți reamintești de cei care te-au ajutat în viață, atunci *îi pomenești* cu mulțumire, cu duioșie, cu respect, cu venerație. Și raportarea ta la ei înseamnă *recunoștință*.

– Însă ce face, la propriu, recunoștința?

– Recunoștința *mulțumește*! Căci cel care a fost ajutat în viață de către mulți oameni, le mulțumește tuturor acelora care l-au ajutat. Le mulțumește verbal, dar le mulțumește și rugându-se pentru ei și pomenindu-i liturgic, cu colivă și prinos. Le mulțumește verbal, le mulțumește în rugăciune, le mulțumește prin aceea că vorbește despre ei și, dacă poate, face și lucruri concrete pentru cei față de care el este recunoscător.

---

[458] Florin Marcu și Constant Maneca, *Dicționar de neologisme*, Ed. Academiei Române, București, 1986.

[459] A se vedea:
https://dexonline.ro/definitie/recunoștință.

[460] Idem:
http://www.archives.nd.edu/cgi-bin/wordz.pl?keyword=recognosco.

Așadar, recunoștința nu este *o purtare slugarnică* față de cineva, ci e *o raportare plină de noblețe față de cei care s-au arătat cu multă noblețe față de noi*, cu multă atenție, cu multă încredere, cu multă delicatețe.

Pentru că recunoștința reală, vie, frumoasă, se naște din *actele de conștiință* ale unor oameni vii și frumoși. Căci cineva ne va fi recunoscător doar dacă va simți că noi i-am vrut *numai binele* prin tot ceea ce am făcut față de el și nu am urmărit niciun scop pervers.

Și el ne va fi *recunoscător* peste ani și ani, pentru că se va simți *bine* gândindu-se la noi, la modul cum l-am ajutat, la modul cum l-am ajutat să fie el însuși.

Mai pe scurt: recunoștința se naște *din bine*, din binele făcut constant și frumos față de cineva.

Iar Evanghelia zilei [Lc. 17, 12-19] ne-a arătat acest lucru din plin. Pentru că, din cei 10 leproși, doar unul ajunge la conștiința recunoștinței.

– De ce doar unul din 10?

– Pentru că doar el, ne spune Sfântul Lucas, „văzând că s-a vindecat, s-a întors, cu glas mare slăvind pe Dumnezeu [ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν]” [Lc. 17, 15, BYZ].

Da, cu siguranță că toți au constatat că s-au vindecat! Dar numai unul a legat vindecarea…de Dumnezeu. Numai unul a legat vindecarea de Dumnezeu, a socotit-o ca venind de la Dumnezeu și și-a făcut timp să se întoarcă și să Îi mulțumească lui Dumnezeu. Pentru că doar unul a devenit, datorită vindecării, plin de credință și de slăvire a lui Dumnezeu, de doxologie.

Căci și azi, mulți dintre noi scapă cu bine dintr-un accident, scapă cu bine dintr-un cutremur, scapă cu bine dintr-un incendiu, scapă cu viață după ce sunt bătuți zdravăn de niște hoți și jefuiți. Dar nu toți devenim…*recunoscători* lui Dumnezeu datorită acestei *mântuiri* a noastră de la moarte.

Pentru că recunoștința apare în noi nu doar pentru că mulți *ne-au făcut bine*, ci și pentru că noi căutăm să fim *oameni buni* și *mulțumitori* față de cei care ne-au ajutat în viața noastră.

Așa că recunoștința, floarea rară, pentru ca să se nască în noi, are nevoie de alții, dar are nevoie și de noi. Alții ne ajută, mulți ne ajută, dar trebuie să ne ajutăm și noi pe noi înșine, pentru ca să fim recunoscători și mulțumitori și milostivi.

– Și ce trebuie să facem pentru ca să fim *recunoscători*?

– Trebuie să credem în Dumnezeu și să trăim creștinește printre oameni și să apreciem fiecare gest de bunătate al oamenilor față de noi. Pentru că tocmai de aceea crește greu și e rară recunoștința: pentru că ea se naște din credință și dintr-o viață bună în fața lui Dumnezeu.

Pentru că și cel bun și credincios, cât și cel rău și invidios pot fi ajutați de către tine. Dar invidiosul va căuta mereu nod în papură binelui pe care i-l faci și, mai mult decât atât, va întoarce binele tău față de el într-un rău față de tine. De aceea și spunem că niciun bine nu rămâne „nepedepsit" pe pământ. Pentru că cel care ne invidiază și ne urăște își va arăta boala lui interioară, chiar dacă noi i-am făcut mult bine. Și el nu ajunge niciodată un om recunoscător cu toată gura, chiar dacă, în inima lui, el știe cât l-ai ajutat și cât l-ai iertat.

– Și atunci ce trebuie să facem? Să îi ajutăm doar pe cei buni, dar nu și pe cei răi și invidioși?

– Nu, trebuie să-i ajutăm pe toți oamenii! Dar să nu așteptăm recunoștință, mulțumire și ajutor de la cei care nu trăiesc cu Dumnezeu și nu vor să se mântuiască! Pentru că ei nu Îi mulțumesc nici lui Dumnezeu, darămite oamenilor.

Căci recunoștința se naște în pământ bun, în pământul bun al inimii care se curățește de patimi, și care, analizându-și mereu viața, vede că mulți au ajutat-o. Recunoștința se naște acolo unde se pomenește neîncetat numele lui Dumnezeu și unde omul se gândește mereu la moarte. Recunoștința se naște acolo unde există conștiință și nevoință pentru mântuire.

Căci recunoștința ta pentru altul se manifestă ca *grijă* pentru mântuirea lui. Și când ești recunoscător față de părinții, bunicii, rudele, prietenii, profesorii, Duhovnicii tăi adormiți întru Domnul, atunci *îi strângi* pe toți în brațele inimii tale și te rogi pentru toți și îi pomenești pe toți și vrei să fii în Împărăția lui Dumnezeu cu toți ai tăi.

Și de aici vedem că recunoștința e plină de rugăciune și de pace. Că recunoștința e plină de conștiința că Dumnezeu e *împlinirea* noastră și că El are *oamenii Lui* pe pământ și prin ei ne ajută și pe noi, nevrednicii, în viața și mântuirea noastră.

Iar Domnul a recunoscut în samaritisul [Σαμαρείτης] [Lc. 17, 16, BYZ] recunoscător *credința* lui. Fapt pentru care i-a spus: „Credința ta te-a mântuit pe tine [ἡ πίστις σου σέσωκέν σε]” [Lc. 17, 19, BYZ].

Dar credința lui, a samaritisului, nu a fost o simplă încredere sau certitudine mentală a lui Dumnezeu, care nu te angajează liturgic și nici ascetic, nu a fost precum zisa: „eu cred în Dumnezeu, mă închin Lui acasă, nu am nevoie de Biserică”, ci credința samaritisului a fost una plină de fapte bune. Pentru că a fost o credință care *a conștientizat* lucrarea lui Dumnezeu în el, care *a conștientizat* că trebuie să se întoarcă la Dumnezeu și că trebuie să vină la Dumnezeu cu multă mulțumire, slăvindu-L pe El pentru milostivirea de a-l fi vindecat de lepră.

Nu putea samaritisul să Îi mulțumească lui Dumnezeu...de la distanță? Ba da, putea! Dar el ce-a făcut? El S-a întors la Iisus, la Dumnezeul Care îi făcuse lui bine, „și a căzut pe fața [lui] la picioarele Lui [καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας Αὐτοῦ], mulțumindu-I Lui [εὐχαριστῶν Αὐτῷ]" [Lc. 17, 16, BYZ].

Iar noi, când facem metanii mari în Biserică sau acasă sau oriunde suntem, asta facem: cădem pe fața noastră la picioarele Domnului, cerând iertarea Lui. Iar metaniile mici, cele cu închinăciune până la pământ, sunt pline de adorația noastră față de Dumnezeu sau de evlavia noastră față de Sfinții Lui.

Și când stăm în genunchi la rugăciune sau când se citește Dumnezeiasca Evanghelie, atunci recunoaștem că suntem robi ai Stăpânului nostru și că noi ne plecăm și cu sufletul și cu trupul în fața Sa.

Iar metaniile sunt ascetice, ca și starea în genunchi la rugăciune sau starea în picioare, pentru multe ore, la rugăciune. Eforturile noastre ascetice sunt dureroase. Ele obosesc trupul, dar umilesc și sufletul nostru.

Și din atitudinea plină de adorație a samaritisului, care cade la picioarele Domnului, noi înțelegem că recunoștința față de Dumnezeu e cea mai mare manifestare a noastră, interioară și exterioară față de Dumnezeu, pentru că prin ea noi arătăm că suntem cu totul ai Lui. Și ne plecăm Lui pentru că Îi aparținem cu totul Lui. Dar dacă ne plecăm și Îi aparținem Lui, recunoaștem în același timp că El e singurul fundamental, singurul esențial pentru noi și pentru întreaga creație. Pentru că toate depind de El, de Dumnezeul mântuirii noastre.

Și trebuie să subliniez aici *centralitatea* Bisericii în societate și în creația lui Dumnezeu. Pentru că atunci când Sfinții lui Dumnezeu ridicau Jertfelnice lui

Dumnezeu, și, mai apoi, au ridicat Cortul Sfânt și Templul Sfânt ale lui Israil, Jertfelnicele, Cortul și Templul erau *centrul* lumii. Acum, în vremea Bisericii, orice Biserică zidită și sfințită de Dumnezeu e *centrul* lumii.

– De ce e *centrul* lumii?

– Pentru că acolo se coboară slava lui Dumnezeu și este Dumnezeu prin slava Lui.

Căci atunci când Sfântul Noe a zidit jertfelnic [θυσιαστήριον] lui Dumnezeu [Fac. 8, 20, LXX], „a mirosit Domnul Dumnezeu mirosul bunei-miresme [ὠσφράνθη Κύριος ὁ Θεὸς ὀσμὴν εὐωδίας]" [Fac. 8, 21, LXX]. Căci El era acolo, unde I se aducea jertfă.

Când Cortul Sfânt a fost sfințit, atunci „a acoperit norul Cortul mărturiei [ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὴν Σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου] și slava Domnului a umplut cortul [καὶ δόξης Κυρίου ἐπλήσθη ἡ σκηνή]" [Ieș. 40, 34, LXX]. Dar *norul* era *slava* Domnului și nu un fenomen meteorologic! Și slava lui Dumnezeu s-a coborât în Cortul Sfânt pentru că Dumnezeu era acolo. Și slava lui Dumnezeu a fost aceea care *a sfințit* Cortul mărturiei.

La fel, când Sfântul Salomon a zidit Templul cel Sfânt de la Ierusalim, același Dumnezeu S-a arătat acolo prin slava Lui. Căci „norul a umplut Casa [ἡ νεφέλη ἔπλησεν τὸν Οἶκον]" [I Împ. 8, 10, LXX].

Iar Episcopul, când sfințește Biserica acum, în vremea noastră, spune: „rugându-ne Ție, Stăpâne, mult-milostive, umple de slavă și de sfințenie și de dar Jertfelnicul acesta"[461], adică Sfânta Masă a altarului. Pentru că cere aceeași slavă a lui Dumnezeu, ca și în vechime, ca să sfințească Masa altarului.

Iar când ajunge la sfințirea catapetesmei din spatele meu, a acestui perete iconizat, Episcopul se roagă: „Caută cu milostivire asupra noastră și asupra

[461] Arhieraticon, ed. BOR 1993, p. 176.

acestor icoane și pentru arătarea în trup a iubitului Tău Fiu și a toată mântuitoarea și dumnezeiasca Lui iconomie a întrupării, întru pomenirea și slava Lui”[462].

Căci Dumnezeu e Cel ce *sfințește* Icoanele Sale și prin iconizarea Lui se mărturisește adevărata Lui întrupare și întreaga Lui iconomie mântuitoare pentru noi.

Pentru că, dacă în Scriptură El e prezentat ca fiind viu și întrupându-Se pentru noi și propovăduind și făcând minuni și toate celelalte ale Sale, în Sfintele Sale Icoane avem *aceeași vorbire evanghelică* despre El. Pentru că El ne este arătat în trup, cu față umană, pe care El Și-a asumat-o, dar prin trupul Lui noi simțim dumnezeirea Lui. Așa după cum, prin cuvintele Lui, noi simțim dumnezeirea Lui.

Și cum cuvintele Sale nu pot ieși decât din persoana Lui divino-umană, Sfintele sale Icoane sunt moduri de transpunere picturală a dogmei hristologice, aceea că Iisus Hristos e Dumnezeu și om. Că El e Dumnezeu adevărat și om adevărat, pentru că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din Preacurata Fecioară Maria. Și de aceea, ea este *Născătoare de Dumnezeu* și nu de om, pentru că L-a născut pe Fiul Cel veșnic al Tatălui. Căci în persoana Sa cea veșnică, Fiul Și-a asumat umanitatea noastră și a îndumnezeit-o.

Iar Icoanele Lui sunt în Biserică, alături de Scriptura Lui și de Sfintele Moaște ale Sfinților Lui, pentru că toate sunt pline de slava Lui. Și de aceea, acolo unde e Dumnezeu, e *centrul* lumii. Iar Biserica e *în centrul lumii* și e *cea mai importantă instituție* a acestei lumi. Pentru că e singura instituție divino-umană, pe când celelalte sunt umane.

– Ce înseamnă că Biserica e *singura instituție divino-umană*?

---

[462] Idem, p. 180.

– Înseamnă că doar ea a fost întemeiată pe slava lui Dumnezeu la Cincizecime și că ea trăiește zilnic în slava lui Dumnezeu. Pentru că orice Slujbă a Bisericii e făcută cu și prin slava lui Dumnezeu, adică prin harul Său care ne binecuvintează și ne sfințește pe noi.

Așadar, Biserica e sfințită și ca locaș și ea e locul unde sălășluiește Dumnezeu prin slava Lui. Și El sfințește locașul Bisericii, pentru ca noi să stăm într-un loc sfânt înaintea Lui. Și toată Biserica noastră e plină de Icoane și de Fresce sfinte, pentru ca noi să trăim încă de acum în pacea Raiului lui Dumnezeu, unde sunt toți Sfinții iconizați în Biserică.

Căci tinerii, după cum știm, își pun postere cu actorii, cântăreții sau fotbaliștii preferați în camerele lor și ascultă și vizionează toată ziua muzica și filmele și meciurile lor. De ce? Pentru ca să îi simtă tot mai aproape de ei, tot mai incluși în viața lor.

Însă Biserica, de la început, și-a iconizat Sfinții ei pe pereți și în Icoane pentru ca să fie aproape, mereu aproape de cei care locuiesc în veci cu Dumnezeu. Și Icoanele portabile sunt tocmai pentru ca să vedem de aproape pe Sfântul lui Dumnezeu, căruia i ne rugăm, și să îl simțim prezent în viața noastră. Pentru că el e în inima noastră, în iubirea noastră pentru el, dar avem nevoie să îl vedem și cu ochi duhovnicești, pentru ca prezența lui să ne aprindă de dorul după Dumnezeu.

Și Sfinții din Icoane ne aprind de dor pentru ei, dar, în primul rând, de dorul după Dumnezeu. Pentru că toți ne învață să Îl iubim pe Dumnezeu mai presus de toate, iar pe aproapele nostru ca pe noi înșine.

Și noi Îi suntem recunoscători lui Dumnezeu văzând norul de Sfinți cinstit de Biserică. Căci fiecare dintre ei și toți la un loc au o poveste a vieții lor, au o asceză, au o iubire fără sațiu pentru Dumnezeu. Și când noi îi cinstim pe Îngerii și pe Sfinții Lui, atunci ne

umplem de iubirea lor pentru Dumnezeu. Căci ei ne învață numai la bine, numai la curăție și sfințenie.

Așadar, iubiții mei, acum și aici, în Biserica Lui, noi ne manifestăm recunoștința noastră față de Dumnezeu și față de semenii noștri! Căci ne rugăm pentru mântuirea întregii lumi, pentru binele întregii lumi și vrem ca pacea și iubirea lui Dumnezeu să fie în orice suflet omenesc.

De aceea, fiind împreună și rugându-ne împreună în Biserica Sa, noi stăm în fața lui Dumnezeu, a Celui plin de slavă, și de la El cerem tot ajutorul și toată darea cea bună și toată milostivirea. Căci fără El nu putem face nimic. Pentru că El ne-a dorit existența, El ne-a ajutat să intrăm în această viață prin naștere, El ne întărește întru toate, la El vom merge pentru ca să fim judecați și veșnicia noastră e o veșnicie dăruită de El. Căci tot El ne dăruiește veșnicia, chiar dacă ea e așa după cum ne-am dorit-o noi. Fiindcă, ori dacă vom fi în Rai, ori dacă vom fi în Iad, noi vom trăi veșnic datorită Lui, ca dar al Lui, și nu din cauza noastră.

Și, iată, nu trebuie să Îi mulțumim lui Dumnezeu doar pentru viața noastră și pentru ce se petrece cu noi în istorie, ci trebuie să Îi mulțumim în primul rând pentru că El ne-a dorit existența și că, odată născuți, noi nu vom mai muri niciodată în mod deplin, pentru că vom învia din morți și vom trăi veșnic ca ființe transfigurate!

Pentru că suntem doriți din veci și pentru veci de Dumnezeu. Și ceea ce El dorește și creează nu mai piere. Pentru că El e Dumnezeul vieții și nu al morții.

Ce vă pot sfătui eu în materie de recunoștință? Că recunoștința ne înnobilează și nu vom greși niciodată dacă vom mulțumi pentru binele care ni s-a făcut. Dimpotrivă, vom fi primiți cu bucurie de toți, dacă

știm să fim recunoscători pentru binele din viața noastră.

De aceea, eu mă rog pentru toți cei vii și pentru toți cei adormiți, ca Dumnezeu *să Își arate voia Lui în ei*. Pentru că El știe cu adevărat cine sunt oamenii și ce au vrut ei. Și sunt recunoscător pentru toate invențiile și creațiile umane de peste secole, pentru toți cei care au scris și ne-au dat mărturie despre istoria lumii.

Căci numai astfel putem merge în viitor cu demnitate și cu bucurie, cu inima împlinită, și nu ca niște resentimentari. Pentru că lupta cu trecutul nu are niciun rost, ci trecutul e istoria care ne ajută să trăim bine înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

A repeta greșelile trecutului înseamnă a bate pasul pe loc. Dacă vrem să fim oameni demni și împliniți, trebuie să învățăm din binele istoriei și să-l urmăm.

Vă doresc numai bine, mult spor în toate și să ne albim ca zăpada la suflet! Pentru că zăpada de afară e o icoană a milei lui Dumnezeu, care acoperă toate păcatele noastre pocăite și spovedite. Amin!

Predică la Duminica a 32-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[463],

duminica trecută v-am predicat despre *recunoștință*[464]. Despre virtutea recunoștinței, care înseamnă să conștientizezi faptul că în toate ale tale ai fost ajutat de Dumnezeu și de mulți oameni și să fii mulțumitor pentru acest lucru.

Astăzi însă vă voi predica despre *reala* și *dinamica convertire la viața cu Dumnezeu*, la viața Bisericii. Pentru că Evanghelia de azi [Lc. 19, 1-10], pe care ați ascultat-o la Dumnezeiasca Liturghie, ne-a vorbit tuturor despre convertirea Sfântului Apostol Zacheos [Ζακχαῖος] [Lc. 19, 2, BYZ], pe care Biserica îl pomenește pe 20 aprilie[465]. Și care, mai apoi, a fost ucenicul Sfântului Apostol Petros, care l-a și hirotonit Episcop de Chesaria [Καισάρεια][466].

E vorba de Chesaria Palestinei (în limba română e cunoscută forma *Cezareea*) și nu de Chesaria Cappadociei. Iar Sfântul Zacheos a fost primul Episcop al Chesariei Palestinei[467].

---

[463] Scrisă în dimineața zilei de 18 ianuarie 2017, zi de joi, cu vânt și -6 grade afară, cer înnorat.

[464] A se vedea:

http://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/13/predica-la-duminica-a-29-a-dupa-cincizecime-2017/.

[465] Idem:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2721/sxsaintinfo.aspx.

[466] Ibidem.

[467] *Constituțiile Sfinților Apostoli prin Climis* [Κλήμης] [al Romei], VII, 46, în Diacon Ioan I. Ică jr., *Canonul Ortodoxiei, vol. I. Canonul apostolic al primelor secole*, Ed. Deisis/ Stavropoleos, Sibiu, 2008, p. 732.

Și convertirea sa e paradigmatică pentru noi. Pentru că, în funcție de ea, noi putem înțelege dacă am trăit vreodată vreo convertire. Sau dacă convertirea noastră a fost una reală.

– Ce înseamnă *a trăi o convertire*?

– A trăi *o schimbare radicală* a vieții noastre. Adică, până mai ieri, noi eram într-un fel, eram oameni păcătoși, nu veneam la Biserică, nu doream voia lui Dumnezeu, dar, din cauza unui eveniment convertitor, mai apoi am devenit niște oameni cu totul altfel, care am început să facem opusul celor de dinainte. Adică să fim oameni ai credinței și ai faptelor bune.

– Ce înseamnă *eveniment convertitor*?

– Înseamnă o vedenie, o minune, o luminare de la Dumnezeu, o fulgerătoare înțelegere și recunoaștere de sine.

Pentru Sfântul Apostol Pavlos, spre exemplu, *evenimentul convertitor* a fost *o vedenie*. El L-a văzut în vedenie tocmai pe Cel pe care Îl prigonea: pe Iisus Hristos, Domnul nostru [F. Ap. 9, 3-6]. Și văzându-L în mod extatic, Pavlos și-a dat seama că El e Domnul și Stăpânul vieții sale.

Sfântul Apostol Petros, după ce se leapădă de Domnul, s-a convertit datorită *împlinirii profeției* Domnului. Căci atunci când a cântat cocoșul, el și-a adus aminte de cuvintele Domnului [Mt. 26, 74-75] „și ieșind afară, a plâns cu amar [ἔκλαυσεν πικρῶς]” [Mt. 26, 75, BYZ].

Sfânta Maria Egipteanca s-a convertit din cauză că *a simțit puterea lui Dumnezeu*, care nu a lăsat-o să intre în Biserică. Însă când harul lui Dumnezeu a luminat-o și a înțeles că păcatele ei sunt cauza pentru care nu e lăsată de Dumnezeu să intre în Biserică, atunci a început să plângă și să se roage Născătoarei de

Dumnezeu și astfel a putut să intre în Biserică și să sărute Sfânta Cruce a Domnului[468].

Tot slava lui Dumnezeu am simțit-o și eu atunci când m-am convertit la viața Bisericii. Am simțit-o în interiorul entuziasmului românilor care cereau libertate. Pentru că mulțimea de oameni, care ieșise pe străzi la Revoluția română din decembrie 1989, entuziasmul lor, fericirea lor, frățietatea de care dădeau dovadă atunci, mi-au revelat faptul că ei, cu toții, sunt *conduși* și *uniți* de Cineva mai presus de ei, de Dumnezeu. Și atunci credința *s-a aprins* în mine deodată, pentru că am înțeles că Dumnezeu e Cel care ne adună, ne unește și ne face atât de bucuroși și atât de neînfricați în fața morții. Și am înțeles că El e Domnul tuturor, pentru că ne-a umplut pe noi de bucuria Lui.

Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul a fost convertit de Sfântul Apostol Pavlos, de predica și de minunile sale, un lucru hotărâtor constituindu-l eclipsa de soare, de 3 ore, de la răstignirea Domnului. Pe care el a trăit-o pe când era în Egipt, moment în care, insuflat de Dumnezeu, a spus: „Sau Dumnezeu, Ziditorul întregii lumi, pătimește sau lumea aceasta văzută se sfârșește”[469].

Sfânta Maria Magdalini [Μαγδαληνή], cea întocmai cu Sfinții Apostoli, pomenită pe 22 iulie[470], s-a convertit după ce Domnul a scos din ea șapte demoni

---

[468] A se vedea:
http://paginiortodoxe.tripod.com/vsapr/04-01-cv_maria_egipteanca.html.

[469] Idem:
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/15/sfantul-sfintit-mucenic-dionisie-areopagitul-de-la-parinte-apostolic-la-pseudo-autor-1/.

[470] Idem:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/184/sxsaintinfo.aspx.

[Lc. 8, 2]. Pentru că a simțit puterea dumnezeirii Sale care a vindecat-o de demonizare.

Și în fiecare convertire autentică găsim prezența și lucrarea lui Dumnezeu în viața celui care se convertește. Dar, mai mult decât atât, vedem entuziasmul dumnezeiesc al celui care se convertește și schimbarea radicală a vieții lui, pentru că devine un om al cunoașterii teologice și al ascezei ortodoxe.

– Care era patima principală a Sfântului Zacheos înainte de convertirea sa?

– Era iubirea de bani și de avere. Dar când Domnul Se autoinvită în casa lui și stă cu el la masă, atunci Zacheos face o promisiune sfântă Domnului, care este expresia convertirii sale: „Iată, jumătate din averile mele, Doamne, le dau săracilor [Ἰδού, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς]! Și dacă cuiva ceva am smuls, îi dau înapoi împătrit [καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν]” [Lc. 19, 8, BYZ].

– Și cum *smulgea* Zacheos bani de la alții?

– Datorită profesiei sale, dar în mod fraudulos. Profesie despre care ne vorbește Lucas în 19, 2: „era întâiul-între-vameși și el era bogat [ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος]”. Și dacă erai șeful vameșilor în Imperiul roman, dar erai evreu, atunci conlucrai cu dușmanul, cu ocupantul, la sărăcirea propriului tău popor. Căci de aceea era *bogat* Zacheos: pentru că lua mită, îi jefuia pe oameni, era nedrept.

Și pentru că îi plăceau banii...atunci când L-a întâlnit pe Domnul și s-a convertit datorită Lui, primul lucru la care umblă, pe care îl schimbă, e patima lui de căpătâi, cea care îl robea cu adevărat: iubirea de bani. Căci din avar a devenit, deodată, *milostiv*, pentru că a primit putere de la Dumnezeu ca să se dezlipească de avuția lui.

Căci așa arată *adevărata convertire*: ea e *o încredințare absolută de existența lui Dumnezeu* și, în același timp, *o primire de putere de la El pentru a ne lupta cu patimile din noi*.

Pentru că credința se transformă imediat în fapte, e o schimbare radicală a vieții și nu doar o simplă „încredere" în Dumnezeu, fără urmări vizibile în viața noastră.

Sfântul Apostol Pavlos a uitat lupta cu Biserica atunci când L-a văzut pe Domnul și a început cunoașterea Lui și schimbarea după voia Lui și predicarea Lui în toată lumea.

Sfântul Apostol Petros a plâns cu amar toată viața lui și L-a predicat pe Domnul peste tot, până când a fost răstignit pe cruce, și atunci a cerut să fie răstignit cu capul în jos, pentru ca să nu fie răstignirea sa după chipul răstignirii Domnului[471].

Pe Sfântul Augustinus de Hippo l-au convertit predicile Sfântului Ambrosius al Milanului și Viața Sfântului Antonios cel Mare, fiind hotărâtor pasajul de la Rom. 13, 12-14, pe care l-a simțit ca scris pentru sine[472]. Și toată viața lui a fost o cunoaștere fără de sfârșit a Scripturii și o comentare a ei, pentru că teologia a devenit una cu viața lui.

Și dacă am citi, pe fiecare zi, Viețile Sfinților, dacă am traduce mereu noi și noi Vieți de Sfinți ai lui Dumnezeu, am vedea că Dumnezeu e prezent în fiecare viață în parte, pentru că El i-a sprijinit și luminat și întărit pe fiecare în parte. Însă El și pe noi ne sprijină, ne luminează și ne întărește în toate ale vieții noastre, dacă trăim după voia Lui.

---

[471] Idem: http://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-29-sf_ap_petru.html.

[472] Idem: http://www.doxologia.ro/viata-sfant/viata-fericitului-augustin.

Căci Dumnezeu *Se autoinvită* în viața fiecăruia dintre noi, pentru că dorește *să locuiască* cu fiecare dintre noi în parte și cu toți la un loc, aici, în Biserica Sa.

Iar Zacheos putea să Îl primească pe Domnul, să vorbească și să mănânce cu El, după cum au făcut și alții, dar fără să se schimbe interior. Însă el a fost *atins* de slava Lui în sufletul său și făgăduința sa a fost începutul vieții sale duhovnicești. Pentru că ceea ce a promis, el a și făcut. Și Domnul, știind că e adevărată convertirea lui și promisiunea sa, tocmai de aceea a spus cu bucurie mare: „Astăzi s-a făcut mântuirea casei acesteia [Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο], căci și acesta este fiul lui Avraam [καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν]. Căci Fiului omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut [Ἦλθεν γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός]" [Lc. 19, 9-10, BYZ].

– De ce *s-a mântuit* casa lui Zacheos, dacă s-a convertit Zacheos?

– Pentru că Domnul a profețit acum ceea ce va face Zacheos. În entuziasmul său dumnezeiesc, în entuziasmul sfânt al convertirii lui, el va face din toți membrii casei lui niște creștini. Pentru că e de ajuns să fie un adevărat convertit într-o casă, ca el să lucreze convertirea tuturor celor din casa sa.

Și, iată, Domnul ne spune lucruri mari și importante despre convertire prin exemplul Sfântului Zacheos! El ne spune că adevărata convertire e plină de încredere și de entuziasm dumnezeiesc, că ea înseamnă o schimbare radicală a vieții noastre, și că noi, cei credincioși, vom lupta toată viața noastră împotriva păcatelor neștiinței noastre și vom face din viața noastră o viață a mărturisirii lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu ne încredințează despre existența și slava

Lui, ne umple de slava Lui și ne poartă de grijă tot timpul, pentru ca reala noastră convertire să crească aidoma unui copac. Și ea să hrănească cu roadele ei pe mulți alții.

Pentru că cel schimbat de Dumnezeu în mod dumnezeiește poate să vorbească în mod credibil despre schimbare, despre convertire. Cel care e plin de slava lui Dumnezeu zidește mereu Biserica prin fapte bune și prin slujirea Lui, pentru că Dumnezeu e cu el.

Și când vorbește despre *viața cu Dumnezeu*, nu vorbește despre o poveste auzită de la alții, ci vorbește despre însăși viața lui. Pentru că viața lui e o viață cu Dumnezeu.

Ce am schimbat noi în viața noastră? Am fost vreodată altcumva decât acum? Ne-a schimbat vreodată Dumnezeu cu schimbare dumnezeiască? Dacă nu, de ce credeți că nu v-a schimbat și nu vă schimbă Dumnezeu în fiecare zi?

Și cum nu ne schimbă Dumnezeu în fiecare zi, când El e iubire veșnică negrăită și desăvârșită, începutul a toată iubirea și comuniunea din lume? Cum nu ne schimbă cuvintele Lui și prezența Lui cu noi, în Biserica Sa, când El e foc curățitor, luminător și sfințitor pentru tot cel credincios?

Cum să nu ne schimbe Dumnezeu, când El e singurul care schimbă și mișcă întreaga creație și îi scoate pe toți Sfinții Lui în extazul cel veșnic al vederii Sale?

Însă neconvertirea noastră, a multora dintre noi, nu e din cauza lui Dumnezeu...ci e din cauza comodității noastre vicioase. Pentru că ne plac patimile noastre, tabieturile noastre puerile, ne plac trendurile noastre, ne plac propriile noastre mojicii. Nu suntem mereu alții, nu-L iubim pe Dumnezeu, nu-l vrem pe aproapele, nu vedem Biserica cu ochi buni și blânzi

pentru că nu vrem să fim scoși din viciile noastre. Ne place să mințim și să ne mințim, ne place să pozăm în „sfinți", ne place să urâm, să invidiem, să stăm degeaba.

Și dacă, totuși, undeva, cândva, a fost o mică convertire a noastră, o schimbare anume, ea a fost un foc de paie, pentru că, începând să ne rugăm, să citim, să postim, să facem unele fapte bune, am crezut că e *de ajuns* și...ne-am oprit.

Însă, când escaladezi un munte, dacă te oprești ...ai să cazi în prăpastie. Escaladarea cere neoprire. La fel, viața creștină cere neoprire. Pentru că viața creștină nu e „o perioadă de fapte bune, după care ne culcăm pe o ureche". Viața creștină nu este „o întrecere cu alții, după care, ne trece cheful și nu mai venim la Biserică". Viața creștină nu e „o răfuială cu cei din Biserică și nici cu cei din afara Bisericii, după care ajungem să negăm lucrurile în care credem". Ci viața Bisericii e viața noastră de zi cu zi, pe care ne străduim să o facem a noastră, să fie una cu noi.

Căci nu Biserica trebuie *să se schimbe* pentru noi, ci noi trebuie *să ne schimbăm* pentru Biserică. Convertirea noastră înseamnă schimbarea noastră la viața Bisericii. Până mai ieri nu eram credincioși, acum, de când suntem credincioși, trebuie să fim tot mai mult așa cum ne învață Biserica. Căci ea e mama noastră duhovnicească, ea e învățătoarea noastră cea sfântă, iar noi trebuie să ne facem tot mai mult fiii ei cei sfinți și cuminți, cei buni și iubitori.

Căci dacă nu ne sfințim viața în Biserică, atunci suntem fii nelegitimi și nu adevărați.

Da, nu ne schimbăm, pentru că ne place cum suntem! Nu ne schimbăm pentru că credem că nu avem nimic de schimbat. Nu ne schimbăm pentru că ne e frică să ne uităm în noi înșine și să îi privim pe cei care am ajuns.

Căci unii eram noi când eram mici, când eram copii și nu ne păsa de nimic, alții am fost în adolescență, când am cunoscut păcatul clocotind în noi, alții am fost la tinerețe, când am început să învățăm compromisurile. Viața ne-a învățat că nu sunt toate pictate în roz. Ne-am dat cu capul de pragul de sus al ușii. Am văzut răutatea din noi și din alții. Colții invidiei ne-au strălucit morbid în față. Am cunoscut tristețea, dezamăgirea, deznădejdea...

Ceea ce noi numim *maturitate* nu înseamnă numai înțelepciune pură, curată, ci *o înțelepciune amară*, o înțelepciune învățată suferind și pierzând, fiind dezamăgiți și dezamăgind pe alții.

Ne-am schimbat! Ne-am schimbat mult. Uneori ne privim pe noi înșine ca pe niște străini. Pentru că una am visat și alta am ajuns. Vedem în noi lucruri care nu ne plac. Viața noastră, ea însăși, e o hartă cu cetăți de bucurie și cu cetăți de amărăciune. Cetățile noastre de bucurie sunt lucrurile de care ne bucurăm, cu care ne simțim demni, iar cetățile noastre de amărăciune sunt patimile, păcatele, micimile de suflet, neiertările noastre, neiubirile noastre, nesimțirile noastre.

Da, noi suntem alții! Dar, cel mai adesea, suntem cei de care nu ne bucurăm. Pe care nu îi iubim. Pentru că ajungem să nu ne mai iubim și să nu ne mai prețuim și să nu ne mai suportăm.

De ce? Pentru că noi am ajuns...niște epave. Niște dărâmături. Frumusețea noastră interioară am făcut-o trecut și ne bălăcim în propria noastră infatuare.

Tocmai de aceea, cu toții, avem nevoie de convertire, de convertire continuă. Pentru că adevărata convertire e o *continuă convertire*. Adevărata convertire înseamnă smerenia de a recunoaște că ai mereu nevoie de schimbare. Și după cum anotimpurile se schimbă unul pe altul, și noi suntem chemați ca zilnic

să lepădăm răul din noi și să ne umplem de binele lui Dumnezeu.

Gerul e însoțit de ninsoare. Zăpada începe să se topească. Primăvara vine în viața noastră ca o îndulcire a iernii, pentru ca să se transforme, pe fiecare zi, într-o acoperire a noastră cu soare și cu căldura lui.

La fel e și convertirea reală! E o ieșire din ger la dulcea primăvară a harului. Și pe cât ne facem primăvară, pe atât ne umplem de căldura verii. Pentru că noi creștem în convertirea noastră pe măsură ce ne umplem de dragostea de Dumnezeu și de oameni. Și numai dragostea lui Dumnezeu e aceea care topește gheața urii, a invidiei, a curviei, a nesimțirii din noi.

Căci El, în noi, e începutul, cuprinsul și plinirea vieții noastre. Pentru că viața noastră duhovnicească nu are sfârșit, dar are un început. Botezul Bisericii e începutul vieții noastre cerești, iar convertirea continuă la Dumnezeu, întoarcerea continuă spre El, e clocotul vieții noastre duhovnicești.

Ce credeți, va observa cineva că *Îi slujiți* lui Dumnezeu, dacă vă veți manifesta tot timpul creștinește? Va observa cineva dacă vă manifestați *ostentativ creștinește* sau *smerit creștinește*? Va observa cineva că postiți, că vă rugați, că mergeți la Biserică, că citiți teologia Bisericii, că sunteți milostivi și iertători, dacă toată ziua numai asta faceți?

Căci cei care vor „să se îndreptățească" pentru că nu sunt credincioși sau nu sunt ortodocși, se compară numai cu cei care...nu prea trăiesc ortodox. Dar nu vor să se compare și cu Sfinții lui Dumnezeu. Căci dacă te compari cu Sfinții Lui...îți trece cheful de „întreceri" ascetice, teologice sau factuale.

Iar eu vă chem să urmăm Domnului și Sfinților Lui și nu ortodocșilor care nu știu de ce sunt ortodocși! Și când vorbesc de *teologia Bisericii* și vă invit la *a o*

cunoaște, eu nu mă refer la orice lucru scris de oricare teolog al Bisericii, ci mă refer la Scriptură, la Sfinții, la dogmele, la canoanele, la cultul Bisericii, la teologia scrisă de profunzii trăitori ai Bisericii.

Pentru că există teologi ortodocși, paradoxal, care neagă istoria și Tradiția Bisericii, care neagă Sfinții Bisericii. Căci, influențați de diverși eterodocși, ne „rescriu" istoria și teologia Bisericii.

Însă un adevărat convertit la viața Bisericii nu neagă ceea ce nu înțelege, nu neagă ceea ce îl depășește, nu neagă istoria și Tradiția Sfântă a Bisericii, ci el se smerește și mărturisește că *nu știe ce să spună*.

Și nu e nicio rușine să spui că *nu înțelegi* ceva din Scriptură, de la vreun Sfânt Părinte al Bisericii, că nu știi ce să spui despre un anumit eveniment istoric al Bisericii! E normal să fie așa! Pentru că viața și teologia Bisericii sunt adânc de taină. Și sunt enorm de multe lucrurile pe care nu le știm.

Ci o mare rușine este *să nu știi ceva anume*...și, totuși, să te pronunți în acea chestiune, cu toate că tu știi că *nu ai habar de ea*.

O mare și nespusă rușine este *să negi cu bună știință un amănunt al Tradiției*, pentru ca nu cumva să te faci „de rușine" în fața altora, care și ei disprețuiesc Tradiția Bisericii.

Și subliniez toate acestea, pentru că realul convertit nu vrea „să schimbe" ceva în Biserică, ci el vrea să se schimbe potrivit vieții Bisericii și teologiei ei.

Realul convertit nu e „un reformator" al Bisericii și nici „un inițiator de nouă grupare religioasă". Ci realul convertit la viața Bisericii e avid să cunoască tot mai mult teologia și istoria Bisericii și să se armonizeze interior, în mod desăvârșit, cu ritmul liturgic și existențial al Bisericii.

Așadar, realul convertit la credința ortodoxă nu pierde timpul cu cancanuri, ci se ocupă cu teologia Bisericii, nu se crede „mântuit”, nu se crede „nepătimaș”, nu se crede „atotștiutor”, nu se crede „unicul credincios” al Bisericii, nu se crede „singur” în Biserică, nu crede că Biserica este „numai a lui” și nu vrea să facă Biserica „după chipul lui”. Ci el vrea tot timpul să învețe, să se schimbe, să iubească tot ce e bun și frumos și adevărat în Biserică și în lume, să comunice, să afle, să trăiască, să fie...un credincios adevărat.

Și, da, realul convertit al Bisericii e un om plin de recunoștință, e un om plin de sensibilitate, e un om al noblețeI, al cumsecădeniei, al bucuriei!

El nu trăiește în trecut, ci în prezent. El nu trăiește în iluzii, ci e conștient și de bunele și de relele din Biserică și din lume. El nu e atât de mult dezamăgit de fiecare păcat al altora, pe cât e dezamăgit de păcatele sale. Tocmai de aceea, nu vrea să facă „curățenie” în Biserică, ci în sine însuși, nu „se luptă” cu păcatele altora, ci cu ale sale, nu revendică cine știe ce „drepturi” și „facilități” de la Biserică pentru ca să fie și să trăiască *ortodox*.

Ci el, realul convertit al Bisericii, e *ortodox* pentru că a fost *schimbat* de Dumnezeu cu schimbare dumnezeiască și pentru că mereu îl poartă în slava Lui.

El e ortodox nu pentru că toți ortodocșii sunt „sfinți” și pentru că la noi, în Biserică, nu se fac nedreptăți și prostii cu carul, ci pentru că aceasta e Biserica lui Dumnezeu, așa arată ea, în ea sunt Sfinții și păcătoșii la un loc, și alta mai bună nu există.

El e ortodox pentru că toți oamenii Bisericii au fost și sunt ortodocși și toți Sfinții Lui sunt ortodocși, adică drept-slăvitori și drept-trăitori ai lui Dumnezeu.

El e ortodox pentru că vrea să fie cu Sfinții lui Dumnezeu, acum și pentru toți vecii, și pentru asta își

sfințește pe fiecare zi viața, pentru ca să fie propriu vieții veșnice cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui.

Așadar, iubiții mei, convertirea e sinceritate absolută în relația cu Dumnezeu! Pentru că noi suntem credincioși și venim la Biserică și trăim ortodox pentru El și din cauza Lui. Dumnezeu ne-a făcut ortodocși, El ne schimbă zilnic cu schimbare dumnezeiască, dacă greșim cu ceva Lui Îi greșim, dacă ne ridicăm din păcat, ne ridicăm pentru că prindem mâna Lui care ne scoate din valuri, iar dacă stăm, datorită Lui stăm și trăim și suntem, pentru că El e viața și bucuria noastră.

Și toate acestea arată cât de dinamică e viața Bisericii. Cât de dinamică e viața creștinilor adevărați. Pentru că ei, zilnic, sunt în mișcare, în mișcare interioară, slujind lui Dumnezeu și oamenilor.

Să rămânem în dragostea lui Dumnezeu, iubiții mei! Să nu iubim nimic mai mult decât voia Sa și să ne împlinim viața trăind cu El și pentru El! Căci așa vom vedea că bucuria de acum e fără sfârșit. Că pacea de acum e începutul păcii celei veșnice. Că smerenia Lui din noi e începutul veșnicei cutremurări în slava Lui, când vom fi umpluți de vederile Sale cele dumnezeiești.

Pentru că Împărăția Lui e maximul dinamism al întregii creații. Acolo, lauda Lui nu încetează niciodată și vederile Lui cele dumnezeiești sunt veșnice și toți ne învârtim, în dansul veșnic al iubirii dumnezeiești, în slava Lui, împrejurul Treimii celei preasfinte și preadumnezeiești. Căci El, Dumnezeul nostru treimic, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, este dorirea întregii creații și slava Lui e hrana, veselia și bucuria noastră cea veșnică.

De aceea, bucuria și dinamismul și dorința de a cunoaște și de a trăi, pe care le avem acum, vor fi desăvârșite în Împărăția Lui, pentru că veșnic ne vom bucura, Îl vom cunoaște, vom trăi comuniunea cu El și

ne vom mișca în slava Celui Preaveșnic, a Dumnezeului Atotțiitorul.

Însă începutul e aici, acum! Acolo e plinirea veșnică a lui. Și începutul se numește *convertire*. Adică să nu mai fii cel de ieri, să nu mai fii un indiferent față de Dumnezeu, ci un slujitor al slavei Sale.

Dumnezeu să ne întărească pe toți, în tot lucrul cel bun, cu harul Său și cu iubirea Sa de oameni! Amin.

Cuprins

1. Predică la începutul anului bisericesc [1 septembrie 2016] (3-13)

2. Predică la Duminica a 11-a după Cincizecime [2016] (14-27)

3. Predică la nașterea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [2016] (28-41)

4. Predică la Duminica dinaintea înălțării Sfintei Cruci [2016] (42-54)

5. Certarea care te ajută în viață (55-62)

6. Predică la Înălțarea Cinstitei și de Viață făcătoarei Cruci [2016] (63-73)

7. Predica la 11 ani de Dumnezeiască Preoție [17 septembrie 2016] (74-79)

8. Predică la Duminica după înălțarea Sfintei Cruci [2016] (80-96)

9. Predică la Duminica a 18-a după Cincizecime [2016] (97-116)

10. Predică la Duminica a 19-a după Cincizecime [2016] (117-134)

11. Predică la Duminica a 20-a după Cincizecime [2016] (135-154)

12. Predică la Duminica a 21-a după Cincizecime [2016] (155-180)

13. Predică la pomenirea Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași [14 octombrie 2016] (181-202)

14. Predică la Duminica a 23-a după Cincizecime [2016] (203-233)

15. Predică la cei doi Sfinți Dimitrios [26-27 octombrie 2016] (234-260)

16. Predică pentru predicatori [1] (261-274)

17. Predică la Duminica a 22-a după Cincizecime [2016] (275-286)
18. Predica la împlinirea vârstei de 39 de ani [31 octombrie 2016] (287-300)
19. Predică la Duminica a 24-a după Cincizecime [2016] (301-313)
20. Predică la soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și al tuturor Puterilor cerești [2016] (314-328)
21. Predică la Duminica a 25-a după Cincizecime [2016] (329-341)
22. Predică la Duminica a 26-a după Cincizecime [2016] (342-354)
23. Predică la Intrarea în Biserică a Maicii Domnului [21 noiembrie 2016] (355-363)
24. Predică la Duminica a 30-a după Cincizecime [2016] (364-375)
25. Predică la pomenirea Sfântului Apostol Andreas [30 noiembrie 2016] (376-384)
26. Predică la Duminica a 27-a după Cincizecime [2016] (385-391)
27. Predică la pomenirea Sfântului Nicolaos al Mirelor Lichiei [6 decembrie 2016] (392-407)
28. Predica la 10 ani de online [6 decembrie 2016] (408-415)
29. Predică la Duminica a 28-a după Cincizecime [2016] (416-426)
30. Predică la Duminica dinaintea Nașterii Domnului [2016] (427-440)
31. Predică la praznicul Nașterii Domnului [2016] (441-455)
32. Predică la pomenirea Sfântului Întâi-Mucenic și Arhidiacon Stefanos [27 decembrie 2016] (456-471)
33. Predică la tăierea-împrejur cea după trup a Domnului [2017] (472-483)
34. Predică la Botezul Domnului [2017] (484-497)

35. Predică la sinaxa Sfântului Ioannis Înaintemergătorul [7 ianuarie 2017] (498-508)
36. Predică la Duminica după Botezul Domnului [2017] (509-520)
37. Predică la Duminica a 29-a după Cincizecime [2017] (521-533)
38. Predică la Duminica a 32-a după Cincizecime [2017] (534-547)

Biblioteca

Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07/pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții: *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului*.
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12/biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/

10. *Traduceri patristice (vol. 1)* (73 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/

11. *Bucuria comuniunii (vol. 2)* (309 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/bucuria-comuniunii-vol-2/

12. *Fragmentarium (vol. 1)* (126 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/fragmentarium-vol-1/

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezești* (disertație de master) (155 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/

14. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 1)* (341 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/

15. *Bucuria comuniunii (vol. 3)* (248 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 2)* (457 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/

19. *Bucuria comuniunii (vol. 4)* (449 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/

20. *Bucuria comuniunii (vol. 5)* (366 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/

21. *Fragmentarium (vol. 2)* (270 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/

23. *Bucuria comuniunii (vol. 6)* (144 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/

24. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 1)* (377 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera (teză doctorală)* (561 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/

27. *Bucuria comuniunii (vol. 7)* (315 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/

28. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 2)* (128 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/

29. *Bucuria comuniunii (vol. 8)* (382 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/

30. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 3)* (191 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/

31. *Epilog la lumea veche (I. 1)* (506 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/

32. *Twitter pentru azi (vol. 2)* (35 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/

33. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 4)* (388 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/

34. *Epilog la lumea veche (I. 2)* (378 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/

35. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 5)* (175 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09/teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/

37. *Bucuria comuniunii (vol. 9)* (188 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20/bucuria-comuniunii-vol-9/

38. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 6)* (130 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/

39. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 7)* (76 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeiești Scripturi* (100 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16/sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac* (adaptare a textului ed. din 1884) (138 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21/ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice* (text adaptat) (33 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* (text adaptat) (52 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățături pentru șapte Taine* (text transliterat și adaptat) (27 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvintele-duhovnicesti-vol-1/

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/bucuria-vine-de-departe-2011/

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvintele-duhovnicesti-vol-2/

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-8/

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/praedicationes-vol-1/

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitter-pentru-azi-vol-3/

58. *Evanghelia după Matei* (112 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/

59. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 3)* (214 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/

60. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 4)* (129 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/

61. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 5)* (283 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/

63. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 9)* (225 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/

64. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 6)* (209 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operelor complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/

69. *Praedicationes (vol. 2)* (253 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/

70. *Twitter pentru azi (vol. 4)* (30 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/

71. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 1)* (251 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/

72. *Praedicationes (vol. 3)* (337 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/

73. *Epilog la lumea veche (I. 4)* (247 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/

74. *Praedicationes (vol. 4)* (352 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/

81. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 7) (241 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/

86. *Atenție teologică* (216 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi-ceea-ce-esti-vol-2/

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi-ceea-ce-esti-vol-3/

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29/studii-literare-vol-1/

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05/vezi-ceea-ce-esti-vol-4/

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/traduceri-patristice-vol-4/

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/praedicationes-vol-8/

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/

100. *Vorbiri de Facebook (vol. 2)* (393 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/vorbiri-de-facebook-vol-2/

101. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 4)* (441 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/mancaruri-romanesti-cu-gust/

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29/acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/

105. *Fragmentarium [vol. 4]* (502 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/fragmentarium-vol-4/

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/luceafarul-comentariu-literar/

107. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 8)* (216 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-8/

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/

118. *Evanghelia după Marcos* (130 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evanghelia-dupa-marcos/

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

121. *Praedicationes (vol. 9)* (675 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză post-doctorală) (884 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/

129. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)* (289 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/

130. *Praedicationes (vol. 10)* (627 de pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/

131. *Twitter pentru azi (vol. 6)* (100 de pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/

132. *Vorbiri de Facebook (vol. 3)* (190 de pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/

133. *Evanghelia după Ioannis* (129 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evanghelia-dupa-ioannis/

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/

139. *Cântările* (57 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantarile/

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/

141. *Praedicationes (vol. 11)* (698 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedicationes-vol-11/

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29/parimiele-lui-salomon/

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/studii-literare-vol-2/

144. *Epilog la lumea veche*, vol. I. 5. Emil Botta (239 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ecclisiastis/

146. *Mântuirea este eclesială* (conferință online) (54 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/

147. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 9)* (270 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/20/dorin-streinu-opere-alese-vol-9/

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

© *Teologie pentru azi*
Toate drepturile rezervate